

*Чорноморський
державний університет
імені Петра Моши*

Petra mea – моя твёрдина

*Чорноморський
державний університет
імені Петра Моши*

Petra mea – моя твердиня

**Миколаїв
2016**

УДК 378.4 (477.73) ЧДУ
ББК 74.58
Ч 75

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова редакційної колегії:

Клименко Л. П. – Заслужений діяч науки і техніки України, доктор технічних наук, професор.

Заступники голови редакційної колегії:

Багмет М. О. – Заслужений діяч науки і техніки України, доктор історичних наук, професор;

Беглиця В. П. – доктор наук з державного управління, доцент.

Члени редакційної колегії:

Андреев В. І. – кандидат технічних наук, доцент;

Котляр Ю. В. – доктор історичних наук, професор;

Міронова І. С. – доктор історичних наук, доцент;

Міцкевич Н. В. – кандидат економічних наук, доцент;

Тригуб О. П. – доктор історичних наук, професор;

Трунов О. М. – кандидат технічних наук, доцент.

Секретарі редакційної колегії:

Тимофеев С. П. – кандидат наук з державного управління;

Кабасова А. І., Крапчина Н. С.

Фотоілюстрації:

Рихальський М. А. Також використано фото з архіву університету та відкритих джерел.

Ч 75

**Чорноморський державний університет імені Петра Могили. Petra mea – моя твердиня : [ювілейне видання до 20-ї річниці навчального закладу] / За ред. Л. П. Клименка. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. – 504 с.
ISBN 978-966-336-346-2**

Видання присвячено 20-й річниці заснування Чорноморського державного університету імені Петра Могили, який нині посідає провідне місце серед вищих навчальних закладів Миколаєва, Південного регіону й усієї України.

У книзі зосереджено увагу на ефективній науково-методичній та господарській діяльності всіх структур університету, а також повідомляється про випускників, які сьогодні ефективно працюють у різних господарських сферах як України, так і зарубіжжя.

Для викладачів, студентів і співробітників університету й усіх тих, кого цікавить історія становлення та розвитку навчального закладу.

УДК 378.4 (477.73) ЧДУ
ББК 74.58

Зміст

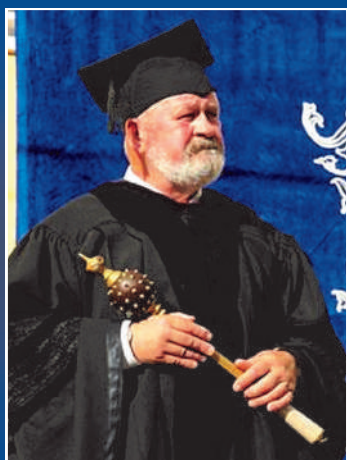
Звернення до читачів.....	7
Брюховецький В'ячеслав Степанович, Клименко Леонід Павлович	8
Квіт Сергій Миронович	12
Символи Чорноморського державного університету імені Петра Могили	15
Прапор.....	17
Корогва (хоругва).....	17
Герб	18
Гімн	19
Покровитель – Петро Могила	21
Витоки Чорноморського державного університету імені Петра Могили	25
Академічні основи	26
Духовні джерела	27
Освітнянські традиції.....	29
Імена, викарбувані на хвальній дошці	37
Кінах А. К., Круглов М. П., Чайка В. Д.	39
Гаркуша О. М., Ємельянов В. М., Черненко Д. О.	40
Зубков В. О., Хабаров В. О., Бердніков О. Я.	41
Олійник А. І., Фукс В. П., Бездольний В. В.	42
Спогади: дорога, довжиною в двадцять років	43
Клименко Леонід Павлович	45
Мещанінов Олександр Павлович.....	48
Іванюк Сергій Семенович.....	51
Мейжис Ірина Альбертівна.....	56
Бугаєнко Таміла Іванівна	59
Соловійов Станіслав Миколайович.....	61
Трунов Олександр Миколайович	64

Норд Ганна Леонідівна	66
Батрак Юрій Артемович.....	68
Верланов Юрій Юрійович	71
Добровольський Валерій Володимирович.....	77
Тригуб Петро Микитович	80
Діденко Юрій Володимирович.....	83
Події, документи, фотографії	87
Золотий кадровий ресурс.....	139
Почесні професори університету.....	142
Доктори наук та професори університету	143
У пам'яті назавжди.....	150
Колишні штатні науковці та викладачі	150
Сумісники.....	153
Структурні підрозділи Чорноморського державного	
університету імені Петра Могили.....	157
Факультет комп'ютерних наук.....	158
Факультет економічних наук	202
Факультет еколого-медичних наук.....	228
Факультет політичних наук	259
Інститут філології.....	288
Юридичний факультет.....	324
Факультет соціології.....	348
Інститут державного управління.....	372
Інститут післядипломної освіти	389
Навчально-науковий інститут інженерії об'єктів і систем.....	399
Підготовче відділення.....	401
Відділи та служби Чорноморського державного	
університету імені Петра Могили.....	403
Науково-дослідна діяльність.....	404
Наукові центри та інститути ЧДУ імені Петра Могили.....	415
Наукова бібліотека.....	443
Редакційно-видавничий відділ	447
Міжнародна діяльність	450
Навчально-методична робота	459
Інформаційно-комп'ютерний центр	464
Бухгалтерія та планово-фінансовий відділ.....	467
Матеріально-технічне забезпечення	470
Харчовий комплекс	475
Відділ безпеки життєдіяльності та цивільного захисту.....	477
Відділ кадрів.....	479
Юридичний відділ	482
Канцелярія.....	484
Забезпечення зв'язків із громадськістю	485
Культурно-мистецький центр	489
Галерея мистецтв.....	491
Спортивні досягнення	495
Профспіськова діяльність.....	497
Студентське самоврядування.....	499

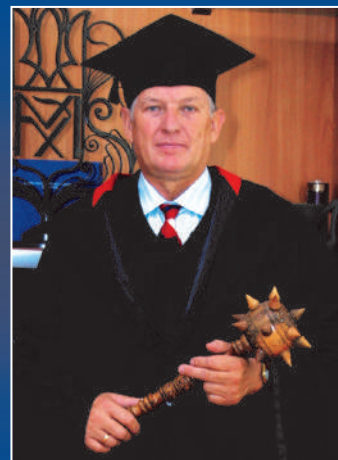
Звернення до читачів

БРЮХОВЕЦЬКИЙ
В'ячеслав Степанович,
 Герой України,
 Почесний Президент
 Національного університету
 «Києво-Могилянська
 академія»,
 доктор філологічних наук,
 професор

КЛИМЕНКО
Леонід Павлович,
 ректор Чорноморського
 державного університету
 імені Петра Могили,
 доктор технічних наук,
 професор,
 Заслужений діяч науки
 і техніки України

Чорноморський державний університет імені Петра Могили, відзначаючи 20-річний ювілей, вступає у своє третє десятиліття. Для вищого навчального закладу це зовсім незначний часовий проміжок, але, з іншого боку, за двадцять років пройдено відстань, на яку інші можуть витратити століття.

Багато це чи мало? В історичному сенсі – це невеликий відрізок часу, але за цей строк було багато зроблено, невеликий колектив ентузіастів значно зміцнів і виріс, зробивши значний внесок у підготовку нової генерації висококваліфікованих фахівців в Україні.

Уже у 2002 р. Миколаївська філія НаУКМА у багатьох аспектах досягла рівня головного університету і це призвело до перетворення її у самостійний Миколаївський державний гуманітарний університет імені Петра Могили. Але незважаючи на перехід у «вільне плавання» університет завжди залишався єдиним цілим – комплексом «Києво-Могилянська академія», дотримуючись єдиної схеми навчання, яка побудована на концепції, що ґрунтується на принципах чесності, прозорості, демократичності та європейськості, зазначених у Хартії європейських університетів про вільне творче навчання.

За два десятиріччя університет виріс з Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія» до Чорноморського державного університету імені Петра Могили, який посідає флагманські позиції у підготовці спеціалістів вищої кваліфікації не лише у Північному Причорномор'ї, а й у всій Україні. Завдяки талановитим викладачам, студентам і випускникам про ЧДУ імені Петра Могили знають у всіх куточках світу, де студенти успішно продовжували навчання чи проходили стажування, перемагали в конкурсах і програмах, знаходили роботу чи подорожували.

Значно зміцніла матеріальна база університету, яка нині охоплює 11 навчальних корпусів, об'єднаних в один комплекс – кампус, та 3 гуртожитки. На сьогодні до структури університету входять п'ять інститутів, шість факультетів, науково-дослідна частина, відділення довузівської підготовки, п'ять науково-технічних бібліотек, власна галерея мистецтв, 2 спортивні зали, 2 їдальні та 3 кафе. Власне видавництво друкує навчально-методичну літературу та щорічно видає 13 тематичних наукових журналів, які включено до переліку наукових фахових видань України. У 2008 р. створено Тбіліський інститут Чорноморського державного університету імені Петра Могили. У серпні 2011 р. університет урочисто відкрив нову водну базу, де стартувала перша регата з академічного веслування – «Кубок Чорного моря», присвячена 20-й річниці незалежності України.

Але найголовніше для університету – це колектив. В університеті сформовано потужний науково-педагогічний колектив однодумців, професіоналів високого класу, який нараховує більше 60 докторів наук та професорів, понад 160 кандидатів наук і доцентів, 10 академіків і членів-кореспондентів галузевих академій наук, 9 заслужених діячів науки і техніки, працівників освіти та винахідників, тренерів України.

На сьогодні в університеті працюють вчені та викладачі із США, Німеччини, Франції, Швейцарії, Польщі, Румунії, Південної Кореї, Італії, Японії, Китаю, Литви та інших країн. За час існування в ЧДУ імені Петра Могили викладали близько 100 іноземних викладачів. Тільки з університетів США відвідали Миколаїв 15 представників, які є лауреатами найпрестижнішої нагороди за викладання – програми імені Фулбрайта.

У 2009 р. університет приєднався до Magna Charta Universitatum – Великої хартії університетів та увійшов до Асоціації університетів Європи. ЧДУ – єдиний вищий навчальний заклад, який у 2011 р. представляв Україну та її систему вищої освіти на Конференції лідерів

Таллуарської мережі, членами якої є близько 650 університетів з усього світу. ЧДУ імені Петра Могили є ініціатором створення Всеукраїнської громадської організації «Асоціація Університетів України».

За 20-річний період діяльності були і важкі часи. Так, у 2004 р. університет мало не закрили, бажаючи приєднати до Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Причому тодішні «державні мужі» навіть не повідомили про таку свою «мудрість». Добре, що звістка про закриття дійшла від київських колег. Тоді, як і завжди, всі як один, викладачі і студенти, стали на захист рідного ВНЗ. І перемогли.

В умовах сучасної України, особливо останнім часом, змінився вектор національних цінностей. Раніше, коли заохочувалися посередність і догідливість та процвітало лицемірство і цинізм, непросто було лишатися на позиціях вірності ідеалам просвітництва та гуманізму, пошуків істини, демократії, які заповідав Петро Могила.

Висока якість освіти, сучасні підходи до побудови навчальних планів і програм, залучення найкращих вітчизняних та зарубіжних учених-викладачів до студентських аудиторій, лабораторій, дискусійних клубів, спонукання студентів та молодих науковців до саморозвитку, створення умов для свободи мислення і дій, активна державотворча позиція – такі характерні риси Чорноморського державного університету імені Петра Могили, про які знає весь цивілізований світ.

Уже понад десять тисяч випускників активно працюють над власним розвитком та розбудовою своєї держави в динамічному контексті загальносвітового поступу. Вони успішні й швидко набирають силу мудрості. Приємно чути захоплені відгуки про них як в Україні, так і за кордоном.

Для того, щоб узагальнити досвід та успіхи ЧДУ імені Петра Могили, ми пропонуємо ознайомитися із цією книгою, де йде мова про все і про всіх. Тут зацікавлений читач зможе отримати інформацію про перші кроки університету, ті труднощі, з якими зіштовхувався колектив на всьому творчому шляху; довідатися про тих людей, які допомагали навчальному закладу і підтримували його; дізнатися про «золотий кадровий резерв» ЧДУ; зрозуміти, чим живе студент, пізнати його успіхи та перемоги; побачити усіх тих, хто своєю працею сьогодні робить гідний внесок у подальшу розбудову Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

Отже, без перебільшення можна сказати, що «Могилянка» стала форпостом українства на Півдні України, і це відіграло важливу роль у

відстоюванні національних інтересів, збереженні миру та спокою на Миколаївській землі.

Відзначаючи 20-річний ювілей університету, можна вважати, що це лише перший крок у становленні південного Гарварду. Бажаємо співробітникам і студентам наснаги, успіхів у досягненні нових вершин на науково-педагогічній та виховній ниві на благо Української держави.

КВІТ

Сергій Миронович,
Міністр освіти і науки України,
доктор філологічних наук,
доктор філософії (PhD),
професор Могилянської школи
журналістики

Мановні професори, доценти, викладачі, аспіранти, докторанти, студенти і співробітники Чорноморського державного університету імені Петра Могили!

Від імені всього колективу співробітників Міністерства освіти і науки України сердечно вітаю Вас з визначною датою – 20-річчям заснування Вашого вищого навчального закладу. Утворений як філія НаУКМА, він за короткий термін перетворився на один із провідних навчальних закладів України, зокрема в Південному регіоні, займаючи за рейтингом перше місце в Миколаєві і п'яте – в регіоні. Завдяки енергійній діяльності керівництва ВНЗ, підтримці Міністерства освіти і науки України та місцевих органів влади, за порівняно короткий час було створено досить потужну матеріальну базу університету, сформовано висококваліфікований професорсько-викладацький склад, який здатний вирішувати на сучасному рівні складні навчальні та науково-дослідні завдання. Відрадно, що лекції та інші форми занять для студентів проводять не тільки відомі вітчизняні науковці, а й фахівці із США, Німеччини, Франції, Польщі, Румунії, Республіки Корея, Італії, Японії, Китаю, Литви та інших країн.

Усього університет має на сьогодні більше 700 співробітників і понад 4500 студентів денної, заочної та вечірньої форм навчання. Діє аспірантура та докторантура з 25 спеціальностей, п'ять спеціалізованих вчених рад із захисту докторських і кандидатських дисертацій.

Чорноморський державний університет імені Петра Могили користується широкою повагою і авторитетом серед випускників шкіл не тільки Миколаївщини, але й сусідніх областей. Саме про це свідчить стабільність конкурсу на всі спеціальності, незважаючи на демографічну ситуацію в державі. Заслуговує позитивної оцінки й те, що в галузі начальної роботи основну увагу приділено підвищенню якості знань випускників, рівня компетентності студентів з набутої спеціальності.

Помітні успіхи і в науково-дослідній роботі. Університет займає лідерські позиції в Україні з наукових та науково-технічних напрямів. Головним напрямом наукової діяльності є створення наукових шкіл та розвиток лабораторно-експериментальної бази, підготовка власних високопрофесійних наукових кадрів, які здійснюють фундаментальні та прикладні дослідження.

За останні 5 років наукові досягнення Чорноморського державного університету відзначено Державними преміями України в галузі науки і техніки, іменними преміями НАН України та іншими нагородами. «Могилянка» є власником більш 110 наукових патентів. Університет виступив ініціатором запровадження «Етичного кодексу науковця» – першого в історії України викладу етичних засад дослідницької праці.

Окремо слід сказати про громадянську позицію університету. З часу свого заснування ЧДУ імені Петра Могили позиціонує себе як проукраїнський, національно та політично свідомий вищий навчальний заклад. У складній ситуації, яка склалася в Україні у 2014–2015 рр., колектив університету рішуче виступив за збереження територіальної цілісності та незалежності України, схвалив її європейський вибір, надає постійну допомогу бійцям АТО, надсилаючи їм одяг, взуття, медикаменти, теплі речі, а також зібравши кошти на ремонт бойової техніки.

У зв'язку з 20-річчям університету, бажаю всім його співробітникам, аспірантам, докторантам, студентам міцного здоров'я, творчих успіхів на благо нашої великої Батьківщини – України.

*Символи
Чорноморського
державного університету
імені Петра Моши*

Метою затвердження та використання символів ЧДУ імені Петра Могили є:

- ідентифікація Чорноморського державного університету імені Петра Могили серед закладів вищої освіти України та зарубіжжя;
- посилення почуття гордості за досягнення університету, бажання примножувати його успіхи;
- прагнення до єднання, виховання патріотизму, поваги до історичної пам'яті, формування умов для розвитку особистостей;
- поглиблення почуття поваги до освітянських традицій ЧДУ імені Петра Могили.

Чорноморський державний університет імені Петра Могили має прапор, корогву (хоругву), герб, гімн.

Урочиста хода випускників під час конвокації

ПРАПОР

Прапор – офіційний символ і реліквія Чорноморського державного університету імені Петра Могили, яка завжди зберігається як святиня. Він засвідчує позиціювання університету в системі освіти і науки України та є втіленням кращих освітніх традицій, що притаманні професорсько-викладацькому складу, співробітникам, докторантам, аспірантам і студентам.

Прапор ЧДУ імені Петра Могили

Полотнище прапора прямокутне, блакитного кольору, посередині поля зображено герб університету. Висота герба – 65 см, ширина – 55 м. Ширина полотнища – 100 см, довжина – 150 см. Висота до довжини в пропорції 1:1,5. Прапор облямований з трьох сторін бахромою золотого кольору, кріпиться до держака. Держак прапора дерев'яний, круглого перетину, забарвлений у жовтий колір. Діаметр держака – 3 см, довжина – 250 см.

КОРОГВА (ХОРУГВА)

Хоругва (корогва) (від праслов'янського – прапор) за своїм символічним змістом стала оберегом навчального закладу. Автором цього оберегу є Л. І. Іваницька, Заслужений діяч мистецтв України (м. Миколаїв).

Візуальний ряд хоругви (корогви) є інформаційним кодом символічного змісту композиції, трактування якого розвиває значення високої моральності освіти в розбудові гармонійно розвинутого суспільства України.

Символіка зображення:

Книга – символ мудрості, знання; емблема вічності.

Гілля лавра – знак слави; нагорода на ниві науки, культури, мистецтва.

*Корогва (хоругва)
ЧДУ імені Петра Могили*

Гілля дуба – символ мудрості, сили, потужності; емблема мужності. Гілля дуба з жолудями – емблема зрілої повної сили.

Постать св. Петра Могили – уособлює фундацію освіти України.

Кольори: синій – символізує славу, честь, вірність; золотий – символізує шляхетність, гідність, мудрість, чистоту; жовті відтінки символізують інтелект, раціональне мислення.

Вузол із золотої тасьми у вигляді рівнокінцевого хреста представляє ідею центру, світового дерева з вертикальною і горизонтальною проекцією світоустрою; символ світла, життя, вічності; у поєднанні з синім кольором набуває якості оберегу; вузол є символом поєднання.

Кількість кінців з бахромою по боках корогви відповідає символіці троїчності – творчої енергії.

Загальна кількість кінців з бахромою – символ числа: Христос та його дванадцять апостолів.

ГЕРБ

Герб Чорноморського державного університету імені Петра Могили є офіційним символом державного закладу вищої освіти.

Герб являє собою зображення стилізованої розгорнутої книги, на фоні якої розташовано фігуру митрополита Київського та всієї Русі Петра Могили, ім'я якого носить університет. У верхньому правому куті книги міститься зображення знака (герба) Національного університету «Києво-Могилянська академія», до комплексу якого входить університет. Книгу по колу обвивають дві лаврові гілки.

Під книгою розташовано надпис «ЧДУ», що утворюється з перших літер назви вищого навчального закладу. Обрамляють напис гілки з дубового листя.

Герб ЧДУ імені Петра Могили

ГІМН

Слова

Д. Креміня,

*Лауреата Національної премії
України ім. Тараса Шевченка*

Музика

В. П'ятигорського,

*Заслуженого працівника
культури України*

1

Твій шлях – озорений і славний
Гул аудиторій і парад планет,
Ти, Чорноморський наш державний
І наш класичний університет!
О, море знань! О, юні сили!
І слово рідне і чуже...
Хай світлий лик Петра Могили
Твій храм навіки збереже!

Приспів:

Слався, слався, храм науки
України вічний храм!
Молитов причисті звуки
Освяти своїм ім'ям.
Юність! – в храм Петра Могили
В Чорноморський храм вступи,
Де цвітуть інгульські схили,
Вічні стеляться степи!
І днів тобі світлих, і радісних свят.
VIVAT, Чорноморський, VIVAT!

2

У Чорноморським, де ваганти,
І аспіранти, і професори, –
Великі сяють нам таланти,
Вони нас кличуть: – Думай і твори!
О, ALMAMATER! Слово чесне
На все життя ти пронеси.
І Миколай Святий воскресне,
І Храм науки і краси!

Приспів.

8 Твій шлях о - зо - ре - ний і сла - вний: Гул ав - дя - то - рий і па - рад пла -

9 вет, Ти, Чор - во - мор - ський наш дер - жав - ний і наш кла - сич - ний

17 у - ві - в - е - р - ся - тег! О, мо - ре зна - нь! О, ю - ні си - ли! І сло - во

25 рід - не чу - же... Хай світ - лий лик Пет - ра Мо - ги - ли

32 Твій храм на - ві - ки збе - ре - же! Хай світ - лий лик Пет - ра Мо - ги - ли

40 твій храм на - ві - ки збе - ре - же! Слав - ся, слав - ся, храм на - у - ки, У - кра -

49 ї - ни віч - ний храм! Мо - ли - тов пре - чис - ті зву - ки о - свя - ти сво - їм і -

58 м'ям Ю - нісь! в храм Пет - ра Мо - ги - ли, в Чор - во - мор - ський храм всту - пи,

67 де цві - туть ін - гуль - ські ски - ли, віч - ні сте - лять - ся сте - пи! І

76 днів то - бі світ - лих, і ра - дс - них свят. Ві - vat, Чор - во - мор - ський! Ві - vat!

*Покровитель –
Петро Моша*

Народився Петро Симеонович Могила 10 січня 1597 р. в Молдавії у знатній родині, яка у 1607 р. переїхала до західноукраїнських земель, що входили тоді до території Польщі.

Петро Симеонович Могила

Початкову освіту здобув у колі наставників Львівської братської школи, і далі навчався у вищих школах Польщі та Західної Європи. Опанував досконало тодішню українську, польську, румунську, латинську і грецьку мови та здобув загальну світську освіту, а згодом і релігійну. У віці 20–22 років Петро Могила був офіцером польської армії.

Після закінчення військової служби він переїздить ближче до Києва в маєток Рубежівка. Часто відвідуючи Київ, зав'язав близькі стосунки з тогочасним православним митрополитом Іовом Борецьким, який став його духовно-релігійним проповідником.

Змінивши меч на чернечу мантию Петро Могила відразу почав брати активну участь у церковних справах, і в грудні 1627 р. відбулася його висвята на архімандрита Печерської Лаври. Перебуваючи на цій посаді, він почав упорядковувати життя лаври: домігся повернення відібраних раніше земель і маєтностей, сприяв розвитку лаврської друкарні, відправляв на навчання за кордон талановитих юнаків.

У 1632 р. Петра Могила було обрано митрополитом Київським і Галицьким. У його особі православна церква знайшла видатного провідника, освічену, розумну та енергійну людину, яка всі свої сили й талант віддала інтересам церкви і духовності. Він також проводив широку культурно-освітню діяльність.

Чимало зусиль Петро Могила доклав до реставрації Софіївського собору, Видубицького монастиря та ряду церков. З його ініціативи почалися розкопки Десятинної церкви в Києві. Великі заслуги Петро Могила має перед вітчизняною культурою й освітою. В 1631 р. у Києво-Печерському монастирі відкрив лаврську школу, яка після об'єднання з

Київською братською школою в 1633 р. дістала назву Києво-Могилянська колегія (з 1701 р. – Київська академія). Києво-Могилянська колегія стала першим в Україні вищим навчальним закладом, їй належить вагомий внесок до розвитку вітчизняної освіти.

Петро Могила мріяв поширити започатковану ним систему освіти на всю Україну. В 1634 р. він організував філію Київського колегіуму у Вінниці, яку згодом, у 1639 р., було переведено у м. Гощу, поблизу Рівного. У 1636 р. було відкрито філію колегіуму і в Кременці. Крім того, Петро Могила заснував освітні заклади нового спрямування навіть за межами України. За його допомогою у 1640 р. було організовано слов'яно-греко-латинську академію в столиці Молдови Яссах, куди було направлено чотирьох київських викладачів.

Значну увагу Петро Могила приділяв книгодрукуванню, виданню підручників та богословських творів. Він є автором ряду релігійних книг та проповідей. Митрополіт завжди піклувався зміцненням матеріально-технічної бази для створених навчальних закладів. Петро Могила відписав власний хутір та лаврські вотчини для потреб викладачів і студентів, започаткував створення бібліотеки та будував нові приміщення.

Помер 11 січня 1647 р. Похований у Великій Лаврській церкві в Києві.

Служіння Петра Могили, яке спрямовувалось на розвиток освіти, становлення богословської академічної думки, було вшановано через віки. У 1996 р. Петро Могила був канонізований обома гілками Української Православної Церкви, а у 2002 р. Святий Синод Румунської Православної Церкви теж урочисто проголосив канонізацію Петра Могили.

Нині духовно-освітні традиції, сформовані Петром Могилою, продовжуються у Києві в стінах

Скульптура Петра Могили (автор Я. М. Ряснянський), розміщена на подвір'ї ЧДУ. Копію встановлено в холі адміністративного корпусу університету, друга копія передана до Києва і нині знаходиться в головному корпусі Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Національного університету «Києво-Могилянська Академія», на Волині у Національному університеті «Острозька академія», а на півдні України, в Миколаєві, у Чорноморському державному університеті, який з 2002 р. згідно з Розпорядженням Кабінету Міністрів України носить ім'я Петра Могили. Сьогодні в ЧДУ імені Петра Могили плідно реалізується концепція свого Покровителя щодо тісного поєднання духовних, культурно-освітніх національних традицій, передових європейських досягнень і впровадження світової позитивної практики в навчальний процес.

*Витоки
Чорноморського
державного університету
імені Петра Моши*

Чорноморський державний університет імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія», який виник на межі тисячоліть, є одним із найкращих навчальних закладів Півдня України. Він продовжує традиції української академічної освіти, започатковані Києво-Могилянською академією, професійної підготовки кадрів нової генерації та несе значний духовний потенціал Миколаївського сакрального центру.

АКАДЕМІЧНІ ОСНОВИ

Києво-Могилянська академія – перший вищий навчальний заклад в Україні та Східній Європі, заснований на базі Київської братської школи, яка в 1615 р. отримала приміщення від високоосвіченої української шляхтянки Галшки Гулевичівни. У 1632 р. за ініціативою архимандрита Києво-Печерської лаври Петра Могили, Київська братська школа об'єдналася з Лаврською школою, і отримала назву Києво-Могилянська колегія. У Гадяцькому договорі, підписаному гетьманом Іваном Виговським з Річчю Посполитою 1658 р., Києво-Могилянська колегія прирівнювалася до вищих навчальних закладів Європи того часу. У 1694 р. за царською грамотою, підтвердженою у 1701 р., колегія одержала статус вищого навчального закладу та почесний титул академії. У документах XVIII ст. колегія вже називалася Києво-Могилянською академією.

У Академії було вісім класів, а курс навчання тривав 12 років. До Києво-Могилянської академії приймали дітей козаків і місцевої аристократії, українського шляхетства й козацької старшини, гетьманів і міщан, духовенства і навіть селян. За 150 років існування в ній здобули

Головний корпус будівлі Києво-Могилянської академії, розташований на Контрактовій площі, м. Київ

освіту понад 25 тисяч студентів. Києво-Могилянська академія була центром духовності, освіти, науки та мистецтва. В її стінах розвивалася філософська думка України, носіями якої виступили Стефан Яворський, Феофан Прокопович, Іоанн Максимович, Григорій Кониський, Григорій Сковорода. Зі стін Академії вийшли автори історичних творів: Григорій Полетика, Микола Бантиш-Каменський, Максим

Берлинський, Степан Лукомський, Яків Маркович, Петро Симоновський. Її вихованцями були відомі українські композитори Максим Березовський і Артем Ведель, художники-живописці й гравери Данило Галятовський, Григорій Левицький, Леонтій Тарасевич, Іван Мігура, архітектор Іван Григорович-Барський. На чолі Української Козацької держави стояли діячі, які здобули освіту в Києво-Могилянській академії. Зокрема, в ній навчалися майбутні гетьмани Юрій Хмельницький, Іван Виговський, Іван Мазепа, Іван Самойлович, Пилип Орлик, Павло Полуботок.

У 1817 р. російський царський уряд закрити Києво-Могилянську академію. В її приміщенні розташовувалася духовна семінарія та Київська духовна академія, яку було ліквідовано більшовицькою владою.

Після здобуття Україною незалежності, у 1991 р., було створено Національний університет «Києво-Могилянська академія», який розташовується в корпусах колишньої академії та Братського монастиря.

17 січня 1996 р. Ухвалою Вченої ради Національного університету «Києво-Могилянська академія» було засновано Миколаївську філію НаУКМА. Рішення затверджено Постановою Кабінету Міністрів України 3 липня 1996 р. Згодом, 13 березня 2002 р. Розпорядженням Кабінету Міністрів України на базі МФ НаУКМА, створено Миколаївський державний гуманітарний університет імені Петра Могили, а з 10 грудня 2008 р. Розпорядженням Кабінету Міністрів України Миколаївський державний гуманітарний університет імені Петра Могили реорганізовано в Чорноморський державний університет імені Петра Могили.

ДУХОВНІ ДЖЕРЕЛА

Сучасні основні корпуси ЧДУ імені Петра Могили розташовані в історичному та духовному місці за адресою: м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.

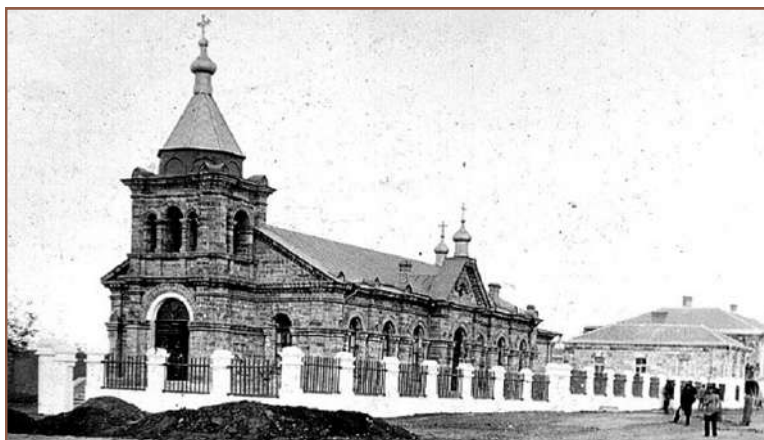
Тут, на території колишньої Адміралтейської площі (нині – площа Комунарів) розташований район корпусів сучасного Чорноморського державного університету імені Петра Могили, парк імені Г. І. Петровського, частково територія міської лікарні на вулиці Володарського, головні ворота Адміралтейства, Навчально-науковий інститут історії і права Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського та Миколаївський муніципальний колегіум імені В. Д. Чайки, а також Центральна бібліотека імені М. А. Кропивницького та нещодавно відкритий краєзнавчий музей «Старофлотські казарми».

Стосовно знакових історичних подій – то тут у березні 1918 р. відбувся бій миколаївських робітників із кайзерівськими військами, в якому загинули сотні наших земляків. Через рік у листопаді 1919 р. саме на цій площі за наказом денікінського генерала Я. О. Слацова було розстріляно 61-го жителя Миколаєва – учасників опору проти білогвардійців. У пам'ять про цю трагічну подію у 1930 р. суднобудівному заводу «Руссуд» було присвоєно ім'я 61-го Комунара, а у 1936 р. на площі було споруджено монумент за проектом скульпторів М. Г. Лисенка та Л. Д. Муравіна.

Ця територія насичена «святими місцями» та закладами освіти.

На місці сучасного головного корпусу Чорноморського державного університету імені Петра Могили знаходилася Свято-Миколаївська церква 58-го піхотного Празького полку. Вона була освячена і відкрита

Свято-Миколаївська церква 58-го піхотного Празького полку

21 грудня 1898 р. та отримала назву на честь покровителя Миколаєва – святого Миколая Мірлікійського. Хоча на старих планах Миколаєва вона називалася Армієвською.

Церква являла собою однопрестольну культову споруду і була прикладом

стилізації під давньоруські базилікальні храми із дзвіницею перед входом. У 1935 р. полкову Свято-Миколаївську церкву було закрито, а згодом, незважаючи на металевий паркан та вмуровані кам'яні стовпи, зруйновано. Радянська влада поставила на храмі своє клеймо: «кубло ідеологічно ворожих антирадянських елементів» і «перешкода для трудящих передових підприємств».

Крім полкової Свято-Миколаївської церкви, в цьому ж районі діяли і продовжують функціонувати Госпітальна Святого Олександра Невського церква та Леонідо-Феодосіївська церква. Храм, що був побудований останнім у Миколаєві перед революційними подіями і освячений в 1916 р. Сьогодні миколаївцям він відомий під ім'ям церкви Пантелеймона Цілителя.

Існувала на вказаній території і мусульманська мечеть у колишньому Саду товариства тверезості (нині – парк імені Г. І. Петровського), яку було відкрито в 1870 р. З іншої сторони площі, у будівлі Миколаївської

богадільні діяла Скорботна церква, а у флотських казармах, пізніше – в гімназії, до 1920 р. існувала Свято-Покровська церква.

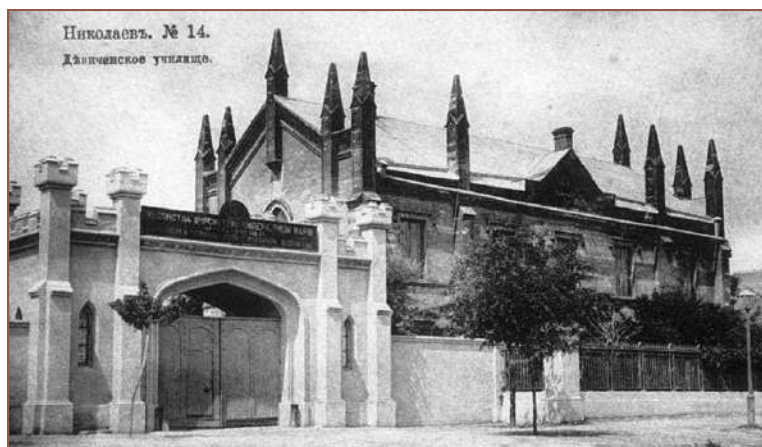
Ще одним завершальним штрихом щодо культових споруд є нещодавня поява біля головного корпусу ЧДУ імені Петра Могили невеликої каплички Божої Матері (Цілительки), що також свідчить про значну духовність і святість цього місця.

ОСВІТЯНСЬКІ ТРАДИЦІЇ

Духовність завжди тісно пов'язана з освітою. А історія освітянських закладів Миколаєва дуже багата.

З часу заснування Миколаєва у 1789 р. усі напрями міського життя і, зокрема, освіта, були підпорядковані інтересам Чорноморського флоту. Тому не випадково, першим навчальним закладом міста у 1793 р. стало спеціалізоване артилерійське училище. У 1794 р. було відкрито Морський кадетський корпус, а у 1798 р. училище корабельної архітектури. У 1796 р. Морський кадетський корпус було реорганізовано у штурманське училище, а з 1826 р. перетворено в Чорноморську штурманську роту.

Інтересам морського відомства було підпорядковане також Миколаївське училище для дочок нижніх чинів Чорноморського флоту, яке було засновано у 1826 р. за клопотанням військового губернатора О. С. Грейга. Урочисте відкриття училища відбулося 1 вересня 1827 р.

Миколаївське училище для дочок нижніх чинів Чорноморського флоту

Воно входило до складу жіночих навчальних закладів Відомства установ імператриці Марії і належало до третього розряду цих закладів. З 1844 р. училище отримало власну будівлю на вул. Котельна, 4, яка збереглась до нашого часу.

У 1862 р. шляхом реформування штурманської роти і 2-го навчального екіпажу, Морським Міністерством було створено Портову Ремісничу Школу. Спочатку новостворена чотирирічна портова школа розташовувалася в колишніх флотських казармах, а потім була переведена в казенне приміщення на розі вулиць Садової і Нікольської.

П Р И К А З Ъ

Управляющаго Морскимъ Министерствомъ.

Въ С. Петербургѣ, Іюля 6 дня 1862 года № 101.

«ГОСУДАРЬ ИМПЕРАТОРЪ,

по всеподданнейшему докладу моему, въ 25-й день минувшаго Іюня,
Высочайше соизволилъ на расформированіе Штурманской Роты
и 2-го Учебнаго Экипажа

въ Николаеве и на учрежденіе Портовой Ремесленной Школы...»

Подписаль: Генераль-Адъютантъ Н. Краббе.

Навчання дітей представників різних станів у портовій школі здійснювалося за державні кошти з умовою подальшого шестирічного відпрацювання з отриманням відповідної зарплати в адміралтействі, казенних майстернях, морських портах чи під час проходження військової служби.

22 травня 1880 р. було затверджено «Штат Портової Ремісничої Школи в місті Миколаїв». 2 липня 1880 р. Адміралтейською Радою було затверджено «Статут Портової Ремісничої Школи в місті Миколаїв» та «Положення про Портову Ремісничу Школу в місті Миколаїв». Портова школа за новим статутом складалася з підготовчого та спеціального відділення, у кожному з них було по два класи, весь термін навчання – чотири роки. Вона мала за мету як теоретично, так і практично підготувати майстрових з усіх спеціальностей для адміралтейства і портових робіт.

Богдан (Готліб) Олександрович фон Глазенап

Ініціатором відкриття Портової Ремісничої Школи був тодішній головний командир Миколаївського порту і воєнний губернатор міста, адмірал Богдан (Готліб) Олександрович фон Глазенап.

У тому ж 1862 р. за ініціативою Б. О. фон Глазенапа було підготовлено Статут Імператорського Новоросійського університету в м. Миколаїв. Усі обґрунтування зводилися до доцільності відкриття трьох факультетів: історико-філологічного з 15 кафедрами, де б вивчалися історичні науки, стародавньо-класична словесність, слов'яно-російська

словесність та східні мови; фізико-математичного з 12 кафедрами, де мали б існувати відділи математичних та природознавчих наук, техніко-агрономічне відділення, а також окремо б вивчалися основи комерції; юридичного з 11 кафедрами, де б здобувалася освіта з правознавства й адміністрування. В перспективі передбачалося створення медичного факультету з передачею в підпорядкування воєнного шпиталю. Крім того, обґрунтовувалася необхідність відкриття загальної університетської кафедри для здійснення богослужіння та викладання для всіх студентів церковної історії. Планувалося використання в навчальному процесі астрономічної обсерваторії та закладення власного ботанічного саду і фермерських угідь. З метою видання журналів, наукових збірників й навчальної літератури передбачалось відкриття власної друкарні.

Б. О. фон Глазенап вважав, що вищий навчальний заклад у Миколаєві обов'язково повинен мати статус класичного університету. А розмістити університетські навчальні корпуси він планував у запустілих приміщеннях Адміралтейства та флотських казармах.

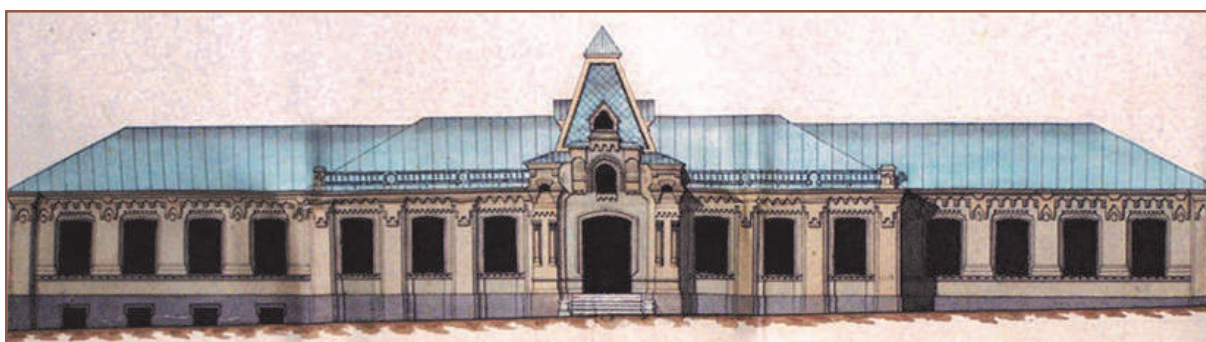
«Этот край и город Николаев очень нуждается в высшем учебном заведении, и Николаевский университет сможет успешно продолжать традиции долговременного существования других университетов, гордящихся и богатством, и научными достижениями, и славой своих преподавателей, а также их воспитанников».

На жаль, у процесі обговорення проекту на урядовому рівні почала поширюватися думка про те, що Б. О. фон Глазенап занадто багато сподівань покладав на морське відомство. Справді, воно було готове надавати майбутньому університету не тільки наявну матеріально-технічну базу, а й кваліфіковані кадри із тих осіб, які залишилися не задіяними під час ліквідації Чорноморського флоту і призупинення суднобудування (за наслідками Кримської війни). Висловлювані застереження породили дискусію про можливість майбутньої залежності Миколаївського вищого навчального закладу, що проектувався, від Морського міністерства. Тому в Міністерстві народної освіти визріла ідея щодо пошуку більш незалежного й придатного міста.

Вибір впав на Одесу. Мабуть спрацювали традиції Рішельєвського ліцею та враховувалися рекомендації М. І. Пирогова, який до цього

тривалий час працював попечителем Одеського навчального округу. Ці та інші обставини й призвели до того, що в 1864 р. не у Миколаєві, а в Одесі було відкрито Новоросійський Імператорський університет.

У Миколаєві у зв'язку з ліквідацією Чорноморського флоту і скороченням числа флотських екіпажів одну з будівель флотських казарм було передано Міністерству народної освіти. 14 листопада 1862 р. у приміщенні колишньої штурманської роти (а до неї – артилерійського училища) було відкрито першу чоловічу гімназію, яка отримала в 1877 р. назву «Олександрівська». Нині це приміщення Миколаївського будівельного коледжу.

План Ломоносівського училища

У 1899 р. Міська дума вирішила відкрити в Миколаєві декілька спеціалізованих початкових училищ, серед них: Лермонтовське і Ломоносівське. Щоб училища стали іменними, значну роль у цьому відіграв Миколаївський воєнний губернатор, віце-адмірал С. П. Тиртов, який особисто клопотав перед Міністерством народної освіти про надання цим училищам імен М. Ю. Лермонтова та М. В. Ломоносова, аргументуючи це тим, що назва буде сприяти підняттю рівня освіти та викладання.

Приміщення Ломоносівського училища збереглося й донині. Зараз у відреставрованому корпусі розміщені ректорат та зала засідань вченої ради ЧДУ імені Петра Могили. Символічно те, що один навчальний заклад через сторіччя передає свої традиції новому, вже вищому навчальному закладові.

У 1902 р. попечителем Ломоносівського училища став відомий громадянин міста, гласний міської думи Дмитро Васильович Курдюмов, а у 1906 р. попечителем училища стала дружина одного з гласних міської думи Юлія Петрівна Соболева. Завідувала училищем Софія Павлівна Калафаті.

Училище мало 6 відділень: 4 основних і 2 паралельних. Весь курс навчання продовжувався 4 роки. Навчальний рік тривав з 1 вересня до 25 травня. В школі викладалися Закон Божий, російська мова, початки арифметики, співи, деякі відомості з природознавства, фізичної географії та історії, гімнастика.

У 1918 р. частину будівлі було віддано під клуб Об'єднаної партії соціал-демократів, а 25–26 січня 1919 р. у училищі проходили вибори до Миколаївської Ради робітничих депутатів.

У 1928 р. на існуючій матеріальній базі Ломоносівського училища була організована трудова школа № 30. На початку 30-х рр. ХХ ст. її реорганізували в школу-семирічку № 31, згодом, у 1940 р. приміщення Ломоносівського училища було передано ремісничому училищу № 2. У роки Другої світової війни училище разом із суднобудівним заводом евакуювали до Астрахані. Після повернення в 1944 р. до Миколаєва, було здійснено декілька перейменувань, а згодом заклад перетворили в ПТУ № 19. На початку ХХІ ст. матеріальна база та інші ресурси училища увійшли до складу ЧДУ імені Петра Могили.

У наш час на відреставрованому приміщенні Ломоносівського училища встановлено меморіальну дошку з таким написом:

«У цьому приміщенні в 1899–1920 рр.
діяв престижний навчальний заклад – Ломоносівська школа,
названа на честь видатного російського вченого
М. В. Ломоносова»

Просвітницькою діяльністю займалося й Свято-Миколаївське братство, яке діяло при Свято-Миколаївській церкві 58-го піхотного Празького полку. Його статут було затверджено 8 березня 1907 р., а офіційне відкриття відбулося 6 серпня цього ж року. В 1908 р. до братства входило 128 почесних членів, 86 дійсних членів і 28 кандидатів. Просвітницька діяльність виявлялась у проведенні бесід та лекцій на біблійні й історичні теми. Для охочих було відкрито читальний зал на 30 місць.

При Братстві діяла початкова школа, в якій безкоштовно не тільки навчали, а й одягали дітей нижніх чинів. На неї асигнували більше однієї тисячі рублів на рік. Восени 1908 р. при Братстві були відкриті сільськогосподарські курси. На них протягом трьох тижнів 70 осіб

Сучасний вигляд частини головного корпусу ЧДУ імені Петра Могили

навчалися основам агрономії. Після закінчення курсів проводилися іспити. Ті, що успішно їх складали – отримували свідоцтва (дипломи).

Отже, крізь століття академічні, духовні та освітянські традиції продовжують своє життя в у Чорноморському державному університеті імені Петра Могили. Сьогодні в ньому реалізується концепція Святителя Петра Могили щодо тісного поєднання духовних, культурно-освітніх, національних традицій, передових наукових досягнень і впровадження європейської та світової позитивної практики в навчальний процес.

Покладання квітів до скульптури Святого Петра Могили

Серед чисельних відгуків про утвердження і зміцнення в Миколаєві академічного освітянського духу найвлучнішою є віршована констатація кандидата технічних наук, доцента ЧДУ імені Петра Могили Донченка Михайла Васильовича:

*Тут, на старих Інгульських схилах,
Прорвавши круговерть віків,
Стоїть собі Петро Могила,
Як представник других світів.*

*Перед його очима кружить
То дощ, то сніг, то заметіль,
Або студентській гомін дужий
Прогонить тишу звідусіль.*

*Він бачив все, але такого
І сподіватися не міг.
Відчути дух студентський знову,
Академічний оберіг...*

*Студентський гомін – це не просто.
То спрага знань, науки зов.
То академія, як острів,
З глибин віків з'явилась знов.*

*Імена, викарбовані
на хвальній дошці*

Кожного відвідувача ЧДУ імені Петра Могили на вході головного корпусу зустрічає копія скульптури покровителя вищого навчального закладу, яку розміщено поряд із державною символікою та святинями університету. А над головою скульптури Петра Могили прикріплені мармурові плити із викарбуваними 12 прізвищами.

Так керівництво ЧДУ імені Петра Могили вирішило увічнити імена тих, хто сприяв відкриттю першого україномовного вищого навчального закладу на Миколаївщині, а нині продовжує докладати свою енергію у розвиток університету шляхом здобування нових звершень не тільки на всеукраїнському, а й європейському і світовому рівнях. Прикро, що час не вічний, і декого вже немає в живих, але нинішні й подальші вихованці університету пам'ятатимуть про тих, хто формував й примножував могилянські традиції у Причорноморських степах. На сторінках цієї книги будуть розміщені фотографії та інформація про колишніх депутатів різних рівнів, керівників міністерств і відомств України, Миколаївської обласної державної адміністрації і міської ради, провідних організацій, до думок та звернень яких щодо доцільності створення Миколаївської філії НаУКМА прислуховувалися члени уряду та й самі Президенти України.

Хвальна дошка ЧДУ імені Петра Могили

КІНАХ Анатолій Кирилович – народився 04.08.1954 р. Патрон університету, народний депутат України (1990–1992; 1998–2001; 2006–2014 рр.), представник Президента України в Миколаївській області (1992–1994 рр.), голова Миколаївської обласної ради (1994–1995 рр.), віце-прем'єр-міністр України (1995–1996; 2001–2002 рр.), перший віце-прем'єр-міністр України (1999–2005 рр.), Прем'єр-міністр України (2001–2002 рр.), Секретар РНБО (2005–2006 рр.), Міністр економіки України (2007 р.), Президент Українського союзу промисловців і підприємців України з 1996 р., почесний професор ЧДУ імені Петра Могили. На всіх етапах створення й розбудови ЧДУ імені Петра Могили завжди підтримував діяльність адміністрації університету.

КРУГЛОВ Микола Петрович – народився 10.11.1950 р. Голова наглядової ради університету. Відповідальний працівник Миколаївського облвиконкому (1986–1991 рр.), перший заступник голови Миколаївського міськвиконкому (1991–1992 рр.), перший заступник голови Миколаївської облдержадміністрації (1992–1995 рр.), перший заступник голови Миколаївського облвиконкому (1994 р.), голова Миколаївської облдержадміністрації (1995–1997; 1997–1999; 2010–2014 рр.), Міністр транспорту України (1997 р.), перший заступник голови Державної податкової адміністрації в Миколаївській області, помічник Голови Державної податкової адміністрації України (2000–2002 рр.), народний депутат України (2002–2010; 2014 рр.), почесний професор ЧДУ імені Петра Могили. Завжди підтримував всі перспективні плани розвитку університету.

ЧАЙКА Володимир Дмитрович (05.10.1948 – 02.03.2013 рр.). Кандидат технічних наук, почесний професор ЧДУ імені Петра Могили, заслужений працівник соціальної сфери України. У період створення МФ НаУКМА, реорганізації в МДГУ та ЧДУ імені Петра Могили, працював у Миколаївському міськвиконкомі, очолював Миколаївську обласну раду, був радником Консула України в Азербайджані, управляючим Миколаївського відділення «Укресімбанку». У 2000–2013 рр. обирався на посаду 4 рази підряд Миколаївським міським головою, президент Міжнародного Чорноморського клубу (2002–2005 рр.), переможець у 2007 р. Всеукраїнського конкурсу «Людина року» в номінації «Міський голова року». Знав поіменно майже всіх викладачів і науковців ЧДУ імені Петра Могили, завжди допомагав керівництву університету у вирішенні всіх нагальних справ, не раз очолював державні екзаменаційні комісії, любив зустрічатися з молоддю і при нагоді виконував у колективі моголянців улюблену пісню «Білі крила».

ГАРКУША Олексій Миколайович – народився 16.02.1952 р. Доктор економічних наук, професор. Голова Жовтневої районної державної адміністрації та районної ради Миколаївської області (1989–1996 рр.), перший заступник голови Миколаївської облдержадміністрації (1996–1998 рр.), голова Миколаївської обласної ради (2000–2001 рр.), голова Миколаївської облдержадміністрації (1999–2005; 2007–2010 рр.), Народний депутат України (1998–2000 рр.), професор Миколаївського університету розвитку людини «Україна», почесний професор ЧДУ імені Петра Могили. Завжди активно сприяв розвитку університету.

СМЕЛЬЯНОВ Володимир Михайлович – народився 11.02.1948 р. Доктор наук з державного управління, професор, директор Інституту державного управління ЧДУ імені Петра Могили, державний службовець I рангу. Голова комітету з економіки та регіональних проблем Миколаївської облдержадміністрації (1992–1994 рр.), народний депутат України (1994–1998 рр.), заступник Голови Національного агентства України з управління корпоративними правами (1998–2000 рр.), начальник Миколаївського морського торгівельного порту (2001–2002 рр.), заступник голови Миколаївської облдержадміністрації (2003–2005 рр.), віце-президент федерації плавання України, Президент Миколаївської обласної федерації плавання, майстер спорту. Один із перших підтримав ідею створення МФ НаУКМА. Будучи народним депутатом України, а також працюючи на різних посадах, в тому числі й в ЧДУ імені Петра Могили, відстоював інтереси університету, а нині сприяє подальшій його розбудові.

ЧЕРНЕНКО Дмитро Олексійович – народився 28.12.1944 р. Академік, віце-президент Академії інженерних наук України. Після закінчення Миколаївського кораблебудівного інституту з 1968 р. працював на різних посадах на заводі ім. 61 комунара, в тому числі був першим заступником генерального директора. У 1990 р. переїхав до Києва, працював директором суднобудівного заводу «Ленінська кузня». У 1992–1995 рр. – заступник, а потім Міністр машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України. У 1995 р. повернувся до Миколаєва, де до 1996 р. очолював ДП Суднобудівний завод ім. 61 комунара. Саме в цей час він підтримав ідею щодо доцільності появи у Миколаєві філії Київської Могилянки. Оскільки для добудови заводських приміщень, призначених для училища № 19 не вистачало коштів, переконав заводчан у доцільності передачі невикористаних навчальних корпусів в оренду новому університету з надією на подальше облаштування та успішне налагодження навчально-виховного і наукового процесу. З 1997 р. директор Кременчуцького сталеливарного заводу.

ЗУБКОВ Василь Олексійович – народився 30.04.1949 р. Заслужений працівник транспорту України, керівник Чорноморського басейнового комітету профспілки робітників морського і річкового флоту (1989–2000 рр.), директор Державного департаменту морського та річкового транспорту Мінтрансу України (2000–2002 рр.), начальник Миколаївського морського торговельного порту (2002–2004 рр.), пізніше Київського річного порту. Нині генеральний директор асоціації «Портова спілка», в. о. президента асоціації портів України «Укрпорт». Працюючи в Укрморрічфлоті, Мінтрансі України, будучи начальником Миколаївського морського торговельного порту, а згодом перебуваючи на інших посадах підтримував різнопланові ініціативи ЧДУ імені Петра Могили.

ХАБАРОВ Валерій Оскарівч (04.01.1947 – 11.06.2008 рр.). Заслужений працівник транспорту України, начальник Миколаївського морського торговельного порту (1993–2002 рр.), заступник Миколаївського міського голови (2003–2008 рр.). Велику увагу приділяв шефській і спонсорській допомозі, в тому числі і МФ НаУКМА та МДГУ імені Петра Могили. Не випадково у 1998 р. він був визнаний «Городянином міста Миколаїв» у номінації «Добродійність».

БЕРДНІКОВ Олексій Якович – народився 06.01.1951 р. Народний депутат України 1 скликання (1993–1994 рр.), перший Миколаївській міський голова (1994–1998 рр.). Під час його перебування на посаді мера міста один із перших підтримував необхідність відкриття у Миколаєві – Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія», яка була реорганізована у МДГУ імені Петра Могили, а згодом у престижний вищий навчальний заклад – Чорноморський державний університет імені Петра Могили.

ОЛІЙНИК Анатолій Іванович – народився 06.02.1954 р. Кандидат філософських наук, доцент, директор Миколаївського державного коледжу економіки та харчових технологій. У період створення МФ НаУКМА та реорганізації у МДГУ імені Петра Могили працював заступником, а пізніше начальником управління освіти Миколаївської облдержадміністрації і докладав максимальні зусилля до справи появи та успішної діяльності оригінального вищого навчального закладу, а сьогодні передає менеджерський досвід у подоланні різнопланових труднощів у ході розвитку університету.

ФУКС Володимир Павлович (06.07.1929 – 22.09.2015 рр.). Заслужений енергетик України, перший директор Південноукраїнської атомної електростанції (1976–1998 рр.), неодноразово обирався депутатом Миколаївської обласної ради та Южноукраїнської міської ради, з березня 2000 р. член консультативно-спостережної ради Національної атомної енергогенеруючої компанії України, засновник Українського ядерного товариства і голова Української організації ветеранів атомної енергетики. З 2002 р. – консультант апарату РНБО України. Завжди радо сприймав успіх ЧДУ імені Петра Могили і підтримував усі кроки його розвитку.

БЕЗДОЛЬНИЙ Віктор Володимирович – народився 27.12.1953 р. Засновник і перший директор ДП «Дельта-Лоцман», один із керівників підприємств підтримував ідею щодо доцільності створення у 1996 р. Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія». Позитивно оцінював реорганізацію філії у Миколаївський державний гуманітарний університет імені Петра Могили, а пізніше і перетворення у Чорноморський державний університет імені Петра Могили. На всіх етапах завжди вітав новаторські ідеї керівництва університету та сприяв всім починанням вищого навчального закладу і нині пишається його здобутками.

*Спогади:
дорога, довжиною
в двадцять років*

20-річна історія Чорноморського державного університету імені Петра Могили має свої яскраві й привабливі сторінки. Вони відобразились у своєрідних літописах, насамперед спогадах організаторів створення цього закладу, а також його вже чисельних випускників, які регулярно публікуються в різних виданнях не тільки місцевого, а й загальнореспубліканського значення та постійно тиражуються в електронних засобах масової інформації.

Початкові кроки із цієї хроніки дуже вдало описав колишній народний депутат України, нині директор Інституту державного управління **Ємельянов Володимир Михайлович**. Коли до нього звернувся **Клименко Леонід Павлович** і **Мещанінов Олександр Павлович**, які були ініціаторами створення цього україномовного вищого навчального закладу на півдні України, з проханням підтримати їх ідею, то В. М. Ємельянов, переглянувши всі документи з цього приводу, так заявив: «Ви багато попрацювали. Бачу, заручилися підтримкою майже всіх директорів крупних підприємств, міської влади, служби безпеки, прокуратури. Вас підтримав і голова облдержадміністрації Круглов Микола Петрович. Це дуже добре. Тепер необхідно мати позитивне рішення уряду, Постанову Кабінету Міністрів України. Було б дуже добре заручитися підтримкою віце-прем'єра Кінаха Анатолія Кириловича».

Зрештою це й було здійснено на практиці...

Після таких слів доречно помістити спогади безпосередніх учасників створення Миколаївської філії Національного університету «Кієво-Могилянська академія».

Володимир Ємельянов і Леонід Клименко

КЛИМЕНКО ЛЕОНІД ПАВЛОВИЧ

*Заслужений діяч науки і техніки України,
доктор технічних наук, професор,
академік Міжнародної інженерної академії
та інженерної академії України,
засновник і беззмінний ректор
Чорноморського державного
університету імені Петра Могили*

Відродження Києво-Могилянської Академії у 1992 р. посіало надію в серцях патріотично налаштованих громадян України про можливе створення в регіонах вищих навчальних закладів нового типу. Перші роки діяльності КМА переконливо довели, що в Україні швидкими темпами варто створювати такі навчальні заклади, які б поєднували кращі риси вищої освіти радянських часів з освітянськими досягненнями провідних країн Заходу.

Отримання Україною незалежності призвело до значних змін у інфраструктурі народного господарства в регіонах, в тому числі й у Північному Причорномор'ї. Скажімо, для Миколаївщини спрямованість виключно на суднобудування виявилась недостатньою, регіон відчував значну потребу у фахівцях з вищою освітою, в першу чергу з гуманітарного напрямку. Відчувалась значна потреба в спеціалістах з економіки, іноземних мов, права, екології, політології та комп'ютерної техніки. Час вимагав підготовки фахівців, які повинні відповідати сучасним міжнародним нормам і все це здійснювати державною мовою з оволодінням у повному обсязі англійською мовою.

Ідея створення Миколаївської філії НаУКМА з'явилася в мене в червні 1995 р., відчуваючи, що тільки технічної освіти для регіону вже замало, незважаючи на те, що в Миколаєві діяли педагогічний інститут, філії Київського інституту культури та Одеського сільськогосподарського інституту. Попередні розмови про створення нового вищого навчального закладу почалися в серпні того ж року з тодішнім мером Миколаєва О. Я. Бердниковим, головою Миколаївської обласної державної адміністрації М. П. Кругловим, заступником голови облдержадміністрації А. Д. Ковалем,

директором заводу ім. 61 Комунара В. О. Лавриненком, головою Миколаївського крайового відділення Народного Руху України Ю. В. Діденком, доцентом Миколаївського кораблебудівельного інституту О. П. Мещаніновим.

Керівництво міста, обласного управління освіти та Миколаївської облдержадміністрації підтримали ідею створення Миколаївської філії Національного університету «Кієво-Могилянська Академія». Дав згоду на виділення приміщення під навчальний корпус новий директор ДП «Завод ім. 61 комунара» Д. О. Черненко.

30–31 серпня 1995 р. з'явилися перші офіційні документи: лист управління освіти Миколаївської облдержадміністрації за підписом на той час його начальника Я. І. Журецького та заступника голови Миколаївського міськвиконкому І. А. Мейжис до президента НаУКМА В. С. Брюховецького про доцільність створення філії. Було створено організаційний комітет з питань відкриття нового ВНЗ. Спочатку планувалося дати йому назву «Академія управління, економіки і права». До комітету на громадських засадах входили Л. П. Клименко (голова), О. П. Мещанінов (заступник голови), Г. Л. Норд та Г. В. Коцюр. Робота почалася з вивчення конкретних потреб у кадрах підприємств міста і області, наявності необхідного потенціалу викладачів та спеціалістів. Робилося обґрунтування, збирали статистичні матеріали.

23 жовтня 1995 р. у недобудованому, холодному корпусі відбулася зустріч представників керівництва міста і установ, преси та безпосередніх організаторів. На зустрічі було підтверджено ідею про необхідність створення у Миколаєві нового вищого навчального закладу. Було розглянуто його концепцію, підготовлену професором С. М. Соловйовим.

Робота почалася зі створення нормативної бази. Розробку бізнес-плану здійснив О. П. Мещанінов, маркетингову проробку – Г. Л. Норд, техніко-економічні розрахунки – М. М. Чорний, усі роботи виконувалися безкоштовно, на громадських засадах. У січні–березні 1996 р. до роботи підключилися В. В. Драгомиров, В. М. Бандура, Ю. А. Батрак, Ю. Ю. Верланов, О. М. Трунов.

17 січня 1996 р. у НаУКМА відбулася вчена рада, на якій розглядалося питання про створення Миколаївської філії, тут були присутні Л. П. Клименко, О. П. Мещанінов і В. В. Драгомиров. Вчена рада одностайно схвалила бізнес-план відкриття філії та її Статут. На підставі ухвали вченої ради президент НаУКМА видав наказ від 17 січня 1996 р. про відкриття філії і призначив виконуючим обов'язки ректора Л. П. Клименка.

31 січня 1996 р. Миколаївський міськвиконком офіційно зареєстрував новий вищий навчальний заклад. Розпочалася підготовка матеріалів до ліцензування. Велику роботу виконали майбутні декани факультетів Ю. А. Батрак, Ю. Ю. Верланов та В. В. Добровольський. Величезну допомогу в ліцензуванні та прийнятті постанови Кабінету Міністрів України надав народний депутат України В. М. Ємельянов. 13 червня 1996 р. Державна акредитаційна комісія ухвалила рішення про видачу МФ НаУКМА ліцензій з економіки, комп'ютерних наук та екології із загальним обсягом набору 175 осіб.

3 липня 1996 р. Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 712 про створення МФ НаУКМА та розробку регіональної програми «Миколаївський навчальний національно-культурний комплекс». Процес організаційного створення філії закінчився 14 липня 1996 р., коли відбулося вступне тестування за тестами НаУКМА. 30 серпня 1996 р. відбулося урочисте відкриття Миколаївської філії. Обласний український музично-драматичний театр підготував спеціальну програму посвячення в студенти. Головний режисер О. Г. Ігнат'єв та директор театру М. С. Берсон особисто розробили сценарій та взяли участь у виставі.

На презентацію МФ НаУКМА прибули президент НаУКМА В. С. Брюховецький, ректор НаУКМА С. С. Іванюк, професор філології Університету штату Нью-Джерсі Джон Фізер, який створив у США благодійне товариство «Приятелі Києво-Могилянської академії».

МЕЦАНИНОВ ОЛЕКСАНДР ПАВЛОВИЧ

*Доктор педагогічних наук, професор,
екс-проректор, один із засновників
Чорноморського державного університету
імені Петра Могили*

У час активного зростання кількості різноманітних інституцій (середина 90-х років), що є характерною ознакою становлення молоді держави, в час значних соціально-економічних перетворень вірогідність суттєвих змін та успіху в досягненні мети значно зростає. Це відповідає теорії еволюційного розвитку Чарльза Дарвіна, теорії катастроф В. І. Арнольда. Але обрання траєкторії розвитку в точці розгалуження, в точці біфуркації може призвести в подальшому або до занепаду, або до розквіту. Отже, від чого залежав успіх при створенні нового університету в 1996 р. – Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія» (МФ НаУКМА)? Мабуть у фундаментальних принципах, що було покладено у фундамент розвитку регіональної інституції.

У складних соціально-економічних умовах, в яких опинився Миколаїв, гостро означилось протиріччя, парадокс, між моноспрямованою на кораблебудування вищою інженерною, технічною освітою, що забезпечував НКІ (УДМТУ і зараз НУК) імені адмірала С. О. Макарова, та майже повністю відсутньою класичною академічною освітою, оскільки Миколаївський педагогічний інститут та Миколаївська філія Одеського сільгоспінституту забезпечували потреби регіону у фахівцях з професійною орієнтацією. Про це свідчили і дослідження, що були проведені у міськвиконкомі Валентином Попоком.

Отже, потреба зміни моноспрямованості вищої освіти передбачала вочевидь збільшення освічених людей регіону.

По-друге, досвід модернізації університетів світу переконливо доводить, що краще, простіше і раціональніше створити новий вищий навчальний заклад, ніж намагатися змінити вже діючий. Найкращий

приклад – це історія створення в 1949 р. Московського фізико-технічного інституту в Долгопрудному. Тому, при створенні МФ НаУКМА одразу закладалися основи класичного університету, а не обмеженої функціональними можливостями філії.

По-третє, чому класичного університету, а не гуманітарного? Виходили з того, чого бракувало Миколаївщині. Час вимагав створення в регіоні гармонійного, збалансованого науково-навчального процесу. Суто технічна освіта відобразилася негативно на прикладах аварії на Чорнобильській АЕС та подіях 11 вересня 2001 р. в Америці. Протилежна їй суто гуманітарна освіта також не вирішувала проблеми формування гармонічної особистості. Класична освіта тому і класична, що включає необхідні взаємодоповнюючі компоненти.

По-четверте. Нове соціально відповідальне покоління молоді, її лідерів можливо формувати лише в умовах оновленого демократичного науково-педагогічного потенціалу університету. Безперечно, зібрати сучасний науково-педагогічний колектив – це завдання, що потребує постійної уваги та напруженого творчого пошуку. Завдання, успішність виконання якого можливо оцінювати лише через 10–20 років. У канун 20-річчя університету це завдання успішно вирішують у ЧДУ імені Петра Могили, де сьогодні тільки в штаті працюють понад 60 докторів та більше 160 кандидатів наук. Це науково-педагогічний, інтелектуальний потенціал, що на засадах університетської автономії та академічних свобод спрямований на формування гармонійного покоління університетської молоді, відповідальної за майбутнє країни.

Але на Миколаївщині, як в Україні та світі, за ці 20 років з 1996 до 2016 рр., відбулися значні зміни. В цих змінних умовах потрібно змінюватись і університетам. Так що ж зроблено університетом у відповідь на виклики часу? Який соціально значущий доробок?

Чорноморський державний університет імені Петра Могили виступив з ініціативою створення та став одним із засновників Всеукраїнської науково-освітньої громадської організації «Асоціація Університетів України». Створення Асоціації Університетів України – це крок до визнання соціальної відповідальності університету не лише на регіональному рівні, але і в контексті відповідальності за формування єдиного європейського науково-освітнього простору. Цим кроком Чорноморський державний університет імені Петра Могили засвідчив соціальну зрілість та відповідальність університету як перед діючою новою генерацією молоді, так і перед наступними поколіннями.

Доцільно згадати, що саме визначення «класичний університет» виникло із утворенням Карлом VI у Німеччині Берлінського університету за порадою братів Вільгельма та Олександра Гумбольдтів. Такий класичний університет виник через об'єднання існуючих закладів освіти, ботанічного саду, обсерваторії, краєзнавчого музею, тобто об'єднання тих інституцій, що впливали на формування гармонійної особистості.

Імператорський університет Святого Володимира в Києві було створено за цією ж концепцією.

У сучасному світі XXI століття, за нашим переконанням, для досягнення все тієї ж мети, формування гармонійної, для умов сьогодення та майбуття, особистості, потрібно мотивоване самостійне об'єднання університетів через різноманітні консорціуми та асоціації, чи на тимчасовій чи на довгостроковій основі, що залежить від тактичних та стратегічних цілей. При цьому не за рахунок позбавлення автономії, чи втрати статусу юридичної особи. Означений процес творчого об'єднання спостерігається як у Європі і Америці, так і в окремих країнах. Україна не є виключенням, навпаки.

Отже, наведені чинники дозволяють вважати Чорноморський державний університет імені Петра Могили успішним та сучасним.

БУКАЧ

Микола Миколайович – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної роботи та педагогіки (2001–2011 рр.)

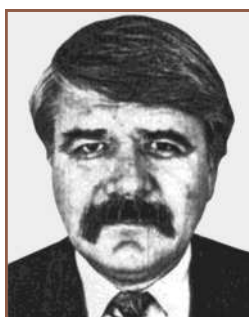
В'ЮН

Валентин Георгійович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та фінансів, проректор з економіки і фінансів (1998–2003 рр.)

ДУБОВА

Олена Анатоліївна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української філології, теорії та історії літератури (2006–2011 рр.)

СТАНОВ

Олександр Юхимович – Заслужений працівник народної освіти України, кандидат технічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи та технічної освіти (2009–2010 рр.)

КАЗАРЄЗОВ

Анатолій Якович – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії та міжнародної економіки (1999–2014 рр.)

КАЇРОВ

Олексій Сергійович – доктор технічних наук, професор кафедри медичних приладів та систем (2007–2009 рр.)

КАЛЬНИШ

Юрій Григорович – доктор наук з державного управління, професор кафедри місцевого самоврядування, регіонального розвитку та політичної аналітики (2010–2014 рр.)

КИРИЧЕНКО

Олександр Анатолійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного та кримінального права і процесу (2005–2014 рр.)

МАЛИНА

Валерій Васильович – доктор наук з мистецтвознавства, професор кафедри філософії (2009–2014 рр.)

МУСІЯКА
Віктор Лаврентійович –
 Заслужений юрист України,
 кандидат юридичних наук,
 професор кафедри
 цивільного та кримі-
 нального права і процесу
 (2012–2013 рр.)

ПЕХОТА
Олена Миколаївна –
 доктор педагогічних наук,
 професор кафедри
 соціології (2015 р.)

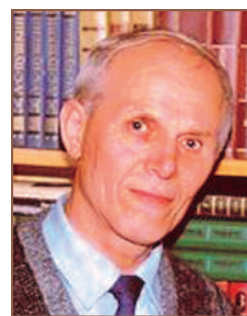
ПРОНЬ
Сергій Вікторович –
 доктор історичних наук,
 професор, завідувач
 кафедри всесвітньої історії
 (2005–2015 рр.)

ПРОНЬ
Тетяна Михайлівна –
 доктор історичних наук,
 професор кафедри
 всесвітньої історії
 (2008–2015 рр.)

РАДЧЕНКО
Микола Іванович –
 доктор технічних наук,
 професор кафедри
 техногенної безпеки
 (2002–2006 рр.)

РЯБЕНЬКИЙ
Володимир Михайлович –
 доктор технічних наук,
 професор, декан факультету
 комп'ютерних наук
 (1999–2004 рр.)

СЕДЛЯР
Юлія Олександрівна –
 доктор політичних наук,
 доцент кафедри
 міжнародної інформації
 (2003–2015 рр.)

ХИЛЬКО
Юрій Костянтинович –
 доктор медичних наук,
 професор кафедри медичних
 приладів і систем
 (2006–2007 рр.)

ШУСТ
Наталія Борисівна –
 доктор соціологічних наук,
 професор, завідувач
 кафедри соціології
 (2005–2008 рр.)

СУМІСНИКИ

БЕЛҀХОВА
Лариса Іванівна –
доктор філологічних наук,
професор кафедри
англійської філології

ГРУБА
Григорій Іванович –
доктор наук з державного
управління, доцент кафедри
державної політики та
менеджменту (2013–2014 рр.)

ЗАМУЛА
Ірина Валеріївна –
доктор економічних наук,
професор кафедри фінансів,
обліку та аудиту
(2011–2012 рр.)

ІВАНОВ
Володимир Федорович –
Заслужений працівник
освіти України, доктор
мистецтвознавства,
професор кафедри
соціальної роботи,
педагогіки та психології
(2002 р.)

КИЯК
Тарас Романович –
доктор філологічних наук,
професор кафедри теорії
і практика перекладу
(2010–2013 рр.)

КОРОЛЬОВА
Тетяна Михайлівна –
доктор філологічних наук,
професор кафедри
англійської філології

КОСАК
Володимир Михайлович –
Заслужений юрист України,
доктор юридичних наук,
професор кафедри цивільного
та кримінального права
і процесу (2009–2010 рр.)

КОСТЕНКО
Олександр Миколайович –
Заслужений діяч науки
і техніки України, доктор
юридичних наук, професор
кафедри правознавства
(2003–2005 рр.)

КРАПІВІН
Олександр Васильович –
доктор історичних наук,
професор кафедри
міжнародних відносин
і зовнішньої політики
(2007–2008 рр.)

КУТАШЕВ
Ігор Вікторович –
 доктор політичних наук,
 професора кафедри
 державної політики та
 менеджменту
 (2011–2012 рр.)

ЛОПУШИНСЬКИЙ
Іван Петрович –
 Заслужений працівник
 освіти України, доктор
 наук з державного
 управління, професор
 кафедри державної служби
 (2009–2010 рр.)

МАРЦЕЛЯК
Олег Володимирович –
 Заслужений юрист України,
 доктор юридичних наук,
 професор кафедри
 конституційного
 та адміністративного
 права і процесу
 (2008–2011 рр.)

МЕГЕЛА
Іван Петрович –
 доктор філологічних наук,
 професор кафедри
 сучасних мов і класичної
 філології
 (2004–2005 рр.)

ОГУЙ
Олександр Дмитрович –
 доктор філологічних наук,
 професор кафедри теорії
 та практики перекладу

ПЛАКІДА
Віктор Тарасович –
 доктор наук з державного
 управління, професор
 кафедри державної політики
 та менеджменту
 (2013–2014 рр.)

РИБАЧУК
Микола Філімонович –
 Заслужений діяч науки
 і техніки України, доктор
 філософських наук,
 професор кафедри
 державної політики
 та менеджменту
 (2010–2014 рр.)

РИЖКОВ
Сергій Сергійович –
 доктор технічних наук,
 професор кафедри екології
 (2000–2001 рр.)

СЕРБІН
Сергій Іванович –
 доктор технічних наук,
 професор кафедри екології
 та природокористування
 (2008–2009 рр.)

СОЛОВЙОВ
Станіслав Миколайович –
кандидат технічних наук,
професор кафедри
економіки і фінансів
(1996–1999 рр.)

СТАРИКОВ
Ілля Мойсейович –
доктор педагогічних наук,
професор кафедри
соціальної роботи
(2009–2012 рр.)

ХАНСТАНТИНОВ
Віталій Олександрович –
доктор політичних наук,
професор

ШАЙГОРОДСЬКИЙ
Юрій Жанович –
Заслужений працівник
освіти
України, доктор
політичних наук, науковий
керівник аспірантів ЧДУ
імені Петра Могили
(2008–2009 рр.).

ШКВАРЕЦЬ
Валентин Павлович –
Заслужений діяч науки
і техніки України, доктор
історичних наук, професор
кафедри політичних наук
(2003 р.)

ШКЛЯР
Леонід Євдокимович –
доктор політичних наук,
професор кафедри
державної політики
та менеджменту (2008 р.)

*Структурні підрозділи
Чорноморського
державного університету
імені Петра Моши*

ФАКУЛЬТЕТ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК

Декан факультету:

Мусієнко Максим Павлович –
доктор технічних наук, професор

Заступник декана:

Сіденко Євген Вікторович –
кандидат технічних наук

*Провідний
фахівець деканату:*

Струкова Анна Володимирівна

МУСІЄНКО
Максим Павлович,
 декан факультету, доктор
 технічних наук, професор

У «Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (надалі – Національна стратегія), схваленій Указом Президента України від 25 червня 2013 р. № 344/2013, пріоритетом розвитку освіти визначено впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві.

В основних завданнях Національної стратегії зазначено, що модернізація і розвиток освіти повинні набути випереджального безперервного характеру, гнучко реагувати на всі процеси, що відбуваються в Україні та світі. Якісна освіта є необхідною умовою забезпечення сталого демократичного розвитку суспільства.

У вирішенні цих завдань факультет комп'ютерних наук Чорноморського державного університету імені Петра Могили відіграє значну роль. Сучасні світові тенденції в області комп'ютерних технологій, моделювання, дослідження та аналізу прикладних задач та інформаційних потоків, що виникають у різних галузях науки і техніки, передбачають розробку нових підходів з використанням сучасних інформаційних технологій.

Історія факультету нерозривно пов'язана з розбудовою університету. Факультет було створено у лютому 1996 р. Першим деканом із лютого 1996 р. було призначено кандидата технічних наук, доцента **Ю. А. Батрака**. Саме він вперше розробив разом із доктором педагогічних наук, професором **О. П. Мещаніновим** навчальний план спеціальності 080404 «Інтелектуальні системи прийняття рішень», який згодом, за сприяння ректора **Л. П. Клименка**, було затверджено Міністерством освіти і науки України в травні 1996 р. За цим планом у серпні 1996 р. було здійснено перший набір студентів факультету комп'ютерних наук.

Керівництво МФ НаУКМА, розуміючи важливість використання в сучасному інформаційному суспільстві передових комп'ютерних технологій, з першого дня створення університету постійно приділяло значну увагу розвитку факультету комп'ютерних наук та загальній інформатизації університету.

У 1997 р. було виграно грант на розбудову власної комп'ютерної мережі та підключення до глобальної мережі Інтернет у МФ НаУКМА. На підставі цього було створено сучасний Інтернет-центр, який став базовим для формування Інформаційно-комп'ютерного центру університету.

З кінця травня 1997 р. до березня 1999 р. деканом факультету працював кандидат технічних наук, доцент **О. М. Трунов**. У цей період було вперше розроблено концепцію розвитку факультету комп'ютерних наук та складено робочі програми з багатьох фундаментальних і професійно орієнтованих дисциплін. Продовжилось формування якісного професорсько-викладацького складу факультету. В цей період на факультеті починають працювати лауреат премії Ради Міністрів СРСР доктор технічних наук, професор **М. Т. Фісун**, який очолив кафедру комп'ютерних технологій, кандидат технічних наук, доцент **Б. О. Цибенко**, кандидат технічних наук, доцент **О. З. Фрідман**.

З квітня 1999 р. до грудня 2004 р. деканом факультету працював доктор технічних наук, професор **В. М. Рябенький**. З 1999 р. на факультеті почали працювати доктор технічних наук, професор **Ю. П. Кондратенко**, доктор технічних наук, професор **В. Я. Кутковецький**, кандидат технічних наук, доцент **І. О. Кравець**.

У 2000 р. на факультеті відбувся перший випуск бакалаврів та пройдено акредитацію зі спеціальності «Інтелектуальні системи прийняття рішень» на рівні бакалавра. У 2001 р. здійснено перший випуск спеціалістів та другий випуск бакалаврів. У цьому ж році було пройдено акредитацію на рівні спеціаліста та здійснено ліцензування кваліфікаційного рівня магістра. У червні 2002 р. здійснено випуск перших магістрів спеціальності «Інтелектуальні системи прийняття рішень» та проведено акредитацію за кваліфікаційним рівнем магістра.

Починаючи з 2007 р., на факультеті ведеться підготовка з двох напрямів: «Комп'ютерні науки» та «Комп'ютерна інженерія». У 2007 р. на факультеті відкрито нову спеціальність – «Системне програмування».

Постійно вдосконалюється навчальний процес на факультеті. Проліцензований напрям підготовки бакалаврів «Системний аналіз». Навчальний план підготовки спеціалістів, магістрів за новими спеціальностями «Системи та методи прийняття рішень» та «Системи штучного інтелекту» у ЧДУ імені Петра Могили передбачає комплексну математичну, фундаментальну і професійну підготовку.

У 2004 р. у серії «Наукові праці МДГУ імені Петра Могили» виходить перший випуск наукового журналу «Комп'ютерні технології», включений до переліку наукових фахових видань України, в якому публікуються

результати наукових досліджень співробітників факультету, а також відомих учених з усієї України.

Значний внесок у становлення факультету як передового навчального осередку в галузі комп'ютерних наук своєю плідною та самовідданою працею також роблять відомі вчені та співробітники університету доктори наук, професори **Л. М. Дихта**, **О. П. Мещанінов**, **М. П. Мусієнко**, **А. Н. Хомченко**. Вагомий внесок у розбудову факультету комп'ютерних наук зробили свого часу професори **В. М. Лейфура**, **І. І. Коваленко**, доценти **В. В. Драгомиров**, **В. П. Черкасенко** та ін.

У 2004–2014 рр. на посаді декана факультету працював кандидат технічних наук, доцент **Гожий Олександр Петрович**. А з 2014 р. факультет очолює доктор технічних наук, професор **Мусієнко Максим Павлович**.

Професори і доценти факультету – автори підручників та навчальних посібників, більшість з яких мають гриф Міністерства освіти і науки України, який у той час надавався міністерством тільки навчальній літературі високого науково-методичного рівня. Уся навчальна література, яка публікується професорсько-викладацьким складом факультету, написана на сучасному високому науково-методичному рівні, відповідає навчальним програмам, містить необхідний довідковий апарат, написана в доступній формі, навчальний матеріал пов'язаний з практичними завданнями, в кожному виданні обов'язково відслідковуються тісні міжпредметні зв'язки.

Активна наукова робота професорсько-викладацького складу створила методологічну базу для постійного вдосконалення змісту і форм навчального процесу на факультеті.

На факультеті відкрито та працює аспірантура за такими напрямками: 05.13.06 – інформаційні технології; 05.13.05 – комп'ютерні системи та компоненти.

Нині факультет складається з трьох кафедр:

- інтелектуальних інформаційних систем (завідувач доктор технічних наук, професор **М. Т. Фісун**);
- інформаційних технологій і програмних систем (завідувач доктор технічних наук, професор **М. П. Мусієнко**);
- прикладної та вищої математики (завідувач доктор фізико-математичних наук, професор **А. Н. Хомченко**).

Для здійснення підготовки висококваліфікованих фахівців та реалізації навчально-дослідних програм факультет забезпечено потужною матеріально-технічною базою:

- 14 комп'ютерних класів, оснащених сучасною комп'ютерною технікою та засобами візуалізації;
- комп'ютерна лабораторія, створена спільно з компанією GlobalLogic Ukraine;
- клас дистанційного навчання MOODLE, створений за підтримкою Tempus-Tacis Joint European Project;
- навчально-дослідницькі лабораторії: реконфігурованих систем «FPGA»; вбудованих систем «Embedded Systems»; мікропроцесорної техніки та систем реального часу; системного програмного забезпечення; інформаційних систем та баз даних.

Навчання здійснюється на професійному ліцензійному програмному забезпеченні (підписка Microsoft Dream Spark – програма корпорації Microsoft, що надає студентам, аспірантам, викладачам ФКН ЧДУ безкоштовний доступ до інструментів проектування та розробки програмного забезпечення – Visual Studio, MS SQL Server, MS Windows Server, MS Windows 7, MS Access, MS Visio, MS Project та ін. – як на університетських, так і на домашніх комп'ютерах).

Згідно з найсучаснішою концепцією «Одна система для всього офісу» в ЧДУ встановлено та дуже активно використовується Програма «Ліга: Закон» – комплексна інформаційно-правова система, яка налічує вже більше 900 тис. документів із щодня поновлюваними даними і зручними інструментами для пошуку і роботи.

Широко використовуються можливості FreeWare програмного забезпечення (ПЗ): «хмарних» сервісів «Google Apps for Education», інструментів проектування комп'ютерних мереж від компанії D-Link та ін. Для дистанційного навчання використовується Moodle – навчальна платформа призначена для створення персоналізованого корпоративного навчального середовища з можливістю або локального, або віддаленого доступу. ЧДУ має угоду з компанією Autodesk, яка надає можливість використовувати будь-яке ПЗ цієї фірми в навчальних цілях студентам, аспірантам, викладачам всього ЧДУ ім. Петру Могили як на корпоративних робочих місцях, так і вдома.

Доля використання на ФКН ЧДУ вільного ПЗ, для якого не потрібно купувати ліцензію, в навчальному процесі неухильно зростає. На сьогодні це:

- вільний та крос-платформовий офісний пакет LibreOffice, який працює на операційних системах Microsoft Windows, GNU/Linux та Mac OS X, і є одним із провідних вільних аналогів Microsoft Office;
- заснована на Java розширювана платформа розробки з відкритим вихідним кодом Eclipse;

- вільне інтегроване середовище розробки (IDE) NetBeans IDE для мов програмування Java, JavaFX, C/C++, PHP, JavaScript, HTML5, Python та ін.

- вільні операційні системи Ubuntu та FreeBSD;

- відкритий веб-сервер Інтернет Apache для UNIX-подібних, Microsoft Windows, Novell NetWare та інших операційних систем;

- кросплатформовий інструментарій Qt розробки ПЗ мовою програмування C++;

- інтерпретована об'єктно-орієнтована мова програмування високого рівня Python;

- сервіси з комплекту JDK, необхідні середовищам розробки на Java, таким, як Eclipse, Netbeans, IntelliJ IDEA, Borland JBuilder, що надаються, і викликають для компіляції Java-програм компілятор, стандартні бібліотеки класів Java, приклади, документацію, різноманітні утиліти і виконавчу систему Java (JRE);

- система автоматизованого перекладу OmegaT, що підтримує пам'ять перекладів, написана на мові Java;

- програма віртуалізації Virtualbox для операційних систем;

- безкоштовний веб-браузер Mozilla Firefox та його безкоштовний клієнт електронної пошти, новин, та RSS з відкритим сирцевим кодом Thunderbird (Буревісник);

- Chromium – це самостійний веб-оглядач, поширюваний на основі ліцензій BSD, з відкритим вихідним кодом, на основі якого компанія Google створила свій браузер Chrome;

- безкоштовна програма VirtualDub для захоплення та редагування відео, що не вимагає інсталяції.

З кожного комп'ютерного класу, з кожної лабораторій та численних кафедр усіх факультетів університету є вільний (необмежений часом користування та кількістю спожитої інформації) авторизований доступ до всесвітньої мережі Інтернет та до корпоративної комп'ютерної університетської мережі, в якій зареєстровано на сьогодні близько 4 тисяч користувачів. Кожному студенту та кожному співробітнику ЧДУ створено окремий власний захищений профіль, надані на серверах університету ресурси з обсягом, достатнім для виконання фахових завдань.

Враховуючи, що студенти факультету протягом навчального дня можуть переміщуватись між усіма корпусами, з яких складається університетський кампус, дуже важливо, що кожен студент має можливість безкоштовно отримати доступ до локальних та «хмарних» обчислювальних ресурсів із власного ноутбука, планшета, смартфона тощо через

бездротову комп'ютерну мережу Wi-Fi, для доступу в яку використовуються звичайні облікові записи користувачів локальної мережі ЧДУ.

Велика заслуга в організації стабільної роботи як матеріально-технічної бази факультету комп'ютерних наук, так і всього могутнього парку комп'ютерної техніки університету, який постійно оновлюється, належить інформаційно-комп'ютерному центру ЧДУ під багаторічним керівництвом великого професіонала та ентузіаста **В. Д. Боровльова**. Його постійними зусиллями, при повному взаєморозумінні та сприянні ректора ЧДУ імені Петра Могили, доктора технічних наук, професора **Л. П. Клименка**, створено та високодисципліновано, як суперналагоджений годинниковий механізм, практично 12 годин на день, позмінно, навіть у вихідні дні та у свята (якщо цього вимагає навчальний процес, особливо під час сесій та вечірніх занять) працює колектив системних адміністраторів та волонтерів.

Колектив ІКЦ більшістю створений із студентів та випускників факультету. За кожним комп'ютерним класом, кафедрою, функційним підрозділом закріплені окремі працівники, який завжди досяжний викладачам та співробітникам, фахово та швидко спроможний здійснити діагностику та владнати складну аварійну ситуацію на комп'ютерному та телекомунікаційному обладнанні. А адміністратори серверного вузла забезпечують роботу всіх різнофункційних серверів цілодобово – як зараз кажуть, «24/7». Саме так можна надбати справжній професійний досвід, поєднуються теоретичні знання, отримані під час навчальних занять із різних дисциплін професійно-практичного й природничо-наукового циклів, та навички, надбані на першому робочому місці комп'ютерника.

Працюючи під час навчання системними адміністраторами, студенти факультету ставали переможцями Всеукраїнських та Міжнародних студентських олімпіад. Так, **Погановська Анастасія** – переможець регіонального туру Міжнародної олімпіади «IT-Universe» сезону 2014/2015, включена в команду ЧДУ імені Петра Могили для участі в Національному фіналі Олімпіади в Україні, **Ставицький Сергій** отримав професійний Сертифікат фірми D-Link, **Чередник Дмитро** став дипломантом Міжнародної олімпіади «IT-Planet» сезону 2013/2014.

Взагалі системні адміністратори зростають не тільки технічно, а й науково: готуються до вступу до аспірантури **Корецька Олександра** та **Дарнапук Євген**, закінчує написання кандидатської дисертації та працює викладачем **Дудар Анатолій**. У 2015 р. отримав диплом III ступеня на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт системний адміністратор **Вдовиченко Андрій**, який представив та захистив на цьому

конкурсі технологію організації прямої трансляції публічних заходів із локальної мережі корпорації на канали телебачення (науковий керівник – кандидат технічних наук, доцент **І. М. Журавська**). Ця робота була не тільки теоретично розроблена, а й успішно реалізована під час проведення в бібліотеці ЧДУ імені Петра Могили Третього Загальноукраїнського круглого столу національної єдності в Миколаєві 21 квітня 2014 р. з одночасною прямою трансляцією на телеканал «Інтер» дискусії таких урядових осіб, як экс-президенти України Леонід Кравчук та Леонід Кучма, Прем'єр-міністр України Арсеній Яценюк, миколаївське місцеве керівництво.

В ІКЦ ЧДУ імені Петра Могили також є такі абсолютно надійні та всебічно ерудовані співробітники – це **Ткаченко Микола, Лозінський Микола, Разумов Сергій, Первіненко Денис, Зюляєв Данило** та ін.

Студенти факультету вже з другого курсу навчання прагнуть стати волонтерами та, за умови відсутності академічних заборгованостей, можуть влаштуватися за сумісництвом на роботу в ІКЦ. Так ми вирощуємо на факультеті не тільки теоретиків, а й практиків програмування та системного адміністрування, які по закінченню старших курсів користуються попитом як на ринку «фріланса», так і у провідних міжнародних ІТ-компаніях, філіали деяких працюють і в Миколаєві.

Згідно з оглядом ІТ-ринку праці, присвяченому Миколаєву в травні 2014 р. найбільшим українським співтовариством програмістів DOU.ua (щомісячне відвідування ресурсу – близько 200 000 розробників!), щорічно ФКН ЧДУ випускає 90 магістрів і спеціалістів, та 90 % випускників факультету згодом працюють за фахом. Це дуже високий відсоток, тому що в середньому миколаївські ВНЗ у рік випускають близько 400 профільних молодих фахівців, а від цього числа реальна кількість програмістів, які знаходять собі роботу, менеджером по роботі з ключовими клієнтами Recruitinggroup оцінена тільки у 10 відсотків. Такий аналіз робився тільки для Вінниці, Запоріжжя, Дніпропетровська та Донецька, як для міст з невеликою кількістю ІТ-роботодавців.

Тому з Миколаєва до головних офісів таких компаній, як Само-ІТ, Ciklum, eBay, EPAM Systems, GeeksForLess, GlobalLogic, HostingMaks, LinkedIn, Luxoft, Microsoft Research, MobiDev, NetCracker, Oracle, TemplateMonster та ін. переїжджають та затребувані багато наших випускників.

Наші випускники працюють у чисельних міжнародних корпораціях, вільно витримують ротацію між різними посадами та поступово здійснюють професійне зростання – від Software Tester до Web- та Senior Software Developer (Java, PHP etc.), від Program та Project Manager до Solutions Architect, від OSS/BSS Consultant до Team Leader.

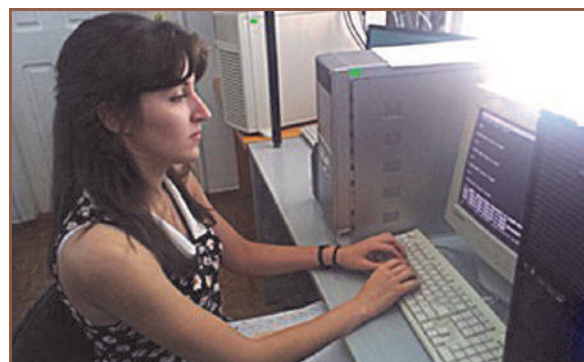
Начальник ІКЦ В. Д. Боровльов навчає мікротонкошам ремонту ПК

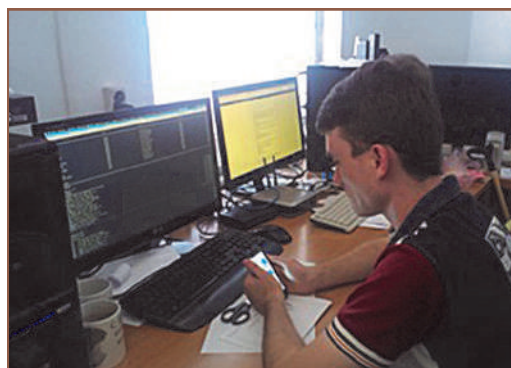
... а потім сисадміни ремонтують усе і будь-де (М. Лозінський)

Майбутня аспірантка, а поки що сисадмін О. Корецька налагоджує і «залізо», і програмне забезпечення

Системні адміністратори М. Ткаченко та М. Лозінський за налагодженням ПК у комп'ютерному класі

Адміністратор домену **chdu.edu.ua** Є. Дарнапук у серверній кімнаті університету

Сисадміни А. Погановська та А. Вдовиченко на своїх робочих місцях у комп'ютерних класах

Основні завдання факультету – це забезпечення базової вищої освіти з фундаментальних напрямів сучасних інформаційних технологій, інформатики та прикладної математики; підготовка фахівців широкого профілю, здатних розробляти та впроваджувати складні комп'ютерні системи, застосовувати методи системного аналізу та математичного моделювання при розв'язанні практичних задач в економіці, управлінні тощо, а також у теоретичних та прикладних науково-технічних дослідженнях.

Бакалаври, спеціалісти і магістри – випускники факультету комп'ютерних наук ЧДУ імені Петра Могили, орієнтовані на вирішення широкого кола професійних завдань у різних галузях інформаційних технологій, здатні легко підвищувати власну кваліфікацію і орієнтуватись на конкретні умови праці на різних посадах, пов'язаних із розробкою та впровадженням комп'ютерних технологій. Спеціалісти у сфері ІТ посідають перше місце в рейтингу найбільш високооплачуваних та затребуваних професій в Україні та світі.

Освіта, яку отримують на факультеті, має міжнародний рівень конкурентоспроможності, а її зміст та профіль гарантовано забезпечують широкі можливості працевлаштування в галузях науки, виробництва, вищої освіти та у багатьох сферах, де використовуються інформаційні комп'ютерні технології. Цінність одержаної на факультеті комп'ютерної освіти, на відміну від багатьох освітніх напрямків, не залежить від кон'юнктурних коливань і визнається в Україні, у країнах СНД, країнах Західної Європи та Америки. Щорічно випускники факультету одержують запрошення із-за кордону для роботи у сфері розробки і застосування комп'ютерних технологій та для продовження навчання.

ЧДУ один із небагатьох вишів, які надають освітні послуги людям з особливими освітніми потребами, забезпечують архітектурну, транспортну та інформаційну доступність таких закладів для цієї категорії осіб. Необхідність цього також прописано в «Основних завданнях Національної стратегії». Ми всі відповідаємо один за одного. Про це треба пам'ятати в наш бурхливий час, і завжди бути готовим надати допомогу тому, хто цього потребує. Ступінь якості суспільства можливо вимірювати тим, які умови для саморозвитку та самореалізації створює громада для своїх членів, які є людьми з особливими потребами. Протягом 2014 р. старші викладачі кафедри інтелектуальних інформаційних систем (**Є. О. Давиденко, Ю. О. Нездолій**) брали участь у всіх етапах проекту «Розвиток нових підходів у сприянні працевлаштуванню осіб з інвалідністю» (грант Посольства США). Протягом 4 місяців дистанційна та

очна групи учнів з особливими потребами (всього 27 осіб), із різних куточків України, вивчала секрети розробки програмного забезпечення для платформи Android.

Досвід такого роду проєктів дає надію на те, що ми будемо гуманне суспільство і нам у цьому допомагає вся міжнародна спільнота. А керівництво ЧДУ забезпечувало створення умов для розвитку необхідних для реалізації цього проєкту сучасних засобів навчання (навчально-методичних, електронних, технічних, інформаційно-комунікаційних тощо). В цьому проєкті закладено майбутню перспективу створення електронних підручників та енциклопедій навчального призначення, створення системи дистанційного навчання, створення інформаційної системи підтримки освітнього процесу, спрямованої на забезпечення навчання, його соціалізації і виконання освітніх стандартів незалежно від особливостей студентів, що бажають опанувати ІТ-знання.

Так, такий темп і напругу навчального процесу може витримати не кожен викладач. І ФКН ЧДУ безперервно докладає зусиль щодо посилення кадрового потенціалу. Наш професорсько-викладацький склад не тільки володіє певним обсягом знань, а й талановито реалізує та передає ці знання в процесі спілкування та взаємодії зі студентами. Прагматичний Дж. Д. Рокфеллер, добре розуміючи значення спілкування для ділової діяльності, висловлював: «Уміння спілкуватися з людьми – такий же товар, що купується за гроші так само як цукор або кава. І я готовий платити за це вміння більше, ніж за будь-який інший товар у цьому світі».

Наші викладачі працюють на основі інтеграції традиційних педагогічних та новітніх інформаційно-комунікаційних технологій навчання, створюють нове покоління підручників, навчальних посібників, дидактичних матеріалів.

Стіни «традиційного класу» руйнуються: вчителі можуть навчити в будь-якому місці, і студенти можуть вчитися в будь-якому місці.

Увесь науково-педагогічний колектив факультету постійно включає нові підходи до навчання протягом усього життя. Ми підтримуємо та включаємо в навчальний процес й технології «цифрової революції у вищій освіті» від компанії Cisco, віддалені можливості отримати професійні сертифікати компанії D-Link, новітній комплекс сервісів «Google Apps for Education», організуємо майстер-класи навчальної програми Campus американської компанії InterSystems тощо. Студенти факультету в межах передбаченої самостійної роботи випробовують себе у різноманітні безкоштовних – але дуже серйозних! – англомовних курсів

із фахових дисциплін на проєкті Coursera з 10-мільйонною аудиторією, який був визнаний у 2014 р. найкращим у світі веб-проєктом у галузі освіти, отримав Webby Awards (Премію Веббі) – міжнародну професійну Інтернет-премію та підтримується професорами інформатики Стенфордського університету. Таке «щеплення» безперервної освіти надає студентам вибір із безліччю варіантів, щоб постійно модернізувати і розширювати надбані в Alma Mater знання та навички.

Викладачі та студенти факультету тісно співпрацюють з міжнародним відділом.

Наші студенти готові пізнавати світ і показати йому, на що здатні самі. Тому в процесі навчання на факультеті комп'ютерних наук, поряд із знаннями фундаментальних та спеціальних дисциплін, студенти ретельно вивчають іноземні мови. Особливість випускників факультету – вільне володіння англійською мовою.

Найбільш талановиті студенти встигають вчитися не тільки в «Могилянці», але й в закордонних вишах за різними міжнародними програмами, наприклад, **Василенко Богдан** та **Фомін Данило** – Wyższa Szkoła Informatyki i Umiejętności (м. Лодзь, Республіка Польща); **Ісаєнко Олександр** – Школа «TOYO» компанії TLS (Японія); **Одноус Катерина** – San Jose State University (м. Сан Хосе, США); **Волкова Світлана** – PhD-програма Johns Hopkins University (м. Балтімор, США).

С. Волкова

Світлана Волкова після закінчення магістратури ЧДУ імені Петра Могили за спеціальністю «Інтелектуальні системи прийняття рішень» (2006 р.) посіла перше місце серед кандидатів з України за стипендією імені сенатора Фулбрайта та виборола право навчатися в Університеті штату Канзас, США. У 2010 р. Світлана отримала диплом магістра з комп'ютерних наук. Цього ж року вона серед 40 фіналісток з усього світу виборола почесну стипендію (7 тисяч євро) ім. Аніти Борг, засновану компанією Google і Технологічним Інститутом ім. Аніти Борг для підтримки талановитих жінок, які навчаються в університетах країн Європи, Близького Сходу і Африки за програмами в галузі комп'ютерних технологій, інформатики, математики. Зараз вона завершує докторську дисертаційну роботу з соціо-лінгвістичного прогнозування в соціальних медіа в університеті ім. Джона Хопкінса, який посідає 15-те місце у світовому рейтингу університетів. Тричі була

на стажуванні у компанії Microsoft Research (див. фото). Двічі виступала з науковими доповідями у всесвітньо відомому Кембриджському університеті, Великобританія. Про стрімкі тенденції фахового успіху свідчать дипломи, отримані нашими студентами вже під час навчання.

Нагородження переможців конкурсу «Join Multimedia – 2002» (м. Мюнхен, Німеччина)

У 2002–2004 рр. концерн Siemens (Німеччина) – найбільша у світі компанія, що виробляє електронні компоненти для автоматизації виробництва, обладнання автоматики для інженерних систем будівель і споруд, – проводив мультимедійні змагання Join Multimedia у рамках програми «Молодь і знання». Команда студентів нашого університету стала переможцем

всеєвропейського конкурсу «Join Multimedia – 2002» у номінації Long Run. Нагородження відбулося у Мюнхені 20 вересня 2002 року.

Упродовж наступних двох років команда університету знову отримувала призи – у 2003 році приз «Team Europe» («Команда Європи») в розмірі 2500 євро дістався об'єднаній команді учнів професійно-технічного училища м. Швабиш-Гмюнд (Німеччина), і студентів Чорноморського державного університету імені Петра Могили, Україна.

У 2004 р. на конкурс «Join Multimedia 2004» була представлена найбільша кількість робіт за весь час проведення зазначеного конкурсу – більше 1400 презентацій із 30 європейських країн, у тому числі 26 робіт з України. І в таких складних умовах конкурентної боротьби наша команда посіла друге місце у номінації Long Run.

Команда університету на конкурсі «Join Multimedia – 2004»

Студенти ЧДУ двічі ставали лауреатами міжнародної олімпіади з програмування (останній раз у 2011 р.), яку проводила транснаціональна фірма Aldec (Республіка Польща – США) і нагороджувалися стажуванням у Польщі.

На сьогодні «врожаї перемог» стали вже значно більшими! Тільки одного 2014/2015 навчального року успіх був поряд із нашими студентами на таких олімпіадах:

- на факультеті вчиться Найкращий системний програміст України. Це студент II курсу **Щебетюк Валентин**. Цей титул та відповідний диплом він отримав під час Всеукраїнської олімпіади з системного програмування, що проходила у Національному технічному університет «Харківський політехнічний інститут» у квітні 2015 р. А команда нашого факультету (**Бавикін Сергій, Шевчук Олександр** та **Щебетюк Валентин**) посіла III місце на цій олімпіаді, обійшовши команди багатьох визнаних грантів-університетів з Харкова, Одеси, Львова, Києва тощо;
- витримавши перегони чверть- та півфіналу Міжнародної студентської олімпіади з інформаційних технологій «IT-Universe» у сезоні 2014–2015 н. р. до Національного фіналу в Україні була запрошена команда з 18 студентів факультету для участі у шести конкурсах. Команда студентів III курсу **Салтана Бориса** та **Собко Дмитра** отримала дипломи II ступеня, а інша команда студентів також III курсу **Юріна Дмитра** та **Поліщука Дениса** отримала дипломи III ступеня у Конкурсі «Кращий диплом з інформаційної безпеки». Але роки навчання надають все більшого IT-досвіду! Тому студент V курсу (магістрант – MSc student) **Ликов Роман** став Чемпіоном України у цьому сезоні на Конкурсі компанії D-Link «Протоколи, сервіси та обладнання», а **Левенець Тарас** посів призове III місце. Ці шестеро студентів включені в команду України для участі у Міжнародному фіналі олімпіади «IT-Universe» в Азербайджані;
- навесні 2014 р. студент IV курсу (BSc student) **Кушніренко Ігор** на VII Міжнародної олімпіади у сфері інформаційних технологій «IT-Планета» посів друге місце з 192 учасників напівфіналу у номінації «Телеком» (Конкурс «Протоколи, сервіси та обладнання»). А у вересні 2014 р. MSc student **Лернатович Дмитро** отримав диплом переможця Фіналу цієї Олімпіади в Конкурсі «Найкращий вільний диплом»;
- BSc student **Гожий Віктор** фіналіст Всеукраїнського чемпіонату з веб-розробки UA Web Challenge VII (2014 р.) у категорії тестування.

- BSc student **Крекота Дмитро** за результатами фіналу Всеукраїнського чемпіонату з веб-розробки UA Web Challenge VII II місце як JS Junior у номінації Front End Developer (травень 2015 р.). Всього в чемпіонаті брали участь 2280 програмістів у 6 номінаціях;
- BSc **Белібов Микола** отримав Сертифікат та II місце у змаганнях тестувальників програмних продуктів Testing Dojo;
- команда наших BSc students у складі **Ісаєнка Олександра, Подольнянського Дмитра** та **Алєєва Ільєса** увійшла в число 12 найкращих (четверте місце за рейтингом!) з 1516 команд, що брали участь у Міжнародній олімпіаді професійної майстерності по компетенції «Системне та мережеве адміністрування» у сезоні 2014–2015 н. р.

Сьогодні обов'язковим атрибутом сучасного конкурентного світу є отримання грантів. Система грантів необхідна як реакція на неідеальність світу та прагнення його вдосконалити. Але спонсори хочуть бути переконаними, що передають гроші в руки безпосередньо сильному досліднику. І вчені, і студенти факультету – не останні гравці на цьому складному полі з жорсткими, але справедливими вимогами витратити отримані за грантом гроші на дійсно потрібні світу проекти.

Протягом 4 місяців 2014 р. старший викладач кафедри інтелектуальних інформаційних систем **Ю. О. Нездолій** разом із старшим викладачем факультету **Є. О. Давиденком** забезпечили реалізацію проекту «Розвиток нових підходів у сприянні працевлаштуванню осіб з інвалідністю» (грант Посольства США) та вчили студентів з особливими потребами секретам розробки програмного забезпечення для найсучаснішої платформи Android.

ЧДУ імені Петра Могили є одним з 15 партнерів – вишів різних країн, – які виграли грант європейського освітнього проекту TEMPUS-CABRIOLET 544497-TEMPUS-1-2013-1-UK-TEMPUS-JPHES «Model-oriented approach and Intelligent Knowledge-Based System for Evolvable Academia-Industry Cooperation in Electronics and Computer Engineering» (2013–2016 pp.), мета якого – відповісти на потребу суспільства у висококваліфікованих фахівцях в електронній та обчислювальній техніці шляхом введення інтегрованого модельно-орієнтованого підходу для безперешкодного і ефективного еволюційного співробітництва та зв'язку між навчальними установами та промисловістю до 2016 р. Регіональним координатором цього проекту є доктор технічних наук, професор **Ю. П. Кондратенко**.

У рамках цього проекту 5–9 вересня 2015 р. в Миколаєві на базі ЧДУ було проведено об'єднаний мітинг TEMPUS-проектів GreenCo, SEREIN, CABRIOLET. У межах цього заходу також відбулася «Battle of students IT

startups» – «Битва стартап-проектів студентських команд партнерських університетів». На рахунку факультету комп'ютерних наук ЧДУ імені Петра Могили з 13 проектів-учасників перемога А3 (третє місце) стартапу, підготовленого за номінацією Green, ECOLOGICAL UNIVERSITY LINKED EDUCATION (EULE) (розробники: **Попель Марія** (BSc), **Горобцов Денис** (BSc); тренер: **М. П. Мусієнко** (Prof., Dr.Sc.).

Перемогу А2 (II місце) у номінації Secure цього ж змагання здобув проект A SOLUTION TO PROTECT YOUR PRIVACY AND YOUR DATA (WiSafe) студентів IV курсу **Поліщука Дениса** та **Юріна Дмитра** (тренер кандидат технічних наук, доцент **І. М. Журавська**).

Крім успішного навчання встигають не тільки добре відпочивати, але й займаються різними видами спорту: від художньої гімнастики (**Єрмолаєва Анастасія** навіть кандидат у майстри спорту!) та легкої атлетики (**Козловська Юлія**, бронзовий призер багатьох змагань!) – й до важкої атлетики і пауерліфтингу (**Корецька Олександра**). А **Белібов Микола** бере участь не тільки у фахових ІТ-змаганнях, а також є багаторазовим призером чемпіонатів міста та України з академічного веслування. Інший випускник, MSc **Гожий Віктор**, крім відмінного навчання, досягнув найвищих результатів одночасно в двох видах спорту: в підводній стрільбі (чемпіон України та призер з влучності) та у біатлоні (майстер спорту України).

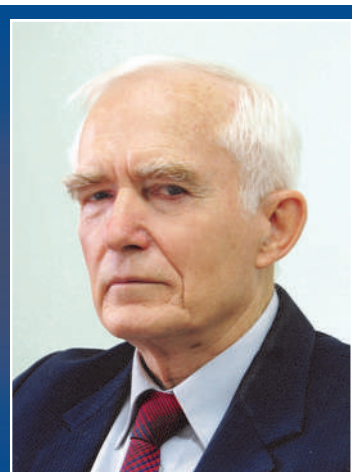
Життя продовжується і факультет комп'ютерних наук впевнено стоїть на шляху отримання все нових та більш вагомих нагород та визнань.

Колектив факультету комп'ютерних наук

КАФЕДРА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ

ФІСУН
Микола Тихонович,
завідувач кафедри, доктор
технічних наук, професор

Історія кафедри інтелектуальних інформаційних систем починається з вересня 1997 р., коли було створено кафедру комп'ютерних технологій. Першим завідувачем кафедри було призначено кандидата технічних наук, доцента **М. В. Донченка**. З 1998 р. кафедру очолив доктор технічних наук, доцент **М. Т. Фісун**, який у 2002 р. став професором.

У 2000 р. кафедра здійснила перший випуск бакалаврів – фахівців з комп'ютерних наук.

Під керівництвом доктор технічних наук, професора **М. Т. Фісуна** за останні п'ять років кафедра отримала ліцензію на випуск бакалаврів за напрямками «Комп'ютерні науки» та «Системний аналіз», було ліцензовано випускові спеціальності «Системи і методи прийняття рішень» та «Системи штучного інтелекту» за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста та магістра.

На кафедрі постійно ведеться робота із підвищення якості викладання дисциплін, цьому сприяє проведення відповідної політики керівництвом університету щодо залучення висококваліфікованих фахівців для роботи на штатній основі. Прихід на кафедру відомого в Україні та за кордоном вченого, доктора технічних наук, професора, Заслуженого винахідника України **Ю. П. Кондратенка** значно підвищив науково-педагогічний рівень кафедри. Завдяки йому на високому рівні здійснюється викладання таких профільних дисциплін, як «Теорія прийняття рішень», «Програмне забезпечення інтелектуальних систем», «Теорія нечітких множин», підготовлені якісні методичні матеріали, проводять наукову роботу студенти й аспіранти. Під його керівництвом виріс та захистив кандидатську дисертацію аспірант кафедри **Є. В. Сіденко**.

Велику увагу приділено на кафедрі засвоєнню викладачами найсучасніших пакетів програм і відповідних комп'ютерних технологій. На кафедрі створено лабораторію інформаційних систем та баз даних, системного програмного забезпечення, на яких ведеться робота з удосконалювання програмного забезпечення та навчального процесу на

кафедрі. У цих лабораторіях постійно ведеться робота із вивчення та вдосконалення різноманітних програмних комплексів MATLAB, LabView and MultiSim, MS SQL Server 2010, MS Visual Studio, IntelliJ IDEA, PyCharm, «1С: Підприємство», об'єктно-орієнтованої СКБД Caché, Autodesk AutoCAD, Autodesk AutoCAD MAP 3D, Autodesk Inventor, CPSS, мов програмування Java, C++, C#, CASE-засобів моделювання бізнес-процесів BPwin, ERwin, ARIS Toolset.

Усі дисципліни навчального плану, що викладаються на кафедрі, забезпечені підручниками, навчальними посібниками, методичними вказівками з виконання практичних занять і лабораторних робіт, а також методичними матеріалами для курсового і дипломного проектування.

У різні роки навчальний процес на кафедрі забезпечували такі висококваліфіковані фахівці: кандидати наук, доценти – **О. Г. Бабич, М. В. Турти, Б. О. Цибенко**; старші викладачі **Д. П. Биков**, **М. О. Морозов**, **І. А. Нагорна, І. В. Павлов, Б. Г. Салтовський** та ін.

На сьогодні на кафедрі працюють 4 доктори наук, професори, 4 кандидати наук, доценти, 3 кандидати наук, старші викладачі.

Зараз до кадрового складу кафедри входять такі працівники:

Фісун Микола Тихонович, завідувач кафедри, доктор технічних наук, професор. Випускник Московського фізико-технічного інституту, аспірант Інституту кібернетики НАН України. Консультантом по дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук, яку він захистив у 1975 р., у Миколи Тихоновича був відомий радянський математик, кібернетик, академік Віктор Михайлович Глушков. М. Т. Фісун довгий час працював заступником директора з наукової роботи НДІ «Центр», керував розробкою, проектуванням і впровадженням автоматизованих систем різного типу в суднобудівній галузі. В 1992 р. захистив докторську дисертацію. Лауреат Премії Ради Міністрів СРСР у галузі науки та техніки. З 1998 р. завідувач кафедри. За час його керівництва на кафедрі було ліцензовано два напрями – «Комп'ютерні науки» та «Системний аналіз», – та три випускових спеціальності – «Інтелектуальні системи прийняття рішень», «Системи штучного інтелекту» «Системи та методи прийняття рішень». Перебував на закордонному стажуванні в МФТІ (Російська Федерація).

Нагороджений грамотою Кабінету Міністрів України, нагрудним знаком МОН України «Відмінник освіти». Автор більше 140 наукових публікацій. Заступник голови Спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій при ЧДУ імені Петра Могили. Голова Редакційної колегії наукового фахового видання України у галузі науки – технічні «Наукові праці. Науково-

методичний журнал» серії «Комп'ютерні технології» (засновник – МДГУ ім. Петра Могили).

Кондратенко Юрій Пантелійович – доктор технічних наук, професор, Заслужений винахідник України, академік Академії наук суднобудування України, Лауреат премії ВСНТО, Лауреат премії ЦК АКСМУ та УРР НТО. У 1976 р. закінчив з відзнакою МКІ ім. адмірала С. О. Макарова.

З 1983 до 1989 рр. – асистент, старший викладач, доцент кафедри автоматичного регулювання суднових енергетичних установок, заступник декана електротехнічного факультету МКІ, а в період з 1989 до

Ю. П. Кондратенко

1999 рр. – заступник директора з наукової роботи Науково-виробничого центру при МКІ, докторант (1991–1994 рр.), професор кафедри автоматики, завідувач кафедри комп'ютеризованих систем управління НУК ім. адмірала С. О. Макарова. З 1999 р. – професор кафедри інтелектуальних інформаційних систем ЧДУ імені Петра Могили. У 1983 р. захистив кандидатську, а у

1994 р. – докторську дисертацію, в 1996 р. присвоєно вчене звання професора та обрано академіком Академії наук суднобудування України, а в 2000 р. – членом-кореспондентом Королівської Академії докторів наук (Каталонія, Іспанія). З 1996 р. – Перший Віце-президент Регіонального Міжвузівського Центру (Миколаїв), постійний представник НУК у Міжнародній Асоціації суднобудівників і судноремонтників Чорноморського регіону – БРАСС (1998–2008 рр., Болгарія).

Автор більше 120 винаходів у галузі робототехніки, автоматизації технологічних процесів, комп'ютерних та інформаційно-вимірювальних систем і компонентів, які захищені патентами України, РФ та авторськими свідоцтвами СРСР (18 – у співавторстві із студентами). За винахідницьку діяльність нагороджений почесними відзнаками «Кращий молодий винахідник України» (1979 р.), «Винахідник СРСР» (1983 р.), «Заслужений винахідник України» (2008 р.). Переможець Всеукраїнського конкурсу «Винахід року – 2006» за розробку винаходу «Адаптивний захватний пристрій інтелектуального робота» (номінація «Кращий винахід у Миколаївській області»). Наукові розробки, зокрема, пристрій для фізичного моделювання нерегулярної хитавиці судна, комплекс датчиків та елементів адаптивних роботів, способи структурної та параметричної ідентифікації, алгоритми управління підводними апаратами в

середовищі з перешкодами, методи обробки інформації в інтелектуальних системах впроваджено в СКБ «Прогрес», НДІ проблем машинобудування МВТУ ім. М. Баумана, ДП «ЕРА», НВО «Інгул», ВО «Дальприбор», ЧДУ та НУК. Ряд розробок удостоєні Перших премій Чорноморського міжобласного правління науково-технічного об'єднання суднобудівної промисловості (НТО СП) ім. академіка О. М. Крилова (1977 р.), Української республіканської ради НТО (1979 р.) та Всесоюзної ради НТО (1980 р.), бронзової медалі ВДНГ СРСР (1985 р.).

Професор Ю. П. Кондратенко опублікував більше 350 наукових праць, 55 з яких – за кордоном, підготував 2 доктори технічних наук та 9 кандидатів наук. Нагороджений Почесними знаками «Кращий активіст НТО СП ім. академіка О. М. Крилова» (1982 р.), нагрудним знаком МОН України «Відмінник освіти» (1995 р.), Почесними Грамотами Верховної Ради України (2006 р.) та МОН України (2007 р.), відзнакою Президента України – ювілейною медаллю «20 років незалежності України», Золотою медаллю Американського біографічного інституту – АБІ (2011 р.).

Член Національного Комітету України з автоматичного управління (з 1993 р.), Президії СНІО України (з 2007 р.), Наукового Комітету Міжнародної асоціації DAAAM, Австрія (з 2006 р.), Міжнародної асоціації GAMM, Німеччина (з 1995 р.), Академії наук суднобудування України (з 1996 р.), Української Академії економічної кібернетики (з 1998 р.), RINA та IMarEST (1999–2007, Великобританія). Член спеціалізованих рад у ЧДУ імені Петра Могили (з 2011 р.), ОНПУ (з 1996 р.), Севастопольському та Херсонському національних технічних університетах (1997–2003), делегат IV, V та VI Всеукраїнських з'їздів СНІО, голова ДЕК в університетах Одеси, Херсона, Миколаєва. Член програмних комітетів Міжнародних конференцій MS'2013 (Іспанія, Греція), MS'2012 (США, Білорусь, Бразилія), 17th – 22nd International DAAAM Symposium (Австрія), MS'2010 (Іспанія), SAMS'2010 (Німеччина), DECOM-TT 2009 (Македонія), SAMS'2007 (Хорватія), DECOM-TT 2007 (Туреччина), Екстремальна робототехніка – 2008 (Росія), АВТОМАТИКА (Україна), Міжнародної школи з моделювання (Україна – Польща).

Член редколегій журналів: «Електротехнічні та комп'ютерні системи», «Технічні вісті», «Автоматика. Автоматизація. Електричні системи і комплекси», «Наукові записки НаУКМА», «Наукові праці ЧДУ», «Збірник наукових праць НУК», «International Research and Review: Journal of Phi Beta Delta, Honor Society of International Scholars» (США), «Інфокиборг – Кібернетика, нанотехнології, робототехніка» (РФ).

Читав наукові лекції на запрошення університетів у Касселі (Німеччина), Клівленді та Рочестері (США), Варшаві (Польща), Владивостоці (РФ). Проводив за міжнародними грантами наукові дослідження в провідних університетах Китаю (1988–1989 рр.), Німеччини (2000, 2010 рр.) та США (2003 р.). Рецензент Міжнародних журналів «Information Sciences», «International Journal of Uncertainty, Fuzziness and Knowledge-based Systems», «Advances in Modelling and Analysis», Праць Міжнародних конференцій Phi Beta Delta, AMSE, IFAC, ACC-2009 та ACC-2010. Ю. П. Кондратенко – керівник української робочої групи міжнародного наукового проекту ЧДУ з Королівською Академією економічних та фінансових наук (Іспанія), за результатами якого опублікована монографія. Читає лекції студентам ЧДУ з автоматичного керування, теорії та систем підтримки прийняття рішень, теорії нечітких множин і нечіткої логіки, основ наукових досліджень.

Координатор співпраці ЧДУ імені Петра Могили та Регіонального міжвузівського центру (м. Миколаїв) з DAAAM International Association for Automation & Manufacturing (Австрія), Real Academy of Doctors та Real Academia de Ciencias Economicas y Financieras (Іспанія), Ruhr University Bochum (Німеччина), Cleveland State University, компанією Aldec Inc. та Nazareth College (США), Stord/Haugesund University College (Норвегія), Barcelona University (Іспанія). Керівник проекту зі створення мобільного роботу між ЧДУ імені Петра Могили та Саарландським університетом (Німеччина) в рамках OstPartnerShaftProgram.

Автор та редактор монографії «Моделі кооперації університетів та ІТ-компаній: системи прийняття рішень на нечіткій логіці» за підтримкою проекту TEMPUS SABRIOLET (ЧДУ імені Петра Могили, Національній аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»), 2015.

Мещанінов Олександр Павлович – доктор педагогічних наук, професор. Один із засновників університету. Випускник факультету електрообладнання суден МКІ ім. адмірала С. О. Макарова (1973 р.). Пройшов шлях від стажиста, аспіранта, асистента до доцента кафедри електрообладнання суден МКІ (з 1983 р.). У 1977 р. в Інституті електродинаміки АН УРСР (м. Київ) захистив кандидатську дисертацію на тему: «Розробка методів і ефективних алгоритмів для дослідження систем збудження синхронних машин, які містять вентильні перетворювачі».

З дати створення МФ НаУКМА, у 1996–2012 рр. працював на посадах першого проректора, проректора з наукової роботи. У 2005 р. в Інституті педагогіки і психології професійної освіти АПН України захистив дисертаційну роботу на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних

наук на тему «Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні: теорія і методика». Працює на кафедрі з перших років заснування.

Протягом 1973–1996 рр. був вченим секретарем республіканського семінару «Математичні моделі функціонування автоматизованих систем» при Інституті кібернетики АН УРСР. Протягом 1978–1989 рр. О. П. Мещанінов займався формуванням наукової школи «Математичне моделювання для дослідження складних систем» і очолював науковий колектив, що виконував фундаментальні та прикладні дослідження, серед яких створення елементів теорії математичного опису систем із динамічною структурою, розробка та впровадження математичних моделей дослідження електромеханічних систем з імпульсноциклічним характером навантаження для автономних об'єктів. Замовниками науково-технічної продукції творчого колективу, яким керував Мещанінов О. П., були ВНПЕлектроМаш АН СРСР, ЦКБ КІМ (м. Ленінград), Ленінградське ВО «Електросила», ЛКІ, Вентспілський і Одеський припортові заводи. У 1982 р. закінчив Інститут підвищення кваліфікації при НТУУ «КПІ» (спеціальність «Обчислювальна техніка»). Проходив закордонне стажування у Харбінському інженерно-кораблебудівному інституті (Китайська Народна Республіка, 1989–1990), у Федеративній Республіці Німеччина (2010).

Професор О. П. Мещанінов – голова секретаріату Асоціації університетів України. Нагороджений нагрудними знаками «За відмінні успіхи в роботі», «За наукові досягнення», Грамотою Кабінету Міністрів України, Почесною нагородою «Медаль Святого Петра Могили», грамотою Миколаївського міського голови і Подякою Миколаївської облдержадміністрації. У 2007 р. визнаний «Городянином року» м. Миколаїв у номінації «Вища школа».

Викладає курси «Моделювання систем», «Теорія прийняття колективних рішень», «Основи наукових досліджень» та ін.

Автор близько 100 наукових публікацій. Член Редакційної колегії наукового фахового видання України у галузі науки – технічні «Наукові праці. Науково-методичний журнал» серії «Комп'ютерні технології» (засновник – МДГУ імені Петра Могили).

Донченко Михайло Васильович – кандидат технічних наук, доцент. У 1971 р. закінчив МКІ ім. адмірала С. О. Макарова. До 1972 р. був стажистом-дослідником кафедри Суднових енергетичних установок. З 1973 до 1976 р. працював на посадах асистента, старшого викладача, доцента кафедри графіки МКІ. У 1984 р. захистив кандидатську дисертацію. З 1986 до 1989 р. працював на посаді доцента Конакрійського університету Республіки Гвінея. З 1996 р. працював доцентом МФ

НаУКМА. Був першим завідувачем кафедри комп'ютерних технологій. З 1998 р. і дотепер – вчений секретар вченої ради ЧДУ імені Петра Могили. Був головним виконавцем у регіональному проекті «Система раннього визначення надзвичайних ситуацій на гідротехнічних спорудах». Нагороджений грамотами Конакрійського університету Республіки Гвінея, Миколаївської облдержадміністрації та НаУКМА. Нагороджений медаллю «Ветеран праці» та відзнакою Президента України – ювілейною медаллю «20 років незалежності України». Займається вирішенням проблем надійності, безпеки суден та використанням геоінформаційних систем для підтримки прийняття рішень.

Кравець Ірина Олександрівна – кандидат технічних наук, доцент. Закінчила факультет електрообладнання суден МКІ ім. адмірала С. О. Макарова, працювала в Інституті імпульсних технологій НАН України на посаді старшого наукового співробітника. Виконувала дослідницькі роботи, які були пов'язані із розрахунками складних перехідних процесів у ланцюгах змінної структури. Успішно закінчила аспірантуру в Інституті електродинаміки НАН України (м. Київ), де й захистила кандидатську дисертацію.

З 1998 р. працює в ЧДУ імені Петра Могили. Дисципліни, які викладає Ірина Олександрівна, пов'язані з використанням чисельних методів, методів статистичного та інтелектуального аналізу та нейронних мереж. Автор понад 50 наукових праць.

Кондратенко Галина Володимирівна – кандидат технічних наук, доцент. Закінчила факультет електрообладнання суден МКІ ім. адмірала С. О. Макарова у 1988 р. У 2003 р. захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю 05.13.06 – автоматизовані системи управління та прогресивні інформаційні технології – на тему: «Нечіткі моделі та алгоритми для оптимізації маршрутів і траєкторій в умовах невизначеності».

Працювала на посадах старшого наукового працівника та доцента кафедри комп'ютеризованих систем управління НУК ім. адмірала С. О. Макарова. З 1996 р. викладає у ЧДУ імені Петра Могили.

Самостійно та в співавторстві опублікувала біля 90 наукових робіт, у т. ч. 12 за кордоном, зокрема, в Австрії, Іспанії, Італії, Німеччині, Польщі, Франції, Азербайджані, в провідних вітчизняних наукових журналах «Автоматика. Автоматизація. Электрические комплексы и системы», «Автоматизація судових технічних средств», «Комп'ютерна інженерія та інформаційні технології», «Моделювання та інформаційні технології», «Портовые технологии и техника мореплавания», «Судовождение», «Технічні вісті», «Электроника и связь» та в наукових працях і вісниках

ІПМЕ НАН України, НТУ «ХПІ», НУ «Львівська політехніка», НУК ім. адмірала С. О. Макарова, ОНПУ, ОНМА, ТУ «Поділля», ХНТУ, ЧДУ ім. Петра Могили та ін.

Отримала 15 авторських свідоцтв на винаходи та патентів на корисні моделі, 5 навчальних посібників, одному з яких надано гриф МОН України. Викладає студентам ЧДУ дисципліни «Теорія автоматичного керування», «Теорія прийняття рішень», «Теорія систем управління», «Системи підтримки прийняття рішень».

Викладає студентам ЧДУ дисципліни «Теорія автоматичного керування», «Теорія прийняття рішень», «Теорія систем управління», «Системи підтримки прийняття рішень» та ін.

Тричі виступала офіційним опонентом із захисту кандидатських дисертацій (ОНПУ) за спеціальностями 05.13.06 – Інформаційні технології і 05.13.23 – Системи та засоби штучного інтелекту.

Солобуто Лариса Володимирівна – кандидат технічних наук, доцент (б.в.з.). Закінчила факультет електрообладнання суден МКІ імені адмірала С. О. Макарова у 1984 р. Захистила у 2011 р. кандидатську дисертацію за спеціальністю 05.13.06 «Інформаційні технології» на тему: «Інформаційна технологія створення базового електронного комплексу навчальних дисциплін». Працює в ЧДУ імені Петра Могили з 2002 року на різних посадах: з 2002 р. на посаді завідуючого лабораторією, з 2006 р. – на посаді старшого викладача, з 2012 р. – на посаді доцента. Автор 14 наукових статей та 6 навчальних посібників у співавторстві (у т. ч. 5 – з грифом МОН України). Коло наукових інтересів: використання методів експертного оцінювання, нечіткого моделювання, статистики і системного аналізу в електронних комплексах навчальних дисциплін.

Кулаковська Інесса Василівна – кандидат фізико-математичних наук, старший викладач. У 1995 р. закінчила Миколаївський державний педагогічний інститут за спеціальністю «Математика-інформатика». У 2001 р. закінчила аспірантуру Київського національного університету ім. Т. Шевченка. У 2006 р. захистила кандидатську дисертацію. Працювала в управлінні освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації, з 1999 до 2012 рр. працювала у Миколаївському національному університеті ім. В. О. Сухомлинського на посаді доцента кафедри математики. З вересня 2012 р. працює в ЧДУ імені Петра Могили.

Організатор та учасник Міжнародних конференцій, останні з котрих – Міжнародна математична конференція, присвячена 70-річчю В. В. Кириченка (2012 р., член оргкомітету) та XV Міжнародна заочна науково-практична конференція «Наукова дискусія: питання математики,

фізики, хімії, біології» (2014 р., доповідач). Навчає студентів працювати з бажанням мислити логічно та ставити перед собою все нові, актуальні й складніші задачі. Автор більше 10 наукових робіт. З вересня 2014 до червня 2017 р. – відповідальний секретар науково-дослідної роботи (0114 U 004402) «Інтелектуалізація інформаційних систем та СППР за рахунок впровадження методів ситуаційного моделювання, сценарного аналізу, Data Mining та OLAP-технологій» (науковий керівник НДР – професор М. Т. Фісун).

Наукові інтереси: скінченні орієнтовані графи та їх застосування в структурній теорії кілець.

Сіденко Євген Вікторович – кандидат технічних наук, старший викладач. У 2010 р. закінчив ЧДУ імені Петра Могили і здобув кваліфікацію магістра з інтелектуальних систем прийняття рішень. У 2011 р. вступив до аспірантури та в 2015 р. захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю 05.13.06 «Інформаційні технології» в спеціалізованій вченій раді ЧДУ імені Петра Могили. Коло наукових інтересів: системи підтримки прийняття рішень, нечіткі моделі і методи обчислювального інтелекту, інформаційні технології нечіткої обробки даних. Автор біля 40 наукових праць, з яких 15 опубліковані в закордонних виданнях, має 3 патенти України на корисну модель. Проходив стажування за програмою ЄС TEMPUS у 2014, 2015 рр. Автор монографії «Моделі кооперації університетів та ІТ-компаній: системи прийняття рішень на нечіткій логіці» (під редакцією доктора технічних наук, професора Ю. П. Кондратенка) за підтримкою проекту TEMPUS CABRIOLET (ЧДУ імені Петра Могили, Національній аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»), 2015.

Швед Альона Володимирівна – кандидат технічних наук, старший викладач. У 2009 р. закінчила НУК ім. адмірала С. О. Макарова за спеціальністю «Інформаційні управляючі системи та технології». У 2011 р. вступила до аспірантури та у 2013 р. захистила кандидатську дисертацію.

Коло наукових інтересів: методи аналізу даних, прикладний системний аналіз, математичне моделювання, інформаційні технології, системи підтримки прийняття рішень.

Боровльова Світлана Юріївна – старший викладач. Закінчила в 1975 р. Дніпропетровський державний університет. Багато років працювала інженером-програмістом на обчислювальному центрі в МКІ ім. адмірала С. О. Макарова, в банківській сфері, в Миколаївському навчально-науковому інституті Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова. З 2009 р. працює в ЧДУ ім. Петра Могили. Високий

професіоналізм та великий досвід програмування на мовах C, C++, C# дозволили Світлані Юрїївні за короткий час стати одним із провідних викладачів факультету.

Давиденко Євген Олександрович – старший викладач. У 2009 р. закінчив ЧДУ імені Петра Могили. У 2012 р. закінчив аспірантуру за спеціальністю «Інформаційні технології». Сертифікований викладач з програмного забезпечення економічного спрямування «1С: Підприємство», призначеного для автоматизації ведення обліку на підприємствах різних галузей. Підготував до захисту кандидатську дисертацію. Має більше 30 наукових робіт.

Дворецький Михайло Леонідович – старший викладач. У 2002 р. закінчив НаУКМА за спеціальністю «Інтелектуальні системи і методи прийняття рішень». Має більше 10 наукових праць, надрукованих у фахових виданнях, рекомендованих у ВАК. Регулярно бере участь у науково-методичних конференціях. Є співавтором науково-методичних матеріалів з дисциплін, які викладає: «Основи баз даних і знань», «Інтернет-технології та бази даних», «Багатовимірні бази даних та аналітичні системи», «Автоматизація бухгалтерського обліку». Працює розробником баз даних (Database Developer), що дозволяє проводити апробацію та впровадження наукової роботи та використовувати практичні навички в навчальному процесі.

Кошовий Віталій Володимирович – старший викладач. Закінчив у 1997 р. Миколаївський державний педагогічний інститут зі спеціальності «Математика». Викладає дисципліни, пов'язані з Інтернет-технологіями та веб-дизайном. Тривалий час був заступником декану факультету комп'ютерних наук ЧДУ імені Петра Могили.

Нездолій Юрій Олексійович – старший викладач. У 1986 р. закінчив Харківське вище військове командно-інженерне училище ім. М. І. Крилова. До 1993 р. проходив службу у лавах Радянської Армії на території Семипалатинської області Казахстану. У 1993 р. у військовому званні капітана звільнився з армії та знайшов себе у програмуванні. У 1993–1998 рр. займався розробкою програмного забезпечення для підприємств суднобудівної галузі, CRM для підприємств оптової торгівлі та інші. До 2009 р. працював у IT-департаменті «ПриватБанку», після чого почав викладати у ЧДУ імені Петра Могили.

Досвід роботи програмування на мовах Java, C++ дозволяє Юрію Олексійовичу давати студентам знання з технології програмування та створення програмних продуктів, навички, які мають попит на ринку праці.

Має 3 надруковані наукові праці в науковому фаховому виданні України «Наукові праці. Науково-методичний журнал» серії «Комп'ютерні технології» та 1 публікацію, проіндексовану в міжнародній науково-метричній базі Scopus.

Ніколенко Світлана Григорівна – старший викладач. У 1970 р. закінчила механіко-математичний факультет Одеського державного університету ім. І. І. Мечникова. Працювала у НДІ «Центр» на посадах начальника сектора, начальника відділу системного програмного забезпечення. У 1993 р. перейшла на роботу до Головного фінансового управління Миколаївської облдержадміністрації, де під час роботи розробила комплекс програм зведення звітів про виконання місцевих бюджетів, який на той час використовувався всіма фінансовими органами України. З 2002 р. працює в ЧДУ імені Петра Могили. Автор 5 науково-методичних посібників.

Горбань Гліб Валентинович – викладач. У 2010 р. закінчив факультет комп'ютерних наук ЧДУ імені Петра Могили. До 2013 р. навчався в аспірантурі за спеціальністю «Інформаційні технології». Наприкінці 2012 р. у ЧДУ ім. Петра Могили став куратором навчальної програми Campus американської компанії Intersystems, яка займається розробкою програмного забезпечення в середовищі об'єктно-орієнтованої СКБД Caché та підготував науково-методичний посібник для викладання студентам основ роботи в зазначеній СКБД. Підготував до захисту кандидатську дисертацію. Автор близько 25 наукових робіт.

Науковими інтересами є системи керування базами даних, оперативний та інтелектуальний аналіз даних, моделі представлення даних та знань.

Дворецька Світлана Володимирівна – викладач. У 2002 р. закінчила НаУКМА та здобула кваліфікацію спеціаліста комп'ютерних наук. В період з 2002 до 2007 р. працювала у ВАТ БТ «Південний Буг» на посадах спеціаліста відділу ціноутворення та провідного спеціаліста відділу кадрів. У 2007 р. отримала ступінь магістра з інтелектуальних систем прийняття рішень та з того ж року працює в ЧДУ ім. Петра Могили на посадах викладача-асистента та викладача. Має 3 надруковані науково-методичні праці у співавторстві. Викладає дисципліни «Основи програмування», «Системи організації даних», «Основи баз даних і знань», «Інтернет технології та бази даних» та ін.

Без перебільшення «хазяйкою кафедри» можна назвати завідувача кабінетом **Ряхіну Емму Григорівну**. Вона має великий досвід роботи у ВНЗ, володіє знаннями з різних навчально-методичних питань та

Колектив кафедри інтелектуальних інформаційних систем

швидко вирішує складні різноманітні питання, які виникають у колег. Внесла значний вклад у формування матеріалів ліцензійних та акредитаційних справ за напрямками підготовки «Комп'ютерні науки», «Системний аналіз», спеціальностей «Інтелектуальні системи прийняття рішень», «Системи та методи прийняття рішень», «Системи штучного інтелекту».

КАФЕДРА ПРИКЛАДНОЇ ТА ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ

ХОМЧЕНКО
Анатолій Никифорович,
завідувач кафедри, доктор
фізико-математичних наук,
професор, Заслужений діяч
науки і техніки України

Кафедра фізико-математичних наук була заснована однією з перших у Миколаївській філії НаУКМА. З 1 жовтня 1996 р. завідувачем кафедри призначається кандидат фізико-математичних наук **В. П. Черкасенко**, який був на цій посаді до вересня 2000 р.

З вересня 2000 р. до червня 2002 р. кафедрою завідував доктор технічних наук **В. М. Бандура**, який до того часу працював на посаді проректора з виховної роботи МФ НаУКМА.

У серпні 2001 р. для зміцнення кадрового складу кафедри на посаду професора було прийнято кандидата фізико-математичних наук **В. М. Лейфуру**, який потім став завідувачем кафедри фізико-математичних наук. Професор

В. М. Лейфура був постійним членом журі Всеукраїнської олімпіади юних математиків, науковим керівником національної команди України на Міжнародних математичних олімпіадах (Токіо – 2003, Афіни – 2004, Мехіко – 2005, Спліт – 2006), членом редакційної ради українського математичного журналу для школярів і студентів «У світі математики». Автор багатьох наукових та науково-методичних робіт, зокрема 8 класичних підручників із математики для школярів та студентів.

Вагомий внесок Валентина Миколайовича Лейфури в розвиток національної освіти, було відзначено високими державними, урядовими

В. М. Лейфура та Л. П. Клименко

та галузевими нагородами. Указом Президента України йому було присвоєно почесне звання «Заслужений вчитель України». В. М. Лейфура нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України, нагрудним знаком «Софія Русова», нагрудними знаками МОН України «Відмінник народної освіти УРСР», «Відмінник

освіти України», Почесними грамотами МОН України, відзнакою Благодійного фонду «Україна – дітям». У 2002 р. мешканці м. Миколаїв визнали Валентина Миколайовича «Людиною року» в освітній номінації.

На основі рішення вченої ради МДГУ імені Петра Могили (протокол № 6(17) від 19.02.2004) кафедрі фізико-математичних наук факультету комп'ютерних наук було перейменовано в кафедру прикладної та вищої математики.

За штатним розписом у різні роки на кафедрі працювали: доценти, кандидати наук **Ю. А. Батрак, О. П. Гожий**; старші викладачі **І. О. Полушкіна, О. М. Яремчук**, методист кафедри **Л. Д. Мещанінова**.

За сумісництвом навчальний процес на кафедрі забезпечували: доктори наук, професори – **Ю. О. Білий, А. М. Сердюченко, О. О. Таранцев**; кандидати наук, доценти – **В. В. Кубов, С. Б. Приходько, С. В. Суслов, В. С. Титюченко, О. М. Трунов, В. П. Фролов, М. О. Цибенко, О. О. Щеглов, Т. А. Юрченко**; викладачі-асистенти – **В. В. Кошовий, О. М. Шамшуріна**.

Зараз до кадрового складу кафедри входять такі працівники:

Хомченко Анатолій Никифорович – завідувач кафедри, доктор фізико-математичних наук, професор. Вищу математичну освіту отримав на механіко-математичному факультеті Одеського державного університету імені І. І. Мечникова. Дійсний член Міжнародної академії наук вищої школи (Санкт-Петербурзьке відділення). Нагороджений нагрудним знаком МОН України «Відмінник освіти» (2000 р.). Заслужений діяч науки і техніки України (2003 р.).

Підготував 17 кандидатів та 3 доктора наук. Автор біля 500 публікації (у т. ч. понад 50 із них опубліковані під час роботи у ЧДУ імені Петра Могили). Член Спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій при ЧДУ імені Петра Могили. Член Редакційної колегії наукового фахового видання України в галузі науки – технічні «Наукові праці. Науково-методичний журнал» серії «Комп'ютерні технології» (засновник – МДГУ імені Петра Могили). Коло наукових інтересів: імовірно-геометричні моделі теорії наближення функцій, методи барицентричного усереднення граничних потенціалів.

Дихта Леонід Михайлович – доктор технічних наук, професор, дійсний член Академії наук суднобудування України. У 1964 р. закінчив МКІ імені адмірала С. О. Макарова й отримав кваліфікацію інженера-кораблебудівника. У 1969 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата наук, а в 1991 р. – докторську дисертацію за темою «Динаміка якірних систем суден та морських інженерних споруд».

У 1971–1991 рр. – доцент кафедри теорії корабля, а з 1991 р. – професор кафедри теорії та проектування суден НУК ім. адмірала С. О. Макарова. Починаючи з 1996 р. (від моменту створення МФ НаУКМА), Леонід Михайлович пов'язує свою долю з цим навчальним закладом. Працює спочатку (1996–2001 рр.) за сумісництвом професором кафедри фізико-математичних наук, а з 2002 р. – за штатним розписом професором кафедри прикладної та вищої математики ЧДУ імені Петра Могили. Автор понад 120 публікацій із різних наукових напрямів. Професор Л. М. Дихта проходив закордонне стажування в Ціянсунському науково-технічному університеті (м. Чженьдзян, Китайська Народна Республіка), де на запрошення китайської сторони читав авторські курси лекцій із динамічної остійності та теорії хитавиці суден.

Л. М. Дихта є членом Спеціалізованих вчених рад із захисту дисертацій при ЧДУ ім. Петра Могили та при НУК ім. адмірала С. О. Макарова. Виступає опонентом при захисті кандидатських та докторських дисертацій, рецензує статті, підручники, монографії. Член Редакційної колегії наукового фахового видання України в галузі науки – технічні «Наукові праці. Науково-методичний журнал» серії «Комп'ютерні технології» (засновник – МДГУ ім. Петра Могили). Коло його наукових інтересів стосується актуальних прикладних проблем корабельної гідродинаміки та теорії корабля, якірних пристроїв суден та багатоякірних систем позиціонування плавучих об'єктів при дослідженні та освоєнні континентального шельфу, теорії крила, теорії поверхневих хвиль, гідроакустики та підводного вибуху, динаміки пористого насиченого рідиною середовища (стосовно нафтоносного шару та призабійної зони свердловини), математичного моделювання теплових процесів твердіння та охолодження виливка при відцентровому литті в металевий кокіль, нанотехнології електронно-імпульсної обробки поверхні металу, побудови імітаційних моделей процесів водозабезпечення і водоспоживання відокремленої острівної території.

Воробйова Алла Іванівна – кандидат фізико-математичних наук, доцент. Закінчила у 1980 р. Миколаївський державний педагогічний інститут. З 1980 р. працювала викладачем кафедри математичного аналізу МДПІ. У 1993 р. в Інституті математики НАН України захистила дисертацію на тему «Симетрійний аналіз деяких хвильових і еволюційних рівнянь». З 1983 до 1985 рр. – стажист-дослідник Інституту математики АН України (м. Київ). У 1985–1987 рр. навчалась в аспірантурі Київського державного педагогічного інституту за спеціальністю «Диференційні рівняння та математична фізика». У 1988–2002 рр. – викладач,

старший викладач, доцент кафедри математики МДПІ. З 1 серпня 2001 р. працює доцентом кафедри прикладної та вищої математики ЧДУ імені Петра Могили. А. І. Воробйова протягом багатьох років є членом журі та головою експертної комісії обласних математичних олімпіад, членом журі Всеукраїнського турніру юних математиків України ім. професора М. Й. Ядренка. Протягом останніх років очолює секцію прикладної математики Миколаївського територіального відділення Малої академії наук.

За результатами наукової та освітньої діяльності рішенням Правлінням Міжнародної Соросівської Програми підтримки освіти в галузі точних наук (ISSEP) Міжнародного фонду «Відродження» А. І. Воробйовій у 1995 р. було присуджено грант та звання «Соросівський доцент». Нагороджена нагрудним знаком МОН України «Відмінник освіти» (2003 р.) та нагрудним знаком «Софія Русова» (2009 р.). Автор понад 50 наукових праць. Учасник багатьох Міжнародних та Всеукраїнських конференцій, зокрема International Conference «Symmetry in Nonlinear Mathematical Physics» (Institute of Mathematics of the NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine, 2001–2009 pp.), Українського математичного конгресу з нагоди відзначення 100-річчя від народження академіка М. М. Боголюбова (Інститут математики НАН України, м. Київ, 2009 р.). Наукові інтереси А. І. Воробйової стосуються симетрійного аналізу диференціальних рівнянь у частинних похідних, знаходженню точних розв'язків рівнянь математичної фізики, зокрема хвильових рівнянь, рівняння нестационарної фільтрації, рівняння теплопровідності зі спеціальною правою частиною, та питань методики викладання математики, та науково-дидактичних засад роботи з математично обдарованою молоддю.

Курікша Оксана Вікторівна – кандидат фізико-математичних наук, доцент. З 2005 до 2008 рр. навчалась в аспірантурі Інституту математики НАН України та у 2013 р. захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю 01.01.03 «Математична фізика» на тему: «Груповий аналіз та точні розв'язки систем рівнянь математичної фізики, інваріантних відносно низькорозмірних алгебр L_i ». У 2003–2005 рр. – викладач кафедри прикладної та вищої математики МДГУ імені Петра Могили. У 2008–2009 рр. – молодший науковий співробітник відділу прикладних досліджень Інституту математики НАН України. У 2009–2013 рр. – старший викладач, а з 2013 р. – доцент кафедри прикладної та вищої математики ЧДУ імені Петра Могили.

Автор 15 наукових робіт. Учасник близько 20 Міжнародних та Всеукраїнських конференцій, наукових семінарів та шкіл, таких як 7th and

Колектив кафедри прикладної та вищої математики

8th International Conference «Symmetry in Nonlinear Mathematical Physics» (Institute of Mathematics of the NAS of Ukraine, Kyiv, Ukraine, 2007, 2009 pp.); 7th Mathematical Physics Meeting: Summer School and Conference on Modern Mathematical Physics (Institute of Physics, Belgrade, Serbia, 2012 p.); X and XI International School on Modern Trends in Mathematical Physics (Varna, Bulgaria, 2013, 2015); 7th Workshop «Group Analysis of Differential Equations & Integrable Systems» (Larnaca, Cyprus, 2014 p.) та ін. У 2008 р. разом з іншими молодими науковими співробітниками відділу прикладних досліджень Інституту математики НАН України отримала грант Президента України для молодих учених GP/F26/0005 «Закони збереження та точні розв'язки багатовимірних систем математичної фізики». Наукові інтереси пов'язані з диференціальними інваріантами алгебр Лі та інваріантними диференціальними рівняннями, а також з симетрією та точними розв'язками диференціальних рівнянь.

Матвієнко Марина Юріївна – завідувач кабінету кафедри. У 2010 р. закінчила факультет еколого-медичних наук ЧДУ імені Петра Могили. Завжди творчо та професійно виконує свої обов'язки.

КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ І ПРОГРАМНИХ СИСТЕМ

МУСІЄНКО
Максим Павлович,
декан факультету, доктор
технічних наук, професор

Кафедру інформаційних технологій і програмних систем було створено в грудні 2003 р. під назвою кафедра інформаційних технологій проектування. Ініціаторами створення кафедри були доктор технічних наук, професор **М. Т. Фісун** та кандидат технічних наук, доцент **О. П. Гожий**.

Відповідно до наказу по університету від 19.11.2003 № 225-к кафедра увійшла до складу факультету комп'ютерних наук. Виконуючим обов'язки завідувача кафедри було призначено кандидата технічних наук, доцента **О. П. Гожего**.

До складу кафедри увійшли професор **В. Я. Кутковецький**, доценти **М. В. Донченко**, **Ю. А. Батрак**, старший викладач **В. В. Старченко**,

викладач **Б. Г. Салтовський**. До числа дисциплін, що викладаються на кафедрі, було включено: «Основи системного аналізу», «Теорія алгоритмів та математичні методи представлення знань», «Дослідження операцій», «Основи проектування систем штучного інтелекту» та інші.

Кафедра є випусковою з напрямку «Комп'ютерна інженерія» за ОКР «бакалавр» та з спеціальності «Системне програмування» за ОКР «спеціаліст» та «магістр».

З перших днів свого існування кафедра приділяє увагу розвитку й удосконаленню всіх сторін діяльності, головними з яких завжди були і залишаються методичне забезпечення навчального процесу, матеріальна база, професорсько-викладацький склад кафедри.

На кафедрі було організовано навчальні лабораторії мікропроцесорної техніки і систем реального часу та комп'ютерної інженерії. Викладацький склад кафедри постійно працює над вдосконаленням навчального процесу.

У різні роки навчальний процес на кафедрі забезпечували такі висококваліфіковані фахівці, як: кандидати наук, доценти **Ю. А. Батрак**, **В. В. Єлісєєв**; старші викладачі **В. О. Дегтярьов**, **А. М. Пасхін**, **Д. О. Назаренко** та ін.

На сьогодні на кафедрі працюють 3 доктори наук, 6 кандидатів наук, 3 старші викладачі.

Зараз до кадрового складу кафедри входять такі працівники:

Мусієнко Максим Павлович – доктор технічних наук, професор. Закінчив у 1998 р. Черкаський інженерно-технологічний інститут за спеціальністю «Радіотехніка». У 2001 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю 05.13.05 «Елементи та пристрої обчислювальної техніки та систем керування», а у 2006 р. захистив докторську дисертацію в Одеському національному політехнічному університеті. У 2007 р. присвоєне вчене звання професора по кафедрі комп'ютеризованих та інформаційних технологій у приладобудуванні Черкаського державного технологічного університету.

З вересня 2009 р. працює на кафедрі інформаційних технологій та програмних систем ЧДУ імені Петра Могили. З 2011 р. – завідувач кафедри. З 2014 р. – в. о. декана факультету комп'ютерних наук.

Вчений секретар спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій при ЧДУ імені Петра Могили та член Спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій при ЧДТУ. Виступає опонентом при захисті кандидатських та докторських дисертацій, рецензує статті, підручники, монографії. Член редакційних колегій наукових фахових видань України в галузі науки – технічні «Наукові праці. Науково-методичний журнал» серії «Комп'ютерні технології» (засновник – МДГУ імені Петра Могили) та «Вісник Черкаського державного технологічного університету». Проходив закордонне стажування у м. Санкт-Петербург (Російська Федерація). Викладає дисципліни «Комп'ютерні системи», «Периферійні пристрої», «Телекомунікаційні системи», «Програмне забезпечення інтелектуальних систем», «Мультимедійні засоби в комп'ютерних системах». Автор більше 500 наукових робіт, у тому числі більше 200 патентів, трьох монографій та одного навчального посібника з грифом МОН України.

Лауреат Премії Кабінету Міністрів України за внесок молоді в розбудову держави у номінації «За наукові досягнення» (2003 р.), стипендіат Кабінету Міністрів України (2003–2005 рр.), Іменний стипендіат Верховної Ради України (2008 р.), отримувач грантів Президента України для молодих учених (2006 р. GP/F11/0007, 2008 р. GP/F26/0142). Нагороджений Грамотою за особистий вагомий внесок у винахідницьку та раціоналізаторську роботу в Україні (наказ Державного департаменту інтелектуальної власності від 30 серпня 2001 р. № 54), Грамотою управління освіти і науки Черкаської обласної державної адміністрації (наказ № 204-к від 10.09.2007 № 2465), Грамотою управління освіти і науки

Миколаївської облдержадміністрації (наказ від 22.12.2010 р. № 1666-к), Почесною Грамотою Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (наказ №172-к від 11.05.2011 № 310).

Був керівником госпдоговірної теми з МОН України (договір №УМ/464-2007 від 04.08.2007) та відповідальним виконавцем 4-х та виконавцем 3-х держбюджетних науково-дослідних тем.

На сьогодні є керівником трьох науково-дослідних тем:

- держбюджетної НДР «Розроблення поліметричних датчиків інформаційно-вимірювальних систем з живленням елементів від енергії вимірювального сигналу» (№ 0115U000316);
- НДР «Розробка LDPC-декодера на базі ПЛІС» (№ 0115U000017);
- НДР «Розроблення теоретичних основ забезпечення функціонування комп'ютерних систем на базі MCU/FPGA в умовах обмеженого енергозабезпечення» (№ 0114U003952).

Наукові інтереси: комп'ютерна інженерія в області вбудованих навігаційно-комунікаційних систем; сенсорна електроніка.

Був науковим керівником 8 кандидатів наук за спеціальностями 05.13.05 – комп'ютерні системи та компоненти та 05.13.06 – інформаційні технології.

Кутковецький Валентин Якович – доктор технічних наук, професор. Закінчив у 1960 р. МКІ ім. адмірала С. О. Макарова, де потім пройшов трудовий шлях від викладача до професора. У 1970 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук на тему: «Дослідження асинхронного двигуна з поворотним статором і аналіз режимів його роботи в схемах електроруку з об'єднаною електроенергетичною системою».

У 1992 р. захистив докторську дисертацію за спеціальностями 05.09.12 – напівпровідникові перетворювачі енергії, 05.09.05 – теоретична електротехніка.

З 1994 до 1997 рр. – завідувач кафедри суднових електро-енергетичних систем. З 1997 р. – професор МДГУ імені Петра Могили. Кутковецький Валентин Якович є автором ряду підручників, членом спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій при ЧДУ імені Петра Могили, членом редакційної колегії наукового фахового видання України у галузі науки – техніки «Наукові праці. Науково-методичний журнал» серії «Комп'ютерні технології» (засновник – МДГУ імені Петра Могили).

Основні напрями наукової діяльності: моделювання за допомогою ЕОМ процесів в електрообладнанні, напівпровідникові перетворювачі електричної енергії, теоретичні основи електротехніки, дослідження

операцій, розпізнавання образів і штучний інтелект. Викладає дисципліни «Ймовірнісні процеси та математична статистика», «Математичні методи дослідження операцій», «Моделі та системи розпізнавання образів». Автор 150 публікацій, з них 12 авторських свідоцтв СРСР та 23 патенти на корисну модель України.

Дубовенко Костянтин Вікторович – доктор технічних наук, доцент. Закінчив МКІ ім. адмірала С. О. Макарова у 1981 р. за спеціальністю «Електрообладнання суден». З 1984 до 2003 рр. працював в Інституті імпульсних процесів і технологій НАН України на посадах старшого інженера, наукового і старшого наукового співробітника, де займався науково-дослідною діяльністю. У 1988 р. захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю 05.09.05 «Теоретична електротехніка». У 2007 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора технічних наук за спеціальністю 05.09.03 «Електротехнічні комплекси та системи» в Інституті електродинаміки НАН України. Тема докторської дисертації: «Наукові основи розробки високовольтних електророзрядних компактних систем з урахуванням вторинних електрофізичних процесів».

Основні напрями наукової діяльності: моделювання за допомогою ЕОМ процесів в електрообладнанні, напівпровідникові перетворювачі електричної енергії, теоретичні основи електротехніки, дослідження операцій, електроенергетичних процесів імпульсного перетворення енергії, розробці електротехнічних систем і пристроїв з мікропроцесорним керуванням для сучасних електроімпульсних технологій та об'єктів електроенергетики.

У 1997 та 2001 рр. на конкурсній основі отримав гранти міжнародного наукового фонду Civilian Research and Development Foundation (CRDF) на підтримку наукових досліджень за вказаною тематикою. У 2002–2004 рр. працював за грантом міжнародного наукового фонду STCU у складі колективу науковців Інституту новітніх технологій Національного авіаційного університету та Інституту ядерних досліджень НАН України (м. Київ) над проектом технологічних лінійних індукційних прискорювачів електронів енергією 2...4 МеВ для бактерицидного знезараження харчових продуктів на замовлення компанії VIARA Research (м. Коламбус, шт. Огайо, США). У 2009–2010 рр. працював за науковою тематикою гранту STCU над дослідженням імпульсного впливу на металеві конструкції електричних розрядів з метою зміцнення деталей корпусів і двигунів транспортних засобів за замовленням корпорації Ford Motors Company.

Автор близько 150 наукових, науково-методичних праць та винаходів. Брав безпосередню участь як керівник, виконавець або відповідальний

виконавець в одинадцяти науково-дослідних роботах держбюджетної та госпрозрахункової тематики. В 2001 році проходив стажування в Техаському технічному університеті (м. Лаббок, США). Результати наукових досліджень впроваджено в Україні, Російській Федерації, Сполучених Штатах Америки.

Гожий Олександр Петрович – кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри з 2003 р. до березня 2015 р. Закінчив МКІ імені адмірала С. О. Макарова (1987 р.) та Московський державний технологічний університет «СТАНКІН» (1990 р.). З 1990 до 1993 рр. там же навчався в очній аспірантурі. У 1994 р. у МДТУ «СТАНКІН» захистив кандидатську дисертацію. Працював в Морському технічному університеті на посаді доцента на кафедрах технології машинобудування та інформаційних технологій. З 1997 р. працює в ЧДУ імені Петра Могили. З 2000 р. заступник декана факультету комп'ютерних наук. З грудня 2003 р. до березня 2015 р. – декан факультету комп'ютерних наук.

Викладає дисципліни: «Спеціальні алгоритми інтелектуальних систем», «Основи проектування систем штучного інтелекту», «Теорія алгоритмів», «Експертні системи». Член редакційної колегії наукового фахового видання України у галузі науки – технічні «Наукові праці. Науково-методичний журнал» серії «Комп'ютерні технології» (засновник – МДГУ ім. Петра Могили). Нагороджений Медаллю Святого Петра Могили (2010 р.). Почесними грамотами МОН України, Миколаївського міського голови, Миколаївської облдержадміністрації. Автор більш ніж 80 публікацій, 12 з яких у закордонних виданнях. Також є співавтором монографії «Ймовірнісні та статистичні методи моделювання» і 5 навчальних посібників. Член спеціалізованої ради Д 038.53.05 із захисту кандидатських та докторських дисертацій. Проходив закордонне стажування у 2013 р. у Вищій школі інформатики, м. Лодзь, Республіка Польща.

Голобородько Андрій Миколайович – кандидат технічних наук, доцент. Випускник МКІ ім. адмірала С. О. Макарова зі спеціальності «Електропривод і автоматизація промислових установок та технологічних комплексів» (1998 р.). Працював начальником наукового відділу імпульсних електротехнічних систем з 2004 до 2005 рр. Інституту імпульсних процесів НАН України. Дисертацію «Зарядні прилади генераторів імпульсних токів з ланкою високочастотного перетворення електроенергії» захистив у спеціалізованій вченій раді при Національному технічному університеті України «КПІ» у 2003 р. Після захисту дисертації був відповідальним виконавцем двох НДР з бюджетної тематики Інституту імпульсних процесів і технологій НАН України. З 2005 до 2009 рр. –

керівник відомчої НДР «Дослідження та розробка адаптивної системи управління високовольтними електротехнічними комплексами для електророзрядних технологій» (№ ДР 0105U004699).

Активно займається науковою роботою. Предметом наукової діяльності є дослідження електромагнітних процесів у зарядних приладах генераторів імпульсних токів і розробка систем для їх управління. Викладає професійно та на високому рівні. Користується авторитетом серед колег та студентів. Є автором монографії та ряду наукових статей.

Журавська Ірина Миколаївна – кандидат технічних наук, доцент. У 1985 р. закінчила факультет електрообладнання суден МКІ ім. адмірала С. О. Макарова. Науковою діяльністю займається з 1991 р., коли працювала на посаді наукового співробітника Інституту імпульсних процесів НАН України. У 1994 р. в Інституті електродинаміки НАН України (м. Київ) захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю 05.09.12 – напівпровідникові перетворювачі електроенергії. У 2007 р. отримала вчене звання доцента по кафедрі документознавства та інформаційних систем Київського національного університету культури і мистецтв. З 2008 р. працює у ЧДУ імені Петра Могили. Викладає такі дисципліни: «Методи і засоби комп'ютерних інформаційних технологій», «Комп'ютерні мережі», «Захист інформації в комп'ютерних системах», «Інформатика», «Нормативно-правове забезпечення ІТ-галузі». Пройшла дистанційну закордонну сертифікацію з усіх дисциплін, що викладає.

Нагороджена Почесною грамотою Миколаївської облдержадміністрації (2004 р.), Грамотою Ресурсного центру для звільнених військовослужбовців Збройних Сил України за здійснення проекту Міноборони України та ОБСЄ з перепідготовки військовослужбовців (2009 р.), Грамотою ЧДУ імені Петра Могили (2014 р.), Грамотами Національного оргкомітету Міжнародної студентської олімпіади у сфері інформаційних технологій «IT-Universe» (2014, 2015 рр.). Брала участь у заходах освітнього проекту ЄС «TEMPUS Cabriolet»; у 2015 р. команда ЧДУ імені Петра Могили (тренер – І. М. Журавська) посіла друге місце у змаганні «The Battle of IT-Startups in Green&Secure ICT systems (GreenSup)».

Автор більше 50 наукових (у т. ч. 2 у закордонних виданнях) робіт, має 3 патенти України, 1 патент РФ. Брала участь у 13 Міжнародних та Всеукраїнських конференціях.

Пузирьов Сергій Володимирович – кандидат технічних наук, доцент (б.в.з.). У 2003 р. закінчив Миколаївський державний педагогічний інститут за спеціальністю «Фізика» та вступив до аспірантури. У 2007 р., захистивши дисертацію на тему: «Розв'язання задач про вільні коливання

пологих оболонки з прямокутним планом на основі сплайн-апроксимації», отримав науковий ступінь кандидата фізико-математичних наук.

Автор 12 тез доповідей на всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях, 10 наукових статей у фахових виданнях. Коло наукових інтересів – механіка деформівного твердого тіла, обчислювальна математика і моделювання механічних процесів.

Калініна Ірина Олександрівна – кандидат технічних наук, доцент. У 1992 р. закінчила з відзнакою Миколаївський державний педагогічний інститут. З 1993 р. до 1996 рр. навчалась у очній аспірантурі Миколаївського державного морського технічного університету ім. адмірала С. О. Макарова. У 1997 р. у Київському державному технічному університеті будівництва і архітектури Міністерства освіти і науки України захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю 05.01.01 «Прикладна геометрія, інженерна графіка». У 2001 р. присвоєне вчене звання доцента по кафедрі інформаційних технологій МДТУ ім. адмірала С. О. Макарова. З 2009 р. працює у ЧДУ імені Петра Могили. Викладає наступні дисципліни: «Системний аналіз», «Моделювання розподілених комп'ютерних систем», «Автоматизація бухгалтерського обліку», «Системи штучного інтелекту». Сертифікований викладач і фахівець з програмного забезпечення «1С: Бухгалтерія 8.0», призначеного для автоматизації ведення обліку на підприємствах різних галузей. Нагороджена почесними грамотами Миколаївського міського голови, Миколаївської облдержадміністрації, МОН України та відзнакою ОБСЕ за перепідготовку військовослужбовців. Автор 3 навчальних посібників та більше 50 наукових праць (у т. ч. у закордонних виданнях). Бере активну участь у міжнародних та всеукраїнських конференціях.

Ромакін Володимир Вікторович – в. о. доцента. Випускник факультету електрообладнання суден МКІ ім. адмірала С. О. Макарова.

Колектив кафедри інформаційних технологій і програмних систем, 2010 р.

Займався моделюванням електромагнітних процесів широкого кола приладів, наприклад, унікального суперпотужного генератора для американо-радянської наукової програми керованого термоядерного синтезу ТОКАМАК, виконав комп'ютерний аналіз надійності роботи енергетичної системи першого радянського бурового судна для пошуку природних ресурсів на континентальному шельфі, розробив першу комп'ютерну систему обробки результатів експериментальних досліджень електричного розряду у воді, а також програмне забезпечення ультразвукової комп'ютерної діагностики зварювальних робіт для атомних станцій, газопроводів високого тиску, авіаційних турбін.

На факультеті комп'ютерних наук ЧДУ імені Петра Могили викладає дисципліни: «Теорія електричних і магнітних кіл», «Алгоритми та методи обчислень», «Комп'ютерна логіка», «Моделювання систем», «Обчислювальна техніка» і «Основи програмування».

Автор 3 винаходів, 3 навчальних посібників з грифом МОН України та понад 40 наукових публікацій, у тому числі в Республіці Польща та Австралії. Брав участь у багатьох міжнародних конференціях, зокрема, двічі у США.

Протягом 2008/2009 авчального року за Програмою академічних обмінів ім. сенатора Фулбрайта проводив дослідження в Університеті штату Коннектикут, США. З 2006 р. є членом почесної спілки міжнародних науковців Phi Beta Delta, а з 2004 р. – почесним громадянином міста Fort Worth, Техас, США.

Старченко В'ячеслав Володимирович – старший викладач. У 1988 р. закінчив Миколаївський державний педагогічний інститут. З 1988 до 1993 рр. працював у ЦДІ «Центр» на посаді інженера. Займався питаннями керування периферійними пристроями вводу та виводу графічної інформації. З 1993 до 1998 рр. працював у НУК ім. адмірала С. О. Макарова на посаді викладача-асистента на кафедрі інформаційних технологій. З 1998 р. працює в ЧДУ імені Петра Могили на посадах провідного інженера, завідуючого кабінетом комп'ютерної графіки, старшого викладача. Основні інтереси: прикладні Internet-технології; комп'ютерні комунікації; комп'ютерна графіка; локальні комп'ютерні мережі. Закінчив аспірантуру. Викладає на високому професійному рівні. Нагороджений Грамотою Ресурсного та кар'єрного центру для звільнених військовослужбовців Збройних Сил України за здійснення проекту Міноборони України та ОБСЄ з перепідготовки військовослужбовців (2009 р.). Є учасником програми «Google Partners». Викладає такі дисципліни: «Дискретна математика», «Функціональне та логічне програ-

мування», «Системи автоматизації проектування програмного забезпечення», «Теорія алгоритмів та математичні основи представлення знань», «Паралельні та розподілені обчислення», «Internet-технології», «Основи Web-дизайну». Автор трьох навчальних посібників (у т. ч. із грифом МОН України). Основні наукові інтереси: прикладні Internet-технології; комп'ютерні комунікації; комп'ютерна графіка; локальні комп'ютерні мережі; мобільні технології; паралельні обчислювальні системи та алгоритми; автоматизовані системи дистанційного навчання.

Салтовський Борис Григорович – старший викладач. Закінчив у 1998 р. УДМТУ (зараз – Національний університет кораблебудування ім. адмірала С. О. Макарова). Працював у різних установах у сфері землевпорядкування.

Викладає дисципліни, пов'язані з комп'ютерним моделюванням та геоінформаційними системами. Розробляє діючі навчальні стенді; 2 технічних стенди розміщено в Миколаївському обласному краєзнавчому музеї. Створив віртуальну версію Миколаївського обласного краєзнавчого музею. Б. Г. Салтовським в ЧДУ імені Петра Могили розгорнутий та працює пункт постійного спостереження за позиціонуванням суден в акваторії Дніпро-Бузького лиману (Міжнародна система AIS MarineTraffic), а також система спостереження за цивільними літаками на півдні України (Міжнародна система ADS-B FlightRadar24). Коло наукових інтересів: історія технічних споруд Миколаївщини, геоінформаційні системи та розробка мікроконтролерних приладів автоматизації збору даних.

Савінов Володимир Юрійович – кандидат технічних наук, викладач. У 2011 р. закінчив ЧДУ імені Петра Могили. З 2011 до 2014 рр. навчався в аспірантурі та у 2014 р. захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю 05.13.05 «Комп'ютерні системи та компоненти» на тему: «Моделі, методи та засоби забезпечення функціонування комп'ютерних систем спеціального призначення в умовах обмеженого енергозабезпечення». З 2014 р. – викладач кафедри інформаційних технологій та програмних систем ЧДУ імені Петра Могили. Автор 21 наукової праці, в тому числі 1 патенту України.

Наукові інтереси пов'язані з функціонуванням комп'ютерних систем спеціального призначення, інформаційно-пошуковими системами та розподіленими обчисленнями.

Бурлаченко Іван Сергійович – викладач, випускник факультету комп'ютерних наук 2010 р., магістр з інтелектуальних систем прийняття рішень, закінчив аспірантуру в 2013 р. за спеціальністю «Інформаційні технології». До кола практичних інтересів входять технології розробки та проектування програмного забезпечення. Активний керівник техноло-

гічних студентських практик із застосування сучасного стеку програмних технологій при створенні мобільних чи сервіс-орієнтованих програмних продуктів.

Автор близько 10 наукових праць. Учасник VI всеукраїнських та 5 міжнародних науково-технічних конференцій, серед яких конференція IEEE ELNANO-2015, матеріали якої включаються до міжнародної науково-метричної бази Scopus. Науковими інтересами є штучний інтелект, мультиагентні системи, машинне навчання, бездротові сенсорні мережі. Професійний розробник програмного забезпечення, працює над дисертацією, викладає дисципліни професійно-орієнтованого циклу.

Крайник Ярослав Михайлович – аспірант, викладач-асистент. Випускник ЧДУ імені Петра Могили 2013 р., працює над дисертацією та викладає дисципліни професійно орієнтованого циклу. Професійний розробник програмного забезпечення. Автор понад 25 наукових робіт. Учасник понад 10 наукових конференцій, серед яких конференція IEEE ELNANO-2015, матеріали якої включаються до міжнародної науково-метричної бази Scopus. У 2015 р. визнаний кращим молодим науковцем Миколаївської області в галузі технічних наук. Наукові інтереси пов'язані з вбудованими комп'ютерними системами, розробками систем на базі ПЛІС, заводостійким кодуванням та розробкою систем заводостійкого кодування для технологій Wi-Fi, WiMAX, DVB-S2.

Колектив кафедри інформаційних технологій і програмних систем

Кобилінський Ігор Андрійович – викладач. У 2013 р. закінчив ЧДУ імені Петра Могили та здобув кваліфікацію магістра з систем та методів прийняття рішень. У 2013 р. вступив до аспірантури ЧДУ імені Петра Могили за спеціальністю 05.13.06 «Інформаційні технології». Автор 5 (у т. ч. 1 – у закордонному виданні) наукових праць. Регулярно бере участь у наукових конференціях. Викладає дисципліни професійно орієнтованого циклу. Коло наукових інтересів: системи підтримки прийняття рішень, групове прийняття рішень, моделювання складних систем.

Романова Ніна Іванівна – провідний фахівець кафедри, старший викладач. Працювала інженером-програмістом 1-ї категорії та керівником групи розробки ПЗ обробки інформації з баз даних НДІ «Центр». З 1992 до 2002 рр. працювала в Миколаївській обласній державній податковій адміністрації, де обіймала посади від головного державного податкового інспектора до заступника начальника управління комп'ютеризації. Має великий досвід роботи з інформаційними системами. В ЧДУ імені Петра Могили працює з 2002 р. Внесла значний вклад у формування матеріалів ліцензійних та акредитаційних справ за напрямом підготовки «Комп'ютерна інженерія» та за спеціальністю «Системне програмування».

Кузьміна Ганна Василівна – завідувач лабораторії комп'ютерної графіки кафедри. Працює в університеті з 2000 р. Протягом багатьох років працювала методистом деканату факультету комп'ютерних наук.

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

Декан факультету:

Іщенко Наталія Михайлівна –
кандидат економічних наук, доцент

Заступник декана:

Міцкевич Неоніла Василівна –
кандидат економічних наук, доцент

*Провідний
фахівець деканату:*

Даниленко Оксана Володимирівна

ІЩЕНКО
Наталія Михайлієна,
 декан факультету, кандидат
 економічних наук, доцент

Факультет економічних наук є одним із найстаріших факультетів університету. Освітні концепції, що реалізовані на факультеті, мали відчутний вплив на університетські традиції та його імідж. Головним є те, що ми спираємось на формування у студентів здатності до ефективних комунікацій, спроможності до пошуку й обробки інформації, навичок прийняття рішень в умовах високої невизначеності. Ці три кити гуманістичної філософії освіти дозволяють випускникам факультету успішно конкурувати на ринку праці.

Соціальне замовлення суспільства уявляється як похідна від потреб у фахівцях, що мають ґрунтовну мультидисциплінарну вищу освіту, громадянах, національна гідність яких формується через самоусвідомлення, а не через протиставлення.

Тому професорсько-викладацький склад факультету економічних наук прагне сформувавши світогляд студентів у напрямку створення активної позиції щодо навчання, колективних цінностей, спрямованих на пошук нових можливостей в отриманні знань, орієнтації на загальнолюдські гуманістичні критерії оцінки навколишнього світу; спрямовує свої зусилля на створення і розвиток студентської спільноти, у якій освічені особистості здатні готувати себе до досягнення провідних ролей у суспільстві майбутнього; дотримуючись державних вимог, ґрунтує свою освітню діяльність більше на антисциєнтичній або гуманістичній ідеї, спираючись на синергетичну парадигму, що є необхідною компонентою для того, щоб готувати молодих людей в умовах складного і високодинамічного нового інформаційного суспільства, що формується.

Професійна складова освіти розвивається факультетом відповідно до загальних концептуальних засад – від загального до конкретного, від загальних системоутворюючих категорій і зв'язків до конкретних процедур аналізу і прийняття рішень. Наголос робиться на викладенні системи базових знань (I–III роки навчання) як основи професійної підготовки (IV–VI роки навчання).

Виходячи з розуміння особливостей світових тенденцій розвитку, факультет спрямовує свої зусилля на вихованні у студентів здібностей до: самостійного отримання знань – процес навчання має нести в собі істотну складову, яка стосується не тільки власне трансляції інформації,

а й методів маніпуляції нею; ефективних комунікацій з будь-якими носіями інформації; аналізу, визначення можливих альтернатив і здійснення вибору серед них.

У сьогоднішніх умовах, незважаючи на гостру потребу, досить важко визначити попит на фахівців певного економічного профілю. Разом із цим як поточне, так і перспективне значення має підготовка фахівців за спеціальностями, що є достатньою мірою універсальними. Це зумовлює можливість виконання соціального замовлення і забезпечує умови працевлаштування випускників. До таких спеціальностей відносяться спеціальності 8.03050801 «**Фінанси і кредит**», 8.03050401 «**Економіка підприємства**», 8.03050901 «**Облік і аудит**», 6.080101 «**Геодезія, картографія та землеустрій**».

У загальному розумінні **фінансисти** – це фахівці, що забезпечують на підприємствах, в організаціях та установах управління грошовими потоками, активами, а також джерелами їх формування. Комплекс знань, що отримують студенти, дозволяє ефективно працювати як у сфері операційної діяльності суб'єктів господарювання, так і в областях фінансової та інвестиційної діяльності. Можливості використання спеціалістів з фінансів розширюються з огляду на міжгалузевий характер підготовки. Крім того, вони можуть працювати на відповідних посадах і в галузі державних фінансів, у системі податкових органів, в органах кредитної системи, у системі фондового ринку тощо. Досвід останніх років діяльності факультету є свідченням того, що попит вітчизняної економіки на спеціалістів з фінансів і кредиту не зменшується, але зростають і вимоги роботодавців. З метою підвищення конкурентоздатності майбутніх фінансистів на факультеті впроваджено програму

Випускники факультету економічних наук

підготовки бакалаврів за напрямом «**Фінанси і кредит зі знанням іноземної мови**», що передбачає значно більшу кількість годин вивчення іноземної мови (англійської) порівняно із стандартним навчальним планом. Також існує група, яка навчається виключно англійською мовою. Фахова підготовка здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавр, спеціаліст і магістр. На кожному кваліфікаційному рівні комплекс дисциплін, що викладаються, включає базові та спеціальні фахові.

Фахівці з економіки підприємства – це невід’ємна професія будь-якого виду економічної діяльності. Спеціалісти з економіки підприємства забезпечують планування виробництва та собівартості продукції та послуг, визначають точку безбитковості підприємства та його рентабельність, розробляють тактику та стратегію розвитку підприємства, здійснюють оптимізацію бізнес-процесів, антикризове управління тощо. Разом із цим фахівці з економіки підприємства отримують поглиблені знання з фінансів, бухгалтерського обліку, банківської справи, страхування, що дозволяє їм самостійно обирати сферу економічної діяльності для майбутнього працевлаштування. Фахова підготовка здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавр, магістр.

Фахівці з обліку і аудиту необхідні в усіх галузях економіки, адміністративної діяльності, оскільки забезпечують обліково-аналітичну роботу, контроль за формуванням та використанням фінансових ресурсів підприємств та організацій. В умовах інтеграції України у світову економіку особливо користуються попитом бухгалтери та аудитори, що володіють іноземними мовами. Для спеціальності «Облік і аудит», а також й інших економічних спеціальностей навчальним планом пропонується збільшений обсяг годин вивчення іноземної мови (англійської) та другої іноземної мови (на вибір – польської, болгарської, німецької, французької, італійської, іспанської, японської, китайської). Крім того, до навчального плану підготовки бакалаврів з обліку і аудиту включено дисципліну «1С: Підприємство», яка дозволяє не лише надати знання щодо користування цією інформаційною системою, а також і сертифікувати студентів до рівня «Професіонал», що значно підвищує їх кваліфікацію й можливості отримання високооплачуваної роботи. Фахова підготовка здійснюється за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавр, спеціаліст.

Фахівці в галузі геодезії можуть працювати в обласних районних та міських управліннях і відділах земельних ресурсів, бюро технічної інвентаризації, відділах архітектури та містобудування, сільських, селищних, міських та районних радах, державних адміністраціях та їх підрозділах,

у державних та приватних підприємствах, що виконують геодезичні та землепорядні роботи з оформлення документації з приватизації земельних ділянок, оператором, реєстратором чи адміністратором автоматизованої системи Державного земельного кадастру.

Особливий наголос у процесі підготовки робиться на залучення студентів до практичної економічної діяльності. Головними формами є практики і науково-дослідницька робота. Вони розглядаються не тільки як засіб вдосконалення знань студентів, а й як спосіб їх професійної орієнтації, результатом застосування якого має бути визначення майбутнього місця працевлаштування. Серед баз практик і працевлаштування аудиторські фірми «E&Y», KPMG, виробничі підприємства ТОВ СП «Нібулон», ТОВ «Миколаївський глиноземний завод», ТОВ «Вітряний парк Очаківський», ТОВ «Земал», комерційні банки «Приватбанк», «ОТР банк», «Альфа-банк», «Аваль», «Укрексім» та інші.

Ю. Ю. Верланов зі студентами
(Економічний клуб, 2005 р.)

Головним напрямом організації дозволя є культурна та наукова діяльність. Студенти викладають у школах, виконують дослідження в Економічному клубі, беруть участь у діяльності Мистецького центру університету, активно займаються спортом. Щороку для студентів усіх курсів проводиться Економічний турнір та Міжнародна науково-практична конференція молодих учених «Ольвійський форум»

(у смт Коблеве Миколаївської області), де студенти мають змогу обмінятися науковими здобутками зі своїми колегами з інших міст та країн. З метою інтеграції студентського товариства проводяться ділові ігри англійською мовою.

Студенти проходять стажування за кордоном. Нашими партнерами є Великобританія (The University College of St. Mark and St. John, University of Greenwich, London School of Business, Richmond – American University in London, American Institute for foreign study in London), Німеччина (Shiller International University, Heidelberg), Чехія (Charles University in Prague), Норвегія (Stord/Haugesund), США (Fulbright, Camp America, Work & Travel).

Сьогодні на факультеті навчається близько 450 студентів денної форми навчання. Навчальний процес забезпечують 45 викладачів, з них 7 докторів наук та професорів, 26 кандидатів наук та доцентів.

Колектив факультету економічних наук

100 % випускників отримують робочі місця в банках, на підприємствах та в державних установах. Крім того, вони мають можливість навчатися за кордоном (США, Великобританія, Канада, Німеччина, Польща, Чехія, Норвегія, Італія, Іспанія), опанувати курси магістерської програми Київської школи економіки, проходити стажування в Україні та за кордоном.

КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ВЕРЛАНОВ
Юрій Юрійович,
завідувач кафедри, кандидат
економічних наук, професор

Кафедра фінансів і кредиту входить до складу факультету економічних наук і проводить підготовку фахівців у галузі «Економіка та підприємництво» за напрямками підготовки: 6.030508 «Фінанси і кредит», кваліфікація – бакалавр з фінансів і кредиту зі знанням іноземної мови; 8.03050801 «Фінанси і кредит» (за спеціалізованими програмами), кваліфікація – магістр з фінансів і кредиту.

Підготовка спеціалістів та магістрів проводиться за спеціалізованою програмою «Фінансовий менеджмент у сферах бізнесу» (рішення вченої ради ЧДУ імені Петра Могили від 16.12.2010 року протокол № 5).

Перший випуск бакалаврів кафедра здійснила у 2000 р., а магістрів з фінансів – у 2002 р. Протягом цих років підготовлено більше 400 магістрів та 1000 спеціалістів зі спеціальності «Фінанси і кредит». Із 2002 р. на базі кафедри проводиться перепідготовка фахівців, які мають вищу освіту. За цей період випущено близько 600 фахівців, які після закінчення навчання отримують перспективи стрімкого кар'єрного зростання.

Персональний склад кафедри:

Верланов Юрій Юрійович – кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри. Захистив кандидатську дисертацію у 1980 р. зі спеціальності 08.00.05 – економіка, організація та управління промисловості на тему: «Дослідження та удосконалення методів прогнозування собівартості суден при їх проектуванні». Атестат професора отримав у 2009 р. Коло наукових інтересів – розвиток вищої освіти в Україні, регіональний розвиток країни.

Євчук Людмила Анатоліївна – доктор економічних наук, професор. У 1998 р. захистила дисертацію на тему: «Формування економічного механізму взаємовідносин підприємств і організацій АПК у сфері реалізації сільськогосподарської продукції (на прикладі Миколаївської області)» на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. У 2010 р.

захистила докторську дисертацію на тему: «Стратегії забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств».

Норд Ганна Леонідівна – кандидат економічних наук, в. о. професора. захистила кандидатську дисертацію у 2001 р. на тему: «Розвиток системи відтворення кадрового потенціалу регіону». Очолює Інститут післядипломної освіти ЧДУ імені Петра Могили. Коло наукових інтересів – фінансові аспекти розвитку підприємств, розвиток людського капіталу.

Конєва Тетяна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент. Захистила кандидатську дисертацію у 2009 р. на тему: «Механізм впливу малого бізнесу на економічне зростання». Коло наукових інтересів – фінансова політика підприємства.

Нетудихата Костянтин Леонтіювич – кандидат економічних наук, доцент. У 2004 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Інноваційні аспекти регіонального розвитку». Коло наукових інтересів – інноваційний розвиток економіки, фінансові аспекти розвитку підприємства. Має понад 40 наукових та науково-методичних розробок, бере активну участь у всеукраїнських та міжнародних стажуваннях, семінарах та конференціях.

Полтаєв Олексій Олександрович – кандидат економічних наук, доцент. Захистив кандидатську дисертацію на тему: «Послуги фінансових посередників на ринку цінних паперів» у 2011 р. Коло наукових інтересів – фінансове посередництво.

Черненко Катерина Петрівна – кандидат економічних наук, доцент. Захистила кандидатську дисертацію на тему: «Розвиток національної системи пенсійного забезпечення» у 2013 р. Брала активну участь у реалізації проекту Європаїкуму «Підтримка демократії в Україні» (Університет Саарланда, Німеччина). Коло наукових інтересів – пенсійні системи та ринок праці.

Матушко Аліна Євгенівна – кандидат економічних наук, викладач. У 2014 р. захистила дисертацію на тему: «Оцінювання ефективності інвестицій у компетентнісне навчання персоналу підприємства».

Філімонова Олена Борисівна – старший викладач. У 2009 р. закінчила аспірантуру ЧДУ імені Петра Могили. Коло наукових інтересів – фінансово-кредитне та інвестиційне забезпечення підприємств, місцеві фінанси. Брала участь у проекті DAAD «Підтримка демократії в Україні».

Лушко Світлана Миколаївна – викладач-асистент, аспірант кафедри.

Фільтанович Інна Леонідівна – завідувач кабінету кафедри.

Колектив кафедри фінансів і кредиту

Кафедра фінансів і кредиту здійснює підготовку фахівців вищої кваліфікації згідно із сучасними вимогами Болонського процесу. Програми підготовки фахівців орієнтовані на працевлаштування в системі банківських установ, фінансових служб підприємств та організацій, державних фінансових та фіскальних органів.

Викладачі кафедри забезпечують високий рівень викладання дисциплін професійного циклу: фінансів, грошей і кредиту, банківської системи, фінансів підприємства, податкової системи, фінансового менеджменту, страхування тощо. Більшість навчальних дисциплін, що викладаються на кафедрі, забезпечені навчальними та навчально-методичними посібниками, що підготовлені викладачами кафедри.

Викладачі кафедри широко використовують інноваційні технології, які активізують пізнавальну діяльність студентів, навчають їх самостійно здобувати та застосовувати знання. Навчальний процес здійснюється на базі новітніх прикладних програм, з використанням наочних технічних засобів.

З метою підвищення професійної майстерності, викладачі кафедри проходять курси підвищення кваліфікації при базових навчальних закладах України, таких як Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, Державна науково-дослідна установа при

Міністерстві фінансів України «Академія фінансового управління» та зарубіжні наукові стажування у таких країнах, як Росія, Казахстан, Німеччина, Італія, Великобританія.

Професорсько-викладацький склад кафедри проводить наукові дослідження у сфері вдосконалення управління фінансами підприємств та організацій, оподаткування та бюджетного менеджменту, ринку фінансових послуг. Протягом 2000–2015 рр. викладачами кафедри підготовлено 150 методичних розробок, опубліковано понад 270 наукових робіт, у тому числі 26 монографій, брошур, навчальних посібників та підручників з грифом Міністерства освіти і науки України. Викладачі беруть активну участь у міжнародних, всеукраїнських та міжвузівських науково-практичних конференціях, публікують результати своїх наукових досліджень у міжнародних журналах у США, Німеччині, Швеції, Франції, Норвегії.

Провідні вчені кафедри забезпечують наукове керівництво підготовкою аспірантів. За час існування кафедри на ній підготовлено та захищено 6 кандидатських дисертацій.

Кафедра приділяє значну увагу студентській науково-дослідній роботі. Студенти беруть активну участь у щорічних студентських наукових конференціях та олімпіадах, дискусійних гуртках, а також у роботі студентського економічного клубу, де розглядаються та обговорюються актуальні питання теорії та практики фінансів. Студенти мають змогу навчатися та проходити практику за кордоном.

Головним досягненням кафедри є її випускники, більшість яких обіймають керівні посади у фінансових та банківських установах, очолюють фінансові підрозділи підприємств і державних установ. Колектив кафедри постійно розвивається, удосконалює навчальну, навчально-методичну та наукову роботи. Він здатний творчо розв'язувати складні проблеми удосконалення університетської освіти, проводить важливі дослідження та здійснює наукові розробки у фінансовій сфері.

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЗЕМЛЕУСТРОЮ

ГОРЛАЧУК
Валерій Васильович,
завідувач кафедри, доктор
економічних наук, професор,
Заслужений діяч науки
і техніки України

Кафедра економіки підприємства і землеустрою була створена у 2013 р. на базі кафедри економіки підприємства. Кафедра функціонує у складі факультету економічних наук, акумулюючи в собі високий науково-педагогічний потенціал університету.

Кафедра економіки підприємства і землеустрою є випусковою кафедрою. Вона здійснює підготовку і випуск бакалаврів, спеціалістів та магістрів за спеціальністю «Економіка підприємства» та бакалаврів за напрямом підготовки 6.080101 «Геодезія, картографія та землеустрій». Викладачі кафедри активно співпрацюють з Інститутом післядипломної освіти, забезпечуючи здобуття другої вищої економічної освіти або підвищення своєї кваліфікації. На кафедрі навчаються 4 здобувачі наукових ступенів, у тому числі докторів наук – 2 особи. Викладачі кафедри є провідними фахівцями у сфері економіки та підприємництва, регіональної економіки, авторами підручників та навчальних посібників з економіки підприємства, економічного аналізу, управління землекористуванням, монографій та наукових публікацій у зарубіжних виданнях і журналах, що входять до наукометричних баз даних, у т. ч. SCOPUS, беруть участь у міжнародних і всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях. На сьогодні кадровий потенціал кафедри складається з таких високопрофесійних працівників:

Горlachuk Валерій Васильович – доктор економічних наук, професор. У травні 1997 р. захистив докторську дисертацію на тему: «Еколого-економічні проблеми використання земель західного регіону України». За значний особистий внесок у соціально-економічний, науково-технічний і культурний розвиток України, вагомі досягнення у трудовій діяльності, багаторічну сумлінну працю в 2009 р. Указом Президента України присвоєно почесне звання: «Заслужений діяч науки і техніки України». Автор більше 150 наукових праць. Наукові інтереси: управління земель-

ними ресурсами, економіки природокористування, проблем ринку землі, землеустрою та кадастру, оцінки землі, питання розвитку заповідних територій і рекреацій.

Кузьменко Олександр Борисович – доктор економічних наук, професор. У 2012 р. захистив докторську дисертацію на тему: «Ресурсоощадна діяльність аграрних підприємств в умовах інтенсифікації використання земельних ресурсів». Автор понад 60 наукових праць. Наукові інтереси: ресурсоощадна діяльність аграрних підприємств, еколого-безпечне землекористування.

Яненкова Ірина Георгіївна – доктор економічних наук, професор. У 2013 р. захистила докторську дисертацію на тему: «Організаційний ресурс інноваційного розвитку економіки». Автор більше 90 наукових праць. Наукові інтереси: організаційно-управлінські ресурси розвитку економіки, інноватика, державно-приватне партнерство, інноваційно-технологічні кластери.

Семенчук Ірина Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент. У 2004 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Розвиток земельного менеджменту в системі управління земельними ресурсами». Наукові інтереси: ефективне використання інтелектуального капіталу як засіб підвищення конкурентоспроможності підприємства; маркетинг-менеджмент розвитку; розвиток організаційного потенціалу менеджменту в Україні; регіональний земельний менеджмент, організаційно-економічний механізм регулювання управлінської діяльності; економіка раціонального використання, відтворення й охорони земельних ресурсів.

Лазарєва Олена Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент. У 2007 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Формування економіко-екологічного механізму управління землекористуванням». Коло наукових інтересів: проблеми державного управління природокористуванням. Автор більш ніж 35 наукових праць із питань інноваційної політики землекористування, розвитку маркетингу в сучасній економіці, управління земельними ресурсами, кадрового забезпечення системи управління земельними ресурсами та інших.

Міцкевич Неоніла Василівна – кандидат економічних наук, доцент, заступник декана факультету. У 2010 р. захистила дисертацію на тему: «Управління соціальним розвитком трудових колективів підприємств з виробництва харчових продуктів та напоїв». Автор понад 30 наукових та науково-методичних праць. Наукові інтереси: управління соціальним розвитком трудових колективів.

Мельничук Любов Сергіївна – кандидат економічних наук, старший викладач. У 2011 р. захистила кандидатську дисертацію на тему:

«Ефективне використання трудових ресурсів та удосконалення механізму мотивації праці в сільськогосподарських підприємствах». Має більше 20 опублікованих науково-методичних праць. Наукові інтереси: розвиток соціальної відповідальності в Україні, мотивація праці, вдосконалення економічного управління на підприємствах.

Анисенко Ольга Володимирівна – старший викладач.

Ребрина Вікторія Павлівна – провідний фахівець кафедри.

Також кафедра активно залучає до навчального процесу провідних фахівців з різних сфер народного господарства краю, що дає можливість студентам отримувати практичні навички, необхідні для їх максимального працевлаштування.

Кафедра економіки підприємства та землеустрою, починаючи з 2004 р., за рішенням колегії МОН України проводить набір до аспірантури за спеціальністю 08.00.04 – Економіка та управління підприємствами. Тематика науково-дослідницької діяльності на кафедрі досить широка: економічна теорія і практика господарювання; економіка природокористування і охорони навколишнього середовища; економіка й організація інноваційної діяльності; економіка землекористування; оцінка землі й нерухомості та ін.

На кафедрі з 2005 р. створено Школу молодого вченого, яку очолюють В. В. Горлачук та І. М. Семенчук. Слухачі школи – аспіранти, здобувачі кафедри та студенти факультету економічних наук.

Колектив кафедри економіки підприємства та землеустрою

Основні завдання Школи молодого вченого полягають у формуванні наукового світогляду, оволодінні методологією й методами наукового дослідження; розвитку творчого мислення та індивідуальних здібностей студентів у вирішенні практичних завдань; прищепленні студентам навичок самостійної науково-дослідної діяльності; розвитку ініціативи, здатності застосовувати знання у своїй практичній роботі; необхідності постійного оновлення і вдосконалення своїх знань; розширенні теоретичного кругозору і наукової ерудиції майбутнього фахівця. Результати школи науково-дослідницької діяльності особливо проявляються в навчальному процесі студентів при написанні рефератів наукової літератури в процесі вивчення дисциплін, виконанні практичних, семінарських та самостійних завдань, контрольних робіт, що містять елементи проблемного пошуку, виконанні нетипових завдань дослідного характеру в період практики, розробці методичних матеріалів із використанням дослідницьких методів, підготовці і захисті курсових та дипломних робіт, написанні статей, тез доповідей та інших публікацій. Результати досліджень кафедри регулярно публікуються у вигляді монографій, брошур та статей у «Наукових працях» ЧДУ імені Петра Могили, тезах доповідей конференцій, наукових журналах та інших фахових виданнях; апробуються на наукових конференціях, науково-практичних семінарах, форумах, у тому числі міжнародних.

Кафедра економіки підприємства та землеустрою разом із іншими кафедрами економічного факультету бере участь у виконанні міжнародних програм, що підтверджується багатьма угодами з провідними світовими науковими та навчальними центрами. Нинішній етап становлення і реформування системи освіти щодо входження України в Болонську угоду відкриває нові можливості для розвитку кафедри економіки підприємства та землеустрою: впровадження новітніх інноваційних технологій навчання згідно з відповідними освітньо-професійними програмами і державними стандартами, які затверджені Кабінетом Міністрів України, та визначальними критеріями освіти в рамках Болонського процесу.

КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

ВЕЛИКИЙ
Юрій Володимирович,
завідувач кафедри, доктор
економічних наук, професор

Професія бухгалтера була затребувана у всі часи. І це не дивно, адже багато в чому процвітання тієї чи іншої фірми безпосередньо залежало від якості роботи головного бухгалтера цієї організації. У ринкових умовах один з основних факторів успішної діяльності будь-якої організації – кваліфіковані кадри – працівники обліку (фінансового, управлінського, податкового). Якісна побудова звітності та ведення обліку зумовлюють стабільне і успішне існування фірми.

Кафедра обліку і аудиту була заснована в червні 2013 р. Випускова кафедра обліку і аудиту забезпечує підготовку бакалаврів за напрямом підготовки 6.030509 «Облік і аудит» та спеціалістів зі спеціальності 7.03050901 «Облік і аудит».

Персональний склад кафедри:

Великий Юрій Володимирович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри. Захистив докторську дисертацію в 2013 р. на тему: «Стратегічний потенціал інноваційного розвитку машинобудівних підприємств України: теорія, методологія та практика регулювання». Коло наукових інтересів – державний фінансовий контроль, організація обліку, управлінський облік на інноваційно активних промислових підприємствах. Має більше 50 наукових праць за фахом.

Антонова Людмила Володимирівна – доктор наук з державного управління, професор. У 2003 р. захистила дисертацію на тему: «Удосконалення управління фінансовою стійкістю підприємств харчової промисловості» та здобула науковий ступінь кандидата економічних наук. У 2011 р. захистила докторську дисертацію за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління на тему «Розвиток регіональної промислової політики держави». У 2013–2015 рр. була завідувачем кафедри обліку та аудиту.

Белінська Світлана Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент. Захистила кандидатську дисертацію у 2010 р. на тему: «Організаційно-економічний механізм формування ринку землі сільськогосподарського призначення». Практичний досвід роботи головним бухгалтером становить понад 10 років. Коло наукових інтересів – економічний

аналіз, бухгалтерський облік підприємств, розробка фінансових планів підприємств.

Бурлан Світлана Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент. Захистила кандидатську дисертацію у 1982 р. на тему: «Удосконалення методів внутрішньовиробничого планування собівартості продукції в суднобудуванні» Протягом 10 років була завідувачем кафедри фінансів і кредиту ЧДУ імені Петра Могили. В 1994 р. рішенням аудиторської палати України присвоєна кваліфікація аудитора України. Напрями наукових досліджень пов'язані з управлінським обліком, бюджетуванням, аудитом фінансової звітності та розробкою фінансової стратегії підприємства.

Верланов Олександр Юрійович – кандидат економічних наук, доцент. Захистив кандидатську дисертацію у 2008 р. на тему: «Аналіз фінансового стану підприємств з виробництва машин і устаткування: питання методології і методики». Сфера наукових інтересів – оцінка фінансового стану промислових підприємств, проблеми регіоналістики.

Кравченко Тетяна Вікторівна – кандидат економічних наук, доцент. Захистила кандидатську дисертацію у 2010 р. на тему: «Аналіз соціально-економічної ефективності формування та використання оборотного капіталу в управлінні підприємством». Коло наукових інтересів – економічний аналіз на фармацевтичних підприємствах.

Крючковська Тетяна Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент. Практичний досвід роботи бухгалтером становить понад 10 років. У 2010 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Управління ресурсним забезпеченням зростання ринкової вартості підприємств (за матеріалами харчових підприємств Миколаївської області)». Коло наукових інтересів – аудит фінансової звітності: методологія, методика, практика.

Руденко Наталія Олександрівна – кандидат економічних наук, старший викладач. Захистила кандидатську дисертацію у 2014 р. на тему: «Організація і методика обліку доходів та видатків спеціального фонду державних вищих навчальних закладів». Коло наукових інтересів – бухгалтерський облік у бюджетних установах, міжнародні стандарти обліку та аудиту, облік у банках.

Белікова Вікторія Вікторівна – старший викладач. Є сертифікованим викладачем програми «1С: Підприємство». Коло наукових інтересів – бухгалтерський облік виробничих запасів, автоматизація обліку та аналізу. Працює над дисертаційним дослідженням на тему: «Облік та контроль виробничих запасів підприємств переробного комплексу в умовах сучасних інформаційних систем».

Лизлова Юлія Олександрівна – провідний фахівець кафедри.

Колектив кафедри обліку та аудиту

Зі студентами працюють висококваліфіковані та досвідчені спеціалісти, які мають практичний досвід, міжнародну сертифікацію і науковий ступінь. Провідні викладачі кафедри є бухгалтерами-практиками, аудиторами та податковими консультантами, діючими членами Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України.

Високий рівень професіоналізму і наявний досвід практичної роботи дає можливість багатьом викладачам кафедри, паралельно зі своєю основною роботою, займатися аудитом, консалтингом, працювати провідними фахівцями в банківській і фінансовій сфері, читати лекції в системі підготовки професійних бухгалтерів і аудиторів. Навчальний процес проводиться на основі програм, які відповідають сучасним світовим стандартам, новітнім методикам і узгоджені з міжнародними професійними організаціями.

Студенти мають можливість працювати в комп'ютерних класах, опрацьовуючи найсучасніші програмні продукти, що сприяють підготовці

Навчальний процес за програмою «1С: Підприємство»

висококваліфікованих фахівців, а саме програми «1С: Підприємство», «Парус-Підприємство». Підготовка фахівця передбачає посилене вивчення іноземних мов і глибоку комп'ютерну підготовку. Завдяки існуючим інтеграційним зв'язкам студенти мають можливість пройти практику, стажу-

вання та отримати працевлаштування в міжнародних компаніях і організаціях.

Випускник кафедри обліку і аудиту може бути власником бухгалтерської, аудиторської або консалтингової фірми, працювати на підприємствах різних форм власності, в акціонерних товариствах, спільних підприємствах, концернах, страхових компаніях, банках, підприємствах торгівлі, в контрольно-ревізійних службах, вітчизняних і міжнародних аудиторських фірмах, у науково-дослідних та вищих навчальних закладах.

Професорсько-викладацький склад випускової кафедри «Облік і аудит» має високий науковий потенціал, а науково-дослідна та науково-методична діяльність відповідає вимогам, що пред'являються до вищих навчальних закладів. Відповідно до реєстраційної номеру № 0114U005435 від 17 жовтня 2014 р. у тематичний план науково-дослідних робіт Чорноморського державного університету імені Петра Могили включено науково-дослідну тему: «Методологія моделювання національної системи бухгалтерського обліку в умовах глобалізаційних процесів», яка виконується професорсько-викладацьким складом кафедри. Науковими напрямками роботи кафедри є: розробка питань щодо вдосконалення облікової та аналітичної роботи підприємств в антикризових умовах управління; обліково-аналітичне забезпечення інноваційних процесів на підприємствах; вдосконалення системи інформаційних технологій обліково-аналітичної роботи підприємств. Викладачі кафедри систематично підвищують свою кваліфікацію, ведуть роботу над кандидатськими та докторськими дисертаціями, щорічно беруть участь у міжнародних конференціях, форумах, що засвідчують публікації у фахових та зарубіжних наукових видавництвах.

КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

ФЕРТИКОВА
Тетяна Михайлівна,
завідувач кафедри, кандидат
економічних наук, доцент

Кафедра економічної теорії та міжнародної економіки функціонує як окрема кафедра факультету з 2000 р. З моменту заснування до 2013 р. її очолював доктор технічних наук, професор **А. Я. Казарезов**.

Кафедра економічної теорії та міжнародної економіки є першою, з якої починається знайомство студентів-економістів із майбутньою професією. Це вимагає від колективу кафедри створення особливої атмосфери навчання – вчитися має бути цікаво. Переважна більшість викладачів кафедри є випускниками нашого університету: **О. О. Ляховець, Т. М. Фертікова, А. А. Васильєв, Н. М. Іщенко, І. С. Комаренко, І. В. Прядко**.

Також на кафедрі працюють викладачі, яких знають і з вдячністю згадують всі покоління студентів факультету економічних наук: **В. А. Палехова, Б. П. Кузьменко**.

Робота зі студентами є для кафедри, без перебільшення, пріоритетною. Викладачі відрізняються небайдужим, чуйним ставленням до студентів.

Саме на цій кафедрі студенти пишуть свою першу курсову роботу, деякі – першу статтю. Робота зі студентами переважно молодших курсів накладає на співробітників кафедри особливу відповідальність. Окрім основної задачі – закласти підмурок майбутньої професії, збагатити необхідними знаннями, – викладачі мають на меті виховання у студентів специфічного економічного мислення. Важливість цієї задачі посилюється тією обставиною, що кафедра економічної теорії та міжнародної економіки є загальноосвітньою та забезпечує викладання основ економічної теорії на всіх факультетах університету.

До кадрового складу кафедри входять такі працівники:

Фертікова Тетяна Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри. У 2008 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Добробут як фактор економічного зростання в національній економіці». Наукові інтереси: добробут, історія економічної думки.

Ищенко Наталія Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент. Наукові інтереси: економіко-математичне моделювання, математичні методи транспортної логістики, морські перевезення.

Кузьменко Борис Петрович – кандидат економічних наук, доцент. У 1965 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук на тему: «Економічні питання підвищення якості машинобудівної продукції (на прикладі підприємств Середньо-Уральського Совнаргоспа)». Наукові інтереси: нетрадиційні джерела енергії, їх використання.

Комаренко Ірина Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент. У 2012 р. захистила дисертацію на тему: «Оцінка конкурентноздатності зернопереробних підприємств харчової промисловості». Наукові інтереси: конкурентоздатність підприємств, її оцінка та аналіз; розвиток підприємств харчової промисловості.

Ляховець Олена Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, докторант. У 2005 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Соціально-економічна інфраструктура як фактор зростання трансформаційної економіки України». Наукові інтереси: мікроекономічні проблеми розвитку національної економіки.

Палехова Вікторія Антонівна – доцент. Наукові інтереси: макроекономічне регулювання, еволюція економічної думки.

Васильєв Андрій Анатолійович – старший викладач. Наукові інтереси: економічна безпека держави, зовнішньоторговельна політика, інноваційні структури в економіці, розвиток фінансового ринку.

Прядко Ірина Валеріївна – викладач. Наукові інтереси: фінансовий механізм забезпечення розвитку інновацій в регіоні.

Гештемуд Тетяна Іванівна – завідувач кабінету кафедри.

Професорсько-викладацький склад кафедри забезпечує викладання таких дисциплін: основи економічних теорій, національна економіка, інституційна економіка, статистика, економетрія, мікроекономіка, розміщення продуктивних сил, історія економіки та економічної думки, регіональна політика, економічна теорія, макроекономіка, державне регулювання економіки, міжнародна економіка, дослідження операцій, економіко-математичне моделювання.

Викладання перелічених дисциплін здійснюється на всіх спеціальностях відповідно до навчальних планів факультету з урахуванням специфічних вимог державних стандартів до окремих дисциплін із кожної спеціальності.

Також викладачі кафедри беруть участь у міжнародних конференціях, активно займаються науковою роботою.

Колектив кафедри економічної теорії та міжнародної економіки

Слід зауважити, що до наукової роботи кафедри економічної теорії активно залучаються студенти. Результати їх наукових досліджень доповідаються на щорічних студентських конференціях. Викладачі кафедри беруть активну участь у роботі студентського Економічного клубу, який існує з 1998 р. Діяльність клубу включає в себе проведення регулярних семінарів із різноманітною економічною проблематикою, організацію конференцій у ЧДУ імені Петра Могили, відвідування конференцій, що організовуються іншими ВНЗ.

Колектив кафедри економічної теорії та міжнародної економіки на чолі з доцентом В. А. Палеховою вже декілька років проводить Турнір з економіки, надаючи можливість студентам проявити свої знання з економічних дисциплін, удосконалити ораторські навички та вміння працювати в команді.

Викладачі кафедри економічної теорії та міжнародної економіки постійно займаються самовдосконаленням, намагаючись відповідати сучасним вимогам Болонського процесу, проходять підвищення кваліфікації у різних установах нашої держави та за кордоном.

Головна мета викладачів кафедри – це формування у студентів логічно стрункої системи поглядів, охоплення ними цілісної картини розвитку національної економіки в умовах глобалізації, адже демократична держава потребує економічно високоосвічених громадян.

Доволі показово, що значення економічної теорії розуміють ті студенти, які продовжують навчання за кордоном на магістерських та докторських програмах. Саме вони, оглядаючись на свій досвід, наголошують на потребі збільшення годин на вивчення економічної теорії – «немає нічого більш практичного, ніж гарна теорія».

Кафедра пишається тим, що колишні випускники не забувають свою *alma mater*. Віктор Ханжин (PhD), який викладає економічну теорію в університеті Небраска, згадав викладачів кафедри у Acknowledgements до своєї дисертації. А у 2014 році він виступив рецензентом навчально-методичного посібника з макроекономіки В. А. Палехової та І. С. Комаренко.

Артем Корженевич (PhD), професор регіональної економіки в Дрезденському Технічному Університеті, пропонує кафедрі тематику курсових та наукових робіт для студентів, виходячи з напрямку своїх досліджень.

Ірина Демко, яка навчається за програмою PhD в університеті штату Пенсільванія, за власною ініціативою розробила наочні матеріали з історії економічних вчень, якими кафедра оформила аудиторію 4-110.

Тарас Грендаш та Андрій Веремейчик (програма PhD Карлового університету в Празі) щорічно складають основну масу питань для економічного турніру, а перебуваючи в Миколаєві, знаходять час для спілкування та консультування сьогоденних студентів.

КАФЕДРА ПРОФЕСІЙНОГО АНГЛОМОВНОГО НАВЧАННЯ

**БАБКОВА-ПИЛИПЕНКО
Наталія Павлівна,**
завідувач кафедри, кандидат
педагогічних наук, доцент

Факультет економічних наук – один з перших факультетів Чорноморського державного університету імені Петра Могили – завжди приділяв особливу увагу мовній (іншомовній) підготовці студентів. З 2009 р. на факультеті готують фахівців за спеціальністю «Фінанси і кредит зі знанням іноземної мови». У 2012 р. було здійснено перший випуск бакалаврів за цим напрямом підготовки. Майбутні фінансисти поглиблено вивчають англійську мову за професійним спрямуванням. З вересня 2011 р. розпочато проект, згідно з яким одна з груп напряму підготовки «Фінанси і кредит зі знанням іноземної мови» повністю навчається англійською мовою. Цикл норматив-

них дисциплін гуманітарної підготовки, цикл природничо-наукової та загальноекономічної підготовки та цикл дисциплін професійної підготовки викладаються англійською мовою.

З метою організації та управління процесом професійної підготовки англійською мовою у лютому 2012 р. створено кафедру професійного англійського навчання. Серед головних завдань кафедри – якісне викладання не лише професійної англійської мови для майбутніх економістів, а й інших дисциплін професійної підготовки англійською мовою (психологія, університетська освіта, соціологія, менеджмент та інші).

Завідувач кафедри, кандидат педагогічних наук, доцент **Бабкова-Пилипенко Наталія Павлівна** має вагомий досвід участі в міжнародних проектах, а саме: освітньо-наукове стажування в University College St. Mark and St. John (м. Плімут, Великобританія); академічний проект в University of Greenwich (м. Лондон, Великобританія); академічне стажування з освітніх технологій (лютий 2013 р.) та з менеджменту (квітень – травень 2013 р.) у Charles University (м. Прага Чехія); науково-академічний грант із Schiller International University (м. Хайдельберг, Німеччина). З 2000 р. Наталя Павлівна була організатором ряду міжнародних шкіл з Academic та Legal Writing за підтримки грантів посольства США в Україні, членом урядової програми державного департаменту

США у м. Вашингтон, брала участь у грантових програмах у Литві, Німеччині, США, Великобританії. Вона постійно підвищує власний професійний рівень та вимагає цього від членів кафедри.

Персональний склад кафедри:

Хмизова Ольга Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент. Захистила кандидатську дисертацію на тему: «Формування лідерської позиції у молодших школярів у позаурочній діяльності» у 2010 р. за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання. Регулярно бере участь у міжнародних науково-методичних конференціях. З 2010 р. керувала науковою лабораторією «Психолого-педагогічні дослідження лідерства». Наукові інтереси: методика викладання англійської мови, педагогіка і психологія лідерства. Має понад 30 опублікованих наукових та навчально-методичних праць.

Ніколаєнко Любов Сергіївна – кандидат філологічних наук, в. о. доцента. У 2009 р. захистила дисертацію на тему: «Мотиваційна основа аксіологічно маркованих композитних номінацій в англійській і українській мовах».

Дімант Геннадій Семенович – старший викладач. Коло наукових інтересів – професійне викладання англійської мови для студентів. Має понад 20 наукових та навчально-методичних праць, у тому числі в іноземних журналах.

Касіяню Світлана Едуардівна – старший викладач.

Красніцька Ілона Василівна – викладач.

Постикіна Євгенія Геннадіївна – викладач.

Савіцька Олена Валентинівна – завідувач кабінету кафедри.

Викладачі кафедри проходять наукове й академічне підвищення кваліфікації в Україні та за кордоном: О. В. Хмизова («Сучасні методи викладання дисциплін у вищій школі», м. Полтава), Г. С. Дімант («Технології викладання англійської мови за професійним спрямуванням», м. Київ), І. В. Красніцька (тренінг з освітніх технологій, Карлов університет, м. Прага, Чехія), Є. Г. Постикіна (Intercultural Communication and Business English, м. Прага, Чехія), С. Е. Касіяню, І. В. Красніцька («Методологія наукових досліджень» РВНЗ «Кримський гуманітарний університет», м. Ялта). Викладачі кафедри займаються науковою роботою і зараз три здобувача кафедри готують до захисту кандидатських дисертацій (С. Е. Касіяню, І. В. Красніцька, І. А. Трошкіна). Доцент кафедри, кандидат педагогічних наук О. В. Хмизова очолює розробку наукової теми кафедри: «Теоретичні та методологічні засади організації та управління процесу професійного англомовного навчання».

Робота кафедри спрямована на створення сприятливих умов для студентів для постійного самовдосконалення й розвитку як особистісних, так і професійних якостей. Викладачі кафедри розуміють, що неможливо вивчити мову без постійного її вдосконалення в англomовному середовищі, тому вони постійно залучають студентів до участі у міжнародних програмах академічного та неакадемічного обміну. За роки роботи кафедри студенти факультету економічних наук брали участь у багатьох академічних та неакадемічних програмах. Високий рівень мовної професійної підготовки, який досягається завдяки наполегливій роботі членів кафедри, дозволяє майбутнім економістам успішно проходити різноманітні стажування та вигравати гранти.

За останні роки студенти, які навчаються англійською мовою брали участь таких міжнародних академічних заходах: програмі International Communication and Business Administration (Charles University, м. Прага, Чехія), академічному курсі Professional Business Course (університет Св. Марка і Св. Джона, м. Плімут, Великобританія), спецкурсі Modern Management, (Charles University, м. Прага, Чехія), тренінгу International Diplomacy and Intercultural Communication (Schiller International University, м. Хайдельберг, Німеччина), міжнародній конференції Stiftung wainsee Forum (м. Берлін, Німеччина), академічному тренінгу International Finance

Колектив кафедри економічної теорії та міжнародної економіки

(м. Лондон, Великобританія), тренінгу «Youth in charge» (Молдова), Економічному форумі молодих лідерів (м. Варшава, Польща), у рамках програми Intercultural barriers in the context of European integration майбутні фінансисти відвідали Європейський парламент та Раду Європи (м. Страсбург, Франція).

Сьогодні кафедра професійного англomовного навчання – це потужна структура, орієнтована на забезпечення якісної англomовної підготовки майбутніх економістів, що сприяє підвищенню рівня конкурентоспроможності випускників як на українському так і на європейському ринках праці.

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОЛОГО-МЕДИЧНИХ НАУК

На початку 2015/2016 навчального року вчена рада ЧДУ імені Петра Могили ухвалила рішення про реорганізацію факультету еколого-медичних наук і створення на його базі **Медичного інституту** (відповідальний – Клименко Микола Олексійович, проректор з науково-педагогічної роботи та питань розвитку, доктор медичних наук, професор) та **факультету фізичного виховання та спорту** (декан – Чернозуб Андрій Анатолійович, кандидат наук з фізичного виховання, доцент).

Історія факультету тісно пов'язана з історією ЧДУ імені Петра Могили. Першим деканом департаменту екології (пізніше – факультету) був кандидат технічних наук, доцент **В. В. Добровольський**. Після нього у 2000–2009 рр. працював кандидат технічних наук, доцент **О. Ф. Прищепов**, а у 2009–2015 рр. на цій посаді перебувала кандидат педагогічних наук, доцент **С. Г. Лебідь**.

Тривалий час заступником декана працювала старший викладач кафедри медичних приладів і систем **Яремчук Ольга Миколаївна**, а провідним фахівцем деканату – **Турик Світлана Владиславівна**.

Найкращим чином історію факультету дуже виразно викладено в книзі «Храм освіти на Інгульських схилах», яку було опубліковано у 2006 р. до 10-ої річниці університету. Наведемо основні витяги із розділу «Заглянути в очі блакитному озеру»:

«... Майже п'ятнадцять років минуло з того часу, коли двадцять п'ять молодих людей, наповнених благородним бажанням діяти в ім'я покращення стану природного середовища, вступили до департаменту екології і стали нашими студентами. Тоді в Україні ще не було досвіду підготовки фахівців-екологів і МФ НаУКМА довелося починати, як-то кажуть, «з чистого аркуша» – без організаційно-методичного забезпечення, без матеріальної бази, без підготовлених кадрів. Тому нашим первісткам довелось не лише вчитись в аудиторіях, а і виготовляти плакати, брати участь у підготовці стендів, «драїти» корпус експедиційного судна «Гея», вирощувати квіти в аудиторіях, садити дерева на подвір'ї та у сквері.

ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ
Валерій Володимирович –
декан департаменту екології
(1996–2000 рр.), кандидат
технічних наук, доцент

ПРИЩЕПОВ
Олег Федорович –
декан факультету екології
(2000–2009 рр.), кандидат
технічних наук, доцент

ЛЕБІДЬ
Світлана Григорівна –
декан факультету екології
(2009–2015 рр.), кандидат
педагогічних наук, доцент

Складно було і студентам, і викладачам, більшість з яких працювали в департаменті за сумісництвом. Недостатність лабораторної бази компенсувалася проведенням занять у природних умовах та лабораторіях миколаївських підприємств. Особливо важливе значення в таких умовах отримали практичні заняття, які від самого початку було вирішено проводити у вигляді наукових експедицій на природні об'єкти.

У щоденних турботах, під керівництвом першого декана Валерія Володимировича Добровольського, справжнього енергійного фахівця-еколога, поступово формувався департамент екології як дружній колектив однодумців-викладачів, студентів, співробітників».

Про складнощі і плани початкового періоду свідчить наступний витяг із звіту факультету в 1998 р.

«За звітний період для забезпечення необхідної якості навчання департамент організує наступне: орієнтування викладачів на «екологічний» підхід до вивчення непрофесійних навчальних дисциплін. Зараз можна вважати повністю «екологізованими» вищу математику і філософію, частково «екологізованими» – хімію, фізику, обчислювальну техніку; орієнтування викладачів і студентів на органічну єдність аудиторних, самостійних неаудиторних та практичних «польових» занять; залучення студентів до наукової роботи з першого курсу (підсумкова річна конференція, зустрічі студентів з екологічною громадськістю, участь студентів у міжнародних наукових семінарах, оформлення спеціалізованих аудиторій); планування самостійної роботи студентів і постійне вдосконалення рейтингової системи оцінки знань.

Поступово створювалася навчальна лабораторна база факультету. Було введено в дію лабораторію хімії (завідувач лабораторії – **В. Г. Волкорез**).

Розпочалася робота зі створення регіональної навчально-просвітньо-наукової автоматизованої системи з екології. Зокрема, інтенсивно оброблялась екологічна література бібліотек міста, відпрацьовувалася схема банку даних.

Враховуючи, що переважну більшість студентів становили міські жителі й особи мало знайомі з тваринним та рослинним світом, треба було велику увагу приділяти заняттям у природних умовах. На території Миколаївської області як бази практики стали використовуватися відповідні території (Кінбурнська коса, Гранітно-Степове Побужжя, Єланецький Степ).

База на Кінбурнській косі дозволяє залучити викладачів і студентів до серйозних наукових досліджень як на самій косі, так і на прилеглих

акваторіях, які є об'єктами уваги не тільки українських наукових та природоохоронних організацій, а й міжнародних дослідницьких експедицій і програм.

Завідувачем кафедри екології на той час був доктор сільськогосподарських наук, професор, Заслужений працівник народної освіти України, академік Української лісівничої академії наук **М. І. Калінін**.

З кожним роком збільшувалася кількість навчальних дисциплін, до підготовки яких залучалися, крім штатних викладачів, кваліфіковані фахівці, що мали великий науковий, педагогічний чи практичний досвід у відповідному напрямку. З 1998 р. дисципліну «Степове лісівництво» стали викладати **А. А. Сірик** – кандидат наук, генеральний директор обласного управління «Миколаївліс», а дисципліну «Основи ведення сільського господарства» – завідувач кафедри аграрної академії, доктор сільськогосподарських наук, професор **Н. Х. Грабак**. У зв'язку з відсутністю в місті фахівців із науковими ступенями чи званнями з метеорології та картографії доцент морського технічного університету кандидат технічних наук **Ю. Я. Мошенцев** підготував курси «Метеорологія і кліматологія», «Топографія з основами картографії», а також «Нормування антропогенного навантаження на НС».

Кандидат медичних наук, головний лікар однієї з медичних установ Миколаєва **Г. В. Грищенко** в 1998 р. підготував курси «Екологія людини» та «Основи екологічної токсикології», а в 2000 р. – «Проблеми валеології». З 2000 р. до роботи на кафедрі залучено доктора технічних наук, професора Морського технічного університету **С. І. Сербіна** (дисципліни «Методика наукових досліджень» і «Знешкодження забруднень НС») та заступника начальника обласного держуправління екології **Є. О. Седлецького** («Екологічна експертиза», «Управління природоохоронною діяльністю»).

Але все ж таки головною лінією кадрової політики було укріплення складу штатних викладачів, збільшення їх частки. Серед них були фахівці з біологічних (**М. І. Калінін**, **В. М. Давиденко**), географічних наук (**Л. І. Василенко**), загальної (**В. В. Добровольський**, **В. В. Єлісєєв**) та прикладної (**Л. П. Клименко**, **О. А. Сирота**, **О. Ф. Прищепов**) екології.

У вересні 2001 р. департамент екології перетворюється у факультет еколого-медичних наук. На посаді декана починає працювати кандидат технічних наук, доцент Прищепов Олег Федорович, заступником декана

Студенти факультету під час екологічної практики на Кінбурнській косі

призначається кандидат технічних наук, доцент **Сирота Олександр Архипович**. Продовжується дуже нелегкий процес акредитації спеціальності «Екологія та охорона навколишнього середовища». Колектив працює над документами, ректор Л. П. Клименко, декан О. Ф. Прищепов та завідувач кафедри екології професор М. І. Калінін виїжджають на засідання фахової ради. Фахова рада, а потім і Державна акредитаційна комісія, позитивно поставилися до організації навчального процесу в нашому закладі зі спеціальності «Екологія та охорона навколишнього середовища», і ми отримали свідоцтво про акредитацію спеціальності на рівень бакалавра. Але спокійне життя не настало, необхідно було йти далі, тобто готувати акредитацію на рівень спеціаліста і одночасно ліцензування на рівень магістра. Знову колектив працює одночасно над двома справами. Поїздки до міністерства, виправлення зауважень. Особливо важким був процес узгодження та затвердження ККЗ (кваліфікаційно-контрольних завдань), які використовувалися при перевірці знань студентів експертною комісією, що працювала у нас в травні 2001 р. Комісія у складі трьох осіб дуже прискіпливо перевіряла нашу діяльність і зрештою позитивно оцінила її. Це підтвердили Фахова рада та ДАК України. Студенти нашої спеціальності отримали змогу навчатися за програмою магістрів.

Але факультету потрібно було розвиватися далі. Наявність тільки однієї спеціальності вже нікого не влаштовувала. Слово «медичний» у назві факультету зобов'язувало нас відкривати нову спеціальність, яка мала б відношення до медицини. Виникла ідея організувати підготовку студентів зі спеціальності «Фізична реабілітація» на базі кафедри фізвиховання. Ректор Л. П. Клименко запропонував як нову спеціальність «Медичні прилади та системи». Це взагалі був новий напрям у діяльності нашого університету, тому що ця спеціальність – інженерного напрямку

«Електроніка». Але в складі нашого університету наявна достатня кількість викладачів, що мають базову інженерну освіту. Тому ми були спокійні і впевнені, що це нам під силу.

Ще у 2001 р. делегація в складі декана О. Ф. Прищепова, заступника декана О. А. Сироти та завідувача кафедри фізичного вихо-

Випускники факультету еколого-медичних наук

вання Н. Ю. Довгань поїхала до Києва «на розвідку», відвідали університет фізкультури та спорту, національний університет «Київська Політехніка». Ознайомились там із навчальним процесом, із деканами, завідувачами кафедр. Після повернення до Миколаєва було ухвалено остаточне рішення відкривати спеціальність «Медичні прилади та системи».

У червні 2002 р. університет отримав ліцензію на впровадження освітньої діяльності зі спеціальності «Медичні прилади та системи». Було оголошено вступ на цю спеціальність. 1 вересня 2002 р. на посвяченні в студенти ми вручили студентські квитки майбутнім фахівцям-електронікам.

На той час факультет переїхав у приміщення четвертого корпусу (колишнє ПТУ-19). Ми відчули простір: деканат – окремо, кафедра екології – окремо. Після виходу М. І. Калініна на пенсію керівником кафедри став доцент О. А. Сирота. Сформувалися у відокремлених приміщеннях лабораторії біології, загальної екології, хімії, кабінет БЖД та анатомії і фізіології людини.

Потім було створено лабораторію матеріалознавства та взаємозамінюваності.

На факультеті з'являється кандидат фізико-математичних наук **Кубов Володимир Ілліч**. Він взяв участь у створенні лабораторії електротехніки та електроніки.

У 2005 р. увійшла в дію лабораторія технології приладобудування. В будівництві цієї лабораторії брали активну участь співробітники кафедри та студенти факультету, вони влітку самі виконували чорнові та важкі роботи. Багато зусиль з організації та створення лабораторії доклали завідувач лабораторії **Пристаєво Леонід Олексійович**. Йому допомагав завідувач лабораторії **Конопляник Василь Гаврилович**, який славився своїми «золотими» руками. Це була безвідмовна, добра, щира людина, яка завжди приходила на допомогу кожному.

У 2003 р. виникло питання організації випускової кафедри «Медичні прилади та системи». Студенти цієї спеціальності вже навчалися на другому курсі, потрібно було готуватися до акредитації та ліцензування спеціальності, здійснювати її подальший розвиток. Тоді ж розглядалося питання про очолювання кафедри «Медичні прилади та системи». Ректор запропонував на цю посаду проректора з навчально-виховної роботи, кандидата технічних наук, професора **Трунова Олександра Миколайовича**, людину, яка вже багато років викладає фізику, а всі медичні прилади засновані на різноманітних фізичних явищах і процесах. Олександр Миколайович, працюючи на комп'ютерному факультеті, був

організатором створення сучасної лабораторії фізики, яка зараз є гордістю нашого університету. Вчена рада університету підтримала цю кандидатуру і обрала О. М. Трунова завідувачем кафедри медичних приладів та систем.

У 2002 р. для подальшого розвитку факультету створюється нова кафедра – медичної екології та безпеки життєдіяльності. Завідувачем кафедри обирають доцента О. А. Сироту. У 2003 р. кафедра отримує нову назву – кафедра техногенної безпеки.

У той же час за пропозицією доцента В. В. Добровольського кафедра екології отримує нову назву – кафедра екології та природокористування. Завідувачем кафедри спочатку обирається доктор технічних наук, професор Клименко Леонід Павлович, а пізніше – доктор сільськогосподарських наук, професор Грабак Наум Харитонович.

У 2002 р. на кафедру прийшла зовсім молода людина – кандидат педагогічних наук Лебідь Світлана Григорівна. Вона любить працювати з молоддю, організовує щорічні експедиції студентів на Кінбурнську косу під час літньої практики, залучає студентів до різноманітних екологічних заходів (акцій, суботників, семінарів, конференцій) місцевого, обласного, всеукраїнського рівнів. Пізніше С. Г. Лебідь почала виконувати обов'язки декана факультету.

Колектив факультету еколого-медичних наук

Багато сил віддав організації та розвитку спеціальностей на факультеті еколого-медичних наук, зміцненню його матеріально-методичної бази ректор університету Леонід Павлович Клименко. Велика його заслуга в проведенні акредитації та ліцензуванні спеціальностей. Його підручники з техноекології допомагають студентам в отриманні якісних знань, а лекційні та практичні заняття, які він проводить, надають можливість студентам-екологам орієнтуватися в різноманітних галузях виробництва та їх впливу на навколишнє середовище».

КАФЕДРА ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

МІТРЯСОВА
Олена Петрівна,
завідувач кафедри, доктор
педагогічних наук, професор

Кафедра екології та природокористування бере свій початок із заснування департаменту екології у 1996 р. У цьому ж році було здійснено перший набір 27 студентів, які бажали стати професійними екологами. У перший рік навчання дисципліни професійного спрямування викладали студентам кандидат технічних наук, доцент В. В. Добровольський, кандидат технічних наук, доцент Ж. Ф. Соловійова, кандидат сільськогосподарських наук, доцент А. А. Сірик. З ростом та розвитком університету та відповідно до навчального плану спеціальності з'являлися нові дисципліни, приходили нові викладачі. Напрями наукової діяльності кафедри були пов'язані із вивченням

забруднення навколишнього середовища важкими металами; очищення стічних вод від нафтопродуктів; проблемами лісорозведення на Півдні України. З 1 вересня 1999 р. до складу викладачів департаменту екології приєднався кандидат біологічних наук, доцент В. М. Давиденко, який викладав студентам дисципліни біологічного спрямування.

Напрями наукової діяльності почала орієнтуватися на вивчення проблем акліматизації та гібридизації тварин в умовах степової зони України. Ректор університету Л. П. Клименко разом із студентами-екологами видав навчальний підручник «Техноекологія», аналогів якому не було в Україні. 15 травня 2000 р. до викладачів департаменту екології приєднується доктор сільськогосподарських наук, професор М. І. Калінін, який фактично став першим завідувачем кафедри екології. Він очолював перші навчальні практики студентів на Кінбурську косу у Василівське лісництво. 11 вересня 2002 р. завідувачем кафедри обрано кандидата технічних наук, доцента **О. А. Сироту**. 22 листопада 2002 р. на базі кафедри екології утворюються дві кафедри: екології та природокористування і медичної екології та безпеки життєдіяльності. 1 січня 2003 р. завідувачем новоствореної кафедри екології та природокористування стає доктор технічних наук, професор **Л. П. Клименко**, ректор універ-

ситету. Головними напрямками наукової роботи стає розробка системи опріснення води за рахунок нетрадиційних та альтернативних джерел енергії о. Зміїний; еколого-енергетичне обґрунтування ресурсозбереження вітрогеліосистем теплохладопостачання (на прикладі Миколаївської області).

10 березня 2005 р. завідувачем кафедри було обрано доктора сільсько-господарських наук, професора **Н. Х. Грабака**. Кафедра починає роботу над розробкою системи геоморфологічного моніторингу РЛП «Гранітно-степове Побужжя»; агроекологічним та технологічним обґрунтуванням вирощування арахісу в умовах Південного Степу України; опрацюванням основних елементів альтернативного (екологічно безпечного) та енергозаощаджуючого землеробства для фермерських господарств різної спеціалізації. З 1 вересня 2010 р. завідувачем кафедри стає доктор педагогічних наук, професор **О. П. Мітрясова**. Сучасні напрями наукових досліджень стосуються науково-методичного забезпечення екологічної освіти та освіти для сталого розвитку; науково-методичних засад відбору і реалізації змісту природничої освіти у вищій школі.

На кафедрі екології та природокористування, правонаступниці кафедри екології у різні роки працювали: доктор сільськогосподарських наук, професор **М. І. Калінін**, доктор технічних наук, професор С. І. Сербін, доктор біологічних наук, професор Ю. А. Томілін, доктор біологічних наук, професор Л. І. Григор'єва, кандидат сільськогосподарських наук, доцент А. А. Сірик, кандидат технічних наук, професор Ю. Л. Мошенцев, кандидат технічних наук, доцент Ж. Ф. Соловійова, кандидат біологічних наук, доцент В. М. Давиденко, кандидат сільськогосподарських наук, доцент С. С. Крамаренко, кандидат технічних наук, доцент С. В. Шаповалов, кандидат технічних наук, доцент О. Ф. Прищепов, кандидат технічних наук, доцент О. А. Сирота, кандидат технічних наук, доцент Ю. Г. Щербак, кандидат економічних наук, доцент Н. І. В'юн, кандидат медичних наук, доцент Г. В. Грищенко, кандидат хімічних наук, доцент Н. В. Кулалаєва, кандидат технічних наук, доцент П. Г. Лавриньов, Заслужений природоохоронець України, доцент О. М. Деркач, старший викладач Є. О. Седлецький, старший викладач Д. О. Цимбал, викладач О. В. Чухлебов, викладач М. А. Леонтян, викладач В. Ю. Голдун.

Колектив кафедри екології та природокористування

Нині склад кафедри – це потужний колектив фахівців, які працюють за різними напрямками екології, раціонального природокористування:

Мітрясова Олена Петрівна – професор, доктор педагогічних наук, завідувач кафедри. Докторську дисертацію з проблеми інтегрованого навчання хімічних дисциплін студентів захищено у 2009 р. в Інституті

Колектив кафедри екології та природокористування

педагогіки НАПН України (м. Київ). Працює над проблемами педагогіки вищої школи, зокрема відбору та побудови змісту екологічної та хімічної освіти студентів природничих спеціальностей. Автор близько 150 наукових і методичних праць, у тому числі 1 монографії, 5 навчальних посібників із загальної хімії, органічної хімії, хімічної екології та історії хімії для студентів природничих спеціальностей університетів.

Клименко Леонід Павлович – доктор технічних наук, професор, ректор університету, Заслужений діяч науки і техніки України. У 2002 р. захистив докторську дисертацію на тему: «Теоретичні основи та технології створення вузлів машин з перемінною зносостійкістю» Автор понад 100 наукових праць.

Грабак Наум Харитонович – доктор сільськогосподарських наук, професор, відмінник освіти України. У 1996 р., захистивши дисертацію на тему: «Наукове обґрунтування і практичні основи обробки еродованих ґрунтів степової зони України», отримав науковий ступінь доктора наук. Опублікував 130 наукових праць, у тому числі 14 книг.

Андрєєв Вячеслав Іванович – доцент кафедри, кандидат технічних наук. У 2007 р. захистив кандидатську дисертацію за спеціальністю «Ливарне виробництво». В. І. Андрєєвим опубліковано понад 40 наукових та навчально-методичних праць.

Воскобойнікова Наталія Олександрівна – кандидат технічних наук, доцент. У 2013 р. захистила дисертацію на тему: «Підвищення екологічної безпеки системи теплохолодозабезпечення будівель шляхом перерозподілу енергії між альтернативними та традиційними джерелами». Займається науковою роботою в галузі альтернативних джерел енергії та екологічної безпеки.

Добровольський Валерій Володимирович – кандидат технічних наук, доцент. Захистив кандидатську дисертацію і з 1963 р. працював у Миколаївському кораблебудівному інституті. У 1995 р. перейшов до створеної Миколаївської філії НаУКМА у якості керівника департаменту екології. Має більше 150 надрукованих робіт, у тому числі шість підручників і навчальних посібників. Є членом-кореспондентом Української екологічної академії наук.

Патрушева Лариса Іванівна – кандидат географічних наук, доцент. У 2007 р. захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю «Конструктивна географія та раціональне використання природних ресурсів». Коло наукових інтересів: заповідна справа, ландшафтне різноманіття. Опубліковано понад 30 наукових праць.

Сербулова Надія Алимівна – старший викладач. Коло наукових інтересів: екологічний туризм, екологічна освіта студентів, агроекологія. Готує до захисту кандидатську дисертацію з сільськогосподарських наук. Автор більше 20 наукових публікацій.

Малюченко Ірина Олександрівна – старший викладач. З 2001 р. працювала провідним фахівцем науково-дослідної частини університету. Закінчила аспірантуру за спеціальністю «Теорія та методика професійної освіти». Коло фахових інтересів пов'язане із професійною підготовкою екологів засобами комп'ютерних технологій.

Крисінська Діана Олександрівна – аспірант кафедри, помічник ректора ЧДУ імені Петра Могили.

Непсіна Ганна Володимирівна – завідувач лабораторії. Випускниця МФ НаУКМА. З вересня 2001 р. працювала на посаді провідного фахівця інформаційно-комп'ютерного центру. З січня 2003 р. працювала на посаді провідного фахівця кафедри екології та природокористування.

Андрушкевичус Антоніна Альбертівна – завідувач лабораторії кафедри.

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ «ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА»

Екологічна ситуація в регіоні визначається його соціально-економічними та фізико-географічними особливостями: рекреаційна причорноморська зона, іхтіо- та орнітофауна лиманів і річок, унікальні водно-болотні

угіддя, степове богарне та зрошуване землеробство, концентрація водно-транспортних шляхів, потужна суднобудівна промисловість, атомна електростанція, унікальний завод алюмінієвої металургії. Важливе значення має кадрова структура природоохоронних органів, відділів підприємств, професіоналізм і науково-практична підготовка їх працівників.

На тлі ряду проблем довкілля, зокрема, погіршення стану водних об'єктів, зниження родючості ґрунтів та погіршення їх санітарно-гігієнічного стану, забруднення навколишнього середовища в межах населених пунктів тощо, підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі охорони навколишнього середовища є надзвичайно важливою проблемою. Стрімкий розвиток підприємництва, відхід від моноекономічної суднобудівної моделі регіону впливає на збільшення ринку робочих місць, у тому числі, для фахівців-екологів.

Водночас потреби регіону у фахівцях такої кваліфікації і напряду підготовки зростають через приділення керівниками підприємств і установ великої уваги питанням охорони довкілля на підприємстві. Розвиток аграрної галузі Півдня України також потребує більшої кількості спеціалістів-екологів, ніж сьогодні забезпечується вищими навчальними закладами регіону. Матеріально-технічна база і якісний кадровий склад дозволяють забезпечити якісну підготовку бакалаврів та магістрів на найсучаснішому рівні.

Фахівці з екології та охорони навколишнього середовища в ЧДУ імені Петра Могили готуються, спираючись на вітчизняний і міжнародний досвід, отримують ґрунтовну теоретичну і практичну підготовку з питань екології, біології, теорії еволюції, ознайомлюються з критеріальними факторами впливу на навколишнє природне середовище; заходами, спрямованими на підтримку рівноваги в природі тощо. Отримують фундаментальні і практичні знання з двох іноземних мов (обов'язкової –

Студенти на занятті з біології

О. П. Мітрясова зі студентами

англійської та за вибором – іншої). Особлива увага приділяється адаптивним якостям фахівця, його вмінням вирішувати глобальні проблеми екології, забезпечувати необхідні екологічні умови для життєдіяльності людства, збереження біорізноманіття рослинного і тваринного світу. Підготовка фахівців-екологів відповідає сучасним міжнародним вимогам. Так, для закордонного стажування студентів було підписано Угоду про співпрацю між Поморською академією у м. Слупськ (Республіка Польща) та ЧДУ імені Петра Могили.

КАФЕДРА ЯКОСТІ, СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

ГРИГОР'ЄВА
Людмила Іванівна,
завідувач кафедри, доктор
біологічних наук, професор

У лютому 2003 р. для подальшого розвитку факультету на базі кафедри екології було створено кафедру медичної екології та безпеки життєдіяльності. Завідувачем кафедри обирається доцент **О. А. Сирота**. У листопаді 2003 р. підрозділ отримав назву – кафедра техногенної безпеки, а у вересні 2010 р., відповідно до рішення вченої ради університету, її реорганізовано у кафедру біології та екологічної безпеки, яку очолила **Л. І. Григор'єва**.

На сьогодні кафедра є загальноосвітньою з дисциплін біологічного напрямку для студентів факультету еколого-медичних наук (спеціальностей: 8.070801 – «Екологія та охорона навколишнього середовища», 8.090901 – «Прилади»; 6.010203 – «Здоров'я людини») та загальноуніверситетською з напрямку підготовки безпеки життєдіяльності, охорони праці та цивільної оборони. У квітні 2014 р. кафедру перейменовано на кафедру якості, стандартизації та техногенно-екологічної безпеки. Це було обґрунтовано необхідністю відкриття спеціальності 8.18010010 «Якість, стандартизація та сертифікація», яку успішно ліцензовано восени 2014 р.

Персональний склад кафедри:

Григор'єва Людмила Іванівна – доктор біологічних наук, професор, член Радіобіологічного товариства України. Наукові інтереси пов'язані з біологічною, екологічною та радіаційною безпекою, інструментальними методами та засобами дослідження біосистем. Автор понад 100 друкованих наукових праць у галузі екологічної і радіаційної безпеки, екології людини, радіоекології. Має 3 монографії, патент. Є співавтором понад 10 навчально-методичних посібників, два з яких мають гриф МОН України. Заступник керівника Науково-дослідного інституту радіаційної та техноекобезпеки університету, який займається науково-дослідними роботами в галузі екологічної та радіаційної безпеки.

Томілін Юрій Андрійович – доктор біологічних наук, професор, керівник Науково-дослідного інституту радіаційної та техноекобезпеки ЧДУ імені Петра Могили, член Радіобіологічного Товариства України, голова Миколаївського регіонального відділення Української екологічної академії наук, член міжнародного союзу радіоекологів (IUR), член-кореспондент Української екологічної академії наук. Нагороджений «Почесною грамотою» Міністерства охорони здоров'я України «За активну участь у роботах із ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС», а також відзначений почесним знаком МОН України «За наукові досягнення». Наукові інтереси пов'язані з радіаційною гігієною та радіаційною безпекою людини, біологічними методами очищення екосистем, автоматизованими системами радіаційного контролю, радіоекологією річкових і зрошувальних систем. Автор понад 200 друкованих наукових праць у галузі радіаційної та екологічної безпеки, радіаційної гігієни, екології людини, радіометрії, радіоекології. Має 3 монографії, патент. Є співавтором близько 20 навчально-методичних посібників, три з яких мають гриф МОН України.

Щербак Юрій Георгійович – кандидат технічних наук, доцент. Наукові інтереси пов'язані з питаннями енергозбереження і підвищення паливної економічності енергетичних установок. Автор понад 110 наукових та науково-методичних праць, в тому числі 50 авторських свідоцтв, патентів (деклараційних патентів) на винаходи та корисні моделі.

Кислинська Алла Ігорівна – кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач. У 2009 р. закінчила Миколаївський національний аграрний університет за спеціальністю «Технологія виробництва продукції тваринництва». З 2010 до 2013 рр. навчалась в аспірантурі за спеціальністю «Технологія виробництва продуктів тваринництва». У 2013 р. захистила дисертацію на здобуття ступеня кандидата сільськогосподарських наук. Підготовлено та опубліковано 15 наукових праць, з яких 8 одноосібних.

Макарова Олена Валеріївна – старший викладач, випускниця ЧДУ імені Петра Могили 2002 р. (за спеціальністю «екологія та охорона навколишнього середовища»). З 2005 р. навчалась у цільовій аспірантурі при НаУКМА (науковий керівник доктор технічних наук, професор М. І. Радченко).

Алексеева Анна Олександрівна – викладач за внутрішнім сумісництвом. З 2011 р. навчалась в аспірантурі ЧДУ імені Петра Могили за спеціальністю «Екологічна безпека».

Боженко Анна Леонідівна – провідний фахівець кафедри. У 2003 р. здобула спеціальність «Екологія та охорона навколишнього середовища».

Колектив кафедри якості, стандартизації та техногенно-екологічної безпеки

При кафедрі діє докторантура за спеціальністю 03.00.01 – «радіобіологія» та аспірантура за спеціальністю 21.06.01 – «екологічна безпека».

Представники наукової школи радіаційної та екологічної безпеки регулярно організують конференції «Радіаційна і техногенна безпека людини та довкілля: стан, шляхи і заходи покращення» в межах щорічної міжнародної науково-практичної конференції «Ольвійський форум», до роботи якої залучаються відомі науковці в галузі радіобіології та радіаційно-медичної безпеки України, Білорусі та Росії.

Науковий потенціал викладачів кафедри використовувався при виконанні науково-дослідних тем із провідними установами України.

Нині діючими проектами, що розробляються викладачами кафедри, є: екологічна безпека та біотехнологічні методи пригнічення пилоутворення на шламосховищах Миколаївського глиноземного заводу; біотехнологічні методи в дезактивації і розсоленні технологічних водойм; удосконалення регламентації опромінення працівників граніто-, уранодобувної та переробної промисловості від техногенно-підсилених радіоактивних джерел природного походження; інтегральне радіаційне навантаження на людину та контрзаходи щодо його зменшення; підвищення екологічної безпеки та енергетичної ефективності когенераційних установок; енерго-, еколого- та ресурсозберігаючі технології в народному господарстві;

підвищення екологічної безпеки та енергетичної ефективності автоклавного виробництва будівельних матеріалів і конструкцій.

Останніми науково-практичними розробками викладачів кафедри є: система пригнічення пилоутворення і закріплення поверхні шламосховища червоних шламів (Патент України від 18.10.2007 р. № а 200511978); система екстреної йодної профілактики населення у випадку аварії на ЧАЕС; біотехнологічний метод дезактивації технологічних водойм; регламентація радонового опромінення для працівників гранітодобувної, граніто-переробної галузей.

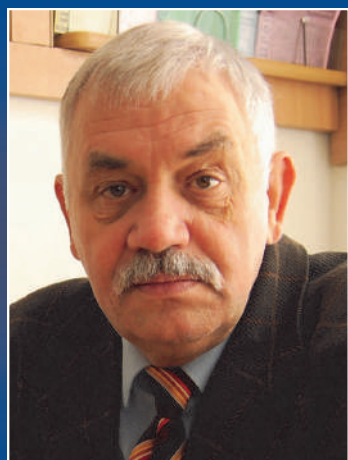
За період існування кафедри викладачами підготовлено та видано понад 10 навчальних посібників, монографій, лабораторних практикумів та методичних вказівок до різних видів самостійної роботи студентів.

У навчально-методичній роботі викладачі ведуть пошук нових, досконаліших форм і методів навчання, зосереджують свої зусилля на модернізації системи викладання відповідно до ідей та документів Болонського процесу, готують методичні матеріали до проведення аудиторних занять, поточної самостійної роботи студентів.

При кафедрі діють кабінет біофізики, стандартизації професійної безпеки й виробничої санітарії та БЖД, лабораторія загальної мікробіології і бактеріологічного контролю з відповідним оснащенням: радіометр ТІК (на базі радіометричного приладу СРП-68), радіометр ТІК на базі СРП-88Н, радіометрами ДКС «Прип'ять», багатоканальний аналізатор імпульсів АІ-1024-95 для гамма-спектрометрії, спектрометричний блок СЕС-12, підсилювач імпульсів УІ від напівпровідникового детектора ДГДК, посуд Дьюара для рідкого азоту, лічильники СБМ-20, спеціальний посуд для радіометричних аналізів: сосуди Марінелі, мірний посуд, алюмінієві бюкси). Лабораторії також оснащені наочними посібниками, електростендами, муляжами, які допомагають студентам вивчати відповідний матеріал.

КАФЕДРА МЕДИЧНИХ ПРИЛАДІВ І СИСТЕМ

ЧУЙКО
Геннадій Петрович,
завідувач кафедри, доктор
фізико-математичних наук,
професор

У 2001 р. ректором А. П. Клименком було запропоновано нову спеціальність – «Медичні прилади та системи». Це взагалі був новий напрям у діяльності університету, тому що ця спеціальність – інженерного напрямку «Електроніка». Але в складі університету працювала достатня кількість викладачів, що мають базову інженерну освіту.

Делегація у складі декана факультету О. Ф. Прищєпова та заступника декана О. А. Сироти неодноразово відвідувала Київ, а саме Національний технічний університет «КПІ». Після ознайомлення з їх досвідом було ухвалено остаточне рішення відкривати спеціальність «Медичні прилади і системи». Почалася робота з ліцензування спеціальності. У березні 2002 р. було підготовлено ліцензійну справу, розпочалася робота з Міністерством освіти і науки України. Значну підтримку було отримано від керівництва обласного і міського відділів здоров'я та лікарні № 4 м. Миколаїв, котрі надали листи про необхідність підготовки фахівців із цієї спеціальності. Також колектив кафедри відчув допомогу від завідувача відділення променевої діагностики міської лікарні № 4 Антоненка Павла Петровича, який сам запропонував свої послуги.

У червні 2002 р. університет отримав ліцензію на впровадження освітньої діяльності зі спеціальності «Медичні прилади і системи». Було оголошено вступ на цю спеціальність.

О. М. Трунов проводить науковий експеримент

У 2003 р. на базі кафедри фізико-математичних наук після реорганізації створено випускову кафедру «Медичні прилади і системи», яку в той час очолив перший проректор, кандидат технічних наук, доцент **Трунов Олександр Миколайович.**

З 2008 р. до керівництва кафедрою було запрошено **Чуйка Геннадія Петровича,**

доктора фізико-математичних наук, професора, фахівця з фізики твердого тіла.

Колектив кафедри готує фахівців із перспективних і стратегічно важливих для держави галузей приладобудування, а саме: медичні та аерокосмічні технології, енергозбереження, ІЕ-сфера, біотехнології, екологічний напрям.

О. Є. Бєліков проводить заняття зі студентами

Майбутні бакалаври з напрямку «Приладобудування» і магістри як професійного так науково-дослідного спрямування зі спеціальності «Медичні прилади і системи» отримують сучасну фундаментальну підготовку з моделювання, конструювання та технології виготовлення приладів і медичних систем, у тому числі з експлуатації, ремонту та сервісного їх обслуговування, а також ефективних методів та засобів забезпечення контролю якості та діагностики приладів і систем. Практичні навички, отримані студентами, разом із знанням законів ринкової економіки, маркетингу та менеджменту створюють передумови для формування майбутніх організаторів виробництва. Окрім базової підготовки, випускники одержують поглиблені знання з іноземної мови, комп'ютерної техніки та ділового спілкування.

Кафедрі медичних приладів і систем підпорядковано дев'ять лабораторій та кабінетів. Найпотужнішими є лабораторії: фізики, хімії, медичних приладів, технології обробки матеріалів, матеріалознавства та лабораторія мікропроцесорної техніки.

На кафедрі медичних приладів і систем виконується робота за такими темами: «Комп'ютерні методи аналізу медико-біологічних сигналів», «Дослідження інформативності та стійкості роботи мікроконтролерів в енергозберігаючих технологіях навчального закладу», «Дослідження мікропроцесорних систем діагностики та реабілітаційного відновлення стану», «Системи збирання та обробки інформації», «Фотоматричні терапевтичні системи», «Захист від електромагнітного опромінювання» та ін.

Студенти є переможцями багатьох конкурсів наукових робіт, стипендіальних програм, беруть активну участь у науково-дослідній роботі, найкращі студенти стають аспірантами кафедри. Співробітники кафедри є авторами численних навчальних курсів, підручників, наукових робіт.

Персональний склад кафедри:

Чуйко Геннадій Петрович – завідувач кафедри медичних приладів і систем, доктор фізико-математичних наук, професор. Докторську дисертацію захистив у 1989 р. Має понад 160 робіт наукового та методичного характеру, є автором понад 15 інтерактивних навчальних курсів із найсучасніших напрямів фундаментальних та технічних досліджень у галузі медичного приладобудування. Працює над теоретичними проблемами фізики твердого тіла, займається також питаннями математичного моделювання в сучасних комп'ютерних математичних середовищах, деякими аспектами педагогіки вищої школи, зокрема впровадженням Болонського процесу в українській освіті.

Трунов Олександр Миколайович – перший проректор, кандидат технічних наук, доцент. Успішно виконує науково-дослідні теми, в тому числі з проблематики ранньої діагностики та фізіотерапії. Був співкерівником американо-українського проекту з новітніх технологій аналізу складу речовин (за підтримки Фонду цивільних досліджень США). Співпрацює з професором Вашингтонського університету Вільямом Хайденом Смітом, який має досвід роботи у NASA. Автор понад 150 наукових робіт та посібників, у тому числі і з грифом МОН України, 25 авторських свідоцтв СРСР, у тому числі і 10 патентів України.

Прищепов Олег Федорович – кандидат технічних наук, доцент, фахівець у галузі інженерії. Автор понад 70 наукових робіт та 14 винаходів. Коло наукових інтересів: екологічна безпека, технологія машинобудування та приладобудування, ливарне виробництво.

Кубов Володимир Ілліч – кандидат фізико-математичних наук, доцент. Є розробником лабораторних стендів для вивчення електротехніки й електроніки; стендів на базі універсальних ПК і мікроконтролерів. Керує науково-освітньою лабораторією мікропроцесорних систем засобів контролю стану довкілля

Сіделев Микола Іванович – кандидат технічних наук, доцент. Працює над топологічно-ізоморфними моделями електромагнітних кіл, системами передачі сигналів, програмуванням комп'ютерних інтерфейсів та мікропроцесорних і мікроконтролерних систем. Автор 80 наукових та методичних робіт.

Щесюк Олег Володимирович – кандидат технічних наук, доцент. Майже 25 років працював науковим співробітником у Центральному науково-дослідному та проектному інституті «Тайфун», де займався розробкою систем кондиціонування повітря і холодильною технікою. Працює над проблемами систем кондиціонування повітря для чистих приміщень, енергозбереженням та в галузі альтернативної енергетики. Автор понад 40 наукових та методичних праць, має 3 патенти.

Колектив кафедри медичних приладів і систем

Дворник Ольга Василівна – кандидат фізико-математичних наук, доцент (б.в.з.). Є автором понад 30 робіт наукового та методичного характеру. Наукові інтереси спрямовані на дослідження комп'ютерних методів аналізу медико-біологічної інформації.

Яремчук Ольга Миколаївна – старший викладач кафедри, заступник директора Медичного інституту. Є автором наукових робіт, патентів, методичних робіт. Заступник декана факультету, керівник секції фізики Малої Академії наук (МОЦ НТТУМ), активно займається з обдарованою молоддю Миколаївщини.

Жук Ірина Юріївна – старший викладач. Є автором більше 30 робіт наукового та медичного характеру, співавторкою навчальних посібників із грифом МОН. Наукові інтереси в галузі програмування мікроконтролерних та мікропроцесорних систем приладів.

Беліков Олександр Євгенович – викладач кафедри. Має понад 20 наукових робіт і патентів. Готується до захисту кандидатської дисертації з медичного приладобудування та мікроконтролерних систем електронних частин приладів різного призначення.

Пристаєво Леонід Олексійович – завідувач лабораторіями кафедри медичних приладів і систем, зусиллями якого розроблено та створено багато стендів як навчального, так і науково-дослідного призначення.

Комарова Оксана Олексіївна – провідний фахівець, кваліфікована і старанна помічниця з організації навчально-виховного процесу кафедри.

КАФЕДРА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ ТА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

ЗЮЗІН
Віктор Олексійович,
завідувач кафедри, доктор
медичних наук, професор

Кафедру було засновано у вересні 2006 р. під назвою «Кафедра фізичної реабілітації», у вересні 2007 р. її було перейменовано на кафедру здоров'я людини та фізичної реабілітації відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 1719 від 13 грудня 2006 р. «Про перелік напрямів, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах». Напрямок підготовки 0102 «Фізичне виховання і спорт» перетворено в галузь знань «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» з напрямом підготовки «Здоров'я людини», на яку в 2007 р. було проведено набір студентів. З 2006 р. кафедру очолює доктор медичних наук, професор **Зюзін Віктор Олексійович**.

У 2006/2007 – першому навчальному році – педагогічний колектив кафедри складався із 3 викладачів: завідувача кафедри **В. О. Зюзіна**, доктора медичних наук, професора **Ю. К. Хилька**, кандидата педагогічних наук, доцента **Н. Ю. Довгань**. Провідним фахівцем кафедри працювала **Вольф Галина Олександрівна**.

У 2007/2008 навчальному році штат кафедри поповнюється кандидатом медичних наук, доцентом **Т. М. Зінченко** та кандидатом педагогічних наук, доцентом **В. Ю. Бакатовим**, який був докторантом Національного університету фізичного виховання і спорту. На посаду провідного фахівця прийнято **Лавренко Інну Віталіївну**. У 2009/2010 навчальному році штат кафедри поповнюється молодими викладачами – магістрами з фізичної реабілітації **О. С. Дроботун** та **Д. В. Зюзіним**. У 2010/2011 навчальному році педагогічний склад кафедри значно укріпився. Доцентами кафедри стали кандидат наук з фізичного виховання і спорту **І. Г. Бондаренко** та кандидат історичних наук **В. А. Вербицький**. Викладачами за сумісництвом за роки існування кафедри працювали кандидат медичних наук, доцент, головний лікар Центру прогресивної медицини і реабілітації Rea+Med м. Миколаїв **Т. М. Яблонська** та кандидат медичних наук, доцент **В. С. Черно**.

Нині на кафедрі працюють:

Зюзін Віктор Олексійович – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри.

Бондаренко Ірина Григорівна – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент.

Вербицький Віталій Анатолійович – кандидат історичних наук, доцент (б.в.з.)

Яблонська Тетяна Михайлівна – кандидат медичних наук, доцент (б.в.з.) кафедри.

Володка Наталя Анатоліївна – старший викладач.

Дроботун Олена Сергіївна – старший викладач.

Зюзін Дмитро Вікторович – старший викладач.

Кушнір Анна Сергіївна – провідний фахівець кафедри.

У процесі підготовки студентів кафедра використовує різноманітні форми аудиторного навчання, самостійної роботи та виробничої практики.

Наукова робота кафедри орієнтована на дослідження стану здоров'я населення Миколаївської області, впливу екологічних факторів, розробку сучасних методів реабілітації, а саме імунокорекції та імунореабілітації.

Одним із напрямів наукової діяльності кафедри є проведення комплексних медико-біологічних досліджень у вивченні життєво важливих питань сучасної реабілітації осіб потерпілих від радіації та інших екологічних факторів.

Колектив кафедри здоров'я людини та фізичної реабілітації

Студенти на занятті працюють з мікроскопами

Відпрацювання студентами техніки штучного дихання

Характерною особливістю Миколаївщини є те, що вона має значний оздоровчий потенціал, де можливе використання праці фахівців із фізичної реабілітації.

На узбережжі Південно-Бузького лиману та Чорного моря функціонує багато санаторіїв, баз відпочинку, оздоровчих центрів, профілакторіїв. В області створено і діє потужна мережа лікувально-профілактичних і реабілітаційних установ, що вимагає наявності в області достатнього фахового потенціалу, в тому числі фахівців із фізичної реабілітації, які можуть покращити рівень психічного і фізичного оздоровлення населення.

Викладачі кафедри є активними учасниками міжнародних, всеукраїнських та регіональних наукових, науково-практичних конференцій, симпозіумів та конгресів.

КАФЕДРА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

ДИМОВА
Антоніна Миколаївна,
завідувач кафедри, майстер
спорту міжнародного класу

Кафедра фізичної культури та спорту була створена при заснуванні МФ НаУКМА в 1996 р. Першими працівниками кафедри стали **Довгань Надія Юріївна** – кандидат педагогічних наук, доцент, майстер спорту зі спортивної гімнастики та спортивної акробатики, **Гіхун Валерій Модестович** – першорозрядник з академічного веслування, **Топор Анатолій Петрович** – кандидат в майстри спорту з легкої атлетики, **Кураса Геннадій Олександрович** – футболіст-першорозрядник. Згодом до них приєднався **Мінц Микола Олександрович** – кандидат історичних наук, доцент, який мав I спортивний розряд з класичної боротьби та гирьового спорту. Завідувачем кафедри було обрано **Н. Ю. Довгань**.

Протягом наступних років на кафедру прийшли працювати **Димова Антоніна Миколаївна** – майстер спорту міжнародного класу, срібний призер XXII Олімпійських ігор, бронзовий призер Чемпіонату світу, багаторазова чемпіонка СРСР та України з академічного веслування, депутат Миколаївської міської ради VI скликання, член Асоціації Олімпійців України, федерації академічного веслування України та області, яка з 2007 р. обіймає посаду завідувача кафедри; майстри спорту зі спортивної акробатики **Андрющенко Марина Іванівна** та **Мосензова Ірина Миколаївна**; **Конопляник Олег Васильович** – першорозрядник з велосипедного спорту; **Дзюбан Оксана Володимирівна** – майстер спорту з академічного веслування; **Шуст Ольга Миколаївна** – першорозрядник з баскетболу.

З кожним роком кадровий склад кафедри поповнюється новими викладачами, молодими спеціалістами, спортсменами з різних видів спорту. Нині за фізичне виховання студентів відповідають також багаторазова чемпіонка України, майстер спорту **Ісаєнко Марина Вікторівна**; майстер спорту України, багаторазовий призер України **Стефановський Олег Валентинович**; майстер спорту з академічного

веслування **Бондаренко Олег Володимирович**; майстер спорту з плавання **Тюветський Денис Олегович**, викладачі кандидати в майстри спорту та першорозрядники: **Головаченко Іван Вікторович** – важка атлетика; **Маєр Василь Якович** та **Фатєєв Артем Сергійович** – волейбол та волейбол пляжний; **Димов Кирило Вікторович** – футбол та міні-футбол; **Бойченко Ольга Василівна** – настільний теніс; **Павліщев Олександр Олександрович** – вітрильний спорт; **Чебан Альона Олександрівна** – східні єдиноборства; **Скурлов Ігор Олексійович** – баскетбол.

Сьогодні викладачі кафедри забезпечують високий рівень викладання, їм допомагають провідний фахівець спортивного класу **Скрипова Олена Олександрівна** та провідний фахівець **Жердій Юрій Олександрович** (Майстер спорту СРСР), завідувач кабінету кафедри **Оніщенко Петро Васильович**.

Основною метою діяльності викладацького складу кафедри є навчально-методична, організаційна та виховна робота, націлена на підвищення якості проведення занять, удосконалення спортивно-масової роботи та фізкультурно-оздоровчої роботи, формування знань, умінь та навичок, виховання потреби самостійного заняття фізкультурою та спортом, здорового способу життя, а врешті-решт високопродуктивної активної праці студентів.

Серед викладачів кафедри постійно ведеться творчий та науковий пошуки в галузі фізичного виховання і спорту, про що свідчить ведення

Колектив кафедри фізичного виховання та спорту

науково-дослідницької роботи: «Оптимізація процесу фізичного виховання оздоровчо-рекреаційними засобами та їх вплив на динаміку показників функціонального стану організму студентської молоді».

Заняття з фізичного виховання організуються таким чином, що до фізичної активності залучалися усі студенти. Заняття проводяться в навчальних групах; а саме: навчально-секційних, спеціальних медичних та спортивно-секційних групах.

Працівниками кафедри при університеті забезпечується стабільна робота спортивних секцій з футболу, міні-футболу, баскетболу, волейболу, академічного веслування, плавання, легкої атлетики, бадмінтону, настільного тенісу, шахів, атлетичної гімнастики, східних єдиноборств, ритмічної гімнастики.

Заняття з фізичного виховання

З року в рік розширюється та зміцнюється матеріально-технічна база університету. Нині вона складається двох спортивних залів (зала для ігрових видів спорту та зала східних єдиноборств і ритмічної гімнастики), тренажерних залів на базі університету та гуртожитків, орендуються бази спорту в школі олімпійського резерву, стадіону «Евіс», плавальний басейн. У вересні 2011 р. введено в дію водно-спортивний комплекс із сучасно обладнаними спортивно-тренажерним залом, роздягальнями, методичними кабінетами, кімнатами для відпочинку, причальним плотом та елінгом для спортивно-навчальних човнів, для проведення занять із фізичного виховання за спеціалізацією – академічне веслування.

Результати роботи кафедри оцінюються не тільки навчальною і науково-методичною роботами, але також і спортивно-масовою діяльністю та спортивними досягненнями студентів. За весь період існування кафедри спортивно-масова робота піднялась на дуже високий рівень.

Команди з легкої атлетики, настільного тенісу, бадмінтону, плавання, шахів, баскетболу, волейболу, футболу, міні-футболу, пауерліфтингу, академічного веслування, східних єдиноборств, студентів-спортсменів університету вже протягом 20 років беруть активну

Секція з академічного веслування

участь у змаганнях серед вищих навчальних закладів, де посідають призові місця в загальнокомандному заліку, у студентських спортивних фестивалях, спортивних легкоатлетичних естафетах, заходах, приурочених «Дню бігу», «Олімпійському руху», Дню міста та багатьом іншим подіям.

Спортсмени-студенти університету не раз піднімались на п'єдестал спортивної пошани, посідаючи призові місця на обласних та Всеукраїнських змаганнях, Універсиадах, Чемпіонатах Світу та чемпіонатах Європи. Особливо спроможні студенти-спортсмени включені до складу збірних команд міста Миколаїв.

КАФЕДРА ОЛІМПІЙСЬКОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО СПОРТУ

Кафедра почала діяти на початку 2015–2016 навчального року як підрозділ новоствореного факультету фізичного виховання та спорту.

До кадрового складу увійшли:

Казімірко Ніла Казимирівна – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Авраменко Анатолій Олександрович – доктор медичних наук, в. о. професора.

Латишев Сергій Вікторович – доктор наук з фізичного виховання та спорту наук, професор, Майстер спорту України.

Чернозуб Андрій Анатолійович – кандидат наук з фізичного виховання, доцент, декан факультету фізичного виховання та спорту.

Абрамов Карен Ваганович – доцент (б.в.з.), Заслужений тренер України.

Тітова Ганна Володимирівна – викладач, майстер спорту України.

Турик Світлана Владиславівна – провідний фахівець факультету фізичного виховання та спорту, провідний фахівець кафедри олімпійського та професійного спорту (за внутрішнім сумісництвом).

КАФЕДРА ЄДИНОБОРСТВ І СИЛОВИХ ВИДІВ СПОРТУ

Кафедра почала діяти на початку 2015–2016 навчального року як підрозділ новоствореного факультету фізичного виховання та спорту.

До кадрового складу кафедри у вересні 2015 р. увійшли:

Радченко Юрій Анатолійович – завідувач кафедри, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент (б.в.з.). Заслужений тренер України.

Міненко Олександр Васильович – в. о. доцента, Заслужений тренер України.

Дубачинський Олег Васильович – викладач.

Чабан Іван Олегович – викладач.

Грушко Катерина Сергіївна – провідний фахівець кафедри.

ФАКУЛЬТЕТ ПОЛІТИЧНИХ НАУК

Декан факультету:

Шевчук Олександр Володимирович –
доктор політичних наук, професор

Заступник декана:

Соловійова Анна Сергіївна –
кандидат політичних наук, доцент

Провідний

фахівець деканату:

Кравченко Олена Вікторівна

ШЕВЧУК
Олександр Володимирович,
декан факультету, доктор
політичних наук, професор

Історія факультету бере свій початок з 1997 р. Потреба Миколаївського регіону у кваліфікованих професіоналах-політологах, які мають спеціальну наукову підготовку в царині політичних процесів та інститутів, зумовила відкриття спеціальності «Політологія». У 1998 р. було створено департамент політичних наук, який очолила доктор педагогічних наук, професор **Ірина Альбертівна Мейжис**.

З 2000 р. департамент було реорганізовано у факультет політичних наук і першим його деканом став доктор історичних наук, професор **Багмет Михайло Олександрович**, з вересня 2006 р. факультет очолила кандидат історичних наук, доцент **Шевченко Наталя Володимирівна**, а з вересня 2011 р. декан факультету – доктор політичних наук, професор **Шевчук Олександр Володимирович**.

З отриманням ВНЗ статусу класичного гуманітарного університету (2002 р.), сталися зміни в кадровому складі факультету політичних наук. У 2003 р. було відкрито спеціальність «Міжнародні відносини».

У 2004 р. на факультеті відкрили кафедру державної служби, яка координувала підготовку магістрів з державної служби. Рішенням вченої ради університету від 8 вересня 2006 р. на базі згаданої кафедри створено Інститут державного управління.

Із 2007 р. на факультеті політичних наук розпочато підготовку фахівців зі спеціальності «Історія», а з 2013 – «Міжнародна інформація».

На сьогодні на факультеті політичних наук навчається більше 500 студентів за спеціальностями «Політологія», «Міжнародні відносини», «Історія» та «Міжнародна інформація».

Донедавна на факультеті діяло п'ять кафедр: кафедра політичних наук (завідувач – доктор політичних наук, професор **М. С. Іванов**), кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики (завідувач – доктор історичних наук, професор **О. П. Тригуб**), кафедри історії (завідувач – доктор історичних наук, професор **Ю. В. Котляр**), кафедра всесвітньої історії (завідувач – доктор історичних наук, професор **С. В. Пронь**), кафедра міжнародної інформації (завідувач – доктор політичних наук, професор **О. В. Шевчук**). Після реорганізації у 2015 р. їх залишилось три: кафедра політичних наук, кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики, кафедра історії. Нині на факультеті працюють 11 докторів наук, професорів, 23 кандидати наук, доценти.

Колектив факультету політичних наук

НАУКОВА ТА ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

На факультеті діє докторантура і аспірантура зі спеціальностей 07.00.01 – історія України та 23.00.02 – політичні інститути та процеси, а також аспірантура зі спеціальностей 07.00.02 – всесвітня історія і 23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку.

З травня 2003 р. на факультеті політичних наук відкрито спеціалізовану вчену раду із захисту дисертацій за спеціальностями: 23.00.02 – політичні інститути та процеси, 23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку (голова – доктор історичних наук, професор **М. О. Багмет** (2003–2014 рр.), доктор політичних наук, професор **О. В. Шевчук** (з 2014 р. і до сьогодні).

У жовтні 2008 р. було відкрито спеціалізовану вчену раду з правом прийняття до розгляду та проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук за спеціальностями: 07.00.01 – історія України, 07.00.02 – всесвітня історія. Відповідно до наказу МОН України № 642 від 26.05.2014 р. створено спеціалізовану вчену раду Д 38.053.012 з правом прийняття до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) історичних наук за спеціальностями: 07.00.01 – історія України; 07.00.02 –

Міжнародна науково-практична конференція
«Ольвійський форум».
В. С. Фуртатов та В. П. Беглиця із
співоробітницями університету – випускницями
факультету політичних наук

них досліджень НАН України імені І. Ф. Кураса було відкрито Миколаївський Центр політичних досліджень (керівник – доктор історичних наук, професор **М. О. Багмет**).

З 2010 р. при кафедрі історії діє Миколаївське відділення Інституту історії України НАН України (керівник – доктор історичних наук, професор **Ю. В. Котляр**). Метою діяльності відділення є історична евристика та едіція (пошук науково значущих історичних документів регіону з найдавніших часів до сьогодення).

Доктор історичних наук, професор **Є. Г. Сінкевич** очолює Науково-дослідний інститут полоністики, який було урочисто відкрито у 2013 р.

Потужною є науково-видавнича діяльність кафедр факультету: з 1998 р. щоквартально виходять у світ «Наукові праці» (серії «Політичні науки» та «Історичні науки»); з 2004 р. – «Сучасна українська політика» (спільно з Інститутом політичних і етнологічних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України); з 2008 р. – журнал «Історичний архів» (спільно з Інститутом української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України); з 2010 р. – «Чорноморський літопис» (спільно з Інститутом історії України НАН України). Усі вказані часописи є фаховими виданнями, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних досліджень на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ ФАКУЛЬТЕТУ

Для забезпечення рівня освіти, який відповідає міжнародним вимогам, факультет має постійні та міцні зв'язки з різними міжнародними організаціями і закордонними університетами. Зокрема, партнерами університету є:

всесвітня історія (голова – доктор історичних наук, професор **П. М. Тригуб**).

У 1996 р. започаткована діяльність Регіонального Центру історії Нижнього Подніпров'я та Побужжя Інституту історії України НАН України (керівник – доктор історичних наук, професор **П. М. Тригуб**).

У 2000 р. на базі факультету політичних наук за сприяння Інституту політичних і етнологічних

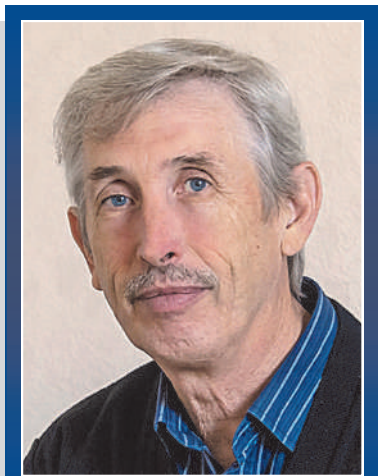
- університет Ка Фоскарі (Венеція, Італія);
- Краківський університет (Республіка Польща);
- Німецька служба академічних обмінів (DAAD) «Підтримка демократії в Україні»;
- Дечжоузький університет (КНР).

Студенти факультету політичних наук мають можливість скористатися міжнародними освітніми програмами – «Work and Travel», «Camp America», Fulbright, що дає їм можливість пізнати світ, познайомитися із західною системою освіти, щоб згодом продовжити навчання за магістерськими програмами провідних європейських та інших університетів.

Н. В. Шевченко зі студентами факультету у Китаї, 2010 р.

КАФЕДРА ПОЛІТИЧНИХ НАУК

ІВАНОВ
Микола Семенович,
 завідувач кафедри, доктор
 політичних наук, професор

Одним із перших кроків зі становлення політологічного напрямку, на той час у МФ НаУКМА, була діяльність керівництва університету з організації набору студентів на спеціальність «Політологія». 29 травня 1997 р. було видано наказ № 171/К-У ректора університету Л. П. Клименка про зарахування 30 осіб на навчання за новим напрямом «Політологія».

Відповідно до рішення вченої ради університету 24 червня 1997 р. з метою забезпечення виконання навчального плану підготовки фахівців-політологів у навчальному закладі було створено кафедру суспільно-політичних наук, яку очолив доктор історичних наук, професор **В. П. Шкварець**.

До першого складу викладачів кафедри входили кандидати історичних наук **М. М. Шитюк**, **В. Я. Рагулін**, кандидат психологічних наук **Л. Д. Костенко** та старший викладач **Ю. О. Рябенко**.

На початку 1998 р. з метою створення випускової кафедри за ліцензованим напрямком «Політологія» в університеті було створено кафедру політології, а її завідувачем було призначено доктора педагогічних наук, професора **І. А. Мейжис**. До числа працівників кафедри в цей час було залучено сумісників: кандидата історичних наук, доцента **О. В. Бобіну**, кандидата соціологічних наук, доцента **А. М. Онуфрійчука**, кандидата філософських наук, доцента **О. Г. Бакальця** та ін. Кафедра забезпечувала викладання курсів «Вступ до спеціальності», «Загальна теорія політики», «Філософія політики», «Історія зарубіжних політичних вчень», «Соціологія», «Політична ідеологія та психологія», «Політичні проблеми соціального управління», «Логіка», «Релігієзнавство», «Українська та зарубіжна культура» та ін.

На цьому етапі важливим напрямом роботи викладачів складала підготовка навчальних та робочих програм навчальних дисциплін та їх методичне забезпечення. У 1997–1998 н. р. викладачами кафедри було підготовлено до друку і видано перші навчально-методичних матеріали. Зокрема, за редакцією доцента О. Г. Бакальця було видано навчальний посібник «Політологія».

На початку 1998 р. на кафедрі було завершено роботу із складання навчального плану спеціальності «Політологія». Також із метою вирішення підвищення кваліфікації викладачів кафедри було розроблено п'ятирічний план стажування. У травні 1998 р. було створено департамент політичних наук, який очолила доктор педагогічних наук, професор **І. А. Мейжис**. Це сприяло подальшому удосконаленню організації навчального процесу підготовки студентів-політологів.

У вересні 1999 р. на роботу в університет було запрошено доктора історичних наук, професора **А. І. Колісніченка**, який очолив кафедру політології. Також у 1999–2000 н. р. штатними працівниками кафедри стали доцент **М. С. Іванов**, доцент **В. Є. Курілло**, старший викладач **А. М. Фесенко**.

1999–2000 н. р. був відзначений першим випуском студентів-бакалаврів за спеціальністю 6.040300 «Політологія». Після складання державного іспиту та захисту кваліфікаційних робіт дипломи бакалаврів політології отримали 26 випускників.

У 2000 р. департамент політології було реорганізовано у факультет політичних наук. Першим його деканом став доктор історичних наук, професор **М. О. Багмет**. У 2000–2001 н. р. кафедра політичних наук суттєво змінила свою структуру, передавши дисципліни соціологічного та педагогіко-психологічного циклів на новостворену кафедру соціальної роботи. У 2002 р. кафедра політології отримала назву – кафедра політичних наук, яку зберігає до сьогодні. З цього часу як випускова кафедра політичних наук здійснювала підготовку фахівців усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів.

У 2011–2012 рр. в ході процедури чергової акредитації кафедра політичних наук отримала необхідні сертифікати і право здійснювати підготовку фахівців-політологів освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавра», «спеціаліста» та «магістра». Відповідно до отриманих сертифікатів

Лекція доцента В. Є. Курілло

Студентка Т. В. Лушагіна складає екзамен професору А. І. Колісніченку

ліцензійний обсяг підготовки «бакалаврів» на денній формі став складати 75 осіб, «спеціалістів» – 15, «магістрів» – 40 осіб.

Випускники-політологи сьогодні працюють в органах державної влади, місцевого і регіонального самоврядування, політичних партіях, громадських організаціях та засобах масової інформації. За період з 1997 р. до липня 2015 р. було здійснено 16 випусків студентів-політологів усіх освітньо-кваліфікаційних рівнів. За цей час в університеті пройшли навчання та здобули освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавра» – 621 студент, «спеціаліста» – 227 студентів, «магістра» – 274 студенти.

Колектив кафедри політичних наук, 2011 р.

Значна частина випускників кафедри є науковцями та викладачами дисциплін соціально-гуманітарного циклу. Двоє з них (Ю. В. Палагнюк, Ю. О. Седляр) стали докторами наук. Близько 20 випускників захистили дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук і працюють у різних навчальних закладах нашої країни та за її межами.

Персональний склад кафедри політичних наук:

Іванов Микола Семенович – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри. У 1987 р. закінчив Одеський державний університет імені І. І. Мечникова, кваліфікація – викладач історії та суспільствознавства. У 2005 р. захистив докторську дисертацію на тему: «Політична освіта як засіб формування політичної культури та чинник політичного процесу» в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України. У 2006–2011 рр. перебував на посаді завідувача кафедри державної служби Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Коло наукових інтересів: проблеми функціонування влади в умовах перехідних суспільств, оптимізація політичних систем та специфіки соціально-економічних завдань на етапі впровадження ринкових відносин та демократизації відносин у суспільстві, проблеми політичної освіти.

Колісніченко Анатолій Іванович – доктор історичних наук, професор. У 1976 р. закінчив Військово-політичну академію ім. В. Леніна (спеціальність – всесвітня історія; кваліфікація – викладач гуманітарних дисциплін). У 1995 р. захистив докторську дисертацію на тему «Історія державного будівництва в СРСР: проблеми та уроки (1946–1991 рр.)». У 1999–2011 рр. працював на посаді завідувача кафедри політичних

наук ЧДУ імені Петра Могили. Коло наукових інтересів: історія зарубіжної політичної думки, історія державного будівництва, проблеми парламентаризму.

Бронніков Віктор Дмитрович – кандидат історичних наук, доцент. У 1977 р. закінчив Дніпропетровський державний університет (спеціальність – історія; кваліфікація – викладач історії та суспільствознавства). У 1986 р. захистив дисертацію «Інтелігенція України в роки громадянської війни 1918–1920 рр.» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. Коло наукових інтересів: проблема маргінальності в політичній науці, політична конфліктологія, політика і розвиток територій.

Громадська Наталія Анатоліївна – кандидат політичних наук, доцент. У 1996 р. закінчила Донецький державний університет. У 2008 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Соціальний діалог як інструмент впровадження державної соціальної політики». Коло наукових інтересів: соціальний діалог як засіб політичної комунікації, соціальна стратифікація та її вплив на політичні процеси.

Курілло Вадим Євгенович – кандидат історичних наук, доцент. У 1969 р. закінчив Миколаївський кораблебудівний інститут імені адмірала С. О. Макарова. У 1981 р. захистив дисертацію «Молодь у національно-визвольному русі Південно-Африканської Республіки (1969–1973 рр.)» на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. Коло наукових інтересів: латентна політика, політичні системи та політичні режими сучасності, політична культура.

Левченко Леся Олександрівна – кандидат політичних наук, доцент. У 1997 р. закінчила Одеський національний університет імені І. І. Мечнікова. Захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» у спеціалізованій раді Інституту політичних та етнонаціональних досліджень НАН України ім. І. Ф. Кураса у 2002 р. Коло наукових інтересів: політична іміджологія, формування політичної культури населення України, конформізм та особливості формування нонконформної поведінки.

Чупрін Роман В'ячеславович – кандидат політичних наук, доцент. У 2005 р. закінчив МДГУ імені Петра Могили. У 2009 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Участь громадськості у формуванні партійної політики: світовий досвід та українська практика». Коло наукових інтересів: виборчі системи держав світу, геополітичні концепції країн Заходу ХХ–ХХІ століть.

Ярошенко Віра Миколаївна – кандидат політичних наук, доцент. У 1989 р. закінчила Миколаївський державний педагогічний інститут.

Колектив кафедри політичних наук

У 2003 р. захистила кандидатську дисертацію в Одеській національній юридичній академії на тему «Формування гуманістичних цінностей у політичній свідомості молоді». Коло наукових інтересів: концепція громадянськості у вітчизняній політичній науці, гендерні аспекти в політиці.

Лушагіна Тетяна Вікторівна – кандидат політичних наук, старший викладач. У 2009 році закінчила ЧДУ імені Петра Могили. У 2012 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Громада у вітчизняній політичній думці кінця XIX – початку XX століття». Коло наукових інтересів: владні відносини в архаїчних суспільствах, символи та ритуали в організації владних відносин у традиційних соціумах.

Соловйова Анна Сергіївна – кандидат політичних наук, старший викладач, заступник декана факультету політичних наук. Закінчила МДГУ імені Петра Могили: спеціальність – політологія (у 2007 р.) та спеціальність – державна служба (у 2008 р.). У 2013 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Авторитарне підкорення особи владному впливу у західній політичній думці 30–70-х років XX століття». Коло наукових інтересів: трансформація ціннісних орієнтацій особистості, феномен підкорення владному впливу, конформність та авторитарність особи.

Колесніченко Наталя Михайлівна – старший викладач. У 1981 р. закінчила Миколаївський державний педагогічний інститут (спеціальність – історія). Коло наукових інтересів: політика і права людини, історія політичної думки України.

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ

ТРИГУБ
Олександр Петрович,
завідувач кафедри, доктор
історичних наук, професор

Кафедра була заснована наказом по університету як кафедра міжнародних відносин, історії та філософії, у складі якої налічувалось 7 штатних викладачів: доктор історичних наук, професор **П. М. Тригуб** (завідувач), кандидат філософських наук, доцент **А. О. Осипов**, кандидат філософських наук, доцент **Л. В. Броннікова**, кандидат історичних наук, доцент **В. Л. Демченко**, кандидат історичних наук, доцент **О. П. Тригуб**, старший викладач **Н. В. Маргеліс**, викладач-асистент **Т. Є. Богданова** та 2 сумісники – кандидат історичних наук, доцент **В. О. Стремечка**, кандидат політичних наук, старший викладач **О. В. Шевчук**. У 2003 р. у зв'язку з від-

криттям спеціальності «Міжнародні відносини» кафедра стала випусковою.

На нову спеціальність набрали 34 студенти. Наступного, 2004–2005 н. р., спеціальність мала вже 3 академічні групи, збільшився обсяг роботи. Відповідно були залучені сумісники – **С. В. Пронь**, фахівець з історії міжнародних відносин ХХ ст. та політолог-міжнародник **О. В. Шевчук**, а завідувачкою кабінетом кафедри було призначено колишню студентку-політолога **Ю. О. Седляр**.

А. О. Осипов та П. М. Тригуб
на кафедрі історії та філософії

У грудні 2004 р. з кафедру було реструктуровано: виокремилася кафедра філософії, а фахова кафедра отримала назву міжнародних відносин та історії. На кафедрі залишилися чотири штатні викладачі: **П. М. Тригуб**, **В. Л. Демченко**, **О. П. Тригуб**, **Т. Є. Богданова** та 3 сумісники: **С. В. Пронь**, **О. В. Шевчук** та **Ю. О. Седляр**, яка навчалася в аспірантурі кафедри країнознавства Інституту

міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка і завершувала підготовку дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку. У 2005 р. Т. Є. Богданова захистила кандидатську дисертацію у Дніпропетровському національному університеті.

Наприкінці 2006–2007 навчального року у складі кафедри налічувалось шість штатних викладачів: доктор історичних наук, професор **П. М. Тригуб** (завідувач), кандидат історичних наук, доцент **Т. Є. Богданова**, кандидат політичних наук, старший викладач **Ю. О. Седляр**, кандидат історичних наук **О. С. Морозова**, кандидат історичних наук, доцент **Н. В. Шевченко**, викладач **Н. В. Давидова** і чотири сумісники: доктор історичних наук, професор **С. В. Пронь**, кандидат історичних наук, доцент **О. П. Тригуб** – докторант Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат політичних наук, доцент **О. В. Шевчук** та аспірант **О. С. Копил**. Завідувачем кабінету кафедри було призначено **Т. В. Дацко**.

У 2007 р. спеціальність була акредитована на рівні бакалаврату і ліцензована на рівні спеціаліста, а у 2008 р. і на рівні магістра. У 2007–2008 н. р. відбулися чергові зміни у складі кафедри: на новоутворену кафедру історії пішли **Н. В. Шевченко** й **О. С. Морозова**, а після закінчення аспірантури на кафедру штатним викладачем був зарахований **О. С. Копил**, а до сумісництва було залучено кандидата історичних наук, професора **Є. Г. Сінкевича**. Кафедра отримала сучасну назву – міжнародних відносин та зовнішньої політики.

Наприкінці 2008–2009 н. р. у складі кафедри налічувалось шість штатних викладачів і три сумісники, серед яких були два доктори історичних наук, професори **С. В. Пронь** і **Й. М. Шкляж**. Штатний склад кафедри поповнився молодим викладачем **Н. В. Давидовою**, яка у 2009 р. захистила кандидатську дисертацію.

У 2009–2011 рр. значно зміцнився кадровий склад кафедри. З Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського на постійну роботу перейшов **О. В. Шевчук**, який у вересні 2009 р. в Інституті світової

Колектив кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики, 2010 р.

економіки і міжнародних відносин НАН України захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора політичних наук, а у червні 2010 р. у Донецькому національному університеті О. П. Тригубом було захищено дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук. У 2011 р. захистив у Дніпропетровському національному університеті докторську дисертацію Є. Г. Сінкевич. Отже, на кафедрі працювали вже чотири доктори наук, що у кадровому плані вивело її на передові позиції в університеті. У 2010 р. кафедра одержала право підготовки фахівців-міжнародників за всіма освітньо-кваліфікаційними рівнями.

20 річницю університету кафедра міжнародних відносин та зовнішньої політики зустрічає у такому складі:

Тригуб Олександр Петрович – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри. У 1998 р. закінчив Миколаївський державний педагогічний інститут за спеціальністю «Історія та народознавство». Навчався в аспірантурі Національного університету «Києво-Могилянська академія» і докторантурі Київського національного університету імені Т. Шевченка. У 2001 р. захистив кандидатську, а в 2010 р. – докторську дисертації.

З 2000 р. – асистент, з 2003 р. – доцент, з 2010 р. – професор, а з 2012 р. – завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики.

Фахівець з питань історії міжнародних відносин і місця релігійного фактору в міжнародних відносинах. Автор понад 200 наукових праць різнопланової тематики.

Тригуб Петро Микитович – доктор історичних наук, професор, Заслужений працівник народної освіти України.

У 1958 р. закінчив Харківський державний університет. У 1972 р. захистив кандидатську, а у 1989 р. – докторську дисертації. До 2012 р. – завідувач кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики.

Фахівець з питань історії міжнародних відносин, зовнішньої політики України. Автор понад 200 наукових праць різнопланової тематики. Нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня, відзнакою «Відмінник освіти України», «До 20-річчя незалежності України».

Шевчук Олександр Володимирович – доктор політичних наук, професор.

У 1995 р. закінчив Миколаївський державний педагогічний інститут за спеціальністю «Історія та правознавство». У 2002 р. захистив кандидатську, а в 2009 р. – докторську дисертації. З 2009 р. – професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики.

Фахівець із питань міжнародних відносин в Азіатсько-тихоокеанському регіоні, зовнішньої політики США, КНР, РФ. Автор понад 120 наукових праць з проблем міжнародних відносин.

Сінкевич Євген Григорович – доктор історичних наук, професор. Почесний професор Академії імені Яна Длугоша (м. Ченстохов, Республіка Польща).

У 1985 р. закінчив Харківський державний університет. У 1990 р. захистив кандидатську, а в 2011 р. – докторську дисертації. Працює на кафедрі міжнародних відносин та зовнішньої політики з 2007 р. на посаді професора. Фахівець з питань українсько-польських відносин. Автор понад 100 наукових робіт різнопланової тематики. Нагороджений відзнакою «Відмінник освіти України».

Недбай В'ячеслав Вікторович – доктор політичних наук, професор.

У 2003 р. закінчив Миколаївський державний морський технічний університет, здобувши юридичну освіту. У 2004 р. захистив кандидатську, а в 2012 р. – докторську дисертації. Почесний Консул Монгольської народної республіки в Україні (2004–2008 рр.). Працює на кафедрі міжнародних відносин та зовнішньої політики з 2013 р. на посаді професора.

Фахівець з питань використання медіа-технологій у системі політичної комунікації, PR. Автор понад 50 наукових робіт різнопланової тематики.

Богданова Тетяна Євгенівна – кандидат історичних наук, доцент.

У 1994 р. закінчила Миколаївський державний педагогічний інститут. У 2005 р. захистила кандидатську дисертацію. З 1996 р. – асистент, з 2005 р. – доцент кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики. Фахівець з питань історії міжнародних відносин кінця XVIII – початку XX століття, релігійного фактору в міжнародних відносинах, у галузі основних тенденції сучасних міжнародних відносин. Автор понад 70 наукових робіт різнопланової тематики.

Жолонко Тетяна Володимирівна – кандидат політичних наук, старший викладач. У 2006 р. закінчила Чорноморський державний університет імені Петра Могили. У 2011 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Українсько-іспанське міждержавне співробітництво в контексті європейської політики України». Працює на кафедрі міжнародних відносин та зовнішньої політики з 2011 р. на посаді старшого викладача. Фахівець з питань зовнішньої політики та дипломатії Іспанії. Автор понад 30 наукових робіт з проблематики міжнародних відносин.

Погромський Віктор Олександрович – кандидат історичних наук, старший викладач. У 2005 р. закінчив Миколаївський державний університет імені В. О. Сухомлинського. У 2012 р. захистив кандидатську

дисертацію на тему «Українсько-аргентинські зв'язки (1880–1939-ті рр.)». Працює на кафедрі з 2012 р. Фахівець із питань історії міжнародних відносин, місця українських земель у системі міжнародних відносин. Автор більше 50 наукових робіт з історії міжнародних відносин та історії міжнародних організацій.

Хмель Анастасія Олександрівна – кандидат історичних наук, старший викладач. У 2005 р. закінчила МДГУ імені Петра Могили. У 2013 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Дипломатичні відносини франкістської Іспанії з європейськими країнами (1939–1975 рр.)». Працює на кафедрі міжнародних відносин та зовнішньої політики з 2013 р. на посаді старшого викладача. Фахівець з питань історії міжнародних відносин, зовнішньої політики та дипломатії Іспанії. Автор понад 30 наукових робіт.

Вовчук Людмила Анатоліївна – кандидат історичних наук, старший викладач. У 2009 р. закінчила ЧДУ імені Петра Могили. У 2014 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Діяльність консулів іноземних держав у чорноморсько-азовських портах Російської імперії (кінець XVIII – початок XX ст.)». Працює на кафедрі міжнародних відносин та зовнішньої політики з 2012 р. Фахівець з питань історії консульської служби, зовнішньополітичних зв'язків Російської імперії в імперську добу, місця українських земель у міжнародних відносинах Російської

Колектив кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики

імперії. Автор понад 40 наукових робіт з історії міжнародних відносин та історії консульської служби.

Звезда Олесь Олександрівна – завідувач кабінетом кафедри, магістр міжнародних відносин. У 2010 р. закінчила Чорноморський державний університет імені Петра Могили. З 2012 р. – аспірантка ЧДУ імені Петра Могили. Займається питаннями природи і вирішення регіональних конфліктів. Автор понад 10 наукових робіт.

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА

Головним завданням кафедри є забезпечення навчально-виховного процесу. Викладання лекційних курсів і проведення семінарських занять максимально спрямоване на створення проблемних ситуацій, розв'язання творчо-пошукових завдань, організацію самостійної роботи студентів і контроль за її виконанням. У зв'язку з цим викладачі особливу увагу приділяють удосконаленню рейтингової системи, яка передбачала жорсткий контроль над знаннями студентів у міжсесійний період (тести, творчі завдання, реферати, контрольні роботи, колоквиуми, круглі столи, рольові ігри тощо).

Рівень знань студентів у значній мірі залежить від навчально-методичного забезпечення дисциплін, які викладаються. Тому кафедра постійно приділяє цьому питанню належну увагу. Так, для забезпечення викладання основних дисциплін на кафедрі підготовлено 12 методичних розробок: «Вступ до спеціальності», «Країнознавство», «Історія міжнародних відносин (від найдавніших часів до 1789 р.)», «Міжнародні організації», «Релігієзнавство», «Історія міжнародних відносин (1789–1945)», «Реферати, курсові, кваліфікаційні, дипломні та магістерські роботи», «Міжнародні відносини та світова політика», «Зовнішня політика країн Азії (1945–2000)», «Дипломатичне та консульське право», «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики», «Українсько-польські відносини»; 5 навчальних посібників, рекомендованих МОН України до використання у навчальному процесі: «Світова та європейська інтеграція», «Історія міжнародних відносин 1789–1918», «Зовнішня політика країн Азії (1945–2000-ні рр.)», «Аналіз та прогнозування зовнішньої політики», «Українсько-польські відносини».

Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу

Загалом методична робота кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики орієнтована на удосконалення викладання дисциплін спеціальності, оптимізацію й інтенсифікацію навчального процесу, удосконалення його методичного забезпечення, підвищення педагогічної кваліфікації професорсько-викладацького складу. У навчальному процесі використовуються активно мультимедійні технології та інформаційні технології.

У науковому плані робота кафедри зосереджувалась на розробці загальних проблем «Актуальні питання соціально-економічного та політичного розвитку Північного Причорномор'я», «Українські землі в міжнародних відносинах: історія і сучасність», крім того у 2013 р. зареєстровано спеціальну кафедральну тему «Регіональні і глобальні проблеми міжнародних відносин: історія і сучасність». Викладачі кафедри, аспіранти та здобувачі підготували та видали за 10 років більше 300 наукових праць.

СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ

Сучасний соціально-економічний та політичний розвиток України і, зокрема, південного регіону, де запроваджується у життя Закон України «Про спеціальну економічну зону «Миколаїв» і потреба в розширенні міжнародних і міжнаціональних контактів зумовили відкриття у 2003 р. на факультеті політичних наук нової спеціальності «Міжнародні відносини». Це фахівці, які підготовлені до виконання висококваліфікованої аналітичної, організаційно-управлінської та дослідницької діяльності у сфері міжнародної політики. Випускники кафедри є працівниками відділів з питань зовнішньополітичної діяльності обласних держадміністрацій, органів служби безпеки, а також експертами, референтами чи консультантами рекламних і екскурсійних туристичних агенцій, перекладачами.

Студенти-міжнародники в Міністерстві закордонних справ України, 2011 р.

Для забезпечення рівня освіти, який відповідає міжнародним вимогам, кафедра міжнародних відносин має постійні зв'язки із зарубіжними університетами. Звичною є практика запрошення провідних іноземних учених для викладання спецкурсів, а також стажування студентів та викладачів у закордонних університетах.

Слід зазначити, що ЧДУ імені Петра Могили має усталену традицію співробітництва з освітніми закладами Польщі. В університеті діє Центр з вивчення польської мови і культури за підтримки посольства Польщі в Україні, де студенти 3–4-х курсів мають можливість вивчати польську мову як другу іноземну. Відомий вітчизняний полоніст, професор кафедри Є. Г. Сінкевич має багаторічні наукові зв'язки з польськими колегами.

Тому зовсім не випадково делегації польських студентів м. Кракова відвідують Чорноморський державний університет імені Петра Могили, а студенти з Миколаєва побували у Краківському університеті та Познанському університеті імені Адама Міцкевича. Крім того, щорічно десятки студентів-міжнародників від'їжджають за кордон за освітніми програмами – «Work and Travel», «Camp America», «Fulbright», «Volan-Sea», що дає їм можливість пізнати світ, познайомитися із західною системою освіти, щоб згодом продовжити навчання за магістерськими програмами за кордоном.

Так, наприклад, за результатами освітнього проекту університету м. Саарленд, фінансованого програмою Німецької служби академічних обмінів (DAAD) «Підтримка демократії в Україні», 5 студентів спеціальності «міжнародні відносини» у 2010 р. отримали міжнародні сертифікати «Європаїкум» (А. Білоконь, Ю. Мазур, І. Шипіна, Ю. Маєвська, О. Компанієць), що відкрило їм перспективу продовження освіти на магістерських програмах у Німеччині. У 2010–2012 рр. такі студенти спеціальності «міжнародні відносини» навчалися за кордоном: Юлія Хурчакова – в магістратурі Лейденського університету (Нідерланди), Юлія Заїкіна – в Болонському університеті (Італія), Вероніка Юрченко – в Болгарії тощо.

Окрім країн Європи і Америки, студентські вояжі здійснюються і до країн Азії. Так, у 2010 р. розпочато програму освітніх обмінів із Дечжоуським університетом (КНР). Тоді ж у складі делегації ЧДУ імені Петра Могили на чолі з деканом факультету політичних наук Н. В. Шевченко були і студенти спеціальності «міжнародні відносини» – Дарина Жиденко і Валерія Хомутіна. Протягом 2010–2011 рр. у Дечжоуському університеті навчалася Яна Лоциць.

У рамках укладеної угоди про співробітництво між Чорномор-

Щорічна студентська конференція «Південна Україна в міжнародних відносинах», 2013 р.

*Вручення студентам-міжнародникам
сертифікатів «Еуроаісит», м.Саарланд
(Німеччина), 2010 р.*

ським державним університетом імені Петра Могили та Дечжоуським університетом (КНР) в університеті з 12 січня до 19 січня 2011 рр. із черговим візитом перебувала делегація викладачів і студентів з Китаю.

Студенти-міжнародники є учасниками Всеукраїнських олімпіад зі спеціальності, курсів «Human Rights Umbrella» (Дар'я Фрич, 2008 рік) від Умейського університету

(Швеція), переможцями конкурсу Фонду Віктора Пінчука Завтра.ЮА» (Олександра Калачова, 2013 р.), призерами конкурсу «Кращий студент Миколаївщини» (Анна Ліханова стала переможницею у номінації «Кращий студент-медійник»), переможцями конкурсу на стажування у ВР України від ГО «Молодіжна Альтернатива» (Лілія Недбай, Ольга Ющенко). Багато студентів нагороджені стипендією міського голови і міської ради за значні успіхи в навчанні та активну позицію, що сприяє розвитку Миколаєва та його уславленню на всеукраїнському та міжнародному рівнях.

Активним у студентів-міжнародників є наукове життя, що виражається в участі у різних конференціях та наукових публікаціях. Серед них можна назвати щорічні конференції, які організуються кафедрою міжнародних відносин: «Південна Україна в міжнародних відносинах» та «Могилянські читання»; наукові заходи ВНЗ України: Дипломатичної академії при МЗС України, Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича, Київського національного університету імені Т. Шевченка, Одеського національного університету імені І. Мечникова й багатьох інших. Щорічно студенти спеціальності «міжнародні відносини» публікуються близько 100 статей і тез як самостійно, так й у спів-авторстві з науковими керівниками.

КАФЕДРА ІСТОРІЇ

КОТЛЯР
Юрій Вадимович,
завідувач кафедри, доктор
історичних наук, професор

Кафедра історії почала свою діяльність із вересня 2007 р. Професорсько-викладацький склад кафедри забезпечує викладання дисциплін галузі знань 0203 «Гуманітарні науки» з напрямку 6.020302 «Історія» (бакалавр), а з 2011 р. – спеціальності 8.02030201 «Історія» (магістр) на факультеті політичних наук, а також «Історії України» та «Історії української культури» на всіх спеціальностях у ЧДУ імені Петра Могили.

Кафедральна наукова тема – «Історія Чорноморського регіону» (№ 0112U007666). Мета – вивчення історії населення, що проживало і проживає на території Чорноморського регіону. Міжнародними партнерами кафедри історії є університет Ка Фоскарі (Венеція, Італія); Краківський університет (Республіка Польща); Дечжоузький університет (Китайська народна республіка).

Важливим компонентом навчання студентів-істориків є практична підготовка, яка здійснюється на археологічній, архівній, музейній, педагогічній та асистентській практиках. Особливий інтерес викликає проведення розкопок на унікальній пам'ятці періоду пізнього палеоліту (40–10 тис. років тому) – Анетівці II (Доманівський район, Миколаївська область), відкритій доктором історичних наук, професором, академіком **В. Н. Станком**.

Викладачі кафедри історії ЧДУ імені Петра Могили є консультантами і керівниками наукових секцій з «Історії України» та «Всесвітньої історії» Малої Академії Наук.

З 2007 до 2008 рр. на кафедрі історії працював **Станко Володимир Никифорович** (1937–2008 рр.) – визначний археолог, історик, етнолог, доктор історичних наук, професор, дійсний член

*І. С. Міронова, Ю. В. Котляр, О. С. Морозова
на конкурсній захисті в Миколаївському
територіальному відділенні Малої Академії Наук*

Професор В. Н. Станко на кафедрі історії
ЧДУ імені Петра Могили (2007 р.)

Російської Академії природничих наук (по секції антропології та археології), відомий своїми дослідженнями епох мезоліту (Мирне) та пізнього палеоліту (Анетівка II). У науковому доробку вченого понад 170 друкованих праць, із них 4 монографії. Деякі роботи було видано в Росії, Великобританії, Болгарії, Франції, Німеччині, Польщі, Греції. В. Н. Станко

був нагороджений медаллю «Ветеран праці» (1987 р.), Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2002 р.), Орденом Паїсія Хилендарського першого ступеня (Болгарія, 2004 р.), Лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2002 р.).

Сучасний склад кафедри історії сформувався після ряду реорганізацій влітку 2015 р., коли приєдналися співробітники кафедри всесвітньої історії, яка діяла на факультеті політичних наук у 2007–2015 рр.

Університет залишили доктори історичних наук, професори С. В. Пронь і Т. М. Пронь, а також кандидати історичних наук О. В. Кульчицька та В. В. Мельніченко. Натомість, до роботи кафедри долучилися доктор філософських наук, професор **Г. С. Лозко**, доктор історичних наук, професор **Й. М. Шкляж**, кандидат історичних наук, доцент **І. Є. Підберезних**, кандидат політичних наук **А. М. Іовчева**.

Отже, склад кафедри історії є одним із найпотужніших в ЧДУ імені Петра Могили. Він нараховує 5 докторів наук, 6 кандидатів наук, 1 викладача, 1 завідувача кабінету.

Персональний склад кафедри:

Котляр Юрій Вадимович – завідувач кафедри, доктор історичних наук, професор, завідувач Миколаївського відділення Інституту історії України Національної Академії Наук України, член Національної спілки краєзнавців України, консультант секції «Історія України» Миколаївського територіального відділення Малої Академії Наук. Лауреат Миколаївської обласної культурологічної премії ім. М. Аркаса в номінації «Історичні, етнографічні, археологічні дослідження, охорона культурної спадщини» (2003 р.), Відмінник освіти України (2004 р.), нагороджений почесними грамотами Міністерства освіти і науки України (2002, 2005, 2006, 2010 рр.), орденом Української Православної Церкви «Преподобного

Нестора Літописця» (2006 р.), знаком «Петро Могила» (2009 р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2011 р.). У 2007 р. був стипендіатом Канадського інституту українських студій Альбертського університету; у 2010 р. проходив стажування в університеті Са' Foscari (м. Венеція, Італія). Керівник п'яти захищених кандидатських дисертацій з історії

Студенти-історики на екскурсії у Кам'яниці-Подільському

України, всесвітньої історії та політології. Має публікації в провідних наукових виданнях Німеччини, Польщі, Чехії, Російської Федерації, Білорусі, Казахстану. Автор і упорядник більше 200 наукових праць (зокрема, 7 монографій, 11 колективних монографій, 9 навчальних посібників та методичних рекомендацій). Серед них: «Повстанство. Селянський рух на Півдні України (1917–1925 рр.)»; «Селянство Півдня України: доба нової економічної політики (1921–1929 рр.)»; «Повстанський рух етнічних меншин Півдня України (1917–1931 рр.)»; «Висунська і Баштанська республіки (до 90-ї річниці проголошення)»; «Військова історія України»; «Николаев сакральний (История, мифология, мистика)», «Bauernrepubliken in der Südukraine: Der Kampf um Macht und Staatlichkeit». Коло наукових інтересів: історія Півдня України, історія селянства, історія етнічних меншин, військова історія, сакральна історія.

Лозко Галина Сергіївна – доктор філософських наук, професор, етнолог-релігієзнавець, член Національної Спілки письменників України (публіцист), головний редактор науково-популярного часопису «Сварог: Філософія, Етнологія, Релігієзнавство». Закінчила Київський державний університет імені Тараса Шевченка. Тема докторської дисертації: «Актуалізація української етнорелігії в європейському контексті» (2007 р.). Авторка 18 книжок (монографій і підручників) та понад 300 українознавчих публікацій. Наукові доробки: «Українське язичництво» (1994 р.), «Українське народознавство» (1995, 2004, 2006, 2010, 2011 рр.), «Правослов. Молитви до Рідних Богів» (1995, 2001, 2009 рр.), «Rodzima wiara ukrainska» (Вроцлав 1997, польською мовою), «Іменослов. Імена слов'янські, історичні та міфологічні» (1998 р.), «Етнологія України» (2001 р.), текстологічне дослідження «Велесової Книги» (2002, 2004, 2007, 2010, 2011, 2015 рр.), «Коло Свароже» (2004, 2006, 2009 рр.), «Пробуджена Енея», «Європейський етнорелігійний ренесанс: Витоки, сутність,

перспективи» (2006 р.), «Рідна читанка» (2008 р.), «Дерево Життя» (2009 р.), «Філософія науки» (2011 р.), «Рідні імена» (2011 р.), «Волховник: Правослов Рідної Віри» (2012 р.), «Етнодержавознавство. Філософсько-теоретичний вимір: курс лекцій» (2012 р.). Упорядник хрестоматії з культурології «Антологія християнства» (2010, 2011, 2012, 2014 рр.), співавтор кількох колективних академічних видань: «Академічне релігієзнавство» (за ред. проф. А. Колодного), «Релігієзнавчий словник» (Інститут філософії НАН України), «Мала енциклопедія етнодержавознавства» (Інститут держави і права ім. Корецького). Загальний наклад наукових робіт Г. С. Лозко складає понад 120 тисяч примірників.

Міронова Ірина Сергіївна – доктор історичних наук, доцент, керівник секції «Історія України» Миколаївського територіального відділення Малої Академії Наук. Нагороджена грамотами Управління освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації (2005, 2006, 2007 рр.), почесними грамотами Міністерства освіти і науки України (2005, 2006 рр.), знаками «Відмінник освіти України» (2007 р.) та «Софія Русова» (2010 р.). У 1998 р. закінчила Миколаївський державний педагогічний інститут за спеціальністю «Всесвітня історія та основи правознавства». У 2000–2003 рр. навчалася в аспірантурі Миколаївського державного університету. У 2003 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук на тему: «Культура національних меншин Півдня України в 20–30-ті рр. ХХ ст.». З 2008 до 2011 рр. перебувала в докторантурі Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. У 2014 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук на тему: «Формування та розвиток поштових і поштово-телеграфних установ на півдні України (остання чверть ХVIII – початок ХХ ст.)». Учасниця міжнародних, всеукраїнських, регіональних та обласних наукових конференцій (Дніпропетровськ, Одеса, Миколаїв, Ніжин, Ялта, Белгород). Автор навчально-методичного посібника «Національні меншини України» (2006 р.), монографії «Поштові і поштово-телеграфні установи на півдні України в системі зв'язку російської держави (друга половина ХVII – початок ХХ ст.)» (2012 р.) та понад 100 наукових статей, у т. ч. у наукових виданнях Польщі та Російської Федерації. Коло наукових інтересів: історія Південної України, історія формування та розвитку установ зв'язку, національні меншини України.

Шкляж Йосип Михайлович – доктор історичних наук, професор. У 1967 р. закінчив історичний факультет Одеського державного університету імені І. І. Мечникова. У 1983 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора історичних наук на тему «Давня культура

народів Африки». Працював завідувачем кафедри нової та новітньої історії Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського, головний редактор журналу «Нова та новітня історія в сучасній школі». Автор близько 300 наукових публікацій, серед яких монографії, навчальні посібники, статті у фахових виданнях: «Из истории Крымской войны» (2004 р.), «Африка: история и современность» (2005 р.), «Международные отношения перед Отечественной войны 1812 года: посвящается 200-летию Отечественной войны 1812 года» (2012 р.), «В поисках тайны адмирала де Рибаса: (записки историка)» (2013 р.). Коло наукових інтересів: історія країн Азії та Африки, історичне краєзнавство, історія Російської імперії.

Гайдай Ольга Михайлівна – кандидат історичних наук, доцент. У 1993 р. закінчила історичний факультет Миколаївського державного педагогічного інституту, а у 1995–1998 рр. навчалася в аспірантурі. Лауреат Миколаївської обласної культурологічної премії ім. М. Аркаса, нагороджена медаллю «За добросовісний труд» та відзнакою «Заслуженный сотрудник СГУ». У 2005 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук на тему: «Рух української громадськості за національну початкову освіту кінець XIX ст. – початок 1917 р.» зі спеціальності 07.00.01 – історія України. З 2012 до 2015 рр. перебувала в докторантурі ЧДУ імені Петра Могили. Тема дисертації: «Рід Харитоненків в економічному та громадському житті Російської імперії». Проходила міжнародні стажування в Польщі та Італії. Коло наукових інтересів: історія України, історія Росії, економічна історія. Має більше 60 наукових публікацій: «Система національної освіти України в контексті історично-цивілізаційного розвитку (на матеріалах преси 1905–1914 рр.)», «Американський дослідник Річард Уортман про Олександра II та його час», «І. Г. Харитоненко: з історії заснування династії цукрозаводчиків»; «Функціонування буряко-цукрового заводу в Червоно-Ярузькому маєтку Харитоненків», «Діяльність товариств і установ цукрової промисловості Російської імперії (кінець XIX – початок XX ст.)», «Участь торгового дому «І. Г. Харитоненко з сином» у торгівлі цукром з Південною Персією».

Іовчева Аліна Михайлівна – кандидат політичних наук, старший викладач кафедри історії, начальник відділу міжнародних зв'язків ЧДУ імені Петра Могили. Захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси на тему: «Гендерна рівність у сучасних політичних процесах Республіки Сербія та України». Є постійним учасником українських і міжнародних проектів, програм

Співробітники Миколаївського відділення Інституту історії НАН України (О. С. Морозова, Є. Г. Сінкевич, О. М. Гайдай, Ю. В. Котляр)

та конференцій: Robert Shuman Institute «Gender in politics» (Угорщина), Human Rights Umbrella (Україна-Швеція), Humanity in Action (Німеччина, Польща), «Reconciliation of Work, Personal and Private Life» (Сербія), «Eastern European Partnership» (Україна-Німеччина), «Political Mechanisms Providing «Green Economy» in Germany» (Німеччина), «Екологія й громадянське суспільство» (Україна-

Німеччина). Очолює громадську організацію «Партнерство для розвитку», яка спрямовує свою діяльність на реалізацію науковцями Південного регіону важливих соціальних проектів. Член Української асоціації європейських студій. Має понад 20 публікацій. Є переможцем обласного конкурсу робіт молодих учених у номінації «Соціально-політичні науки, соціальне забезпечення» (2015 р.). Коло наукових інтересів: гендерне збалансування політичної сфери, інформаційне суспільство, перехідні демократії, історія державних установ.

Морозова Ольга Станіславівна – кандидат історичних наук, доцент, співробітник Науково-дослідного інституту полоністики, член Національної спілки краєзнавців України, Української асоціації усної історії, керівник секції «Всесвітня історія» Миколаївського територіального відділення Малої Академії Наук. Нагороджена Почесною грамотою Міністерства освіти і науки України (2010 р.), грамотами управління освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації (2008, 2010, 2011, 2013 рр.), Чорноморського державного університету імені Петра Могили (2008, 2010 рр.), дипломом Управління у справах сім'ї та молоді Миколаївської облдержадміністрації (2012 р.). Бере активну участь у міжнародних, республіканських, регіональних та вузівських наукових конференціях, з'їздах, симпозиумах на теренах України, Польщі, Словаччини, Чехії. У 2011 р. була членом делегації України на конгресі місцевих і регіональних влад Ради Європи. Має диплом Східної літньої школи істориків (Варшава, 2012 р.), була стипендіатом фонду Королеви Ядвіги при Ягеллонському університеті (Краків, 2012 р.), лауреат конкурсу на отримання Наукового гранту імені Кшиштофа Скубішевського (2015 р.), проходила наукове стажування у Варшавському університеті. Автор понад 60 наукових праць у провідних наукових виданнях України, Польщі, Чехії, Сло-

ваччини, зокрема, 2-х навчальних посібників. Головні публікації: «Дискусія українських і польських вчених навколо актуальних проблем спільної минуштини» // *Nowa Ukraina. Zeszyty historyczno-politologiczne*. – Kraków-Przemyśl, 2013; «Badania w zakresie historii Ukrainy w polskich placówkach naukowych w latach 1989-2012» // *Rozdroża*.

Студенти-історики на виїзному занятті (НПП «Бузький Гард»)

Polsko-ukraiński dyskurs humanistyczny, red. Rafał Dymczyk, Igor Krywoszeja, Norbert Morawiec, Częstochowa-Humań-Poznań 2013; «Kwestia łemkowska w polskiej historiografii» // *Lemkowie, Wojkowie, Rusini – historia, współczesność, kultura materialna i duchowa* / red. B. Halczak, S. Durda, R. Drozd. – Słupsk-Zielona Góra-świdnik. – 2014. Коло наукових інтересів: сучасна польська історіографія, українсько-польські відносини ХХ ст.

Підберезних Інна Євгенівна – кандидат історичних наук, доцент. Нагороджена почесними грамотами Управління у справах сім'ї та молоді Миколаївської облдержадміністрації (2004 р.), Миколаївської обласної державної адміністрації (2010 р.), Головного управління юстиції у Миколаївській області (2010 р.). У 2002 р. закінчила Миколаївський державний педагогічний університет ім. В. О. Сухомлинського за кваліфікацією – магістр педагогічної освіти, викладач історії, а у 2007 р. – Вищий навчальний заклад «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» (м. Київ) за кваліфікацією – магістр з права. У 2008–2010 рр. навчалася в аспірантурі Чорноморського державного університету імені Петра Могили. У 2011 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук на тему «Далекосхідний напрямок зовнішньої політики США в умовах Потсдамського світового порядку». Працює над докторським дослідженням «США і країни Південно-Східної Азії в умовах сучасної регіоналізації відносин (1991–2011 рр.)» зі спеціальності 07.00.02 – всевітня історія. Учасниця міжнародних, всеукраїнських та міжвузівських наукових конференцій (Київ, Ялта, Миколаїв, Чернівці, Тернопіль, Запоріжжя, Молдова, Російська Федерація, США). Автор 3 навчальних посібників та понад 50 наукових статей. Коло наукових інтересів: історія міжнародних відносин та дипломатія в Тихоокеанській Азії, політика США в Південно-Східній Азії у ХХІ ст., регіональні

процеси в субрегіоні (Індонезія, Малайзія, М'янма, Філіппіни, Сінгапур, Таїланд, В'єтнам, Камбоджа, Лаос, Бруней Даруссалам, Тімор-Лесте).

Шевченко Наталія Володимирівна – кандидат історичних наук, доцент. Лауреат обласної культурологічної премії імені Миколи Аркаса в номінації «Історичні, етнографічні, археологічні дослідження, охорона культурної спадщини» (2002 р.), відмінник освіти України (2002 р.), нагороджена почесною грамотою Міністерства освіти України (1997 р.), почесною грамотою Миколаївської обласної державної адміністрації (2003 р.), грамотою управління освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації (2009 р.), грамотами Миколаївського обласного центру туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді (1997, 1999, 2002 рр.), має подяку Кабінету Міністрів України (2010 р.). У 2001–2006 рр. – декан історичного факультету Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського, у 2006–2011 рр. – декан факультету політичних наук Чорноморського державного університету імені Петра Могили. З 1998 р. – заступник голови громадської організації обласного фонду «Жіноча перспектива» (працює над впровадженням гендерних програм до навчальних планів загально освітніх шкіл та ВНЗ). Представляла роботу фонду на міжнародному форумі жінок у Вашингтоні (США) «Жінка в розвитку» (1999 р.). З 2015 р. – заступник голови міської громадської організації «Символи Миколаєва». Наукова спеціалізація – українська медієвістика, гендерна історія, краєзнавство. Тема кандидатської дисертації: «Суспільно-політичний рух в Україні у 60–70-ті роки XVIII ст.». Автор 120 наукових праць, серед яких «Короткий довідник з історії України», «Малий словник історії України», «The contribution of Ukrainian Thinkers to political Culture of the Enlightenment», «Політика і гендер», «Ягелонська спадщина» у світлі сучасних українських історичних студій», «Входження чи повернення до Європи? (Україна в пошуках своєї європейської ідентичності)». Учасник всеукраїнських історичних читань «Козацька держава: витоки, еволюція та політична спадщина», «Академія пам'яті В. Б. Антоновича», міжнародних конференцій і конгресів у Гродно (Білорусь), Ваасенарі (Нідерланди), Мюнстері (ФРН), Афіни (Греція). Секретар всеукраїнського наукового товариства з вивчення XVIII ст., член Виконкому міжнародного товариства з вивчення XVIII ст. (Фундація Вольтера, Оксфорд, Великобританія). У 1999 р. стажувалася в Гарвардському університеті (США), у 2010 р. – у Дечжоуському університеті (Китай). Багато років працює з обдарованою шкільною молоддю в системі обласної і всеукраїнської історичних олімпіад, всеукраїнських історичних турнірів і Малої Академії Наук.

Колектив кафедри історії

Левченко Лариса Леонідівна (сумісник) – доктор історичних наук, доцент. Закінчила Московський державний історико-архівний інститут Російського державного гуманітарного університету. З 1992 р. працює в Державному архіві Миколаївської області, з 2003 р. – директор державного архіву. У 2003 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Миколаївське і Севастопольське військове губернаторство, 1805–1900 рр.», кандидат історичних наук за спеціальністю 07.00.01 – історія України. У 2014 р. захистила докторську дисертацію на тему: «Розвиток архівної справи в Сполучених Штатах Америки, кінець XVIII – початок XXI ст.», доктор історичних наук за спеціальністю 27.00.02 – документознавство, архівознавство. Автор близько 100 наукових праць, у тому числі двох одноосібних монографій. Учасник XV, XVI, XVII Міжнародних конгресів архівів (Відень, Австрія, 2004 р.; Куала-Лумпур, Малайзія, 2008 р.; Брісбен, Австралія, 2012 р.); XL Міжнародної конференції Круглого столу архівів (Квебек, Канада, 2007 р.); Щорічної конференції Товариства російських німців в Америці (США, 2009 р.); Міжнародної українсько-угорської конференції з архівних наук (Дебрецен, Угорщина, 2010 р.); Другої конференції архівів слов'янських країн (Любляна, Словенія, 2011 р.); Міжнародної вищої архівної конференції (Париж, Франція, 2012 р.).

Піструїл Ігор Володимирович (сумісник) – кандидат історичних наук, доцент. У 1995 р. закінчив Одеський державний університет імені

І. І. Мечникова. У 2006 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Різці на пам'ятках пізнього палеоліту Північно-Західного Причорномор'я». Найвищі наукові досягнення: дослідження пізньопалеолітичного поселення Анетівка II; Відкриття пам'яток епохи неоліту в степах Північно-Західного Причорномор'я. Має близько 30 публікацій. Коло наукових інтересів: археологія кам'яної доби.

Шкірчак Катерина Петрівна – викладач кафедри історії, проходила стажування в Італії. Коло наукових інтересів: етнографія та етнологія Півдня України, українська кооперація. Автор близько 15 публікацій: «Внесок Херсонських кооперативних товариств у розвиток освітніх та культурних установ Півдня України (1920-ті рр.)»; «Система кооперативної освіти на півдні України (1917–1929 рр.)».

Шевченко Наталія Володимирівна – завідувач кабінету кафедри історії, магістр політології, магістр з державного управління.

ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ

Декан факультету:

Пронкевич Олександр Вікторович – доктор філологічних наук, професор

Заступник декана:

Гончаренко Людмила Олексіївна – кандидат філологічних наук, доцент

Провідні

Гінкул Тетяна Вікторівна,

фахівці деканату:

Левченко Лідія Олександрівна

ПРОНКЕВИЧ
Олександр Вікторович,
 директор Інституту, доктор
 філологічних наук, професор

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ІНСТИТУТ

Спеціальність: **Мова та література**
(англійська, німецька).

Кваліфікація: філолог, викладач двох іноземних мов (англійська та німецька, англійська та французька, німецька та англійська) та зарубіжної літератури в навчальних закладах I–IV рівнів акредитації (бакалавр, спеціаліст, магістр).

Спеціальність: **Переклад.**

Кваліфікація: перекладач, викладач двох іноземних мов (англійська та німецька, англійська та французька, німецька та англійська) в навчальних закладах I–IV рівнів акредитації.

Спеціальність: **Українська мова і література. Іноземна мова (англійська).**

Кваліфікація: філолог, викладач української мови і літератури у вищих навчальних закладах I–IV рівнів акредитації, викладач іноземної мови (англійської), викладач української мови як іноземної у вищих навчальних закладах I–IV рівнів акредитації.

Спеціальність: **Журналістика.**

Кваліфікація: бакалавр з журналістики.

З ІСТОРИЇ ІНСТИТУТУ

Історія Інституту філології розпочалася 1 вересня 1997 р., коли у Миколаївській філії НаУКМА було створено факультет іноземної філології. У 2000 р. було відкрито німецьке відділення, а 2003 р. здійснено перший випуск спеціалістів. У 2004 р. році акредитовано програму підготовки магістрів англійської філології, спеціальність «Мова та література» (англійська та німецька, англійська та французька і зарубіжна література). У 2005 р. відкрито програму другої освіти. Починаючи з 2006 р. здійснюється підготовка магістрів німецької філології за спеціальністю «Мова та література» (німецька та англійська і зарубіжна література). 1 вересня 2006 р. було відкрито спеціальність «Переклад», а також заочну магістерську програму зі спеціальності «Мова та література (англійська та німецька, англійська та французька, німецька та англійська і зарубіжна література). 1 вересня 2007 р. уведено спеціальність «Українська мова і література. Іноземна мова (англійська)». 20 червня 2010 р. акредитовано спеціальність «Переклад» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр», ліцензовано спеціальність «Переклад» за освітньо-

кваліфікаційними рівнями «спеціаліст» і «магістр». 1 вересня 2010 р. факультет іноземної філології було перетворено на Інститут філології. У 2014 р. було ліцензовано спеціальність «Журналістика» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр».

Значний внесок у розвиток Інституту філології зробили методисти та завідувачі кабінетів **Г. А. Колесник, Т. В. Сосніна, Д. С. Морозова, Г. Г. Коваленко** та **В. В. Гумецька**.

МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ ІНСТИТУТУ ФІЛОЛОГІЇ

Інститут філології ЧДУ імені Петра Могили посідає одне з перших місць в Україні за кількістю викладачів, що регулярно виборюють право на закордонні стажування у США, Німеччині, Польщі, Іспанії, Норвегії та інших країнах. До викладання постійно запрошуються провідні фахівці з інших університетів України та світу. Інститут є експериментальним майданчиком освітніх інновацій. У ньому створено центри вивчення мов і культури таких країн, як США, Німеччина, Іспанія і Латинська Америка, франкомовних країн, Польщі, Японії.

У ЧДУ імені Петра Могили створено умови для того, щоб студенти Інституту філології проходили стажування та продовжували навчання за кордоном і вступали до найкращих університетів США, Німеччини, Польщі, Франції, Іспанії та інших країн. Інститут філології співпрацює з Програмою академічних обмінів імені сенатора Фулбрайта, Корпусом Миру США в Україні, Посольствами США, Норвегії, Австрії, Німеччини, Іспанії, Польщі, Швейцарії, Британською Радою, Французьким культурним центром, «Альянс Франсез», асоціацією викладачів ГРЕФ (Франція), Гете-Інститутом (Німеччина). Здійснюється обмін викладачами і студентами в рамках угод про співпрацю з Університетом Саарланду (Німеччина), Казимира Великого (м. Бидгощ, Польща), Ка'Фоскарі (Венеція, Італія), Університетом м. Деджоу (Китай).

Студенти Інституту філології беруть активну участь в американських програмах обміну, таких як «Work and Travel» і «Camp America».

В Інституті філології діють Американський, Німецький, Іспанський та Драматичний клуби, а також Кіноклуб, працюють власні театри. Щороку проводяться студентські Літні школи англійської,

Міжнародна діяльність Інституту філології

польської, німецької та іспанської мов. Студенти-філологи вирізняються активною громадянською позицією, багато працюють на місцеву громаду, допомагають сиротам, школам, усім охочим удосконалити себе, ініціюють акції, спрямовані на зміцнення академічних цінностей і корпоративної культури.

Упродовж різних років на факультеті іноземної філології – в Інституті філології працювали іноземні викладачі:

- **Джудіт Ендерс**, Корпус Миру США в Україні;
- **Спенсер Сміт**, Корпус Миру США в Україні;
- **Девід Джон Флін**, Програма академічних обмінів ім. Фулбрайта (Університет штату Тенесі-Нешвіл);
- **Гортензія Сіммонз**, професор-фулбрайтер з афро-американської філології, Університет штату Каліфорнія у Сакраменто, США (California State University in Sacramento);
- **Леслав Щупак**, магістр, Польща – викладач польської мови;
- **Єва Хаусер**, Програма академічних обмінів ім. Фулбрайта (Університет Рочестер, США);
- **Регіна Войтонь**, викладач польської мови за грантом Міністерства освіти та спорту Республіки Польща, згідно з договором між Міністерством освіти та науки України й Міністром освіти та спорту Республіки Польща;
- **Альберт Ренсом**, доктор, соратник Мартина Лютера Кінга – лекції з політичних наук;
- **Гаррі Бредфорд Баністер**, магістр, США – викладач англійської мови;
- **Войцех Зволінський**, магістр, Польща – викладач польської мови;
- **Крістофер Клайншмідт**, магістр, Австралія – викладач англійської мови.

Інститут філології ЧДУ імені Петра Могили співпрацює з такими культурними та освітніми установами:

О. В. Пронкевич проводить заняття зі студентами

На заняттях з німецької мови

Колектив Інституту філології

Інформаційна служба Посольства Сполучених Штатів Америки в Україні забезпечує постачання довідників про американські університети, умови тестування, навчання, отримання стипендій, а також рекомендаційних матеріалів про підготовку документів та проведення співбесід; надає гранти на проведення літніх шкіл та інших заходів з американознавства.

Корпус Миру Сполучених Штатів Америки. З 1997 р. у МФ НаУКМА – МДГУ – ЧДУ імені Петра Могили працювали 11 викладачів економічних, екологічних дисциплін і англійської мови. За підтримки Корпусу Миру в університеті відкрито Миколаївський ресурсний центр англійської мови, проведено літні школи з професійної англійської мови та видано декілька навчальних посібників. Від Корпусу Миру США університет отримав близько 500 монографій і підручників англійською мовою видавництва США.

Американська рада зі співробітництва в галузі освіти та вивчення мов (ACCELS). Протягом дванадцяти років 20 студентів-філологів перемогли у програмах Freedom Support Act Undergraduate Program та Muskie/Freedom Support Act Graduate Fellowship Program. Випускники факультету-інституту Марина Ващенко, Дмитро Сай, Олена Горелова отримали магістерські ступені в університетах США. Марина Ващенко завершує дисертацію на отримання ступеня PhD.

Fulbright Scholar Program. У цій найпрестижнішій програмі Уряду США для професорів і науковців взяли участь такі викладачі Інституту філології, як Г. В. Запорожець, О. В. Пронкевич, О. О. Старшова, Г. Л. Колесник, Т. П. Остапчук, В. А. Бокова, Т. Г. Животовська.

Гете-інститут (Німеччина) – за його підтримки в університеті створено та успішно працює Центр вивчення німецької мови.

Фонд Роберта Боша (Німеччина) відряджає до ЧДУ імені Петра Могили викладачів-стажерів.

Програма академічних обмінів Німеччини DAAD надає стипендії найкращими студентам-германістам для стажування в Німеччині, здійснює прийом іспитів з німецької мови на отримання міжнародних сертифікатів.

Асоціація «Альянс Франсез» організовує зустрічі французьких делегацій, візити посадовців та інтелектуалів до ЧДУ імені Петра Могили.

Міжнародний благодійний фонд «Смолоскип». За час існування університету отримано 25 річних стипендій від американської діаспори. За підтримки цієї організації проведено 4 наукові студентські конференції.

Активно розвиваються контакти з посольствами таких країн, як: **Австрія, Великобританія, Німеччина, Іспанія, Ірландія, Норвегія, Польща, США, Франція, Швейцарія, Швеція.**

Щороку в університеті пропонують 30 різних програм обміну, в яких беруть активну участь студенти Інституту філології. Крім того, регулярно проводяться семінари за участю представників міжнародного фонду «Відродження», ACCELS, IREX, міжнародного центру «Освіта», Fulbright Program.

КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

СТАРШОВА
Оксана Олександрівна,
завідувач кафедри, кандидат
філологічних наук, доцент

Кафедра англійської філології існує з червня 1998 р. Щороку вона випускає понад 60 студентів зі спеціальності «Мова та література (англійська)» за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «спеціаліст», «магістр». Головним досягненням кафедри є отримання акредитації єдиної на той час в Миколаївській області програми з підготовки магістрів іноземної філології у 2004 р. Викладачі кафедри також забезпечують викладання англійської мови як другої мови та як іноземної.

Кадровий склад кафедри:

Старшова Оксана Олександрівна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри;

Матвєєва Наталія Петрівна – доктор філологічних наук, професор;

Пронкевич Олександр Вікторович – доктор філологічних наук, професор;

Запорожець Галина Вікторівна – кандидат педагогічних наук, доцент;

Зубенко Тетяна Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент;

Остапчук Тетяна Павлівна – кандидат філологічних наук, доцент;

Передерій Ганна Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент;

Кисельова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, в. о. доцента;

Колесник Ганна Леонідівна – кандидат філологічних наук, в. о. доцента;

Корнева Світлана Євгенівна – кандидат філологічних наук, старший викладач;

Стодолінська Юлія Валеріївна – кандидат філологічних наук, старший викладач;

Гайдаржий Катерина Аркадіївна – кандидат філологічних наук, старший викладач;

Дорфман Наталя Валентинівна – кандидат філологічних наук, викладач;

Сопачова Вікторія Валентинівна – старший викладач;
Григор'єва Ольга Варленівна – старший викладач;
Рибачук Олена Леонідівна – старший викладач;
Солодаєва Тетяна Олександрівна – старший викладач;
Куліш Олена Юріївна – старший викладач;
Сосніна Тетяна Василівна – старший викладач;
Кот Світлана Юріївна – викладач;
Анікіна-Лопакіна Ольга Олександрівна – викладач;
Саламатіна Яніна Олегівна – викладач;
Дегтярєва Наталя Іванівна – викладач;
Філоненко Олександра Геннадіївна – викладач;
Фомічова Валерія Олегівна – викладач;
Галла Анастасія Олегівна – аспірант, викладач;
Мимченко Надія Олександрівна – аспірант, викладач;
Денисова Інна Василівна – аспірант, викладач;
Пронкевич Костянтин Олександрович – аспірант, викладач;
Ткаченко Юлія Вікторівна – аспірант, викладач;
Пархоменко Еліна Олександрівна – завідувач кабінетом, викладач.

Головне завдання кафедри – забезпечувати якісну підготовку філологів. Викладачами кафедри було створено методичні комплекси з усіх дисциплін навчального плану спеціальності «Філологія. Англійська мова та література», до яких увійшли програми, тематичні плани, питання до самостійної роботи, контрольні питання для поточних опитувань, ККР, екзаменаційні білети для проведення підсумкового контролю, методичні вказівки до написання кваліфікаційних робіт, програми державних іспитів. Важливою ланкою підготовки філологів є практика. Навчальну практику студенти проходять у кращих школах міста: гуманітарній гімназії № 2, спеціалізованій школі № 22, муніципальному колегіумі та в юридичному ліцеї, з якими підписано довгострокові угоди. Практикою керують як досвідчені викладачі кафедри, так і кращі вчителі англійської мови нашого міста, що забезпечує високий рівень практичної підготовки наших філологів.

Величезне значення для кафедри має професійний рівень викладання, для підвищення якого викладачі знаходять можливості як в Україні, так і за кордоном. Г. В. Запорожець, О. О. Старшова, Т. Г. Животовська, Г. А. Колесник, К. А. Гайдаржий, О. Ю. Куліш, Ю. В. Стодолінська, проходили закордонне стажування. О. О. Анікіна брала участь в англійському семінарі «Академія Солідарності» у місті Гданськ (Польща,

квітень 2010 р.). Викладачі кафедри О. В. Григор'єва, О. О. Анікіна, Т. В. Сосніна є постійними учасниками літніх інститутів підвищення кваліфікації вчителів англійської мови, організованих за сприяння посольства США.

Усі члени кафедри активно співпрацюють із міжнародною організацією викладачів англійської мови TESOL, є її членами. До читання лекцій для студентів залучаються провідні фахівці, як вітчизняні (доктори філологічних наук, професори Л. І. Белехова, Т. М. Корольова, С. А. Жаборюк, Н. О. Висоцька, А. Г. Гудманян), так і професори із США (Дайана Тіль, Девід Флін, Гортензія Сіммонс, Дебора Розенфельт, Ева Хаузер, Рокі Алан Шведел), викладачі з Корпусу Миру США.

Науково-дослідницька робота виконується в межах комплексної теми кафедри «Актуальні питання національно-когнітивної і національно-мовної картин світу та проблеми міжкультурної комунікації», затвердженої УкрІНТЕІ (державний реєстраційний номер 0112U007695). Науковий керівник – доктор філологічних наук, професор Н. П. Матвєєва.

У 2006 р. було здійснено перший набір в аспірантуру за спеціальностями «Германські мови» та «Загальне мовознавство». Професори кафедри Н. П. Матвєєва, Л. І. Белехова, Т. М. Корольова керують роботою аспірантів – випускників і викладачів Інституту.

За роки існування кафедри викладачами було підготовлено і захищено одну докторську (О. В. Пронкевич) та вісім кандидатських дисертацій (О. О. Старшова, Г. А. Колесник, К. В. Кисельова, Г. М. Передерій, Ю. В. Стодолінська, К. А. Гайдаржий, Н. В. Дорфман, С. Є. Корнєва).

На кафедрі проводяться наукові семінари, які відвідують викладачі з усіх куточків України. Також викладачами опубліковано підручники, посібники, методичні рекомендації, десятки статей у наукових часописах. Було також зроблено більше 100 доповідей на науково-теоретичних, методичних та практичних, міжнародних, національних і регіональних конференціях.

Два члени кафедри (Г. А. Колесник, О. О. Старшова – вчений секретар) були членами спеціалізованої вченої ради К 38.053.04 (21.06.2011–21.06.2013) з правом прийняття до розгляду та проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальностями: 10.01.04 – література зарубіжних країн; 10.01.06 – теорія літератури.

Із метою висвітлення результатів наукової діяльності професорсько-викладацького складу ЧДУ та інших вищих навчальних закладів видається науково-методичний журнал «Новітня філологія». До редакційної колегії входить доктор філологічних наук, професор Н. П. Матвеева, доктор філологічних наук, професор Т. О. Бровченко, доктор філологічних наук, професор Л. І. Белєхова. Редагування статей студентів факультету, що подаються до молодіжного наукового журналу «Студентські наукові студії», здійснюється кандидатом педагогічних наук, доцентом Г. В. Запорожець, а також кандидатом філологічних наук, доцентом Г. М. Передерій, кандидатом філологічних наук, доцентом О. О. Старшовою, кандидатом філологічних наук, в. о. доцента Г. Л. Колесник, кандидатом філологічних наук, в. о. доцента К. В. Кисельовою.

У перспективі розвитку кафедри заплановано залучати ще більшу кількість студентів та випускників до наукової роботи, адже кращі випускники-магістри залишаються викладати в ЧДУ імені Петра Могили на кафедрі англійської філології – О. Ю. Куліш, К. В. Кисельова, Ю. В. Стодолінська, Г. М. Передерій, С. Є. Корнева, О. О. Анікіна-Лопакова, С. Ю. Кот, А. О. Галла, Я. О. Саламатіна. Кафедра постійно проводить активну роботу з учнями шкіл (потенційними студентами нашого університету) та вчителями шкіл області через систему Малої академії наук, роботу на курсах, проводячи зустрічі у базових школах міста та області.

В Інституті філології працюють різноманітні клуби, у яких усі охочі можуть розкривати свої таланти. Це Літературний клуб, AmericanClub, Кіноклуб, DramaClub. За ініціативи старшого викладача Т. О. Солодаєвої з 2005 р. кожного травня проходить фестиваль авторської англійської пісні «LoudandProud».

Міжнародна діяльність кафедри англійської філології спрямована на пошуки нової інформації, залучення до університету відомих викладачів англійської філології, сприяння міжнародному обміну студентів і викладачів, на інтеграцію Інституту у світовий навчальний, культурний та науковий простір, на підвищення якості освіти майбутніх спеціалістів за допомогою міжнародних фондів і зміцнення авторитету університету за кордоном.

Співробітники кафедри постійно отримують гранти та інші види допомоги, спрямовані на розвиток англійської філології. Окрім грантів, кафедра одержує допомогу у вигляді книг, навчальних матеріалів, відеофільмів тощо для популяризації культури країн, мови яких

вивчаються. Цьому активно сприяють посольства Великобританії та США. Із ЧДУ імені Петра Могили плідно співпрацюють міжнародні організації.

З 1997 р. в університеті працюють викладачі англійської мови – волонтери Корпусу Миру. Так, волонтер Корпусу Миру Джудіт Ендерс разом із викладачами кафедри англійської філології розробила новий курс «AcademicWriting» і написала посібник, виданий в університеті. Інший волонтер Ерік Вайз організував участь студентів Інституту в конкурсі дебатів, де вони стали переможцями серед 15 команд Півдня України. За 2002–2003 н. р. волонтер Спенсер Сміт організувала студентський театр і керувала Літньою школою 2003 р., в якій брали участь студенти м. Миколаїв та м. Горлівка. За підтримки Корпусу Миру відкрито Миколаївський ресурсний центр англійської мови на базі університету та проведено десять Літніх шкіл з англійської мови. В 2008–2010 рр. Чарльз Макконелл проводив унікальні семінари для студентів із ділової англійської мови «ToastMaster». Уже стало традицією проводити семінари з Американської літератури за участю провідних учених як з України (Наталя Висоцька, Тамара Денисова), так і з Росії (Лариса Михайлова), Білорусії (Юрій Стулов), США (Деніел Белград). Протягом дванадцяти років понад 20 студентів Інституту перемогли у програмі «Eurasian Undergraduate Exchange Program».

Протягом більш ніж десяти років найкращі студенти двічі на рік нагороджуються премією імені Ірини Жилияєвої за високі досягнення в навчанні та соціальну активність.

Програма академічних обмінів ім. Фулбрайта тісно співпрацює з кафедрою англійської філології. Так, 14–15 травня 2002 р. за сприяння програми та Фонду Відродження проведено Міжнародну конференцію з питань розробки університетського курсу «Жіночі студії». О. В. Пронкевич як Фулбрайтівський науковець проходив стажування в університеті штату Вісконсін; Г. В. Запорожець у 2000–2001 рр. за програмою імені Фулбрайта вивчала Американську жіночу літературу в Університеті штату Меріленд, Коледж Парк; Г. А. Колесник вивчала методику викладання літератури за програмою стажування молодих викладачів ВНЗ (JFDP) в університеті Південної Кароліни. О. О. Старшова – учасник програми стажування молодих викладачів ВНЗ в університеті Ферфілда, штат Конектікут; у вересні 2010 брала участь у роботі міжнародного симпозиуму «To Honor Emory Elliott: American Literary History in a New Key» (м. Зальцбург, Австрія); у червні 2002 р. – П'ятої фулбрайтівської гуманітарної літньої школи «Popular Literature: American and Russian

Колектив кафедри англійської філології

Experience in Cultural Myth-Making» (Московський державний університет ім. М. Ломоносова); у липні 2001 р. – Літньої школи «Discourses of Postcoloniality: United States and Central / Eastern Europe» (Європейський гуманітарний університет, м. Мінськ, Білорусь). Ю. В. Стодолінська навчалася за програмою обміну для студентів вищих навчальних закладів Global UGRAD (Riverland Community College, Austin, Minnesota, 2006–2007 рр.); пройшла стажування в Німеччині за стипендією DAAD (Martin Luther Universität Halle-Wittenberg, Lutherstadt Wittenberg, 2009 р.); брала участь у програмі «Work and Travel USA» (Hawaii, 2008 р.).

Навесні 2002 р. за підтримки Фулбрайтівської програми відбувся візит Девіда Флінна, провідного фахівця з американської літератури. У 2002 р. Інститут приймав Фулбрайтівського професора і поетесу Дайану Тільт. У 2003 р. в університеті читав лекції Фулбрайтівський професор Роберт Велер. З 1 вересня до 31 грудня 2004 р. та вдруге в 2005 р. викладала Гортенз Сіммонс, професор Університету Штату Каліфорнія-Сакраменто. У березні 2005 р. в університеті прочитала лекції Фулбрайтівський професор зі штату Меріленд Дебора Розенфельт. У 2007–2008 рр. студенти мали змогу займатися дослідницькою роботою та слухати курси Фулбрайтівського професора Єви Хаузер «Американський політичний фільм».

КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

ЛИСЕЙКО
Лариса Володимирівна,
завідувач кафедри, кандидат
філологічних наук, доцент

СЕКЦІЯ НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Викладачі:

Лисейко Лариса Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент (керівник секції).

Вакулєнко Тетяна Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент;

Кіршова Ольга Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент;

Павлюк Христина Богданівна – кандидат філологічних наук, доцент;

Максимчук Світлана Миколаївна – старший викладач;

Нездаймїна Марина Миколаївна – старший викладач;

Валоцик Якоб – старший викладач;

Грім Лєна – старший викладач;

Чернявська Ольга Костянтинівна – викладач;

Верещакo Марія Сергіївна – викладач;

Красівська Анна Михайлівна – викладач;

Вісько Ганна Генріхівна – викладач-асистент, аспірант;

Єнальєва Ольга Анатоліївна – викладач-асистент, аспірант;

Майєр Катєрина Олександрівна – викладач-асистент, аспірант.

Викладачі секції німецької мови постійно підвищують свій професійний рівень. У складі кафедри працюють 4 кандидати наук, доценти (2 – з філології та 2 – з педагогіки), 5 викладачів мають ZOP = C2 (Центральний іспит вищого рівня). Підвищення кваліфікації відбувається у Гете-Інституті, Київ (2–3 рази на рік), а також щорічно в Німеччині.

Секція німецької мови бере участь у міжнародних конференціях і міжнародних семінарах, створює і працює над посібниками та підручниками німецької мови для студентів ВНЗ різних типів. Гете-Інститут надає викладачам за ротаційним принципом стипендії для стажування або навчання на мовних курсах в одному з Гете-Інститутів у Німеччині.

У 2001 р. за підтримки Гете-Інституту було відкрито **Центр вивчення німецької мови**, де навчаються представники німецької етнічної меншини, а також усі охочі вдосконалити німецьку мову.

Керівник Центру з 2003 р. – кандидат філологічних наук, доцент Л. В. Лисейко. Викладачі Центру з 2001 р.: кандидат філологічних наук, доцент Л. В. Лисейко, кандидат педагогічних наук, доцент Т. І. Вакуленко, старший викладач С. М. Максимчук, старший викладач М. М. Нездайміна, старший викладач О. В. Чабанов. Кожні три роки Центр проходить перевірку на відповідність стандартам якості викладання німецької мови, розроблених Гете-Інститутом (ЦНМ реакредитований у 2013 р.)

Викладачі німецької мови ЧДУ імені Петра Могили беруть участь у розробці тестового контролю для школярів, ведуть активну методичну і наукову роботу зі студентами, завдяки чому останні посідають призові місця на всеукраїнських олімпіадах серед студентів ВНЗ, де німецька мова викладається як перша. Викладачі німецької секції сприяють участі студентів у програмі Au-Pair, а також подовженню навчання у ВНЗ Німеччини. Заняття проводяться у спеціально обладнаних аудиторіях, відкрито ресурсний центр. Німецька секція співпрацює з німецькими видавництвами «Kornelsen», «Hueber», «Langenscheidt», здійснює апробацію сигнальних екземплярів нових підручників.

Das Zentrum der Deutschen Jugend, Kultur und Entwicklung «Wiedergeburt»

Миколаївське обласне товариство німців України «Відергебурт» – це організація етнічних німців Миколаївській області та людей, що цікавляться німецькою культурою, представляє інтереси понад 1200 жителів нашої області, які офіційно ідентифікують себе німцями.

Мета громадської організації – збереження і розвиток етнічної, культурної та мовної самобутності етнічних німців, які проживають на території України, участь молоді в українсько-німецькому діалозі, а також взаємодія і співробітництво з іншими національними меншинами, що проживають на території України.

Миколаївське обласне товариство німців України «Відергебурт» офіційно зареєстровано в 1993 р. У вересні 2013 р. організація відсвяткувала 20-річчя своєї діяльності. У квітні 2014 р. «Відергебурт» і ЧДУ імені Петра Могили підписали договір про співробітництво і започаткували роботу представництва організації – Центр німецької молоді, культури і розвитку «Відергебурт». Голова товариства німців «Відергебурт» – Ігор Майснер. Керівник Центру німецької молоді «Відергебурт» – Катерина Майєр.

Центр німецької молоді, культури і розвитку Миколаївського обласного товариства німців України «Відергебурт» при ЧДУ імені Петра

Могили об'єднує етнічних німців, німецьку молодь і людей, які цікавляться німецькою культурою, проводить молодіжні заходи і зустрічі молоді, надається інформаційна підтримка, організація направляє дітей у літні табори для оздоровлення та німецької мовної практики. На постійній основі організовано вивчення німецької мови.

Основні напрями роботи організації «Відергебурт»:

- культурна робота: фестивалі, концерти, виставки, активна участь у житті міста Миколаїв;
- молодіжна робота: молодіжні проекти, інформація щодо програм стипендій, програм обміну і навчання в Німеччині, мовні табори для дітей і молоді;
- соціальна робота: програми оздоровлення трудоармійців, людей похилого віку та інвалідів.

Згідно з угодами із програмою академічних обмінів DAAD та фонду Роберта Боша, на секції працюють носії мови з Німеччини та Австрії, які проводять кіноклуби, Deutschclub, курси підвищення кваліфікації для викладачів шкіл, семінари та заходи на День Європи.

У центрі та на кафедрі працювали мовна асистентка Гете Інституту 2007–2008 рр. – пані Штефані Туманов; 2008 р. – Майке Хьобляйн; 2010–2011 рр. – Марте Хайдемманн; 2012–2013 рр. – Аня Шмідт та Райк Ольгьофт; 2012–2015 рр. – Якоб Валосчик та Крістоф Шюц.

У рамках співпраці за партнерською програмою з Університетом Заарланд (м. Заарбрюкен) здійснюється академічне стажування викладачів і студентів, курси німецької мови в Університеті Заарланд, спільні проекти та наукова робота.

Щорічно запрошуються лектори з ВНЗ Німеччини для проведення проектів та літніх шкіл як на базі ЧДУ імені Петра Могили, так і в регіональному та міжнародному форматах (за сприяння програми академічних обмінів DAAD та фонду Роберта Боша):

Делегація ЧДУ імені Петра Могили в Університеті Заарланд (Німеччина)

– листопад 2014 – проект «Аналіз тексту та фільму» доцента Берлінського вільного університету Біргіт Цінер;

– травень 2015 – методичний семінар для викладачів та студентів «Produktionsorientierter Literaturunterricht» DAAD-лектора Ані Ланге (м. Київ).

Результати науково-дослідницької роботи демонструються на щорічних Могилянських читаннях та Ольвійському форумі, що проходять на базі університету.

СЕКЦІЯ РОМАНСЬКИХ МОВ

Мозолевська Аліна Сергіївна – керівник секції, кандидат філологічних наук, старший викладач (французька мова).

Каїрова Тетяна Сергіївна – кандидат філологічних наук, доцент (французька мова);

Стодолінський Дмитро Іванович – старший викладач (іспанська мова);

Ползікова Тамара Іванівна – старший викладач (французька мова);

Попова Людмила Геннадіївна – старший викладач (латинська мова, німецька мова);

В'єнцко Василь Іванович – викладач (французька мова);

Пітерова Наталя Анатоліївна – старший викладач (іспанська мова);

Юношева Олена Юріївна – викладач (італійська мова);

Штевіна Альона Ігорівна – викладач (японська мова).

Крім досить потужного професорсько-викладацького складу, на секції постійно працюють викладачі європейських держав та проходять педагогічне стажування французькі студенти-магістри (університети Sorbonne (Париж), Paul-Valéry (Монпельє)).

Досягненню досить високих професійних результатів сприяє постійна робота над підвищенням кваліфікації, яка забезпечується за допомогою різних форм, а саме: написання докторських дисертацій (кандидат філологічних наук, доцент Т. С. Каїрова), кандидатських дисертацій (викладач А. С. Мозолевська), робота наукового семінару (кандидат філологічних наук, доцент Т. С. Каїрова) та науково-методичного семінару (старший викладач Т. І. Ползікова), шляхом участі в різноманітних програмах обміну та навчання за кордоном, а також в інших освітніх закладах. Збагачується методичний досвід викладачів іспанської мови, які в 2004 р. мали можливість взяти участь у Першій всеукраїнській конференції з дидактики іспанської мови,

*Заняття з іспанської мови
(старший викладач Д. І. Стодолінський)*

організованої Посольством Іспанії в Україні та Інститутом Сервантеса Іспанії. Розширюються міжнародні контакти з університетами іспаномовних країн. Так, О. В. Пронкевич був запрошений для участі в Міжнародній конференції у Гранаді (Іспанія) та до університету м. Більбао (Іспанія) для проведення науково-дослідницької діяльності з іспанської літератури, а також вивчав іспанську літературу як фулбрайтівський стипендіат в університеті Вісконсін – Медісон (США) та виграв стипендію Іспанського агентства з міжнародного співробітництва на проведення досліджень у місті Віторія-Гастейз (Країна Басків, Іспанія).

За спільним культурним проектом ЧДУ імені Петра Могили та Миколаївської обласної асоціації «Альянс Франсез» було створено Центр франкофонії обласного значення, який

У центрі франкофонії

із 1999 р. об'єднує всі франкомовні сили міста та області – Миколаївську обласну асоціацію «Альянс Франсез», Миколаївське відділення Асоціації викладачів французької мови, Миколаївське відділення Франкофонної асоціації України. Завдяки діяльності цих організацій було проведено місячники французької культури «Французька весна»

Колектив кафедри романо-германської філології

2004–2015 рр. При Центрі Франкофонії працює франкомовний театр «Le Graal», який існує у Миколаєві вже 14 років (керівник – Т. С. Каїрова), а також французький кіноклуб та розмовний клуб.

Також викладачі кафедри неодноразово брали участь у міжнародних конференціях «Французька мова і культура в сучасному контексті», міжнародних наукових конференціях «Мова і культура» та престижного I Європейського конгресу Міжнародної Федерації викладачів французької мови (Т. С. Каїрова, Відень, Австрія, 2006 р.). Викладацький склад постійно працює над підвищенням кваліфікації та викладацької майстерності, намагаючись вдосконалити навчальний процес.

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ

НАУМЕНКО
Анатолій Максимович,
завідувач кафедри, доктор
філологічних наук, професор

Кафедру теорії та практики перекладу було створено у 2006 р. Сьогодні навчальний процес на кафедрі здійснюють 32 викладачі (з яких докторів філологічних наук, професорів – 2: **Науменко Анатолій Максимович, Міхільов Олександр Дмитрович**; кандидатів наук, доцентів – 9: **Бужиков Роман Петрович, Бужикова Раїса Іванівна, Гончаренко Людмила Олексіївна, Кравцова Олена Анатоліївна, Кузенко Галина Миколаївна, Мукатаєва Ярослава Василівна, Муратова Валерія Факимівна, Остапчук Тетяна Павлівна, Стеванович Раїса Іванівна**, старших викладачів – 3: **Єлісєєва Світлана Валеріївна, Науменко**

Аліна Анатоліївна, Воєхевич Аеліта Іванівна; викладачів – 17: **Мелінчук Наталя Володимирівна, Марченкова Ілона Юріївна, Греков Володимир Олегович, Ніколащенко Юлія Андріївна, Пацерук Наталя Іванівна, Лакутіна Наталя Олександрівна, Загороднюк Анастасія Сергіївна, Головнєва Ольга Олексіївна, Козлова Катерина Олександрівна, Дейснер Євгенія Володимирівна, Науменко Ольга Володимирівна, Лютянська Наталія Іванівна, Медведєва Анна Андріївна, Наумкіна Юлія Сергіївна, Швець Анна Едуардівна, Чернова Юлія Вікторівна, Лабенська Марина Олександрівна).**

У 2007 р. при кафедрі було відкрито аспірантуру з германських мов та загального мовознавства, де зараз навчається 5 осіб, у тому числі з різних кафедр Чорноморського державного університету імені Петра Могили, а також інших вищих навчальних закладів Миколаєва та області. Над докторськими дисертаціями працюють кандидати філологічних наук, доценти Т. П. Остапчук, Р. І. Стеванович, Л. О. Гончаренко, В. Ф. Муратова, а тексти кандидатських дисертацій готують 12 викладачів. Своєю головною метою кафедра визначає підготовку фахівців освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр» та «магістр» спеціальності «Перекладач з двох мов (англійської та німецької і німецької та англій-

ської)». Найближчою перспективною метою є відкриття аспірантури і спеціалізованої вченої ради з перекладу (2016 р.), а також докторантури з трьох спеціальностей: «Германські мови», «Загальне мовознавство», «Переклад».

Важливими завданнями кафедра вважає забезпечення навчального процесу через впровадження системи науково-дослідних, організаційно-методичних та виховних заходів щодо реалізації змісту освіти відповідно до державно-стандартних освітніх і кваліфікаційних рівнів. Допоміжними завданнями виступають тут принципи науковості, гуманізму, демократизму, наступності та безперервності, а також незалежності освіти від втручання будь-яких партій, організацій та юридичних осіб. Для виконання вказаних завдань кафедра має відповідну кадрову, матеріальну, методологічну та методичну бази. У підборі кадрів кафедра реалізує принципи спеціалізації науково-методичної кваліфікації (тобто підготовку аспірантів і докторантів, у зв'язку з потребами навчального плану та з урахуванням допоміжного принципу хронологічного ущільнення – зміна аспектів викладання через кожні 5 років).

Кафедра реалізує принцип осучаснення технічних засобів навчання та методичної літератури, а також допоміжних фондів (аудіо-, відео-, мультимедійних матеріалів тощо). Так, у 2008 р. надруковано 3 підручники і посібники з грифом МОН України, у 2009 р. видано 2, а у 2010 р. – 3 підручники, з 2011 до 2015 рр. надруковано 5 посібників. Кафедра створює комп'ютерну базу методичних і наукових матеріалів, якими користуються студенти за допомогою мережі Інтернет.

Методологічна база кафедри не спирається на принцип використання нових технологій будь-якою ціною, а втілює принцип творчого (тобто критичного) ставлення як до нових методик навчання, так і до традиційних. Крім того, на відміну від минулих років і поширеного у багатьох вищих навчальних закладах України підходу до навчання іноземної філології як філології однієї країни, кафедра ввела ще у 2006 р. національно-варіативний підхід, згідно з яким переклад, мова та література вивчаються як національно-специфічні варіанти англомовних та німецькомовних держав. Цей підхід найбільш активно реалізується у курсах перекладу, іноземної мови, лінгвокраїнознавства, історії відповідних літератур, а також у науково-дослідній роботі студентів. Зазначена методологія дозволила використовувати нові форми навчання, які здійснюються у двох напрямках: мовлення та теоретизування, тобто студент навчається активно розмовляти, перекладати правильною іноземною мовою і водночас аналізувати її як об'єкт наукового дослідження.

Головними новаціями при цьому є розширення пасивної пам'яті студента й активізація переходу її в активний стан. Для цього застосовують як традиційні форми навчання (проблемність, дискусійність, креативність тощо), так і нові: заняття без домашнього завдання (А. М. Науменко), здійснення мікродослідження студентами (Т. П. Остапчук), проведення тематичного вечора як підсумкового контролю (Г. М. Кузенко, Р. І. Стеванович, А. О. Гончаренко, В. Ф. Муратова).

Головною формою профорієнтаційної роботи для кафедри є агітація серед учнів, працюючої молоді та студентів інших вищих навчальних закладів для залучення їх до навчання в ЧДУ імені Петра Могили. У зв'язку з переходом до загальноєвропейських стандартів освіти, кафедра розробила й затвердила в МОН України нові навчальні плани, суттєво переробила типові та робочі освітньо-професійні програми. Постійний контакт з обласними, міськими та районними органами освіти дозволяє кафедрі готувати фахівців згідно з потребами регіону. Консультації з цими інституціями щодо можливості працевлаштування випускників кафедри, а також навчання за їх замовленнями гарантує якісну підготовку фахівців. Саме такі контакти й консультації створюють підґрунтя для перевodu студентів старших курсів на індивідуальний план навчання, щоб вони могли працювати стажерами в закладах, у яких потенційно можуть знайти роботу, поглиблюючи прагматичну спрямованість навчання.

Колектив кафедри теорії та практики перекладу

Кафедра розглядає навчально-виховний процес як системно-структурне явище, де системністю виступає планування, а структурністю – управління та контроль. За основу планування взято типовий навчальний план, скоригований робочими програмами відповідних дисциплін, зміст яких розкрито в додатковій методичній документації (конспекти лекцій, плани практичних занять тощо). Специфікою планування навчально-виховного процесу на кафедрі є спеціалізація викладачів: закріплення за кожним фундаментальних і спеціальних курсів, які відповідають тематиці наукових досліджень, а також спеціальних курсів або практичного аспекту (усний та письмовий переклад; функціональний, анотований, реферативний, вибіркового тощо; домашнє читання, розмовна практика, аналітичне читання, граматики тощо), що відповідає його педагогічному досвіду. Чималої ваги набуває при цьому чинник дублювання різними викладачами типологічно споріднених дисциплін і аспектів, щоб завжди існувала можливість якісної заміни відсутнього викладача.

Формами контролю виконання запланованого навчального навантаження виступають якісні та кількісні чинники: відкриті заняття, взаємовідвідування, обговорення методичних проблем на засіданнях кафедри та методичних семінарах, а також перевірка трудової дисципліни завідуючим кафедри та обговорення звітів викладачів. При цьому планування і контроль не є самодосяжною метою, а лише засобом демократизації та гуманізації навчально-виховного процесу, щоб відмова від авторитарної педагогіки та прихід до словотворчої були не політичною чи ідеологічною метою і навіть не реалізацією новітніх течій та напрямів у методиці й педагогіці вищої школи, а методологією активізації навчання. Саме з цих причин кафедра і створює за рахунок своїх кадрів нові технології навчання і нові підручники, посібники тощо.

Останнє дозволяє вважати навчальний процес методично забезпеченим, бо традиційні підручники, посібники, збірки вправ тощо, кількість яких у бібліотеці університету достатня, виступають у такому разі як допоміжний матеріал до тієї головної навчальної літератури, яку видає кафедра своїми силами. Крім того, тісні творчі зв'язки з англійськими та німецькомовними країнами дозволяють одержувати достатню кількість сучасної навчальної продукції, яка доповнює фонди бібліотеки і створює автономний фонд кафедри. Безумовно, весь методичний фонд (видавництво кафедри, подарунки іноземних країн, замовлення бібліотекою університету) проходить системну аналітичну апробацію на кафедрі

й затверджується на методичній раді. Тим самим активно забезпечується не тільки діяльність цих методичних отримань, а й якісний контроль за науково-методичними розробками. Аналогічна ситуація і з відео-, аудіо- та комп'ютерними фондами.

Із 2004 р. кафедра розробляє єдину наукову тему «Національна картина світу та її відтворення у перекладі», освоюючи кожен рік один із її підрозділів. Зміст указаних напрямів НДР полягає у розробці нового підходу до мови й перекладу – пошуку когнітивної, прагматичної та функціональної семантики в мовних одиницях, зібраних у цілісність тексту. Такий підхід характеризує найновітніші розвідки у вітчизняній та світовій філології і тому є актуальним, теоретично вагомим та зовсім недослідженим. Крім того, він означає не тільки фундаментальний рівень розвідок, а й має суто прагматичний характер, бо дозволяє навчати студентів не абстрактній іноземній мові, а конкретно-історичного мовленню. Невипадково наукові розробки кафедри активно запроваджуються у навчальному процесі (як база для спецкурсів, курсових та дипломних робіт та через опрацювання їх у вигляді підручників, посібників тощо).

У центрі уваги кафедри – розуміння національно-мовної картини світу як когнітивної функції лінгвістичної одиниці в тексті, а також концептуальний переклад, який трактується як перенесення задуму автора в національно специфічну (культурологічну) стилістику мови перекладу. Сьогодні текст майже всіма філологами світу сприймається однобічно (лінгвістично або літературознавчо), але не системно і не цілісно. Крім того, його оцінюють за різними рівнями суб'єктивності: рецептивно (найвище наповнення суб'єктивності), інтерпретативно (значний відсоток суб'єктивності) і занадто різко аналітично (найвищий щабель об'єктивності). Аналогічну картину спостерігаємо і з перекладом: національно забарвлені фрагменти оригіналу не враховуються або ж калькуються та детально коментуються, що збезцінює зміст та стилістику як оригіналу, так і перекладу.

Якщо під «школою» розуміти новий напрям у науці, то кафедра нараховує 5 шкіл: концептуальний переклад, лінгвопоетичний аналіз художнього тексту, національна варіативність іноземної мови, ідіостиль письменника, професійно спрямовані підручники для студентів-германістів. Усіма 5 школами керує доктор філологічних наук, професор А. М. Науменко. Під його керівництвом у межах цих наукових напрямів уже захищено 3 докторські дисертації, 12 кандидатські, готується ще 4 кандидатські роботи; надруковано 8 монографій, 50 номерів Все-

українського наукового журналу «Новітня філологія», 5 підручників і понад 300 статей, коментарів, тез тощо. Наукові розвідки керівника цих шкіл та його учнів активно друкуються не лише в Україні, а й поза її межами: Австрії, Голландії, Німеччини, Росії, що свідчить про визнання цієї школи науковою громадськістю.

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ, ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДАНИЛЕНКО
Ірина Іванівна,
завідувач кафедри, доктор
філологічних наук, професор

До створення кафедри української філології, теорії та історії літератури напрям української філології та теоретичного літературознавства в навчальній і науковій роботі університету забезпечувала кафедра сучасних мов і класичної філології, а напрям історії зарубіжної літератури – кафедра англійської філології. 2002 р. було відкрито кафедру української філології та світової літератури (до 2006 р. завідувачем кафедри була О. В. Крутоголова – кандидат педагогічних наук, доцент, а з квітня 2006 р. до вересня 2011 р. – доктор філологічних наук, професор О. А. Дубова). 5 липня 2010 р. (наказом ректора № 873/К) кафедру за галузевим принципом було розділено на два університетські підрозділи – кафедру української філології та загального мовознавства (завідувач – О. А. Дубова) і кафедру теорії та історії літератури (завідувач – І. І. Даниленко).

У грудні 2011 р. було ухвалено рішення знову об'єднати зусилля викладачів-мовознавців, що обслуговують напрям української філології, та викладачів-літературознавців шляхом створення кафедри української філології, теорії та історії літератури і призначенням завідувачем доктор філологічних наук, професора І. І. Даниленко).

Сьогодні на кафедрі існують два підрозділи: секція української філології та загального мовознавства і секція теорії та історії літератури.

Навчальний процес забезпечують: **Даниленко Ірина Іванівна** – доктор філологічних наук, професор, **Шестопалова Тетяна Паєлівна** – доктор філологічних наук, в. о. професора, **Береза Інна Юхимівна** – кандидат філологічних наук, доцент, **Денищич Тетяна Альбертівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, **Косарєва Галина Сергіївна** – кандидат філологічних наук, старший викладач, **Крутоголова Олена Вікторівна** – кандидат педагогічних наук, доцент, **Лебединцева Наталя Михайлівна** – кандидат філологічних наук, доцент, **Монахова Тетяна Василівна** – кандидат філологічних наук, доцент, **Понома-**

Коллектив кафедри української філології, теорії та історії літератури

ренко Сергій Сергійович – кандидат філологічних наук, доцент, **Руссова Владлена Миколаївна** – кандидат філологічних наук, доцент, **Тулузакова Ольга Геннадіївна** – кандидат філологічних наук, старший викладач, **Колот Ольга Дмитрівна**, **Морозова Діна Станіславівна**, **Харчук Оксана Володимирівна**, **Цибульська Александра Зофья** – старші викладачі, **Богданова Євгенія Валеріївна**, **Жигалкіна Юлія Миколаївна**, **Полуктова Анастасія Юріївна**, **Фомічова Валерія Олегівна** – викладачі, **Чернявська Вікторія Валеріївна** – завідувач кабінету кафедри.

СЕКЦІЯ «УКРАЇНСЬКА ФІЛОЛОГІЯ ТА ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО»

Керівник: **Пономаренко Сергій Сергійович** – кандидат філологічних наук, старший викладач.

Секція викладачів лінгвістичних дисциплін здійснює навчальну і методичну роботу з викладання дисциплін за трьома головними напрямками: для студентів нефілологічних спеціальностей «Українська мова (за професійним спрямуванням)», «Риторика», «Стилістичне редагування»; для студентів філологічних спеціальностей («Мова і література (англійська, німецька)», «Переклад») «Сучасна українська літературна мова», «Вступ до мовознавства», «Загальне мовознавство», «Теорія мовознавства», «Історія лінгвістичних учень», «Прикладна лінгвістика», а також вибіркові дисципліни

«Лінгвістична типологія», «Загальна морфологія», «Порівняльна грамати́ка англійської та української мов» та інші.

У 2007 р. започатковано новий напрямок навчальної роботи секції української філології – викладання сучасних слов'янських мов для студентів-україністів. Навчально-методична робота викладачів секції – це і викладання навчальних дисциплін, і навчально-методичне забезпечення цих дисциплін. Викладачі-мовознавці є авторами оригінальних навчальних посібників: «Дискурсивна риторика» (Т. В. Монахова), «Діахронічна типологія української мови» (О. А. Дубова), «Українська мова» (О. В. Крутоголова).

На кафедрі працює методичний семінар із питань мовознавства, на засіданнях якого розглядаються проблеми методики викладання у вищій школі, прийоми запровадження новітніх методик і форм організації навчального процесу. Навчальна робота секції розвивається також і завдяки міжнародним зв'язкам. Викладання однієї зі слов'янських мов (польської) здійснюють викладачі, запрошені з Польщі (Войтонь Регіна-Марія, UNIWERSYTET ŚLĄSKI).

Наукова робота секції здійснюється за науковою темою «Еволюційно-типологічні зміни слов'янських мов»; щорічно проводиться наукова конференція «Еволюційні тенденції в мові»; видається фаховий журнал «Наукові праці» (серія «Мовознавство»).

Викладачі кафедрального підрозділу активно публікують статті в наукових виданнях України та зарубіжжя, беруть участь у міжнародних наукових конференціях. Науковий потенціал секції посилюється завдяки отриманню викладачами наукових ступенів і вчених звань. Широкі перспективи для подальшого розвитку цього напрямку з'являються й завдяки відкриттю у 2007 р. аспірантури за спеціальністю 10.02.15 – Загальне мовознавство. Випускники аспірантури мають можливість здійснювати наукові дослідження на основі різних національних мов, після захисту дисертацій мають змогу викладати для студентів різних напрямків як філологічної, так і нефілологічної підготовки. До того ж, підготовка висококваліфікованих фахівців-україністів є актуальною для південного регіону країни, де дефіцит у таких кадрах є вельми відчутним.

СЕКЦІЯ «ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ»

Керівник: **Даниленко Ірина Іванівна** – доктор філологічних наук, професор.

Зміст навчально-методичної роботи цього підрозділу кафедри визначає широке коло нормативних дисциплін, з-поміж яких: «Історія української літератури», «Історія зарубіжної літератури», «Вступ до літературо-

знавства», «Теорія літератури», «Порівняльне літературознавство», «Історія і теорія літературно-художньої критики», «Актуальні проблеми літературознавства», «Методика викладання зарубіжної літератури», «Основи наукового дослідження». Студенти мають можливість долучитися до вивчення найсучасніших питань літературознавства, для чого їм пропонується низка відповідних спецкурсів та спецсеінарів, як-от: «Дискусійні проблеми літературознавства», «Нові тенденції та нові літературознавчі підходи в аналізі літературознавчих процесів на Заході», «Філософські аспекти літературознавства», «Психоаналіз і література», «Модернізм в українській літературі кінця ХІХ – початку ХХ ст.», «Аналіз поетичного тексту». Останній спецкурс забезпечений оригінальним навчальним посібником І. І. Даниленко «Теорія віршування. Аналіз поетичного тексту. Практикум». Автором ще одного посібника – «Основи наукового дослідження» – є Н. М. Лебединцева. Нещодавно вийшов друком навчальний посібник «Давня українська література» (автори – І. Ю. Береза, В. М. Русова). Кафедра тісно співпрацює з Миколаївським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти у сфері підвищення кваліфікації вчителів-словесників та залученні їхніх філологічно обдарованих учнів до навчання у нашому закладі.

Наукова діяльність викладачів цієї секції здійснюється за кількома напрямками (теорія літератури, компаративістика, історія літератури, літературне країнознавство), але в межах єдиної науково-дослідної теми – «Сучасні теоретико-методологічні аспекти вивчення літературних контекстів». Виходячи з того, що успішна освітня діяльність університетів невід’ємна від наукової, секція приділяє велику увагу питанням наукового розвитку як викладачів, так і студентів. Для цього передбачене систематичне проведення науково-методичних семінарів, літературознавчих студій, конференцій. Зокрема, щорічно здійснюється робота літературознавчої секції в рамках науково-методичних конференцій «Могилянські читання» та Всеукраїнської конференції «Літературознавство – ХХІ століття». Кафедра є ініціатором видання журналу «Наукові праці» (серія «Літературознавство»), затвердженого як фахове видання. Викладачі кафедри активно беруть участь у наукових конференціях різного рівня (міжвузівські, всеукраїнські, міжнародні), встановлюють професійні зв’язки з науковцями різних регіонів країни та зарубіжжя, публікують статті у вітчизняних та закордонних фахових виданнях. Серед викладачів кафедри є автор наукової монографії з актуальної проблеми генології «Молитва як літературний жанр: генеза та еволюція» (доктор філологічних наук, професор І. І. Даниленко).

Студентські вечорниці

Із метою всебічного розкриття науково-дослідницького потенціалу студентів викладачами-літературознавцями здійснюється керівництво студентськими науково-проблемними групами, надається допомога в підготовці доповідей до студентських конференцій. Розвиткові креативного потенціалу викладачів і студентів сприяють творчі зустрічі з видатними письменниками і науковцями, а також робота літературно-художньої студії, де студенти мають можливість самореалізуватись як митці слова.

Потужний науково-педагогічний потенціал секції здатний забезпечити підготовку власних кваліфікованих кадрів, чому сприяє відкриття 2010 р. аспірантури за спеціальністю 10.01.06 – теорія літератури та спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій за спеціальностями 10.01.04 – історія зарубіжних країн, 10.01.06 – теорія літератури. Пріоритетними напрямками підготовки аспірантів є актуальні теоретико-методологічні питання, які вивчаються на матеріалі вітчизняної та різних національних літератур. Підготовка філологів-літературознавців вищого рівня дасть можливість забезпечити висококваліфікованими кадрами сучасні напрями навчання студентів та магістрантів, відкривати в університеті нові перспективні напрями та спеціальності, зменшити потребу кафедри в сумісниках. Аспірантура також має завданням зміцнити філологічну школу Миколаєва та регіону, де наявний дефіцит висококваліфікованих літературознавців із потужною теоретичною підготовкою.

У планах кафедри на майбутнє – захист нових кандидатських і докторських дисертацій за різними науково-методичними напрямками, створення актуальних навчальних посібників, підготовка монографій, розширення зв'язків із вітчизняними та зарубіжними університетами, сприяння стажуванню викладачів кафедри у провідних наукових установах України та зарубіжжя.

Динаміка розвитку кафедри української філології, теорії та історії літератури свідчить про те, що вона стає однією з найпомітніших і найперспективніших наукових кафедр не лише в масштабі університету, а й усього південного регіону країни. Її успішний розвиток у тісній співпраці з іншими навчальними закладами, науковими організаціями, видатними науковцями, діячами мистецтва і культури є гарантом невідпинного процесу гуманізації українського суспільства та його високої культури.

КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

ГРИШКОВА
Раїса Олександрівна,
завідувач кафедри, доктор
педагогічних наук, професор

Кафедру англійської мови створено в 1997 р. З дня її заснування завідує кафедрою доктор педагогічних наук, професор, Відмінник освіти України **Р. О. Гришкова**, яка за 18 років роботи на цій посаді без відриву від викладання написала і захистила кандидатську (2001 р.) і докторську дисертації (2007 р.), у 2003 р. отримала вчене звання доцента і в 2010 р. – звання професора. Має понад 130 наукових публікацій, є автором монографії та чотирьох навчальних посібників із грифом Міністерства освіти і науки України.

Кафедра забезпечує навчання англійської мови студентів нефілологічних спеціальностей – майбутніх екологів, політологів, соціальних працівників, правознавців, фахівців із комп'ютерних наук.

На кафедрі працюють 20 викладачів: доцент **Біла Тетяна Миколаївна**, кандидати педагогічних наук, доценти **Стрельчук Яна В'ячеславівна**, **Шерстюк Людмила Валеріївна**, старші викладачі: **Кулік Валентина Степанівна**, **Гриженко Ганна Юріївна**, **Диндаренко Оксана Анатоліївна**, **Мельник Маріанна Вікторівна**, **Колотій Наталя Володимирівна**, **Димова Ірина Володимирівна**, **Пішеніна Марина Володимирівна**, **Шеїна Ольга Олегівна**, **Чуенко Вікторія Леонідівна**, **Нікіфорова Ганна Олександрівна**; викладачі **Букач Олена Юріївна**, **Буровицька Юлія Миколаївна**, **Діордієва Альона Вікторівна**, **Костенко Ганна Петрівна**, **Остафійчук Олена Дмитрівна**, **Фатєєва Дар'я Миколаївна**, **Шмідт Віталія Валентинівна**.

За роки існування кафедри її викладачі працювали над такими проблемними темами: «Особистісно орієнтоване навчання англійської мови студентів нефілологічних спеціальностей». Результатом реалізації цієї проблематики став захист кандидатської дисертації «Формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей у процесі фахової підготовки», а також підготовка і захист докторської дисертації. Розробка теми «Іншомовна підготовка студентів нефілологічних спеціальностей до міжкультурної взаємодії» завершилася

Колектив кафедри англійської мови

захистом двох кандидатських дисертацій. Щорічно викладачі кафедри беруть участь у роботі міжнародних, всеукраїнських, регіональних і університетських наукових конференцій, знайомлячи наукову спільноту з результатами своїх наукових досліджень у рамках напрацювання матеріалу за темою «Іншомовна підготовка студентів у контексті інтернаціоналізації освіти».

Навчальний процес забезпечується не тільки використанням вітчизняних підручників і посібників, але й за допомогою автентичних джерел із залученням дидактичних матеріалів видавництва Cambridge University Press, Oxford University Press, Longman / Pearson Publishing House. Викладачі кафедри уклали й надрукували власні навчальні посібники з грифом МОН України, необхідні для навчання професійної англійської мови студентів усіх курсів: Р. О. Гришкова «English-Speaking Countries in Close-Up», «Social and Cultural Aspects of International Management», «A Glimpse of English – Speaking Countries», «Методика початку англійської мови за професійним спрямуванням студентів нефілологічних спеціальностей»; В. С. Кулік «Computer Studies (two editions)»; О. Н. Парсяк, В. Л. Чуєнко «Focus on Ecology (two volumes)»; Л. В. Шерстюк «English for Law Students»; А. В. Діордієва «Досвід соціальної роботи в США»; Г. Ю. Гриженко «Focus on History».

Кафедра активно співпрацює з Першим центром іноземних мов у Миколаєві, представництвом видавництва «Longman», курсами англійської

Студенти-філологи на Форумі «Південь – Захід: Нас не роз'єднати!»
(с. Коблево, Миколаївська обл.)

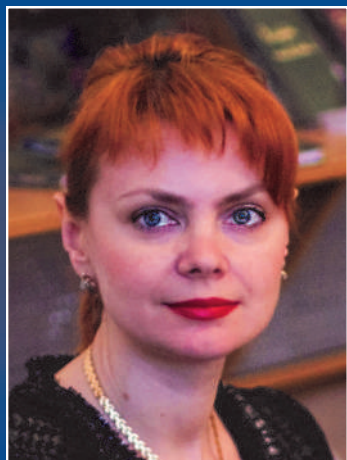
мови «Лардан», створює умови для складання іспитів з англійської мови для отримання міжнародного сертифікату. Викладачі кафедри пройшли стажування в провідних закордонних університетах: Р. О. Гришкова – Оксфорд, Кембридж (Великобританія), Карлов університет (Прага, Чехія); Ю. М. Рябова – Лондонська школа бізнесу (Великобританія); О. Д. Остафійчук – університет Перуджі (Італія), Н. В. Колотій – Пекінський університет (Китай).

Міжнародна діяльність кафедри пов'язана зі співпрацею з Корпусом Миру США, Британською Радою в Україні, програмою Camp America USA, університетом Св. Марка і Св. Джона в Плімуті (Великобританія). Починаючи з 1997 р., професійну англійську мову на факультетах правознавства та екології викладали добровольці Корпусу Миру, діяльність яких сприяла залученню студентів до участі в міжнародних академічних програмах обміну студентами. Важливу роль у становленні викладачів кафедри, які навчають мови як English for Specific Purposes, відіграють науково-методичні семінари, що проводяться спільно з Британською Радою в Україні. Особливу увагу викладачі кафедри приділяють зусиллям з підготовки студентів-нефілологів для участі в програмі Camp America USA: тільки за останні три роки більше 200 студентів університету отримали шанс попрацювати в дитячих таборах у Сполучених Штатах Америки, застосувавши свої знання англійської мови на практиці.

У планах кафедри на майбутнє – збільшення кількості аспірантів, захист кандидатських дисертацій, створення нових навчальних посібників, залучення носіїв мови до викладання на нефілологічних факультетах, розширення зв'язків із зарубіжними університетами, сприяння стажуванню викладачів кафедри в європейських та американських університетах.

КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

ЯБЛОНОВСЬКА
Наталія Всеволодівна,
завідувач кафедри, доктор
філологічних наук, професор

Кафедра журналістики продовжує і зміцнює славетні традиції ЧДУ імені Петра Могили, ставлячи у пріоритет професіоналізм, якість, сучасність і затребуваність.

Кафедра була заснована 2014 року. Завідувач кафедри – Яблонівська Наталя Всеволодівна, доктор філологічних наук зі спеціальності 10.01.08 – журналістика, професор. Тема докторської дисертації: «Преса етносів Криму: проблема національного відродження і діалог культур». Є автором більше сотні наукових публікацій, член спеціалізованої ради із захисту дисертацій, член Національної спілки журналістів України.

Особливість спеціальності «Журналістика» визначає добір кадрів – серед професорсько-викладацького складу, разом із докторами і кандидатами наук, працюють журналісти-практики, члени Національної спілки журналістів. Склад кафедри: заступник завідувача – **Монахова Тетяна Василівна**, кандидат філологічних наук, доцент, автор понад сорока наукових статей, трьох посібників і однієї монографії; **Стекольщикова Валентина Андріївна** – кандидат наук із соціальних комунікацій, член Національної спілки журналістів, автор двадцяти наукових статей і багатьох авторських матеріалів у регіональних і всеукраїнських виданнях; **Бобрикова Наталя Анатоліївна** – член Національної спілки журналістів, засновник і редактор видання «Енергія времени».

Базами практик для студентів спеціальності «Журналістика» є Миколаївська обласна державна телерадіокомпанія, редакція газети «Вечірній Миколаїв», ТОВ «Українська медіа група – УМГ».

Студенти, окрім аудиторної роботи на заняттях, засвоюють фах, працюючи у власній телевізійній студії університету й у студентській газеті «Вагант».

Кафедра спонукає студентів брати участь у міжнародних і всеукраїнських фахових науково-практичних семінарах, конференціях, тренінгах тощо. Так, студенти першого курсу стали учасниками тренінгу «Політична

освіта для представників регіональних ЗМІ», організованому ГО «Львівський Медіафорум» та ГО «Інститут Політичної Інформації» за підтримки Фонду Розвитку ЗМІ Посольства США в Україні у вересні 2015 р.

Перспективами кафедри журналістики є заповнення медіа-простору Півдня України якісними телевізійними продуктами, створення Youtube-каналу, участь студентів і викладачів у міжнародних програмах і грантах, співпраця зі світовими виданнями та зарубіжними університетами.

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Декан факультету:

Січко Дмитро Сергійович –

кандидат юридичних наук, доцент

Заступник декана:

Чернетченко Олена Миколаївна –

кандидат юридичних наук, ст. викладач

Провідний

фахівець деканату:

Вишкваркова Наталія Володимирівна

СІЧКО
Дмитро Сергійович,
декан факультету, кандидат
юридичних наук, доцент

Історія юридичного факультету тісно пов'язана із заснуванням самого університету як філії Національного університету «Києво-Могилянська Академія».

На початковому етапі свого існування 18 травня 1999 р. було ухвалено рішення про створення кафедри правознавства у такому складі:

Ситник Віктор Олександрович – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри;

Голодний Михайло Олександрович – кандидат юридичних наук, доцент;

Майданник Олексій Васильович – кандидат юридичних наук, доцент;

Ковальчук Зінаїда Олександрівна – кандидат юридичних наук, доцент;

Барило Тамара Сергіївна – кандидат юридичних наук, доцент;

Проценко Тамара Павлівна – кандидат юридичних наук, доцент;

Костецька Тетяна Анатоліївна – кандидат юридичних наук, доцент;

Белан Микола Миколайович – в. о. доцента;

Коновалов Володимир Васильович – старший викладач;

Мамчур Людмила Володимирівна – старший викладач;

Шиян Тетяна Олександрівна – старший викладач.

Згодом, із розвитком матеріальних та наукових потужностей університету, на базі кафедри 31 серпня 2000 р. було створено Департамент правничих наук. Керівником департаменту було призначено кандидата юридичних наук, доцента **Ситника Віктора Олександровича**. 3 вересня 2001 р. департамент реорганізовано у факультет правничих наук.

Протягом 2004–2005 рр. на факультеті працювало вже 3 кафедри: кафедра загальноправових наук, кафедра галузевих правових наук, кафедра державно-правових наук.

Наказом від 11 вересня 2006 р. відповідно до рішення вченої ради від 07.09.1996 р. «Факультет правничих наук» було перейменовано у «Юридичний факультет».

26 жовтня 2006 р. на засіданні вченої ради університету (протокол № 2(44) та згідно із наказом ректора № 234/К від 31 жовтня 2006 р. кафедри юридичного факультету перейменовані наступним чином:

- кафедру загальноправових наук – у кафедру історії та теорії держави і права;
- кафедру державно-правових наук – у кафедру конституційного та адміністративного права і процесу;
- кафедру галузевих правових наук – у кафедру цивільного та кримінального права і процесу.

За період існування юридичного факультету деканами факультету були: кандидат юридичних наук, доцент **Ситник Віктор Олександрович** (2001–2006 рр.), доктор юридичних наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович (2006 р.), кандидат юридичних наук, доцент Ковальова Світлана Григорівна (2011–2012 рр.). Нині факультет очолює кандидат юридичних наук, доцент Січко Дмитро Сергійович (2007–2010 рр.; 2013 – донині).

Сьогодні юридичний факультет ЧДУ ім. Петра Могили – провідний навчальний і науковий юридичний заклад Миколаївської області. На факультеті працюють 3 доктори та 12 кандидатів юридичних наук.

Учені факультету здійснюють широку програму науково-дослідних робіт у різних сферах юридичної науки, беруть активну участь у науковому консультуванні різних державних і міжнародних органів з правових питань.

Факультет має у своєму розпорядженні всі необхідні умови для підготовки кваліфікованих юристів за спеціальністю «Правознавство». На базі факультету працює Центр інноваційних методик правничої освіти, який аналізує, узагальнює та розробляє новітні навчальні технології, проводить тренінги, видає методичні посібники тощо.

Нині викладання дисциплін соціально-гуманітарного циклу на юридичному факультеті забезпечують 9 докторів наук, професорів та 8 кан-

СИТНИК
Віктор Олександрович –
кандидат юридичних наук,
доцент, декан факультету
(2001–2006 рр.)

КИРИЧЕНКО
Олександр Анатолійович –
доктор юридичних наук,
професор, декан факультету
(2006 р.)

КОВАЛЬОВА
Світлана Григорівна –
кандидат юридичних наук,
доцент, декан факультету
(2001–2006 рр.)

дидатів наук, доцентів, які працюють на штатних засадах загально-університетських кафедр: історії, соціології, філософії, інтелектуальних інформаційних систем, англійської мови, теорії та практики перекладу, української філології та світової літератури.

Викладання циклу фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін забезпечують на штатних засадах 2 доктори юридичних наук, професори, 12 кандидатів юридичних наук, доцентів. За сумісництвом до викладання залучено 1 доктора юридичних наук, професора.

АКТУАЛЬНІСТЬ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ

Правознавство – суспільна юридична наука про державу і право, сутність, систему, призначення і застосування правових норм, інститутів, галузей права, про свободи, права і обов'язки громадян, організацій, про відповідальність за правопорушення, а також про інші суспільні явища, відносини, які мають юридичне значення.

Висока соціальна і політична значущість професії юриста в сучасному суспільстві визначає особливе відношення до формування вимог до його підготовки. Факультет готує висококваліфікованих фахівців, які засвоїли основні досягнення світової цивілізації, мають весь комплекс фундаментальних правових знань, добре орієнтуються в українському законодавстві.

Випускники факультету неухильно застосовують закони на основі конституційних положень, аналізують судову та іншу правозастосовну практику, професійно і морально готові захищати права людини і громадянина. Специфіка професії зобов'язує юриста бути справжнім аналітиком і з професійної, і із загальнолюдської, моральної, політичної і психологічної точок зору. Від юриста потрібні всебічна підготовка, знання життя, законів, людських відносин, тонкий аналіз конкретних ситуацій, високі моральні якості, чітка громадська позиція. Отримані знання допомагають випускникам вирішувати правові проблеми ринкової економіки і підприємницької діяльності, забезпечувати правовий супровід договорів – основної конструкції українського законодавства, чітко дотримуватися норм професійної етики у своїй повсякденній роботі. Для молоді, яка працює, існує заочна форма навчання.

С. С. Панченко зі студентами

НАУКОВО-МЕТОДИЧНА РОБОТА ВИКЛАДАЧІВ ТА СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ

Навчально-методичне забезпечення здійснюється згідно із Законом України «Про вищу освіту» та іншими нормативно-правовими актами.

Освітньо-професійна програма фахівця зі спеціальності «Правознавство» ухвалена вченою радою, затверджена ректором ЧДУ імені Петра Могили, погоджена з головою НМК з права, директором методичного центру вищої освіти і директором департаменту вищої освіти МОН України. Освітньо-професійна програма визначає нормативний зміст навчання, встановлює вимоги до змісту, обсягу та рівня спеціальності «Правознавство». Навчальний план з підготовки спеціаліста затверджений у встановленому порядку.

Для методичного забезпечення викладання навчальних дисциплін на юридичному факультеті ЧДУ імені Петра Могили розроблено: програми та робочі навчальні програми дисциплін; інструктивно-методичні матеріали щодо проведення семінарських та практичних робіт; тематика і методичні вказівки з виконання курсових робіт; навчальні і контрольні тести; роздатковий матеріал з навчальних дисциплін; екзаменаційні білети; методичні матеріали для самостійної роботи студентів. Методичне забезпечення більшості дисциплін відповідає вимогам освітньо-професійної програми.

Усі навчальні дисципліни забезпечені навчальними програмами, які містять теми лекційних, лабораторних та практичних занять, регламент самостійної роботи студентів, методи контролю знань, перелік рекомендованої літератури. Для підготовки дипломної роботи розроблено методичні вказівки з підготовки та захисту дипломної роботи на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» зі спеціальності 7.060101. Розроблено також методичні рекомендації для написання та захисту курсової роботи.

Випускники юридичного факультету під час урочистої ходи

У видавництві університету для навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін видано: 28 навчально-методичних праць, серед яких 5 монографій та 2 навчальних посібники, рекомендовані Міністерством освіти і науки України для використання в навчально-виховному процесі.

НАУКОВІ ЗВЕРШЕННЯ СТУДЕНТІВ ЮРИДИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

Студенти юридичного факультету регулярно беруть участь у різних змаганнях обласного, всеукраїнського, міжнародного рівнів. Зокрема, 3 роки поспіль представники юридичного факультету виборюють звання «Юрист року Миколаївщини» в категорії «Студент». Організатором конкурсу є Головне управління юстиції в Миколаївській області. Так, переможцем у 2014 р. стала Кутюхіна Валерія, в 2012 та 2013 рр. – Климович Андрій.

Визначним досягненням студентів факультету є постійна участь та перемоги в Міжнародному правничому конкурсі імені В. В. Корецького (м. Київ), засновником і організатором якого виступає Міністерство юстиції України.

Команда юридичного факультету виборола в 2012 р. диплом I ступеня (О. Лебедева, В. Ковальова-Слуцька, А. Луук); у 2014 р. диплом I ступеня (В. Лінник, І. Жовтоножко, О. Нечай); у 2013 р. диплом III ступеня (А. Сітнікова, О. Запорожець, В. Кутюхіна).

Щороку студенти-юристи виборюють студентські стипендії різних рівнів. Зокрема, стипендію Миколаївського міського голови в 2012 р. одержала Кальченко Альбіна; в 2014 р. – Кутюхіна Валерія. Стипендію Кабінету Міністрів України в 2013 р. отримала Приходько Олена; в 2014 р. – Тамар'янська Валентина; в 2015 р. – Жовтоножко Ірина.

У 2013 р. команда студентів юридичного факультету ЧДУ імені Петра Могили посіла II місце в Науковому диспуті за напрямом: «Теоретичні та прикладні проблеми становлення держави і права» (м. Івано-Франківськ).

Студенти факультету беруть активну участь у міжнародних програмах та конференціях правового спрямування.

*Студент факультету А. В. Климович
(«Юрист року Миколаївщини» – 2012, 2013 рр.)*

*Студентка факультету В. І. Кутюхіна
(«Юрист року Миколаївщини» – 2014 р.)*

Команда-переможець 2012 р.

Івано-Франківськ, 2013 р.

Студенти юридичного факультету у Кракові,
Республіка Польща, 2012 р.

ПРАКТИКА

Важливу роль у підготовці фахівців відіграє практика, що стає своєрідним випробуванням для студента, перевіркою отриманих ним знань та вмінь. Робочу програму проходження виробничої практики студентами денного відділення спеціальності «Правознавство» складено відповідно до вимог «Положення про проведення практики студентами вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 р. № 35.

Практика студентів є необхідною складовою процесу підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах і проводиться на базах навчальних закладів, а також установ, підприємств і організацій різних галузей господарства і державного управління.

Джерелом фінансування практики студентів університету є кошти університету. Витрати на практику студентів університету входять складовою частиною в загальні витрати на підготовку спеціалістів. Розмір

витрат на практику студентів визначаються калькуляцією кошторису, який розробляє університет і узгоджує з базами практики. Відповідно до додатку № 2 до «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів», затвердженого Міністерством освіти України від 30 квітня 1993 р., метою практики є: оволодіння студентами сучасними методами, формами організації і здійснення правової роботи; закріплення і поглиблення отриманих студентами теоретичних знань з юридичних дисциплін; ознайомлення з практичним досвідом роботи юрисконсульта на підприємстві, особливостями організації правового регулювання відносин на посадах керівного персоналу юридичних, договірних, комерційних підрозділів державних підприємств, акціонерних товариств, рекламних, маркетингових, аудиторських фірм, комерційних, підприємницьких та банківських структур, а також у відповідних підрозділах науково-дослідних та конструкторських інститутів, у юридичних службах закладів освіти, охорони здоров'я, культури тощо. Ознайомлення з практичним досвідом роботи слідчих, прокурорських, судових органів, формування у них на базі отриманих у вищому навчальному закладі знань і навичок з мистецтва спілкування і ухвалення самостійних рішень у юридичній практиці; виховання потреб систематично оновлювати свої знання і творчо їх використовувати в практичній діяльності.

Практика студентів організовується згідно з Положенням про проведення практики студентів та програм практик. Практична підготовка студентів проводиться щорічно. Згідно з навчальним планом передбачено: 3 виробничі, 1 переддипломна практики. Для кожного виду практики розроблено окремі програми. Ці програми містять розділи, які розкривають мету і зміст практики, регламентують порядок організації, керівництво і проходження практики, розкривають структуру та вимоги до оформлення звітів студентів, форми контролю оцінки якості проходження студентами практики.

Переддипломна практика на V курсі триває 2 календарних місяці, що дає змогу студентам-випускникам краще вдосконалити свої практичні знання, отримати необхідний обсяг навиків, зарекомендувати себе як кваліфікований молодий спеціаліст у відповідній базі практики з метою подальшого працевлаштування за обраною спеціалізацією.

Студенти юридичного факультету проходять практику згідно з довгостроковими договорами: в органах юстиції, в судах, банках, прокуратурі, органах внутрішніх справ, окремих приватних підприємствах.

ЮРИДИЧНА КЛІНІКА «V E R I T A S»

Юридична клініка «VERITAS» діє при юридичному факультеті Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

Юридичну клініку створено на виконання Указу Президента України від 18.10.2001 р. № 992/2001 «Про національну програму правової освіти населення», Типового положення «Про юридичні клініки вищих навчальних закладів», Статуту ЧДУ імені Петра Могили.

Юридична клініка є неодмінним елементом факультету. У жовтні 2004 р. ініціативна група отримала письмове розпорядження ректора університету Л. П. Клименка, яке офіційно закріпило статус «Юридичної клініки» при факультеті.

Починаючи з першого набору студентів-юристів, виникла ідея створення юридичної клініки задля практичного застосування майбутніх знань, підготовки вже під час перших кроків на ниві юриспруденції висококваліфікованих кадрів, для подолання психологічного бар'єру перед дорослим життям у якості фахівця зі спеціальності «Правознавство».

Юридичну клініку очолює кандидат юридичних наук, доцент І. С. Лісна. До складу юридичної клініки входять консультанти – студенти 4–5 курсів юридичного факультету, волонтери – студенти 1–3 курсів. Допомогу в наданні практичних порад і консультацій здійснюють куратори – викладачі-практики.

Консультанти Юридичної клініки надають безкоштовну правову допомогу малозабезпеченим та іншим соціально вразливим верствам населення з таких галузей права: цивільне, сімейне, житлове, земельне, соціальне забезпечення.

Завданнями юридичної клініки є: забезпечення навчального процесу, спрямованого на оволодіння студентами практичними аспектами юридичної професії; надання безоплатної юридичної допомоги населенню; проведення правопросвітницької роботи.

Відповідно до мети та завдань у юридичній клініці:

- проводяться навчальні заняття;
- забезпечується організація та ведення діловодства;
- здійснюється прийом і консультування;
- здійснюється складання та оформлення проектів правових документів;
- проводиться підготовка і поширення публікацій для населення з актуальних правових питань;
- налагоджується співпраця з органами державної влади і місцевого самоврядування, ЗМІ, іншими підприємствами, установами та організаціями;

- проводяться науково-практичні заходи;
- узагальнюється практика ведення справ студентами клініки;
- забезпечується співпраця з іншими юридичними клініками.

НАУКОВИЙ ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ГУРТOK «СКІФІЯ»

При юридичному факультеті діє Науковий історико-правовий гурток «Скіфія», який очолює доцент, кандидат юридичних наук Лісна Іванна Стефанівна та студентський керівник – студент Токмін Олександр. Переважно до складу Наукового історико-правового гуртка «Скіфія» входять студенти 1 та 2 курсів юридичного факультету.

Гурток має власну стіннівку, де публікуються новини про основні заходи, звіти про них. До статей стіннівки додаються фотокартки із засідань та мандрівок гуртку.

Члени Наукового історико-правового гуртка «Скіфія» досліджують сторінки української історії та права. «Скіфія» здійснює дослідницьки мандрівки до Ольвії та має на меті ще декілька подорожей до різних історичних куточків країни. Тематикою заходів гуртку є ознайомлення з історією Києво-Могилянської академії та її засновником, проблема і дослідження норманської теорії виникнення держави у східних слов'ян, держава і право України у 1917–1920 рр., голодомор 1932–1933 рр. як спосіб приборкання українського народу.

Завдання Наукового історико-правового гуртка «Скіфія»:

- забезпечення навчального процесу, спрямованого на оволодіння і поглиблення студентами історико-правових знань з історії України та зарубіжних країн;
- надання безпосередньої можливості студентам брати участь у засіданнях, обговорюваннях, дискусіях та «круглих столах» з історії;
- оволодіння знаннями, уміннями і навичками в роботі з історичними джерелами та вміння їх використовувати в доповідях, рефератах та дослідженнях;
- попередня ступенева праця над майбутніми дипломними роботами.

Відповідно до мети та завдань у Науковому історико-правовому гуртку «Скіфія» проводяться засідання членів гуртку, залучаються до роботи найактивніші студенти-першокурсники юридичного факультету, проводяться активні обговорювання, дискусії із запропонованих тем.

СТУДЕНТСЬКІ ІНІЦІАТИВИ

Окремо слід зазначити про організацію студентського самоврядування на факультеті. Ще з самого початку свого функціонування і

дотепер існує міцна організація старостату (загальні збори старост усіх курсів). Староста є своєрідним «ядром» студентської громади групи, перед якою він є відповідальним.

З лютого 2006 р. на факультеті створено Студентський деканат як елемент системи студентського самоврядування. Він забезпечує представлення інтересів студентської громади факультету, здійснює організацію наукової та культурної сфер, погоджує з деканатом факультету питання, котрі стосуються соціально-побутових, оздоровчих потреб студентської громади факультету, вносить пропозиції про форми заохочення та стягнення студентів, підзвітний та підконтрольний студентській колегії, має власну структуру (старостат і члени студентського деканату). До складу деканату входять близько 20 студентів – активістів факультету, незалежно від курсу. Очолює студентський деканат студентський декан та його заступник. Систематично проводяться збори студентського деканату.

За відносно короткий термін свого існування члени студентського деканату розробили проект символіки факультету (Герб та Гімн факультету), гідно представляли факультет на університетському і міжуніверситетському рівнях, започаткували нові традиції та свята на факультеті, відзначили «кращих із кращих» на стенді «Гордість факультету».

Запорукою успішної підготовки фахівців-юристів ЧДУ імені Петра Могили є творча атмосфера в стінах навчального закладу. Незважаючи на те, що університету лише 20 років, він уже посідає одне з перших місць серед ВНЗ міста Миколаїв.

На юридичному факультеті, силами студентів усіх курсів випускається стінгазета «Юрист», у якій містяться рубрики: «Новини законодавства», «Консультація», «Сторінка спорту», «Дозвілля», рубрика гумору тощо. Рубрики газети підібрані таким чином, щоб вона не тільки була переповнена «сухим» науково-пізнавальним матеріалом, а й містила жарти, малюнки та карикатури.

Слід сказати декілька слів про творчий склад «Юриста» – редколегію, до складу якої входять переважно студенти п'ятого курсу, хоча і студенти інших курсів виявляють бажання розповісти якісь цікаві випадки зі студентського життя, поділитися досвідом і просто гарним настроєм.

Газета випускається майже без відриву від навчання – на великих перервах або після пар. Робота над черговим номером газети завжди проходить злагоджено, та, звичайно, не обходиться без гумору і жартів.

Навчально-виховна робота юридичного факультету базується на «Концепції національного виховання». Ще одним принципом організації

навчально-виховної роботи є підхід до викладання правових дисциплін як до засобу формування свідомості студента. Факультет намагається виховувати фахівців з динамічним, відкритим, творчим типом свідомості, завжди готових сприймати і переробляти нову духовну інформацію. З іншого боку, ця свідомість повинна бути позбавлена ксенофобії і не репресивною, тобто не тільки терпляче ставитися до «чужого», а й активно підтримувати його розвиток.

Однією з провідних вимог до студентів-юристів є всебічний розвиток їх творчих та дослідницьких умінь.

Науково-дослідна робота студентів-юристів спрямована на розвиток у майбутніх спеціалістів і науковців нахилів до пошукової, дослідницької діяльності, до творчого розв'язання навчально-виховних завдань університету, а також формування вмій і навичок застосування дослідницьких методів для розв'язання практичних питань навчання та виховання.

У практиці юридичного факультету широко використовується завдання для самостійної роботи, що передбачає складання: узагальнюючих таблиць; кросвордів, тестів з теми; написання рефератів і доповідей за визначеними викладачем темами; різноманітні групові завдання, що передбачають розв'язання або підготовку проблемних ситуацій.

В умовах активної творчої пізнавальної діяльності студентів-юристів їх роботи все більше набувають характеру дослідницького пошуку. Студентам імпонують творчі завдання: підготовка доповідей, рефератів, виступів.

Центральне місце відведено кафедрам факультету, де провідні викладачі, очолюючи наукові напрямки, проводять широкий спектр наукових досліджень сучасних правових проблем.

Найприємнішим святом є День народження. Для юридичного факультету червона дата календаря – 19 травня. Це день не лише підбиття підсумків роботи викладачів, студентів, оцінки здобутків факультету, а й визначення перспектив розвитку в майбутньому.

З розглянутих прикладів, фактів, подій, досвіду роботи, досягнень у навчальній роботі та вихованні молоді можна й треба зробити певні висновки. Для історії період існування факультету – невеликий проміжок часу, але для підрозділу вищого навчального закладу, яким є юридичний факультет, це досить плідний час становлення, розвитку, набуття досвіду та формування традицій.

КАФЕДРА ІСТОРІЇ ТА ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

ЛІСНА
Іванна Стефанівна,
завідувач кафедри, кандидат
юридичних наук, доцент

Історія кафедри історії та теорії держави і права тісно пов'язана із заснуванням та розвитком самого університету. На першому етапі існування факультету правничих наук відповідно до рішення вченої ради Миколаївського державного гуманітарного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія» та наказу від 29 червня 2006 р. № 798/К «Про закріплення викладачів за кафедрами» було створено кафедру загальноправових наук.

Наказом від 11 вересня 2006 р. відповідно до рішення вченої ради «Факультет правничих наук» було перейменовано у «Юридичний факультет», а вже в жовтні того ж року кафедру загальноправових наук було перейменовано на кафедру історії та теорії держави і права.

За період існування кафедри історії та теорії держави і права завідувачами кафедри були: кандидат юридичних наук, доцент С. Г. Ковальова, кандидат юридичних наук, доцент В. О. Ситник, кандидат юридичних наук, доцент І. С. Лісна.

Нині до складу кафедри входять:

Лісна Іванна Стефанівна – завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент. У 1987 р. закінчила Львівський державний університет імені Івана Франка за спеціальністю «Правознавство». У 1999 р. у Львівському державному університеті ім. І. Франка захистила кандидатську дисертацію на тему: «Становлення державності на Західноукраїнських землях». У 2004 р. отримала вчене звання доцента. Викладає такі дисципліни: історія держави і права зарубіжних країн; історія держави і права України; судова риторика; складання процесуальних документів; адвокатура України.

Ковальова Світлана Григорівна – кандидат юридичних наук, доцент. У 1998 р. закінчила Миколаївський державний педагогічний університет за спеціальністю «Всесвітня історія». У 2004 р. захистила

дисертацію на тему: «Еволюція судової системи та судочинства на українських землях Великого князівства Литовського» (спеціальність 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень). Захист проходив у Одеській національній юридичній академії. З 2010 р. є доцентом кафедри історії та теорії держави і права ЧДУ імені Петра Могили. Викладає дисципліни: теорія держави і права, історія судівництва в Україні, основи римського права, юридична деонтологія, історія політико-правових вчень про державу і право.

Валецька Оксана Валеріївна – кандидат юридичних наук, доцент. У 1996 р. закінчила з відзнакою Миколаївський державний педагогічний інститут, здобула кваліфікацію вчителя російської мови та літератури, практичного психолога в системі освіти. У 2000 р. закінчила з відзнакою Одеський державний університет імені І. І. Мечникова, здобула кваліфікацію юриста. У 2009 р. успішно захистила кандидатську дисертацію на тему: «Правове регулювання оплати праці» зі спеціальності 12.00.05 – трудове право та право соціального забезпечення. У 2011 р. отримала звання доцента кафедри цивільного та кримінального права і процесу. Основний напрям наукових досліджень – трудове право та право соціального забезпечення.

Коновалов Володимир Васильович – старший викладач. 1981 р. закінчив з відзнакою Волгоградську Вищу слідчу школу. У 1981–2000 рр. працював в експертно-криміналістичній службі УМВС України в Миколаївській області. З 2000 р. працює у ЧДУ імені Петра Могили. Викладає дисципліни: кримінальне право, кримінологія, кримінально-виконавче право, судова бухгалтерія.

Панченко Сніжана Сергіївна – старший викладач. У 2000 р. закінчила Одеський державний університет ім. І. І. Мечникова за спеціальністю «Правознавство» та отримала кваліфікацію «Юрист». Є автором понад 15 наукових статей та 10 тез наукових конференцій.

Міщенко Марія Володимирівна – старший викладач. У 2007 р. закінчила з відзнакою Національну юридичну академію України імені Ярослава Мудрого. З березня 2009 р. працює на посаді приватного нотаріуса Миколаївського міського нотаріального округу. З 2014 р. за сумісництвом працює на посаді старшого викладача у ЧДУ імені Петра Могили. Викладає дисципліну «Нотаріат України». Основний напрям наукових досліджень – цивільне та сімейне право, правочини за участю малолітніх та неповнолітніх осіб.

Василенко Ольга Вікторівна – викладач, завідувач кабінету кафедри. У 2009 р. закінчила ЧДУ імені Петра Могили, здобувши кваліфікацію «Магістр з політології». З 2011 р. працює на посаді завідувача кабінету

В. В. Коновалов, Н. В. Вишкваркова, І. С. Лісна, О. В. Валецька, С. Г. Ковальова, О. В. Василенко на кафедрі історії та теорії держави і права

кафедри, а з вересня 2014 р. викладає дисципліни «Історія політико-правових вчень про державу і право», «Основи права України».

Фоміна Марія Андріївна – аспірант кафедри.

Вчені кафедри здійснюють широку програму науково-дослідних робіт у різних сферах юридичної науки. Наукова тема кафедри: «Актуальні проблеми вітчизняного державо- і правотворення».

Результатами наукової роботи є видання ряду монографій та навчальних посібників: Ковальова С. Г. Судебник великого князя Казимира 1468 року : [монографія]. – Миколаїв, 2009; Ковальова С. Г. Історія держави і права зарубіжних країн у запитаннях та відповідях : [навчальний посібник]. – Миколаїв, 2010; Лісна І. С. Складання процесуальних документів : [навчальний посібник] / І. С. Лісна, О. М. Мгалоблішвілі, А. М. Мерненко. – Миколаїв. – 2013. – 268 с.; Лісна І. С. Становлення державності в Україні (1917–1922 рр.) : [монографія у 2-х частинах] / І. С. Лісна. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ імені Петра Могили, 2014. Ч. 2. – 2014. – 444 с.

За роки існування кафедра тісно співпрацює з кафедрами інших університетів України, а саме з Національним університетом «Києво-Могилянська академія»; Національним авіаційним університетом; Національним університетом кораблебудування ім. адмірала С. О. Макарова; Прикарпатським національним університетом імені Василя Стефаника; Російським університетом дружби народів; Філією Російської академії народного господарства та державної служби у м. Липецьк, Міжнародним гуманітарним університетом та ін.

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ТА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

ШВЕДОВА
Ганна Леонідівна,
завідувач кафедри, кандидат
юридичних наук, доцент

Історія розвитку кафедри цивільного та кримінального права і процесу бере початок зі створення в 1999 р. у Миколаївській філії НаУКМА кафедри правознавства. Після створення у 2001 р. факультету правничих наук було засновано окрему кафедру галузевих правових наук, яку у 2006 р. перейменовано на кафедру цивільного та кримінального права і процесу.

У різні періоди часу кафедрою завідували кандидат юридичних наук, доцент В. О. Ситник; кандидат юридичних наук, доцент М. В. Бориславська, кандидат юридичних наук, доцент Л. В. Мамчур; доктор юридичних наук, професор О. А. Кириченко. Свого часу на кафедрі працю-

вали такі відомі вчені, як: доктор юридичних наук, професор В. П. Ємельянов; доктор юридичних наук, професор В. М. Коссак; кандидат юридичних наук, професор В. Л. Мусіяка; доктор юридичних наук, професор В. М. Стратонов. У тісній співпраці з такими провідними вченими, як: доктор юридичних наук, академік О. М. Костенко, який родом із Миколаївщини; доктор юридичних наук, професор Р. О. Стефанчук; доктор юридичних наук, професор В. Л. Костюк, забезпечувалось проведення плідної наукової роботи кафедри.

До сучасного складу кафедри входять:

Шведова Ганна Леонідівна – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри. У 2001 р. здобула вищу освіту за спеціальністю «Правознавство». З 2001 до 2003 рр. працювала на посадах помічника адвоката, консультанта Господарського суду Миколаївської області. З 2003 р. працює викладачем, старшим викладачем кафедри історії та теорії держави і права ЧДУ імені Петра Могили. У 2013 році захистила у спеціалізованій вченій раді Інституту держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України кандидатську дисертацію на тему: «Корупція (політико-кримінологічне дослідження)» за спеціальністю

12.00.08 – кримінальне право, кримінологія; кримінально-виконавче право. З 2014 року призначена на посаду завідувача кафедри цивільного та кримінального права і процесу. Викладає дисципліни «Кримінальне право», «Кримінологія», «Кримінально-виконавче право».

Блага Алла Борисівна – доктор юридичних наук, в. о. професора. Полковник міліції у відставці. Коло наукових інтересів: дотримання прав людини; запобігання насильству в сім'ї; жіноча злочинність. Національний тренер з питань запобігання і протидії насильству в сім'ї, член Союзу юристів України, Кримінологічної асоціації України, ВГО «Асоціація кримінального права».

Січко Дмитро Сергійович – кандидат юридичних наук, доцент. У 2001 р. закінчив з відзнакою магістратуру державної служби Одеської національної юридичної академії. З 2001 до 2004 рр. – навчання в аспірантурі Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова. З 2005 р. працює у ЧДУ імені Петра Могили. У 2006 р. захистив у спеціалізованому вченій раді Львівського національного університету імені І. Франка дисертацію «Правова природа договору лізингу в Україні» на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право.

Мамчур Людмила Володимирівна – кандидат юридичних наук, доцент. Закінчила з відзнакою юридичний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка за спеціальністю «Правознавство». З 1996 р. розпочала викладацьку діяльність. У 2006 р. у спеціалізованій раді Львівського національного університету імені Івана Франка захистила дисертацію на тему: «Правове регулювання реклами (цивілістичний аспект)». Серед наукових інтересів – цивільне право, право інтелектуальної власності, інформаційне право, альтернативне судочинство. У грудні 2010 р. вченою радою ЧДУ імені Петра Могили затверджено тему докторської дисертації: «Договори у сфері надання телекомунікаційних послуг».

Шапвалова Ольга Іванівна – кандидат юридичних наук, доцент. У 1978 р. закінчила Одеський державний університет ім. І. І. Мечникова. Кандидатську дисертацію на тему: «Проценти у грошових зобов'язаннях (цивілістичні аспекти)» захистила у 2005 р. у спеціалізованій раді Одеської національної юридичної академії. З 2005 р. працює у ЧДУ імені Петра Могили. Викладає такі дисципліни: «Корпоративне право», «Договірне право», «Господарське право», «Основи римського права».

Тунтула Олександра Сергіївна – кандидат юридичних наук, доцент. У 2005 р. закінчила Юридичний інститут Прикарпатського націо-

нального університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ). У 2013 р. захистила у спеціалізованій вченій раді Національної академії прокуратури України кандидатську дисертацію на тему: «Отримання і форми оперування доказами у кримінальному провадженні України». З 2008 р. викладає у ЧДУ імені Петра Могили.

Вовчук Альона Анатоліївна – завідувач кабінету кафедри.

В основі розвитку кафедри лежить науково-дослідна діяльність професорсько-викладацького колективу в напрямку теоретико-прикладних міжгалузевих та спеціальних досліджень сфери цивільного, кримінального, господарського права і процесу. Свого часу під керівництвом професора О. А. Кириченка розроблено понад 100 новітніх доктрин і концепцій юриспруденції. Також під науковим керівництвом академіка О. М. Костенка, професора В. М. Коссака, професора В. Л. Костюка, професора О. А. Кириченка захищено чотири кандидатських дисертацій. На сьогодні продовжується науково-дослідна робота кафедри в рамках теми: «Актуальні проблеми вітчизняного державо- і правотворення». Робота проводиться у тісній співпраці з Київською, Харківською, Одеською, Львівською, Івано-Франківською науковими школами цивільного та кримінального права і процесу, у зв'язку з чим регулярно відбуваються спільні наукові конференції, семінари, видаються збірники наукових праць та друкуються інші видання.

Колектив кафедри цивільного та кримінального права і процесу

Співробітництво з такими провідними навчальними закладами України, як: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, Національний університет «Києво-Могилянська академія», Львівський національний університет імені Івана Франка, державні університети внутрішніх справ у Львові та Одесі, Харківський національний університет внутрішніх справ, Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого, Національний університет «Одеська юридична академія», Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника, Інститут кримінально-виконавчої служби ДПС України сприяє консолідації спільних зусиль університетів на підвищення якості правової освіти в Україні. У зв'язку з цим особливу увагу на кафедрі приділено роботі зі студентами, постійна та наполеглива співпраця з якими дає можливість посідати перші сходинки в щорічних студентських змаганнях та олімпіадах із різних правових дисциплін.

Поряд із науковою роботою професорсько-викладацький склад кафедри забезпечує на високому навчально-методичному рівні викладання для студентів юридичного факультету, Інституту післядипломної освіти та інших факультетів університету таких навчальних дисциплін: «Цивільне право», «Цивільний процес», «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Криміналістика», «Кримінологія», «Господарське право», «Договірне право», «Корпоративне право», «Сімейне право», «Інформаційне право», «Аграрне право», «Земельне право», «Екологічне право» та ін., забезпечує необхідну підготовку курсових та дипломних робіт. Викладачами кафедри проводяться щорічні стажування та підвищення кваліфікації в різних навчальних закладах та установах України (Інститут інтелектуальної власності Національного університету «Одеська юридична академія», НДЕКЦ УМВС в Миколаївській області) та за сприяння міжнародних організацій, зокрема, ОБСЄ.

КАФЕДРА КОНСТИТУЦІЙНОГО ТА АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

КОВАЛЬ
Алла Анатоліївна,
завідувач кафедри, кандидат
юридичних наук, доцент

Історія кафедри конституційного та адміністративного права і процесу бере свій початок ще з перших років функціонування Миколаївського державного гуманітарного університету імені Петра Могили. Передумовою її створення стало рішення експертної ради Державної Акредитаційної Комісії України від 16 червня 2004 р. Спираючись на досвід функціонування факультету правничих наук Національного університету «Києво-Могилянська академія», наказом ректора МДГУ імені Петра Могили А. П. Клименка від 6 вересня 2005 р. було створено кафедру державно-правових наук у складі факультету правничих наук. 31 жовтня 2006 р. кафедру державно-правових наук було перейменовано на кафедру конституційного та адміністративного права і процесу юридичного факультету МДГУ імені Петра Могили.

Професорсько-викладацький склад кафедри протягом усіх років її функціонування забезпечує викладання навчальних дисциплін для студентів юридичного та інших факультетів, інституту післядипломної освіти ЧДУ імені Петра Могили, а саме: «Конституційне право України», «Судові та правоохоронні органи», «Адміністративне право», «Державне право зарубіжних країн», «Права людини та їх захист», «Фінансове право», «Податкове право», «Міжнародне публічне право», «Проблеми забезпечення конституційних прав людини», «Актуальні проблеми конституційного права України на сучасному етапі державотворення».

Основними напрямками наукових досліджень кафедри є проблеми конституційного та адміністративного права і процесу, забезпечення конституційних прав людини у кримінальному судочинстві на сучасному етапі державотворення України. Результатами наукової роботи кафедри є видання монографій та навчальних посібників з адміністративного права (автори – О. В. Синьов, О. М. Чернетченко), з конститу-

ційного права (автори – А. А. Коваль, Л. Р. Грицаєнко), з проблем державного управління (автор – О. П. Ковалевська).

Упродовж минулих років викладачі кафедри забезпечили складання державних іспитів із конституційного та адміністративного права і процесу студентами-випускниками бакалаврської програми з правознавства, а також успішну підготовку та захист кваліфікаційних робіт за тематикою конституційного та адміністративного права студентами-випускниками програми підготовки спеціалістів-правознавців.

Кафедра тісно співпрацює з юридичними факультетами Запорізького національного університету, Херсонського державного університету, Національним університетом кораблебудування ім. адмірала С. О. Макарова та іншими навчальними закладами України. Необхідно також відмітити широку міжнародну співпрацю кафедри. Результати наукової діяльності працівників публікуються у наукових виданнях Республіки Білорусь, Республіки Молдова, США, а також країнах Західної Європи.

Під час викладання дисциплін викладачі спираються не тільки на загальнотеоретичні положення, а й на практичний досвід у сфері захисту прав людини. Це є закономірним, адже О. В. Синьов є регіональним координатором зі зв'язків з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради з прав людини у Миколаївській області, А. А. Коваль – колишній слідчий органів внутрішніх справ, О. М. Чернетченко, О. П. Ковалевська, Л. Р. Грицаєнко є практикуючими адвокатами. Кафедра успішно забезпечує підвищення кваліфікації та стажування викладачів інших ВНЗ та здійснює підготовку аспірантів.

У ході своєї діяльності кафедра конституційного та адміністративного права і процесу тісно взаємодіє з громадськими організаціями. В рамках співпраці організовує круглі столи та семінари щодо проблем захисту фундаментальних прав незахищених верств населення, правового навчання та виховання населення.

Окремо необхідно відмітити, що викладачами кафедри налагоджено зв'язки із судами загальної юрисдикції, які є базами проходження практики студентів. Працівники судів надають суттєву допомогу у набутті майбутніми фахівцями практичних навичок та закріпленні теоретичних знань отриманих на заняттях.

За період існування кафедри завідувачами були: кандидат юридичних наук, доцент В. М. Сущенко, кандидат юридичних наук, доцент О. В. Синьов.

У різні часи на кафедрі працювали досвідчені професіонали, серед яких: кандидат юридичних наук, доцент В. М. Сущенко, кандидат

юридичних наук, доцент О. П. Сікорський, кандидат юридичних наук, доцент Д. Д. Коссе, кандидат юридичних наук, доцент І. В. Дмитриченко, Н. М. Лазарева, Ю. М. Синьова, які зробили значний внесок у розвиток та становлення кафедри.

На сьогодні навчальний процес на кафедрі забезпечує такий колектив фахівців:

Коваль Алла Анатоліївна – завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент, майор міліції запасу. У 2003 р. закінчила Херсонський юридичний інститут Національного університету внутрішніх справ за спеціальністю «Правоохоронна діяльність», після чого працювала слідчим у Білозерському РВ УМВС України в Херсонській області, інспектором управління кадрового забезпечення УМВС України в Херсонській області. У 2004 р. закінчила магістратуру Національного університету внутрішніх справ. У 2004–2008 рр. була ад'юнктом Харківського національного університету внутрішніх справ. У 2004–2011 рр. працювала на посаді старшого викладача кафедри кримінального процесу Херсонського юридичного інституту Харківського національного університету внутрішніх справ. У 2011 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Техніка формування норм права: кримінально-процесуальний аспект».

Грицаєнко Леонід Романович – доктор юридичних наук, в. о. професора. Випускник Харківського юридичного інституту (1979 р.) У 1979–1983 рр.

Н. В. Вишкваркова, А. А. Коваль, О. В. Синьов, О. Є. Колодочка, О. М. Чернетченко, Д. С. Січко

обіймав посади слідчого та заступника прокурора Києво-Святошинського району Київської області. У серпні 1983 р. призначений прокурором Чорнобильського району. Протягом 1986–1988 рр. він брав участь у ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС. У 1988 р. став старшим помічником прокурора Київської області з організаційних питань і контролю виконання, з 1989 р. – начальник слідчої частини прокуратури Київської області. У 1992 р. призначений заступником прокурора, а в 1995 р. – прокурором Броварського району Київської області. З 1997 р. – прокурор із питань нагляду за додержанням кримінально-виконавчого законодавства Київської області. Протягом 2001–2003 рр. – заступник директора Департаменту адміністрування судів Міністерства юстиції України, директор Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення діяльності керівного складу Міністерства юстиції України, радник міністра юстиції України. У 2004–2010 рр. очолював кафедру нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах та інших примусових заходів, виконував обов'язки директора Інституту підвищення кваліфікації кадрів Національної академії прокуратури України.

Ковалевська Оксана Петрівна – доктор наук з державного управління, кандидат юридичних наук, в. о. доцента, адвокат. У 2009 р. захистила дисертацію на тему: «Адміністративно-правове забезпечення функціонування інституту комунальної власності в Україні» та здобула науковий ступінь кандидата юридичних наук. У 2015 р. у спеціалізованій раді ЧДУ імені Петра Могили захистила дисертацію на тему: «Механізми реалізації державної житлової політики в Україні на різних рівнях управління» за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Синьов Олександр Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент, майор міліції запасу, адвокат, регіональний координатор зі зв'язків з громадськістю Уповноваженого Верховної Ради з прав людини в Миколаївській області. У 1995 р. закінчив Харківську національну юридичну академію України. У 2002 році захистив кандидатську дисертацію на тему: «Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на права і свободи громадян». Працює над докторською дисертацією на тему: «Адміністративно-правове забезпечення функціонування інститутів громадянського суспільства».

Кравченко Інна Анатоліївна – кандидат юридичних наук, старший викладач. У 2005 р. отримала вищу освіту у Херсонському юридичному інституті Національного університету внутрішніх справ. У 2009 р.

закінчила магістратуру за спеціальністю «Правознавство» в Київському національному університеті внутрішніх справ. У 2012 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Адміністративно-правове регулювання внутрішньої торгівлі в Україні».

Чернетченко Олена Миколаївна – кандидат юридичних наук, старший викладач, капітан податкової служби запасу, адвокат. У 2015 р. у Національному авіаційному університеті захистила дисертацію на тему: «Законність як принцип адміністративної діяльності органів доходів і зборів у податковій сфері» (спеціальність 12.00.07 – адміністративне право і процес, фінансове право, інформаційне право).

Колодочка Ольга Євгенівна – завідувач кабінету кафедри, викладач, аспірант кафедри адміністративного та господарського права Запорізького національного університету.

Кафедра конституційного та адміністративного права і процесу активно реалізує концепцію діяльності університету, яка має на меті продовження славетних традицій Києво-Могилянської Академії у всебічному розвитку особистості студента, виховання компетентних та професійних юристів у дусі поваги до закону, здатних ефективно вирішувати виклики, які стоять перед суспільством та державою.

Круглий стіл з проблем правосвідомості та правової культури на юридичному факультеті ЧДУ імені Петра Могили

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ

Декан факультету:

Ляпіна Людмила Анатоліївна –
кандидат політичних наук, доцент

Заступник декана:

Фесенко Артур Михайлович –
кандидат історичних наук, доцент

*Провідний
фахівець деканату:*

Бондар Ганна Миколаївна

ЛЯПІНА
Людмила Анатоліївна,
 декан факультету, кандидат
 політичних наук, доцент

Історія факультету соціології ЧДУ імені Петра Могили бере свій початок від вересня 2001 р., коли в університеті було відкрито спеціальність соціально-гуманітарного профілю – «Соціальна робота». Тоді за ініціативою Головного управління праці та соціального захисту Миколаївської обласної державної адміністрації, яке очолювалося кандидатом економічних наук, професором **Ю. О. Шклярським**, та за підтримки керівництва ВНЗ у складі факультету політичних наук (тодішній декан – доктор історичних наук, професор **М. О. Багмет**) було створено випускову кафедру соціальної роботи, педагогіки та психології на чолі з доктором педагогічних наук, професором **М. М. Букачем**. У цьому ж році було здійснено перший набір студентів у кількості 50 осіб, які навчалися за програмою бакалаврату.

15 лютого 2001 р. університет і Головне управління праці та соціального захисту населення Миколаївської облдержадміністрації уклали спеціальну Угоду, згідно з якою в межах загальної ліцензованої кількості набору для навчання за держзамовленням забезпечувалося 10 місць для цільового прийому за направленнями поза конкурсом.

У 2005 р. випускова кафедра соціальної роботи, педагогіки та психології отримала ліцензію на підготовку фахівців кваліфікаційного рівня «спеціаліст», а у 2006 р. – «магістр».

Протягом осені 2005 р. у контексті стратегії розвитку університету рішенням вченої ради було створено факультет соціології та однойменну кафедру із перспективою відкриття спеціальності «Соціологія». Деканом новоствореного факультету та завідувачем кафедри соціології стала доктор соціологічних наук, професор **Н. Б. Шуст**. З вересня 2006 р. факультет соціології очолює кандидат політичних наук, доцент **Л. А. Ляпіна**. У цей самий період у межах факультету запрацювала кафедра філософії, очолювана доктором філософських наук, професором **В. Л. Гавелею**. На навчальний 2005/2006 рік припав і перший випуск спеціалістів із соціальної роботи.

У вересні 2007 р. кафедру соціології очолила доктор педагогічних наук, професор **І. А. Мейжис**. Тоді ж було ліцензовано спеціальність «Соціологія». У 2008/2009 навчальному році факультет соціології здійснив перший набір студентів за спеціальністю «соціологія» за програмою бакалаврату.

У цей же період було відкрито аспірантуру за фахом «Соціологія» (наукові керівники – доктор філософських наук, професор **В. Л. Гавеля**, доктор педагогічних наук, професор **І. А. Мейжис**).

У 2014 р. кафедру соціальної роботи, управління та педагогіки, яка нині є випусковою для спеціальності «Соціальна робота», очолила доктор наук з державного управління, професор **Г. В. Коваль**. Тоді ж було створено кафедру психології на чолі з доктором психологічних наук, професором **Я. В. Васильєвим**, відкрито спеціальність «Психологія» і здійснено перший набір студентів за програмою бакалаврату.

Сьогодні на факультеті соціології функціонують 4 кафедри: кафедра соціології; кафедра психології; кафедра соціальної роботи, управління та педагогіки; кафедра філософії.

Факультет соціології здійснює підготовку фахівців-бакалаврів, спеціалістів та магістрів з трьох затребуваних у сучасному суспільстві спеціальностей: «Соціальна робота», «Соціологія», «Психологія».

На факультеті навчаються близько 500 студентів зазначених спеціальностей.

Факультет соціології співпрацює з такими провідними установами та організаціями, як: Інститут соціології НАН України; Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України; Інститут філософії ім. Г. С. Сковороди НАН України; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна; Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова; Київський національний університет імені Тараса Шевченка; Луганський національний університет імені В. Даля; Херсонський національний технічний університет; Національний університет кораблебудування

Посвята у професію «Соціальна робота»

імені адмірала Макарова; Криворізький національний університет; Соціологічна Асоціація України; Всеукраїнська асоціація психотерапевтів (Миколаївське відділення).

На факультеті функціонує розвинене студентське самоврядування. Його головним органом є Студентський деканат (студентським деканом нині є студентка III курсу спеціальності «соціологія» О. Ветрова). Основними напрямками роботи є організація науково-дослідної роботи, дозвілля, соціального захисту студентів.

Загалом, студентське життя факультету – це:

- участь студентів у вузівських, міжвузівських та загальноміських соціальних акціях, у практичній роботі державних і недержавних установ соціальної сфери, благодійних фондів, волонтерському русі;
- шефство над дитячими притулками, школами, профільними вищими професійними училищами;
- проведення наукових конференцій, молодіжних форумів різного характеру й масштабу, участь у міжнародних соціальних проектах, стажування за кордоном;
- проведення соціологічних досліджень у ВНЗ, місті та області;
- організація щорічних урочистих театралізованих ритуалів клятв першокурсників на вірність обраним професіям, участь в університетських та міських святах, спортивних та інтелектуальних змаганнях.

Отже, сьогодні факультет соціології ЧДУ імені Петра Могили є визнаним освітньо-науковим центром Миколаївщини з перспективами подальшого зміцнення й розвитку.

Колектив факультету соціології

КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ

МЕЙЖИС
Ірина Альбертівна,
завідувач кафедри, доктор
педагогічних наук, професор

Соціологія – це наука про суспільство, наука про людське співіснування. У сучасному світі соціологія постає невід’ємним компонентом культури, є підставою для вивчення соціальних процесів, для прогнозування майбутнього та прийняття управлінських рішень на всіх рівнях: від державного до внутрішньогрупових. Головна функція соціологічної освіти – сформувати соціальне мислення, розуміння соціальних проблем, джерел їх виникнення та можливих шляхів вирішення.

Історія кафедри соціології ЧДУ імені Петра Могили бере свій початок відтоді, коли протягом осені 2005 р. у контексті стратегії розвитку університету рішенням вченої ради було створено факультет соціології та однойменну кафедру із перспективою відкриття спеціальності «Соціологія». Завідувачем кафедри соціології стала доктор соціологічних наук, професор **Н. Б. Шуст.**

У вересні 2007 р. кафедру соціології очолила доктор педагогічних наук, професор **І. А. Мейжис.** Тоді ж було ліцензовано спеціальність «Соціологія». У 2008/2009 навчальному році факультет соціології здійснив перший набір студентів за спеціальністю «соціологія» за програмою бакалаврату, нині ведеться й підготовка фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями «спеціаліст» та «магістр».

На цей же період припадає відкриття аспірантури за фахом «Соціологія» (наукові керівники – доктор філософських наук В. Л. Гавеля та доктор педагогічних наук І. А. Мейжис), до лав якої вступили випускники факультету соціології: В. Чорна, О. Яцюк, Ю. Качанова, Б. Бондарець та ін.

У 2012 р. захистила кандидатську дисертацію з соціології освіти **Н. В. Рожанська,** яка нині є одним з провідних викладачів кафедри.

Упродовж 2011–2014 рр. кадровий склад кафедри соціології поповнився доктором філософських наук, професором, знаним в Україні фахівцем у галузі народознавства та релігієзнавства **Г. С. Лозко,** а також кандидатом соціологічних наук, доцентом **М. А. Гоманюком,**

кандидатом соціологічних наук, доцентом **Л. В. Калашниковою**, кандидатом педагогічних наук, доцентом **І. Ф. Івановою**, кандидатом філософських наук, доцентом **О. В. Марущаком**, кандидатом політичних наук **Д. А. Локтіоновою**, кандидатом філософських наук **О. В. Бороденко**.

Сьогодні зусилля кафедри соціології спрямовано на формування усвідомлень студентами спеціальності того факту, що підготовка фахівців із соціології є нагальною потребою сучасного етапу розвитку суспільства. Адже тисячі суб'єктів підприємницької діяльності, що функціонують в одній лише Миколаївській області, різноманітні фонди, центри з вивчення громадської думки, центри соціального прогнозування, соціальні служби, соціально-економічні відділи та відділи внутрішньої політики місцевих органів самоврядування – постійно потребують висококваліфікованих фахівців, які володіють фундаментальними законами розвитку суспільства та механізмами регулювання й управління суспільними процесами, вміють визначати пріоритетні напрями соціального розвитку і розробляти конкретні рекомендації з розв'язання соціальних протиріч та конфліктів.

Одночасно із забезпеченням якості теоретичної підготовки велика увага на кафедрі приділяється організації практики, яка є невіддільною складовою професійної підготовки фахівців: практика завершує процес засвоєння професійно орієнтованих дисциплін, який дає можливість повною мірою використати у професійній діяльності здобуті знання та навички, передбачаючи, що студенти засвоїли матеріал обов'язкових навчальних дисциплін, зокрема «Методика та методи соціологічних досліджень», галузевих соціологій, брали активну участь у семінарських і практичних заняттях, на яких відпрацьовувались основні засади роботи зі збору, обробки та узагальнення соціологічної інформації. Базами практики для студентів виступають соціологічні та соціальні служби, громадські організації, місцеві засоби масової інформації, рекламні агенції, бізнес-структури (їхні маркетингові служби), а також структурні підрозділи органів місцевого самоврядування. До складання програми практик, методологічних рекомендацій, індивідуальних завдань студентів активно залучалися екс-заступник завідувача кафедри соціології, кандидат історичних наук, доцент **М. О. Міну**, кандидат історичних наук, доцент **А. М. Фесенко** та завідувач кабінету кафедри соціології **В. А. Шанц**.

Науково-дослідна та науково-практична діяльність кафедри соціології – це чисельні публікації викладачів у наукових журналах, їхня участь у міжнародних, вітчизняних та університетських конференціях, плідні

Проведення заняття доцентом В. К. Коробовим

контакти із провідними соціологічними службами в державі й області, а також участь у соціологічних дослідженнях із залученням до них студентів як майбутніх соціологів. Плідною є співпраця кафедри соціології з провідною соціологічною службою м. Миколаїв Миколаївським центром вивчення громадської думки

«Наваль-Експерт», який очолює Л. П. Білоконь. Цей центр вже багато років є провідною базою практики студентів факультету.

У 2011–2012 рр. зусиллями завідувача кафедри І. А. Мейжис, доцентів Л. М. Калашникової та А. М. Фесенко було укладено довгострокову угоду з Миколаївським міськвиконкомом, згідно з якою студенти старших курсів здійснюють соціологічні дослідження на актуальну для міста тематику в рамках своїх дипломних проєктів та проходять переддипломну практику у структурних підрозділах міськвиконкому.

Уже більше 5 років при факультеті соціології діє Центр соціологічних досліджень, очолюваний деканом факультету Л. А. Ляпіною, яка є членом Соціологічної асоціації України. Діяльність Центру зосереджено на вивченні думки як студентів ВНЗ, так і мешканців міста з актуальних і дискусійних питань соціально-політичного та соціокультурного характеру, проводячи комплексні опитування громадської думки («омнібуси»), виконує замовлення опитування, що надходять від ректорату та вченої ради університету, Інформаційного центру Європейського Союзу в м. Миколаїв, інших громадських організацій міста, органів державної влади та місцевого самоврядування.

Персональний склад кафедри соціології нині є таким:

Мейжис Ірина Альбертівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри. Коло наукових інтересів: останні роки працює над проблемами створення соціального капіталу в Україні, дослідженнями цінностей українців, питаннями формування нової громадянськості, оздоровлення соціального життя у нашій країні. Викладає навчальні дисципліни «Соціальна психологія», «Соціологія особистості» «Соціологія урбанізаційних процесів» та ін. Автор понад 70 наукових і методичних робіт, з яких 7 надруковані у виданнях Фінляндії та Росії.

Іванова Ірина Федорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри. Займається науково-дослідницькою діяль-

ністю в рамках теми: «Формування професійної ідентичності та професійної компетентності у студентів різної професійної спрямованості». Викладає дисципліни «Гендерна соціологія», «Іміджологія» і «Соціологія молоді»; «Аналітико-синтетична переробка інформації», «Етика ділового спілкування» і «Соціальна психологія організацій»; «Консультації в соціальній сфері» і «Менеджмент персоналу».

Калашнікова Людмила Володимирівна – кандидат соціологічних наук, доцент. У 2008 р. захистила дисертацію на тему: «Детермінація і специфіка девіантної поведінки підлітків в умовах промислового регіону (на прикладі Криворізького регіону)». На кафедрі соціології викладає дисципліни «Технології електоральних соціологічних досліджень», «Організація діяльності соціологічних служб», «Методи комп'ютерної обробки соціологічної інформації», «Математично-статистичні методи в соціології», «Соціоінженерна діяльність та соціальне прогнозування».

Ляпіна Людмила Анатоліївна – кандидат політичних наук, доцент, декан факультету соціології. Кандидат політичних наук зі спеціальності «Етнополітологія та етндержавознавство». Дисертацію захистила в 2003 р. у спеціалізованій вченій раді Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Коло наукових інтересів: дослідження теоретичних концепцій мультикультуралізму. Працює над написанням докторської дисертації на тему «Еволюція сучасних соціологічних концепцій мультикультуралізму». Викладає дисципліни «Вступ до спеціальності», «Методика викладання соціогуманітарних дисциплін», «Етносоціологія».

Фесенко Артур Михайлович – кандидат історичних наук, доцент, заступник декана факультету соціології. Коло наукових інтересів: займається дослідженням питань праці та соціальної політики, зайнятості та безробіття, рівня життя населення. Викладає дисципліни «Соціологія праці та зайнятості», «Соціологія менеджменту», «Соціальна політика», «Паблік рілейшнз», «Вибірчий процес та його регулювання».

Бороденко Олег Віталійович – кандидат філософських наук, старший викладач. У 2013 р. захистив кандидатську дисертацію на тему: «Тілесний і духовний аспекти людського буття в творчості Андрія Платонова».

Рожанська Наталя Володимирівна – кандидат соціологічних наук, в. о. доцента. У 2012 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Соціально-гуманітарна освіта як чинник демократизації українського суспільства». Викладає навчальні дисципліни «Соціологія освіти», «Загальна соціологічна теорія», «Соціологія», «Соціологія сім'ї», «Технологія маркетингових досліджень», «Соціологічні методи вивчення ринку».

Локтіонова Динара Анатоліївна – кандидат політичних наук, в. о. доцента. У 2013 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Електоральна поведінка громадян Південного регіону України в контексті виборчих систем». На кафедрі соціології викладає дисципліни «Технології електоральних соціологічних досліджень», «Соціологія політики», «Соціологічний консалтинг», «Основи демократії», «Соціоінженерна діяльність та соціальне прогнозування».

Чорна Вікторія Олександрівна – викладач кафедри. У 2011 р. закінчила аспірантуру ЧДУ імені Петра Могили за спеціальністю 22.00.04 – «Спеціальні та галузеві соціології». Працює над дисертаційним дослідженням на тему: «Соціальні виміри трудової міграції Південного регіону України». На кафедрі соціології проводить заняття з дисциплін «Соціологія», «Етносоціологія», «Соціологія молоді», «Методика викладання соціогуманітарних дисциплін», «Соціологія глобальних процесів». Коло наукових інтересів: соціологія міграції, трудова міграція, демографічний процес.

Бондарець Богдан Богданович – викладач кафедри. Випускник ЧДУ імені Петра Могили (спеціальність «Соціальна робота»). У 2013 р. закінчив аспірантуру за спеціальністю 22.00.04 – «Спеціальні та галузеві соціології». Працює над дисертаційним дослідженням на тему: «Вплив комерційної реклами на формування ціннісних установок української

Колектив кафедри соціології

молоді». На кафедрі соціології проводить семінарські заняття з дисциплін «Математико-статистичні методи в соціології», «Методи комп'ютерної обробки соціологічної інформації», «Основи наукових досліджень», «Вступ до спеціальності «Соціологія».

Светлікова Олександра Володимирівна – аспірант кафедри;

Онщенко Анна Сергіївна – аспірант кафедри;

Волощук Ольга Юріївна – аспірант кафедри;

Мельничук Василь Михайлович – аспірант кафедри;

Козачук Максим Богданович – аспірант кафедри.

Завідувачем кабінету кафедри нині є магістр соціології, випускниця факультету соціології ЧДУ імені Петра Могили 2012 року **Бондаренко Олена Ігорівна**.

За зовнішнім сумісництвом працює **Коробов Володимир Кузьмич** – кандидат соціологічних наук, доцент, завідувач кафедри соціології та філософії Херсонського національного технічного університету;

До участі в організаційних заходах, науковій і навчальній роботі кафедри в різний час залучалися: Заслужений працівник народної освіти України, завідувач відділу етнополітології Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України доктор політичних наук, професор **Войналович Віктор Анатолійович**; Заслужений діяч науки і техніки України, директор Інституту соціології, психології та управління Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова, доктор історичних наук, професор **Євтух Володимир Борисович**; доктор соціологічних наук, професор, завідувач кафедри соціології Одеського національного університету ім. І. І. Мечникова **Онищук Віталій Михайлович**; доктор соціологічних наук, професор Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна **Хижняк Лариса Михайлівна**.

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ, УПРАВЛІННЯ І ПЕДАГОГІКИ

КОВАЛЬ
Ганна Володимирівна,
завідувач кафедри, доктор
наук з державного управління,
в. о. професора

З запровадження в університеті спеціальності «Соціальна робота» було викликано тим, що система соціального забезпечення, яку Україна з набуттям незалежності отримала у спадок, не могла задовольнити зростаючі потреби населення в соціальній підтримці. Усвідомлюючи нагальність вищезазначеної проблеми, в лютому 2001 р. Миколаївська філія НаУКМА і Головне управління праці та соціального захисту населення Миколаївської облдержадміністрації уклали Угоду про підготовку та працевлаштування фахівців для роботи в системі соціального захисту населення, пенсійних фондах, службах зайнятості та інших державних виконавчих службах. Це єдина в університеті спеціальність, яку було утворено Головним управлінням праці та соціального захисту населення для забезпечення потреб галузі.

Рішенням ДАК України від 2 липня 2001 р. університет отримав ліцензію на підготовку бакалаврів із спеціальності «Соціальна робота». Згідно з ухвалою вченої ради при факультеті політичних наук було створено кафедру соціальної роботи, педагогіки та психології. Перший набір студентів здійснили в 2001 р. у кількості 60 студентів.

Із 2004–2005 навчального року в МДГУ імені Петра Могили запроваджено підготовку фахівців із соціальної роботи за заочною формою навчання при факультеті післядипломної освіти.

У 2005 р. кафедра соціальної роботи, педагогіки та психології пройшла акредитацію рівня «бакалавр» та отримала ліцензію на підготовку спеціалістів із соціальної роботи. Наступного року кафедра соціальної роботи, педагогіки та психології пройшла акредитацію рівня «спеціаліст» та отримала ліцензію на підготовку магістрів із соціальної роботи. Відтоді з 2006–2007 н. р. кафедра здійснює випуски бакалаврів, спеціалістів і магістрів соціальної роботи. Отже, вже десять років, тепер уже Чорноморський державний університет імені Петра Могили, випускає соціальних працівників, з яких більша частина працює в системі

соціального захисту населення, пенсійних фондах, службах зайнятості, інших державних виконавчих службах та в загальноосвітніх школах.

Оскільки потреба в наших випускниках в системі державного управління зростає з кожним роком, кафедру було переіменовано в кафедру соціальної роботи, управління і педагогіки. На кафедрі сформовано відповідний кадровий потенціал, що забезпечує необхідну якість підготовки фахівців.

Персональний склад кафедри:

Коваль Ганна Володимирівна – завідувач кафедри, доктор наук з державного управління, в. о. професора. Працює в ЧДУ імені Петра Могили з 2008 р. За період роботи в університеті: в 2008 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Формування патріотизму – важливий чинник політичної соціалізації молоді на сучасному етапі державотворення України»; в 2010 р. отримала вчене звання доцента кафедри державної політики і менеджменту; в 2014 р. захистила докторську дисертацію на тему: «Розвиток механізмів формування та реалізації державної молодіжної політики України на регіональному рівні».

Палагнюк Юліана Вікторівна – доктор наук з державного управління, доцент кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки. У 2015 р. захистила докторську дисертацію з державного управління на тему: «Механізми формування та реалізації державної євроінтеграційної політики України».

У 2002 р. отримала диплом бакалавра МФ На УКМА з відзнакою за спеціальністю «Політологія», а у 2003 р. – диплом спеціаліста з відзнакою за спеціальністю «Політологія» МДГУ імені Петра Могили. У 2004 р. отримала міжнародний ступінь магістра політичних наук Центральноєвропейського університету (Угорщина).

Під час навчання в аспірантурі у 2005–2006 рр. проходила наукове стажування в Оксфордському університеті (Великобританія) за стипендією «Чівнінг», а у 2006–2007 рр. – у Сілезькому університеті (Республіка Польща). У 2008 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Політологічний аналіз медіа-реформ у сучасній Україні та Республіці Польща» за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси.

За успіхи в науково-дослідній роботі отримала нагороди і подяки, в тому числі Подяку Прем'єр-міністра України (2009 р.), Диплом III Конкурсу імені Єжи Гедройця – II місце в категорії кандидатських робіт (2009 р.). У жовтні 2015 р. стала переможцем Миколаївського обласного конкурсу «Кращий педагогічний працівник» у номінації «Вища освіта».

Під час навчання в докторантурі ЧДУ імені Петра Могили (2011–2013 рр.) проходила короткострокові закордонні стажування в науково-дослідних

установах Португалії, Норвегії, Німеччини, Угорщини, Румунії та Грузії. Є автором понад 60 наукових публікацій.

Попова Тетяна Семенівна – кандидат педагогічних наук, доцент. У 1978 р. закінчила Санкт-Петербурзький державний університет культури та мистецтв за фахом «Бібліотекознавство та бібліографія». У 1987 р. захистила дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за фахом «Книгознавство. Бібліотекознавство. Бібліографія». У 1996 р. отримала наукове звання доцента. Понад 20 років працювала у Миколаївській філії Київського національного університету культури і мистецтв в якості викладача дисциплін книгознавчого циклу. Протягом 10 років із них очолювала факультет документознавства та бібліотечно-інформаційних систем. В Чорноморському державному університеті імені Петра Могили працює з 2004 р. Коло наукових інтересів Т. С. Попової становлять питання професійної підготовки фахівців з соціальної роботи, зокрема її психологічної складової. Т. С. Попова є учасником багатьох міжнародних конференцій, має ряд наукових публікацій у фахових виданнях України та Росії, є співавтором навчального посібника з основ наукових досліджень у соціальній роботі.

Сургова Світлана Юріївна – кандидат педагогічних наук, в. о. доцента кафедри. У 1995 р. закінчила Миколаївський державний педагогічний інститут та отримала диплом за спеціальністю історія. У 2004 р. – диплом магістра педагогічної освіти, викладача історії. У 2012 р. захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю 13.00.05 – соціальна педагогіка на тему: «Формування готовності до превентивної діяльності майбутніх соціальних працівників у ВНЗ». Коло наукових інтересів: використання методів превентивної педагогіки в системі підготовки майбутніх соціальних працівників, технології вищої педагогічної школи.

Чубук Руслан Валентинович – кандидат педагогічних наук, доцент, член-кореспондент Української академії акмеологічних наук, відділення «Прикладної (професійної) акмеології». Освіта: повна вища за напрямом підготовки «Педагогічна освіта», спеціальність «Соціальна педагогіка». У 2004–2007 рр. навчався в аспірантурі при Південноукраїнському національному педагогічному університеті імені К. Д. Ушинського. З 2007 р. старший викладач кафедри соціальної роботи Чорноморського державного університету імені Петра Могили. У 2008 році захистив кандидатську дисертацію на тему: «Підготовка майбутніх соціальних педагогів до роботи із студентською молоддю», зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. У 2012 р. присвоєне вчене звання доцента.

Бере активну участь у сертифікованих програмах навчання: «E-Learning – управління знаннями у віртуальному середовищі» (м. Одеса), Все-

українська літня школа «Знайди себе в сучасній освіті» (м. Київ), Наукова школа «Методології наукових досліджень у соціономічних практиках» (м. Київ – м. Миколаїв), «Розвиток професіоналізму в умовах сучасних соціально-економічних змін» (м. Добрич-Албена, Болгарія). Є автором понад 40 одноосібних наукових праць. Наукові інтереси: соціально-педагогічні аспекти підготовки майбутніх фахівців, сучасні технології навчально-виховного процесу у вищій школі, професійно-особистісне вдосконалення викладачів вищих навчальних закладів.

Лізаковська Світлана Володимирівна – кандидат наук з державного управління, старший викладач. У 2007 р. отримала диплом магістра державного управління та диплом магістра із соціальної роботи в Миколаївському державному гуманітарному університеті імені Петра Могили. У 2009–2010 рр. перебувала на стажуванні в Республіці Польща за стипендіальною програмою імені Лейна Кіркланда в Університеті Марії Кюрі-Склодовської в м. Люблін. У 2011 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Розвиток державного регулювання меценатської діяльності в Україні». Коло наукових інтересів: меценатська діяльність, взаємодія органів державної влади з інститутами громадянського суспільства.

Малиновська Наталя Леонідівна – кандидат історичних наук, доцент. У 1989 р. закінчила Київський державний інститут культури імені О. Є. Корнійчука за фахом «Бібліотекознавство та бібліографія». Працювала в Одеській державній науковій бібліотеці ім. М. Горького завідувачем відділу бібліотекознавства (1989–1999 рр.); заступником директора з наукової роботи Миколаївської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. О. Гмирява (1999–2002 рр.). Понад 12 років працювала в Миколаївській філії Київського національного університету культури і мистецтв. У 2005 р. захистила кандидатську дисертацію «Українська книга другої половини XIX – першої чверті XX ст. на Півдні України: історико-книгознавчий і бібліографічний аспекти» в спеціалізованій раді при Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського НАН України. У 2008 р. отримала наукове звання доцента. В Чорноморському державному університеті ім. Петра Могили працює з 2014 р. Викладає дисципліни «Справочинство», «Іміджологія». Коло наукових інтересів: соціальні аспекти інформаційно-комунікаційних процесів, історія української книги.

Костева Тетяна Богданівна – кандидат педагогічних наук, викладач. У 2009 р. закінчила магістратуру ЧДУ імені Петра Могили за спеціальністю «Соціальна робота». У цьому ж році вступила до аспірантури за спеціальністю 13.00.04 – «Теорія та методика професійної освіти». З 2010 р. працює викладачем. У 2013 р. захистила дисертацію на тему:

«Формування інформаційної компетентності магістрантів соціальної роботи в університеті». Коло наукових інтересів: проектна діяльність, організаційна культура університетської системи освіти, шляхи підвищення рівня інформаційної компетентності, інноваційні методи проведення навчання серед студентського осередку.

Файчук Олена Леонідівна – кандидат педагогічних наук, викладач. У 2009 р. закінчила магістратуру ЧДУ імені Петра Могили за спеціальністю «Соціальна робота». Тоді ж вступила до аспірантури за спеціальністю 13.00.04 – «Теорія та методика професійної освіти». З 2010 р. працює викладачем. У 2013 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Формування валеологічної культури майбутніх соціальних працівників у процесі професійної підготовки». Коло наукових інтересів: валеологічна освіта, соціальна робота з молоддю, соціально-педагогічна профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі, волонтерська діяльність.

Донченко Тетяна Олександрівна – кандидат наук з державного управління, старший викладач. У 2006 р. закінчила МДГУ імені Петра Могили та отримала диплом з відзнакою за спеціальністю «Соціальна робота». У 2007 р. отримала диплом з відзнакою магістра державного управління за спеціальністю «Державна служба». У 2008 р. вступила до аспірантури денної форми ЧДУ імені Петра Могили за напрямком «Державне управління». У 2011–2012, 2015 рр. перебувала на стажуванні в Республіці Польща за стипендіальною програмою імені Л. Кіркланда в Університеті Марії Кюрі-Склодовської в місті Люблін. У 2013 р. захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю 25.00.02 – «Механізми державного управління». Коло наукових інтересів: розвиток права та демократії у громадянському суспільстві.

Скиба Тетяна Юріївна – кандидат наук з державного управління, старший викладач. У 2008 р. закінчила факультет соціології ЧДУ імені Петра Могили. Декілька років працювала помічником ректора університету. В 2014 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Розвиток механізмів державного управління вищою освітою України».

Сай Дмитро Вікторович – викладач кафедри. У 2005 році отримав диплом бакалавра Миколаївського державного гуманітарного університету ім. Петра Могили з відзнакою за напрямом підготовки «Філологія» (англійська), а у 2006 році отримав диплом магістра МДГУ імені Петра Могили з відзнакою за спеціальністю «Мова та література» (англійська). У червні 2007 р. виграв стипендію для навчання в одному з вищих навчальних закладів США від Організації міжнародних обмінів ім. Фулбрайта. У 2007–2009 рр. навчався в Університеті Тафтс (США), де

здобув ступінь магістра за спеціальністю «Розвиток дітей» та спеціалізацією «Діти з особливими потребами».

За активну участь у громадському житті отримав нагороду «Молодий професіонал – 2006» від Миколаївської обласної державної адміністрації, нагороду ректора університету Тафтс (США) «За активну громадську позицію та службу суспільству» (2009 р.), нагороджений подякою від голови Миколаївської обласної державної адміністрації за вагомий внесок у розвиток молодіжного руху на Миколаївщині (2013 р.) та відзнакою за активну волонтерську діяльність для розвитку молоді від Шейха Іса бін Алі Аль Кхаліфа та Неурядової організації «Good Work Society» (Бахрейн) (2013 р.).

За успіхи в науково-дослідній роботі нагороджений дипломом III ступеня за доповідь «Розробка студентських програм для допомоги дітям з малозабезпечених сімей в Україні» на Тринадцятому щорічному дослідницькому симпозиумі магістрантів та аспірантів, університет Тафтс (США) (2009).

Брав участь у понад 15 міжнародних проектах, міжнародних молодіжних обмінах та тренінгах, які проходили у країнах Європи та СНД. Активно займається волонтерською діяльністю. Протягом 2012–2014 рр. був національним волонтером ООН в проекті Програми розвитку ООН «Молоді футбольні волонтери: спорт та волонтерство для Цілей розвитку тисячоліття» (2012–2014 рр.). Автор понад 12 публікацій, у т. ч. 1 навчальний посібник з грифом МОН у співавторстві. Активно займається волонтерською діяльністю.

Полтарак Любов Юріївна – аспірант кафедри. У 2012 р. закінчили ЧДУ імені Петра Могили та отримала диплом магістра з соціальної роботи з відзнакою. На сьогодні є аспірантом кафедри соціальної роботи, психології та педагогіки за спеціальністю 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти. Коло наукових інтересів: використання методів арт-терапії у соціальній роботі.

Робота кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки не обмежується лише наданням високваліфікованих професійних знань, значна увага приділяється виховній діяльності серед студентів. Вихованці кафедри беруть участь у роботі Школи волонтерів при Миколаївському обласному центрі зайнятості «Професійний вимір». Основна мета зазначеного волонтерського проекту – організація профоорієнтаційної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах м. Миколаїв. У 2015 р. команда волонтерів ЧДУ імені Петра Могили посіла II місце в цьому благодійному проекті. Силами студентів спеціальності «Соціальна робота» кожного року проводяться благодійні ярмарки та концерти, організуються різноманітні заходи в дитячих будинах та інтернатах.

Колектив кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки

Сьогодні кафедра соціальної роботи, управління і педагогіки – це творчий педагогічний колектив однодумців, які мають соціально-активну життєву позицію, гуманістичний, позитивний світогляд і бажання працювати.

КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ

ГАВЕЛЯ
Володимир Леонтійович,
 завідувач кафедри, доктор
 філософських наук, професор

Кафедра філософії входить до складу факультету соціології. Кафедру було створено 13 грудня 2004 р. наказом ректора № 276/к «Про функціонування кафедри філософії». Її відкриття стало закономірним результатом розвитку престижності університетів півдня України, тому що за існуючими у вищій освіті неписаними правилами, університет стає справжнім тоді, коли в ньому є кафедри філософії та математики.

На посаду завідувача кафедри ректором Л. П. Клименком було запрошено з Волгоградського державного університету (РФ) доктора філософських наук, професора **Гавелю Володимира Леонтійовича**, який починав свою професійну діяльність у Миколаєві.

Кафедра філософії є загальноуніверситетською. На кафедрі працює 2 доктори наук, професори, 1 кандидат наук, доцент, 2 старших викладача. Кафедра працює за багатьма напрямками.

Навчальна робота: викладачі кафедри забезпечують викладання філософських дисциплін як складової частини загальної гуманітарної освіти студентів усіх спеціальностей. Комплекс філософських дисциплін складається з: філософії, логіки, історії філософії України, релігієзнавства, культурології, соціальної філософії, етики, естетики, історії філософії, антропології, філософії та методології науки, філософії глобальних проблем сучасності.

Наукова робота: члени кафедри опублікували дві монографії, понад сто статей і тез, щорічно беруть участь у міжнародних, всеукраїнських та обласних конференціях, здійснюють експертизу і рецензування монографій і посібників інших ВНЗ та видавництв України. Для студентів і викладачів університету, освітян міста кафедра філософії за короткий час свого існування стала важливим науково-методичним і методологічним центром. Кафедра бере участь у проведенні щорічних міжнародних науково-практичних конференцій – «Могилянські читання» та «Ольвійський форум: стратегії України в геополітичному просторі».

Кафедра філософії бере участь у формуванні та розвитку моральних та естетичних цінностей студентів нашого університету, старший

викладач **Маргеліс Наталя Володимирівна** організовує відвідування вистав різних театрів м. Миколаїв. Після їх перегляду студенти аналізують етичні та естетичні аспекти вистав, що сприяє розширенню світогляду молоді.

За період створення кафедри філософії було захищено 1 докторську дисертацію (А. О. Осипов, 2010 р.). Під керівництвом В. А. Гавелі навчаються в аспірантурі 5 здобувачів, у 2012 р. було захищено дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата соціологічних наук.

На сьогодні кафедра філософії підтримує плідні зв'язки з Дніпропетровським, Львівським, Одеським, Київським та іншими університетами.

Кадровий склад кафедри:

Гавеля Володимир Леонтійович – доктор філософських наук, професор. У 1965 р. закінчив філософський факультет Київського державного університету ім. Тараса Шевченка. З 1965 р. розпочав трудову діяльність викладачем у Миколаївському кораблебудівному інституті імені адмірала С. О. Макарова. З 1971 р. – аспірант кафедри філософії Московської фінансової академії при уряді Російської Федерації. У 1974 р. захистив кандидатську дисертацію і продовжив працювати на кафедрі філософії МКІ старшим викладачем, а потім доцентом. У 1977 р. був обраний деканом Миколаївського культурно-освітнього факультету філії Київського Національного університету мистецтв і працював на цій посаді до 1987 р. У 1987 році почав працювати доцентом кафедри філософії Миколаївського державного педагогічного інституту. В 1993 р. був запрошений до Волгоградського університету на посаду декана економіко-математичного факультету. В 1998 р. у Московському державному університеті ім. М. В. Ломоносова захистив докторську дисертацію, а в 2001 р. став професором кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін. У 2004 р. був запрошений до ЧДУ імені Петра Могили на посаду завідувача щойно створеної кафедри філософії. В. А. Гавеля – активно діючий учений, опублікував три наукові монографії і понад 130 статей.

Осипов Анатолій Олександрович – доктор філософських наук, професор. У 1977 р. закінчив філософський факультет Московського державного університету ім. М. В. Ломоносова. В 1984 р. захистив кандидатську дисертацію. Викладав у вищих навчальних закладах Одеси, Ніжина, Миколаєва. З 1997 р. працює доцентом кафедри філософії ЧДУ імені Петра Могили. В 2008 р. ним було опубліковано монографію «Онтологія духовності». В 2010 р. А. О. Осипов захистив дисертацію на тему: «Тілесність і символ у духовних практиках» на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук. Коло наукових інтересів – феноме-

нологія, філософська антропологія, питання духовності, філософська герменевтика.

Броннікова Лариса Володимирівна – кандидат філософських наук, доцент. У 1985 р. з відзнакою закінчила філософський факультет Ростовського державного університету. В 1991 р. закінчила аспірантуру Київського державного університету ім. Т. Г Шевченка та захистила кандидатську дисертацію. Викладала філософію та філософські дисципліни у вищих навчальних закладах Херсона та Кіровограда. З 2001 р. працює доцентом кафедри філософії ЧДУ імені Петра Могили. Коло наукових інтересів – філософська герменевтика, історія та філософія науки, філософія освіти.

Маргеліс Наталія Володимирівна – старший викладач. В 1980 р. з відзнакою закінчила філологічний факультет Миколаївського державного педагогічного інституту, в 1987 р. закінчила філософський факультет КДУ ім. Тараса Шевченка, а в 1991 р. – аспірантуру цього ж ВНЗ. Викладала філософію та філософські дисципліни у вищих навчальних закладах Миколаєва. З 1997 р. працює старшим викладачем кафедри філософії ЧДУ імені Петра Могили. Коло наукових інтересів – філософська антропологія, культурологія, естетика.

Колектив кафедри філософії

Костельнюк Марина Михайлівна – старший викладач. У 2004 р. закінчила Миколаївський державний університет ім. В. О. Сухомлинського. З 2009 р. навчається в аспірантурі ЧДУ ім. Петра Могили за спеціальністю 23.00.01 «Теорія та історія політичної науки». Нею опубліковано 1 оригінальна монографія та 5 статей. Коло наукових інтересів – історія українського державотворення.

Чорна Вікторія Олександрівна – завідувач кабінету кафедри. У 2007 р. закінчила МДГУ імені Петра Могили за спеціальністю «Соціальна робота». У 2011 р. закінчила аспірантуру за спеціальністю 22.00.04 – «Спеціальні та галузеві соціології». На сьогодні працює над дисертаційним дослідженням на тему: «Соціальні виміри трудової міграції Південного регіону України».

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ВАСИЛЬЄВ
Ярослав Васильович,
 завідувач кафедри, доктор
 психологічних наук, професор

Кафедру психології як випуск-
 кову було створено 1 вересня
 2014 р. Головним її завданням
 є підготовка бакалаврів з психології та читання
 навчальних предметів з курсу психології на ін-
 ших факультетах та інститутах ЧДУ імені Петра
 Могили. Студентам надається повний обсяг тео-
 ретичних знань та практичних умінь і навичок
 за програмою психологічних факультетів кла-
 сичних університетів. Ці програми спрямовані
 на отримання знань із загальної, вікової, педа-
 гогічної, експериментальної, соціальної, дифе-
 ренціальної, інженерної, клінічної, юридичної,
 політичної психології. Також вивчається історія

психології та психологія управління, психологія праці, психодіагностика,
 патопсихологія та основи психотерапії. Серед дисциплін природничо-
 наукової підготовки слід виокремити анатомію та еволюцію нервової
 системи, основи біології та генетики людини, психофізіологію, екологію
 людини та екологічну психологію, антропологію, зоопсихологію та
 порівняльну психологію. Окрім цих нормативних навчальних дисциплін,
 що є близькими до професійної підготовки психологів, є також
 дисципліни гуманітарного циклу: українська та англійська мова, історія
 України та української культури, філософія та політологія.

Очолює кафедру **Васильєв Ярослав Васильович**, перший у Мико-
 лаєві доктор психологічних наук та поки єдиний професор психології,
 який є автором футурреального підходу у психології та методики з
 цільової спрямованості особистості. У 2009 р. він захистив докторську
 дисертацію на тему: – «Структура та функції цільового компонента
 спрямованості особистості» у спеціалізованій вченій раді Інституту
 психології імені Г. С. Костюка НАПН України за спеціальністю 19.00.01 –
 загальна психологія. Завідувач кафедри видав 7 монографій, навчаль-
 них посібників та понад 80 статей з проблем цільової спрямованості
 особистості та футурреальної психології.

На кафедрі також працюють:

Астремська Ірина Володимирівна – кандидат психологічних наук, доцент. Спеціаліст з психологічної корекції поведінки та консультування. Закінчила Херсонський державний університет за спеціальністю «Практичний психолог. Викладач психології», а також Миколаївський базовий медичний коледж («Медична сестра») та Миколаївський державний педагогічний інститут («Практичний психолог в закладах світи. Вчитель російської мови та зарубіжної літератури»). Кандидатську дисертацію на тему: «Психологічні особливості емоційної сфери інтелектуально обдарованої особистості» захистила у 2010 р. у спеціалізованій раді Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. На кафедрі психології викладає дисципліни «Конфліктологія», «Психодіагностика», «Психологічне консультування», «Психологія управління та супервізії», «Психодіагностика» тощо. Автор понад 40 наукових праць із психології, соціальної роботи та педагогіки.

Каневський Віктор Іонович – кандидат психологічних наук, доцент. Провідний фахівець з психології суїциду та парасуїциду. Випускник Миколаївського державного педагогічного інституту. Кандидатську дисертацію на тему: «Психологічні особливості парасуїцидальної поведінки особистості» захистив у 2011 р. у спеціалізованій вченій раді Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. Викладає

Колектив кафедри психології

дисципліни «Загальна психологія», «Психологія груп та спілкування», «Патопсихологія», «Медична психологія», «Психологія тренінгової роботи», «Соціальна психологія».

Кулаженко Анастасія Іванівна – кандидат психологічних наук, старший викладач. Фахівець із подолання посттравматичних станів та кризових ситуацій. У 2011 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Психологічні особливості віддалених наслідків стресогенних впливів на особистість». З 2012 р. працює в ЧДУ імені Петра Могили. На кафедрі психології викладає навчальні курси: «Анатомія та еволюція нервової системи», «Психофізіологія», «Загальна психологія» та ін.

Хоржевська Інна Михайлівна – кандидат психологічних наук, доцент, докторант. У 2004 р. захистила кандидатську дисертацію на тему: «Індивідуальні та гендерні відмінності альтруїзму-егоїзму особистості». Коло наукових інтересів – проблема професійної деформації особистості спеціалістів.

Гусак Вікторія Михайлівна – викладач-асистент. Випускниця факультету соціології ЧДУ імені Петра Могили. З 2007 р. – член Миколаївського осередку Української спілки психотерапевтів. Наукові інтереси: розвиток особистісної зрілості та психологічної культури майбутніх соціальних працівників в умовах ВНЗ; неформальна освіта впродовж життя, T&D-технології. Основним напрямком наукових досліджень кафедри є проблема цільової спрямованості особистості.

ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Директор Інституту: **Ємельянов Володимир Михайлович** –
доктор наук з державного управління,
професор

*Провідні
фахівці деканату:*

**Верба Світлана Миколаївна,
Малікіна Оксана Миколаївна**

СМЕЛЬЯНОВ

Володимир Михайлович,
директор Інституту, доктор
наук з державного управління,
професор, державний
службовець I рангу

Одним із суттєвих кроків практичної реалізації питань підготовки фахівців кадрового забезпечення державної служби стало запровадження підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» за спеціальністю «Державна служба».

Необхідність державної служби зумовлена самим існуванням держави з її завданнями та функціями, а також потребою формування персонального складу органів державної влади та місцевого самоврядування, нормативно-правовим урегулюванням державно-службових відносин державних службовців із зазначеними органами.

Ініціаторами відкриття у липні 2006 р. цієї спеціальності були ректор університету доктор технічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України Л. П. Клименко та екс-декан факультету політичних наук, доктор історичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України М. О. Багмет.

Першим керівником Інституту (2006–2008 рр.) був екс-заступник голови Миколаївської облдержадміністрації, державний службовець IV рангу **Фуртатов Віктор Софронівич**. У 2008 р. директором було призначено народного депутата України II скликання, державного службовця I рангу, нині доктора наук з державного управління, професора **Смельянова Володимира Михайловича**. Під його керівництвом почалася активна розбудова Інституту. Професор очолив спеціалізовану вчену раду Д 38.053.03 із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління та науково-методичну раду Інституту державного управління. В. М. Смельянов є членом редакційної колегії журналу «Інвестиції: практика та досвід» включеного до переліку наукових фахових видань України з питань економіки та державного управління ISSN 2306–6814; головою редакційної колегії фахового науково-методичного журналу «Наукові праці», серія «Державне управління» ISSN 2311–1666; членом наукової ради журналу «SRODKOWOEUROPEJSKIE STUDIA POLITYCZNE» Університету імені Адама Міцкевича (м. Познань, Польща) ISSN 1731-7517; заступником головного редактора міжнародного журналу «Public Policy And Economic Development: scientific and production journal» (засновниками якого є

Університет імені Адама Міцкевича, м. Познань, Республіка Польща, та Чорноморський державний університет імені Петра Могили, м. Миколаїв, Україна) ISSN 2309-0863.

Сьогодні в Інституті державного управління здійснюється підготовка магістрів за спеціальностями:

- 8.15010002 «Державна служба»;
- 8.15010009 «Місьцеве самоврядування»;
- та бакалаврів за напрямом підготовки
- 6.030601 «Менеджмент».

Також проводиться підвищення кваліфікації державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування.

До підготовки фахівців залучено потужний кадровий потенціал: доктори та кандидати наук, доценти та старші викладачі.

Зараз до складу Інституту входять три кафедри: кафедра державної служби, кафедра державної політики та менеджменту, кафедра місцевого самоврядування, регіонального розвитку та політичної аналітики.

Усі кафедри очолюють доктори наук, фахівці в галузі державного управління та політичних наук.

До послуг студентів Інститут має: окремий навчальний корпус з сучасними аудиторіями, комп'ютерні класи для вивчення інформаційних технологій з доступом до мережі Інтернет, бібліотеку університету з книжковим фондом близько 100 тис. примірників та гуртожиток.

Підготовка високопрофесійних фахівців для державних органів влади є однією з передумов створення ефективної системи державного управління в Україні. Інститут державного управління – єдиний навчальний заклад у Миколаївській області, основна діяльність якого спрямована на досягнення цієї мети, він тісно співпрацює з регіональними державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування. Така співпраця дає можливість краще вивчити потреби владних інституцій регіону, а державним і муніципальним установам – дізнатись про рівень професійної підготовки бакалаврів та магістрів.

Діяльність Інституту зорієнтована на постійне вдосконалення за стандартами якості надання освітніх послуг.

Сьогодні професорсько-викладацький склад Інституту державного управління працює над підвищенням якості освіти слухачів за рахунок інтенсивного запровадження інформаційно-комп'ютерних технологій та кредитно-модульної системи навчання.

У процесі навчання в Інституті разом із традиційними методами викладачі використовують у навчальному процесі новітні комп'ютерні

технології, які дозволяють значно інтенсифікувати процес навчання, а також підвищити його якість та ефективність. У навчальний процес залучаються електронні підручники, мультимедійні фільми, комп'ютерне тестування.

Професорсько-викладацький склад намагається сьогодні сприяти інноваційному розвитку суспільства шляхом формування сучасного покоління державних службовців які і мислять, і діють по інноваційному, тому значна увага в Інституті приділяється розвитку особистості, її комунікативних здібностей, як то, засвоєння навичок, самостійності прийняття рішень, критичності та культури мислення, розвитку інформаційних і соціальних навичок.

До таких підходів спонукає головна мета – освіта впродовж життя. Тому Інститут не пориває зв'язків із випускниками. Вони запрошуються на заходи, які проводяться в Інституті, діляться досвідом із слухачами та студентами.

Інститут державного управління постійно співпрацює з різними зарубіжними вищими навчальними закладами та недержавними організаціями Великобританії, Німеччини, Канади, Румунії, Чехії, США, Польщі, інших країн. За підтримкою міжнародних фондів Інститут бере участь у міжнародних проектах. Важливі кроки зроблено у розробці магістерської програми з європейського публічного менеджменту в рамках програми Еразмус Мундус (у консорціумі з Центром міждисциплінарних досліджень Університету Сараєво та Департаментом економіки Університету Ка Фоскарі, Венеція).

В Інституті державного управління належну увагу приділено підготовці наукових та науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації.

Із 2006 р. викладачі, аспіранти, докторанти, працівники державних органів влади щороку беруть участь у міжнародній науково-практичній конференції «Могилянські читання», яка проводиться у ЧДУ імені Петра Могили. Під час роботи конференції діють постійні секції з актуальних проблем державного управління. Задля розширення наукових зв'язків проводиться щорічна міжнародна науково-практична конференція «Ольвійський форум», де активну участь беруть науковці України та зарубіжних держав.

На сьогодні в Інституті державного управління працюють 8 докторів наук, професорів; 14 кандидатів наук, доцентів; державні службовці I–IV рангів.

З метою ефективною реалізації завдань у напрямку підготовки студентів зі спеціальностей «Державна служба», «Місьцеве самоврядування»

та «Менеджмент» до навчального процесу залучається професорсько-викладацький склад не тільки спеціалізованих, а й 6 споріднених кафедр університету, а також висококваліфіковані фахівці з інших вищих навчальних закладів та організацій України.

Усього за період існування Інституту державного управління підготовлено більше 800 магістрів, на сьогодні є всі умови для підготовки 50 бакалаврів та 175 магістрів щороку.

Важливу роль у підготовці наукових кадрів відіграє навчання представників Інституту в аспірантурі та докторантурі. Тільки за останні роки відбулися захисти докторських дисертацій В. П. Беглиці, О. Н. Євтушенка, В. М. Ємельянова, Г. В. Коваль, Ю. В. Палагнюк, С. В. Сороки, О. Ю. Стоян, Л. В. Антонова, кандидатських дисертацій Т. О. Донченко, С. В. Матяж, Н. О. Седневої, Т. Ю. Скиби, І.-Х. Р. Фролової, В. Т. Шатуна. В цьому напрямі успішно діє в ЧДУ імені Петра Могили спеціалізована вчена рада із захисту дисертацій зі спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління. Відрадно те, що до цієї спецради зверталися не тільки дослідники з ЧДУ імені Петра Могили, а й з усієї України. Такі здобувачі постійно друкують свої наукові роботи українською та англійською мовами у фахових інститутських та міжнародних виданнях. Саме вони беруть активну участь у різнопланових науково-практичних та методичних заходах і нерідко залишаються співпрацювати в Інституті з метою посилення якісної підготовки кадрів нової генерації.

Колектив Інституту державного управління

У рамках міжнародних контактів Інститут співпрацює зі Школою публічної політики та адміністрування Карлетонського університету (м. Оттава, Канада), Департаментом політики, філософії та міжнародних відносин Університету Західної Англії протягом останніх двох років у рамках програми академічних стипендій Інституту відкритого суспільства. Інститут неодноразово був учасником міжнародних програм і залучався до програми Академічного співробітництва Соросівської фундації Інституту відкритого суспільства (Soros Foundation, Open Society Institute, Academic Fellowship Program). Студенти мають можливість скористатися міжнародними освітніми програмами «Work and Travel», «Camp America», «Fullbright», що дає їм можливість пізнати світ, ознайомитися із західною системою освіти.

КАФЕДРА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ

БАГМЕТ
Михайло Олександрович,
завідувач кафедри, доктор
історичних наук, професор,
Заслужений діяч науки
і техніки України

Кадровий склад кафедри щорічно включає 2–3 доктора наук, професора, 5–6 кандидатів наук, доцентів, 2–3 старших викладачів, 1 методиста, 3–5 аспірантів та здобувачів наукових ступенів.

Нині до складу кафедри входять:

Багмет Михайло Олександрович – доктор історичних наук, професор кафедри політології та економічної теорії (згідно атестату). Докторську дисертацію захистив у 1993 р. в Інституті історії України НАН України. Заслужений діяч науки і техніки України. Відмінник освіти України. Академік Української академії історичних наук. Академік Української академії політичних наук. Був головою спеціалізованої вченої ради з політичних наук, заступником голови спеціалізованої вченої ради з історичних наук ЧДУ імені Петра Могили. Є членом президії Громадської ради освітян і науковців України, заступником голови правління Миколаївської обласної організації Товариство «Знання» України. Був членом Вищої акредитаційної комісії (ВАК) України з державного управління та членом Науково-методичної комісії з політичних наук МОН України. Включався до складу Науково-експертної колегії з проблем соціально-економічного розвитку при Кабінеті Міністрів України. Є автором понад 600 наукових, науково-популярних та методичних праць. Під його керівництвом захищено понад 30 докторських та кандидатських дисертацій.

Стоян Олександра Юрївна – доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, в. о. доцента.

Дерега Віра Володимирівна – кандидат політичних наук, доцент. Коло наукових інтересів пов'язане з дослідженням проблем державного управління, формуванням соціальної та сімейної державної політики, соціального захисту. Має більше 30 наукових праць, серед яких два навчальних посібники з грифом МОН (одноосібний та у співавторстві). Кандидатську дисертацію на тему: «Політологічний аналіз формування та розвитку системи соціального захисту» захистила у 2007 р.

Жвава Ольга Анатоліївна – кандидат філологічних наук, в. о. доцента. Сфера наукових інтересів: фонетика, діалектологія, лінгвогеографія, етнолінгвістика, лексикологія. Автор 16 наукових робіт, із них 1 навчально-методичного посібника «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Шатун Володимир Тимофійович – кандидат політичних наук, доцент. Сфера наукових інтересів: організація управлінської діяльності, менеджмент у системі державного управління, європейська і євроатлантична інтеграція, соціологія громадської думки.

Перша кафедра Інституту державного управління, 2006 р.

Щорічно члени кафедри публікують монографії, підручники і навчальні посібники, вісники, спеціалізовані бюлетені і брошури, а також десятки наукових статей, які друкуються як у зарубіжних виданнях, що включено до міжнародної бази наукових даних, так і у вітчизняних фахових збірниках.

Представники кафедри беруть активну участь у науково-дослідницькій діяльності та громадській роботі. Вони ініціювали відкриття кафедри Жана Моне (один із батьків-засновників Європейського Союзу), Інформаційного центру ЄС в м. Миколаїв.

Нині готують докторські дисертації В. В. Дерєга, О. В. Лазарева, С. В. Лізаковська та кандидатські роботи М. В. Орленко, О. В. Палагнюк, Д. О. Міхель, К. М. Каргузов, О. С. Бадалова, Р. В. Волчецький.

Позитивні здобутки в навчально-виховній роботі та науково-дослідній діяльності надають змогу виходити переможцем із виконання проєктів на конкурси, оголошені Європейською комісією (м. Брюссель, Бельгія), Конгресом ініціатив Східної Європи (м. Люблін, Республіка Польща), і Міністерством освіти і науки України.

Успішне виконання цих та інших проєктів надали змогу професорсько-викладацькому складу кафедри здійснити цілий ряд оригінальних публікацій, проведення круглих столів, науково-практичних і методичних конференцій, форумів, дискусій, тренінгів тощо.

Сьогодні кафедра велику увагу приділяє здійсненню наборів на I курс та підготовці бакалаврів із напрямку «Менеджмент» із галузі знань «Менеджмент і адміністрування».

Що стосується цього напрямку підготовки студентів, то варто зазначити те, що менеджмент і адміністрування – це організаційно управлінська діяльність, пов'язана з проектуванням, створенням організації, її функціональною інтеграцією та забезпеченням розвитку.

Отже, фахівці напрямку підготовки «Менеджмент» можуть обіймати посади топ-менеджерів підприємств, установ та організацій різних форм власності; фахівців відділу кадрів, охорони праці, соціального розвитку, підрозділів маркетингу, планово-економічних відділів, відділів збуту, комерційних відділів, підрозділів із реклами та зв'язків із громадськістю, а також можуть працювати економічними радниками, фахівцями з управління та ін.

Оволодіння спеціальністю «Менеджмент» у галузі знань «Менеджмент і адміністрування» передбачає набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок з ефективної управлінської діяльності.

Представники кафедри дбають про те, щоб методика освоєння фаху менеджера базувалася на єдності лекцій, практичних та семінарських занять, які передбачають розв'язування типових управлінських завдань, розгляд ситуацій та ділові ігри. Важливе місце відводиться також самостійній роботі студентів та здійсненню індивідуальних і групових консультацій.

Колектив кафедри державної політики та менеджменту, 2010 р.

КАФЕДРА ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

ПЛЕХАНОВ
Дмитро Олександрович,
завідувач кафедри, доктор
наук з державного управління,
професор

Кафедру державної служби було створено у 2010 р., її завідувачем став доктор політичних наук, професор **Іванов Микола Семенович**.

У 2011 р. очільником кафедри було призначено доктора наук з державного управління, доцента **Плекханова Дмитра Олександровича**. На сьогодні кафедра державної служби є випусковою і забезпечує фундаментальну та фахову складову підготовки за спеціальністю «Державна служба».

Основним завданням професорсько-викладацького складу є підготовка висококваліфікованих спеціалістів для різних сфер державного управління, які володіють достатнім обсягом сучасних знань і професійних навичок та націлені на їх постійне оновлення відповідно до потреб сучасного розвитку держави.

Кафедра постійно оновлює свої навчальні плани та програми. Викладачі наполегливо працюють над удосконаленням традиційних форм і методів навчання студентів. Доброю традицією стало залучення до викладання окремих курсів та дисциплін представників органів державної влади та місцевого самоврядування.

Представники кафедри задіяні до реалізації Програми підтримки вищої освіти в 2014–2015 навчальному році в Інституті державного управління, в рамках якої організовано у грудні 2014 р. та у травні 2015 р. візит канадського професора політології та історії Університету Вікторії (Канада) О. Шмідтке до ЧДУ імені Петра Могили. Щорічно здійснюються візити до Університету імені Адама Міцкевича (м. Познань, Республіка Польща). Члени кафедри публікують наукові статті як у вітчизняних, так і в закордонних виданнях.

За період діяльності змінювались навчальні дисципліни, які викладалися фахівцями кафедри, оновлювався професорсько-викладацький склад, але пріоритетними напрямками залишалось здійснення на високому рівні навчальної, наукової та виховної роботи і підготовка високопрофесійних кадрів нової генерації.

Нині до складу кафедри входять:

Плеханов Дмитро Олександрович – завідувач кафедри державної служби, доктор наук з державного управління, професор. У 2010 р. у Національній академії державного управління при Президентові України захистив докторську дисертацію. Є членом спеціалізованої вченої ради Д 38.053.03

Колектив кафедри державної служби, 2010 р.

у ЧДУ імені Петра Могили та членом редколегії наукових збірників. Нагороджений Орденом Святого Станіслава IV ступеня з врученням йому Офіцерського Хреста. Коло наукових інтересів: державна влада і місцеве самоврядування, інститут державної служби, проблеми наукового забезпечення державного управління агропромисловим виробництвом в Україні.

Беглиця Володимир Петрович – доктор наук з державного управління, доцент, проректор з наукової роботи ЧДУ імені Петра Могили. У 2012 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора наук з державного управління. На сьогодні є автором понад 50 наукових публікацій у галузі економіки та державного управління. Є членом спеціалізованої вченої ради із захисту докторських дисертацій з державного управління.

Бондар Ганна Леонідівна – кандидат політичних наук, доцент. Науковий керівник дипломних і магістерських робіт з курсів «Комунікативна політика в діяльності державних службовців», «Проблеми формування правової держави та громадянського суспільства в Україні», «Психологія політики та влади», «Український парламентаризм». Має понад 20 наукових публікацій.

Болюбаш Надія Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент. У 2011 р. захистила дисертацію на тему: «Формування професійної компетентності майбутніх економістів засобами мережевих технологій» за спеціальністю 13.00.04 – «Теорія і методика професійної освіти». Займається питаннями впровадження дистанційної та віртуальної освіти.

Габро Ірина Володимирівна – кандидат політичних наук, старший викладач. У 2013 р. захистила дисертацію на тему: «Дискурс локальної організації влади в західноєвропейській політичній думці XIX – початку XX століття».

Фуртатов Віктор Софронівич – старший викладач кафедри, перший директор Інституту державного управління (до 2008 р.), колишній

Колектив кафедри державної служби

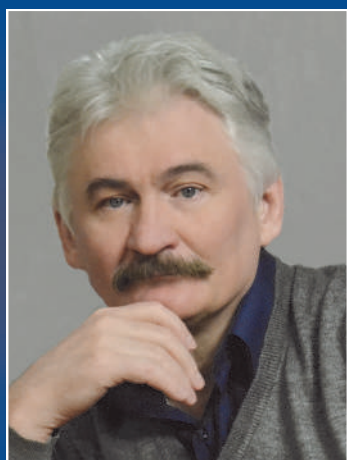
заступник голови Миколаївської облдержадміністрації, державний службовець IV рангу.

Верба Світлана Миколаївна – викладач, провідний фахівець Інституту державного управління. Голова профспілкового комітету ЧДУ імені Петра Могили.

Малікіна Оксана Анатоліївна – викладач, провідний фахівець Інституту державного управління.

Карпюк Яна Ігорівна – завідувач кабінету кафедри.

КАФЕДРА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА ПОЛІТИЧНОЇ АНАЛІТИКИ

ЄВТУШЕКО
Олександр Никифорович,
завідувач кафедри, доктор
політичних наук, професор

У 2010 р. наказом ректора № 834 від 18.06. було створено кафедру державного управління та політичної аналітики, яку очолів доктор наук з державного управління, професор **Кальниш Юрій Григорович**.

Згідно з наказом ректора «Про реорганізацію структури інституту державного управління» від 17 квітня 2014 р. № 960-К, відповідно до рішення вченої ради від 13 березня 2014 р. № 8 для підготовки фахівців зі спеціальності 8.1501009 «Місьцеве самоврядування» кафедра отримала нову назву – місьцеве самоврядування, регіонального розвитку та політичної аналітики. Завідувачем кафедри було призначено доктора політичних наук, професора **О. Н. Євтушенка**.

Створення кафедри зумовлено потребою українського суспільства у професійних кадрах, здатних забезпечити, з одного боку, якісний розвиток інституцій громадянського суспільства, розширення їх компетенцій у громадському житті, а також – реалізацією політичного курсу на підвищення ефективності місьцевого самоврядування.

Кадровий склад кафедри місьцевого самоврядування, регіонального розвитку та політичної аналітики складає 10 осіб, з яких 1 – доктор політичних наук, професор (О. Н. Євтушенко), 2 доктори наук з державного управління (В. М. Ємельянов, С. В. Сорока); 1 кандидат політичних наук, доцент (В. І. Андріяш), 3 кандидати наук з державного управління (Л. В. Козлова, С. П. Тимофєєв, О. М. Штирьов); 3 аспіранти (А. А. Ібрагімова, С. М. Плевак, О. С. Орцева).

Проблемна тема кафедри: «Локальна організація влади, регіональний розвиток в умовах становлення та реформування політичної системи України: політико-правові, організаційні, соціально-культурні, етнічні аспекти», також представники кафедри досліджують питання політичних і етнонаціональних процесів в Україні та їх роль у реформуванні територіальної влади.

Завідувач кафедри, професор О. Н. Євтушенко і директор інституту професор В. М. Ємельянов є членами робочої групи «З підтримки та впровадження заходів із добровільного об'єднання територіальних громад Миколаївської області». У рамках цього проекту кафедра щорічно організовує різноманітні конференції, круглі столи та симпозиуми, учасниками яких є не тільки викладачі кафедри, а й представники місцевого самоврядування м. Миколаїв.

Щорічно молоді науковці здійснюють захисти докторських та кандидатських дисертацій. Нині до захисту докторської дисертації готують В. І. Андріяш та Л. В. Козлова, а кандидатську дисертацію закінчує А. А. Ібрагімова. Представники кафедри беруть активну участь у всеукраїнських та міжнародних наукових конференціях, активно публікують монографії, навчальні посібники, підручники, а також наукові статті, як у вітчизняних, так і в зарубіжних виданнях.

Кафедра має необхідний кадровий потенціал для забезпечення підготовки фахівців зі спеціальності «міське самоврядування»:

Євтушенко Олександр Никифорович – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри, Відмінник освіти України. Член спеціалізованої Вченої ради з політичних наук, член редколегії науково-методичного журналу «Наукові праці» серія «Політологія», член редколегії науково-методичного журналу «Наукові праці» серія «Державне управління». Автор близько 150 наукових, та науково-методичних праць.

Коло наукових інтересів: публічна влада, теорія, історія та практика державного управління та місцевого самоврядування, територіальна громада, територіальні інститути державної влади і місцевого самоврядування, політична думка другої половини ХІХ століття, етнополітичні процеси в світі та Україні, історія земського самоврядування в Україні. Модулі та дисципліни: «Державне управління», «Психологія управління», «Система місцевого самоврядування», «Основи муніципального менеджменту».

Ємельянов Володимир Михайлович – доктор наук з державного управління, професор, директор Інституту державного управління, державний службовець I рангу. Лауреат Премії Академії наук УРСР (1980 р.) та Премії Ради Міністрів СРСР (1991 р.), нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня (1997 р.), Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2000 р.), Почесною грамотою Верховної Ради України (2003 р.), Почесною відзнакою НПУ ім. М. П. Драгоманова, срібною медаллю «М. П. Драгоманов 1841-1895», медаль ім. Петра Могили (2006 р.), ювілейною медаллю з нагоди 20-річчя Незалежності України (2011 р.).

Коло наукових інтересів: механізми забезпечення розвитку відносин бізнесу і влади в системі державного управління, державна кадрова політика на регіональному рівні, розвиток місцевого самоврядування на регіональному рівні. Модулі та дисципліни: «Кадрова політика», «Управління місцевими програмами та проектами», «Професійна кар'єра», «Кадрова політика в системі місцевого самоврядування».

Сорока Світлана Вікторівна – доктор наук з державного управління, доцент, в. о. професора кафедри. Член спеціалізованої вченої ради з державного управління, Член спеціалізованої вченої ради з історії, Член редколегії наукового збірника з державного управління «Наукові праці», Член редколегії міжнародного наукового збірника «Public policy and economic development».

Модулі та дисципліни: «Методологія системного підходу та наукових досліджень», «Місьцеве самоврядування в зарубіжних країнах», «Правова та інституційна система ЄС», «Галузеві політики ЄС».

Андріяш Вікторія Іванівна – кандидат політичних наук, доцент. Коло наукових інтересів – теорія та історія державного управління, механізми державного управління, етнополітика, глобалізація, етнополітичні процеси. Модулі та дисципліни: «Політичні доктрини в сучасній Україні», «Політичний менеджмент», «Організація надання послуг населенню», «Планування розвитку територіальної громади», «Організація діяльності державного службовця».

Коллектив кафедри місцевого самоврядування, регіонального розвитку та політичної аналітики

Тимофєєв Сергій Павлович – кандидат наук з державного управління, доцент. Коло наукових інтересів: державне управління етнонаціональними відносинами, механізми регулювання етнонаціональних відносин, державна етнополітика, проблемні питання сучасного суспільства. Модулі та дисципліни: «Основи державного управління та місцевого самоврядування», «Політика і управління», «Загальні засади місцевого самоврядування», «Керівник в державному управлінні», «Етнологія регіону».

Штирєв Олександр Миколайович – кандидат наук з державного управління, доцент. Модулі та дисципліни: «Територіальне управління та місцеве самоврядування», «Управління ресурсами», «Основи державного управління та місцевого самоврядування».

Козлова Людмила Василівна (зовнішній сумісник) – кандидат наук з державного управління, старший викладач, докторант НАДУ. Модулі та дисципліни: «Менеджмент в органах державної влади та місцевого самоврядування», «Вступ до спеціальності», «Муніципальний менеджмент», «Кадровий менеджмент».

ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Директор Інституту: **Норд Ганна Леонідівна** –
кандидат економічних наук,
в. о. професора

Заступник директора: **Комаренко Ірина Сергіївна** –
кандидат економічних наук, доцент

НОРД
Ганна Леонідівна,
директор Інституту,
кандидат економічних наук,
в. о. професора

Історія Інституту післядипломної освіти розпочалась у грудні 2002 р. Сьогодні діяльність підрозділу охоплює такі напрями, як підвищення кваліфікації, перепідготовка (друга вища освіта), заочна освіта та ступенева освіта. Діяльність Інституту обслуговують бібліотека ЧДУ імені Петра Могили, комп'ютерні та інформаційні центри, 34 кафедр університету, де працюють більш ніж 383 викладачів, з яких 9 – заслужені діячі науки і техніки України, 55 – докторів наук, 43 – професори, 160 кандидатів наук, 108 – доцентів, старші викладачі, навчально-методичні працівники.

У деканаті Інституту післядипломної освіти під керівництвом **Норд Ганни Леонідівни** працюють **Запальська Катерина Євгенівна, Зуб Катерина Миколаївна, Каблуча Валентина Іванівна, Комаренко Ірина Сергіївна, Руда Анастасія Сергіївна, Чуб Оксана Сергіївна.**

ДРУГА ВИЩА ОСВІТА

На навчання приймаються особи, які мають повну вищу освіту та кваліфікацію відповідного рівня з будь-якого напрямку. Завдяки денно-вечірній формі навчання надається можливість отримати другу вищу освіту **без відриву від виробництва при очній формі навчання.**

Спеціальність – Фінанси і кредит

Попередній документ про освіту – диплом спеціаліста чи магістра за будь-якою спеціальністю.

Програма підготовки – спеціаліст.

Тривалість навчання – 3 роки.

Початок занять – 1 вересня.

Після успішного закінчення та захисту випускної роботи студенти отримують диплом державного зразка про перепідготовку за обраною спеціальністю відповідного кваліфікаційного рівня. В університеті є можливості для продовження навчання на більш високих рівнях підготовки за напрямом набутої другої освіти (магістратура, аспірантура).

СТУПЕНЕВА ОСВІТА

Програми ступеневої підготовки було відкрито на замовлення абітурієнтів, батьків, представників навчальних закладів I-II рівнів акреди-

тації. Приймаються особи, які мають **диплом молодшого спеціаліста чи бакалавра з відповідним напрямом.**

Спеціальність – Фінанси і кредит

Попередній документ про освіту – диплом бакалавра за цим напрямом.

Програма підготовки – спеціаліст.

Тривалість навчання – 1 рік.

Спеціальність – Комп’ютерні науки

Попередній документ про освіту – диплом молодшого спеціаліста за даним напрямом.

Програма підготовки – бакалаврат.

Тривалість навчання – 2 роки.

Спеціальність – Системи і методи прийняття рішень

Попередній документ про освіту – диплом бакалавра за даним напрямом.

Програма підготовки – спеціаліст.

Тривалість навчання – 1 рік.

Особливістю програм ступеневої підготовки фахівців є їх базування на інтегрованих навчальних планах, що враховує державні стандарти підготовки молодших спеціалістів та дозволяє підготувати бакалаврів за 2–3 роки. Зручні умови навчання дозволяють студентам продовжувати працювати за фахом та навчатись, тобто надається можливість отримати вищу освіту **без відриву від виробництва.**

Після успішного закінчення навчання та захисту випускної роботи студенти отримують **диплом державного зразка** за обраними спеціальностями відповідного кваліфікаційного рівня. В університеті є можливості для продовження навчання в магістеріумі та аспірантурі.

Ступенева освіта відповідає найсучаснішим тенденціям світової освіти та Болонського процесу в європейській освіті та надає унікальну можливість випускникам вищих навчальних закладів I–II рівнів акредитації отримувати високоякісну освіту у поєднанні з роботою за фахом.

ЗАОЧНА ОСВІТА

Зручні умови навчання дозволяють студентам працювати та навчатись одночасно, тобто надається можливість отримати вищу освіту без відриву від виробництва. Навчальний план передбачає 3 сесії на рік, кожна з яких триває два тижні: перша – в жовтні, друга – в лютому, третя – в червні.

Після успішного закінчення навчання та складання державних іспитів або захисту кваліфікаційної роботи студент отримує диплом державного зразка відповідного кваліфікаційного рівня («бакалавр»,

«спеціаліст» чи «магістр») за обраною спеціальністю. За бажанням студент, який отримав диплом бакалавра, може продовжити навчання за програмами підготовки спеціаліста або магістра.

В Інституті ефективно діє рейтингова система оцінки знань студентів. На заочній формі рейтингова система працює через індивідуальні творчі підсумкові контрольні завдання, які студенти здають до початку сесії, контрольні роботи під час занять у сесійний період та бали на іспиті. Бали за дисципліну розподіляються на міжсесійні та іспитові.

Окрім підручників та методичних посібників, які отримує студент-заочник у бібліотеці університету, йому надається електронний варіант навчально-методичного забезпечення дисципліни, а також практичні завдання, які він зможе виконувати вдома. Якщо у студента виникатимуть питання, він завжди може відвідувати очні консультації з кожного предмету, спілкуючись безпосередньо з викладачами університету.

Також студент-заочник має право користуватися у встановленому порядку навчально-виробничою, культурно-спортивною, побутовою та оздоровчою базою ЧДУ імені Петра Могили; отримувати знання, що відповідають сучасному розвитку науки, техніки і культури, відображають різноманітність світоглядних позицій, концепцій, теорій; відвідувати лекції, в тому числі додатково, на інших факультетах і департаментах відповідно до «Положення про навчання в ЧДУ імені Петра Могили»; брати участь у науково-дослідній роботі ЧДУ.

Колектив Інституту післядипломної освіти

МАГІСТРАТУРА СПЕЦИФІЧНИХ КАТЕГОРІЙ ПІДГОТОВКИ

Магістерська програма «**Якість, стандартизація та сертифікація**» передбачає надання студентам знань у галузі організації підприємницької діяльності з виконанням вимог міжнародних стандартів управління якістю за ISO 9001, екологічних стандартів та систем екологічного менеджменту за ISO 14001, систем безпеки та гігієни праці за OHSAS 18001, аудиту систем управління якістю за ISO 19001, інших міжнародних стандартів, а також знань з організації сертифікації систем управління якістю.

Основною метою магістерської програми «Якість, стандартизація та сертифікація» є теоретична та практична підготовка висококваліфікованих магістрів згідно з потребами сучасного ринку праці. Реалізація цієї мети полягає у вихованні професіоналів, що глибоко розуміють системність розгортання систем управління якістю продукції та послуг, знають механізми адаптації підприємницької діяльності до міжнародних вимог, володіють сучасними методами управління якістю на основі TQM (*тотального менеджменту якості*); мають європейські орієнтири щодо необхідності впровадження в організаціях системи екологічного управління відповідно до найбільш значної міжнародної природоохоронної ініціативи – стандартів ISO 14001, а також системи управління гігієною і безпекою праці за OHSAS 18001, системи соціальної відповідальності за SA 8000 та розуміють, що конкурентоспроможність продукції (послуг) безпосередньо пов'язана із безпекою для людини та довкілля усього процесу її виробництва.

Особливістю у підготовці магістрів за цією спеціальністю є підготовка дипломованих фахівців, які будуть здатними здійснювати системний та стратегічний аналіз управління діяльністю установи (підприємства, організації), з впровадженням на них інтегрованих систем менеджменту (ICM) на базі поєднання: тотальний менеджмент якості (ISO 9001), якість навколишнього середовища (ISO 14001), безпечна та здорова організація виробничого процесу (OHSAS 18001), соціальна відповідальність (SA 8000).

Для навчання запрошуються бакалаври і спеціалісти будь-якого напрямку підготовки. Термін навчання – 1,5 роки. Після закінчення надається диплом державного зразка.

Магістри, які висловлять бажання займатися науковою діяльністю, зможуть це здійснити на кафедрі якості, стандартизації та екологічної безпеки й готувати кандидатські дисертації за спеціальностями:

21.06.01 – екологічна безпека;

05.01.02 – стандартизація, сертифікація та метрологічне забезпечення;

03.00.01 – радіобіологія;

03.00.16 – екологія,

а також публікувати результати своїх наукових досліджень у науковому журналі «Наукові праці». Серія «Техногенна безпека», який включено до переліку фахових видань України, окремим розділом якого є «Якість і безпека середовища життєдіяльності людини».

Для отримання студентами навичок практичної та науково-дослідної діяльності заключено договори про співпрацю з:

- ДП «Миколаївський науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації»;
- Національним університетом «Львівська політехніка»;
- Одеською державною академією технічного регулювання та якості;
- Херсонським національним технічним університетом.

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ТА СЕРТИФІКАТНІ ПРОГРАМИ

Інститут післядипломної освіти співпрацює з юридичними особами області, Миколаївським обласним центром зайнятості, громадськими організаціями та приватними особами з надання послуг із підвищення кваліфікації.

Виходячи з того, що ЧДУ імені Петра Могили має ліцензію щодо підвищення кваліфікації фахівців, то Інститут спільно з працівниками відділу профнавчання Миколаївського обласного центру зайнятості проводить програму профадаптації безробітних громадян, яка включає вільне користування читальними залами та 12 комп'ютерними класами з доступом до внутрішньої мережі та мережі Internet, допомогу працівників Кар'єрного центру університету.

Основними напрямками з підвищення кваліфікації безробітних є актуальні спеціальності, які стабільно користуються високим попитом на ринку праці:

- Розробка програмного забезпечення для платформи Android;
- Тестування програмного забезпечення (WEB та мобільні платформи);
- Комплексне управління торговельним підприємством (на базі конфігурації «Управління торговим підприємством для України» системи «1С:Підприємство»);
- Комплексна автоматизація складського обліку на підприємствах;
- Започаткування власної справи. Бізнес планування;
- Бухгалтерський облік із застосуванням ПЕОМ і «1С:Бухгалтерія»;
- Бізнес-планування для організації підприємницької діяльності;
- Навчання англійської мови за професійним спрямуванням;

- Практичний Web-дизайн: проектування, створення та супровід Web-вузла;
- Основи адміністрування програми бухгалтерського обліку «1С: Підприємство»;
- Теорія і практика бізнес-планування;
- Сучасні інформаційні технології аналізу та обробки даних;
- Основи комп'ютерної грамотності;
- Основи економіки (підприємницька діяльність);
- Новітні інформаційні технології;
- Удосконалення умінь та навичок роботи з персональним комп'ютером;
- Користування та обслуговування інформаційно-облікових систем;
- Комплексна автоматизація обліку;
- Новітні інформаційні технології у сфері бухгалтерського та податкового обліку;
- Основи підготовки веб-розробника на мові програмування PHP;
- Основи техніки сурдоперекладу;
- Фізична реабілітація та техніка масажу;
- Супровід дітей з особливими потребами в процесі інклюзивної освіти;
- Робота з дітьми із використанням засобів мультимодальної арт-терапії;
- Теорія та практика мануальної реабілітації.

У 2009 р. розпочалась успішна співпраця ЧДУ імені Петра Могили та Ресурсного та кар'єрного центру (з 2014 р. – із Громадською організацією «Ліга офіцерів» України) в напрямку підвищення кваліфікації військовослужбовців, звільнених зі Збройних Сил України, в межах реалізації проекту ОБСЄ **«Допомога в соціальній адаптації звільненим військовослужбовцям Збройних Сил України»**. Перепідготовка військовослужбовців здійснюється за спеціальностями згідно з ліцензією.

Навчальний процес військовослужбовців, які здобувають цивільну спеціальність у ЧДУ імені Петра Могили

У 2014 р. ЧДУ імені Петра Могили розширив співпрацю у сфері підвищення кваліфікації військовослужбовців у межах реалізації проектів Україна – Норвегія та Україна – НАТО **«Професійна перепідготовка звільнених у запас кадрових військових Збройних Сил України та інших силових структур, членів їх сімей та сприяння їх працевлаштуванню»**.

Головними партнерами проекту є Міністерство іноземних справ Королівства Норвегія, Трастовий фонд НАТО «Партнерство заради миру», Міжнародний фонд соціальної адаптації, Благодійна організація «Конверсія військових кадрів».

Основними напрямками підвищення кваліфікації (перепідготовки) військовослужбовців є:

- «Організація та управління підприємствами малого та середнього бізнесу»;
- «Управління економічною безпекою підприємств»;
- «Організація підприємницької діяльності та інформаційні технології у сфері бухгалтерського обліку»;
- «Інформаційні технології та практичний Web-дизайн»;
- «Web-дизайн та англійська мова в інформаційних технологіях»;
- «Бізнес-комунікації, англійська мова».

Поряд із зазначеним, методика підвищення кваліфікації військовослужбовців включає проведення «Ярмарки вакансій» для того, щоб допомогти слухачам психологічно адаптуватись у сучасних умовах пошуку роботи, навчитись правильно готувати необхідні документи, ознайомитись із статистичними даними щодо вакансій. У межах курсу провідні фахівці та керівники Миколаївського обласного центру зайнятості викладають дисципліну «Техніка пошуку роботи», яка передбачає ознайомлення слухачів із особливостями ведення співбесіди, складання резюме, дослідження ринку праці на предмет вакансій тощо.

Отримання свідоцтв про підвищення кваліфікації та міжнародних сертифікатів за проектами Україна – ОБСЄ, Україна – Норвегія, Україна – НАТО

Крім цього, у ЧДУ відкрито спеціалізований Центр соціально-психологічної підтримки, професійного розвитку та сприяння працевлаштуванню, який організовує:

- проведення тренінгів розвитку особистості, тренінгів формування професійних навичок;
- використання альтернативних методик (наприклад, «Форум-театр»).

Сьогодні ЧДУ імені Петра Могили є єдиним ВНЗ серед навчальних закладів області, який має **Центр сертифікаційного навчання за програмою бухгалтерського обліку «1С: Підприємство»**. Для слухачів сертифікатних програм за напрямом «Автоматизація обліку» разом із посвідченням про підвищення кваліфікації державного зразка видається сертифікат фірми 1С. На базі ЧДУ імені Петра Могили можна здати іспит для отримання сертифікатів за такими курсами:

- перші кроки в «1С: Бухгалтерія 8. для України»;
- використання прикладних рішень «1С: Бухгалтерія 8. для України»;
- використання прикладних рішень «1С: Управління торговим підприємством»;
- «1С: Професіонал».

Усі слухачі сертифікатних програм отримують спеціальне методичне забезпечення. Викладачі, які забезпечують навчальний процес, мають відповідні сертифікати, що дають право викладання спеціальних курсів із автоматизації обліку. Програми курсів складаються на потребу замовників. По закінченні слухачі отримують свідоцтво про підвищення кваліфікації державного зразка.

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УНІВЕРСИТЕТІ

За останні 5 років у ЧДУ імені Петра Могили отримали вищу освіту 130 осіб з різними групами інвалідності.

Так, у 2014–2015 н. р. у ЧДУ імені Петра Могили навчалися 90 студентів з інвалідністю, двоє з яких у 2014 р. були відзначені стипендією міського голови за успіхи в навчанні та активну суспільну діяльність.

У цей період ЧДУ імені Петра Могили спільно з Миколаївським обласним центром зайнятості реалізували проект з навчання 15 безробітних осіб з інвалідністю (з них 7 пересувалися на візку) з курсу «Практичний Web-дизайн, створення і супровід Web-вузла» з подальшим працевлаштуванням на підприємстві Союзу організації інвалідів «Літопис». Саме для них спонсори забезпечили закупівлю 15 ноутбуків, які учасники цієї групи використовували не тільки для навчання, а й потім для роботи.

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ІНЖЕНЕРІЇ ОБ'ЄКТІВ І СИСТЕМ

**ПАСТУШЕНКО
Сергій Іванович,**
*Директор Інституту, доктор
технічних наук, професор,
Заслужений працівник
освіти України*

*Н*авчально-науковий інститут інженерії об'єктів і систем ЧДУ імені Петра Могили пропонує здобуття вищої освіти в галузі знань «Будівництво та архітектура» за напрямом підготовки «Будівництво» зі спеціальності «Промислове та цивільне будівництво».

Студенти цього напрямку підготовки мають можливість поглиблено вивчати дві іноземні мови та отримати необхідні знання й уміння для проектування, створення, експлуатації, зберігання і реконструкції будівельних об'єктів і систем, а також у сфері архітектури та дизайну.

Студенти здобувають необхідні знання у сфері новітніх та енергоощадних технологій, створення ефективних конструкцій, виробів і матеріалів для будівельно-монтажних робіт та реконструкції будівель і споруд з урахуванням тенденцій раціонального природокористування і збереження довкілля.

Також можливе здобуття вищої освіти зі скороченим терміном навчання при наявності диплому молодшого спеціаліста з відповідного напрямку (після закінчення технікуму, коледжу, вищого професійного училища).

Навчаючись упродовж 4-х років студент одержує диплом про базову вищу освіту з присвоєнням кваліфікації – «Бакалавр з будівництва» – фахівця, який має фундаментальні та професійно-орієнтовані уміння та знання в галузі будівництва, що дає змогу працювати за фахом та навчатися далі для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр».

Навчально-науковим інститутом інженерії об'єктів і систем підписано договори про підготовку і працевлаштування майбутніх випускників з Управлінням капітального будівництва, Управлінням регіонального розвитку, містобудування та архітектури і Управлінням житлово-комунального господарства Миколаївської облдержадміністрації.

Також інститут на договірних началах співпрацює в галузі освіти, науки, виробництва і реалізації спільних освітніх, науково-технічних та виробничих програм з найпотужнішими на Миколаївщині будівельними і проектними організаціями, серед яких ТОВ «Проектно-вишукувальний інститут «Миколаїв-агропроект», ТОВ «Южстрой», ВАТ «Житлопромбуд-8», ТОВ «Миколаївський завод залізобетонних виробів», ТОВ «Промбуд-2», ТОВ «Миколаївпробудмонтаж» та іншими.

Кадровий склад кафедри будівництва та архітектури:

Пастушенко Сергій Іванович – доктор технічних наук, професор;

Бойко Анжела Петрівна – кандидат технічних наук, доцент;

Жданов Олександр Олександрович – старший викладач (зовнішній сумісник).

Дмитришина Інна Миколаївна – завідувач кабінету кафедри.

ПІДГОТОВЧЕ ВІДДІЛЕННЯ

ОЛІЙНИК
Ірина Анатоліївна,
завідувач відділення

Коли з'явилися офіційні документи про відкриття Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія», першим постало питання набору, а другим – вступні іспити.

Саме з цього все і почалося. Кияни привезли столичну новину – іспити проводити у формі тестів, що складаються з семи модулів, однакові для вступників на всі спеціальності.

Але все минає: пройшли іспити, зарахування, пролетіло літо. Знову вересень, робота, думки про те, як донести інформацію про університет нового типу до абітурієнтів, їхніх батьків, родичів, а значить, до мешканців усього міста.

І саме тоді в університеті виникла необхідність створити підрозділ, працівники якого будуть проводити таку роботу. Спочатку це були курси, на яких працювали **Трунова Євгенія Владиславівна** і **Веріна Наталія Вікторівна**. Саме завдяки їх організаторським здібностям, розуму, тактовності, культурі, делікатності приходили до нового університету люди, залишали своїх дітей для підготовки до складного для миколаївських абітурієнтів іспиту.

Після Є. В. Трунової естафету керівника підрозділу прийняли **Олійник Ірина Анатоліївна** (з 2008 р. до сьогодні), а також **Шерстюк Людмила Валеріївна** (2010–2012 рр.).

Нині у відділенні під керівництвом **І. А. Олійник** працюють провідні фахівці **Шмуля Любов Володимирівна** та **Скиба Дар'я Юріївна**.

Уся система підготовки до вступу в університет проводиться в декількох напрямках – ліквідація прогалін у знаннях, адаптація до умов вищого навчального закладу (організаційна система та перелік вимог), підготовка до Зовнішнього незалежного оцінювання.

Кожного року ЧДУ імені Петра Могили здійснює набір на курсову підготовку (термін навчання – 7 місяців, 6 місяців (суботні), 2–3 місяці (інтенсивні), що здійснюється відповідно до навчального плану та робочих програм з підготовки до Зовнішнього незалежного оцінювання якості знань.

Майже за двадцять років роботи через підготовче відділення пройшли близько семи тисяч осіб, понад п'ять тисяч з них навчалися і навчаються в університеті. Це достатньо велика кількість людей, а готували їх до вступу такі талановиті викладачі: **І. Ю. Береза, Н. І. Дегтярьова, Т. А. Денищич, А. В. Діордієва, О. А. Жвава, І. С. Змунчилова, А. П. Костенко, О. В. Кульчицька, Н. М. Лебединцева, Л. В. Шерстюк, Ю. М. Лопушанська, О. С. Морозова, О. Д. Остафійчук, І. О. Полушкіна, В. М. Руссова, О. І. Тетерятникова, О. М. Яремчук, А. І. Воробйова, І. В. Кулаковська, І. С. Міронова, Н. О. Мимченко, Л. В. Шмуля, О. Ю. Куліш** та інші.

Однією зі складових діяльності підготовчого відділення є профорієнтаційна робота, в якій беруть участь кафедри університету. Обрати одну з більш ніж 25 спеціальностей допомагають «Дні відкритих дверей», зустрічі з деканами, провідними науковцями, екскурсії корпусами, лабораторіями, кафедрами університету, здійснення консультацій на кафедрах різних Інститутів та факультетів.

Уже сім років працівники підготовчого відділення організовують проведення Зовнішнього незалежного оцінювання на базі ЧДУ імені Петра Могили. А починаючи з 2009 р. було залучено до реєстрації учасників цього тестування та стали провідним реєстраційним пунктом, залучивши понад тисячу абітурієнтів до участі в ЗНО.

Отже, навчання на підготовчих курсах та підготовчому відділенні – це гарант вдалого вступу до університету. А забезпечується він завдяки

Працівники підрозділу доузівської підготовки в 2010–2012 рр. Л. В. Шерстюк та Л. В. Шмуля

професіоналізму викладачів та наполегливій праці абітурієнтів. Поєднання цих двох моментів, а також небайдужості організаторів, їх постійний пошук нового – це перепустка для абітурієнтів у майбутнє.

Перелік навчально-освітніх закладів, що входять до комплексу Чорноморського державного університету імені Петра Могили

1. Вище професійне училище № 7 (м. Миколаїв).
2. Вище професійне училище № 21 (м. Миколаїв).
3. Миколаївський державний комерційний технікум.
4. Миколаївський торгово-економічний кооперативний технікум.
5. Миколаївський політехнічний технікум.
6. Миколаївський будівельний коледж.
7. Миколаївський коледж економіки і харчових технологій.
8. Миколаївський муніципальний колегіум ім. В. Чайки.
9. Перша українська гімназія ім. Миколи Аркаса (м. Миколаїв).
10. Гімназія № 2 (м. Миколаїв).
11. Гімназія № 3 (м. Миколаїв).
12. Гімназія № 4 (м. Миколаїв).
13. Гімназія № 41 (м. Миколаїв).
14. Економічний ліцей № 1 (м. Миколаїв).
15. Економічний ліцей № 2 (м. Миколаїв).
16. Юридичний ліцей (м. Миколаїв).
17. Середня ЗОШ I–III ступенів № 1 ім. О. Ольжича (м. Миколаїв).
18. Середня ЗОШ I–III ступенів № 3 (м. Миколаїв).
19. Середня ЗОШ I–III ступенів № 6 (м. Миколаїв).
20. Середня ЗОШ I–III ступенів № 18 (м. Миколаїв).
21. Середня ЗОШ I–III ступенів № 19 (м. Миколаїв).
22. Спеціалізована середня ЗОШ I–III ступенів № 22 (м. Миколаїв).
23. Середня ЗОШ I–III ступенів № 40 (м. Миколаїв).
24. Середня ЗОШ I–III ступенів № 42 (м. Миколаїв).
25. Середня ЗОШ I–III ступенів № 45 (м. Миколаїв).
26. Середня ЗОШ I–III ступенів № 46 (м. Миколаїв).
27. Середня ЗОШ I–III ступенів № 50 ім. Г. Дівіної (м. Миколаїв).
28. Середня ЗОШ I–III ступенів № 53 (м. Миколаїв).

Зустріч керівників університету із директорами шкіл комплексу

29. Середня ЗОШ I–III ступенів № 57 (м. Миколаїв).
30. МСШ «Академія дитячої творчості» (м. Миколаїв).
31. Вознесенська гімназія № 1 (м. Вознесенськ, Миколаївська область).
32. Южноукраїнська гімназія № 1 (м. Южноукраїнськ, Миколаївська область).
33. Скадовська ЗОШ I–III ступенів № 3 (м. Скадовськ, Херсонська область).
34. Очаківська ЗОШ I–III ступенів № 1 (м. Очаків, Миколаївська область).
35. Первомайський колегіум (м. Первомайськ, Миколаївська область).
36. Снігурівська районна гімназія (Снігурівка, Миколаївська область).
37. Первомайська ЗОШ I–III ступенів (Жовтневий район, Миколаївська область).
38. Михайло–Ларинська ЗОШ I–III ступенів (Жовтневий район, Миколаївська область).
39. Бармашівська ЗОШ I–III ступенів (Жовтневий район, Миколаївська область).
40. Зеленоярська ЗОШ I–III ступенів (Миколаївський район, Миколаївська область).
41. Ольшанська ЗОШ I–III ступенів (Миколаївський район, Миколаївська область).
42. Доманівська ЗОШ I–III ступенів (Доманівка, Миколаївська область).
43. Квітнева ЗОШ I–III ступенів (Жовтневий район, Миколаївська область).
44. Середня ЗОШ I–III ступенів ім. В. Чорновола № 1 (м. Южне, Одеська область).

*Відділ та служби
Чорноморського
державного університету
імені Петра Моши*

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

БЕГЛИЦЯ
Володимир Петрович,
проректор з наукової роботи,
доктор наук з державного
управління, професор

АНДРЕЄВ
Вячеслав Іванович,
начальник науково-дослідної
частини, завідувач відділу
аспірантури, докторантури,
кандидат технічних наук,
доцент

У січні 1998 р. у структурі Миколаївської філії НаУКМА було створено науково-дослідну частину. Начальником нового підрозділу було призначено наукового співробітника **Андрєєва Вячеслава Івановича**, який і дотепер продовжує очолювати роботу колективу.

Головними завданнями частини було визначено такі:

- розробка перспективних і поточних планів науково-організаційних заходів, контроль за їх виконанням та формування звітів університету з наукових досліджень;
- сприяння встановленню контактів між науково-дослідними структурами університету та науковими школами в Україні та за кордоном;
- інформаційне та патентно-ліцензійне забезпечення наукових колективів, допомога у створенні баз даних і мереж, розповсюдження інформаційних матеріалів про власні наукові розробки, участь у виставках, ярмарках;
- проведення наукових конференцій, симпозіумів, семінарів з актуальних наукових проблем із залученням авторитетних учених, фахівців та експертів;
- сприяння науковим підрозділам в організації видання наукових журналів, збірників, матеріалів конференцій;
- організація підготовки науково-педагогічного персоналу вищої кваліфікації у власній та цільовій аспірантурах, докторантурах, а також через інститут здобувачів наукового ступеня.

Спрямовуючи роботу наукової частини, вчена рада МФ НаУКМА 15 січня 1998 р. затвердила основні напрями наукової діяльності університету:

1. Науково-освітнє забезпечення регіональної програми «Миколаївський навчальний національно-культурний комплекс».

2. Сучасні проблеми розвитку соціально-економічної сфери Українського Причорномор'я.

3. Історія та сучасні соціально-політичні проблеми Причорномор'я України.

4. Наукове забезпечення розвитку продуктивних сил півдня України.

5. Інтелектуальні системи та прогресивні комп'ютерні технології.

6. Проблеми екологічної безпеки півдня України.

7. Перспективні виміри світової інтеграції.

Значна роль у налагодженні роботи наукової частини, аспірантури, докторантури належить доктору педагогічних наук, професору **Мещанінову Олександрю Павловичу**, який у 1996–2012 рр. керував науковою діяльністю в університеті, будучи проректором з наукової роботи.

У 1998 р. уперше прикладна науково-дослідна робота (керівник – **М. Т. Фісун**) отримала державну реєстрацію в Українському інституті науково-технічної та економічної інформації (м. Київ).

Незважаючи на відсутність державного фінансування, за сторонніми замовленнями вже в 2001 р. об'єм госпрозрахункової тематики університету склав 125,00 тис. грн. У ті роки виконувалися науково-дослідні роботи: «Розробка прогнозів соціально-економічної необхідності та екологічної допустимості добудови Ташлицької ГАЕС» та «Національна програма суднобудування. Потреби України в суднах. Вплив судноплавних компаній України на розвиток вітчизняного суднобудування» на потребу Південноукраїнської АЕС та ЦКБ «Шхуна».

З роками обсяг робіт у відділі збільшувався, з'являлися нові кадри. З 1999 до 2001 рр. на посаді провідного фахівця відділу працювали **Мар'ян Наталія Федорівна, Дядюра Світлана Олександрівна, Рудакова Ольга Миколаївна**, а в другому півріччі 2001 р. цю посаду обіймала **Галенко Наталія Іванівна**.

У 2002–2005 рр. збільшується кількість госпдоговірних наукових замовлень. Університет співпрацює з Державним науково-інженерним центром контролю та аварійного реагування, Київським національним університетом ім. Тараса Шевченка, продовжує роботи з Південноукраїнською АЕС. У 2006–2008 рр. виконується держбюджетна тема **«Розробка композиційного пористого матеріалу з об'ємнозмінними теплофізичними властивостями»** (керівник – доктор технічних наук, професор Л. П. Клименко). У 2008–2009 рр. виконувалася наукова робота за цільовою державною програмою **«Розробка системи опріснення води на острові Зміїний за рахунок нетрадиційних та альтернативних джерел енергії»** (керівник – доктор технічних наук, професор Л. П. Клименко).

За результатами виконання загальноуніверситетської фундаментальної розробки **«Інтерактивне наукове середовище для сталого розвитку навчального процесу в університетській системі освіти»** (науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор О. П. Мещанінов) запропонована діюча модель інтерактивного наукового середовища. За фундаментальним дослідженням **«Розробка композиційного матеріалу для багаторазових ливарних форм»** (науковий керівник – доктор технічних наук, професор Л. П. Клименко) отримано принципово новий композиційний матеріал ливарних форм. Сума фінансування робіт уже наближалася до 300,00 тис. грн.

Особливо слід відзначити роль молодих викладачів, які, працюючи над власними дисертаційними дослідженнями разом із керівниками, укріплювали наукові школи за певними напрямками. Треба відмітити діяльність **М. О. Багмета, Ю. Ю. Верланова, В. В. Горлачука, В. М. Давиденка, М. В. Донченка, М. І. Калініна, А. І. Колісніченка, О. В. Пронкевича, Р. О. Гришкової, П. М. Тригуба, М. Т. Фісуна**, які об'єднували навколо себе завзяту та наполегливу молодь. Це започаткувало співпрацю з відділом докторантури та аспірантури НаУКМА, провідними університетами України, а також відкриття власної аспірантури. У 1998 р. до аспірантури НаУКМА було направлено за цільовим призначенням перших п'ять пошукачів. Після закінчення навчання трое з них (**О. П. Тригуб, В. В. Єлисеєв, К. А. Нетудихата**) захистили кандидатські дисертації. Це було початком підготовки фахівців вищої кваліфікації, що призвело до відкриття у 2004 р. власного відділу аспірантури. Приємно згадати прізвища перших кандидатів наук: **Н. М. Белова, С. М. Белінська, Н. О. Богданова, І. Г. Бондаренко, О. В. Валецька, В. А. Вербицький, К. В. Кисельова, О. Ю. Коваленко, Г. А. Колесник, Г. А. Колесніченко, О. А. Кравцова, Т. В. Кравченко, Н. В. Міцкевич, Х. Б. Павлюк, О. І. Простова, Л. С. Савельєва, Т. О. Славко, І. В. Ушакова, Р. В. Чупрін** та багатьох інших, робота яких керувалася вченими університету і спрямовувалася відділом аспірантури.

Особливо приємним для нашого закладу є той факт, що **Л. П. Клименком, М. С. Івановим, С. В. Пронем, О. П. Мещаніновим, О. В. Шевчуком, О. П. Тригубом, І. І. Даниленко, А. О. Осиповим, О. В. Пронкевичем, Я. В. Васильєвим, В. В. Малиною, Л. І. Григор'євою, Л. В. Антоновою, О. Н. Євтушенком, Є. Г. Сінкевичем, О. Б. Кузьменком, В. М. Ємельяновим, С. В. Сорокою, Г. В. Коваль, І. С. Міроновою, О. Ю. Стоян, Ю. В. Палагнюк** захищені докторські дисертації, які виконувалися в стінах університету.

Сьогодні до процесу підготовки молодих кадрів з великим ентузіазмом підключаються професори **М. О. Багмет, Ю. Ю. Верланов, В. А. Гавеля, В. В. Горлачук, Р. О. Гришкова, Л. М. Дихта, В. М. Ємельянов, М. С. Іванов, А. П. Клименко, Ю. П. Кондратенко, Ю. В. Котляр, Н. П. Матвеева, М. П. Мусяєнко, А. М. Науменко, О. В. Пронкевич, Ю. А. Томілін, П. М. Тригуб, О. П. Тригуб, М. Т. Фісун** і доценти **С. А. Бурлан, Г. А. Норд**.

За роки існування відділу аспірантури, докторантури отримані значні результати із розширення переліку спеціальностей підготовки фахівців вищої кваліфікації. На сьогодні в аспірантурі ЧДУ імені Петра Могили навчаються аспіранти за 20 спеціальностями, а для докторантів відкрито 9 спеціальностей. Загальна кількість осіб, які в 2015 р. навчаються в аспірантурі та докторантурі університету налічує 60 аспірантів, 6 докторантів, а також 25 здобувачів, але в періоди найбільшої потреби в кадрах вищої кваліфікації в університеті навчалася до 100 аспірантів та 10 докторантів одночасно. Приємно відмітити, що загалом в аспірантурі університету пройшли навчання понад 300 осіб, а в докторантурі – понад 50.

Започаткування підготовки аспірантів та організаційне поєднання наукової і навчальної роботи поставили перед відділом новітні, функціонально розширені задачі. Виникла потреба у нових ініціативних кадрах. Доволі значний обсяг робіт прийняла на себе випускниця університету **Малюченко Ірина Олександрівна**, яка в 2001–2006 рр. обіймала посаду провідного фахівця відділу.

Завдяки сумлінній праці провідних фахівців **Монзуль Лариси Василівни** та **Левицької Оксани Станіславівни** було розгорнуто активну роботу з представлення наукової інформації університету, оперативному повідомленню про науково-дослідну роботу кафедр, оголошень про конференції, семінари та розповсюдження власної науково-методичної літератури. Зроблено окремий інформаційний стенд та поновлюється електронна папка в академічній мережі.

У 2010–2012 рр. у складі наукової частини працювала провідний фахівець – **Щесюк Любов Володимирівна**, яка, маючи попередній досвід, опікувалася проблемами енергоефективності навчального закладу та здійснювала підтримку енергетичного напрямку діяльності молодих учених.

З 2012 р. за організацію процесу навчання аспірантів, докторантів, їх персональним обліком та контролем якості роботи відповідає провідний фахівець відділу **Крашеніннікова Ганна Володимирівна**. А з жовтня 2015 р. за цю роботу відповідає провідний фахівець **Василюха Оксана Володимирівна**.

Колектив відділу (Т. Ю. Бочкарьова, Н. В. Коваль, В. І. Андрєєв, Л. В. Монзуль, Г. В. Крашеніннікова)

Студентською науковою роботою з 2014 р. опікується **Бочкарьова Тетяна Юрїївна**, провідний фахівець відділу. До сфери її діяльності належить дуже відповідальний напрям роботи – перевірка матеріалів наукових праць на плагіат та унікальність тексту.

Наукова частина університету постійно намагається поєднати результати навчального процесу студентів із науковою зацікавленістю, створити та розширити коло студентських наукових осередків. Створюються структури, які здійснюють організацію науково-дослідної роботи студентів – студентські наукові товариства. За ініціативою молодіжного наукового органу ЧДУ імені Петра Могили в різні роки створено такі молодіжні науково-навчальні центри: «Центр волонтерської діяльності» (керівник – **О. Л. Файчук**), «Центр практичної філософії» (керівник – **А. О. Осипов**), «Центр болгарської мови та культури» (керівник – **О. Л. Колот**), «Студентський науковий гурток «Екологічної безпеки» (керівник – **В. В. Добровольський**), «Студентський науковий гурток «Агроекологічні проблеми України та шляхи їх розв'язання» (керівник – **Н. Х. Грабак**), «Студентський науковий гурток «Евристичні математичні задачі» (керівник – **А. І. Воробйова**) та інші.

Основними завдання діяльності студентських товариств є: організація та координація роботи студентських наукових проектів; організація університетських студентських науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, конкурсів; залучення обдарованих студентів до науково-дослідної роботи кафедр; підтримання зв'язків з іншими студентськими науковими організаціями в Україні та за її межами; популяризація наукової діяльності серед студентів університету; сприяння працевлаштуванню випускників.

Приємно зазначити, що найкращі студенти ставали не тільки аспірантами, але й отримували почесні державні стипендії за успішне навчання: аспіранту **Белікову Олександрю Євгеновичу** на 2011/2012 н. р. призначено академічну стипендію імені М. С. Грушевського; на 2011/12 н. р. аспіранту **Голдуну Віктору Юрійовичу** призначено академічну стипендію Кабінету Міністрів України; на 2011/12 н. р. аспіранту **Бочкарьовій Тетяні Юріївні** призначено академічну стипендію Президента України; на 2012/13 н. р. аспірантці **Стодолінській Юлії Валеріївні** призначено академічну стипендію Президента України; **Калашніковій Людмилі Володимирівні**, кандидату соціологічних наук, доценту кафедри соціології в 2011 р. призначено стипендію Кабінету Міністрів України для молодих учених.

Основною формою представлення студентами, аспірантами, докторантами, викладачами університету результатів своїх дослідницьких робіт є доповіді на конференціях та статті в збірниках наукових праць, зокрема у журналі «Наукові праці ЧДУ». Редколегія цього видання включає як провідних учених університету, так і відомих закордонних та українських науковців. Завдяки наполегливій редакторській праці та спільній роботі редакційно-видавничого відділу і наукової частини «Наукові праці» отримали у ВАК України (пізніше – у МОН України) статус фахового видання для 17 журналів, а саме: «Історія»; «Екологія»; «Філологія. Літературознавство»; «Філологія. Мовознавство»; «Економіка»; «Педагогіка»; «Політичні науки»; «Техногенна безпека»; «Комп'ютерні технології»; «Соціологія»; «Державне управління»; «Історичний архів»; «Чорноморський літопис»; «Новітня філологія»; «Інвестиції: практика та досвід». Студентські дослідницькі роботи друкуються в щорічному науковому молодіжному журналі «Студентські наукові студії».

Щорічно з метою оприлюднення власних наукових результатів нашими викладачами за сприяння співробітників відділу проводиться значна кількість університетських конференцій, семінарів, наукових зібрань. В окремі роки відбувається до сорока наукових презентацій. За поданням відділу переважна більшість їх включається до загальноукраїнських переліків, а деякі отримують міжнародний статус. Найбільшу активність у започаткувати цих заходів виявляють **В. І. Андреев, М. О. Багмет, Ю. Ю. Верланов, Л. І. Григор'єва, Н. М. Іщенко, Т. С. Каїрова, Т. А. Конєва, Ю. В. Котляр, Л. А. Ляпіна, О. П. Мещанінов, Г. Л. Норд, О. В. Пронкевич, Є. Г. Сінкевич, Д. С. Січко, Ю. А. Томілін, О. П. Тригуб**. Завдяки їм міжнародне та всеукраїнське визнання та державну підтримку отримали традиційні наукові конференції універси-

тету: «Могилянські читання», «Ольвійський форум», «Екологічна безпека об'єктів господарської діяльності», «Україна і франкомовний світ», «Південна Україна у міжнародних відносинах: історія та сучасність», «Інтелектуальні інформаційні системи», «Тенденції розвитку та функціонування слов'янських і германських мов», «Онтологія літератури в сучасному комунікативному просторі», «Наукові читання пам'яті Сергія Таращука», «Якість та безпека середовища життя і діяльності людини: стандарти, орієнтири та перспективи», «Енерго- та ресурсозбереження і трибологія» та інші.

Наукова частина завжди працювала в поєднанні з керівництвом університету та факультетами зі створення спеціалізованих вчених рад із захисту кандидатських і докторських дисертацій. Сьогодні аспіранти, докторанти ЧДУ імені Петра Могили та сторонні здобувачі можуть оприлюднити та захистити результати своїх наукових досліджень у **5 спеціалізованих вчених радах** університету:

- К 38.053.01 (спеціальності 23.00.02 – політичні інститути та процеси; 23.00.04 – політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку). Голова спецради: доктор політичних наук, професор О. В. Шевчук. Вчений секретар: кандидат політичних наук, доцент Н. А. Громадська.
- Д 38.053.02 (спеціальності 07.00.01 – історія України; 07.00.02 – всесвітня історія). Голова спецради: доктор історичних наук, професор П. М. Тригуб. Вчений секретар: кандидат історичних наук, доцент Т. Є. Богданова.
- Д 38.053.03 (спеціальність 25.00.02 – механізми державного управління). Голова спецради: доктор наук з державного управління, професор В. М. Ємельянов. Вчений секретар: доктор наук з державного управління, професор Л. В. Антонова.
- К 38.053.04 (спеціальності 10.01.04 – література зарубіжних країн; 10.01.06 – теорія літератури). Голова спецради: доктор філологічних наук, професор О. В. Пронкевич. Вчений секретар: кандидат філологічних наук, доцент О. О. Старшова.
- Д 38.053.05 (спеціальності: 05.13.05 – комп'ютерні системи та компоненти; 05.13.06 – інформаційні технології). Голова спецради: доктор технічних наук, професор Ю. П. Кондратенко. Вчений секретар: О. П. Гожий.

У 2012 р. відділ аспірантури, докторантури та науково-дослідна частина почали працювати під керівництвом проректора з наукової роботи, доктора наук з державного управління **Беглиці Володимира Петровича**. Орієнтири роботи були спрямовані на поширення визнання наукових

результатів викладачів університету на міжнародному рівні. Публікації результатів наукових здобутків учених університету індексуються в міжнародних науково-метричних базах Scopus, ISI Web of Knowledge Index Copernicus, OAJI, CiteFactor, PubMed, ProQuest Science Journals, Ulrich's Periodicals Directory, Scirus, Google Scholar та ін.

Підвищенна кількість публікацій цілком логічно обґрунтовується різким збільшенням наукових тематик, що виконуються в університеті за бюджетні, госпдогвірні та грантові кошти. У 2013–2014 рр. науковцями університету розроблялися: прикладна держбюджетна науково-дослідна робота **«Розробка системи підтримки прийняття рішень при експертному оцінюванні якості програмних продуктів в умовах невизначеності та ризиків»** (керівник – доктор технічних наук, професор І. І. Коваленко); прикладна держбюджетна науково-дослідна робота **«Наукове забезпечення впровадження європейських соціальних стандартів у південному регіоні України»** (керівник – доктор історичних наук, професор М. О. Багмет); програма Жана Моне **«Європейська інтеграція: впровадження європейських стандартів та принципів в Україні»** (керівник – доктор історичних наук, професор М. О. Багмет); спільний проект із Департаментом ЖКГ Миколаївської міської ради **«Навчання та підвищення кваліфікації на основі наукових розробок голів і членів правлінь об'єднань співвласників багатоквартирних будинків»** (керівник – доктор наук з державного управління, професор В. М. Ємельянов); спільний українсько-білоруський проект **«Використання моделей оцінки радіоекологічного ризику та моделей біодозиметричної оцінки для оптимізації еколого-дозиметричного моніторингу території при аваріях на ядерних об'єктах»** (керівник – доктор біологічних наук, професор Ю. А. Томілін); держбюджетна фундаментальна науково-дослідна робота **«Теоретичні основи визначення індикаторів та коефіцієнтів вагомості індексів екологічної безпеки в системі сталого розвитку південного регіону України»** (керівник – доктор технічних наук, професор Л. П. Клименко); госпдогвірна науково-технічна розробка **«Політичні механізми впровадження «зеленої економіки» в Німеччині»** (замовник: DAAD Німецька служба академічних обмінів). Загальна сума річного фінансування наукових розробок університету склала майже 600, 0 тис. грн.

У 2014 р. спільно з Південним центром НАН України, МОН України, Миколаївською облдержадміністрацією групою вчених університету на чолі з професорами Ю. А. Томіліним та Л. І. Григор'євою розпочато надзвичайно важливі радіобіологічні дослідження на півдні України із визначення рівня навантаження на населення від радіоактивного йоду.

Одному з керівників проекту, доктору біологічних наук, професору Ю. А. Томіліну, відповідно до Указу Президента України призначено державну стипендію для видатних діячів науки.

У 2015 р. наукові дослідження в університеті розширюються новими напрямками та тематиками. Найбільш всеохопливими виділяються між-кафедральні теми: фундаментальна держбюджетна науково-дослідна робота **«Теоретичні основи структуроутворення та технології інженерії поверхневих високоміцних структур з перемінною зносостійкістю»** (керівник – доктор технічних наук, професор Л. П. Клименко); прикладна держбюджетна науково-дослідна робота **«Розроблення поліметричних датчиків інформаційно-вимірювальних систем з живленням елементів від енергії вимірювального сигналу»** (керівник – доктор технічних наук, професор М. П. Мусієнко), прикладна науково-дослідна робота **«Наукова розробка імплементації європейських соціокультурних та освітніх стандартів (на прикладі Південного регіону України)»** (керівник – доктор історичних наук, професор М. О. Багмет); прикладна науково-дослідна робота **«Онтологія літератури в нових інформаційно-комунікативних умовах»** (керівник – доктор філологічних наук, професор О. В. Пронкевич) та ін. Загальна сума річного фінансування наукових розробок університету (без урахування міжнародних грантів) перевищує один мільйон гривень. Одночасно, відповідаючи викликам держави щодо створення національної системи колективної безпеки в умовах глобального розвитку, роботи науковців університету спрямовуються на забезпечення обороноздатності України.

Популяризацію наукових здобутків наших науковців на сайті університету, на сайті Міністерства освіти і науки та в інших ЗМІ у 2013–2015 рр. успішно здійснював провідний фахівець зі зв'язків із громадськістю **Фляк Василь Федорович**.

Переважна більшість результатів науко-дослідних робіт захищені авторськими свідоцтвами або патентами на власні «ноу-хау», які затверджують науковий імідж університету і сприяють участі науковців у державновизнаних розробках. Завдяки сертифікованому фахівцю з питань інтелектуальної власності **Коваль Наталі Володимирівні** на сьогодні університет є власником та співвласником 14 патентів на винаходи та 96 патентів на корисну модель. ЧДУ імені Петра Могили у винахідницькій діяльності активно співпрацює із Національним університетом кораблебудування імені адмірала С. О. Макарова, Державним підприємством «Науково-виробничий комплекс газотурбобудування «Зоря» – «Машпроект» та Інститутом відновлювальної енергетики НАН України.

Винахідниками університету є: **В. І. Андреев, О. Є. Беліков, Н. О. Воскобойнікова, В. Ю. Голдун, А. Є. Головка, А. М. Гурський, Є. О. Давиденко, Л. М. Дихта, А. Я. Казарезов, Н. Ю. Андреева, Л. П. Клименко, Г. В. Кондратенко, Ю. П. Кондратенко, Я. М. Крайник, В. Я. Кутковецький, М. П. Мусієнко, О. Ф. Прищепов, В. Ю. Савінов, Є. В. Сіденко, О. А. Сирота, О. М. Трунов, Ю. Г. Щербак, О. М. Яремчук.**

Серед винахідників університету особливо необхідно відзначити доктора технічних наук, професора **Кондратенка Юрія Пантелійовича**, якому у 2008 р. Указом Президента України присвоєно почесне звання «Заслужений винахідник України». Завдяки його плідній роботі університет отримав 43 патенти на винаходи та корисні моделі у ЧДУ імені Петра Могили, і взагалі він є автором понад 100 винаходів, захищених патентами України, Російської Федерації, авторськими свідоцтвами СРСР. Ряд наукових розробок професора Ю. П. Кондратенка впроваджено у виробництво, удостоєно Перших премій Чорноморського міжобласного правління науково-технічного товариства суднобудівної промисловості ім. академіка А. Н. Крилова, Української республіканської ради науково-технічних товариств, Всесоюзної ради науково-технічних товариств, відмічено бронзовою медаллю ВДНГ СРСР.

Загалом в університеті працюють 5 Заслужених діячів науки і техніки, 12 академіків та членів академій галузевих наук.

Викликає повагу міжнародне визнання науковців університету. Систематична участь у міжнародних конференціях, закордонне стажування, друкування у відомих зарубіжних фахових виданнях, перемоги на отримання закордонних наукових грантів – все це дозволяє тримати руку на науковому пульсі планети. Наші вчені запрошені до всесвітньо відомих наукових шкіл і є членами не тільки вітчизняних, але і закордонних Академій наук. Серед викладачів та працівників, які найчастіше представляють наш університет за кордоном, можна відзначити Ю. П. Кондратенка, О. В. Пронкевича, Л. П. Клименка, Є. Г. Сінкевича, Ю. В. Палагнюк, С. В. Лізаковську, Т. Ю. Скибу, С. В. Сороку, О. С. Морозову, А. М. Іовчеву, А. О. Білоконь, Т. Ю. Бочкарьову та ін.

У подальших планах науково-дослідної частини та відділу аспірантури та докторантури університету збільшення частки грантового (зокрема закордонного) фінансування наукових досліджень, тісна співпраця з науковими центрами українських та зарубіжних університетів, розгортання сучасної наукової лабораторної бази, якісне підвищення рівня підготовки наукових кадрів, у тому числі за рахунок закордонного стажування, розширення напрямків і тематик наукових розвідок.

Під наукові школи визнаних учених університету інтенсивно створюються наукові проблемні (галузеві) інститути, центри, лабораторії. За доволі короткий термін науковцями університету створено декілька наукових інститутів, окремі наукові напрями об'єднуються в наукові центри, споріднені наукові напрями утворюють лабораторії.

Крім того, в усіх інститутах та на кожному факультеті діють спеціалізовані ресурсні та інші центри, лабораторії та різні наукові студентські гуртки та студії.

НАУКОВІ ЦЕНТРИ ТА ІНСТИТУТИ ЧДУ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

ІНСТИТУТ НАУКОВО-ОСВІТНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Науковий керівник: **Мещанінов Олександр Павлович** – доктор педагогічних наук, професор.

Директор: **Добровольський Валерій Володимирович** – кандидат технічних наук, доцент.

Інститут сталого розвитку при Чорноморському державному університеті імені Петра Могили створено на громадських засадах у 2008 р. як об'єднання вчених і практиків міста Миколаїв.

Співзасновниками Інституту сталого розвитку стали: Миколаївське обласне управління охорони навколишнього середовища, Науково-методичний центр шкільної освіти міста, Миколаївська обласна бібліотека для дорослих, Обласне управління водного господарства та Миколаївський зоопарк.

Метою діяльності Інституту сталого розвитку є активізація та підвищення наукового рівня робіт із реалізації політики ООН та ЄС щодо сталого розвитку людства на регіональному рівні.

Робота інституту здійснюється в трьох напрямках: університетська освіта для сталого розвитку; шкільна освіта для сталого розвитку; науково-методичне забезпечення сталого розвитку на регіональному рівні.

Основними результатами роботи членів Інституту є:

Захист двох кандидатських дисертацій: Н. М. Болюбаш «Формування професійної компетентності майбутніх економістів засобами мережевих технологій» та Т. Б. Костєва «Формування інформаційної компетентності магістрантів соціальної роботи в університеті».

Опублікування інформаційного посібника «Освіта: екологія та сталий розвиток» (автор – В. В. Добровольський), навчальних посібників «Екологічний ризик: оцінка і управління» (автор – кандидат технічних наук, доцент В. В. Добровольський), «Зелена енциклопедія Миколаєва» (автор – кандидат педагогічних наук, доцент С. Г. Лебідь), участь кандидата географічних наук, доцента Л. І. Патрушевої у редагуванні карти «Природно-заповідний фонд Миколаївської області» та довідкового видання «Перлини Бузько-степового природного ядра».

За участі представників Інституту проводяться майстер-класи з вчителями хімії (відповідальна – Ж. Ф. Соловійова) та з вчителями біології та екології (відповідальна – С. Г. Лебідь).

У Миколаївському зоопарку під керівництвом його працівників студенти ЧДУ проводять масові заходи для дітей (керівник від ЧДУ – Н. А. Сербулова).

У філії № 2 Центральної бібліотеки ім. Кропивницького за участі ЧДУ імені Петра Могили (В. В. Добровольський), МНУ ім. Сухомлинського (О. М. Деркач), управління Мінприроди (М. М. Романенко) проведено науково-практичну конференцію та розпочато роботу екологічного лекторію.

На базі обласного центру туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді за участі Л. І. Патрушевої проведено міжрегіональну краєзнавчу конференцію «Мій рідний край, моя земля очима учасників».

НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ РАДІАЦІЙНОЇ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Директор: **Томлін Юрій Андрійович** – доктор біологічних наук, професор.

Заступник директора: **Григор'єва Людмила Іванівна** – доктор біологічних наук, професор.

Інститут створено у 2011 р. (рішення вченої ради від 08.12.2011 р.) шляхом реорганізації Науково-методичного центру екобезпеки, існуючого у ЧДУ імені Петра Могили з 2003 р. у зв'язку з розширенням напрямів і обсягів наукової діяльності.

Головний принцип діяльності – поєднання наукових досліджень з освітньою практикою в галузі екології, радіоекології, радіаційної та техногенно-екологічної безпеки людини та довкілля, що дає можливість готувати спеціалістів на рівні міжнародних вимог.

Основні завдання:

- розробка науково-практичних рішень, пов'язаних із місцевими (регіональними) екологічними й радіоекологічними (радіобіологічними) проблемами, та їх реалізація;
- організація, підготовка та проведення наукових конференцій, семінарів та експедиційно-натурних програм екологічного і радіаційного напрямів;
- пошук і складання угод з акредитованими еколого-радіохімічними лабораторіями установ України на проведення наукових досліджень із використанням сучасного обладнання;

- аналіз наявних наукових розробок у сфері охорони населення і довкілля, участь у формуванні цільових регіональних програм з екологічної та радіаційної безпеки;
- координація наукової діяльності Інституту з науково-координаційною радою «Радіобіологія, радіоекологія, радіаційна безпека» Південного наукового центру НАН України та МОН України з вирішення проблем радіаційної та екологічної безпеки південного регіону.

Напрями наукової діяльності:

- техногенно-екологічна безпека південного регіону;
- радіоекологічна та радіаційна безпека;
- контрзаходи з підвищення безпеки людини.

Втілення на практиці

Розгорнуто автоматизовану систему радіаційного контролю (АСРК) на території Миколаївської області відповідно до розпорядження Миколаївського облвиконкому № 186р від 20.07.1990.

Обґрунтовано припинення скиду рідких промислово-побутових відходів ПУ АЕС у р. Арбузинка і перенесення цього скиду у ставок-охолоджувач АЕС (рішення Миколаївської облради і ПУ АЕС від 1993 р.).

Сформульовані пропозиції щодо перегляду принципів регламентації навантаження від ^{222}Rn для фахівців, які працюють на гранітодобувних, гранітопереробних, уранодобувних підприємствах і водночас мешкають на територіях із підвищеним кларковим вмістом природних радіонуклідів.

Запропоновано новий підхід у радіоекології: радіоекологія та радіаційна безпека водних екосистем районів АЕС (за результатами виконання НДР 0107U004457): визначено характерні риси розподілу радіонуклідів у компонентах водних екосистем водних водоймищ південних частин р. Південний Буг і р. Дніпро, головних зрошувальних систем південного регіону України, які живляться з цих річок і ставків-охолоджувачів ПУ АЕС та ЗАЕС; розроблено методологію управління радіоємністю прісноводних водоймищ із метою зниження рівня радіонуклідного забруднення; підтверджено можливість широкого використання трасерів-радіо-

Візитне засідання Південного наукового центру НАНУ на Південноукраїнській АЕС з обговорення обґрунтування безпеки продовження строку й оцінки його впливу на довкілля в надпроектний період (2013 р.)

нуклідів для оцінки і прогнозу кількісних характеристик комплексних водних екосистем.

Обґрунтовано новий напрям у дозиметрії (за результатами виконання НДР 0404U003393): інтегральний підхід оцінки дозового навантаження на людину через: здійснення стохастичного прогнозування очікуваного за життя людини радіаційного навантаження від природних і штучних джерел в умовах півдня України; запропонування способів вдосконалення й оптимізації моніторингу джерел опромінення людини на півдні України; розроблення методології управління дозовим навантаженням із застосуванням контрзаходів задля його зменшення; є підтвердженням необхідності застосування стохастичних прийомів при оцінці радіаційного і радіоекологічного ризиків від природних і штучних джерел іонізуючого випромінювання.

НАУКОВО-ОСВІТНЯ ЛАБОРАТОРІЯ МІКРОПРОЦЕСОРНИХ СИСТЕМ ЗАСОБІВ КОНТРОЛЮ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ

Керівник: **Кубов Володимир Ілліч** – кандидат фізико-математичних наук, доцент.

Науково-освітню лабораторію мікропроцесорних систем засобів контролю стану довкілля було створено на еколого-медичному факультеті у 2004 р. Це відбулося через рік після заснування кафедри медичних приладів і систем. Саме завдяки зусиллям співробітників та студентів цієї кафедри було і створено лабораторію. Найактивнішу участь у створенні лабораторії взяли співробітники університету: В. Д. Боровальов, В. Г. Конопляник, В. І. Кубов, О. П. Мещанінов, Л. П. Приставка, О. М. Трунов.

Головною метою створення лабораторії було залучення студентською молоді університету до вирішення практичних задач проектування, виготовлення, програмування та налаштування сучасних мікропроцесорних систем обробки різноманітної інформації, перш за все для вирішення актуальних задач, пов'язаних з енергозбереженням.

Однією з актуальних задач енергозбереження є контроль температурних режимів приміщень і споруд університету, та оперативний контроль роботи системи опалення залежно від температури зовнішнього повітря. Для розв'язання цієї задачі студентами кафедри медичних приладів та систем під науково-технічним керівництвом науковців та співробітників університету було розроблено й виготовлено комплекс мікропроцесорних температурних серверів. До кожного з мікропроцесорних сен-

сорів було під'єднано по декілька цифрових температурних сенсорів, що розташовані у приміщеннях та на подвір'ї університету. Комплекс засобів цифрового температурного контролю було під'єднано до загальної інформаційної Ethernet-мережі університету, а пізніше і до всесвітньої Internet-мережі. Результати вимірів температур зберігаються в цифровій базі даних. Ця база утримує цілодобові дані з інтервалом виміру 5 хвилин починаючи з 2011 р. Станом на 2015 р. мережа налічує 10 мікропроцесорних серверів з 26 температурними сенсорами.

У 2012 р. у лабораторії було започатковано цикл робіт з дослідження джерел альтернативної – «зеленої» енергії, а саме сонячної та вітряної енергії. Було розроблено, виготовлено та розташовано на даху житлового будинку цифрову систему реєстрації струму сонячної фотоелектричної батареї. У 2013 р. на даху головного корпусу університету було розгорнуто систему з двох фотоелектричних батарей та цифрового реєстратора. У 2014 р. до системи було додано цифрового анемометра для реєстрації швидкості вітру, та підключено систему температурних сенсорів на задній поверхні фотоелектричних батарей. Таким чином було створено цифрову систему дослідження температур, фотоструму та швидкості вітру. Ця система дозволяє виконувати комплексні дослідження прогнозної ефективності джерел сонячної та вітрової енергії та досліджувати вплив зовнішніх факторів на роботу цих джерел. А саме:

- сезонні та добові варіації фотоструму, температури, швидкості вітру в південному Чорноморському регіоні України;
- вплив орієнтації, електричного навантаження, температури та інших чинників на фотострум сонячних батарей;
- зв'язок метеорологічних факторів – хмарності, швидкості вітру з температурою та фотострумом сонячних батарей.

Комплекс засобів контролю параметрів довкілля та дослідження джерел «зеленої» енергії на даху університету

У роботах із забезпечення функціонування системи та обробки даних найбільш відзначились студенти: Д. Зюляєв, В. Черемісіна, А. Павленко. Активну допомогу в обробці та інтерпретації отриманих даних надали співробітники факультету екології В. І. Андреев, Н. А. Воскобойнікова, А. Л. Боженко. Про результати відповідних досліджень доповідалося на наукових конференціях, у 13 наукових

статтях та у двох звітах з науково-дослідної роботи за темами: «Розроблення мікроконтролерних засобів дистанційного контролю ефективності енергозбереження та керування енергопостачанням у комплексі споруд закладу освіти» (державний реєстраційний № 0111U000528), «Дослідження інформативності та стійкості роботи мікроконтролерів в енергозощаджуючих технологіях навчального закладу» (державний реєстраційний № 0113U001702).

ГАЛУЗЕВА НАУКОВО-ДОСЛІДНА ЛАБОРАТОРІЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ

Кадровий склад лабораторії:

Керівник: **Воскобойнікова Наталія Олександрівна** – кандидат технічних наук, доцент.

Головний науковий співробітник: **Клименко Леонід Павлович** – доктор технічних наук, професор кафедри екології та природокористування.

Головний науковий співробітник: **Стоян Олександра Юріївна** – доктор наук з державного управління, доцент.

Провідний науковий співробітник: **Андрєєв Вячеслав Іванович** – кандидат технічних наук, доцент.

Провідний науковий співробітник: **Кубов Володимир Ілліч** – кандидат фізико-математичних наук, доцент.

Молодший науковий співробітник: **Зюляєв Данило Дмитрович** – аспірант.

Молодший науковий співробітник: **Ульвіс Юлія Володимирівна** – магістрант.

Лабораторію створено на базі кафедри екології та природокористування у 2009 р. у рамках забезпечення наукової школи кафедри «Енергозбереження та альтернативні джерела енергії», керівником якої є доктор технічних наук, професор Л. П. Клименко.

Мета діяльності: підвищення енергетичної ефективності та екологічної безпеки систем енергозабезпечення будівель шляхом збалансованого використання альтернативних і традиційних джерел енергії.

Лабораторія має у своєму складі геліоустановку гарячого водопостачання на основі 3 вакуумних трубчастих колекторів, бак-акумулятор з можливістю електричного догріву води, 2 фотовольтаїчні батареї потужністю 25W кожна, метеостанцію для виміру параметрів навколишнього середовища, систему датчиків для контролю за температурними режи-

мами в різних приміщеннях університету, автоматичну систему керування геліоустановками. Планується встановлення вітроустановки ортогонального типу та ґрунтового теплового насоса вертикального типу. Активну допомогу в облаштуванні приладів, експериментальних стендів лабораторії та систем контролю досліджуваних параметрів надає Лабораторія мікропроцесорних систем засобів контролю стану довкілля.

Візит делегації голів райдержадміністрацій Миколаївської області до Галузевої науково-дослідної лабораторії альтернативних джерел енергії

Під час існування Галузевої науково-дослідної лабораторії альтернативних джерел енергії отримано такі результати:

- Запропоновано математичну модель перерозподілу енергії у системах теплохолодозабезпечення між альтернативними і традиційними джерелами, яка дозволяє оптимізувати обсяги заміщення традиційних джерел та баланс різних альтернативних джерел за показником індексу екологічної безпеки на 15–35 % в умовах Миколаївської області.

- Розроблено алгоритм підвищення екологічної безпеки систем теплохолодозабезпечення будівель шляхом перерозподілу потоків вітрової і сонячної енергії між підсистемами гарячого водопостачання, опалення, кондиціонування та очистки води з максимальним рівнем заміщення традиційних ресурсів альтернативними та повним використанням надлишкової енергії (патенти України № 41269, № 66037), що забезпечує підвищення ефективності використання альтернативних джерел енергії на 15–20 %.

- З 2012 р. у лабораторії встановлено експериментальний стенд для оцінки ефективності застосування сонячних фотоелектричних батарей. Виконано виміри характеристик струму батарей в умовах різної освітленості і орієнтації щодо сонця, прозорості атмосфери та швидкості вітру. Отримані результати дозволили розробити методику оцінки ефективності використання сонячних фотоелектричних батарей з урахуванням кліматичних особливостей конкретного географічного регіону. Ця методика враховує географічне положення місця розташування, площу й орієнтацію батареї та кліматичні дані.

- Розроблено емпіричну модель фотоструму сонячної батареї на багатоденному інтервалі, яка враховує сезонні та добові варіації освітленості

для безхмарного неба та вплив баду хмарності за метеорологічними спостереженнями.

■ На автоматизованому цифровому дослідницькому комплексі виконано одночасні виміри швидкості вітру та інсоляції для річного періоду. Обраховано статистичні характеристики середньодобових значень вітру та інсоляції, та їх взаємозв'язку. Розраховано ймовірність певних рівнів забезпеченості енергією для роздільного та спільного використання вітрових і геліосистем залежно від можливості акумулювання енергії на інтервалах часу від 1 до 7 діб.

■ Обґрунтовано індикатори екологічної безпеки систем теплохолодозабезпечення, які дозволяють проводити порівняльну оцінку систем із різними технічними характеристиками на основі врахування перерозподілу потоків енергії між альтернативними та традиційними джерелами. Запропоновано індекс комплексної оцінки екологічної безпеки систем теплохолодозабезпечення на основі системи обґрунтованих індикаторів, який враховує різномірні аспекти впливу на навколишнє середовище і вагомість різних видів техногенного впливу на людину.

■ Розроблено і оптимізовано геліосистеми гарячого водопостачання, які впроваджено на головному корпусі та гуртожитках Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Встановлено геліосистеми з можливістю акумулювання тепла та електричного догріву води у разі нестачі альтернативної енергії. Ці енергоефективні системи забезпечують гарячою водою кухні, душові та вбиральні в гуртожитках, а також душові спортзалу та їдальню головного корпусу університету. В подальшому планується на головному корпусі університету встановлення вітрової установки, яка б працювала в комплексі з сонячною, забезпечуючи електричний підігрів води у баку-акумуляторі.

■ Уперше на території України розроблено проект зеленої будівлі університету на основі прийомів зеленого будівництва та зеленого офісу з урахуванням природно-антропогенних характеристик конкретної соціо-екосистеми як навчальної лабораторії, побудованої за принципами сталого розвитку. Розроблений проект можливий для використання у якості рамкової моделі для створення зелених будівель університетів на півдні України.

На сьогодні в лабораторії виконуються такі дослідження:

– Проект спільних досліджень ЧДУ імені Петра Могили та Саарландського університету (Німеччина) «Підвищення енергоефективності та екологічної безпеки університетських кампусів шляхом перерозподілу енергії між традиційними та відновлюваними джерелами».

– Розгорнуто і проходить дослідну експлуатацію експериментальний варіант системи моніторингу температурних режимів університету. Ця система побудована на мікропроцесорних Web-серверах і використовує для обміну даними наявну Ethernet-мережу. Регулярні спостереження за температурами університету виконуються, починаючи з квітня 2011 р. Ці виміри включають значення: температур зовнішнього повітря – 2 сенсора, температури труб водяного опалення – 5 сенсорів, температури окремих приміщень у всіх корпусах університету – 12 сенсорів. Отримані дані дозволили надати певні рекомендації щодо більш ефективного розподілення та використання тепла в системі опалення університету.

Розміщення температурних датчиків системи енергоменеджменту університету

– Виконується комплекс робіт з підвищення ефективності використання традиційних джерел енергії для системи опалення університету й оцінки перспектив використання відновлюваних джерел енергії сонця і вітру в Причорноморському регіоні.

На базі Галузевої лабораторії альтернативних джерел енергії студенти комп'ютерних, екологічних, приладобудівних напрямів підготовки залучаються до виконання практичних робіт та науково-дослідницьких розробок, що дозволяє сформувати висококваліфікованих конкурентоздатних спеціалістів на шляху суспільства до сталого розвитку.

МІКРОКОНТРОЛЕРНА ЛАБОРАТОРІЯ ВБУДОВАНИХ СИСТЕМ «EMBEDDED SYSTEMS»

Відповідальний: **Мусієнко Максим Павлович** – доктор технічних наук, професор.

У лабораторії проводяться практичні та лабораторні заняття із спеціалізованих дисциплін для студентів комп'ютерного факультету. Крім того, в лабораторії проводяться наукові дослідження із розробки виробів мікропроцесорної техніки за участю аспірантів, магістрів та молодих учених університету.

Основні напрями досліджень:

- навігаційно-комунікаційні системи реального часу;
- полівимірювальні сенсорні системи;

- робота систем із живленням елементів від енергії вимірювальних сигналів;
- побудова високоефективних розподілених комп'ютерних систем;
- антропометричних роботизованих систем;
- розвиток систем реального часу з використанням мікроконтролерів різних архітектур та / або рішень на базі SoC.

У рамках діяльності лабораторії розроблено навігаційно-комунікаційні GPS / GSM системи реального часу для вирішення різних завдань; модель мікросупутника формату CubeSat для запуску у верхні шари атмосфери з метою дослідження різниці прийому сигналів GPS і ГЛОНАСС приймачів.

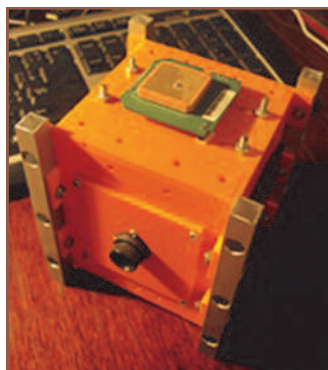
Проводяться дослідження із розробки антропометричних роботизованих систем, які можуть замінити людину в складних і небезпечних ситуаціях: «руки-маніпулятори», «роботи спеціальних функцій» тощо.

У рамках розвитку напряму системного програмування студентами розроблено та доведено до практичної реалізації безліч рішень у галузі спеціалізованих комп'ютерних систем: квадрокоптери, мобільні платформи, дистанційно керовані рухливі системи тощо.

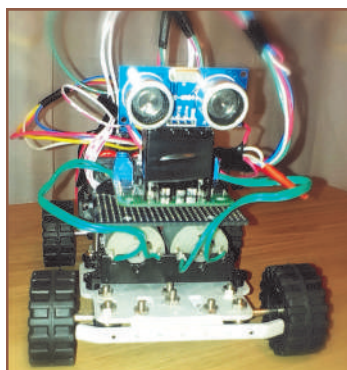
ЛАБОРАТОРІЯ РЕКОНФІГУРОВАНИХ СИСТЕМ «FPGA»

Відповідальний: **Мусієнко Максим Павлович** – доктор технічних наук, професор.

У лабораторії проводяться заняття із спеціалізованих дисциплін для студентів комп'ютерного факультету «Комп'ютерні системи», «Периферійні пристрої», під час яких вивчаються системи, що базуються на використанні технології FPGA (Field-Programmable Gate Array).

Мікросупутник формату CubeSat

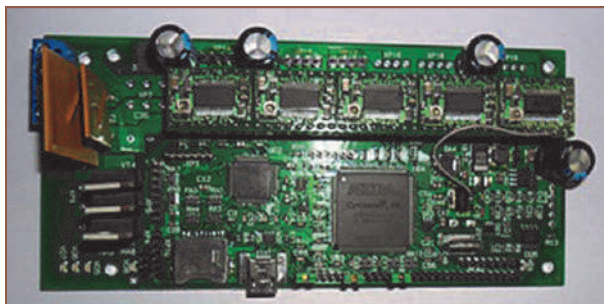

Мобільна платформа

«Рука-маніпулятор»

Розроблений модуль на базі Altera Cyclone III EP3C10E144I7N

Модель розробленого 3D-принтера

У рамках наукових досліджень у лабораторії розробляються архітектури цифрової обробки та опису на VHDL для кристалу Spartan 6 фірми XILINX, що реалізують перетворення PCM (24 біта / 96 кГц) у PWM (1 біт / 1,4112 МГц, при 11-бітній тривалості імпульсу) з буферизацією, інтерполяцією та апроксимацією. Математична обробка моделюється в MatLab. Створюється Hi-Fi апаратура з дуже якісним звучанням, але при малій дискретизації сигналу.

Проводяться дослідження з розробки пристрою віддаленого доступу з розширеними мережевими функціями (Bluetooth, Wi-Fi, 3G-модем, Ethernet). Пристрій призначено для застосування в різних сценаріях, наприклад:

- резервний віддалений доступ до устаткування через стільникову мережу, Ethernet;
- оперативна консультація з іншими інженерами: отримавши консольний доступ до устаткування інженер надає в режимі реального часу загальний доступ до сесії більш досвідченим інженерам;
- відновлення працездатності пристрою після аварії, наприклад, збою в роботі ПЗ або в разі якщо з пристроєм втрачено зв'язок по IP.

Одним із результатів роботи є розроблені моделі нанопорошкового 3D-принтера і відповідне цьому процесу програмне управління. Цей проект нанопорошкового 3D-принтера реалізовано спільно з вченими Московського фізико-технічного інституту. Проект включає в себе три напрями: науковий, комерційний та освітній. Отримані дослідні зразки, які проходять технічні випробування. Випущена партія із більш ніж 130 плат управління 3D-принтером на базі Altera Cyclone III EP3C10E144I7N, яка може бути основою перших дослідних комплексів друку протезів.

Зразок 3D-принтера було представлено на V Міжнародній виставці з інтелектуальної власності EXOPRIORITY-2013. У 2012 р. проект було відзначено медаллю на VII Міжнародній виставці IFIA-2012 у Китаї.

МИКОЛАЇВСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ ІНСТИТУТУ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

Завідувач відділення: **Котляр Юрій Вадимович** – доктор історичних наук, професор.

Заступник завідувача відділення: **Сінкевич Євген Григорович** – доктор історичних наук, професор.

Секретар: **Шевченко Наталія Володимирівна** – завідувач кабінету кафедри історії.

Члени відділення:

Гайдай Ольга Михайлівна – кандидат історичних наук, доцент.

Міронова Ірина Сергіївна – доктор історичних наук, доцент.

Морозова Ольга Станіславівна – кандидат історичних наук, доцент.

Тригуб Олександр Петрович – доктор історичних наук, професор.

Тригуб Петро Микитович – доктор історичних наук, професор.

Шевченко Наталія Володимирівна – кандидат історичних наук, доцент.

Шкірчак Катерина Петрівна – викладач.

Миколаївське відділення Інституту історії України НАН України діє як структурний підрозділ Чорноморського державного університету імені Петра Могили і керується Положенням про Миколаївське відділення Інституту історії України Національної Академії Наук України та угодою про співпрацю між Інститутом історії України НАН України і Чорноморським державним університетом імені Петра Могили від 11.02.2010 р.

Попередниками Миколаївського відділення були: «Регіональний центр Інституту історії НАН України з проблем Нижнього Подніпров'я і Побужжя» (керівник – доктор історичних наук, професор П. М. Тригуб), що діяв в ЧДУ імені Петра Могили у 1996–2012 рр. та «Відділ дослідження голодоморів ХХ століття на Миколаївщині» (керівник – доктор історичних наук, професор Ю. В. Котляр), що діяв у ЧДУ імені Петра Могили у 2007–2010 рр.

Колектив Миколаївського відділення
Інституту історії України НАН України

Метою діяльності відділення є історична евристика та едіція (пошук науково-вартісних історичних документів, їх наукове опрацювання, підготовка до публікації та видання), дослідження

історії Чорноморського регіону з найдавніших часів до сьогодення та актуальних проблем історії України.

Основні напрями діяльності:

- опрацювання наукових проблем, пов'язаних із вивченням різних аспектів історії Чорноморського регіону;
- дослідження історії селянського повстанського руху;
- вивчення історії козацтва Півдня України;
- аналіз історії тоталітарних режимів;
- дослідження історії поштових установ України;
- вивчення сакральної історії населених пунктів Півдня України;
- розробка навчальних програм і університетських лекційних спекурсів;
- організація наукових конференцій та семінарів;
- співпраця з українськими та зарубіжними науковими установами та університетами;
- формування наукової бібліотеки й архіву відділення.

Друкованим органом відділення є видання «Чорноморський літопис»

Миколаївське відділення Інституту історії України НАН України було ініціатором проведення та організатором ряду міжнародних конференцій та симпозіумів: «Українська діаспора: діяльність, джерела та дослідження» (11–15 червня 2010 р.); «Діяльність архівних установ із дослідження та публікації писемних джерел з історії України, міжнародних відносин та всесвітньої історії» (11–15 червня 2011 р.); «Землеробські цивілізації світу: історія, археологія, етнологія, екологія, економіка, політика, право», присвячена пам'яті В. Н. Станка (1937–2008), видатного археолога, історика, етнолога, доктора історичних наук, професора (6–10 червня 2012 р.); «Історія України ХХ століття в сучасній закордонній історіографії» (23–24 травня 2013 р.); «Соціально-економічний розвиток колишніх територій Російської імперії в ХІХ – на початку ХХ ст.» (3–6 квітня 2014 р.); «Роль особистості в історії». До 100-річчя з дня народження П. Т. Тронька, доктора історичних наук, професора, академіка НАН України, Героя України (3–6 червня 2015 р.).

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ПОЛОНІСТИКИ

21 листопада 2008 р. наказом ректора № 51 відповідно до рішення вченої ради університету за підтримки Генерального консульства Республіки Польща в Одесі було створено Науково-дослідний інститут полоністики, що діє на громадських засадах. Метою НДІ полоністики є

дослідження історії Польщі, українсько-польських відносин, становища української національної меншини в Республіці Польща, польської національної меншини в Україні, стану польської історіографії. Співробітники НДІ Полоністики: доктор історичних наук, професор **Сінкевич Євген Григорович** (директор); кандидат історичних наук, доцент **Морозова Ольга Станіславівна** (заступник директора); кандидат історичних наук, доцент **Кучеренко Алла Алімівна**; кандидат історичних наук, старший викладач **Висоцька Галина Вікторівна**; аспірант **Зелінський Максим Вікторович**; доктор історичних наук, ад'юнкт **Ярослав Мокляк** (м. Краків, Республіка Польща).

Інститутом полоністики було проведено такі міжнародні наукові конференції: «Україна та Польща на міжнародній арені (кінець ХХ – початок ХХІ століття)» (Миколаїв, 2008 р.); «Інтеграційні процеси країн Чорноморсько-Балтійського регіону» (Миколаїв, 2009 р.).

Надруковано: монографію «Місце краківської історичної школи в польській історіографії» (Є. Сінкевич, 2010 р.), навчальний посібник з грифом МОН України «Українсько-польські відносини: 1918–2012 рр.» (Є. Сінкевич, 2011 р.), близько 100 статей. Представники НДІ полоністики взяли участь у ряді міжнародних науково-практичних конференцій у містах Варшава, Краків, Ченстохова, Жешів, Перемишль, Свидник. У 2013 р. професора Є. Г. Сінкевича обрано почесним професором Академії імені Яна Длугоша (м. Ченстохова, Республіка Польща).

Також були здійснені такі стажування: Є. Г. Сінкевич – м. Краків, м. Варшава (фонд Ю. М'яновського); м. Краків (стипендія Міністерства освіти і спорту Республіки Польща); м. Краків (Wspólnota Polska); О. С. Морозова – м. Варшава (літня школа Варшавського університету), м. Краків (фонд Святої Ядвіги).

ПІВДЕННЕ ВІДДІЛЕННЯ ІНСТИТУТУ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ІМ. М. С. ГРУШЕВСЬКОГО НАН УКРАЇНИ

Голова відділення: **Сінкевич Євген Григорович** – доктор історичних наук, професор.

Відділення було створено у 2009 р. відповідно до рішення вченої ради університету і підписаного договору про співпрацю з Інститутом української археології та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України. Відділення спільно з Інститутом видає фаховий науковий збірник «Історичний архів», зареєстрований у науково-метричній базі Копернікус (головний редактор – професор Є. Сінкевич). У відділенні на

громадських засадах працюють: доктор історичних наук, професор Є. Г. Сінкевич (голова); доктор історичних наук, професор Ю. В. Котляр (заступник голови); доктор історичних наук, професор І. С. Міронова; доктор історичних наук, доцент Л. Л. Левченко; кандидат історичних наук, доцент О. С. Морозова; кандидат історичних наук, доцент О. М. Гайдай; кандидат історичних наук Я. Нагрибельний; кандидат історичних наук, старший викладач Г. В. Висоцька; аспірант М. В. Зелінський.

Відповідно до укладеного договору про співпрацю О. С. Морозова в період 2012–2015 рр. навчалася в докторантурі Інституту української археології та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України.

Проведено міжнародні наукові конференції: «Українська діаспора: діяльність, джерела та дослідження» / Південний осередок Інституту української археології та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України (Ялта, 2010 р.); «Роль архівних установ в організації досліджень історії України, міжнародних відносин, всесвітньої історії» (Ялта, 2011 р.); «Історія України ХХ століття в сучасній закордонній історіографії» (Миколаїв, 2013 р.)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В М. МИКОЛАЇВ

Директор: **Багмет Михайло Олександрович** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри державної політики та менеджменту Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

Заступник: **Палагнюк Юліана Вікторівна** – доктор наук з державного управління, доцент кафедри державної політики та менеджменту, завідувач кафедри програми Жана Моне Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

Заступник: **Орленко Марина Володимирівна** – магістр з політології, викладач кафедри політичних наук Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

Інформаційний центр ЄС у м. Миколаїв було офіційно відкрито 26 вересня 2014 р. на базі Чорноморського державного університету імені Петра Могили, за підтримки Посла, Голови Представництва ЄС в Україні Яна Томбінського та за участю прес-аташе Представництва ЄС в Україні Давіда Стуліка, координатора Ірини Стаднійчук.

Основним завданням Інформаційного центру ЄС у м. Миколаїв:

- надання інформації про ЄС та відкриття нових можливостей для молодих людей півдня України;

- отримання офіційних публікацій ЄС, що допоможе на якісному рівні проводити масові заходи та сприятиме підготовці наукових і дослідницьких робіт із питань європейської інтеграції;
- створення сприятливих умов для налагодження тісної співпраці між Миколаївщиною та країнами європейської спільноти.

Зустріч з головою Представництва ЄС в Україні послом Яном Томбінські

За час діяльності Інформаційного центру ЄС було проведено такі заходи: Директор центру ЄС професор М. О. Багмет двічі взяв участь у 2014 та 2015 рр. у роботі IV та V Конгресу Ініціатив Східної Європи в м. Люблін (Республіка Польща), на яких було отримано диплом переможця конкурсних проектів із транскордонної співпраці.

Крім того, Інформаційний центр Європейського Союзу в м. Миколаїв взяв участь у проведенні:

- 11 вересня 2014 р. міжнародного діалогу студентів ЧДУ імені Петра Могили з організаторами акції «Європа у валізі»;
- 16–17 жовтня 2014 р. семінару-тренінгу «Підвищення ролі Товариства «Знання» України» в громадській освіті для дорослих» (м. Київ);
- 4 листопада 2014 р. конференції за проектом «Перехідні де-мократії з урахуванням досвіду Вишеградської четвірки», в якому взяли участь фахівці з ЧДУ імені Петра Могили (Україна), викладач із Тренчанського Університету імені Александра Дубчека (Братислава, Словаччина) Гетнета Тамена (Getnet Tamene);
- 14 листопада 2014 р. молодіжної науково-практичної конференції, присвяченої «Європейському тижню якості в Україні». Інформацію про проведення молодіжної конференції розміщено на сайті: <http://mcity.mk.ua/?p=173757> та на регіональних ТВ-каналах;
- лютий 2015 р. – відкрито Інтернет-портал про євроінтеграційні доробки ЧДУ імені Петра Могили, де міститься web-сайт про діяльність Інформаційного центру ЄС в Миколаєві;
- 26–27 березня 2015 р. – щорічній зустрічі представників Інформаційний центрів ЄС, яка відбулася в офісі Представництва ЄС в Україні, де координатори зустрілись із керівником відділу преси та інформації Представництва ЄС Юргісом Вілчінскасом та документалістом відділу преси та інформації Представництва ЄС Іриною Стаднійчук;

- березень 2015 р. Євро-вікторини від Представництва Європейського Союзу в Україні;

- 22–26 квітня 2015 р. – у 12-й сесії Школи європейських студій (EU Study Days), яка відбулася в м. Херсоні та була зорієнтована на учасників із південних регіонів України;

- 15 травня 2015 р. – в організації молодіжного круглого столу «Євроінтеграційні

доброби Чорноморського державного університету імені Петра Могили», присвяченого Дням Європи в Україні;

- 22 травня 2015 р. – у молодіжному форумі «Громадська активність молоді Кам'янця-Подільського як запорука розвитку демократичного міського простору»;

- 22–24 травня 2015 р. – у проекті «Єдність у різноманітті: подолання стереотипів та конфліктів, налагодження діалогу між молоддю Сходу, Півдня та Заходу»;

- 27–31 травня 2015 р. – у VI Київській Міжнародній Моделі Організації Об'єднаних Націй у рамках Фестивалю АРСЕНАЛ ІДЕЙ;

- 10 липня 2015 р. – у регіональному семінарі «Плани адаптації (апроксимації) екологічного законодавства України до права Європейського Союзу»;

- 15 вересня 2015 р. – у міжнародній конференції «Запуск суспільного мовлення в Україні: виклики та наступні кроки» в рамках проведення Спільної програми Європейського Союзу та Ради Європи «Зміцнення інформаційного суспільства в Україні».

Активними учасниками всіх заходів виступають досвідчені фахівці та студенти інститутів державного управління й філології, факультетів політичних та економічних наук і соціології ЧДУ імені Петра Могили.

Нині розпочалася робота щодо проведення спільних відео-конференцій з подібними центрами міст України, із залученням науковців та студентів, модератором яких будуть брати участь виступати Посол, Голова Представництва Європейського Союзу в Україні – Ян Томбінські та керівники посольств країн ЄС.

Ці заходи будуть присвячуватися початку імплементації положень Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом та механізмам реалізації української публічної євроінтеграційної політики.

Урочиста хода під час відкриття Інформаційного центру ЄС у Миколаєві

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ЦЕНТР З ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Керівник: **Багмет Михайло Олександрович** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри державної політики та менеджменту Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

Заступник: **Шатун Володимир Тимофійович** – кандидат політичних наук, доцент кафедри державної політики та менеджменту Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

Навчально-науковий центру з європейської та євроатлантичної інтеграції України (далі Центр ЧДУ імені Петра Могили), який діє при Чорноморському державному університеті імені Петра Могили було створено в жовтні 2006 року (згідно з наказом № 21 від 10 жовтня 2006 р.). Центр створено за підтримки Координаційної ради Громадської ліги Україна – НАТО, а також за участю Центру інформації та документації НАТО в Україні, Інституту трансформації суспільства.

Метою діяльності Центру ЧДУ імені Петра Могили є здійснення заходів щодо забезпечення потреб органів державної влади та місцевого самоврядування у сприянні поширенню об'єктивної інформації щодо ролі НАТО та євроінтеграційної політики в сучасному світі.

Круглий стіл за участі представників Інформаційного центру ЄС у Миколаєві

Реалізація зазначеної мети передбачає такі **напрями роботи Центру**:

- організація та науково-методичне забезпечення навчання учнівської і студентської молоді, інших верств населення, зокрема державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування, з питань міжнародних відносин та державного управління у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції;
- організація, проведення і координація наукових досліджень із проблем європейської та євроатлантичної інтеграції України;
- інформування органів державної влади та місцевого самоврядування, громадськості, засобів масової інформації (далі – ЗМІ) щодо результатів наукових досліджень Центру;
- проведення наукових досліджень із проблем європейської та євроатлантичної інтеграції України, зокрема соціологічні дослідження громадської думки щодо євроінтеграційних процесів в Україні, про-

блем, ризиків, наслідків відповідної державної політики та напрямів її вдосконалення.

За період роботи Центру ЧДУ імені Петра Могили, його представники були організаторами та брали активну участь у реалізації різного роду заходів як місцевого так всеукраїнського рівнів, серед яких:

1) Конференція молодих учених і студентів «Геополітичний простір і Україна: уроки історії та сучасність» (18 травня 2010 р.).

2) Круглий стіл «Вплив вступу країн – колишніх республік СРСР (Балтії) до ЄС та економічний і соціальний розвиток на регіональному рівні» (22 вересня 2011 р.).

3) Відеозустріч із головою Секретаріату Громадської експертної ради при Українській частині Комітету з питань співробітництва між Україною та ЄС Любов'ю Акуленко на тему «Україна – ЄС: кроки назустріч» (15 грудня 2011 р.).

4) Міжнародний круїз під назвою «Балтійські друзі» із відвідуванням парламентів, державних установ та громадських організацій у Литві, Латвії та Швеції (липень 2012 р.).

5) Конференція молодих дослідників ЧДУ імені Петра Могили в режимі онлайн із представниками Вроцлавського університету з питань євроінтеграційної проблематики (14 березня 2014 р.).

6) III Всеукраїнський круглий стіл, присвячений єднанню української держави. На конгресі були присутні 1-й та 2-й Президенти України Л. М. Кравчук і Л. Д. Кучма, Прем'єр-міністр України А. П. Яценюк, члени Уряду, народні депутати, керівники областей, громадські діячі та вчені. Демонстрація III Всеукраїнського круглого стола здійснювалася у всіх друкованих та електронних засобах масової інформації України (21 травня 2014 р.).

7) Інформаційно-навчальний тренінг «Демократія та мас-медіа» за підтримки ВГО «Демократична дія» та Посольства Федеративної Республіки Німеччина в Україні (29 серпня 2014 р.).

8) Проект, в якому брали участь представники Центру та ЧДУ імені Петра Могили, Інституту європейського та євроатлантичного співробітництва, Фонду Конрада Аденауера, Фонда Роберта Боша, Європейської Академії Берліна та Польської Фундації Роберта Шумана (2013 р. і 2014 р.).

9) 2 липня 2015 р. представники центру взяли участь у 11 Асамблеї Громадської ліги Україна-НАТО на тему «Україна та НАТО: спільна протидія гібридній війні» за підтримки Центру інформації та документації в Україні.

Щорічно друкується «Вісник Навчально-наукового центру з європейської та світової інтеграції України» як додаток до студентської газети

«Вагант» ЧДУ імені Петра Могили. Основні результати наукових дослідження членів Навчально-наукового центру з європейської та євроатлантичної інтеграції України за 2014 р. були опубліковані в різних наукових збірниках з проблематики НАТО/ЄС.

Взагалі всі учасники Центру постійно брали участь у різних заходах у ЧДУ імені Петра Могили, які присвячувалися євроінтеграційним та євроатлантичним процесам, а також у різнопланових зустрічах із політиками, державними і громадськими діячами Миколаївської області та міста Миколаїв, які знаходили відображення в Миколаївських засобах інформації та газеті ЧДУ імені Петра Могили «Вагант», а також у телевізійних передачах різних Миколаївських телевізійних каналів.

Особливою виразністю запам'яталися зустрічі із канадським професором із Університету Вікторія Олівером Шмідтке та випускницею ЧДУ імені Петра Могили, нині відомою журналісткою Крістіною Бердинських під час презентації її книги «Є люди. Теплі історії з Майдану», яку було надруковано: К. : Брайт Стар Паблішинг, 2014. – 184 с.

Отже, активність учасників Навчально-наукового центру з європейської та євроатлантичної інтеграції України сприяла мобілізуванню зусиль на висловлювання наукових, науково-методичних й інших пропозицій на регіональному, загальнодержавному, європейському та світовому рівнях, про що свідчать регулярні отримання сертифікатів, дипломів та інших документів.

ЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ, ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА СПРИЯННЯ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЮ

Начальник Центру: **Демірполат Ганна Володимирівна**, психолог-консультант, тренер.

Провідний фахівець Центру: **Бойко Наталія Володимирівна**.

Провідний фахівець Центру: **Сіра Катерина Юріївна**, координатор з питань набору, навчання та сприяння працевлаштуванню студентів-інвалідів.

У Чорноморському державному університеті імені Петра Могили на базі Інституту післядипломної освіти створено Центр соціально-психологічної підтримки, професійного розвитку та сприяння працевлаштування.

Місією Центру є сприяння самореалізації, ініціативам, особистісному та професійному розвитку всіх учасників навчального процесу, абітурієнтів та студентів, у тому числі соціально незахищених верств

населення та тих, які мають статус інваліда, їх батьків, а також викладачів, науковців, працівників університету та інших зацікавлених осіб.

Метою створення Центру є досягнення психологічного забезпечення та підвищення ефективності навчально-виховного процесу засобами практичної психології та соціальної педагогіки, захист психічного здоров'я і соціального благополуччя усіх його учасників та інших зацікавлених осіб. Центр покликаний створити умови для формування особистісного саморозвитку та професійної самореалізації всіх споживачів послуг Центру, а також сприяти їх працевлаштуванню, особливо зайнятості молоді та студентів у вільний від навчання час та після закінчення університету, сприяти розвитку молодіжних ініціатив у трудовій та соціальній сфері, а також Центр координує розвиток інклюзивної освіти в університеті.

Вказані аспекти забезпечують зміцнення іміджу ЧДУ імені Петра Могили, розвивають співробітництво університету з державними установами, навчальними закладами, організаціями та компаніями.

Виходячи з вищезазначених напрямів Центр виконує наступні завдання:

- забезпечує формування у студентів, професорсько-викладацького, навчально-допоміжного, адміністративного складу колективу та інших зацікавлених осіб високого рівня психологічної та професійної культури, зміцнення національно-патріотичних почуттів та позитивних прагнень;
- сприяє повноцінному особистісному та професійному розвитку всіх споживачів послуг Центру, особливо учасників навчального процесу, молоді, студентів, у тому числі із соціально незахищених верств населення та інвалідів, створюючи для них умови для формування мотивації до самовиховання та саморозвитку.

Навчальний процес у Центрі соціально-психологічної підтримки, професійного розвитку та сприяння працевлаштуванню

Усе це досягається шляхом проведення лекційних занять, семінарів, тренінгів, курсів, круглих-столів, ділових ігор, консультаційних зустрічей, конференцій, онлайн-заходів, у тому числі вебінарів, спрямованих на загальну інтелектуалізацію та популяризацію психолого-соціальних і професійних знань, підвищення кваліфікації чи перекваліфікації тощо.

Слід зазначити, що це все реалізується на основі індивідуального підходу до кожного учасника навчально-виховного процесу. Особлива увага приділяється соціально-психологічному патронажу осіб зі статусом інваліда та з соціально незахищених категорій населення, зокрема молоді та студентам, з метою подолання ними життєвих труднощів та підвищення їх соціального статусу.

Не залишається осторонь й організація волонтерської роботи за напрямками діяльності Центру, розробка та сприяння провадженню інноваційних проектів, спрямованих на вивчення та застосування сучасних прогресивних методів розвитку суспільства, особливо програм і проектів у галузі соціального розвитку.

Усе це призвело до розширення міжнародної діяльності університету в галузі соціальних, психологічних, духовних, освітніх та культурних, наукових, економічних, екологічних, творчих, професійних, вікових, спортивних інтересів.

ЦЕНТР СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Центр соціологічних досліджень – структурний підрозділ факультету соціології Чорноморського державного університету імені Петра Могили, створено в березні 2007 р. Директор Центру: **Ляпіна Людмила Анатоліївна** – кандидат політичних наук, доцент. Заступник директора: **Козачук Максим Богданович** – аспірант кафедри соціології.

Членами Центру є викладачі та аспіранти кафедри соціології, а також студенти факультету соціології.

Основною метою діяльності Центру соціологічних досліджень є розвиток соціології, її теоретичного змісту, формування соціологічної культури, вивчення найактуальніших соціальних, у тому числі соціально-політичних й соціально-психологічних проблем молоді та українського суспільства в цілому, розроблення пропозицій щодо його подальшого розвитку.

Центр співпрацює безпосередньо з Соціологічною асоціацією України, Всеукраїнською соціологічною службою (м. Київ), Центром вивчення громадської думки «Наваль-експерт» (м. Миколаїв), Миколаївським обласним центром зайнятості, Інститутом трансформації суспільства (м. Київ), освітніми установами, громадськими організаціями тощо.

Діяльність Центру спрямовано на підвищення професійного рівня фахівців і якості соціомаркетингових досліджень та налагодження соціального партнерства. Діяльність також спрямовано на місцевий і регіональний розвиток, на інтеграцію України в європейську спільноту.

Центр працює для:

- університетської спільноти, яку цікавлять питання ефективної роботи структурних підрозділі ЧДУ імені Петра Могили, а також оптимальної організації навчального процесу;
- студентського товариства, що прагне до участі у процесі управління університетом;
- студентів соціологів, політологів, соціальних робітників, які націлені з користю використати роки навчання в університеті, здобувши професійні навички роботи за фахом;
- професіоналів у сфері соціологічних, політичних, маркетингових досліджень, які потребують якісної та надійної інформації по Миколаївському регіону;
- юридичних та фізичних осіб, яким необхідні висококваліфіковані консультації з питань організації, оптимізації та реорганізації бізнесу.

Роботу Центру спрямовано на:

- встановлення зворотного зв'язку між адміністрацією та колективом університету, з метою підвищення рівня ефективності управлінських рішень та створення комфортної атмосфери для навчання та роботи у стінах вищого навчального закладу;
- діагностування, аналіз та прогнозування особливостей розвитку регіонального та національного ринків освітніх послуг, з метою збереження лідируючої позиції університету в області;
- надання високопрофесійних консультацій в організаційній, культурній, економічній, соціальній, політичній сферах у Миколаївському регіоні та в межах всієї України.

За період існування Центр сформував власну опитувальну мережу, що складається з бригад інтерв'юерів. Усього реалізовано понад 10 проектів, серед яких – загальнонаціональні і регіональні дослідження громадської думки, експертні опитування, фокус-групи, контент-аналіз національної преси, екзитпол, флешмоби та ряд інших технологічних розробок.

Сьогодні Центр продовжує активну наукову і практичну діяльність. Результати досліджень публікуються низкою періодичних видань, готуються до захисту дисертаційні дослідження.

ВОЛОНТЕРСЬКИЙ ЦЕНТР

На базі кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки факультету соціології ЧДУ ім. Петра Могили з 2011 р. діє волонтерський центр.

Керівник: **Коваль Ганна Володимирівна** – доктор наук з державного управління, професор. Заступники керівника: **Сай Дмитро Вікторович, Полторак Любов Юрійвна**.

У рамках центру в 2015 р. створено волонтерський загін «Щирі серця». Центр успішно співпрацює з громадськими благодійними та спортивними організаціями Миколаєва та області. Учасники центру беруть активну участь у житті університету, міста та області, оскільки їхню діяльність спрямовано на виховання майбутнього соціального працівника.

Аналізуючи діяльність центру, слід відмітити, що протягом 2012–2013 н. р. студенти брали участь у Всеукраїнській акції «Щастя на крилах», яка була спрямована на збір коштів для побудови реабілітаційного центру «Будинок казки» для онкохворих дітей. У грудні 2013 р. учасники центру брали активну участь у проведенні щорічної Всеукраїнської акції «16 днів проти насильства» в університеті. Під час акції було проведено лекції, тренінги, інформаційні профілактичні кампанії, відеолекторії тощо.

Протягом 2013–2014 н. р. студенти брали активну участь у роботі «Школи волонтерів» при Миколаївському обласному центрі зайнятості «Професійний вимір». Основна мета зазначеного волонтерського проєкту – організація профорієнтаційної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах. За вагомий внесок у зазначеному заході команда було нагороджено дипломом за II місце та благодійним сертифікатом на 600 гривень.

Діяльність учасників волонтерського центру

Благодійна акція до Міжнародного дня онкохворих дітей

Студенти та викладачі виступають організаторами та учасниками заходів, направлених на допомогу різним групам населення. Регулярно проводяться різноманітні заходи та благодійні ярмарки з метою збору коштів для дітей-сиріт, дітей, які страждають на різні захворювання та осіб похилого віку. У грудні 2013 – травні 2014 рр. викладачами кафедри та студентами було проведено освітню програму «Школа лідерства», мета якої полягала в активізації діяльності дітей з особливими потребами через здобуття ними необхідних практичних навичок. Програма включала реалізацією міні-проектів, одним з яких стала виставка творчих робіт дітей-вихованців спеціальних шкіл-інтернатів міста у галереї університету.

У 2014 р. спільно з працівниками благодійного фонду «ЮНІТУС» та за підтримки Всеукраїнської благодійної організації «Позитивні жінки» проведено ряд тренінгів для студентів – майбутніх соціальних працівників, а також організовано участь студентів у міському конкурсі плакатів на тему «Насильство проти жінок. Позитивні жінки. Цінуємо кожну з нас», метою якого було формування толерантного ставлення до ВІЛ-позитивних жінок.

Відкриття виставки творчих робіт дітей-вихованців спеціальних шкіл-інтернатів

здоров'я». Метою цього заходу є формування у студентів засад здорового способу життя.

У вересні 2015 р. на базі центру розпочала свою діяльність програма «Соціальний працівник 1.0». У співпраці з молодіжними громадськими організаціями для студентів проводяться тренінги з лідерства, вирішення конфліктів та написання проектів.

Щороку, починаючи з 2011 р., учасники центру та студенти університету беруть активну участь у різнопланових заходах волонтерського спрямування: Всеукраїнська акція «Від серця до серця», «Благодійність в обмін на сувеніри», «Здорові діти – здорова нація».

У лютому-травні 2015 р. організовано освітню програму із здорового способу життя для 35 дітей-вихованців Миколаївської школи-інтернату № 3 та дітей внутрішньо переміщених осіб.

Викладачами кафедри на постійній основі проводяться виховні профілактичні заходи, одним з яких є «Тиждень

Успішно проводиться підготовка студентів до участі у програмах культурного обміну. Робота з виховання активного та свідомого соціального працівника триває.

ЦЕНТР ФРАНКОФОНІЇ

Почесний президент Миколаївської обласної асоціації «Альянс Франсез», Голова Координаційної ради Центру франкофонії: **Тетяна Сергіївна Каїрова** – кандидат філологічних наук, доцент.

Миколаїв був дев'ятим містом України, в якому в 1992 р. з'явився «Альянс Франсез», французька громадська асоціація, яка виникла у Франції в 1883 р. за ініціативою видатних діячів країни, яки бажали, щоби французька мова і цивілізація були відомі у всьому світі. Сумісними зусиллями в межах культурного проекту Миколаївської обласної асоціації «Альянс Франсез» та Чорноморського державного університету імені Петра Могили в 1999 р. було засновано Центр Франкофонії, на відкриття якого прийшли сотні миколаївців, з квітами, подарунками, теплими привітаннями. Приїхав пан Марк Саньоль, дипломат, директор Французького культурного центру в Україні, а також Корін Грійо, представник Посольства Франції, директор Французького центру в Одесі. За 17 років роботи Центру франкофонії у нас з'явилося багато друзів, з якими організовувались художні виставки, конкурси, концерти та вистави (відомі діячі культури – Ольга Петренко, Анатолій Золотухін, Тетяна Купцова, Юлія Гурьєва, Інна М'яло, Роман Гарасюта, Анатолій Никифоров, Світлана і Лідія Леонови, Андрій Антонюк, Василь та Ірина Пак, Юрій Трегубов, Анетта Рашевська, Лілія Албеско, Валерій Кузнецов-Залюбовський, Алексій Шатура та інші).

Уже й нашому французькому театру «Le Graal» близько двадцяти років, а голови перших його чудових акторів, таких як Євген Лічев, прикрашають сріблясті блискітки сивини. Кожного року нашому театру вдавалося пройти вимогливий суд журі і залишатися в десятці кращих українських

Тетяна Каїрова з послом Франції в Україні паном Жан-Полем Везіаном, 2007 р.

колективів, бути лауреатами Міжнародних конкурсів, організованих Посольством Франції та Французьким центром.

Зараз Центр франкофонії в ЧДУ імені Петра Могили продовжує працювати, приймати нових відвідувачів, що цікавляться французькою мовою та культурою. Він працює в тісному співробітництві з українською і світовою мережею Альянс Франсез, а також з іншими організаціями України (Асоціацією викладачів французької мови України, Франкофонної асоціації України), Посольством Франції в Україні, університетами Франції, Європи, світу та іншими організаціями. Цій роботі віддають свої сили Сергій Сидоренко, Альберт Краюшкін, Неоніла Міцкевич, Юлія Завірюха, Аліна Мозолевська, Василь В'єнцко, Тамара Ползікова і Татяна Каїрова.

Провідними напрямками діяльності Центру є:

- 1) Проведення курсів французької мови за комунікативними методиками високої якості.
- 2) Доведення до відома студентів інформації щодо навчання у Франції та франкомовних країнах, консультації щодо участі в конкурсах.
- 3) Реалізація міжнародних наукових проєктів, щорічної Міжнародної наукової конференції «Україна і франкомовний світ: формування нового мислення».
- 4) Робота франкомовної медіатеки, яка містить підручники, художні твори та періодичні видання французькою мовою, відеокасети та DVD, енциклопедії, надані «Альянс Франсез», Французьким Центром при Посольстві Франції в Україні.
- 5) Організація культурних заходів (фестивалів «Французька весна», «Наслідки співробітництва з франкомовними країнами в історії Миколаєва», творчих зустрічей з французькими письменниками, акторами, музикантами; вистав франкомовного театру «Le Graal») спільно з Французьким Культурним Центром в Україні.

У нашому Центрі побували та залишили відгуки в Золотій книзі відвідувачів посли Франції в Україні пан Філіп де Сюрмен, пан Паскаль Фієскі, посол Швейцарії в Україні, нащадки маркіза де Траверсе, першого військового губернатора Миколаєва й Севастополя, міністра військово-морського флоту Росії XVIII–XIX ст. Мадлен дю Шатне (де Траверсе) та киянин Олег Траверсе, нащадки першого директора Миколаївської обсерваторії Карла Кнорре – Сюзанна Ераль і Серж Прат, а також нинішній директор цієї Обсерваторії, Заслужений діяч науки і техніки України, доктор фізико-математичних наук, професор Геннадій Іванович Пінігін, професор Академії Безансона (Франція) пан Олів'є Ле Паж та багато інших видатних діячів науки і культури франкомовних країн.

TOEFL-ЦЕНТР НА БАЗІ ЧДУ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

З жовтня 2013 р. на базі Чорноморського державного університету імені Петра Могили працює TOEFL-Центр з метою надання допомоги студентам ЧДУ та всім охочим у поглибленому вивченні англійської мови та підготовки до міжнародних іспитів. Крім того, з червня 2014 року реалізовано можливість складання іспиту TOEFL у стінах ЧДУ, у зв'язку з відкриттям сертифікаційного центру.

Іспит TOEFL (англ. Test of English as a Foreign Language) є комп'ютеризованим онлайн-тестом з англійської мови, основне завдання якого – оцінити рівень підготовки тих, для кого англійська мова не є рідною. Надання результатів TOEFL є необхідною умовою для вступу більш ніж у 2400 коледжів і університетів США, Канади та багатьох інших країн світу. Окрім того, сертифікат TOEFL необхідний для участі в наукових і професійних сертифікаційних міжнародних програмах, міжнародних проектах та закордонних стажуваннях.

Отже, за актуальною потребою часу та для допомоги всім охочим підвищити свій кваліфікаційний рівень у галузі знань з англійської мови, в ЧДУ ім. Петра Могили розпочав свою роботу TOEFL-Центр, який спрямований на:

- покращення розуміння прочитаних академічних текстів та їх інтерпретацію;
- удосконалення сприймання академічних текстів;
- збагачення лексичного запасу;
- шліфування розмовних та письмових навичок.

Крім того, студенти Центру отримують змогу практикуватися в критичному мисленні, вибіркового зосередженні уваги та особливій здатності до «відчуття мови». Підготовка студентів до складання іспиту TOEFL iBT відбувається шляхом практикування специфічних стратегій та новітніх практик.

Завдяки сучасним методичним посібникам та мовним тренажерам, TOEFL-Центр в ЧДУ імені Петра Могили є єдиним у Миколаївській області сертифікованим центром підготовки та складання іспиту TOEFL, який навчає практичним навичкам ефективного складання іспиту.

Повний курс підготовки триває два місяці. Набір у групи відбувається постійно протягом року.

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

ПЕТРОЧЕНКО
Ганна Миколаївна,
директор наукової бібліотеки

Як Ви вважаєте, 20 років – це багато чи мало? З одного боку, вік ще молодий та авантюрний, коли дозволені ті речі, що не властиві «дорослим»... З іншого, вік становлення та серйозності. Коли на основі вже надбаного життєвого досвіду приймаються зважені та довгострокові рішення...

Таким я та мої колеги бачимо наш Університет, з яким наша бібліотека пройшла ці 20 років. Ідея відкриття у Миколаєві філії такого славного університету як «Києво-Могилянська академія» дуже приваблювала городян і мала підтримку в багатьох керівників великих підприємств міста. Одним із зразків такої підтримки і стало народження бібліотеки ЧДУ імені Петра

Могили. Керівництво Суднобудівного заводу ім. 61 Комунара, одного з найбільш відомих підприємств міста, передало до молодого ВНЗ фонд однієї зі своїх бібліотек. Фонд бібліотеки налічував 25 тисяч одиниць зберігання. Із цими книгами та вже наявним невеликим власним фондом бібліотека МФ НаУКМА у вересні 1996 р. прийняла своїх перших читачів. Розуміючи, що головна функція університетської бібліотеки – інформаційне забезпечення навчального процесу та наукової діяльності вищого навчального закладу, співробітники бібліотеки головну увагу приділили формуванню фондів, які б дозволяли цю функцію виконувати. З середини 1996 р. до 1998 р. було сформовано базові колекції фондів друкованих видань українською, російською й англійською мовами за основними та суміжними дисциплінами в межах перших навчальних років для факультетів: економіки, політології, екології, комп'ютерних технологій, романо-германської філології, правознавства. Упродовж перших трьох років фонди бібліотеки збільшилися на 18,5 тис. примірників. Джерела поповнення фондів були різноманітними. Багато купувалось, особливо підручників. Завдяки кропіткій та наполегливій роботі з комплектування зараз маємо потужний фонд у 164 тис. примірників, який може задовольнити навчальні та наукові потреби студентства та професорсько-викладацького складу навіть за наявності такого серйозного конкурента, як всесвітня мережа Інтернет.

Ми вдячні всім нашим друзям, колегам, спонсорам та дарувальникам, які допомогли нам у цьому. Ось тільки деякі з них:

- Наукова бібліотека НаУКМА, яка передала до нашого фонду понад 4 тис. примірників наукової та навчальної літератури;
- фонд «Відродження»: завдяки участі у програмі «Трансформація гуманітарної освіти в Україні» бібліотека отримала тисячі сучасних підручників;
- Українське представництво Корпусу Миру передало до бібліотеки енциклопедії «Britannica», «New Webster's Dictionary» та інші навчальні й довідкові видання іноземними мовами;
- Товариство української мови ім. Т. Г. Шевченка у США (м. Чикаго);
- Український дослідницький інститут Гарвардського Університету;
- Бібліотека фонду Ольжича (м. Київ);
- Миколаївське обласне відділення Товариства «Просвіта» (завдяки їх дарункам бібліотека започаткувала фонд україніки – зразків творчості наших співвітчизників, які жили та живуть за кордоном);
- Науково-технічна бібліотека ВАТ «Інженерно-виробничий центр мастильного і фільтруючого обладнання»;
- Правничча фундація (м. Київ);
- Миколаївське міське об'єднання «Муніципальна ініціатива»;
- Викладачі і співробітники ЧДУ імені Петра Могили, які передали до бібліотеки книги із своїх колекцій: Т. М. Біла, М. І. Калінін, Н. В. Маргеліс, О. П. Мещанінов, І. А. Мейжис, С. О. Пресанссе, О. В. Пронкевич.

З 1 січня 1997 р. бібліотека отримує періодичні видання – понад 100 найменувань журналів і газет щорічно.

Формування фонду – це важливе, але не єдине завдання бібліотеки. Паралельно із цим багато уваги приділяється створенню якісного довідкового апарату. Орієнтуватися у фондах бібліотеки допомагає система каталогів та картотек.

До штату бібліотеки приймаються лише фахівці із спеціальною вищою освітою, перевага віддається тим, хто має досвід роботи в різних сферах бібліотечної діяльності.

Нині в бібліотеці ЧДУ імені Петра Могили працюють: **Болдуреску Лілія Павлівна, Волошина Ліана Адольфівна, Грищенко Ольга Валеріївна, Заковоротна Антоніна Володимирівна, Іцковська Катерина Юріївна, Клименко Вікторія Вікторівна, Козловська Світлана Володимирівна, Колесник Лариса Вікторівна** (заступник директора бібліотеки), **Краснова Олена Георгіївна, Кукавка Людмила Миколаївна, Кучинська Ольга Селівестрівна, Маркова**

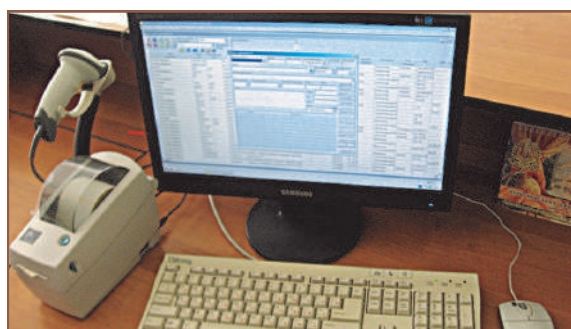
Колектив наукової бібліотеки ЧДУ імені Петра Могили

Людмила Андріївна, Пацерук Валентина Миколаївна, Чепурко Юлія Віталіївна, Шушкевич Раїса Іванівна.

З 1997 р. функціонує WEB-сторінка бібліотеки для інформування читачів про нові надходження до бібліотеки, найцікавіші події тощо. Було створено електронну базу даних із книгозабезпеченості підручниками усіх факультетів. Бібліотека ЧДУ імені Петра Могили першою серед університетських бібліотек міста започаткувала створення «віртуальних» виставок як форми інформування про нові надходження до бібліотеки.

Наприкінці 2002 р. завдяки отриманому гранту на придбання програмного забезпечення бібліотека розпочала роботу над створенням електронного каталогу. Автоматизація бібліотечних процесів здійснюється на основі програмної інформаційно-бібліотечної системи «УФД/Бібліотека». Успішно проходить процес штрих-кодування фонду бібліотеки як невід’ємна частина майбутнього процесу видачі книг «одним кліком» комп’ютерної «миші». Також функціонує корпоративний каталог університетських бібліотек міста.

У найближчих планах створення робочих місць для користувачів бібліотеки, впровадження системи електронних замовлень та системи видачі документів.

Програмна система «УФД/Бібліотека»

Читальний зал ЧДУ імені Петра Могили

У 2002 р. читальний зал бібліотеки «переїхав» до нового приміщення. Великий та просторий зал на 176 робочих місць одразу став осередком навчального та культурного життя університету. На базі читального залу працюють літературний клуб, клуб цікавих зустрічей, кіноклуб, проводяться Дні інформації тощо.

Кваліфіковані та обізнані працівники бібліотеки завжди нададуть допомогу в навчальній, науковій та освітній діяльності студентам, співробітникам та професорсько-викладацькому складу університету.

З вересня 2009 р. у науковій бібліотеці було виокремлено відділ літератури іноземними мовами. Фонд відділу збирався упродовж усього існування навчального закладу. Завдяки зусиллям керівництва, професорсько-викладацького складу та студентів бібліотека має унікальне зібрання художньої літератури, навчальні та довідкові видання 44 мовами світу. Ми – єдина бібліотека у південному регіоні України, що має повне зібрання Британської енциклопедії (*англ. Encyclopaedia Britannica*) – найповнішої й найстарішої універсальної енциклопедії англійською мовою. Фонд відділу складає література англійською, німецькою, французькою, польською, іспанською, китайською, японською та іншими мовами, що вивчають в університеті.

На сьогодні наукова бібліотека ЧДУ імені Петра Могили складається з таких відділів: відділ наукової та навчальної літератури, інформаційно-бібліографічний відділ, відділ комплектування та наукової обробки літератури, відділ літератури іноземними мовами, зал фонду дипломних та дисертаційних праць, читальний зал.

З 2013 р. наукова бібліотека ЧДУ імені Петра Могили має сторінки в соціальних мережах Facebook та Vkontakte та блог у мережі Інтернет,

Виставка літератури в читальному залі

продукує власні бази даних та шляхом тестових доступів, знайомить своїх читачів із найкращими світовими базами даних наукової інформації. Отже, книга життя нашої Бібліотеки продовжується новими сторінками та зростає разом із університетом!..

РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧИЙ ВІДДІЛ

ЧОРНА
Людмила Миколаївна,
начальник редакційно-
видавничого відділу

Редакційно-видавничий відділ Чорноморського державного університету імені Петра Могили розпочав свою діяльність 1 березня 1997 р. як структурний підрозділ новоствореного вищого навчального закладу освіти Українського Причорномор'я – Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія». Видавничий відділ внесено до державного реєстру України видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції.

Перші роки становлення для тих, хто створював наш відділ (**Вадим Кобзар**, **Наталія Молодик**), були дуже важкими: слабка матеріально-технічна база, відсутність висококваліфікованих комп'ютерних верстальників, редакторів, працівників типографії, недостатність комерційних замовлень, від чого залежала заробітна плата співробітників. Доводилося приймати молодих спеціалістів без практики, без досвіду, їх треба було навчати й одночасно вимагати від них кваліфікованої роботи. Але наше становлення було неможливим без розуміння, підтримки і допомоги з боку Києво-Могилянської академії, Миколаївської облдержадміністрації, ректора, проректорів. Завдяки цій допомозі у відносно короткий строк відділ став потужним підрозділом навчального закладу нового типу, якому були довірені найскладніші види друкарської продукції. Цей період був насичений роботою, напруженим ритмом, ентузіазмом та великими планами на майбутнє.

Зараз відділ нараховує 5 комп'ютерів, що з'єднані в локальну мережу із виходом у мережу Інтернет, 2 лазерні принтери, сучасний сканер; наша типографія обладнана 2 ризографами, наявні ниткошвейка, папіро-різальна машина, біндер для склеювання книг, ламінатор, автоматичний прес для тиснення.

На сьогодні до складу колективу РВВ на чолі з керівником **Чорною Людмилою Миколаївною** входять 7 співробітників: 3 редактори (**Савич Надія Вікторівна**, **Сидоренко Світлана Сергіївна**, **Супрун Олександра Миколаївна**), 3 верстальники (**Андрєєва Наталія Юріївна**,

Гончарова Олена Миколаївна, Іщенко Анастасія Дмитрівна), друкар і палітурник **Волинець Світлана Леонідівна**. Усі члени колективу володіють відповідними професійними вміннями та навичками, віддаючи свої сили улюбленій справі. Колектив РВВ здійснює свою продуктивну діяльність у дружній співпраці з професорсько-викладацьким складом університету, науковцями, студентами, майстрами художнього слова, завжди надаючи їм своєчасну кваліфіковану допомогу.

Університетський періодичний науково-методичний журнал «Наукові праці» внесено до переліку науково-фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук за вісьмома напрямками: історичні науки, екологія, економічні науки, техногенна безпека, політичні науки, філологія, педагогічні науки, комп'ютерні технології. Журнал «Наукові праці» внесено до Державного реєстру друкованого засобу масової інформації за номером № 5817, серія КВ.

У 2009–2010 рр. було впроваджено видавництво нових сучасних наукових видань з історичним підтекстом, спрямованих на задоволення вимог сьогодення та сприяння навчальному процесу й науково-аналітичній діяльності, – «Історичний архів» та «Чорноморський літопис». Слід зазначити, що статті у вищезгаданих періодичних виданнях публікуються не лише державною українською мовою, а й іноземними (російською, польською, англійською, німецькою, французькою). Наші періодичні журнали мають міжнародні номери періодичних видань ISSN (Міжнародна агенція, Франція).

У періодичному молодіжному науковому журналі «Студентські наукові студії» можуть публікуватися роботи студентів бакалаврату, магістеріуму та аспірантів.

Редакційно-видавничий відділ ЧДУ імені Петра Могили є виконавцем замовлень: Міністерства освіти і науки України; Інституту педагогіки та психології професійної освіти АПН України; Української академії політичних наук; Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України; Інституту історії України НАН України, Інституту української історіографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України, Миколаївської облдержадміністрації; Миколаївського центру політичних досліджень; НАУ «Харківський авіаційний інститут» тощо.

Відділ видає: монографії; брошури; підручники, навчальні посібники; автореферати дисертацій; журнали, збірники наукових праць; художню

літературу; збірки віршів; публіцистику, а також каталоги, бюлетені, листівки та бланки.

Ми виконуємо замкнутий цикл видавничих та поліграфічних послуг, якісне літературне та технічне редагування, комп'ютерну верстку, макетування, сканування, тиражування та брошурування книжок, палітурні роботи, виготовлення бланкової продукції та візитних карток. Висококваліфіковані комп'ютерники розробляють фірмовий стиль (логотип, фірмовий знак та ін.), дизайн обкладинки книги, журналу, а також створюють електронні сторінки для інтернет-сайту.

Восени 2014 р., у складний час, що спіткав нашу державу, колектив РВВ долучився до виконання замовлення групи «Земні ангели». Ми видали 2 спеціальні видання для моральної підтримки української армії: «Молитовник» і збірку віршів «Владыка, воинов храни».

До 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка нами було опубліковано збірку спогадів І. Шведа під гучною назвою «Миколаївський Кобзарик», чим ми надзвичайно пишаємося.

До 225-річчя м. Миколаїв нашим видавництвом було здійснено повний цикл поліграфічних робіт і видано науково-популярну монографію Ю. В. Котляра «Николаев сакральный (История, мифология, мистика)».

Видавнича продукція редакційного відділу користується великим попитом серед населення. Щорічно найкращі книги нашого видавництва презентуються на районних та обласних виставках.

Колектив редакційно-видавничого відділу

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ІОВЧЕВА
Аліна Михайлівна,
*начальник відділу
 міжнародних зв'язків,
 кандидат політичних наук*

У Чорноморському державному університеті імені Петра Могили велика увага приділяється розвитку міжнародних відносин. Тому перспективні плани розвитку завжди розглядаються та корегуються крізь призму прогнозованих змін у системі освітніх процесів в Україні і Європі та з урахуванням світових тенденцій. Підписана Україною у травні 2005 р. Болонська декларація особливим чином підкреслює значущість міжнародного співробітництва.

Основними напрямками міжнародної діяльності в університеті є:

- презентація університету на міжнародному рівні й у міжнародних організаціях;
- пошук партнерів, підготовка й укладення договорів про співробітництво із закордонними університетами й організація роботи з ними;
- робота з посольствами і консульствами різних держав в Україні;
- підготовка фахівців (магістрів, аспірантів) для держав-партнерів;
- участь у підготовці і виконанні міжнародних освітніх і наукових проектів та програм;
- співробітництво із закордонними асоціаціями, професійними спілками, фірмами;
- рекламна та інформаційна діяльність на міжнародному рівні;
- пошук засобів фінансування в міжнародних органах, асоціаціях та інших організаціях;
- навчання українських студентів, аспірантів, наукових співробітників іноземним мовам та їх підготовка для закордонних відряджень;
- координація участі різних підрозділів університету в міжнародних симпозиумах, конгресах, конференціях;
- організація робочих та академічних програм стажування (Work & Travel USA, Camp America тощо).

Кожного року за міжнародним рейтингом ЮНЕСКО «Топ – 200 Україна» університет визнається найкращим університетом Миколаївської області. У 2012 р. за результатами міжнародного визнання університет посів

16 місце серед 200 кращих в Україні, випередивши багатьох «грандів» української вищої освіти.

Університет має ліцензію на підготовку іноземних студентів і готує майбутніх фахівців з Азербайджану, Білорусії, Вірменії, Грузії, Ізраїлю, Італії, Казахстану, Канади, Китаю, Колумбії, Латвії, Молдови, Росії, Туркменістану, Туреччини, Узбекистану.

Усього за 20 років існування університету в ньому викладали більше 100 іноземних фахівців із Австралії, Великобританії, Іспанії, Італії, Китаю, Литви, Німеччини, Норвегії, США, Південної Кореї, Польщі, Росії, Румунії, Фінляндії, Франції, Швейцарії, Швеції та Японії.

За останні роки в університеті працювали та викладали такі іноземні викладачі:

- *Ірина Мейжис*, професор, доктор педагогічних наук, Фінляндія;
- *Володимир Гавеля*, професор, доктор філософських наук, Росія;
- *Якоб Волосчик*, лектор DAAD, викладач німецької мови, Німеччина;
- *Крістоф Шюц*, лектор Фонду Роберта Боша, викладач німецької мови;
- *Олександра Цибульська*, викладач польської мови;
- *Тріста Раперт-Макгетрик*, представник Fulbright Program;
- *Гетнет Тамене*, викладач з Тренчинського Університету імені Александра Дубчека (Словаччина);
- *Аллан Морріс Шведель*, професор Сейлемського державного університету (США).
- *Пьотр Лізаковські*, кандидат політичних наук, професор Військово-морської академії ім. Героїв Вестерплатте в м. Гдиня (Польща);
- *Жанета Озоліні*, професор Ризького університету (Латвія).
- *Паоло Біаджі*, професор університету Ка Фоскарі (Італія).

У перспективі плануються цікаві міжнародні контакти у зв'язку з відкриттям та діяльністю інституту у Тбілісі (Грузія), як відокремленого структурного підрозділу нашого університету, а також створенням у ЧДУ імені Петра Могили разом із китайськими колегами Інституту Конфуція.

Із ЧДУ імені Петра Могили співпрацюють: Університет Саарланда (Німеччина), Stord Haugesund University College (Норвегія), Університет Ла Сабани (Колумбія), Національний університет міста Кільмес (Аргентина), Тренчинський університет ім. Олександра Дубчека (Словаччина), Університет Ка Фоскарі (Італія), Університет для іноземців (Перужда, Італія), Коледж Річланда (Великобританія), Інститут технології та передової освіти імені Хамберта (Канада), Університет Грузії (м. Тбілісі),

Батумський державний університет імені Шота Руставелі (Грузія), Карагандинський університет (Казахстан), Дечжоуський університет (Китай), Плімутський коледж імені Святого Марка та Святого Джона (Великобританія), Поморська Академія в м. Слупську (Польща), Люблінська політехніка (Польща), Університет Казимира Великого (Польща), Державна вища східноєвропейська школа в Пшемишлі (Польща), Люблінський університет імені Марії Складовської-Кюрі (Польща), Софійський університет імені Св. Климента Охридського (Болгарія), Економічний університет – Варна (Болгарія), Технічний університет – Габрово (Болгарія) та інші університети.

Університет підтримує постійні зв'язки з такими міжнародними організаціями та установами, як:

- Fulbright Program, Глобальна університетська ініціатива Біла Клінтона, Open Society Institute, Корпус Миру, ACCELS, ALDEC, IREX, Міжнародна почесна спілка науковців Phi Beta Delta, Американська Рада з питань освіти (ACE), Civic Educational Project CEP, Таллуарська мережа (США), Болонська конвенція (ЄС);
- Британська Рада (Великобританія);
- Гете-інститут, DAAD, Сіменс, Фонд Конрада Аденауера, фонд Боша, програма Європаікум (Німеччина);
- Асоціація «Альянс Франсез», програма «Français à domicile» (Франція);
- Fellowship Program in Poland (Польща);
- Фонд Romualdo Del Bianco (Італія);
- програма «Maritime Studies», програма Quota (Норвегія).
- програма Tempus-Tacis (Європейський Союз).

П'ятнадцять науковців та викладачів ЧДУ імені Петра Могили відзначені дипломами та медалями Почесної міжнародної спілки вчених Phi Beta Delta, США.

Візит у рамках реалізації проекту від Вишеградського фонду професора зі Словаччини Г. Тамене

Міжнародне визнання здобутків ЧДУ імені Петра Могили засвідчує підписання ним 18 вересня 2008 р. Великої Хартії Університетів «Magna Charta Universitatum», яку було ухвалено в 1988 р. у Болоньї, Італія.

ЧДУ імені Петра Могили вступив до Американської Ради з освіти і є членом Європейської Асоціації Університетів, а також приєднався до Міжнародної Асоціації університетів Карпатського регіону (ACRU).

Окрім викладачів, до університету часто запрошуються відомі іноземні дипломати, науковці, політики. Міжнародний авторитет ЧДУ імені Петра Могили університету підтвердили візити та зустрічі зі студентами надзвичайних та повноважних послів США, Великобританії, Німеччини, Франції, Швейцарії, Норвегії, Польщі, Болгарії.

Велику низку проектів університет виконав за підтримки Представництва ЄС в Україні, посольств США, Німеччини, Франції, Швейцарії, Норвегії, Польщі. Насамперед мова йде про проведення літніх шкіл, міжнародних наукових конференцій, створення ресурсних центрів європейських мов тощо.

Університет має визнання та авторитет і за кордоном. Він приєднався до тих, хто підписав Болонську та Таллуарську декларації, є повноважним членом найвідоміших у світі освітніх організацій – Американської Ради з освіти та Асоціації Європейських Університетів, а керівники нашого університету беруть активну участь у роботі цих організацій. Також було подано заявку щодо вступу до Євразійської Асоціації Університетів.

СПІВПРАЦЯ ЧДУ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ З ФОНДАМИ

Вишеградський фонд. У 2014–2018 рр. у ЧДУ буде реалізовуватись проект «Перехідні демократії з урахуванням досвіду країн V4» за фінансової підтримки Вишеградського фонду.

Фонд Роберта Боша. Чорноморський державний університет імені Петра Могили декілька років активно співпрацює з Фондом ім. Роберта Боша (Німеччина). У рамках такого співробітництва реалізується програма лекторату Фонду, завдяки якій щорічно в університеті (в Інституті філології) в якості викладачів німецької мови працюють лектори Фонду. Ними також проводиться культурно-просвітницька робота щодо історії, культури і традицій Німеччини серед студентів.

Німецька служба академічних обмінів DAAD. Кожного року в ЧДУ в рамках співробітництва з фондом працюють викладачі німецької мови. Так, на початку жовтня 2014 р. група студентів та молодих науковців факультету політичних наук Чорноморського державного університету

імені Петра Могили відвідала Німеччину, з метою реалізації проекту «Political Mechanisms Providing «Green Economy» in Germany» за фінансової підтримки німецької служби академічних обмінів DAAD.

Гете-інститут (Німеччина). За його підтримки в ЧДУ створено й успішно працює ресурсний центр, також діють курси німецької мови, які проводять українські викладачі разом із представниками з Німеччини. Проводяться різноманітні заходи, в тому числі за проектом «Німецьке кіно містами України» (семінари, концерт, демонстрація кінофільмів) тощо.

Fulbright Scholar Program. У цій найпрестижнішій програмі Уряду США для професорів та науковців взяли участь понад десяток викладачів університету, які проводили наукові дослідження протягом року в університетах США, в тому числі директор Інституту філології О. В. Пронкевич, який є регіональним представником цієї програми. Також 7 викладачів та студентів проводили наукову роботу на рівні магістеріуму і ще 5 молодих викладачів стажувалися протягом року в університетах США.

Американська рада зі співробітництва в галузі освіти та вивчення мов (ACCELS). Більш ніж 20 студентів перемогли в програмах, що пропонувала ACCELS: Freedom Support Act Undergraduate Program та Muskie/Freedom Support Act Graduate Fellowship Program. За програмою LIGP (Local Initiative Grant Program) отримано грант на проведення семінару та публікацію матеріалів із сучасної американської літератури для вчителів спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням англійської мови.

Програма Tempus-Tacis. Університет взяв участь у розробці системи дистанційного навчання за проектом «Inter Collegiа».

Візит у рамках реалізації проекту від Вишеградського фонду польського професора П. Лізаковські

Студенти університету в Берліні

Велика Хартія Університетів «Magna Charta Universitatum», що ухвалена у Болоньї в 1988 р. У вересні 2008 р. Миколаївський державний гуманітарний університет імені Петра Могили приєднався до Великої Хартії університетів.

Талуарська мережа. ЧДУ імені Петра Могили приєднався до Талуарської мережі та підписав відповідну декларацію. 11 вересня 2009 р. на базі ЧДУ імені Петра Могили професором Університету Лондона Девідом Вотсоном було організовано фокус-групу для створення книги з досліджень громадського залучення до системи вищої освіти, було проведено співбесіди з адміністрацією університету, академічним складом та студентами.

ПРАЦІВНИКИ ВІДДІЛУ МІЖНАРОДНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Відділ міжнародних зв'язків було створено 19.02.1998 наказом ректора Л. П. Клименко з метою налагодження міжнародних зв'язків та співробітництва з міжнародними організаціями, посольствами країн, акредитованими в Україні та закладами освіти країн Європи та світу, організацією прийомів іноземних делегацій та реалізацією міжнародних проектів. З перших днів створення та протягом 14 років відділ очолював **Володимир Вікторович Ромакін**. У 2012 р. начальником відділу стала випускниця університету, кандидат політичних наук – **Юлія Леонідівна Подаєнко**, яка обіймала цю посаду 1 рік.

У відділі за весь час роботи працювали такі спеціалісти, як В. Шараєва, Х. Машура, Н. Бабкова, С. Копчак, А. Шаповалова, І. Присяжненко, А. Шкурченко.

Співпраця викладачів ЧДУ імені Петра Могили із закордонними викладачами

Презентація для студентів університету семестрових стажувань у Поморській Академії у м. Слупськ

З 2015 р. відділ працює у такому складі:

Іовчева Аліна Михайлівна – кандидат політичних наук, начальник відділу. У 2009 році закінчила навчання в Чорноморському державному університеті імені Петра Могили за спеціальністю «Політологія». Отримала диплом магістра політології з відзнакою. Того ж року вступила до аспірантури Чорноморського державного університету імені Петра Могили, яку успішно закінчила у 2012 р. Захистила кандидатську дисертацію за спеціальністю 23.00.02 на тему: «Гендерна рівність у сучасних політичних процесах Республіки Сербія та України». Є постійним учасником міжнародних програм та конференцій, таких як: Robert Shuman Institute «Gender in politics» (Угорщина), Human Rights Umbrella (Україна – Швеція), Humanity in Action (Німеччина, Польща), міжнародна конференція «Reconciliation of Work, Personal and Private Life» (Сербія), «Eastern European Partnership» (Україна – Німеччина), «Political Mechanisms Providing «Green Economy» in Germany» (Німеччина) та ін. Очолює громадську організацію «Партнерство для розвитку», яка спрямовує свою діяльність на реалізацію науковцями Південного регіону суспільно важливих соціальних проектів та заходів. Член Української асоціації європейських студій.

Алексеева Анна Олександрівна – провідний фахівець відділу, викладач кафедри якості, стандартизації та техногенно-екологічної безпеки ЧДУ імені Петра Могили. У 2008 р. з відзнакою закінчила Миколаївський державний гуманітарний університет імені Петра Могили та здобула кваліфікацію магістра екології. У 2010 р. отримала повну другу вищу освіту в Чорноморському державному університеті імені Петра Могили та здобула кваліфікацію спеціаліста з фінансів. 2008–2011 рр. – аспірант кафедри біології та екологічної безпеки ЧДУ імені Петра Могили. У 2014 р. брала участь у реалізації проекту «Political Mechanisms Providing Green Economy in Germany»; вересень – жовтень 2015 р. – ментор академічного проекту «Ecology and civil society» (за фінансової підтримки ДААД). Володіє англійською мовою.

Висоцька Галина Вікторівна – провідний фахівець відділу. У 2011 р. закінчила Чорноморський державний університет ім. Петра Могили і отримала кваліфікацію – політолог-міжнародник, перекладач. Восени 2011 р. вступила до аспірантури Чорноморського державного університету імені Петра Могили за спеціальністю «Всесвітня історія». Взяла участь у багатьох міжнародних науково-практичних конференціях. Влітку 2013 р. відвідала Республіку Польща (м. Перемишль та м. Варшава) з науковим візитом.

Колектив відділу міжнародних зв'язків

Білоконь Альона Олександрівна – провідний фахівець відділу. У 2011 р. закінчила Чорноморський державний університет імені Петра Могили, спеціальність «Міжнародні відносини». У 2011–2014 рр. – аспірант кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики. Член Експертно-громадської ради виконавчого комітету Миколаївської міської ради. Стипендіат німецьких та австрійських фондів, учасник багатьох міжнародних академічних програм та закордонних стажувань: стипендія на наукове дослідження у Вільному університеті Берліну (Німеччина) – Research Grant for Doctoral Candidates and Young Academics Scientists, липень 2014 – грудень 2014 р.; стипендія на наукове дослідження у Віденському університеті (Австрія) – Stipendium der Stipendienstiftung der Republik Österreich für Undergraduates, Graduates und Postgraduates, квітень – липень 2013 р.; учасник міжнародного літнього проекту в Опшському державному університеті (Республіка Киргизстан) «Zukunftsdialog Bürgerenergie – Konfliktprävention durch Partizipation» im Rahmen des DAAD Programmes «Konfliktprävention in der Region Südkaukasus/Zentralasien und Moldau», червень 2015 р.; брала участь у обміні досвідом між ВМГО «Демократичний Альянс» (Україна) та Junge Union (Німеччина) – Берлін, Гамбург (Німеччина), лютий 2011 р.; учасник програми DAAD Europaicum «Support democracy in Ukraine» – Саарбрюкен (Німеччина), Europäische Akademie Otzenhausen (Люксембург), березень 2010 р. Координатор академічного проекту «Political Mechanisms Providing «Green Economy» in Germany», вересень – листопад 2014 р.; співкоординатор

академічного проекту «Umwelt und Zivilgesellschaft – Handlungsmöglichkeiten erkennen und umsetzen» (за фінансової підтримки ДААД), вересень – жовтень 2015 р. Володіє німецькою, англійською та японською мовами.

Ерднієва Ольга Вячеславівна – провідний фахівець відділу. У 2015 р. закінчила Чорноморський державний університет імені Петра Могили за спеціальністю «Міжнародні відносини». Активний учасник всеукраїнських та міжнародних науково-дослідних конференцій, круглих столів, семінарів, міжнародних стажувань та воркшопів. У 2014 році брала участь у написанні та реалізації академічного проекту «Political Mechanisms Providing «Green Economy» in Germany: German experience for Mykolaiv region (Ukraine)» (за фінансової підтримки ДААД). Коло наукових інтересів: нейтралітет Швейцарії, проблеми безпеки, права людини. Володіє англійською та іспанською мовами.

Кожевнікова Олександра Вікторівна – у 2014 р. отримала диплом бакалавра ЧДУ імені Петра Могили за спеціальністю «Міжнародні відносини», з вересня 2014 р. навчається на магістратурі університету за цією ж спеціальністю. Брала активну участь у багатьох всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях; також була учасником круглих столів та зустрічей з представниками іноземних держав, зокрема круглого столу, присвяченого підписанню Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, за участю прес-аташе Представництва ЄС в Україні Давіда Стуліка (вересень 2014 р.). У 2014 р. брала участь у написанні та реалізації академічного проекту «Political Mechanisms Providing «Green Economy» in Germany: German experience for Mykolaiv region (Ukraine)».

Реалізація проекту за підтримки Служби академічних обмінів DAAD

Михайло Багмет і Олена Ляховець інспектують умови роботи студентів у США за програмою Camp America

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА РОБОТА

КАЛІНІЧЕНКО
Віра Іванівна,
начальник навчально-
методичного відділу

Навчально-методичний відділ – структурний підрозділ університету, головним завданням якого є координація роботи факультетів, кафедр, департаментів та інших підрозділів із планування та методичного забезпечення навчального процесу на рівні сучасних вимог. Тут знаходять своє втілення ідеї та задумки ректора і проректорів щодо організації навчального процесу, вивіряються навчальні плани, навантаження професорсько-викладацького складу і кафедр, складаються розклади занять та іспитів, організовується практика студентів та координуються інші напрями роботи, що забезпечують повноцінне життя та високий рівень навчального процесу університету.

Відділ було організовано разом із створенням університету як один із найнеобхідніших підрозділів у організації навчального процесу. На всіх етапах становлення та розвитку навчального закладу, зростання контингенту студентів, кількості навчальних груп та відповідним збільшенням професорсько-викладацького та допоміжного складу головним завданням відділу було і є вдосконалення організації навчального процесу з тим, щоб досягти високого рівня підготовки наших випускників, зробити їх конкурентоспроможними на сучасному ринку праці.

Сьогодні відділ забезпечує:

- своєчасне складання розкладу занять, узгодженого з усіма кафедрами, для першого, другого та третього триместрів, доведення його до відома студентів;
- складання розкладів сесій, оглядових лекцій, розкладів державних іспитів;
- здійснення контролю за організацією навчального процесу;
- організацію розробки складових методичного забезпечення навчального процесу: навчальних та робочих навчальних планів, навчальних та робочих навчальних програм, навчально-методичних комплексів;
- розробку нових та вдосконалення чинних нормативно-методичних матеріалів, що регламентують організацію навчального процесу відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту»;

- надання методичної допомоги кафедрам щодо ведення звітно-плануючої документації та застосування сучасних технологій та інтерактивних методів навчання;
- розрахунок та облік навчального навантаження кафедр;
- забезпечення розподілу річного навантаження науково-педагогічних працівників за кафедрами та корегування його протягом року;
- здійснення контролю за підвищенням кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- координування проходження практики студентами.

Відділ тісно співпрацює з деканатами, бухгалтерією, планово-економічним відділом, зі студентським відділом кадрів, студентською колегією щодо руху контингенту студентів, їх стипендіального забезпечення, преміювання, надання матеріальної допомоги; готує та надає різного змісту звіти до МОН України та головного управління статистики.

З плином часу та через різні обставини частково змінювався колектив навчального відділу. У 1996 р. роботу відділу проводили два методисти – **Стеблюк Юлія Анатоліївна** та **Фарапонова Діана Семенівна**. З 1997 р. виконуючою обов'язки начальника відділу стала **Мещанінова Людмила Дмитрівна**. У цей період всією організацією роботи викладачів та студентів, роботою диспетчерської служби опікувався тільки навчальний відділ.

За допомогою навчального відділу університет впроваджував систему роботи Національного університету «Києво-Могилянська академія» – триместрову систему навчання, рейтингову оцінку знань студентів – нові для Миколаєва.

Найважчим для відділу був перший рік роботи, коли все було вперше і все було новим. Поступово накопичувався власний досвід роботи. З 1998 р. відділ очолив **Янов Леонід Іванович**, спеціаліст із багаторічним досвідом роботи у вищій школі, яким щиро ділився з колегами. Леонід Іванович інтелігентна, тактовна людина, він скрупульозно і точно виконував всю роботу, вимагав цього від працівників відділу, яких терпляче «виховував». Більше уваги зверталось на планування роботи, вдосконалення навчальних та робочих планів, удосконалення розкладу занять.

Робота відділу завжди була необхідною для університету, цікавою для його працівників, адже щороку зростав контингент студентів, збільшувались об'єми роботи, впроваджувались нові її форми. На посаду методиста відділу була прийнята **Побережець Ірина Георгіївна**, скромна, працьовита, наполеглива, вона кілька років займалась складанням розкладу занять. Посаду керівника практики обійняла **Кириченко Ірина Сергіївна**, згодом їй запропонували посаду заступника начальника

Управління освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації, на той час очолюваного кандидатом педагогічних наук, професором, Заслуженим працівником освіти України В. В. Мельниченком.

Велика увага в університеті приділялась автоматизації трудомістких рутинних процесів: розроблені комп'ютерні програми обліку навантаження кафедр, викладачів, програми з формування робочих навчальних планів, з розрахунку кількості ставок на навчальний рік, із розрахунку необхідної кількості аудиторій. Вся ця робота проводилась співробітниками відділу та студентами факультету комп'ютерних наук **Дворецьким Михайлом** і **Бульбою Марією** під керівництвом першого проректора, кандидата технічних наук, професора **Трунова Олександра Миколайовича**. Працівники відділу завжди із вдячністю згадують цих випускників, дисциплінованих, відповідальних, творчих, які так добре засвоїли свою спеціальність і застосували знання на практиці.

У 2000 р. у відділ прийшла працювати **Кругляк Наталія Іванівна**, людина енергійна, наполеглива, цілеспрямована. З часом, у відділі з'явилися нові працівники: методисти вищої категорії **Ярчук Тетяна Петрівна** та **Зажирко Наталя Федорівна**, керівник практики **Калініченко Віра Іванівна**, методист першої категорії **Веріна Наталя Вікторівна** та молодий співробітник **Карась Наталя Вікторівна**. Майже всі нові працівники відділу мали певний досвід роботи, свіже бачення проблем, тому робота відділу значно вдосконалилась, було напрацьовано певну систему роботи. Сформувався колектив одностудентів, людей небайдужих до своєї роботи, до життя університету та відділу. В колективі створилася творча, доброзичлива атмосфера, кожен із працівників намагався вникнути в роботу колег, щоб розуміти загальні задачі, вчасно допомогти у виконанні термінової роботи, якої буває досить багато. Сьогодні кожен із працівників відділу має чітко визначені функціональні обов'язки, але у випадку необхідності може замінити колегу. Функціональні обов'язки кожного працівника відділу значно розширилися, адже в кілька разів виріс контингент студентів університету, зросла кількість аудиторій, додалися групи ступеневої освіти та заочної форми навчання. Все довгими стають «полотна» розкладу занять, складнішими статистичні звіти, інформація для облікової та інформаційної карток університету. Щороку з'являються нові напрями підготовки, спеціальності, зростає кількість кафедр університету, молоді спеціалісти приходять працювати на нові кафедри, тому навчальний відділ систематично проводить роботу та навчання з провідними фахівцями кафедр. У мережі створено базу даних для кафедр: зразки документації для випускових кафедр, положення університету, якими необхідно керуватись у роботі.

У 2008/2009 навчальному році начальником відділу було призначено кандидата педагогічних наук, доцента **Попову Тетяну Семенівну**. Це – успішний викладач, людина дуже відповідальна, вона намагалась відразу зосередитися на всіх напрямках роботи відділу, поділитись власним досвідом, всім допомогти, надати пораду. Вона забезпечила роботу відділу на більш високому рівні за допомогою комп'ютерних технологій, що відобразилося на якості підготовки фахівців усіх спеціальностей.

З відкриттям в університеті кафедри психології Тетяна Семенівна повністю повернулася до викладацької діяльності, а начальником навчально-методичного відділу призначено **Калініченко Віру Іванівну**. Висококваліфікований фахівець, яка знає всі нюанси роботи, вона завжди оперативно вирішує найбільш «гарячі» питання: річне навантаження викладачів, його зміни, і забезпечує складання оптимального розкладу для студентів та зручний для викладачів, зі звичними та необхідними аудиторіями. За останні роки відділ поповнювався молодими випускницями університету. Це **Шульга Анастасія Олександрівна, Куліченко Тетяна Сергіївна, Лихвацька Катерина Віталіївна**. На сьогодні у відділі працює молодь – **Приймак Ольга Володимирівна, Настич Ліна Володимирівна, Чорнобай Юлія Олександрівна** – здійснюють складання розкладу та перевірки навчальних занять; **Федоренко Євгенія Олександрівна** регулює складання навчальних планів; **Шпаренко Ганна Михайлівна** займається організацією виховної роботи зі студентами. Це обдарована молодь, наді-

Колектив навчально-методичного відділу

лена такими чеснотами як наполегливість у досягненні мети, чіткість і точність у роботі, відповідальність, досконале знання комп'ютерної техніки. Цікавими талантами наділена керівник практики **Павлова Алла Вікторівна**. У неї можна навчитись скрупульозності, точності, вибагливості до оформлення документації. Феноменальною пам'яттю наділені працівники **Золотарьова (Кузьмічова) Олена, Приймак Ольга**, які регулюють розклад занять, що включає заняття більше ніж ста шістдесяті навчальних груп. Високою професійністю відрізняється **Федоренко Євгенія**, що «наскрізь бачить» похибки в навчальних чи робочих навчальних планах, пам'ятає дисципліни кожної кафедри і може оперативно відреагувати на різні ситуаційні недоречності.

Відділ сьогодні, як і раніше, розробляє та контролює багато питань, пов'язаних із навчальною та виховною роботою університету. Працівники намагаються створити атмосферу взаєморозуміння і доброзичливості, тому що всіх об'єднує загальна мета – подальший розвиток університету.

ВІДДІЛ ЛІЦЕНЗУВАННЯ, АКРЕДИТАЦІЇ ТА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ОСВІТИ було створено у ЧДУ імені Петра Могили у 2012 р. Головне завдання відділу – координація роботи інститутів, факультетів, кафедр та інших навчальних і навчально-методичних підрозділів із планування, організації, методичного та матеріально-технічного забезпечення процесів ліцензування та акредитації напрямів, спеціальностей і ВНЗ у цілому на рівні сучасних вимог.

За три роки існування було проведено акредитацію університету в цілому за IV рівнем, ліцензовано 13 нових спеціальностей, було ліцензовано нові напрями підвищення кваліфікації.

Відділ ліцензування, акредитації та контролю якості освіти очолює **Кондратьєва Тетяна Григорівна**, а співробітниками є **Верба Світлана Миколаївна, Єрмакова Ольга Олексіївна, Цикало Юлія Володимирівна**.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМП'ЮТЕРНИЙ ЦЕНТР

БОРОВЛЬОВ
Віктор Дмитрович,
начальник інформаційно-
комп'ютерного центру

Інформаційно-комп'ютерний центр забезпечує функціонування локальної мережі та мережі Wi-Fi ЧДУ імені Петра Могили, вузла Інтернет, підтримку в робочому стані комп'ютерної та офісної техніки університету, роботу комп'ютерних класів і пунктів друку та копіювання.

В ювілейному році у ЧДУ імені Петра Могили налічується близько 500 сучасних комп'ютерів. Усі вони об'єднані в дві локальні мережі – загальноуніверситетську і бухгалтерську. У локальних мережах ЧДУ імені Петра Могили зареєстровано понад 5 тис. користувачів. Кожен співробітник, студент, слухач підготовчого відділення чи Інституту післядипломної освіти має відповідні повноваження для доступу в мережу і власну папку на одному з файлових серверів. Його інформація зберігається на серверах протягом всього часу навчання чи роботи.

Дві третини всіх комп'ютерів університету зосереджено в 14 комп'ютерних класах, які працюють із 8:30 до 21:00. Окрім планових занять студенти мають можливість у будь-який час вільно працювати в цих класах за будь-яким вільним комп'ютером. У комп'ютерних класах на студентських робочих місцях встановлені англійські операційні системи Windows 7, які вимагають не лише знання комп'ютера, а й знання англійської мови.

ЧДУ імені Петра Могили підключений до Інтернету через оптоволоконний канал на швидкості 90 Мбіт/сек. Навчальний заклад дає можливість усім студентам та співробітникам безкоштовно працювати в Інтернеті та користуватись електронною поштою. Функціонують офіційний Web-сервер, студентський Інтранет-сервер, сайт дистанційної освіти та декілька спеціалізованих Web-серверів різної тематики.

Для підключення ноутбуків, планшетів, КПК і телефонів співробітників та студентів університету розгорнуто бездротову комп'ютерну мережу (Wi-Fi) з повноцінним доступом і в Інтернет, і до ресурсів локальної мережі,

планується розгортання паралельної спрощеної гілки Wi-Fi з доступом лише до Інтернет. Для забезпечення потреб студентів функціонують два пункти друку та копіювання, устаткованих копіювальними апаратами, комп'ютерами, принтерами та сканерами, в тому числі є широкоформатний кольоровий принтер для друку плакатів великого розміру. Усі комп'ютерні класи та ключові точки університету обладнані веб-камерами, зображення з яких виводиться на внутрішню веб-сторінку університету.

Більшість співробітників інформаційно-комп'ютерного центру – лаборанти комп'ютерних класів, адміністратори локальної мережі та Інтернет – це студенти університету, що поєднують роботу з навчанням. Значна частина студентів факультету комп'ютерних наук протягом навчання в університеті пройшла через комп'ютерний центр, здобувши не тільки теоретичні, а й практичні знання.

Самі студенти-адміністратори про Центр розповідають так: «ІКЦ – центр, відділ, підрозділ (як вам завгодно), що займається забезпеченням працездатності усього, що пов'язано з комп'ютерами і комп'ютерною периферією в Чорноморському державному університеті імені Петра Могили. Кожен лаборант закріплений за окремим комп'ютерним класом (а класів у нас 14!). У кожному класі по 2–3 адміністратори на 0,5 ставки й один – волонтер. До кожного класу на обслуговування прикріплено декілька відділів – кафедри, деканати тощо. В основному обов'язки адмінів – стежити за належною роботою самих комп'ютерів (монітори, клавіатури, мишки і т. п.) і програмним забезпеченням (операційні системи, компоненти MS Office, графічні редактори, компілятори мов програмування тощо), що встановлено на цих комп'ютерах, також стежити за порядком і спокоєм у комп'ютерному класі, створюючи робочу атмосферу для студентів. Крім лаборантів комп'ютерних класів, до ІКЦ входять ще кілька системних адміністраторів, які відповідають за

Заняття в комп'ютерному класі

Студенти-адміністратори комп'ютерних класів

працездатність серверів, локальної мережі, мережі Wi-Fi, Інтернет і електронну пошту.

Ну, з родом занять і обов'язками ми розібралися. «Так все ж таки, хто вони – ці ваші «адміни»?», – запитали б ви. А вони – звичайні студенти другого, третього, четвертого і п'ятого курсів; молоді, енергійні, веселі хлопці, що вирішили присвятити свій вільний від навчання час підвищенню власного рівня знань комп'ютерів і адміністрування. Вони дружні і відповідальні: якщо студент не може «завантажитися» – тут на допомогу приходить адміністратор; якщо потрібно новачкові-студентові допомогти «чому в нього MS Word «глючить» – і тут на допомогу приходить адміністратор, а якщо потрібно кабель для локальної мережі прокласти, так тут зовсім без адміна не обійтися :).

Багато хто думає, що працювати адміном у комп'ютерному класі дуже легко. Сидять цілий день, у моніторчик дивляться, і прогули їм не ставлять. Нічого подібного!!! Робота тут дуже важка. Особливо під час сесії. Слова користувачів «Я не можу увійти в комп'ютер» – це емоції. Просто треба вивчити, де логін, а де пароль. А взагалі в наші обов'язки входить адміністрування класу і спостереження за станом техніки і програмного забезпечення. А іноді – допомога користувачам у випадку повної неможливості ними виконати ті або інші дії».

БУХГАЛТЕРІЯ ТА ПЛАНОВО-ФІНАНСОВИЙ ВІДДІЛ

РУДЕНКО
Олена Анатоліївна,
головний бухгалтер
університету

Діяльність будь-якого підприємства чи установи неможлива без бухгалтерії.

Саме від злагодженої праці бухгалтерії та планово-фінансового відділу залежить стабільна робота та фінансова безпека всієї організації. Не кожен може навіть уявити, яка напружена, відповідальна та кропітка робота відбувається у цьому підрозділі. Як серце, яке забезпечує нормальний кровообіг організму, так і ця фінансова структура надає можливості функціонувати усім без винятку підрозділам університету. Цю роботу під керівництвом головного бухгалтера забезпечують досвідчені і відповідальні фахівці **Андрющенко Тетяна Володимирівна**

(заступник головного бухгалтера), **Зіміна Ірина Андріївна** (заступник головного бухгалтера з питань планово-фінансової діяльності), **Блажко Валентина Іванівна**, **Виборнова Валентина Анатоліївна**, **Лапенко Юлія Валеріївна**, **Пашкевич Оксана Вікторівна**, **Ромакіна Лілія Петрівна**, **Рожко Тетяна Олександрівна**, **Чимбір Юлія Дмитрівна**, **Широкова Юлія Сергіївна**, **Юсковець Ольга Василівна**.

Під час утворення університету, тоді ще Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія», одним із перших підрозділів була бухгалтерія, яку очолила **Голованова Аделіна Олексіївна**. Керівництво університету разом із співробітниками бухгалтерії стояло пліч-о-пліч у складні моменти утворення навчального закладу нового типу. Саме на тендітні жіночі плечі бухгалтерів було покладено важкий тягар взаємодії з численними фінансовими та адміністративними установами міста, області, країни.

Основним обов'язком бухгалтерії є облік і суворий контроль за раціональним та економічним використанням матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Нині бухгалтерія університету забезпечує раціональну систему документообігу, застосовуючи для цього прогресивні форми та методи бухгалтерського обліку на базі сучасної обчислювальної техніки.

Колектив співробітників бухгалтерії

Фінансові підрозділи університету забезпечують повний облік грошових коштів, які надходять, товарно-матеріальних цінностей і основних засобів, а також своєчасне відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних з їх рухом, забезпечення достовірного обліку витрат, виконання кошторису витрат, реалізації навчальних послуг. Підрозділи забезпечують точний облік результатів господарсько-фінансової діяльності підприємства відповідно до нормативної бази, правильність нарахування та своєчасного перерахування платежів до державного бюджету, внесків на державне соціальне страхування, коштів на фінансування капітальних вкладень тощо.

Бухгалтерія та планово-фінансовий відділ здійснюють контроль за правильністю використання фонду заробітної плати, встановлення посадових окладів, суворе дотримання штатної, фінансової та касової дисципліни, а також контролюють погашення у відповідні строки дебіторської та кредиторської заборгованості. Ці відділи проводять фінансовий аналіз та формують податкову політику на основі даних бухгалтерського обліку та звітності, готують пропозиції щодо вдосконалення діяльності організації, забезпечують складання звіту про використання бюджетних коштів.

Із розвитком університету, зростанням кількості співробітників та студентів, новою нормативною базою, що знаходиться у стані постійних змін, значно збільшився обсяг та коло обов'язків, покладених на бухгалтерію та планово-фінансовий відділ. Виникла гостра необхідність у новому технічному підході до реалізації цих завдань.

Впровадження нових методів роботи, нової техніки та технологій здійснюється під керівництвом головного бухгалтера університету **Руденко Олени Анатоліївни** – висококваліфікованого прогресивного спеціаліста, людини, завжди відкритої до співпраці, до нових ідей та впровадження в життя сучасних проектів. Одним із таких проектів став проект повної комп'ютеризації бухгалтерського обліку на базі програмного продукту «1С».

Крім своїх безпосередніх обов'язків, бухгалтерія університету надає методичну допомогу керівникам підрозділів, іншим робітникам та студентам щодо питань бухгалтерського обліку, контролю, звітності та аналізу господарської діяльності.

Діяльність **планово-фінансового відділу**, який очолює **Зіміна Ірина Андріївна**, зосереджує велике коло завдань. Зокрема, такі: робота з економічного планування в університеті, яку спрямовано на організацію раціональної господарської діяльності, виявлення та використання резервів із метою досягнення найбільшої економічної ефективності. Організація комплексного економічного аналізу діяльності університету та участь у розробці заходів щодо прискорення темпів розвитку університету.

Працівники бухгалтерії та планово-фінансового відділу завжди беруть активну участь у культурному та громадському житті університету.

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

ЖИПАЛОВ
Михайло Іванович,
проректор з адміністративно-
господарської роботи

За адміністративно-господарську роботу в університеті відповідає проректор **Жипалов Михайло Іванович**, який працює в ЧДУ імені Петра Могили з 2007 р. До адміністративно-господарської частини належать експлуатаційно-технічний відділ, відділ капітального ремонту та будівництва, інженерно-технічний персонал, коменданти, прибиральниці та двірники, підрозділ сторожів, харчовий комплекс. На сьогодні разом у цій частині працюють понад 150 осіб. Вони завжди сприяють тому, щоб стіни університету стали справді «рідними», а всі приміщення – затишними.

Справжній успіх, популярність та попит кожного престижного ВНЗ залежить від багатьох факторів: це історично-досвідчене минуле, професорсько-викладацький потенціал та розвинена матеріально-технічна база. Життєдіяльність університету була б неможливою без людей, завдяки яким розбудовується та удосконалюється заклад, перетворюючись на сучасний, престижний центр освіти та науки.

КЛИМЕНКО
Людмила Петрівна,
начальник експлуатаційно-
технічного відділу

Велика заслуга в цьому належить **експлуатаційно-технічному відділу**. Його працівники виконують надзвичайно велику і важливу роботу, оскільки саме через цей підрозділ здійснюються усі закупівлі матеріалів, оснащення, капітальні та поточні ремонти. Робота видавничого відділу, пунктів друку, комп'ютерних класів, їдальні залежить від того, що постачається до універ-

ситету. Експлуатаційно-технічний відділ – це рушійна та динамічна сила університету, гаслом в його роботі є економічність, якість та ефективність, адже заощадженні кошти йдуть на постійне удосконалення університету.

Досліджуючи історію розвитку університету, видно масштаби виконаної роботи експлуатаційно-технічним відділом – від одного занедбаного корпусу до цілого містечка європейського рівня, що поєднує в собі одинадцять сучасно обладнаних корпусів зі світлими та зручними аудиторіями, дві великі бібліотеки, два спортивні зали, багато лабораторій та три гуртожитка для студентів та викладачів.

У ЧДУ імені Петра Могили відкриваються нові спеціальності, з'являються нові кафедри, які необхідно належно облаштувати. У цьому допомагають працівники цього підрозділу. Все – від канцелярської скріпки до високотехнологічного лабораторного та навчального обладнання – придбано завдяки роботі експлуатаційно-технічного відділу. Необхідно зауважити, що до виконання цих завдань працівники відносяться з великою відповідальністю. Адже для того, щоб здійснити закупівлю, необхідно провести маркетингове дослідження, оформити тендер, визначити найкращу пропозицію, що задовольняє відповідність ціна-якість, виконати все це оперативно та згідно з чинним законодавством. Велике навантаження в роботі експлуатаційно-технічного відділу припадає на літо. Коли майже всі співробітники йдуть у відпустки, а студенти на канікули, відділ працює особливо напружено. Лише за два місяці, а це зовсім малий проміжок часу, необхідно зробити надзвичайно багато – ремонт корпусів, приміщень, закупити матеріали та обладнання на новий навчальний рік.

Якщо порівнювати університет з живою істотою, то експлуатаційно-технічний відділ – це турботливі, працелюбні люди, що не залишають поза своєю увагою жодної дрібниці і ніколи не стомлюються. У відділі працюють фахівці, що дійсно не байдужі університету. Начальник експлуатаційно-технічного відділу – **Клименко Людмила Петрівна** – почала працювати із самого початку заснування ВНЗ. Вона пам'ятає час, коли існував лише один корпус, не було ні ідальні, ні комп'ютерних класів та лабораторій, але було велике бажання та насага створити заклад європейського рівня, яким він є сьогодні.

Плідно й якісно працюють провідні фахівці **Калкутіна Лариса Василівна**, **Ністоріка Олена Вікторівна**. Л. В. Калкутіна працює в університеті майже п'ятнадцять років, вона дипломований спеціаліст з проведення тендерів, визначає терміни та порядок проведення закупівель, постійно відслідковує зміни в чинному законодавстві. О. В. Ністоріка займається закупівлями матеріалів та обладнання для потреб університету, проводить велику пошукову роботу з визначення найдешевшої та найякіснішої продукції, адже наш університет вартий найкращого. **Чимбір Юлія Дмитрівна** відповідає за зберігання товарів, відслідковує рух та динаміку використання матеріалів, веде бухгалтерський облік матеріалів.

Колектив експлуатаційно-технічного відділу

До експлуатаційно-технічного відділу відноситься також водій-механік **Гагін Руслан Михайлович**. Усі доставки та відрядження здійснюються завдяки йому. Щодня він здійснює багато перевезень, часто доводиться їздити за межі області. Він самостійно обслуговує та ремонтує транспортні засоби, що належать ЧДУ імені Петра Могили.

У цілому колектив експлуатаційно-технічного відділу – висококваліфіковані фахівці, що з максимальною відповідальністю відносяться до виконання своїх обов'язків, і є справжньою надійною опорою і запорукою нових університетських звершень.

Оскільки університет динамічно розвивається, вводяться в експлуатацію нові корпуси, діючі приміщення потребують своєчасного ремонту. Важливою є робота **відділу капітального ремонту та будівництва**, який очолює **Млеко Віктор Борисович**. Провідний фахівець відділу **Корнієнко Раїса Олексіївна** відповідає за своєчасну підготовку документації. На будівництві сумлінно та віддано працюють лицювальник **Ясінський Юрій Борисович**, малярі **Вирлан Тетяна Василівна**, **Дорошенко Олена Володимирівна**, а також мулярі, штукатурки та інші підсобні робітники.

Виразно відрізняються своєю працелюбністю й працівники **господарської частини**. Серед них багато ветеранів праці, але є й молодь. Усі вони намагаються сумлінно і відповідально працювати на своїх робочих ділянках, бо робота в університеті стала справою життя, роботою для душі, яку неодмінно хочеться виконати якомога краще.

Високу сумлінність і гідну порядність та кваліфікованість виявляють вахтери **Балабаєв Василь Васильович**, **Білецький Микола Іванович**,

Дядюк Іван Іванович, Лосев Юрій Вікторович, Ольшевський Олександр Євгенович, Паланиця Михайло Іванович, Тишкевич Андрій Геннадійович, Фуртатов Олександр Миколайович, Хват Вячеслав Олександрович та інші.

Коменданти адміністративного корпусу **Піляй Ірина Степанівна**, навчальних корпусів **Підгурська Наталія Валентинівна**, гуртожитків **Нагель Тетяна Валеріївна, Кітасєва Людмила Анатоліївна, Тарнавська Ольга Олексіївна** добре знають свою справу, слідкують за порядком у приміщеннях ЧДУ імені Петра Могили. В цьому їм допомагає великий штат прибиральниць, серед яких слід виділити **Рижову Євгенію Григоріївну**, яка працює від початку існування університету. Про чистоту в корпусах також дбають працелюбні співробітниці **Беремеш Алла Іванівна, Бурейко Тетяна Богданівна, Грабар Олена Олексіївна, Діченко Марина Олександрівна, Дьяконова Наталія Вікторівна, Зінкевич Марія Дмитрівна, Леонтян Віра Анатоліївна, Нагель Надія Миколаївна, Павлюченко Ганна Романівна, Пастушенко Елла Михайлівна, Пирожок Галина Василівна, Полянська Марина Олександрівна, Ромашкевич Надія Григорівна, Сліпченко Лариса Миколаївна, Фісун Людмила Григорівна, Юровська Маргарита Анатоліївна** та інші.

Про охайність подвір'я університету, квітники та газони піклуються садівники та двірники **Гравченко Микола Іванович, Жайворонок Любов Петрівна, Жук Віталій Євгенович, Таран Людмила Василівна, Таран Микола Володимирович.**

Коменданти Н. В. Підгурська, Т. В. Нагель, Л. А. Кітасєва, І. С. Піляй

За експлуатацію та своєчасний ремонт енергетичних систем і устаткування відповідають головний енергетик **Григор'євський Сергій Володимирович**, електрики **Кружалов Геннадій Миколайович**, **Назаренко Анатолій Миколайович**, **Черно Володимир Миколайович**, начальник котельні **Лебедев Олександр Сафранович**, слюсарі-сантехніки **Башев Олександр Анатолійович**, **Карюк Валерій Спиридонович**, **Обухов Михайло Петрович**, **Овечкін Іван Федорович**, **Христюк Володимир Андрійович**, столяри **Караушан Олексій Ілліч** та **Шкафар В'ячеслав Анатолійович** й багато інших співробітників.

В. С. Карюк, Г. М. Кружалов, М. П. Обухов, В. А. Христюк, О. І. Караушан, А. М. Назаренко

Колектив прибиральниць

ХАРЧОВИЙ КОМПЛЕКС

АБРАМОВА
Олена Миколаївна,
директор харчового комплексу

Харчовий комплекс університету було створено в січні 2001 р. Головними його завданнями було визначено:

- обслуговування студентів та співробітників;
- забезпечення належних умов харчування;
- впровадження в роботу прогресивних форм обслуговування.

Спочатку було розроблено Положення про діяльність харчового комплексу згідно з чинним Положенням про об'єкти громадського харчування.

Біля витоків створення комплексу стояли: ректор – **А. П. Клименко**, проректори – **О. П. Мещанінов**, **В. О. Лапченко**, головний бухгалтер

А. О. Голованова, фахівці технічно-експлуатаційного відділу: **А. П. Клименко**, **О. М. Абрамова**, **А. В. Калкутіна**. До складу фахівців харчового комплексу були переведені досвідчені співробітники їдальні заводу ім. 61 Комунара: буфетник **Н. С. Алубаєва**, кухар-кондитер **М. Д. Зінкевич**, робітник кухні **А. М. Новосельська**. Була прийнята на посаду провідного бухгалтера харчового комплексу **О. Я. Скрипова**.

І ми почали працювати... Вивчали смаки наших відвідувачів, організовували процес харчування в університеті...

Було дуже важко: старе обладнання, слабка матеріально-технічна база, відсутність кваліфікованих спеціалістів. Але ми намагалися зробити все якнайкраще!

Улітку 2001 р. у приміщенні їдальні зробили ремонт, придбали нові меблі, посуд.

Приміщення їдальні

До нашого колективу приєдналися фахівці, які багато років працювали в ресторанному господарстві Миколаєва. Це завідувач виробництва **А. І. Бондар**, кондитер **В. І. Пляка**, шеф-кухар **В. Ф. Шатохіна**.

Сьогодні на території університету діють два буфети та два зали їдальні,

де працюють **Аблова Олена Валеріївна, Дячкова Оксана Володимирівна, Ломакіна Ріта В'ячеславівна, Молчанова Тетяна Валеріївна, Пастушенко Інна Андріївна, Тукачирова Катерина Валеріївна.**

Дуже важка та важлива робота у працівників технічної служби. Цим тривалий час займаються: прибиральниця **Радіонова Ірина Антонівна**, мийник посуду **Данилко Лариса Олександрівна**, кухонний робітник **Максименко Марина Михайлівна.**

Зараз на кухні працюють: завідувач виробництва **Корольова Ірина В'ячеславівна**, шеф-кухар **Шатохіна Валентина Федорівна**, кухарі **Кравчук Наталя Андріївна** та **Нагорна Лариса Віталіївна**, кондитер **Полосенко Олександра Олександрівна**, кухонний робітник **Мійник Оксана Анатоліївна.**

Середній вік членів колективу харчового комплексу складає 45 років. У нас працюють тільки жінки. Робочий день для кондитерів та кухарів починається о шостій годині ранку.

У роботі співробітникам харчового комплексу дуже допомагають експлуатаційно-технічний відділ, бухгалтерія, водії, будівельники. Влітку 2010 р. у приміщенні їдальні зробили сучасний капітальний ремонт. Змінили дизайн обідньої зали, встановили нові меблі, їдальню під'єднали до мультимедійної системи телебачення. Колектив харчового комплексу вдячний адміністрації університету за підтримку та допомогу.

Колектив співробітників харчового комплексу

ВІДДІЛ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ПАЛАМАРЧУК
Олександр Павлович,
помічник ректора з питань
надзвичайних ситуацій
і цивільного захисту

Штаб цивільного захисту як структурний підрозділ університету було створено в листопаді 2004 р. Начальником штабу було призначено **О. П. Паламарчука**. Він забезпечує своєчасне планування та організацію всебічної підготовки і контролю стану цивільного захисту навчального закладу.

Так, наприклад, за результатами підготовки цивільного захисту в закладах і установах Міністерства освіти і науки України у 2009 р. ЧДУ імені Петра Могили було визначено одним із найкращих університетів. Наказом від 31.12.2009 р. за № 1258 Міністра освіти і науки України була оголошена подяка ректору Леоніду

Павловичу Клименку та помічнику ректора з питань надзвичайних ситуацій і цивільного захисту Олександрові Павловичу Паламарчуку.

Службу охорони праці навчального закладу було створено з моменту заснування університету. З березня 2015 р. службу очолює провідний інженер з охорони праці **Андрій Петрович Сінковський**.

Основним завданням служби є:

- організація і проведення профілактичних заходів, спрямованих на усунення шкідливих і небезпечних виробничих факторів;
- запобігання нещасним випадкам на виробництві учасників навчально-виховного процесу та іншим випадкам загрози життю або здоров'ю працівників, студентів навчального закладу.

Протягом усього часу існування служби її очолювали в різні часи інженери з охорони праці **В. В. Владіміров, В. А. Лапченко, Л. М. Ярмак, І. Ю. Плотніков, А. В. Міщенко**.

Задля належного **медичного забезпечення** студентів та співробітників університету в ЧДУ імені Петра Могили є добре оснащений медпункт, де сумлінно працює **Цикалюк Наталя Іллівна**.

Основні напрями медичного забезпечення зосереджено на:

- наданні невідкладної медичної допомоги всім студентам та співробітникам університету;
- здійснення постійного медичного нагляду за інвалідами, особами із епілептичною хворобою та з різними хронічними захворюваннями, які навчаються в ЧДУ імені Петра Могили;
- медичне обслуговування професорсько-викладацького складу вищого навчального закладу;
- присутність штатних лікарів на масових заходах відповідно до регіональної програми «Миколаївський навчальний національно-культурний комплекс» і регіональних, всеукраїнських та міжнародних спортивних змаганнях, які проводяться в університеті;
- чергування медичних працівників під час щорічних зовнішніх тестувань учнівської молоді регіону, а також у ході отримання другої освіти та дипломів магістрів з державного управління;
- залучення медичних працівників до обслуговування спеціалізованої апаратури на кафедрах медичних приладів та систем, фізичної реабілітації, фізичного виховання та спорту.

Найліпше відображена така діяльність в словах колишньої старшої медсестри **Галини Михайлівни Хват**: «Без медицини життя нереальне... Працюючи в Чорноморському державному університеті ім. Петра Могили, намагаюсь завжди допомагати студентам. У нас прекрасний медпункт, оснащений фізіоапаратурою і медичними препаратами. Ми лікуємо студентів, проводимо медичний огляд, надаємо першу допомогу, проводимо диспансерний огляд з наступним лікуванням диспансерної групи. І це є нашою метою. Ми завжди прийдемо вам на допомогу. Ми також надаємо допомогу і співробітникам університету. Але ми бажаємо бачити людей здоровими і щоб студенти не хворіли. Ми, медики, будемо краще працювати і дбати про здоров'я всіх».

Г. М. Хват

ВІДДІЛ КАДРІВ

САЄНКО
Оксана Анатоліївна,
начальник відділу кадрів

Перше, що приходить на думку пересічної людини, яка чує назву нашого підрозділу – це крилата фраза «Кадри вирішують все». Так, працівники, кадровий потенціал будь-якої установи чи підприємства – це складова успіху їхньої діяльності. Відділ кадрів першим зустрічає співробітників, від яких залежить перспектива нашої спільної праці в славетному університеті імені Петра Могили.

З цього підрозділу починається трудове життя кожного працівника університету, саме тут впродовж багатьох років зберігається величезний пласт інформації про кожного, хто залишив свій внесок у розбудову та успіх нашого навчального закладу. Мало хто із працівників здогадується, що не лише його прийом, переведення, відпустка та звільнення документуються у відділі кадрів. Крім того, будь-які структурні перетворення самого навчального закладу також документально оформлюються у відділі кадрів. Адже університет щороку розвивається і зростає, створюються нові підрозділи, кафедри та інститути. Це надзвичайно кропітка, відповідальна і складна робота нашого маленького кадрового відділу.

Відділ кадрів створювався разом з університетом як самостійний структурний підрозділ, підпорядкований ректору, що одночасно об'єднує відділ кадрів по роботі зі співробітниками і відділ кадрів по роботі зі студентами. За 20 років існування ВНЗ змінилося декілька «поколінь» кадровиків, які передавали власний досвід кадрової роботи своїм наступникам, серед них: В. Ф. Кузьмін, Н. Г. Максименко, М. С. Кернер, О. О. Ісаєва, С. М. Вдовіченко, І. С. Балинська, О. М. Гончарова та інші.

Сьогоднішня відділу кадрів пов'язане з іменами **Саєнко Оксани Анатоліївни** (начальник відділу), **Онiщенко Людмили Олександрівни** (заступник начальника (по роботі зі студентами)), **Волгіної Ольги Володимирівни**, **Гаврилук Людмили Миколаївни**, **Куразової Наталі Василівни**.

За двадцять років існування працівниками відділу кадрів створено величезну базу даних з особових справ співробітників і студентів, які у

різні періоди працювали або навчались в університеті, а це – десятки тисяч осіб, серед яких відомі громадські діячі, діячі науки і техніки.

Спектр роботи відділу кадрів досить широкий. Насамперед, це ведення та облік документації щодо співробітників підрозділів університету. Відділ здійснює прийом, переведення і звільнення працівників відповідно до чинного законодавства. Формує і веде особові справи співробітників, вносить зміни, пов'язані з трудовою діяльністю. Працівники відділу кадрів заповнюють і ведуть облік трудових книжок, обчислюють трудовий стаж, видають довідки про трудову діяльність співробітників. До обов'язків входить організація діяльності конкурсної комісії з прийняття на вакантні посади та укладання контрактів. Кадровики здійснюють контроль за складанням і дотриманням графіків відпусток, видають накази про відпустки. Відділом кадрів здійснюється контроль за станом трудової дисципліни в підрозділах ВНЗ і дотриманням працівниками правил внутрішнього трудового розпорядку, а також ведеться облік порушень трудової дисципліни.

Це є далеко не повний перелік щоденних справ рядового кадровика, який повинен надавати кваліфіковану допомогу і консультації кожному працівникові університету, водночас тісно співпрацювати з ректоратом, деканатами, бухгалтерією, усіма структурними підрозділами та численними офіційними установами.

Роботою зі студентами безпосередньо займаються фахівці на чолі з Оніщенко Людмилою Олександрівною. Їх робота пов'язана із здійсненням

Співробітники відділу кадрів (зліва направо):
О. В. Волгіна, Н. В. Куразова, Л. М. Гаврилюк, Л. О. Оніщенко, О. А. Саєнко

обліку складу студентів у паперовому та електронному вигляді. Крім того, в цьому підрозділі видаються накази про прийом, переведення, відрахування та поновлення студентів, оформлення академічних відпусток і т. ін. Ведеться архів особових справ студентів, видаються довідки та готуються відповіді на запити різних організацій. Саме студентський підрозділ відділу кадрів забезпечує замовлення і видачу дипломів та студентських квитків. Працівники ведуть військовий облік студентів-призовників, готують і подають довідки до військових комісаріатів міста й області та інших регіонів України.

Отже, фахівці відділу кадрів великою мірою відповідальні за основну мету існування навчального закладу – випуск висококваліфікованого дипломованого спеціаліста, який буде пишатися тим, що є випускником одного з кращих навчальних закладів України – Чорноморського державного університету імені Петра Могили.

ЮРИДИЧНИЙ ВІДДІЛ

НАКОНЕЧНИЙ
Роман Григорович,
начальник юридичного відділу

Юридичний відділ, будучи структурним підрозділом ЧДУ імені Петра Могили, відповідає за організацію правової роботи, спрямованої на правильне застосування, неухильне виконання та запобігання порушень законодавства України та інших нормативно-правових актів, забезпечення реалізації вимог закладом, його структурними підрозділами, а також їхніми керівниками та працівниками під час виконання покладених на них завдань і функціональних обов'язків; надання юридичних консультацій.

Юридичний відділ підпорядковується безпосередньо ректору ЧДУ імені Петра Могили. Пропозиції юридичного відділу щодо дотримання проектів рішень, наказів, інших правових актів, що суперечать закону, є обов'язковими для розгляду ректором. Ухвалення розпорядчих актів з питань, що входять до компетенції ЧДУ імені Петра Могили, без попередньої перевірки юридичним відділом, не допускається.

На посаду керівника юридичного відділу ректором призначається особа з вищою юридичною освітою та стажем роботи за фахом не менш як три роки. Раніше працівниками юридичного відділу були: **М. Д. Ляшенко, М. М. Шевчук, Ю. Г. Меленчук**. Зараз начальником призначено **Р. Г. Наконечного**.

Головними функціями юридичного відділу є:

1. Перевіряти відповідність розпорядчих актів ЧДУ імені Петра Могили – інструкцій, наказів, положень – чинному законодавству, а також за дорученням керівництва університету або іншого уповноваженого органу надавати правову оцінку актів з питань освіти, вносити на її розгляд свої пропозиції та зауваження до них. У разі невідповідності проекту наказу чи іншого розпорядчого акта законодавству та якщо внесені до нього юридичним відділом зауваження розробником не враховані, юридичний відділ подає письмовий юридичний висновок із пропозиціями щодо законного вирішення відповідного питання для ухвалення остаточного рішення керівництвом ЧДУ імені Петра Могили.

2. Забезпечувати правильне застосування законодавства в університеті, інформувати ректора про необхідність вжиття заходів до скасування актів, ухвалених із порушенням законодавства.

3. Разом із відповідними структурними підрозділами узагальнювати практику застосування законодавства в ЧДУ та готувати пропозиції щодо його вдосконалення.

4. Проводити разом з іншими структурними підрозділами роботу щодо перегляду відомчих нормативних актів з метою приведення їх у відповідність із законодавством.

5. Організовувати облік і збереження текстів законодавчих та інших нормативних актів та підтримувати їх у належному стані.

6. Оперативно доводити до підрозділів зміни в нормативно-правових актах та нові рекомендації органів юстиції, роз'яснення Вищого господарського суду та Пленуму Верховного Суду, надавати працівникам університету консультації з правових питань.

7. Представляти в установленому законодавством порядку інтереси університету в судах та інших органах під час розгляду правових питань і спорів.

8. Разом із відповідними структурними підрозділами брати участь у застосуванні заходів правового впливу в разі невиконання чи неналежного виконання договірних зобов'язань, забезпеченні захисту майнових прав.

9. Вносити пропозиції керівництву (якщо це не відноситься до компетенції іншого підрозділу) про притягнення до відповідальності працівників, з вини яких заподіяну шкоду.

10. Займатися підготовкою договорів та угод між ЧДУ імені Петра Могили та іншими організаціями.

Юридичний відділ має право залучати за згодою керівників структурних підрозділів університету відповідних спеціалістів для розробки і здійснення правових заходів, які проводяться в ЧДУ імені Петра Могили.

З березня 2010 р. в університеті почав працювати юрист зі значним фаховим стажем роботи – Р. Г. Наконечний. За цей час розглянуто в судах більше 300 цивільних справ за позовом університету і позовами юридичних та фізичних осіб. 95 % справ різної форми складності вирішені на користь ЧДУ імені Петра Могили.

КАНЦЕЛЯРІЯ

БОЧКАРЬОВА
Олена Аркадіївна,
завідувач канцелярії

Однією з найважливіших умов, що забезпечує чіткість роботи всіх структурних підрозділів ВНЗ, є діловодство. Відділ діловодства створювався разом з університетом і супроводжував усі події його становлення відповідними документами.

Починали роботу відділу у 1996 р. **Н. М. Кочерга** та **С. В. Істоміна**. З грудня 2007 р. начальником відділу була **А. Є. Огнева**, продовжила роботу на даній посаді з серпня 2008 р. **Т. Ю. Скиба**. З жовтня 2008 р. відділ діловодства очолювала **О. А. Бочкарьова**.

У 2010 р. відділ діловодства реорганізувався в канцелярію, де завідує і до сьогодні **О. А. Бочкарьова**.

У своїй діяльності канцелярія керується законами України, нормативними актами Міністерства освіти і науки України, наказами та розпорядженнями керівництва ВНЗ і чинною інструкцією з діловодства.

Основним завданням канцелярії є встановлення єдиного порядку роботи з документами в університеті.

Відповідно до основного завдання до роботи канцелярії відноситься:

- прийом, реєстрація і ведення обліку документів;
- відправлення та прийом поштової кореспонденції;
- оформлення та реєстрація службових відряджень;
- організація тиражування та розсилка наказів ректора і розпоряджень проректорів;
- забезпечення інститутів, деканатів, кафедр службовими бланками і здійснення контролю за їх використанням.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ ІЗ ГРОМАДСЬКІСТЮ

Відомим університет став від самого свого заснування. Спочатку поширювалася інформація, що на півдні України утворюється філія найпрестижнішого ВНЗ країни – Києво-Могилянської академії, потім, коли вже зростав Миколаївський державний гуманітарний університет імені Петра Могили, а пізніше і Чорноморський державний університет імені Петра Могили, – що тут успішно функціонує найпотужніший центр освіти і науки в місті.

Навчальний рік у ЧДУ імені Петра Могили – це не лише сесії, триместри, абітурієнти і випускники, це ще й події місцевого рівня – зустрічі з політиками, науковцями, консулами, послами; видання книг, які потім зберігаються у всіх бібліотеках області; наукові конференції, симпозиуми, форуми; відкриття виставок у галереї мистецтв.

Але про те, що відбувалося в університеті, мало хто знав. Причина цього – відсутність інформації. Повідомлення про заходи, які проходили в університеті, з'являлися рідко. Багато залишалося поза увагою регіональних засобів масової інформації, у той час як про менш значні події залюбки розповідали журналісти.

Тому виникла необхідність створення структури, яка б відповідала за поширення інформації про ВНЗ у пресі, радіо і телебаченні. Так, у липні 2005 р. утворився прес-центр МДГУ імені Петра Могили. Прес-секретарем стала випускниця факультету політичних наук, колишній редактор «Політичного вісника» (додатку до студентської газети «Вагант») **Крістіна Бердинських**.

К. Бердинських

Про основні функції і задачі тодішнього прес-центру розповідає сама Крістіна:

«Це була новоутворена структура, але я цілком чітко уявляла, як повинен працювати цей підрозділ. Прес-служба МДГУ імені Петра Могили ставила перед собою такі завдання: по-перше, інформування громадян відносно діяльності університету за допомогою засобів масової інформації (освітнянські та молодіжні видання: «Відкритий урок», журнал «Студентський дайджест», міські і обласні газети та журнали: «Рідне Прибужжя», «Вечерний

Николаев», «Южная правда», «Николаевские новости», журнал «Горожанин»; телебачення: Миколаївська обласна телерадіокомпанія «Сатурн», «35-й канал»; інтернет-видання; по-друге, підготовка і розповсюдження для ЗМІ офіційних повідомлень про важливі заходи в університеті, офіційних заяв та інших інформаційних матеріалів про діяльність ВНЗ.

На прес-центр університету було також покладено підготовку прес-анонсів, прес-релізів, спеціальних випусків тематичної інформації, зустрічей з журналістами; здійснює моніторинг, аналіз інформації і матеріалів у ЗМІ на теми, які пов'язані з діяльністю університету; сприяння розвитку студентської газети «Вагант» і щотижневого бюлетеня про роботу університету; здійснення роботи з веб-сайтом університету; налагодження співробітництва з головними редакторами і журналістами ЗМІ.

Ще один дуже важливий напрям роботи – створення програм інформаційної допомоги абітурієнтам. Напередодні кожного нового навчального року прес-центром разом із підготовчим відділенням готувалась невеличка брошура «Сто запитань від першокурсника», де у формі «запитання-відповідь» розповідалось про основні правила університету, традиції студентського життя у ВНЗ (про роботу Студентської колегії, Студентського театру, гуртків та ін.) і взагалі (студентські пісні, анекдоти, прикмети). Кожен першокурсник на урочистій посвяті у студенти отримував у подарунок від ВНЗ це видання. Воно допомогло швидко зорієнтуватися молодим людям у новій обстановці: починаючи від того, як потрапити до потрібного корпусу, розібратися у розкладі до найдрібніших особливостей рейтингової системи».

Ці традиції продовжила інший прес-секретар – **Юлія Подасенко**.

Серед нових проектів стало створення молодіжного прес-клубу «Вагант». До участі у ньому запрошувались кореспонденти студентських ЗМІ не лише МДГУ імені Петра Могили, але й з інших ВНЗ, студенти, лідери неурядових громадських організацій, викладачі.

Прес-служба МДГУ імені Петра Могили сприяла налагодженню зв'язків з випускниками вузу, постійно інформувала їх про події в alma mater через веб-сайт Могилянського братства: www.mohyla.org.ua.

У планах прес-служби постало питання про підготовку видань з історії студентської газети «Вагант», проблем молодіжної преси й розширення інформаційно-довідкової брошури для абітурієнтів.

Із появою нових структурних підрозділів, ростом кількості спеціальностей, кафедр, збільшенням контингенту студентів та професорсько-викладацького складу визріло питання про доцільність створення у 2007 р. відділу по зв'язкам із громадськістю, на який було покладено не тільки

виконання функцій прес-центру, а й учать в організації різнопланових заходів, зокрема виставок досягнень колективу університету та випуск щорічних календарів й іншої рекламної продукції. З цими завданнями успішно справлявся колишній відповідальний працівник Миколаївської облдержадміністрації **Дмитро Міхель**. За цей час продовжилася активна співпраця з місцевими газетами «Наш город», «Новая николаевская газета», «Вечерний Николаев», «Рідне Прибужжя» та ін. Різноманітні заходи, що проходили в університеті, висвітлювалися місцевими теле- і радіокомпаніями.

Деякий час за зв'язки з громадськістю в університеті відповідали **Андрій Бондаренко, Юлія Гандзіюшина**.

У 2013–2015 рр. обов'язки по формуванню внутрішньої та зовнішньої інформаційної політики університету, забезпечення інформаційною підтримкою освітньо-наукових, культурно-масових, спортивних заходів у ЧДУ імені Петра Могили були покладені на **Василя Фляка**.

Сьогодні прес-центр очолює випускниця Інституту філології, викладач кафедри журналістики **Катерина Сільман**.

Як і раніше, прес-секретар відповідно до штатних доручень, забезпечує:

- поширення інформації про події в університеті серед студентів, викладачів та співробітників;
- підготовку матеріалів для засобів масової інформації з метою повідомлення про події, що відбуваються в колективі університету;
- взаємодію з редакціями місцевих друкованих та теле-, радіо- й електронних засобів масової інформації. Оперативно надає їм матеріали й офіційні новини про важливі події, що відбуваються в ЧДУ імені Петра Могили;
- розповсюдження за дорученням адміністрації університету повідомлень, різних оголошень та друкування довідкових матеріалів;

Ю. Подаченко

Д. Міхель

В. Фляк

К. Сільман

- координування діяльності деканатів, кафедр, відділів, інших структурних підрозділів щодо системного здійснення агітаційно-роз'яснювальної роботи напередодні та в ході вступних кампаній;
- підготовку аналітичних оглядів публікацій у пресі стосовно університету.

В. Курчів

Із 2015 р. у ЧДУ імені Петра Могили діє телестудія. Її керівник, **Вадим Курчів**, вважає, що головним завданням студії є розкриття творчих здібностей студентів. Вона повинна стати невід'ємною частиною навчального процесу та базою для навчання студентів за спеціальністю «Журналістика».

Студенти матимуть можливість опанувати сучасні телевізійні системи і технології. Вони отримають навички роботи журналіста, оператора, монтажера, спробують себе в режисурі. Студія стане навчальною лабораторією, де студенти зможуть працювати над авторськими тематичними програмами, презентаціями, брати участь у різних відеоконкурсах. Працюючи над колективними проектами, студенти університету навчатимуться приймати рішення, відповідально ставитися до дорученої справи, працювати в команді. Тут кожен зможе реалізувати свої творчі здібності, проявити себе в різних сферах виробничого процесу.

У планах телестудії – створення роликів, репортажів і телепрограм. На її базі будуть проводитися майстер-класи для студентів та всіх охочих. Цілі й завдання телестудії мають не тільки освітній, інформаційний, а й виховний характер.

КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ ЦЕНТР

МОНАХОВА
Олена Володимирівна,
керівник культурно-
мистецького центру

Культурно-мистецький центр (КМЦ) ЧДУ імені Петра Могили розпочав своє існування у вересні

1999 р. і з перших днів зацікавив студентство своїми заходами та виявив багатьох охочих приєднатися до його учасників. Сьогодні виховно-патриотичні заходи, тематичні вечори та веселі студентські свята, що проводяться КМЦ, стали невід'ємною частиною відпочинку не тільки студентів університету, але й молоді, що навчається в інших навчальних закладах міста.

Невеличкі музичні концерти переросли у великі музично-розважальні шоу, які організовувалися разом із відомими фірмами «Кока-кола», Радіо «Миколаїв», «Алекс», «Підліток», піцерією «Оаза», «Фото-Гарант» і були сприйняті глядачами на «ура». В рамках КМЦ існує естрадна група співаків, яка бере участь не тільки в університетських заходах, але й загальноміських урочистостях.

Великий успіх завжди мають виступи студентського театру під керівництвом талановитого режисера **Валентина Ігнат'єва**. За що б не брався режисер, будь то класичний твір або авторська п'єса, це завжди професійно і на вищому рівні. І тому логічно, що студентський театр є неодноразовим переможцем Міжнародного фестивалю молоді і студентства в Криму.

В. Ігнат'єв

Не відстають від театралів і солісти вокальної студії. Її найталановитіші співаки – лауреати Міжнародного пісенного фестивалю «Доля», міжнародного фестивалю «Діамант Карпат», телевізійного конкурсу молодих виконавців сучасної естрадної пісні «Обрій», Міжнародного фестивалю «Барви осені», Фестивалю національних культур «Дружба», Міжнародного фестивалю творчої молоді «Коблево», Фестивалю французької пісні, Міжнародного благодійного фестивалю мистецтв «ArtВесна» тощо. В університеті завжди було і зараз є багато обдаро-

ваної співочої молоді: це Асмик, Людмила Артеменко, Вадим Вознюк, Валентина Дмитрієва, Ольга Ерднієва, Дмитро Киторога, Олена Кравченко, Олексій Левківський, Ганна Мкртчян, Ганна Монахова, Марія Покровська, Ігор Поперечний, Тетяна Федорова, Вікторія Хоменко, Юліана Черниш, Любов Шевченко, Маріам Ширинян, Анатолій Ягін та група «Близнюки».

О. Монахова та О. Іванов

Велику увагу працівники центру **Олена Монахова** та **Олександр Іванов** приділяють тому, щоб не тільки студенти університету мали можливість виступати на сцені. Кожного року в стінах ЧДУ імені Петра Могили проходить фестиваль мистецтв «Зірки Причорномор'я», в якому беруть участь учні шкільних закладів міста й області. Фестиваль своїм рівнем проведення та професійним журі, до складу якого входять провідні актори театрів і філармонії, заслужені діячі культури України, викладачі музичних та хореографічних кафедр, здобув загальнорегіонального визнання.

З кожним роком культурно-мистецький центр ЧДУ імені Петра Могили зміцнює свої ряди і чекає на талановиту молодь.

Любов Мальцева на сцені ЧДУ імені Петра Могили

ГАЛЕРЕЯ МИСТЕЦТВ

ОМЕЛЬЧЕНКО
Любовь Анатоліївна,
завідувач галереї мистецтв
університету

17 січня 1998 р. у стінах тодішньої Миколаївської філії НаУКМА відкрилась **галерея мистецтв**. Відродилась давня шляхетна академічна традиція створення у навчальних закладах осередків національної культури. Університет, першим серед навчальних закладів Миколаївщини, створив галерею мистецтв, проявивши свідому турботу про естетичне, духовне зростання студентства у спілкуванні зі справжніми витворами мистецтва, духовної культури, а не з сурогатами, які часто пропонує молоді масова культура. Реалізували цей мистецький проект як керівництво університету в особі ректора А. П. Клименка та тодіш-

нього проректора з виховної роботи В. Н. Бандури, так і відома миколаївська художниця, Заслужений діяч мистецтв України **С. Ф. Сенкевич**. Їх підтримував та надихав у цій справі весь колектив університету.

Якщо вважати, що основу художнього життя становить співвідношення між художником, витвором і публікою, то в підсистемі виникає таке явище, як художні потреби, вловити та задовольнити які мають (у числі інших організацій культури та мистецтва) галереї мистецтв. Тому вже багато років галерея є центром спілкування студентів, школярів, усіх співробітників університету, любителів мистецтва не тільки з художніми творами, але і з самими творцями: художниками, майстрами декоративно-ужиткового мистецтва, скульптури, художнього фото тощо.

Приміщення галереї мистецтв

Такі творчі зустрічі дозволяють розвинути ідейно-гуманістичні, культурні, мистецькі традиції нашого народу та передати їх наступним поколінням. Виставки, що пройшли і проходять у галереї мистецтв, приваблюють високим художнім рівнем та різноманітністю. Це не тільки

вернісажі миколаївських художників, але й митців з Києва, Одеси, Южного. Центр духовної культури міста Вознесенська експонував комп'ютерні копії робіт видатних мариністів та пейзажистів минулого: Р. Г. Судковського, І. К. Айвазовського, І. І. Левітана, О. К. Саврасова, а також шедеврів епохи Відродження – творів Леонардо да Вінчі.

Посольство Франції в Україні надало виставку французького плаката, присвячену творчості видатного композитора Гектора Берліоза, Інститут Гете – виставку плакатів, присвячених творчості німецького письменника, лауреата Нобелівської премії Гюнтера Грасса. Посольство Польщі – фотовиставку особистого фотографа Папи Римського Іоанна Павла II Адама Буяка «Час примирення та надії», що розповідала про діяльність Папи, його паломницьку мандрівку до Палестини, та виставку польського плаката Анджея Томчака та Лешека Жебровського.

На базі галереї мистецтв здійснювався проект «Smile» («Посмішка»), створений за кошти гранта, який отримали студенти нашого університету для проведення виставки дитячих робіт учнів спеціалізованих шкіл-інтернатів (для дітей з розумовими вадами).

С. Ф. Сенкевич, відома миколаївська художниця, не тільки доклала багато зусиль для відкриття галереї в університеті, але й подарувала свої роботи, була ініціатором та натхненником багатьох виставок, у яких і сама брала участь.

У галереї мистецтв університету експонували персональні виставки миколаївські художники: В. І. Федорченко, М. І. Озерний, С. А. Завтура, О. В. Матійко, І. О. М'яло, В. Г. Макушин, В. М. Меркулов, І. О. Карачевський, Г. Є. Стефановська та багатьох інших. Університет мав за честь двічі прийняти виставки геніального миколаївського художника Ю. С. Гуменного. Уперше в Миколаєві саме в ЧДУ було проведено виставку сучасної української ікони іконописної майстерні «Небо на землі». У миколаївській філії Національної спілки художників України важко знайти митця, який би не брав участі у виставках, що проводяться в галереї мистецтв ЧДУ імені Петра Могили.

Відомий одеський художник – Заслужений художник України М. М. Прокопенко та його дружина О. Ю. Котлярова-Прокопенко експонували свої роботи у галереї мистецтв університету. Взагалі, одесити є частими гостями нашої зали: прекрасні і тонкі батіки Л.С. Дем'янішиної та Л. П. Серьогіної також експонувалися в галереї. Гідно репрезентували Одеську школу мистецтва О. С. Стайков та його дружина О. Л. Кульчицька. Розкішну південноукраїнську природу й унікальний соціокультурний статус Одеси відобразили у своїй творчості Г. Г. Верещагін,

К. Б. Зарицький, О. В. Мірзін, І. Є. Паламар, В. М. Сакалюк, О. І. Швець. М. І. Пархоменко надав для університету унікальну за своїм складом виставку «Древо життя», що складалася не тільки з робіт самого майстра, але також його батька та вчителя І. І. Пархоменка, творів Народного художника України М. В. Ясиненка, графіка О. В. Москвічова, яких він також вважає своїми учителями. На виставці було представлено і роботи учениці Михайла Пархоменко – молоді художниці Г. В. Васькевич.

Здійснювались і спільні проекти, що об'єднували багатьох художників та присвячувались певним датам: річницям ЧДУ імені Петра Могили, роковинам Перемоги над нацизмом у Другій світовій війні тощо. До цих знаменних дат галерея мистецтв готувала виставку художників – учасників Другої світової війни. На них експонувалися портрети визволителів Миколаєва, створені Народним художником України М. О. Ряснянським. Багато своїх робіт представляв на такі виставки В. С. Каркоц – учасник бойових дій, відомий миколаївський художник. Виставка «Спадкоємність поколінь» розповідала про творчість живописців В. А. Ольшанського та В. А. Тарабанова. Роботи молодих миколаївських художниць Г. В. Семернєвої, О. М. Артим, Г. А. Коптєвої та скульпторки В. О. Лещенко були представлені на виставці «І знову осінь...». Про мистецькі здобутки сім'ї Купцових-Гур'євих розповіла виставка «Акорд». У виставці «Пошуки образу» взяв участь майстер різьблення по дереву Л. М. Шкаруба.

Галерея мистецтв приймала виставку цікавого фотохудожника О. О. Уса «Етюди Кінбурнської коси», що розповіла про ніжну, тремтливу красу осінньої природи.

Галерея мистецтв ЧДУ імені Петра Могили постійно співпрацює з міжнародним творчим проектом «Спокуса», який об'єднує не тільки майстрів з усієї України, але і з країн Причорномор'я.

Видатний майстер японської каліграфії Рюсені Морімото також надав свої роботи для галереї, а його учень Б. Пархоменко провів майстер-клас з мистецтва каліграфії.

До двадцятиріччя Чорнобильської трагедії відкрилась велика виставка фотографії М. О. Стахіва та С. Марченка «Чорнобиль + 20», яка дослідила емоції та плин життя мешканців Полісся через 20 років після аварії.

Плідно співпрацює галерея мистецтв університету з творчим об'єднанням художників-аматорів та майстрів декоративно-ужиткового мистецтва «Прибужжя», проводячи багато цікавих виставок майстрів цього об'єднання.

Виставка фотографії М. О. Стахіва та С. Марченка «Чорнобиль + 20»

За ідеєю проректора з наукової роботи О. П. Мещанінова з 2004 р. майже кожна виставка, що проводиться в галереї мистецтв, супроводжується ілюстрованим каталогом.

Починаючи з 2012 р. та до початку 2014 р. налагоджено творчі зв'язки з відомими художниками Криму: О. С. Шуріновим, Р. П. Третяковим, братами-митцями І. О. та С. О. Поздєєвими.

Перша велика виставка українських художників із приватної збірки «Сучасне українське мистецтво» відбулась у 2013 р. У цьому ж році відкрилась і перша в галереї мистецтв університету виставка абстрактного живопису Т. О. Рябенко. Вітончене мистецтво цієї художниці дуже сподобалось студентам та викладачам.

Свої роботи показали і Заслужені художники України з Кіровоградщини, брати С. Г. та А. Г. Шаповалови. Був гостем галереї і художник із Сум О. М. Чередниченко.

Два роки галерея мистецтв університету готувалась до проведення виставки геніального миколаївського художника В. Є. Зебека. На жаль, майстер два місяця не дожив до відкриття своєї виставки, що пройшла з великим успіхом. Під час роботи виставки, вийшов друком альбом, присвячений творчості майстра.

Галерея мистецтв університету має великі плани на майбутнє і надію на їх здійснення.

СПОРТИВНІ ДОСЯГНЕННЯ

А. М. Димова

Відповідальна за фізичне виховання: **Димова Антоніна Миколаївна** – Срібний призер Олімпіади 1980 р., майстер спорту міжнародного класу, завідувач кафедри фізичного виховання та спорту.

З року в рік студенти університету покращують свої спортивні досягнення. З першого дня існування університету було створено кафедру фізичного виховання і спорту, яка включилася в спортивну роботу та спорт вищих досягнень.

У 1998 р. студенти університету прийняли старт спортивних змагань серед вищих навчальних закладів міста.

Уже тоді університет голосно заявив про свій спортивний рівень, беручи участь у змаганнях з 11 видів спорту серед вищих навчальних закладів.

Наведемо результати спортивних досягнень університету:

- 1998–1999 рр. – 5 загальнокомандне місце
- 1999–2000 рр. – 4 загальнокомандне місце
- 2000–2001 рр. – 3 загальнокомандне місце
- 2001–2002 рр. – 5 загальнокомандне місце
- 2002–2003 рр. – 3 загальнокомандне місце
- 2003–2004 рр. – 4 загальнокомандне місце
- 2004–2005 рр. – 3 загальнокомандне місце
- 2005–2006 рр. – 3 загальнокомандне місце
- 2006–2007 рр. – 3 загальнокомандне місце
- 2007–2008 рр. – 2 загальнокомандне місце
- 2008–2009 рр. – 3 загальнокомандне місце
- 2009–2010 рр. – 2 загальнокомандне місце
- 2010–2011 рр. – 3 загальнокомандне місце
- 2011–2012 рр. – 2 загальнокомандне місце
- 2012–2013 рр. – 3 загальнокомандне місце
- 2013–2014 рр. – 3 загальнокомандне місце
- 2014–2015 рр. – 4 загальнокомандне місце

Яскравими доводами спортивних звитяг університеті є чисельні кубки, вимпели й медалі, які виставлені на кафедрі фізичного виховання і спорту у вітринах стендів, розміщених біля ректорату ЧДУ імені Петра Могили та біля кафедри фізичного виховання і спорту.

Наші здобутки

ПРОФСПІЛКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ВЕРБА
Світлана Миколаївна,
голова профспілкового
комітету університету

Профспілкова організація університету була створена у 1997 р. Тоді ж її головою було обрано **Лапченка Віктора Олександровича**, який у той же час виконував обов'язки проректора з адміністративно-господарської роботи.

За плідну роботу В. О. Лапченко був відзначений грамотами ЦК профспілки працівників освіти і науки України, Миколаївської облпрофради федерації профспілок України та нагороджений «Профспілковою відзнакою».

З 2008 р. очолює профспілковий комітет **Верба Світлана Миколаївна**, викладач, методист вищої категорії.

ЛАПЧЕНКО
Віктор Олександрович,
голова профспілкового
комітету університету
(1997–2008 рр.)

Профспілка – повноважний представник працівників і захисник їхніх трудових, соціально-економічних прав та інтересів. На сьогодні загальна кількість членів профспілкової організації перевищує 500 осіб. У нашому університеті адміністрація та профспілковий комітет є соціальними партнерами, що сприяє встановленню доброзичливих партнерських взаємовідносин. Колективний договір між Чорноморським державним університетом імені Петра Могили в особі ректора та профспілковою організацією в особі голови профспілкового комітету оновлюється кожні два роки. Згідно з колективним договором для співробітників встановлюються значні додаткові гарантії, компенсації та пільги. Профспілковий комітет ЧДУ імені Петра Могили бере участь у

розробці та перегляді нормативних документів і документів з охорони праці.

Для поліпшення морального клімату профспілковим комітетом організуються екскурсії до різних міст України з оглядом довкілля та відвідуванням музеїв, театрів, також організуються поїздки вихідного

Профспілковий комітет ЧДУ імені Петра Могили

дня (у ліс за грибами, на рибалку тощо). Профспілковим комітетом кожного року організуються вечори відпочинку, урочистості з нагоди свят, здійснюється закупка подарунків до свята Нового року, Дня захисника Вітчизни та Міжнародного жіночого дня. На початку літа за ініціативою та підтримкою профкому кожного року проводиться конкурс серед співробітників нашого закладу «Кращий рибалка». Переможці відзначаються призами у вигляді риболовного приладдя.

Для заохочення та закріплення професорсько-викладацького складу, працівників університету, за наявності коштів, адміністрація купує та надає квартири в їхнє користування згідно з Колективним договором.

Житлово-побутове, культурне, медичне обслуговування, оздоровлення і відпочинок працівників організуються адміністрацією та профкомом за наявності для цього відповідних коштів на рахунку ЧДУ імені Петра Могили за окремими програмами. Всім працівникам, які звертаються до профкому, надається як моральна, так і матеріальна підтримка.

Адміністрація та профспілковий комітет працюють у контексті чіткого виконання зобов'язань стосовно соціальних гарантій, підвищення рівня оплати праці та покращення безпеки праці в університеті.

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

ЯЦКО
Артем Вікторович,
голова студентської колегії
університету

Згідно зі Статутом ЧДУ імені Петра Могили студентське самоврядування в університеті сприяє гармонійному розвитку особистості студента, формуванню в нього навичок майбутнього організатора, керівника.

У своїй діяльності органи студентського самоврядування керуються законодавством України, Законом України «Про вищу освіту», Статутом університету, а також Положенням про студентське самоврядування в ЧДУ імені Петра Могили.

Основними завданнями органів студентського самоврядування є:

- захист прав та інтересів студентів;
- забезпечення виконання студентами своїх обов'язків;
- сприяння навчально-виховній, науково-дослідній та творчій діяльності студентів;
- сприяння у створенні необхідних умов для проживання й відпочинку студентів;
- залучення студентства до різноманітних гуртків, товариств, об'єднань, клубів за інтересами тощо;
- організація співробітництва зі студентами вітчизняних та зарубіжних вищих навчальних закладів і молодіжними організаціями;
- проведення серед студентів соціологічних досліджень;
- участь у здійсненні працевлаштування випускників та вирішенні питань міжнародного обміну.

ШПАРЕНКО
Ганна Михайлівна,
помічник першого проректора
з виховної роботи
зі студентами

Студентське самоврядування здійснюється на рівні академічної групи, курсу, спеціальності, факультету, гуртожитку, студентського містечка, іншого структурного підрозділу вищого навчального закладу.

Найвищим органом студентського самоврядування є конференція студентів університету, на якій затверджується положення про студентське самоврядування, обирається Студентська профспілка, визна-

чаються структура Студентської колегії і термін повноважень та заслуховуються звіти.

Студентська колегія існує в ЧДУ ім. Петра Могили з жовтня 1998 р., тобто майже з перших років заснування університету. Традиції її незмінні. Два рази на місяць проводяться засідання студентської колегії, які є відкритими. У них беруть участь не менше 50 % складу студентської колегії, асоційовані члени, студентські декани. Дорадчим органом виступає адміністрація ЧДУ, а саме заступники деканів факультетів та директорів інститутів, а також помічник першого проректора з виховної роботи. Значна робота виконується саме Студентською колегією.

Нині Головою студентської колегії є Яцко Артем, студент факультету політичних наук, лауреат стипендії міського голови, один з лідерів скаутського руху в м. Миколаїв.

Одним із напрямів роботи студентського самоврядування є робота зі студентськими ЗМІ. Головним органом ЧДУ в цьому напрямі є студентський журнал «Вагант», який існує вже 17 років. До редакційної колегії журналу входять головний редактор, шість штатних кореспондентів та шість стажерів, що пишуть матеріали для друку. За період існування журналу він був реорганізований з невеличкої газети до повноцінного кольорового журналу. З листопада 2014 р. він також з'явився в електронному форматі та зараз публікується на сайті університету. Журналісти та редактори «Ваганту» після закінчення університету працюють в провідних електронних та друкованих видання Миколаєва та України. Серед них Андрій Лохматов, провідний журналіст Миколаївської області, Ємелева Лідія, помічник міського голови, Чубаченко Анатолій, журналіст електронного видання «Преступности.нет» та багато інших.

Студентське телебачення реалізується за рахунок впровадження з 2012 р. проекту «Petro Mogyla.TB». Ініціатором цього проекту став попередній голова студентської колегії Князев Влад, якого підтримав директор Інституту філології Пронкевич Олександр Вікторович. Від невеличкого проекту до загальноукраїнського конкурсу соціальної реклами «Твоїми очима», що відбувся в березні 2015 р. – саме такий шлях пройшла ініціативна група Влада. Подальші можливості розвитку – безмежні, оскільки студенти ЧДУ готують відеоряди для конкурсів, свят та соціально значущих проектів.

Однією з найпотужніших студентських самоврядних структур є студентська профспілкова організація.

Засновником студентської профспілки є Ремезов Дмитро, який очолював її протягом всього часу свого навчання. За цей період сформувалась чітка структура профспілкового комітету. Велика кількість студентів є членами профспілки, її структура розростається щорічно, охоплює як студентів держзамовлення, так і студентів контрактної форми навчання.

Нині головою є Шпаренко Ганна Михайлівна. Казначей профспілкової організації – Ярошенко Сергій Олександрович.

СТРУКТУРА ПРОФСПІЛКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Профспілкова конференція – Профспілковий комітет (голова, казначей, члени профспілкового комітету – голови профбюро факультетів та інститутів) – **Профбюро факультетів та інститутів** (куди входять голова та члени профспілкового бюро) – **Профспілковий організатор у навчальній групі.**

Основними функціями профспілки є:

- Представництво та захист інтересів студентства ЧДУ імені Петра Могили.
- Надання матеріальної допомоги, відшкодування витрат на проїзд та участь у наукових конференціях, а також заохочення для активних студентів.
- Поселення в гуртожитки та відслідковування стану матеріально-технічної бази гуртожитків.
- Підтримка спортивних, культурних та наукових заходів в університеті.
- Інформування та залучення студентства до різноманітних конкурсів, стажувань, тренінгових програм тощо.

Студентська профспілка щорічно організовує відпочинок студентів за різними напрямками.

Значні досягнення студентського самоврядування ЧДУ імені Петра Могили були реалізовані у Всеукраїнському мультифестивалі «Студентська республіка», де студенти університету очолювали обласну та міську студентські ради, виборювали звання студентського мера. У 2008 р. студентським мером стала Шинкаренко Крістіна, у 2009 р. – Кочнев Сергій, а у 2010 р. Соколик Олег став не тільки студентським мером Миколаєва, а й під час всеукраїнського фестивалю в Криму його було обрано Президентом «Студентської республіки» України. Студенти ЧДУ імені Петра Могили є постійними представниками Миколаївщини в Колегії Всеукраїнської студентської Ради при Міністерстві освіти і науки України, беруть активну участь у студентському парламенті України, Союзі Миколаївського студентства, Молодіжній колегії при голові Миколаївської

облдержадміністрації, студентському магістраті Миколаєва та часто виступають у ролі позаштатних радників Миколаївського міського голови.

В університеті активно діє КВК. З 2009 р. щорічно проводяться фестивалі КВК, літні та зимні кубки, в яких беруть участь студентські команди як нашого університету, так і інших ВНЗ. Більшість команд виступають на міських сценах і є переможцями Київської ліги КВК. Найяскравішою командою університету була «ВуншПунш». На період свого існування вони стали переможцями Літніх, Зимових кубків КВК регіональних, обласних та всеукраїнських фестивалів.

Активно в університеті розвивається **волонтерський рух**.

У період Революції гідності студенти ЧДУ імені Петра Могили активно підтримували студентство м. Київ. Нині студенти проводять збори речей, продуктів харчування, предметів першої необхідності для бійців зони АТО. Неодноразово передавали гуманітарну допомогу на передову завдяки співпраці з групою волонтерів м. Миколаєва та організацією «Операція «Маєстро». Студенти університету у вересні – жовтні 2014 р. разом із професорсько-викладацьким складом взяли активну участь у зборі коштів для ремонту двох БТР, які були передані в зону АТО.

Багато студентів є постійними волонтерами для підтримки переселенців зі Сходу та окупованих територій. Зокрема, студентки факультету соціології Андрєєва Катерина та Ікім Данієла неодноразово брали участь у проектах підтримки дітей з окупованих територій.

Студенти ЧДУ ім. Петра Могили постійно беруть участь та виступають співорганізаторами Параду вишиванок.

Стіннівка університету, присвячена війнам АТО

Підготовка студентів до параду вишиванок

*Ювілейне видання
до 20-ї річниці навчального закладу*

**Чорноморський
державний університет
імені Петра Могили**

Petra mea – моя твердиня

Редактори *О. Супрун, С. Сидоренко.*
Технічний редактор *А. Іценко.*
Комп'ютерна верстка *Н. Андреева.*

Підп. до друку 11.12.2015.
Формат 60x84¹/8. Папір офсет.
Гарнітура «Bookman Old Style». Друк офсет.
Ум. друк. арк. 58,59. Обл.-вид. арк. 18,59.
Тираж   пр. Зам. № 4774.

Видавець і виготовлювач: ЧДУ ім. Петра Могили.
54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.
Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: vrector@chdu.edu.ua.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3460 від 10.04.2009 р.

ІВАНЮК СЕРГІЙ СЕМЕНОВИЧ

*Кандидат філологічних наук,
доцент кафедри літератури й іноземних мов,
екс-ректор Національного університету
«Києво-Могилянська академія»*

Мабуть, неправильно б сказати, що нам це було непотрібно. Просто за таким проектом стояло стільки зусиль, коштів, сидіння в чергах до високих кабінетів, проведення безкінечних переговорів, кадрових помилок і неминучих хибних рішень... І все це заради примарного щастя мати ще одну філію.

На той час Києво-Могилянська Академія тільки-но спиналася на ноги. Ми співіснували в одних приміщеннях з військово-морським політичним училищем, і його курсанти писали на стінах у наших спільних з ними туалетах: «Зверохохлы – смерть!». Нам бракувало грошей на все: на підручники іноземної мови, на зарплату, на ремонт тих самих приміщень, які керівництво училища зруйнувало, майно порозкрадало... Ми вели перманентну війну з Кабінетом Міністрів України, який з приголомшливою регулярністю раз-у-раз намагався забрати у нас той чи інший корпус. Наш навчальний процес ще не набув сталості й послідовності, кафедри були недоукомплектовані й недообладнані. Ми не мали бодай символічних лабораторій на природничому факультеті. Ми з трудом долали повзучий саботаж з боку працівників, які при влаштуванні на роботу були згодні з усіма вимогами, а влаштувавшись, починали поширювати в стінах університету російську мову й подекуди навіть зі студентами розмовляли не українською і не англійською, що були робочими мовами академії згідно зі Статутом...

При тому до нас буквально щотижня приїздили різноманітні ентузіасти з усіх куточків України й навіть із-за кордону з пропозицією створити у них удома філію Києво-Могилянської академії або хоча б Києво-Могилянський колегіум, що працював би під протекторатом

УКМА. Часи такі були – всі хотіли щось створювати. Одну філію – в Острозі, славетну і старшу за наш університет Острозьку академію – ми вже мали. Мали також до десятка колегіумів. А коли в центрі ще немає стабільності, ще не вироблені корпоративні традиції й зашморгом висить на шиї хронічне безгрошів'я, така розгалужена периферія аж ніяк не сприяє стабільному розвитку.

Тож коли в кабінеті В'ячеслава Брюховецького з'явилися нікому не відомі Леонід Клименко з Олександром Мещаніновим, ми не запалали нестримним прагненням негайно підтримати їхню ініціативу щодо створення ще однієї філії Академії – тепер у Миколаєві. Гості розповідали про колосальні можливості знайти в їхньому індустріальному регіоні матеріальну підтримку від усіх сотень підприємств, про чергу з директорів заводів та електростанцій, яким не терпиться віддати високий процент своїх прибутків на розбудову саме нашої філії... Ми з Брюховецьким їх слухали, усвідомлюючи всі ризики й труднощі, та не розуміли, навіщо нам це саме сьогодні. Так, було б, звичайно, дуже добре мати філію не лише в Західній Україні, а й у Південній; так, це б сприяло поширенню української мови в Миколаєві й навколо нього; так, наші програми потребують випробування не тільки на цьому маленькому київському майданчику, а й в умовах міста, в якому кадрові проблеми вирішуються не так легко...

Але ж скільки мороки! А якщо нічого не вийде? А якщо це буде наша поразка? Поразки ми собі дозволити не могли. Водночас затятість і наполегливість цих двох миколаївських доцентів нагадувала нам себе самих, підкупувала.

Одне слово, само собою прийшло рятівне, випробуване століттями бюрократичної практики рішення: відповісти так, щоб не прозвучало ні «так», ні «ні». Щось на кшталт казкового «підди туди, не знаю куди, принеси те, не знаю що».

Якщо зможете пробити постанову Уряду про створення філії, будемо працювати. Не зможете, ну, що ж... Так ми їм сказали.

Усі листи, розрахунки й обґрунтування я підпишу, – додав В. Брюховецький.

Зауважте, навіть ця магічна фраза не означала «так», бо передбачала, що «підпишу» не є «підготую».

А через пару місяців ми побачили, що випустили джина з пляшки. Передбачити шалену енергетику й фантастичні організаційні здібності Л. Клименка ми просто не могли.

Він пішов правильним шляхом. Організував обговорення ще такої сирій концепції філії у колі керівників міста й області, директорів тих славнозвісних підприємств (директори були вражені тим, що їх обрали стояти в черзі на право надати безмежну фінансову й матеріальну допомогу). У Миколаївських засобах масової інформації провели важку артилерійську підготовку щастя, яке незабаром упаде на всю Миколаївщину у формі філії Києво-Могилянської академії. Поставили на службу цьому процесу практично всіх народних депутатів від області. Зробили своїми палкими прихильниками депутата В. М. Ємельянова, перспективного політика А. К. Кінаха, чия зірка саме розгоралася. Їхні зв'язки в Кабінеті Міністрів й Верховній Раді України незабаром зіграли потужну роль.

І вже проект та фінансові розрахунки лягли на стіл В. Брюховецького. Звісно, після таких продуктивних кроків ми вже не могли гратися в казкового короля. На цьому етапі фахівці академії підключилися до непростой справи доведення всіх необхідних документів до стану монолітної пробивної здатності.

Ще більше нас вразило, що після кількох місяців діяльності на цій царині Леонід Павлович заговорив цілком пристойною українською, і навіть Олександр Павлович почав робити спроби підтримувати розмову державною мовою. Стало очевидним, що налаштовані вони не просто рішуче, а навіть думки про можливий провал хлопці не допускають.

Хоча остерігатися було чого. Варто лиш згадати шалений кулуарний і піарний спротив з боку керівництва визнаних на той час провідних Миколаївських вузів, наполягання деяких спонсорів щодо російської мови викладання в створюваній філії, опір розростанню Києво-Могилянської академії серед керівництва столичних ВНЗ, у надрах Міністерства освіти та й Кабінету Міністрів України.

Часом, беручи участь у дискусіях з опонентами й бюрократами, я зачудовано дивився на Леоніда Павловича. Просто заворожувало в його ще невпевненій і (чого гріха таїти) кострубатій українській мові химерне поєднання дипломатичної гнучкості з гуркотом двигунів танкового корпусу. Цю армаду можна було затримати, навіть повернути, але при цьому навіть у найзапекліших ворогів лишалося приречене усвідомлення того, що така військова потуга все одно незабаром повернеться туди, куди їй треба, й вийде на заплановані рубежі в намічену годину “Ч”.

До глибини душі здивовані керівники підрозділів Кабінету Міністрів України, іще не усвідомивши, чи це вони роблять унаслідок власної рішучості, чи через непростиму поступливість, один за одним візували

постанову про створення Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія».

А коли вона нарешті з'явилася в усій своїй красі, це була визначальна мить, яка змінила розстановку сил на всіх полях.

Зазирнути в чужу душу важко, але мені уявляється, що сьогодні батьки-засновники Чорноморського державного університету імені Петра Могили згадують той найважчий і найвиснажливіший етап (до появи Постанови Кабміну) як найщасливіший період свого життя. То був період чистої й незатьмареної творчості, деміургічного ліплення нового світу – без відпусток і вихідних, без права на сторонні справи і думки...

То була перша половина дев'яностих років, коли частина нашого народу, сп'яніла від того, що нарешті впала залізна завіса, рвонула за кордон і там укорінилася на акуратно пострижених і щедро политих газонах. Інша частина кинулася приватизувувати партійні й комсомольські кошти, фабрики, заводи, газети, пароплави, створювати рекетирські імперії та кілерські агенства. Більшість населення жила в страху й розпачі – зарплату видають нічними горщиками, замість звичних гастрономів та універмагів ползли з-під землі яскраві й притягальні мухомори кіосків, твердий радянський рубль став ніби випраним у кишені старих штанів, перетворився на принизливі купони, а згодом на крихітні (порівняно з рублями) гривні. Бензин подорожчав, але це не зупинило нашестя іржавих іномарок, які їздили чомусь краще, ніж нові «Жигулі»... Світ перевернувся.

І була ще одна, зовсім не така численна, як вищезгадані, частина нашого народу. До неї належали Леонід Клименко та Олександр Мещанінов. Вони знали, що скарги на долю хліба не дадуть. Вони знали, що за будь-які швидко зароблені гроші не купиш щастя. Вони розуміли, що ця країна, весь її народ можуть стати щасливими тільки за умови інтелектуальної повновартісності. Якщо існує цінність, у яку варто вкладати гроші, то це розум, знання, освіта.

Ці люди поклали кращі роки свого життя саме на вирішення цієї проблеми. Їхній досвід для всіх нас безцінний, бо свідчить, що мало опинитися в епісі, коли все можливо, якщо маєш голову й енергію. Треба визначити для себе пріоритет із пріоритетів, ту найважливішу справу, від якої залежить не лише твоє життя, а й доля дітей і онуків. Треба усвідомити, що тільки цілковите самозречення й повна відданість цій справі може привести до успіху. І тоді вже не звертати з обраного шляху.

І з'ясувалося, що всі проблеми існують тільки для того, щоб їх вирішувати. У Миколаєві люди не володіють українською мовою? Треба

створити університет, у якому іншою мовою не навчишся. А ще – підготовчі курси. І заради того, щоб навчатися в цьому університеті, люди будуть платити гроші за мовні курси в його ж бюджет. Немає приміщень? Треба допомогти місту позбутися руїн, що розсипаються практично в самому центрі Миколаєва, відремонтувати їх, перебудувати й перетворити на навчальні корпуси. Немає грошей? Так не буває. Гроші є. Тільки не там і не у тих. Отже, треба переконати тих людей, у кого вони є, що найкращим для цих коштів застосуванням є підтримка вищої освіти в рідному місті. Тобто просто переадресувати грошові потоки – без криміналу й насильства. Є вороги? Треба подумати й зробити так, щоб вони стали союзниками. Кадрова проблема? Немає такої проблеми. Треба просто створити в своєму університеті кращі умови для роботи й професійного зростання, ніж ті, що є в інших ВНЗ. До влади в країні прийшов безсоромний криміналітет? Не варто кидатися в очевидно програшний бій. Треба збирати сили й чекати слушного часу. А він настане. Неодмінно настане. Тож варто бути до нього готовим.

Це легко? Звичайно, ні. Це нестерпно важко. Важким і небезпечним є кожен крок. Але що ж уже зупинятися – після такого пройденого шляху!

З якою огидою перечитую я останні абзаци! Скільки пихи, самовпевненості й дидактичної патетики в них! Всі ці повчання ніколи й ніде не мали ніякої сили. Вони ні на кого й ніколи не могли подіяти. Але крім одного випадку: коли за ними, за цими словами, стоїть справжня доля справжніх людей зі справжнього університету, який вони справді створили, почавши з цілковитого круглого нуля.

І це мене, сподіваюся, виправдовує.

МЕЙЖИС ІРИНА АЛЬБЕРТІВНА

*Доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри соціології
ЧДУ імені Петра Могили*

Наприкінці серпня 1995 р. до мене звернувся незнайомец із пропозицією відкрити в Миколаєві новий вищий навчальний заклад як філію одного із знаних університетів. В той час я обіймала посаду заступника Миколаївського міського голови з питань соціогуманітарної сфери і зустрічалась з безліччю людей, які приходили в міськвиконком із різноманітними пропозиціями і планами стосовно міського розвитку або влаштування особистих справ. Тому не було нічого дивного в тому, що в мій кабінет зайшов незнайомий чоловік і розпочав викладати мені свої плани відкриття в місті нового україномовного вишу.

Кажучи чесно, мені така пропозиція здалася несерйозною: за тиждень до 1 вересня людина хоче відкрити новий вищий навчальний заклад?! Мимоволі виникало питання, чи розуміє він, яка це відповідальна справа, чи уявляє собі обсяг організаційної роботи, яку треба зробити. Тому про себе я припустила, що це «черговий міський божевільний», яких я вже бачила в своєму кабінеті достатньо. Слухала я його не дуже уважно, розмірковуючи як швидше позбавитись відвідувача і пристойно випроводити його за двері, погодившись із безумною «пропозицією». І тут несподівано для себе я почула, що чоловік, а це був кандидат технічних наук і доцент кораблебудівного інституту Леонід Павлович Клименко, пропонує відкриття нового вишу тільки через рік, тобто з першого вересня 1996 року. Це зразу ж зробило мене більш уважною, я зрозуміла, що переді мною людина при розумі і насправді відповідальна, що дає собі звіт про складність справи. Так відбулось наше знайомство з майбутнім ректором ЧДУ імені Петра Могили, а згодом і плідна співпраця.

Події розвивалися швидко. Вже у жовтні 1995 р. у Миколаєві відбулась перша зустріч з ректором університету «Києво-Могилянська академія» Сергієм Іванюком, який хотів на місці переконатись у реальності пропозицій. Зустріч відбулась у приміщенні нашого майбутнього університету. На той час це була порожня будівля, яка призначалася для навчання суднобудівників у профтехучилищі і належало заводу ім. 61 Комунара. Завод ще працював і ПТУ заводу також існувало, але потреба в молодих робітниках вже була значно знижена і не вимагала розширення приміщень для навчання.

Тоді ми переживали складний для людей і економіки період розпаду старих промислових підприємств із застарілими технологіями. Такий саме період США пережили у 60–70-і рр. ХХ ст., країни Західної Європи у 70–80-ті рр., а в нашій країні цей період співпав із розпадом СРСР і виникненням самостійної української держави. Скажу відверто, в той час ми ще не розуміли до кінця глибини тієї прірви, в яку скочувалась остання у світі колоніальна держава СРСР/Росія, а її цілком природний і соціально вимушений розпад сприймали двояко: інтелектуальна частина суспільства розуміла, що виною всьому є не конкурентоспроможність промисловості СРСР, а робітничий клас вбачав у падінні промисловості «підступи ворогів» комуністичної держави.

У ті часи зрозуміти, що єдиним перспективним шляхом для розвитку країни є підвищення інтелектуальної рівня її населення, було не зовсім осмисленим, а скоріше носило інтуїтивний характер. Ми ще не знали про виникнення у США «іржавого поясу» з цілої низки промислових міст (найбільш вражаючу картину мав і має досі Детройт). Спочатку США пішли по шляху збільшення сфери обслуговування, а з кінця ХХ ст. – почали нарощувати інтелектуальні технології. Таким же шляхом із деякими культурними відмінностями йшли держави Західної Європи. Для України створення принципово нової економіки треба було починати із принципово нових навчальних закладів, щоб наростити якість людського капіталу. Для Миколаєва це зробив Леонід Павлович Клименко.

ЧДУ імені Петра Могили має не тільки нові для нашого міста напрями підготовки фахівців, хоча і це є великим здобутком. Найважливішою відмінністю університету є прагнення до високої моральності в навчальному процесі, без якої будь-яка справа приречена на поразку. Моральність в освіті є головною запорукою якості. Якщо до цього додасться здорова конкуренція серед викладачів і студентів, а головне – можливість позбавлятися тих, хто не здатний навчатися у виші, ми отримуємо ще більш важливий результат. Будемо сподіватись, що усунення

застарілих приписів «радянських часів» щодо обов'язкового збереження контингенту, нададуть можливості нарощувати інтелектуальний потенціал і викладачів, і випускників університету. Я пишаюсь тим, що працюю в університеті, де не «продаються» дипломи. Такі ж саме почуття присутні і у студентів ЧДУ імені Петра Могили, які стають гідним продовженням тих морально-здорових інтелектуальних сил країни, що здатні для себе і наступних поколінь відбудувати сучасну європейську українську державу.

БУГАЄНКО ТАМІЛА ІВАНІВНА

*Заслужений працівник
соціальної сфери України, доцент,
депутат Миколаївської обласної ради*

Чорноморський державний університет імені Петра Могили 20 років тому з'явився в освітянському просторі як філія Києво-Могилянської академії. Амбітні замисли нинішнього ректора Л. П. Клименка тоді здавалися не реальними. Чесно кажучи, не всі вірили в ідею створення ще одного університету у Миколаєві, до того ж і в такі складні часи. Але чітке бачення Л. П. Клименка та його соратників, у першу чергу О. П. Мещанінова, що новий університет повинен бути на зразок Європейського, мене просто полонили. Будучи заступником міського голови з гуманітарних та соціальних питань, я підтримала цю ідею і допомагала, чим могла. Скільки зусиль довелося прикласти Л. П. Клименку, О. П. Мещанінову та їх колегам, щоб відшукати однодумців у Миколаєві, знайти порозуміння в Міністерстві освіти України, пройти складний і тривалий шлях погодження всіх необхідних документів. Але вони це зробили. А почали майже з нуля.

Я пам'ятаю їх тривале перебування в Києві та безсонні ночі, які вони проводили за документами. Якось зустріла Л. П. Клименка і О. П. Мещанінова біля Верховної Ради України, геть знесилені від безсоння та біганини, але скільки оптимізму я бачила в їх очах. І разом із ними ще більше почала вірити в цю ідею.

Сьогодні треба говорити про феномен нашої «Могилянки».

Філософія цього університету проста. Переїмати європейський досвід навчання студентів, використовуючи кращі досягнення вищої радянської школи. Готувати високопрофесійні кадри, адаптовані до нових суспільних і економічних умов. Виховувати патріотів України.

Я пам'ятаю часи, коли на варті в університеті стояли чергові (як правило пенсіонери) і робили зауваження студентам, чому не розмовляють рідною українською мовою. І таке було.

А за короткий період створити таку потужну матеріально-технічну базу університета і вміти по-господарськи нею розпоряджатися?

Тут вперше було застосоване зовнішнє незалежне тестування, рейтингова система оцінювання знань студентів. Я викладала в університеті, і мені самій було дуже цікаво спостерігати як рейтингова система стимулює і мотивує студентів до навчання, до нових знань.

Дуже багато проектів і наукових, і соціальних реалізовано в університеті. Досить назвати сміливий проект із забезпечення студентів-інвалідів якісною повноцінною освітою.

Вільне знання студентами іноземної мови (і не однієї), стажування за кордоном – це звичайне явище в університеті. З багатьма університетами інших країн у «Могилянки» є сьогодні стабільні зв'язки.

А скільки нових планів сьогодні в голові ректора! Творчій думці, наполегливості, освіченості цієї людини можна тільки дивуватися і, звичайно, захоплюватися.

Сьогодні Чорноморський державний університет імені Петра Могили разом з університетами інших країн підписав декларацію і зобов'язався виконувати місію по боротьбі з глобальними проблемами людства. Це зовсім новий рівень діяльності ЧДУ імені Петра Могили, його розвитку.

Я із задоволенням відзначаю важливу місію, яку виконує сьогодні університет із культурного розвитку нашої територіальної громади, із зміцнення нашої національної гідності і єдності, із виховання молодого покоління.

Бажаю університету нових творчих злетів та здобутків на благо нашого міста і нашої України.

СОЛОВЙОВ СТАНІСЛАВ МИКОЛАЙОВИЧ

*Кандидат технічних наук, професор,
завідувач кафедри технології суднового
машинобудування Національного
університету кораблебудування
імені адмірала С. О. Макарова*

Как быстро пролетело время... Это было двадцать лет назад. К заведующему кафедрой «Технология судового машиностроения» НКИ, то есть ко мне, зашел заместитель, доцент Клименко Леонид Павлович. Надо сказать, по нашим планам я намеревался осенью передать заведование именно ему, как наиболее перспективному и подготовленному профессионалу.

Но в этот раз, тогда еще – Леня Клименко, заговорил совсем не о кафедральных делах, не просто удивив содержанием, а – ошарашив. Ни много ни мало, он задумал создать в Николаеве классический университет.

– Начнем с образования Филиала Национального университета «Киево-Могилянская Академия» (НаУКМА), – спокойно, как уже о чем-то вполне решенном, поведал мне проектант.

Оказывается, все уже продумано. Помещение дает завод им. 61 Коммунара. Кадры прибегут в престижный вуз из НКИ...

– Можно почитать концепцию?..

– Вот ее еще нет, – признался Леонид Павлович.

Хочу здесь себя похвалить. Несмотря на большое внутреннее сомнение, отнесся я к затее конструктивно и набился сочинить концепцию. Вот он передо мной, первый черновой вариант. В нем есть все, что предусматривает концепция. Есть и главный тезис, определяющий необходимость создания филиала именно НаУКМА на юге Украины. Мысль сводилась к тому, что в пространстве преобладающей русской культуры хорошо бы занять оазис украинской культуры. Для тех, кто думает українською мовою и не желает приспособливаться к иному.

Именно этот аргументированный тезис оказывал влияние на принятие последующих решений институционных органов. Конечно, если говорить о письменах, а не о реально действующих лицах.

По Уставу НаУКМА Ученый Совет должен был возглавляться не ректором, как во всех других вузах, а кем-то из профессоры. Мне предложили эту роль, и я согласился, уповая на непродолжительность, ибо работал здесь по совместительству. Как часто бывает с благими намерениями, они и в данном случае оказались своеобразными, – председателем Ученого Совета пришлось работать с 1996 по 2001 год.

Ученый Совет – чрезвычайно важное звено в управлении вуза. Это – коллегиальный орган, способный генерировать идеи жизнеобеспечения и развития такой непростой структуры как высшее учебное заведение. В период становления вуза его статус еще возрастает. Нужны ориентиры и приоритеты движения коллектива, создания атмосферы творчества, отвечающей перспективным тенденциям современного образования.

Пришлось напрячься, вникнуть в философию высшей школы, в историю, в практику сегодняшнего дня. Так возникла статья «Образ университета». Я далек от мысли, что мои изъяснения, в ней изложенные, оказали какую-то значительную роль в становлении филиала. Кто-то ее прочитал, может быть, что-то полезное и взял. Но! Главным потребителем этого труда стал автор, которому многое прояснилось и помогло в работе председательства в Ученом Совете.

В повестке дня стали все чаще появляться вопросы стратегического звучания, обсуждения нововведений. Хочу здесь подчеркнуть стиль работы Леонида Павловича Клименко на примере деятельности в качестве рядового члена Совета. Он не пропустил ни одного заседания, на которых никак не проявлял ни пренебрежительности, ни менторства. И хотя мы не забывали, что здесь – ректор, его присутствие выражалось лишь в личностных качествах. Во-первых, это его хозяйственные струны, во-вторых – деятельные позывы, в-третьих – интуитивно-прогнозные способности. Талант организатора, отсутствие чванливости, поразительная трудоспособность задавали темпы становления Леонида Павловича в качестве ректора. И еще – его коммуникабельность, создающая новые и прочные нужные связи.

Сделав ставку на квалификацию персонала, оснащенность вуза компьютерной компонентой, создание студенческого братства, Леонид Павлович Клименко уже через год мог отчитаться перед городом и НаУКМА прочной основой вуза нового поколения.

Не могу не отметить в этом процессе значимость деятельности правой руки ректора – проректора по научной работе Александра Павловича Мещанинова. Заработала аспирантура, на прочные рельсы поставлена издательская деятельность.

Ограниченный формат мемуаров не позволяет упомянуть многих и многих сотрудников, которые своим трудом возвысили университет, превратив филиал в Черноморский государственный университет имени Петра Могилы.

Сейчас этот вуз – жемчужина в высшем образовании, культивирующемся как в Николаеве, так и в Украине.

ТРУНОВ ОЛЕКСАНДР МИКОЛАЙОВИЧ

*Кандидат технічних наук, доцент,
перший проректор
Чорноморського державного університету
імені Петра Могили*

Пригадую яскравий, сонячний, серпневий день 1995 р., розмова з Клименком Леонідом Павловичем біля будівлі Миколаївського міськвиконкому, перед першою зустріччю з Миколаївським мером Олександром Яковичем Бердніковим. Тоді Леонід Павлович так натхненно та переконливо говорив про доцільність відкриття вищого навчального закладу з іншими принципами існування, в якому головною діючою особою буде студент. Його слова запали мені в душу. Я слухав і міркував, пригадував, як мріяв разом з колегами Юрієм Кондратенком, Анатолієм Казарезовим, Володимиром Закорецьким, Євгеном Чорним, Юрієм Батраком, Сергієм Приходьком внести зміни в загальновизнаний порядок навчання. Згадував гарячі дискусії з професорами, докторами наук Михайлом Миколайовичем Олександровим, Станіславом Миколайовичем Соловйовим, В'ячеславом Григоровичем Матвєєвим, Сергієм Васильовичем Рижковим, Анатолієм Яковичем Шкваром, аналізував свій персональний досвід викладання, досвід колег у школі гардемаринів. Пригадав, як важко давались нововведення Володимиру Михайловичу Бограду, Валентину Івановичу Кондратенку. Для створення університету, про який говорив Леонід Павлович, був необхідний тривалий проміжок часу та злагоджена праця багатьох не байдужих людей, але незважаючи на це, саме тоді у мене в душі миттєво виникла впевненість, що університет буде створено. Можливість докладання власних зусиль до нової потрібної справи створення навчального закладу нового типу надихала. Попри те, що тоді вся країна була занурена в безліч страйків, безнадійність, безробіття та економічну кризу, такий сміливий проект народжував віру в майбутнє. Я не знав, чим зможу допомогти цій

справі, але розумів, що обов'язково повинен долучитися, використати свій досвід та розум.

Змінити ставлення до навчання, заставити повірити у власні сили і рівні умови для усіх абітурієнтів, переконати дітей та батьків, що є дві речі в житті, які неможливо купити за гроші: власне здоров'я та знання. Це було одним з основних завдань, яке я ставив перед собою, і про це говорив викладачам підготовчих курсів, а це були Віктор Миколайович Бандура, Георгій Ігнатійович Якимович, Ніна Михайлівна Філіпова, Ольга Дмитрівна Білецька, Любовь Іванівна Петрович, Лідія Григоровна Матіюк, Інна Яківна Стрюкова. Вони розпочали свою роботу в двадцятих числах червня 1996 р. і стали, по суті, першими виконавцями цього складного завдання. Протягом трьох тижнів по вісім годин на день, в прохолодних аудиторіях цокольного поверху нинішнього першого корпусу, проводились заняття на підготовчих курсах.

...13 липня 1996 р. актову залу наповнилася абітурієнтами. На сцену вийшли президент Національного університету «Києво-Могилянська академія» В'ячеслав Степанович Брюховецький, ректор Миколаївської філії Леонід Павлович Клименко та начальник обласного управління освіти та науки Анатолій Іванович Олійник. Президент говорив про рівні умови для всіх абітурієнтів, про відкриту загальноєвропейську освіту, про принципи, які закладені в основу тестів, про спудеїв та природній рух студентів, вільних слухачів і т. д.

Абітурієнти почали задавати нескінчені запитання і на кінець пролунав голос В'ячеслава Степановича з побажаннями успіху всім.

А 14 липня 1996 р. розпочалося вступне тестування.

...Тепер крізь роки, роки кропіткої повсякденної праці негараздів та перемог видно, що багато людей мріяло, обговорювало, дискутувало, як це зробити, а згуртувати команду однодумців і не байдужих, зосередити їх зусилля на створенні університету нового типу, зумів Клименко Леонід Павлович!

НОРД

ГАННА ЛЕОНІДІВНА

*Кандидат економічних наук,
в. о. професора,
директор Інституту післядипломної освіти
Чорноморського державного університету
імені Петра Могили*

Наведемо витяги інтерв'ю Ганни Леонідівни члену редколегії газети «Вагант» (органу ЧДУ імені Петра Могили) Анатолію Чубаченку.

Ганно Леонідівно, скажіть будь ласка, що спонукало Вас допомагати Леоніду Павловичу Клименку та Олександрові Павловичу Мещанінову в створенні нашого університету?

Усе почалося з того, що в 1991 р., коли я закінчила школу і мала вступати до ВНЗ, у Києві відкрилася Києво-Могилянська академія. Це був престижний заклад. Проте, так сталося, що в моїх планах не було вступу на економічний факультет, я хотіла стати лікарем, але потрапила на економіку, можна сказати, випадково. А економічного факультету на той час у Києві ще не було. Тому Київська Могилянка залишилася у мріях моїх батьків.

І вже на той час ми почали замислюватись, що в Миколаєві майже немає де навчатися. На момент 1991 р. у місті дуже добре працював кораблебудівний університет. На той час він був дійсно сильним університетом з доброю і матеріальною базою, і викладацькою. На його економічний факультет я і вступила. Тоді просто був невеликий вибір: якщо ти не хочеш бути вчителем і не маєш бажання працювати в сільсько-господарській сфері, то шлях лише до кораблебудівного.

Коли прийшла черга обирати навчальний заклад моєму братові, а це питання в нашій сім'ї обговорювалося протягом декількох років, у кораблебудівному інституті помирає ректор М. М. Олександров, який був душею і розумом навчального закладу. На цей період припадає велика криза, починається розвал вищої освіти. У молодих людей Миколаївського регіону виникли труднощі із навчанням в українських

престижних вузах. Це і стало основним поштовхом до започаткування в Миколаєві філії Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Хоча ця ідея виникла не відразу. Який заклад відкрити? Звичайно хотілося відкрити найкращий. Навіть думали про філії Оксфорду або ж Гарварду. А все тому, що тогочасна система освіти залежала від ринкової економіки. І тому в місті катастрофічно не вистачало спеціалістів гуманітарної сфери, переважали в більшій мірі технічні професії.

Звичайно на такий проект, як відкриття університету, потрібні були кошти, і чималі кошти. Державного фінансування на той час не було. У нас була своя приватна фірма, за кошти якої рік академія створювалася, і потім ще півроку існувала. Леонід Павлович і Олександр Павлович постійно їздили до Києва, де перебували, вирішуючи питання зі створення навчального закладу. Бюджет нашого закладу був невеликим. Згодом до наших коштів додалися кошти, які були отримані за курси, контракти. Перший набір нараховував 184 студентів, 175 з яких були на державному замовленні. Проте вже з того часу зароджувалися певні традиції, які існують і дотепер: випускники університету залишалися в ньому працювати. Вони ж і допомагали створювати університет, будучи ще студентами. Ті люди, які стояли у витоків університету були справжніми патріотами.

А яку матеріальну базу ви отримали від ПТУ, яке тут було до академії?

Це було неопалюване приміщення, 2-й корпус був взагалі нежилим. У ньому розміщувалися лабораторії з приготування їжі, де стояли плити, столи. Коли ПТУ виїхало з території академії, то в нас не залишилося нічого, окрім стін та підлоги: жодної дошки, жодного стільця, жодного столу. Був актовий зал, був спортивний зал. Оце і вся матеріальна база була, яку ми отримали.

Дякую Вам, Ганно Леонідівно, за цікаву розповідь. Бажаємо Вам творчих успіхів та натхнення для реалізації нових проектів.

БАТРАК ЮРІЙ АРТЕМОВИЧ

*кандидат технічних наук,
доцент кафедри інформаційних технологій
і програмних систем, перший декан
факультету комп'ютерних наук
Чорноморського державного університету
імені Петра Могили*

Наприкінці листопада 1995 р. до мене зателефонував О. П. Мещанінов. Ми з ним були давно знайомі, бо разом працювали у Миколаївському кораблебудівному інституті ім. адмірала С. О. Макарова й багато часу проводили в обчислювальному центрі, який на той час був не тільки науковим осередком, але й таким собі клубом, як би тепер сказали – соціальним центром інституту.

У двох словах він виклав ідею, запитав моє ставлення до створення нового навчального закладу, запропонував зустрітися, щоб поговорити докладніше. Зустріч відбулася в готелі «Інгул», де на той час містився офіс фірми «Триботехніка». Говорили близько години. Олександр Павлович запропонував мені взяти на себе організацію спеціальності з комп'ютерного напрямку, оскільки фахівців цієї спеціальності в місті не вистачало.

Треба сказати, що я вже мав певний досвід такої роботи, бо свого часу брав участь у створенні нової спеціальності «Програмне забезпечення АСУ» в Миколаївському кораблебудівному інституті, де обіймав посаду завідувача кафедри автоматизованих систем управління.

Процес підготовки програмістів у МКІ був налагоджений, готувався вже третій випуск, але я дав згоду взяти участь у створенні нового навчального закладу.

У житті кожної людини настає момент, коли треба щось змінювати, можливо я саме і дійшов такої межі, а, можливо, були й інші причини, але найголовніше, що мене спонукало до такого рішення – це необхідність відродження української мови та української культури в нашому місті. Новий навчальний заклад вбачався мені тоді саме таким осередком, таким горнилом, з якого будуть виходити не тільки гарні спеціалісти,

але й люди, які далі будуть нести українську ідею, стануть свідомим громадянами нової України.

У клопотах підготовки до захисту своїх дипломників пройшов місяць. На початку січня 1996 р. Олександр Павлович знову зателефонував: «Ініціативна група зі створення нового навчального закладу збирається, підходь. Зустріч відбудеться за адресою: вулиця 68 Десантників, 10».

Як зараз пам'ятаю, холоднечу давно неопалюваного приміщення, маленьку кімнатку на першому поверсі, де зараз розташовано експлуатаційно-технічний відділ, й людей, що зібралися: А. П. Клименко, О. П. Мещанінов, В. М. Бандура, В. В. Драгоміров, Ю. Ю. Верланов.

Представляти осіб, що зібралися А. П. Клименку не було потреби, бо всі добре знали один одного. Обговорили ідею нового закладу, загальний план робіт, розподілили відповідальності. Потім зустрілися ще раз, щоб обмінятися думками, а після засідання Вченої ради Києво-Могилянської академії, де було ухвалено рішення про створення Миколаївської філії, зустрічі стали регулярними.

За два місяці програму підготовки фахівців зі спеціальності «Інтелектуальні системи прийняття рішень» було створено. За зразок бралися програми провідних університетів світу. Готувався весь пакет документів до акредитації спеціальності й отримання ліцензії на підготовку бакалаврів та спеціалістів.

Слід зазначити, що на той час ще не було жодних документів, крім рішення вченої ради Києво-Могилянської академії, які б легітимізували нашу роботу, не було нічого, крім нашого бажання створити навчальний заклад нового типу й упевненості, що ми цього досягнемо. Саме тому, наявність ліцензій, які є визнанням нашої кваліфікації та наших можливостей на той час було дуже важливим.

Десь у травні ми успішно пройшли фахову атестаційну комісію. Всі документи були ретельно підготовлені, попередньо узгоджені зі спеціалістами Інституту методів і засобів навчання МОН України, для чого ми декілька разів їздили до Києва. Саме в цих поїздках я вперше побував у стінах Києво-Могилянської академії, відчув її дух, який дуже відрізнявся від того, що ми мали в Миколаєві, в існуючих навчальних закладах. Перше, що кидалося в очі – це відсутність бюрократизму, простота, логічність й доцільність усього, що ми бачили. За всім відчувалася вільна думка людей, свобода і розкутість.

Пізніше почалася підготовка до вступних іспитів. Для всієї команди найбільшим випробуванням була відсутність рішення Кабінету Міністрів України про створення нового державного навчального закладу, без

якого ми б не могли далі рухатися. У Миколаєві розпочався прийом документів від абітурієнтів. Багато для отримання дозволу Кабінету Міністрів України зробив В. М. Ємельянов, який був тоді депутатом Верховної Ради і сприяв підписанню цього документа у тодішнього прем'єр-міністра України П. І. Лазаренка.

Після цього, коло організаторів нового навчального закладу почало стрімко розширюватися, почали організовуватися служби й підрозділи університету, точніше – філії університету. Кульмінацією стало вступне тестування, яке проводилося за тестами Києво-Могилянської академії. Це було новим й незвичним на той час. Під час вступного тестування ми познайомилися з президентом Києво-Могилянської академії В'ячеславом Степановичем Брюховецьким. Він особисто давав настанови членам приймальної комісії. Запам'яталася й юшка, яку ми разом з ним куштували під час прогулянки на катері (організованої А. О. Лапченком), його розповіді про історію відродження Києво-Могилянської академії.

Тестування пройшло успішно. З цього приводу Л. П. Клименко зібрав усіх членів приймальної комісії у себе вдома, щоб відмітити, як годиться, успішний початок. Було багато тостів й побажань плідної роботи. Запам'яталась упевнена фраза В. С. Брюховецького про те, що філія невдовзі стане самостійним університетом. Так і сталося. На чому тоді базувалася його впевненість мені й дотепер невідомо. В деталі він не вникав.

З вересня 1996 р. почалася робота нового навчального закладу – Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія». Усі працювали з великим ентузіазмом. Відчувався дух свободи. Усе було по-новому, усе було природно. Відкривалися нові горизонти, які згодом реалізувалися.

ВЕРЛАНОВ ЮРІЙ ЮРІЙОВИЧ

*кандидат економічних наук, професор,
завідувач кафедри фінансів і кредиту,
у 1996–2010 рр. – декан факультету
економічних наук Чорноморського
державного університету імені Петра Могили*

Дуже схоже на Олександра Дюма: невідомо звідки приїхали до «Парижу», на невідомо-якої породи коні, але з великими амбіціями, енергією відданості та прагненням зробити корисне для незалежної України. Були помилки, інтриги, були перемоги й осяяння. Багато часу минуло, хоча для університету двадцять років – досить короткий період. Утім, його, як виявилось, було достатньо для того, щоб з однієї орендованої кімнати перетворитися на класичний університет із доволі пристойним місцем у ТОП-200 університетів України.

Важливе місце в нашій діяльності на перших етапах посідала організація навчального процесу. У кожного, від ректора до викладача, був досвід роботи в радянському ВНЗ. Кожен розумів, що необхідні нові погляди, нові концепції. Добрим прикладом стала НаУКМА. Мудрий В. С. Брюховецький, на щастя, розумів, що не варто нам нав'язувати своє бачення. Можливо він хотів подивитися, на що здатні молоді амбіційні викладачі та науковці. Свій вплив мало Міністерство: ми повинні були дотримуватись встановлених державою освітянських норм, у яких, до речі, залишалося багато чого з радянської практики.

НаУКМА у той час доволі радикально відрізнялася від більшості вітчизняних ВНЗ і її діяльність більше нагадувала практики розвинутих країн. Ми ж мали балансувати між бажанням створити новий університет та відносно жорсткими обмеженнями пострадянських традицій освіти. Активно вивчалася історія Києво-Могилянської академії.

Ми назвалися філією Києво-Могилянської академії і усвідомлювали, що за назвою має стояти питання про сутність концептуальних засад нашої діяльності, вона має спрямовуватися на відродження освітніх традицій цього видатного університету.

Багато-які основні засади діяльності КМА було нами сприйнято та впроваджено принципи дотримання прав особистості, взаємної поваги, демократії та гуманізму, відкритості та цілеспрямованості. Ми істотно збільшили при викладанні частку філософських дисциплін, проголосили англійську мову другою мовою навчання й спілкування та практично забезпечили ґрунт для цього збільшивши обсяги навчальних годин.

Фактично імідж університету у той час створювали викладачі, і він транслиювався суспільству нашими першими студентами, тими, хто повірив у ці на перший погляд наївні спроби створити європейський освітній заклад. Студенти перших років були відданими університету, їх було небагато, але все, що вони робили, відрізнялося активністю, прагненням дістатися справжніх знань, зробити роки навчання дійсно цікавими й незабутніми. В їх відношенні до навчання було дуже мало рутини, більше креативного сполучення глибокої серйозності та юнацької веселості.

Звичайно, сильний вплив мала система набору, що здійснювалася за тестами Києво-Могилянської академії, які перевіряли не лише рівень знань, а й інтелектуальні якості. Згадується тест про «Вовочку», де запитується про те, скільки цигарок він випалить, якщо має 12 недопалків, і з трьох може зробити одну цигарку та, крім того, усі знають, що він завжди віддає борги. У великій аудиторії, де я був інструктором, більшість продемонструвала лінійне мислення – $12:3=4$. Чверть абітурієнтів вказала на 5 і лише 3–4 % відповіли правильно – шість цигарок. Ці не просто розважливий приклад. Він передусім свідчить про підходи до навчання, які реалізовувала НаУКМА, та на яких формувався складний організм нашого університету.

Факультет економічних наук народжувався у тій самій орендованій кімнаті на першому поверсі тепер вже головного корпусу. Разом із тим, що спеціальності економічного профіля були в той час дуже популярними, нам слід було обрати щонайменше одну з них. Економічна теорія, економіка підприємства, банківська справа, маркетинг, фінанси – ось не повний перелік спеціальностей, що розглядалися. Було обрано «фінанси і кредит». По-перше, за всю історію міста ВНЗ Миколаївщини не готували фахівців подібного профілю, а вони приїжджали з Києва, Харкова, Одеси. По-друге, фінансисти можуть працювати будь-де, а саме там, де рухаються гроші – від податкової та казначейства до банку та підприємства і це має бути однією з передумов подальшого працевлаштування.

Окремо слід сказати й про ті інтелектуальні якості, що виховувалися у студентів впродовж всього навчання. Вони, разом із професійними

знаннями, були покликані істотно доповнити ту основу, що має бути запорукою успіху в житті. Ці якості, серед яких креативність, дивергентність, рефлексивність та інші, у свою чергу, були віддзеркаленням більш глибокого, ніж традиційне розуміння сучасної парадигми освіти та змісту освіти як такої.

Традиційна пострадянська технократична парадигма освіти, яка характеризується переважанням техніки і технології над науковими та культурними цінностями, в рамках якої у змісті університетської освіти на першому плані знаходяться інтереси виробництва, бізнесу та інше, що відображає сьогоденні потреби суспільства, й досі панує у вітчизняній освіті. На відміну від неї ми сприйняли та намагалися, наскільки це можливо, побудувати факультет та й університет в цілому на ґрунті гуманістичної парадигми. Вона ставить у голову кута теоретичні знання, у структурі навчання переважають фундаментальні дисципліни, у випускників університету виховується прагнення до пошуку нових знань, розуміння і пояснення навколишнього світу з теоретичних позицій, уміння працювати з інформацією та комунікабельність.

Тепер наш уже двадцятирічний досвід засвідчує, що саме на цих засадах має формуватися університет. І ми не переймаємося працевлаштуванням випускників, бо цим досвідом доведено, що особа, яка отримала дійсну освіту сама успішно впорядковується у суспільстві. І чим більш динамічним є зовнішнє середовище, тим вище значення та роль саме такого університету.

Організаційну основу склали навчальні плани. Два дні і дві ночі будувався навчальний план 1996 р. Потім разом з іншими документами ректор, котрий у той час просто жив за кермом по маршруту «Миколаїв – Київ і назад» відвіз план до міністерства. За цим першим затвердженим планом ми й почали працювати. Через декілька років, коли НаУКМА теж вирішила започаткувати навчання за спеціальністю «фінанси і кредит», ми передали навчальний план декану факультету економічних наук Київської Могилянки.

Структура навчального плану мала істотні особливості. По-перше, рік, як і в НаУКМА, розділявся на триместри так, щоб новорічні та травневі свята разом з канікулами не заважали заняттям, а останні – святам та канікулам. По-друге, до нього майже вперше в Україні увійшли великі курси етики й естетики, значно збільшився обсяг викладання економічної теорії і, крім того, студенти з другого року навчання мали вивчати другу іноземну мову за вибором (тоді це були лише німецька, французька та іспанська, зараз до них додалися італійська, польська, китайська, корейська та ін.).

Варто сказати, що загальні підходи до побудови навчального плану спеціальності, збереглися й досі, незважаючи на все більш жорсткі обмеження, що накладалися міністерством.

Заняття проводилися в обмеженій кількості аудиторій. Я, наприклад, починав з 2-409. Під час лекції у повітрі розносилися аромати весняних салатів та борщу: це учні ПТУ 19 напевно виконували свої лабораторні роботи. Це було ще до будівництва власної котельні і взимку в аудиторіях часто було холодно. Будівля опалювалася через систему суднобудівного заводу, тож були випадки, коли на вході у систему університету температура води становила 16 градусів, а на виході – 18. Ректор жартував, що мовляв це ми опалюємо завод, а вони ще з нас оплату вимагають.

Нам вдалося залучати до викладання в університеті багатьох кваліфікованих викладачів. Тим, хто прийшов, приходилося працювати і працювати досить важко. Дехто покинув університет, тому що не хотів дуже напружуватися. Дехто звільнився через те, що не міг сприйняти цінності, що панували в університеті. Декому не подобалося, що хабарник одразу стає в колективі білою вороною. Лишилися ті, хто дійсно був відданий справі змінити вітчизняну освіту на краще. Я вдячний долі за те, що довелося залучити до університету та довгі роки працювати з професорами В. М. Лейфурую, А. Я. Казарезовим, О. В. Пронкевичем, П. М. Тригубом доцентами В. А. Палеховою, О. В. Крутоголовою, старшим викладачем Н. В. Маргеліс.

Ми починали з однієї кафедри історії та економіки (ауд. 2-305). Це вже потім від економічного факультету відбрунькувався факультет політичних наук, а студентам-політологам у перший рік я підписував залікові книжки (декан факультету економічних наук). Згодом стало питання й про відокремлення факультету «іноземних мов». Він не відразу став таким великим. Були обговорення щодо того, яку саме спеціальність відкривати. Серед пропозицій була й журналістика. За різних причин відокремилася філологія, що сьогодні вже виросла до рівня інституту. А факультет економічних наук продовжував розвиватися разом з університетом. Зараз на ньому діє вже чотири кафедри, де працюють переважно викладачі зі ступенями та званнями, серед яких 7 професорів та докторів економічних наук. Якщо раніше важко було знайти серед викладачів таких, хто є доктором або кандидатом наук, то зараз навпаки – важко знайти викладачів без наукових ступенів та звань.

Життя в університеті вирувало хіба що не цілу добу (24 години). Під час зустрічей з абітурієнтами та їх батьками я часто звертав увагу на те,

що, на відміну від інших ВНЗ Миколаєва, в нашій бібліотеці життя не вщухає аж до восьмої вечора і, навіть, було спеціально введено таке правило, як нічний абонемент, коли книжки можна було брати на ніч. Так, 20 років тому ще не було так розвинено Інтернет.

На факультеті ми намагалися включити в освітній процес весь час дозвілля студентів. Важко перелічити усі ті проекти, що викладачі й студенти генерували та втілювали у життя. Запамяталося лише декілька.

Виставка ретрофотографій під гаслом «Викладачі – теж люди», де було представлено старі фото професора П. М. Тригуба у студентські роки, професора В. Г. В'юна на сільгоспроботах, декана у віці 12 років та багато іншого, що мало зблизити викладачів та студентів, зробити відносини між ними більш відкритими та демократичними. Декілька виставок дитячої графіки (у холі другого поверху), чим дуже пишалися власне автори та цікавилися студенти.

Окреме місце у цій нашій діяльності посідає проект студентської газети «Вагант». Здається, у 1997 р. я зайшов до тієї ж 4-209 на заняття економістів та зробив оголошення, запрошуючи студентів (2-го року навчання) організувати власну газету. Студенти самі підійшли до мене на перерві. Першим головним редактором став Олександр Діордієв, колумністом – Тарас Загородній, фотокореспондентом – Сергій Фоменко, літературним редактором – Світлана Плешакова, технічним редактором та художником – Федір Кіпер. Самої газети ще не було. Те, що вже називалося «Вагант», друкувалося малим накладом на 2-х аркушах формату А-3. Лише згодом газету було зареєстровано як видання університету.

Кожен випуск викликав значний інтерес у читачів. Ажіотаж починався ще до публікації. Ще б пак! Газета була концентратом багатьох цікавих ідей та активно реагувала на основні події життя університету й України в цілому. Так, Люда Маркова з власної ініціативи якимось чином протиснулася до світу місцевого бомонду і в газеті почали друкувати її інтерв'ю майже з усіма відомими зірками, що з'являлися на сценах Миколаєва. Друкувалися тексти часом провокаційні та насичені інтригою. Друкуватися аналітичні огляди з економіки та політики, авторські драматичні та поетичні твори студентів. Змінювалися редактори та кореспонденти, а газета продовжувала видаватися, виконуючи своє призначення: закріплювати демократичний устрій університету, підвищувати патріотизм студентів, забезпечувати їх активне ставлення до життя.

Десь у 1998 р. розпочав свою діяльність студентський Економічний клуб. Розпочав настільки активно, що підчас якоїсь зустрічі чи наради у Києві співрозмовники запитували у ректора, що це за такий Економіч-

ний клуб діє у вашому університеті? Клуб, як і газета, зібрав активних небайдужих студентів, що прагнули академічні знання перетворити у реальні справи. Готувалися наукові дослідження, розроблялися логотипи фірм, організовувалися науково-практичні конференції, наприклад, перший студентський Ольвійський форум, що проводився разом зі студентами НаУКМА у Радсаді. Далі були й міжнародні конференції на Чорноморській косі в Очакові та в Коблево.

Найкращим проектом Економічного клубу було заснування Економічної малої академії «ЕМА», де студенти викладали основи економічних знань та підприємництва учням старших класів середніх шкіл Миколаєва. Час сказати добрі слова на адресу компанії «НІБУЛОН». Вона підтримувала й підтримує таку активність студентів. Завдяки О. О. Вадатурському Економічний клуб отримав можливість придбати ноутбук, мультимедійний проектор та організувати більшість студентських форумів. Доречі, «НІБУЛОН» із задоволенням приймає на роботу студентів – випускників факультету економічних наук університету. Та й не лише «НІБУЛОН».

Нарешті не можна не згадати й економічний Турнір, основним організатором якого вже багато років, є доцент В. А. Палехова. Командам студентів видаються завдання і, працюючи над ними, учасники доволі професійно та, водночас, по-юнацькому весело розробляють, презентують та обговорюють рішення актуальних проблем соціально-економічного життя в Україні. А у якості журі виступають провідні викладачі та випускники факультету минулих років.

Майже усі студенти, хто пройшов школу газети, Економічного клубу та Турніру, тим самим створили ґрунт для подальшої успішної кар'єри. Фінансист Тарас Загородній перетворився на політолога: «Політолог Тарас Загородній – частий гість каналу «112 Україна». Олексій Балабушко працює у головному офісі Світового Банку у Вашингтоні. Дмитро Яблунівський нерідко виступає в центральних Інтернет-виданнях як експерт з економічних питань. Роман Пашнєв став відомим фахівцем у сфері інвестиційних проектів. Серед них і переважна більшість кандидатів економічних наук та доцентів, що працюють на факультеті.

Час пройшов і сьогодні починається зміна поколінь. З чим прийшли на посади й до аудиторій молоді. Хочеться бути впевненим, що вони будуть продовжувати те, що робилося нами впродовж 20 років. Для цього створено багато передумов, і головна з них полягає у тому, що більшість молодих викладачів – це вихованці власного університету, які увібрали в себе цінності, чесноти та ідеї освіти.

ДОБРОВОЛЬСЬКИЙ ВАЛЕРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

*кандидат технічних наук,
доцент кафедри екології
та природокористування
Чорноморського державного університету
імені Петра Могили, перший декан
департаменту екології МФ НаУКМА*

Що врізалось в пам'ять про період народження університету? Безкрая енергія тандему Л. П. Клименко – О. П. Мещанінов, які буквально «штурмували» кабінети в Києві і Миколаєві. Їхня робота без вихідних і відпусток. Ентузіазм, яким поступово охоплювався невеликий колектив тих, хто повірив в ідею нестандартного ВНЗ.

Небажання міністерських чиновників зрозуміти необхідність пошуку нових технологій вищої освіти. Семестри, а не триместри; бальна оцінка знань; рейтингування; пріоритет поточної оцінки знань – все це сприймалося не як засоби оптимізації процесу, а лише як намагання виділитися. Тому нам, деканам, доводилося розробляти по декілька варіантів навчальних планів щомісячно. І все нагально, терміново.

Основна увага роздумів спрямована на підготовку фахівців з екології в Миколаївській «Могилянці». А починалося все з незвичайної ідеї – створення департаменту екології. Що це таке?

Маленьке утворення – одна група студентів, один штатний викладач із неповним навантаженням. Він же керівник департаменту. Декілька викладачів – погодинників з інших ВНЗ. Такий колектив не тягнув на категорію факультету. Так і працювали декілька років під таємничою вивіскою департаменту.

Колектив маленький, а завдання великі, нові та важливі. Якщо досвід підготовки комп'ютерників і економістів у державі і в Миколаєві був чималий, то уявлення про професію еколога практично ніхто не мав. В офіційному переліку професія відсутня, державних вимог до компетенції немає, рекомендації щодо переліку навчальних дисциплін нечіткі. Керуватися намагалися власними уявленнями про екологію, екологів та

про навчальний процес студентів нової професії. Допомогли чималий виробничий досвід, практика роботи в деканаті та на кафедрі в МКІ, багаторічна громадська природоохоронна робота. Деякі консультації отримав у Києві – в НаУКМА. Але основною опорою в той час для нас була енергія та оптимізм ініціатора створення ВНЗ нового типу Л. П. Клименка і його правої руки О. П. Мещанінова.

З самого початку визначилися основні напрямки роботи – майбутнє студентів, навчально-методичне забезпечення, викладацькі кадри, наукова робота.

Визначили за доцільне готувати екологів широкого профілю, які б могли працювати як на виробництві, так і в органах управління. Ідея була реалізована через розробку навчального плану, побудованого за обґрунтованою структурно-логічною схемою. Подальша практика підтвердила правильність цього рішення.

Навчально-методичне забезпечення студентів у традиційному вигляді було відсутнє. Кожну навчальну дисципліну викладач створював сам. У студентів надія лише на конспект. Великі складності були навіть при вивченні класичних наук – математики, фізики, хімії та біології, бо наявні підручники не відповідали вимогам як за змістом, так і за наявним навчальним часом.

Студенти першого набору, які повірили нам і відали перевагу новому, невідомому. Незвичний навчальний заклад, нова професія – еколог. Вони не лише вчилися. Вони створювали факультет – розробляли наочне обладнання, допомагали викладачам. А скільки випробовувань взимку, в неопалюваних аудиторіях! Гарячий чай, що готувався в деканаті на перервах, не міг нагріти заляклі дівочі пальці. Витримали – жоден не перейшов в інший ВНЗ.

Саме студенти перших наборів створювали імідж миколаївської «Могилянки» – в місті все більше говорили про те, що вони найсерйозніші, найпрацьовитіші студенти – могилянці постійно працюють у «гмирьовці» й інших бібліотеках. Руйнувався віками створений образ студента: «Живуть від сесії до сесії, а сесія лише два рази на рік».

Кадри викладачів – центральна проблема для будь-якого нового закладу. В Миколаєві «море» технарів (кандидатів і докторів наук), але жодного (!) географа з науковим ступенем, одиниці кваліфікованих біологів. Є багато математиків, але ніхто з них не знає, що це таке екологічна математика. Те ж саме стосується фізики, хімії. А спеціальні дисципліни – біометрія, біогеохімія тощо – хто їх буде читати? Часу на підготовку молодих викладачів немає! Прийшлося звертатися за допомогою до

колег з Екологічної академії наук та активістів громадського екологічного руху. Вони не відмовилися і декілька найнапруженіших років викладали в якості сумісників і погодинників. Знаковим було зарахування у 1998 р. на штатну посаду відомого лісознавця, доктора сільськогосподарських наук, професора М. І. Калініна, який після виходу на пенсію переїхав зі Львова до Миколаєва.

У 1999 р. у департаменті було створено кафедру екології, яку очолив М. І. Калінін. До складу кафедри увійшли як досвідчені викладачі Ж. Ф. Соловйова та В. В. Добровольський, так і молоді вчені С. Г. Лебідь, Л. І. Патрушева і В. В. Єлісеєв. Було відкрито аспірантуру.

Щодо наукової складової, то в департаменті з самого початку намагалися її ініціювати, розуміючи плідність поєднання навчальної та наукової роботи. Наукова діяльність реалізувалася трьома засобами: натурними експериментами шляхом організації наукових експедицій під час студентських практик, аспірантськими дослідженнями та індивідуальною науковою роботою викладачів. Згодом департамент став факультетом еколого-медичних наук, який на сьогодні є одним із найкращих в університеті.

ТРИГУБ ПЕТРО МИКИТОВИЧ

*Заслужений працівник
народної освіти України,
доктор історичних наук,
професор кафедри міжнародних відносин
та зовнішньої політики Чорноморського
державного університету імені Петра Могили*

Звістку про відкриття Миколаївської філії НаУКМА зустрів байдуже. Фінанси, екологія, комп'ютерні технології... Ні, це не для мене. Нічого не говорило прізвище «Клименко» – я не був з ним знайомий. Більше зацікавила стаття в обласній газеті одного з працівників Українського державного морського технічного університету (не пам'ятаю, кого саме, може, й самого шановного ректора Г. Ф. Романовського) про те, що відкривати філію немає потреби, фахівців із зазначених спеціальностей може готувати й Морський університет. Майнула думка: «А й, справді, для чого?», потім ця думка зникла...

Напередодні початку 1996/1997 навчального року в педінституті, де я завідував кафедрою історії України, зустрівся з професором В. П. Шкварцем. Розговорилися, між іншим, згадали про Миколаївську «Могилянку». Валентин Павлович сказав, що він там буде вести історію України, але курс курям на сміх – усього 42 години, менш, ніж у будь-якому технічному вузі, не говорячи вже про гуманітарні. «За тобою, Валентине не встигнеш», – жартома подумав я.

Десь в останніх числах серпня 1996 р. у мене вдома пролунав телефонний дзвінок. Чую жіночий голос:

– Добрий день, Петре Микитовичу! Телефоную Вам Ірина Андріївна Волохова з економічного ліцею. Пам'ятаєте?

– Пам'ятаю, чому ж ні? Чим завдячую Вашій турботі про мене?

Чую в телефонній трубці якісь розмови, сміх:

– З Вами хоче поговорити Юрій Юрійович Верланов. Він Вам зателефонує.

– Добре, хай телефонує. А хто такий Верланов? Що йому потрібно?

– Це декан економічного факультету Миколаївської філії Києво-Могилянської Академії. Він хоче, щоб Ви у них щось почитали.

Не пам'ятаю точно, того ж дня чи наступного, дійсно пролунав дзвінок від Юрія Юрійовича:

– Петре Микитовичу, ми б хотіли, щоб Ви прочитали невеликий курс економічної історії. Про Вас добре відзиваються в економічному ліцеї № 2. Якщо Ви погоджуєтесь, то чи не могли б разом зі мною поїхати на зустріч з ректором? Назвіть Вашу адресу і я під'їду автівкою.

Не довго думаючи (адже економічна історія – це складова частина загального курсу всесвітньої історії), я відповів:

– Згоден. Приїжджайте.

Домовились. У встановлений час виходжу з дому, незабаром під'їжджає автомобіль. Виходить з неї худорлява, симпатична людина в окулярах. Відразу відчуваю симпатію до неї. Знайомимось...

У приміщенні філії, куди я зайшов уперше у своєму житті, – метушня. Люди, в основному, незнайомі. Бачу Шитюка – прийшов влаштовуватися на роботу. Заходимо до ректора. Коротке, як постріл, запитання:

– Професор?

– Професор.

– То добре. Але в нас викладання українською мовою, – запитливо дивиться на мене.

– Немає проблем, – відповідаю. – Рідною мовою володію.

Чимось заклопотаний, Леонід Павлович пішов. Тут Верланов додав якимось несміливо:

– У нас ще є курс з історії економічних вчень. Чи не могли б його взяти на себе?

– Подумаю.

Подумати дійсно було над чим. Згадалися студентські роки в Харківському університеті, коли професор-економіст Васильєв, який вів у нас політекономію соціалізму (був такий предмет), зтягнув мене до семінару з історії економічних вчень. Там я підготував доповідь про А. Сміта, за яку пообіцяли дати грошову премію, але не дали. Замість цього відправили до Одеси, на студентську конференцію. Доведеться-таки серйозно попрацювати над курсом, згадати старе, прочитати нове. «Нічого, справляюсь», – настроїв себе на оптимістичний лад...

Так я став викладачем Миколаївської «Могилянки». Хоча й працюю у ВНЗ уже більше 40 років, але завжди відчуваю хвилювання, зустрічаючись з новою студентською аудиторією. Але зустріли добре. Справа пішла. Керівництво ВНЗ провело опитування серед студентів (про яке я

навіть не чув), щоб дати оцінку викладачам. Десь на початку грудня зустрічаю біля Академії В. В. Драгомирова, проректора з навчальної роботи:

– Ви знаєте, у Вас високий рейтинг. Чому б Вам не перейти до нас на роботу на постійній основі?

Дійсно, мені показали цю рейтингову шкалу, я зайняв там 2–3 місце разом з іншим викладачем. Приємно вразило, що на першому місці була моя колишня студентка Тетяна Євгенівна Яблунівська.

Поступово включався в роботу Академії: член вченої ради, методичної комісії, учасник конференції, присвяченої 400-річчю з дня народження Петра Могили...

Ситуація ж у педагогічному інституті з місяця в місяць ускладнювалась. З січня 1997 р. ректор В. Д. Будаєв, у зв'язку із скороченням фінансування, перевів усіх викладачів на 0,7 ставки; заробітна плата виплачувалась несистематично, бюджетні гроші за вересень – грудень 1996 р. зовсім не надійшли... Зникли перспективи виконання наукової роботи, про оплату відряджень зовсім забули...

Проте, коли Валерій Володимирович Драгомиров вдруге повторив свою пропозицію, йти, відверто кажучи, з педінституту не хотілось. Там мав певний авторитет, очолював науковий напрямок з регіонального історичного краєзнавства, Миколаївський регіональний центр Інституту історії України НАН України з історії Нижнього Подніпров'я та Побужжя, під моїм керівництвом працювали аспіранти. В стінах Миколаївського державного педагогічного інституту я став доктором історичних наук, професором, заслуженим працівником освіти України.

Однак обставини сильніші за нас. І коли в черговий раз на засіданні вченої ради Леонід Павлович сказав: «Запрошуємо наших професорів перейти до нас повністю на роботу», щодо себе я вже вирішив.

Так, з 1 вересня 1997 р. я став штатним завідувачем кафедри суспільно-економічних наук, а з січня 1998 р. – суспільних наук. Нині працюю професором кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики «і не жалкую».

ДІДЕНКО ЮРІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ

*кандидат історичних наук,
Народний депутат України IV скликання,
голова Миколаївської обласної організації
Народного Руху України*

Здобуття Україною незалежності в 1991 р. дало поштовх розвитку нових реформ освіти та повернення до своїх історичних джерел. В Україні вищим навчальним закладом нового типу стала Києво-Могилянська академія, відроджена в нашій столиці з урахуванням традицій та нових форм навчання. У Миколаєві знайшлися люди-ентузіасти, які повірили у можливість створення філії такого навчального закладу в нашому місті. Так, у приміщенні Народного Руху України, 26 липня 1995 р. у мене відбулася зустріч із Леонідом Клименком, Віктором Бандурою та Олександром Мещаніновим. Розмова зайшла про створення в Миколаєві філії Києво-Могилянської академії. Тема для мене не була новою, бо неодноразово порушувалась на нарадах у Народному Русі, на засіданнях «Просвіти» її часто ініціював голова Василь Сліпець. Від «Просвіти» було навіть звернення до начальника обласного управління освіти Ярослава Журецького про сприяння у відкритті в Миколаєві ВНЗ нового типу, де б був присутній український дух, і таким зразковим навчальним закладом на той час була відроджена з історичними традиціями Києво-Могилянська академія.

Тому розмова, що відбулась у приміщенні обласної організації Руху, була конструктивною і плідною та стосувалась відкриття спеціальностей з економіки, юриспруденції, іноземної мови. Леонід Клименко (майбутній ректор філії) говорив і про приміщення, кадри та необхідне обладнання в Миколаєві та наголошував у зацікавленості місцевої влади у відкритті такого авторитетного філіалу в місті. Основним було знайти необхідну підтримку в Києві в людей, від яких залежало рішення про створення філії в нашому місті та зуміти переконати в необхідності відкриття

цього філіалу В'ячеслава Брюховецького – президента Національного університету «Києво-Могилянська академія». Народний Рух на той час хоч і не був у владі, але був авторитетною політичною силою, мав фракцію у Верховній Раді України та впливав на багато процесів у країні. Я підтримав ідею відкриття філії в Миколаєві та звернувся до народних депутатів України щодо надання необхідної підтримки та сприяння у вирішенні цього питання.

У Народному Русі ідея була підтримана більшістю членів Центрального Проводу Народного Руху України. Ця пропозиція була схвально прийнята. Під час зустрічі з В'ячеславом Чорноволом мені вдалося донести важливість створення філії ВНЗ у Миколаєві, і потім В'ячеслав Степанович постійно підтримував усі прохання та звернення, що висувало керівництво філії. В юридичних питаннях допомогу надавав Олександр Лавринович, який тоді відповідав за правове забезпечення в Народному Русі. Депутати фракції Народного Руху Лесь Танюк, Іван Заєць та члени комісії Верховної Ради України з питань науки і освіти Лев Глухівський, Мирослав Горбатюк, також зацікавились пропозицією створення філії Києво-Могилянської академії у Миколаєві. Вони доклали максимум зусиль, щоб ідея отримала реальне втілення в найкоротші терміни. Саме вони провели ряд розмов з цього приводу в Міністерстві освіти і науки України, яким керував Михайло Згуровський.

У місті на той час було сконцентровано значну потугу кораблебудування, але через нерозважливу політику держави ця галузь різко занепадала, спеціалісти технічних ВНЗ були не витребуваними і виїжджали на роботу за кордон. Маючи значний потенціал технічних спеціальностей, виникали сумніви з приводу чи знайдеться достатня кількість спеціалістів гуманітарної сфери в Миколаєві для забезпечення якісного функціонування філіалу, в якому планувались гуманітарні дисципліни. Дехто вважав, що таким чином буде знижуватися загальний рівень фахівців Могилянки, але аргументів на користь відкриття виявилось більше. Після створення Миколаївської філії Києво-Могилянської академії В'ячеслав Чорновіл одним із перших відвідав цей навчальний заклад у Миколаєві. 28 листопада 1996 р. він зустрівся з її ректором Леонідом Клименком та студентами в актовому залі. У своєму виступі він наголосив на важливості створення цього ВНЗ у Миколаєві та ознайомив присутніх із ситуацією, що складалася на той час у державі після ухвалення парламентом Конституції України. Інші депутати від Народного Руху також неодноразово відвідували МФ НаУКМА, МДГУ, а потім й ЧДУ імені Петра Могили і завжди були бажаними гостями. Вони

відгукувались на прохання керівництва вищого навчального закладу про підтримку у вирішенні проблем, що поставали перед колективом у різні часи.

Відкриття філії Києво-Могилянської академії в Миколаєві стало важливим етапом у створенні вищого навчального закладу нового типу щодо виховання високоосвічених українських патріотів-фахівців, здатних організувати і повести за собою тих, хто щиро вірить у світле майбутнє своєї країни – України.

*Тодії, документи,
фотодрафії*

Червень 1995 року

Директор КНВП «Триботехніка», кандидат технічних наук, доцент Л. П. Клименко висловлює ідею щодо утворення в Миколаєві філіалу класичного університету

Директор КНВП «Триботехніка», кандидат технічних наук, доцент Л. П. Клименко

30 серпня 1995 року

В. В. Драгомиров, Л. П. Клименко, О. П. Мещанінов

Створення організаційного комітету з відкриття нового вищого навчального закладу

22 жовтня 1995 року

Проведення круглого столу за участю керівництва міста та установ, громадськості міста, преси, а також ректора НаУКМА С. С. Іванюка про доцільність створення україномовного вищого навчального закладу в Миколаєві

Л. П. Клименко, С. С. Іванюк

17 січня 1996 року

В. С. Брюховецький

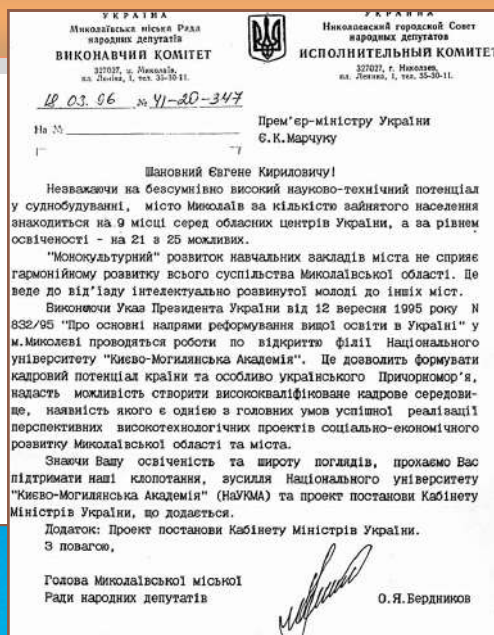
Вчена рада Національного університету «Києво-Могилянська академія» ухвалила Концепцію, бізнес-план та Положення про Миколаївську філію Національного університету «Києво-Могилянська академія» (МФ НаУКМА)

<p>УНІВЕРСИТЕТ <i>"Києво-Могилянська академія"</i></p> <p>Зареєстрація: 254070, м. Київ вул. Саворського, 2 тел. 4164315, факс 417848</p> <p>17.01.96 № 01/37</p> <p>На № _____</p> <p>Ухвала Вченої ради НаУКМА (протокол № 10(79) від 17 січня 1996 року)</p> <p>1. Про концепцію Миколаївської філії університету «Києво-Могилянська академія»</p> <p>Заслухавши та обговоривши доповіді ректора Іванюка С.С. та голову Оргкомітету по створенню МФ НаУКМА к.т.н. Клименка Л.П. з означеного протоколу, УХВАЛИЛА:</p> <ol style="list-style-type: none"> Схвалити в цілому концепцію Миколаївської філії (матеріали - концепція, проект статуту, бізнес-план). Доручити ректору НаУКМА Іванюку С.С. організувати організаційні заходи по створенню МФ НаУКМА. Оргкомітету по створенню МФ НаУКМА звернутися до Кабінету Міністрів України для вирішення питання про юридичний статус та принципи фінансування філії. <p>Доручити віце-президенту Онищенко Є.І. та начальнику юридичного відділу Бондаренко В.П. надати консультаційну допомогу Оргкомітету при підготовці відповідних матеріалів до Кабінету Міністрів України.</p> <p>Голова Вченої ради <i>В.Полтавець</i> В.Полтавець Секретар Вченої ради <i>В.Маньківський</i> В.Маньківський</p>	<p>НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНЬСЬКА АКАДЕМІЯ»</p> <p>НАКАЗ</p> <p>" 05 " 01 1996 р. № 212</p> <p>м.Київ</p> <p>Про утворення Миколаївської філії Національного Університету «Києво-Могилянська Академія»</p> <p>Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 712 від 3 липня 1996 року</p> <p>НАКАЗУЮ:</p> <ol style="list-style-type: none"> Миколаївській філії НаУКМА розпочати освітню діяльність з 4 липня 1996 року. Призначити Клименка Леоніда Павловича ректором Миколаївської філії НаУКМА за контрактом з 4 липня 1996 року. <p>Проректор <i>Брюховецький В.С.</i> Брюховецький В.С.</p>
--	--

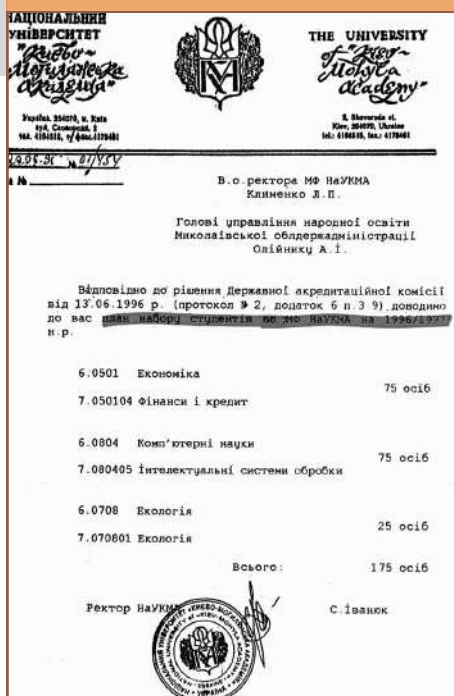
31 січня 1996 року

Миколаївський міськвиконком зареєстрував новий вищий навчальний заклад – Миколаївську філію Національного університету «Кієво-Могилянська академія»

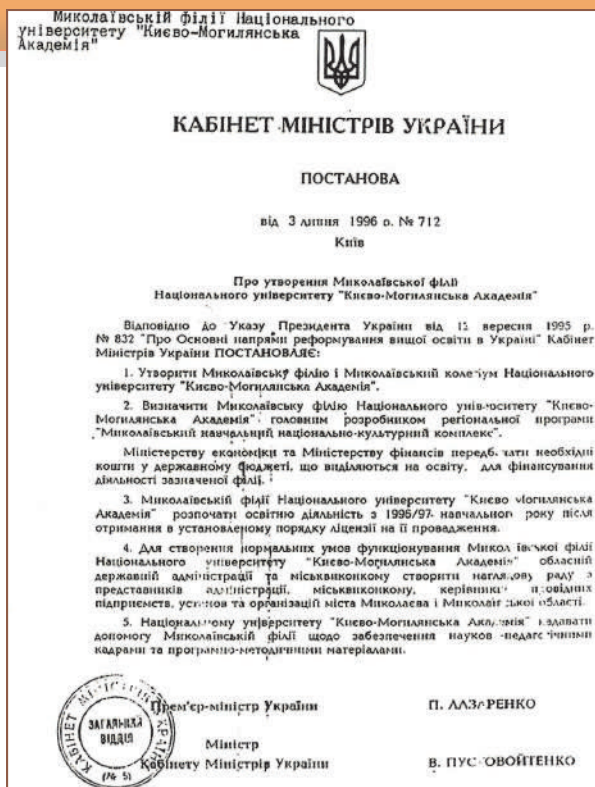

13 червня 1996 року

ДАК України ухвалила рішення про видачу МФ НаУКМА ліцензії на право підготовки студентів за спеціальностями: економіка, комп'ютерні науки, екологія з планом набору 175 осіб

3 липня 1996 року

Ухвалено Постанову Кабінету Міністрів України № 712 «Про утворення Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія»

3 липня 1996 р. В. М. Ємельянов із постановою Кабінету Міністрів у руці вітає Л. П. Клименка (Київ, готель «Москва») ↑

14 липня 1996 року

Перше вступне тестування

Інструктори зі вступного тестування

Після тестування

31 серпня 1996 року

*Інавгурація Л. П. Клименка
на посаду ректора МФ НаУКМА*

Урочистості з нагоди презентації
нового навчального закладу,
інавгурації ректора та посвяти
у студенти МФ НаУКМА

Урочистий концерт

Почесні гості, викладачі та родичі студентів

Вересень 1996 року

Початок занять у МФ НаУКМА за спеціальностями «Фінанси і кредит», «Інтелектуальні системи прийняття рішень», «Екологія»

«Новоспечені» студенти на заняттях з фізики ↑

Ю. Ю. Верланов – перший декан факультету економічних наук

Ю. А. Батрак – перший декан факультету комп'ютерних технологій

В. В. Добровольський – перший декан департаменту екології

Студенти-екологи на занятті з англійської мови ←

Перший комп'ютерний клас →

15 вересня 1996 року

Заняття на підготовчих курсах

Відкрито підготовчі курси до вступу у МФ НаУКМА. Підрозділ очолила Є. В. Трунова

Є. В. Трунова

Керівник Департаменту довузівської підготовки Є. В. Трунова та методист Н. В. Веріна зі своїми слухачами

Грудень 1996 року

Початок викладання волонтерами Корпусу Миру США у МФ НаУКМА

Співробітники міжнародного відділу гостинно вітають одного з волонтерів Корпусу Миру США

Перші американці Керн Льюїс і Лаура Уфельман

Січень 1997 року

Проведено перші «Могилянські читання»
(щорічна науково-практична конференція)

Травень 1997 року

Засновано газету «Вагант» –
друкований орган МФ НаУКМА

Весна 1997 року

Створено видавничий
та міжнародний відділи

Нарада у ректора.
Начальник міжнародного відділу
В. В. Ромакін (праворуч)

Колектив видавничого відділу

Серпень 1997 року

*Перші кроки до Інтернету
(в центрі – Ю. А. Батрак)*

Уперше МФ НаУКМА отримала від міжнародного фонду «Відродження» грант на виконання проекту «Створення Інтернет-центру Миколаївського навчального національно-культурного комплексу», науковий керівник – кандидат технічних наук, доцент Батрак Ю. А.

30 серпня 1997 року

Відбулося відкриття пам'ятника покровителеві Києво-Могилянської академії святому Петру Могилі на подвір'ї МФ НаУКМА (скульптор Я. М. Ряснянський)

Вересень 1997 року

*Ректорат (зліва направо): Ю. Ю. Верланов,
О. В. Пронкевич, Л. П. Клименко, О. М. Трунов,
В. С. Фуртатов*

Створено факультет іноземної філології

Жовтень 1997 року

Ректора МФ НаУКМА
Леонід Павлович Клименко
визнано «Городянином року»
м. Миколаїв у номінації «Освіта»

Ректор МФ НаУКМА Л. П. Клименко

Вересень 1997 року

Відкриття картинної галереї
в МФ НаУКМА. Перша
виставка робіт найкращих
художників міста Миколаїв

На виставці робіт
найкращих художників
міста Миколаїв

На фото (зліва направо):
О. В. Замостян, Л. П. Клименко,
С. С. Іванюк, В. М. Ємельянов

Січень 1998 року

Ректор Л. П. Клименко, проректор з наукової роботи О. П. Мещанінов та колектив наукової частини МФ НаУКМА

Створено наукову частину, яку очолив В. І. Андреев

Лютий 1998 року

Вийшов друком перший випуск збірки «Наукові праці» Том I за напрямками: Економіка, Історія, Політологія, Філософія, Екологія, Технічні науки

Квітень 1998 року

Вийшов друком перший збірник «Студентські наукові студії».

Уперше в МФ НаУКМА затверджено тему докторської дисертації О. Б. Кузьменка «Банки в системі управління інвестиційною діяльністю в середніх і малих підприємствах»

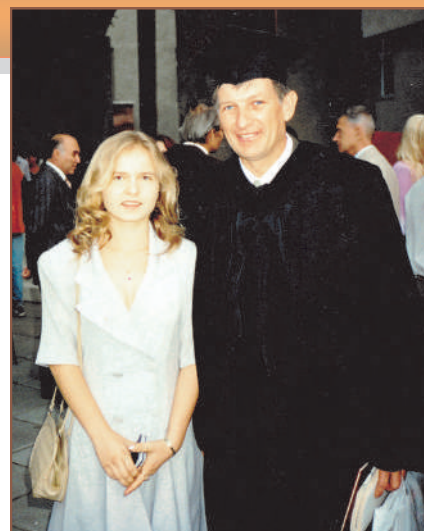

О. Б. Кузьменко, Ю. Ю. Верланов

Червень 1998 року

Уперше студенти МФ НаУКМА Ірина Чайка (економічний факультет), Валентин Гацук (комп'ютерний факультет) та Ольга Кострова (департамент екології) стали фіналістами конкурсу «Freedom Support Act Undergraduate Program» для навчання в американських університетах

Ірина Чайка з ректором
Л. П. Клименком

Ольга Кострова з професором
Массачусетського університету
Деном Коломбом

8 липня 1998 року

Уперше стартувала морська екологічна наукова експедиція студентів-екологів МФ НаУКМА на Кінбурнську косу

Біля катеру «Буревестник».
О. П. Мещанінов, Л. П. Клименко

Осінь 1998 року

Чорноморська паланка.
Перший віце-президент
НаУКМА В. М. Зубко

Започаткування у Миколаєві зібрань
представництв Києво-Могилянського братства
та проведення Чорноморських паланок

Перший прийом до аспірантури МФ НаУКМА

В. І. Андреев, завідувач аспірантурою,
з провідними фахівцями
Л. В. Монзуль і І. О. Малюченко

Вересень 1998 року

Створення департаменту політології,
який очолила доктор педагогічних наук,
професор І. А. Мейжис.

Розпочав роботу Економічний клуб

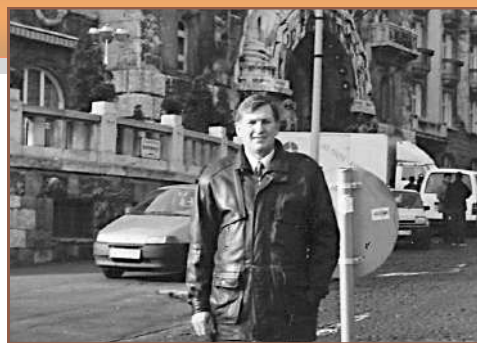
І. А. Мейжис

Засідання Економічного клубу

22–25 жовтня 1998 року

Ректор МФ НаУКМА Леонід Клименко бере участь у симпозиумі «Artes Liberales» (Будапешт) як керівник вищого навчального закладу, де впроваджуються принципи вільного творчого навчання

Березень 1999 року

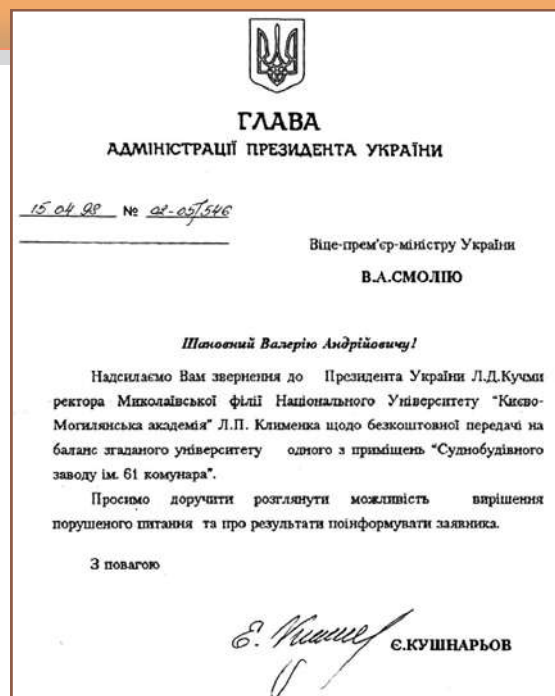
SMALL PROJECT ASSISTANCE

Уперше за грантом програми «Small Project Assistance» отримано \$ 3000 на відкриття ресурсного центру англійської мови в Миколаєві. Мета центру – накопичення та розповсюдження інформації про англійську мову, літературу, мистецтво, культуру, сучасне життя та історію Великобританії, Сполучених Штатів Америки та інших англійськомовних країн

Червень 1999 року

МФ НаУКМА передано гуртожиток за адресою: вул. Чигрина, 82

1 червня 1999 року

Т. С. Каїрова з президентом Франкофонної організації України Г. Г. Крючковим ↑

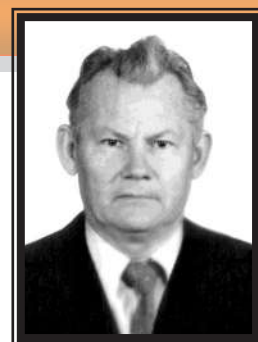
У МФ НаУКМА урочисто відкрито Центр франкофонії та постійного представництва Миколаївської обласної асоціації «Альянс Франсез», який очолила кандидат філологічних наук, доцент Т. С. Каїрова

Аташе з питань культури Посольства Франції в Україні пан Антуан Артаковські на урочистому відкритті Центру →

Вересень 1999 року

Створено кафедру екології, яку очолив Заслужений працівник народної освіти України, доктор сільськогосподарських наук, професор М. І. Калінін

Доктор с.-г. наук, професор М. І. Калінін ↑

Жовтень 1999 року

Збірку «Наукові праці», секції «Історичні науки» та «Економічні науки» включено до переліку № 1 ВАК України наукових фахових видань, у яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук

Лютий 2000 року

Інститут промислової власності вперше приймає від МФ НаУКМА три заявки на винаходи, що підготував доктор технічних наук, професор кафедри комп'ютерних технологій В. Я. Кутковецький. Тематика винаходів – електромагнітна обробка рідини

3 липня 2000 року

Відбулася перша в історії МФ НаУКМА Конвокація – урочиста церемонія вручення дипломів бакалавра

Отримання перших дипломів

Вересень 1999 року

Відкрито департамент правничих наук, який очолив кандидат юридичних наук, доцент В. О. Ситник

Кандидат юрид. наук,
доцент В. О. Ситник

Робота екзаменаційної комісії

Осінь 2000 року

США, м. Вашингтон, Капітолій.
В. Д. Будає, В. А. Сминтина,
Л. П. Клименко

Ректор Леонід Клименко у складі делегації з України здійснив двотижневу подорож до США, присвячену проблемам університетського управління та реформам у системі освіти

США, м. Сан-Франциско,
Стенфордський Університет.
В. С. Шебанін, А. І. Олійник, Л. Бренер,
О. Я. Чебикін, Г. Л. Норд, Л. П. Клименко

1 вересня 2000 року

Введено в дію новий навчальний корпус, де розмістився факультет політичних наук

Осінь 2000 року

Відкрився тренажерний зал із сучасною оздоровчою фізіотерапевтичною апаратурою

9 листопада 2000 року

Засновано при підтримці
НАН України Центр політичних
досліджень.
Науковий керівник – доктор
історичних наук, професор
М. О. Багмет.

Після наукового семінару

Разом із Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень НАН України та Українським Центром політичного менеджменту розпочато випуск наукового збірника «Сучасна українська політика».

Січень 2001 року

Створено харчовий
комплекс

30 січня 2001 року

Здобувач Р. О. Гришкова

Відбувся перший захист серед співробітників університету дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук здобувача Р. О. Гришкової

9 лютого 2001 року

Відбувся перший захист серед співробітників університету дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук аспіранта О. П. Тригуба

А. І. Колісниченко, О. П. Тригуб,
В. В. Мельниченко

13 липня 2001 року

Візит до Академії представників Британської Ради в Україні

Серпень 2001 року

Призначення завідувачем кафедри прикладної та вищої математики Заслуженого вчителя України, кандидат фізико-математичних наук, професора В. М. Лейфури

В. М. Лейфура з ректором Л. П. Клименком

Жовтень 2001 року

Візит до університету відомого американського вченого і громадського діяча Джона Фізера (Івана Михайловича Фізера) і його дружини

Л. П. Клименко з подружжям Фізер

Грудень 2001 року

Л. П. Клименко, В. Г. Кремінь,
В. С. Брюховецький, М. А. Рихальський,
В. Т. Захарченко

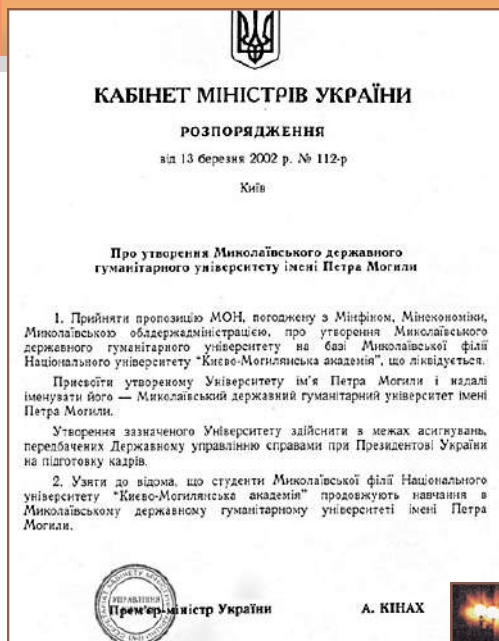
Спільне засідання вчених рад
НаУКМА та МФ НаУКМА.
Ухвалення рішення про створення
Миколаївського державного
гуманітарного університету імені
Петра Могили

Березень 2002 року

Презентація Центру
сприяння розвитку кар'єри
та працевлаштування студентів

13 березня 2002 року

Видане розпорядженням Кабінету Міністрів України № 112-р від 13.03.02 р. «Про утворення Миколаївського державного гуманітарного університету імені Петра Могили» на базі Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Урочисте зібрання трудового колективу. Напис на плакаті: «Щиро вдячні уряду за університет!» ↑

15 квітня 2002 року

Створення Навчально-наукового комплексу «Києво-Могилянська академія» та укладання установчого договору між президентом НаУКМА В. С. Брюховецьким і ректором МДГУ імені Петра Могили А. П. Клименком

О. П. Мещанінов, В. С. Брюховецький, Л. П. Клименко ↑

26 квітня 2002 року

Перший серед співробітників МДГУ імені Петра Могили захист докторської дисертації, який здійснив ректор Леонід Клименко

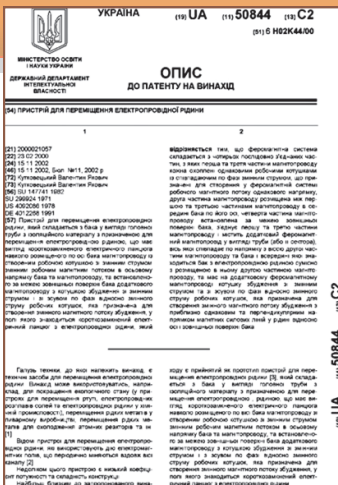

Л. П. Клименко

15 листопада 2002 року

Державний департамент інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України вперше видав доктору технічних наук, професору МДГУ імені Петра Могили В. Я. Кутковецькому патент на винахід № 50844 від 15.11.2002 р. Бюл. № 11 «Пристрій для переміщення електропровідної рідини»

Грудень 2002 року

Ухвалено рішення про створення підрозділу підвищення кваліфікації, перепідготовки (друга вища освіта, заочна та ступенева освіта). Керівником підрозділу призначено кандидат економічних наук, доцента Г. А. Норд

Г. Л. Норд, В. В. Москаленко

17 січня 2003 року

Відкриття
другого спортивного зала

21 травня 2003 року

У МДГУ імені Петра Могили створено першу спеціалізовану вчену раду з правом прийняття до розгляду та проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук зі спеціальностей: 23.00.01 – теорія та історія політичної думки; 23.00.02 – політичні інститути та процеси. Голова спецради – доктор історичних наук, професор М. О. Багмет

7 листопада 2003 року

Створення Науково-методичного центру екобезпеки, керівниками якого є доктор біологічних наук, професор Ю. А. Томілін, доктор біологічних наук, професор Л. І. Григор'єва

Квітень 2004 року

Створення японського центру, де студенти мають змогу вивчати японську мову та каліграфію, історію, культуру, мистецтво, народні ремесла та східні єдиноборства

29–30 травня 2004 року

Перший
Ольвійський
форум молодих
економістів

Липень 2005 року

Створено прес-центр університету. Прес-секретарем стала випускниця факультету політичних наук, колишній редактор «Політичного вісника» (додатку до студентської газети «Вагант») Крістіна Бердинських

К. Бердинських ↑

← Інтерв'ю з учасниками команди КВК «Дизель»

Вересень 2005 року

Створено факультет соціології,
який очолила доктор соціологічних наук,
професор Н. Б. Шуст

Листопад 2005 року

Підписання угоди про співпрацю
з університетом Ка Фоскарі
(Венеція, Італія)

Січень 2006 року

Опублікування у видавництві МДГУ
імені Петра Могили ювілейного видання
до 10-річчя університету під назвою «Храм освіти
на Інгульських схилах» за редакцією Л. П. Клименка.
Укладачі: Й. І. Струк, А. І. Теслер

20 січня 2006 року

Л. П. Клименку присуджене почесне
звання «Заслужений діяч науки
і техніки України»
(Указ Президента України № 24/2006)

Жовтень 2006 року

Створено Інститут державного управління, який очолив державний службовець IV рангу В. С. Фуртатов

В. С. Фуртатов з випускниками →

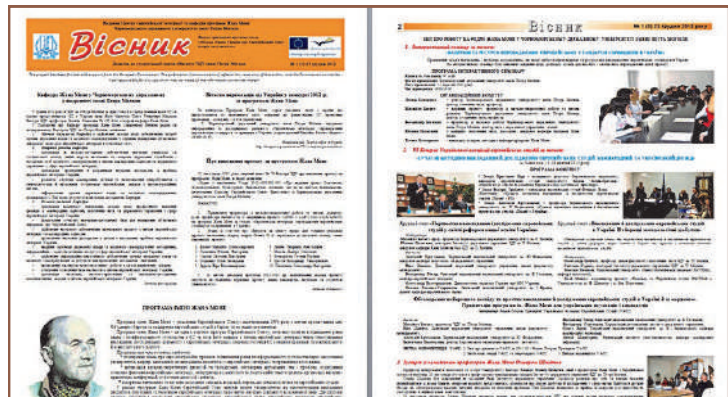

10 жовтня 2006 року

Створення Навчально-наукового центру з європейської та євроатлантичної інтеграції України

Навчальні матеріали, видані за сприяння Навчально-наукового центру з європейської та євроатлантичної інтеграції України →

Березень 2007 року

Створення Центру соціологічних досліджень

20 квітня 2007 року

Університет відвідав Надзвичайний і повноважний посол Франції в Україні
п. Жан-Поль Везіан

23 серпня 2007 року

Вручення доктору історичних наук, професору
П. М. Тригубу ордену
«За заслуги» III ступеня

*В. Д. Чайка, П. М. Тригуб,
Т. В. Чорновіл, Т. І. Бугаєнко*

Вересень 2007 року

Приєднався до роботи на кафедрі історії
В. Н. Станко – видатний археолог, етнолог, доктор
історичних наук, професор

*У с. Анетівка, археологічна база
ЧДУ імені Петра Могили*

30 жовтня 2007 року

Візит до університету
Надзвичайного і повноважного
посла США в Україні
п. Вільяма Тейлора

15 листопада 2007 року

Університет відвідав Святіший
Патріарх Київський
і всієї Русі-України Філарет

28 грудня 2007 року

Урочисте вручення дипломів бакалавра
випускникам університету заочної форми
навчання за спеціальністю «Правознавство».
Це був перший випуск студентів-заочників

5 лютого 2008 року

Леонід Клименко, Йоні Йенсен, Юрій Кондратенко

Візит доктора Йоні Йенсена та професора Марини Солесвік з університету Сторд Хаугезунд за підтримки державної програми Королівства Норвегії Quota

3 квітня 2008 року

Візит до університету представників Норвезької асоціації місцевих та регіональних влад і Дослідницького інституту місцевих і регіональних проблем

18 вересня 2008 року

Підписання у Болонському університеті (Італія) Великої Хартії Університетів (Magna Charta Universitatum)

2008 рік

Відкрито
Тбіліський
інститут
Чорноморського
державного
університету
імені Петра
Могили

Грудень 2008 року

Підрозділ підвищення кваліфікації, перепідготовки (друга вища освіта, заочна та ступенева освіта) реорганізовано в Інститут післядипломної освіти. Директором призначено кандидат економічних наук, доцента Г. А. Норд

10 грудня 2008 року

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2008 р. № 1521-р Миколаївський державний гуманітарний університет імені Петра Могили реорганізовано в Чорноморський державний університет імені Петра Могили

29 грудня 2008 року

Ректору університету Л. П. Клименку урочисто вручено Почесний знак і диплом «Патріот України» у рамках міжнародного проекту «Україна й українці – цвіт нації, гордість країни»

15–16 травня 2009 року

Проведення першої Міжнародної науково-практичної конференції «Арт-терапія: інноваційний простір для підтримки фізичного, психічного та духовного здоров'я»

Червень 2009 року

Створення Асоціації університетів України і обрання її президентом доктора технічних наук, професора Л. П. Клименка

*Підписання в Лівадійському палаці
(м. Ялта, АР Крим)
засновницьких документів
Асоціації університетів України*

Літо 2009 року

Проведення першого набору абітурієнтів з обмеженими можливостями

Студенти з обмеженими можливостями на заняттях ←

Весна 2010 року

Особисте запрошення 42-м Президентом США ректора Л. П. Клименка до участі у конференції «Глобальна ініціатива – університет» (Майамі, США), організатором якої виступив Фонд Білла Клінтона

31 серпня 2010 року

Відкриття в університеті курсів з перепідготовки звільнених військовослужбовців та членів їх сімей у рамках спільного проекту Міністерства оборони України та ОБСЄ

Національний координатор ОБСЄ в Україні, Посол Любомир Копай ↑

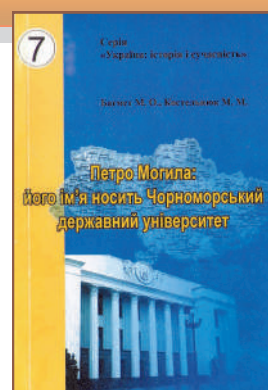
1 вересня 2010 року

Факультет іноземної філології
реорганізовано в Інститут філології

Січень 2011 року

Опублікування у видавництві університету книги
«Петро Могила: його ім'я носить Чорноморський
державний університет. Автори: Багмет М. О.,
Костельнюк М. М. Передмова – Клименка Л. П.»

Травень 2011 року

З Головою Представництва Європейської
комісії в Україні Жозе Мануелем Пінту
Тейшейрою ↑

За участі Голови Представництва
Європейської комісії в Україні Жозе
Мануела Пінту Тейшейри та
представників ряду посольств країн
ЄС у ЧДУ імені Петра Могили було
урочисто відкрито кафедру програми
Жана Моне

Завідувач кафедри –
кандидат політичних наук,
доцент Ю. В. Палагнюк ←

Червень 2011 року

Підписання делегацією ЧДУ імені Петра Могили в Мадриді Талуарської хартії університетів

30 серпня 2011 року

Відкрито науковий Інститут інженерії з випусковою кафедрою будівництва та архітектури. Ініціатором створення став доктор технічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України С. І. Пастушенко

Вересень 2011 року

Урочисте відкриття водної станції, де стартувала перша регата з академічного веслування – «Кубок Чорного моря», присвячена 20-й річниці незалежності України

2–3 лютого 2012 року

Делегація університету взяла участь у ХІ Європейській науковій конференції «Європа ХХІ століття: Європа та Європейський Союз проти кризи» (м. Слубіци, Польща)

Тадеуш Валляс, Світлана Сорока,
Володимир Ємельянов

15–16 березня 2012 року

Проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Природоохоронні аспекти використання відновлюваних джерел енергії в Україні»

Вітряний парк «Очаківський»

19 лютого 2013 року

Урочисте відкриття Центру болгарської мови та культури за участі Генерального консула Болгарії Стояна Горчивкина

Вітальний танок під час відкриття
Центру болгарської мови та культури

12 вересня 2013 року

У рамках інформаційної кампанії «Будуймо Європу в Україні» відбувся візит до університету делегації, до якої увійшли Голова Представництва ЄС в Україні Ян Томбінські, заступник Посла Швеції в Україні Мортен Енберг та прес-секретар Представництва ЄС в Україні Давід Стулік

Жовтень 2013 року

Відкриття TOEFL-Центру на базі Чорноморського державного університету імені Петра Могили

7 листопада 2013 року

Відкриття Науково-дослідного інституту полоністики (директор – доктор історичних наук, професор Є. Г. Сінкевич). В урочистостях взяли участь консул з питань науки та культури Генерального консульства Республіки Польщі в Одесі Пьотр Зібенайхен та голова Миколаївського обласного товариства поляків Єлизавета Селянська

О. Морозова, Є. Сінкевич, П. Зібенайхен, О. Гайдай, Ю. Котляр

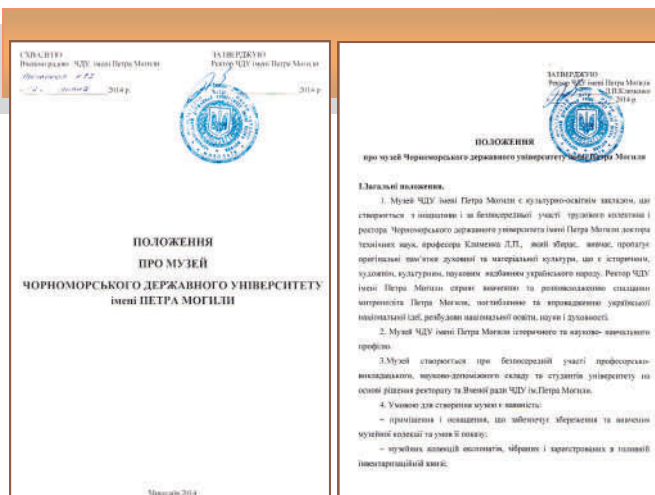

Ю. Котляр, О. Тригуб, П. Зібенайхен, Є. Сінкевич, О. Шевчук, В. Беглиця

13 грудня 2013 року

Відкриття за ініціативи кандидата економічних наук, доцента Г. А. Норд Центру соціальної психології, підтримки професійного розвитку та сприяння працевлаштуванню (керівник – Г. В. Демірполат)

Лютий 2014 року

Вченою радою університету затверджено Положення про музей Чорноморського державного університету імені Петра Могили

21 травня 2014 року

Проведення на базі Чорноморського державного університету імені Петра Могили третього засідання Загальнонаціонального круглого столу національної єдності, в якому взяли участь екс-президенти України

Леонід Кравчук і Леонід Кучма, прем'єр-міністр України – Арсеній Яценюк, представник ОБСЄ Вольфганг Шингер, голова Представництва ЄС в Україні Ян Томбінські, народні депутати України та інші високопосадовці, громадські й релігійні діячі

26 вересня 2014 року

Урочисте відкриття на базі Чорноморського державного університету імені Петра Могили Інформаційного центру Європейського Союзу в м. Миколаїв за участю Посла Яна Томбінського, прес-аташе Представництва ЄС в Україні Давіда Стуліка та Ірини Стаднійчук

Жовтень 2014 року

ACCESSING ACADEMIA: ACADEMIC ENGLISH FOR A GLOBAL AUDIENCE

An academic writing group lead by Trista Rappert-McGetrick, MA TESOL

This writing group will provide scholars of various disciplines with support and guidance by:

1. Helping them work through each stage of the article-writing process from drafting to submission.
2. Connecting them with fellow writers who can act as peer reviewers and advisors.
3. Teaching them to use a variety of analytic techniques and electronic resources to improve their scholarly writing.

Two different meeting schedules are available:

Group A: Every other Wednesday from 3:30-5:00pm beginning January 21

Group B: Every other Tuesday from 3:30-5:00pm beginning January 27

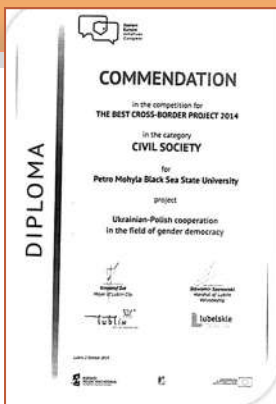

To participate, please contact Trista at tmcgetrick@gmail.com

About the instructor: Trista is a Fulbright Fellow specializing in English for Academic Purposes, Academic Writing, and Computer-Assisted Language Learning. She is completing a research and curriculum-development project on EAP academic writing at Petro Mohyla Black Sea State University.

Розпочав роботу English Language Conversation Club – англомовний розмовний клуб. Його очолила Тріста Рапперт-МакГетрик, дослідниця зі Сполучених Штатів Америки

4 жовтня 2014 року

Вручення у місті Люблін (Республіка Польща) на IV Конгресі Ініціатив Східної Європи делегації Чорноморського державного університету імені Петра Могили призу переможця за розроблення міжнародного проекту на тему: «Українсько-польська співпраця із вирішення гендерної політики»

Листопад 2014 року

Урочисте направлення відремонтованих за кошти професорсько-викладацького складу, співробітників і студентів ЧДУ імені Петра Могили двох БТРів та подарунків для захисників України в зоні АТО

17 січня 2015 року

Під час урочистостей з нагоди 19-річниці створення Чорноморського державного університету імені Петра Могили відбулося нагородження ректора університету, доктора технічних наук, професора Л. П. Клименка, проректора, доктора історичних наук, професора М. О. Багмета, завідувача кафедри, доктора історичних наук, професора О. П. Тригуба і старшого викладача кафедри філософії М. М. Костельнюк медаллю Української православної церкви (Київського патріархату) «За жертвовність і любов до України»

29 січня 2015 року

У газеті Верховної Ради України «Голос України» (№ 15) було надруковано повідомлення про те, що: «Цього дня у 1951 р. народився Леонід Клименко – науковець у галузі машинобудування, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, ректор Чорноморського державного університету імені Петра Могили (Миколаїв)»

31 січня 2015 року

У газеті «Вечерний Николаев» № 12 (3630) від 31 січня 2015 р. надруковано інформацію про те, що ЧДУ імені Петра Могили став кращим у Миколаєві університетом у консолідованому рейтингу ВНЗ 2014 року

«МОГИЛЯНКА» - ЛУЧШАЯ В РЕЙТИНГЕ

ЧГУ ім. Петра Могили став кращим в Николаеве університетом в консолідованому рейтингу вузів України 2014 года, сообщают информресурс «Освіта.іж». ЧГУ імені Петра Могили занял 66-е место в общем рейтинге, вторым в рейтинге николаевских вузов стал НУК им. адмирала Макарова, заняв 77-е место в общем рейтинге. Николаевский национальный аграрный университет в консолідованому рейтинге занял 121-122-е место, а Николаевский национальный университет имени В.А. Сухомлинского - 130-е место в общем рейтинге вузов Украины.

24 березня 2015 року

Президент Міжнародного фонду досліджень освітньої політики Тарас Фініков презентував у ЧДУ імені Петра Могили моніторингове дослідження: «Входження національної системи вищої освіти в європейський простір вищої освіти та наукового дослідження»

17 травня 2015 року

Візит голови Представництва Європейського Союзу в Україні Яна Томбінські до ЧДУ імені Петра Могили

М. Багмет, Л. Клименко, Ян Томбінські

Весна 2015 року

Опублікування у Федеративній Республіці Німеччина монографії доктора психологічних наук, професора Я. В. Васильєва. *Целевая направленность личности. Футурреальный поход // Palmarium Academic Publishing. – 2015. – 240 с.*

10 червня 2015 року

Чорноморський державний університет імені Петра Могили уклав договір про співпрацю з одним з провідних вищих навчальних закладів США – Сейлемським державним університетом, штат

Масачусетс. Для його підписання до Миколаєва прибув професор університету Аллан М. Шведель

24 червня 2015 року

ЧДУ імені Петра Могили відвідала польська делегація у складі Малгожати Сікорскої – канцлера Вищої школи управління охороною праці в Катовіцах, та віце-президента «Soward International Group» Юрека Маслака

25 червня 2015 року

Візит китайської делегації до університету. ЧДУ відвідали проректор Харбінського інженерного університету Чжан Чжицзян, начальник міжнародного відділу цього закладу Ліц Чжицянг, старший помічник начальника міжнародного відділу Чен Дянчун, а також співдиректор інституту Конфуція при Південноукраїнському національному педагогічному університеті імені К. Ушинського Дин Сінь

Літо 2015 року

Опублікування колективної монографії іспанською мовою, в написанні якої взяв участь доктор філологічних наук, професор О. В. Пронкевич

El telón rasgado / Jorge Latorre, Antonio Martínez, Oleksandr Pronkevich (eds) // Comunicación. Fuera de Colección. – 2015. – 476 paginas

Осінь 2015 року

На базі реорганізованого факультету еколого-медичних наук створено Медичний інститут (відповідальний за організацію – доктор медичних наук, професор М. О. Клименко (на фото) і факультет фізичного виховання та спорту (декан – кандидат наук з фізичного виховання, доцент А. А. Чернозуб)

Вересень 2015 року

Стартував перший в Україні просвітній проект «Соціальний працівник 1.0», спрямований на виховання активного та свідомого майбутнього соціального працівника.

Проект реалізується спільно з Громадською організацією Change Log Foundation

30 вересня 2015 року

У рамках співробітництва «Східне партнерство» до університету прибула делегація німецьких науковців з університету Саарланд у складі проректора з міжнародної роботи Астред Фелнер; завідувача кафедри славістики, координатора проекту Роланда Марті; професора Георга Фрей та докторанта Барбари Шлімбах

Жовтень 2015 року

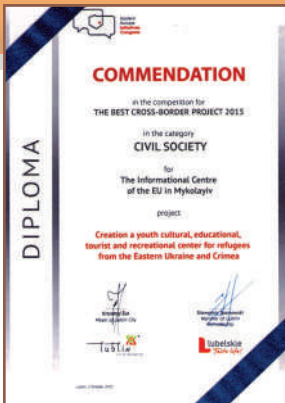
Доктор наук з державного управління, доцент Ю. В. Палагнюк стала переможцем обласного конкурсу «Кращий педагогічний працівник» у номінації «Вища освіта»

1 жовтня 2015 року

Миколаївська міська виборча комісія зареєструвала ректора ЧДУ імені Петра Могили, доктора технічних наук, професора Л. П. Клименка кандидатом на посаду Миколаївського міського голови на місцевих виборах 2015 р.

2 жовтня 2015 року

На V Конгресі ініціатив Східної Європи (м. Люблін, Республіка Польща) два проекти від ЧДУ імені Петра Могили з транскордонного співробітництва (керівники доктор історичних наук, професор М. О. Багмет і кандидат економічних наук, в. о. професора Г. Л. Норд) були визнані переможцями

На особистому прийомі у мера Любліна Кріштофа Жука

Ганна Норд, Михайло Багмет, Світлана Лізаковська

5 жовтня 2015 року

В університеті відбувся завершальний етап проекту «Екологія та громадянське суспільство», реалізованого за фінансової підтримки Німецької служби академічних обмінів DAAD

4 листопада 2015 року

Оголошено результати місцевих виборів, що відбулися 25 жовтня 2015 р. Декан юридичного факультету ЧДУ імені Петра Могили, кандидат юридичних наук, доцент Д. С. Січко був обраний депутатом Миколаївської міської ради

У приміщенні читального залу ЧДУ імені Петра Могили відбулися «Національні дебати» до другого туру виборів міських голів, у яких взяв участь Сенкевич Олександр Федорович

12 листопада 2015 року

Уперше кандидати наук отримали дипломи докторів філософії PhD:

Г. В. Висоцька –

кандидат історичних наук;

О. О. Головнєва-Коппа –

кандидат філологічних наук;

Є. В. Сіденко –

кандидат технічних наук

Листопад 2015 року

Розпочалася підготовка документів для Рамкової програми наукових досліджень та інновацій ЄС «Горизонт – 2020», що стосується соціальних викликів у сфері здоров'я, демографічних змін та добробуту. Головною метою проекту є створення на півдні України, зокрема у м. Миколаїв на базі Чорноморського державного університету імені Петра Могили такого медичного комплексу, який включав би медичний інститут та клініку

16 листопада 2015 року

Миколаївська міська виборча комісія оголосила, що за результатами проведеного 15 листопада 2015 р. другого туру місцевих виборів на посаду Миколаївського міського голови обрано Сенкевича Олександра Федоровича (випускник ЧДУ імені Петра Могили)

Грудень 2015 року

10 грудня 2015 р. відбулася церемонія випуску 78 військовослужбовців, які пройшли курси перепідготовки за цивільною спеціальністю в рамках проекту «НАТО-Україна»

*Золотий
кадровий ресурс*

За 20 років існування університету було сформовано дуже потужний професорсько-викладацький склад та підбрано надійний навчально-допоміжний персонал. Це справжній золотий ресурс, який висококваліфіковано працює із студентами всіх спеціальностей та забезпечує якісне отримання знань і необхідних практичних навичок. Завдяки всім викладачам і співробітникам фахівці, підготовлені в ЧДУ імені Петра Могили, на всіх етапах розвитку університету завжди гідно оцінювалися в усіх регіонах України, а дипломи випускників університету нині визнаються в провідних країнах світу.

Сьогодні в ЧДУ імені Петра Могили працюють більше 60 докторів наук, професорів, понад 160 кандидатів наук, доцентів, біля 200 старших викладачів, викладачів та асистентів. Їх високопрофесійна діяльність постійно забезпечує університету найвищий рейтинг у регіоні серед миколаївських навчальних закладів, а звідсіля й існування кожного року найвищого конкурсу серед абітурієнтів, які бажають навчатися у ЧДУ імені Петра Могили.

Кожного року в різнопланових заходах у стінах університету крім штатних викладачів і науковців беруть участь народні депутати, які представляють Миколаївщину у Верховній Раді України. Крім того, перед студентами і викладачами завжди виступають очільники Миколаївської обласної державної адміністрації, обласної та міської рад. У студентських аудиторіях, актовому залі, читальній залі бібліотеки, приміщенні Вченої ради університету виступали майже всі Президенти, Прем'єр-міністри та багато міністрів України. А почесними професорами ЧДУ імені Петра Могили визнано экс-прем'єр-міністра України А. К. Кінаха, колишніх голів Миколаївської облдержадміністрації, экс-народних депутатів України О. М. Гаркушу та М. П. Круглова та колишнього Миколаївського міського голову В. Д. Чайку. До речі, серед почесних професорів університету є і зарубіжні вчені, зокрема, экс-президент Асоціації університетів Карпатського регіону, віце-ректор, професор права Жешувського університету імені Королеви Ядвіги Станіслав Саган. У свою чергу вчені ЧДУ імені Петра Могили доктор історичних наук, професор Є. Г. Сінкевич є почесним професором Академії імені Яна Длугоша (Республіка Польща), доктор технічних наук, професор С. І. Пастушенко – академіком Польської академії наук.

Що стосується зарубіжних гостей, то з візитами до ЧДУ імені Петра Могили прибували Голови Представництва ЄС в Україні Жозе Мануель Пінту Тейшейра та Ян Томбінські, Надзвичайні та Повноважні Посли в Україні від Німеччини, Великобританії, Франції, Польщі, а також десятків інших країн світу.

У цілому щорічно в ЧДУ імені Петра Могили зі студентами працюють викладачі та науковці з університетів США, Канади, Великобританії, Швеції, Німеччини, Франції, Польщі, Італії, Румунії, Китаю та інших держав. У свою чергу представники Чорноморського державного університету імені Петра Могили успішно налагодили партнерські зв'язки з десятками університетів та провідних науково-освітніх центрів світу.

Традиційно до університету прибувають чисельні закордонні делегації на щорічні міжнародні науково-практичні конференції «Ольвійський форум», які проводяться під загальною назвою: «Стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі», а також на щорічні всеукраїнські науково-методичні конференції «Могилянські читання» на тему: «Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний».

Щорічно колектив університету поповнювався досвідченими кадрами, але були й такі люди, які не витримували напружений ритм розвитку, чи з інших причин залишали ЧДУ імені Петра Могили. Так сталося з професорами В. М. Бандурою, В. Г. В'юном, В. А. Войналовичем, Н. Б. Шуст, М. М. Шитюком, М. М. Букачем, А. Я. Казарезовим, О. А. Кириченком, О. С. Каїровим, В. В. Малиною, Т. М. Пронь, С. В. Пронем, Ю. О. Седляр, доцентами О. С. Копилом, Н. В. Клименюк, В. О. Стремечкою, О. М. Бідеєм, Н. Ю. Довгань, П. А. Козляковським та ін. Але вони теж зробили свій внесок у розбудову університету і формування нової генерації у ЧДУ імені Петра Могили.

Відрядно те, що кожного року десятки молодих вчених університету захищають не тільки кандидатські, а й докторські дисертації, і вони намагаються гідно продовжувати могилянські традиції на Миколаївщині.

Окремої уваги заслуговує добра згадка про тих, кого вже немає, серед них: заслужений вчитель України, професор **В. М. Лейфура**, всесвітньо відомий археолог, доктор історичних наук, професор, Лауреат державної премії України в галузі науки і техніки **В. Н. Станко**, Заслужений працівник народної освіти України, доктор сільськогосподарських наук, професор **М. І. Калінін**, декан юридичного факультету, доцент **В. О. Ситник**, кандидат медичних наук, доцент **Т. М. Зінченко**, кандидат економічних наук, доцент **Н. І. В'юн**, кандидат фізико-математичних наук, доцент **В. П. Черкасенко**, відомий поет, Лауреат премії імені М. Аркаса **В. П. Бойченко**, помічник ректора з виховної роботи **Г. І. Гашкова**, головний бухгалтер **А. О. Голованова**. Про них завжди будуть пам'ятати колеги й вихованці.

ПОЧЕСНІ ПРОФЕСОРИ УНІВЕРСИТЕТУ

СТАНІСЛАВ САГАН

Професор, доктор габілітований, проректор з міжнародних питань Жешувського університету (Республіка Польща)

АНАТОЛІЙ КИРИЛОВИЧ КІНАХ

Український політичний і державний діяч, голова Української спілки промисловців і підприємців, народний депутат України (1, 3–7 скликання), Прем'єр-міністр України (2002 р.), голова РНБО (2005–2006 рр.), міністр економіки (2007 р.)

ОЛЕКСІЙ МИКОЛАЙОВИЧ ГАРКУША

Доктор економічних наук, професор. Голова Миколаївської обласної ради (2000–2001 рр.), голова Миколаївської облдержадміністрації 1999–2005; 2007–2010 рр.), Народний депутат України (1998–2000 рр.)

МИКОЛА ПЕТРОВИЧ КРУГЛОВ

Голова Миколаївської облдержадміністрації (1995–1997; 1997–1999; 2010–2014 рр.), Міністр транспорту України (1997 р.), народний депутат України (2002–2010; 2014 рр.)

ВОЛОДИМИР ДМИТРОВИЧ ЧАЙКА

(1948–2013 рр.)

Кандидат технічних наук, Заслужений працівник соціальної сфери України. Миколаївський міський голова (2000–2013 рр.)

ДОКТОРИ НАУК ТА ПРОФЕСОРИ УНІВЕРСИТЕТУ

АВРАМЕНКО
Анатолій Олександрович –
доктор медичних наук,
професор кафедри
олімпійського
і професійного спорту

КЛИМЕНКО
Леонід Павлович –
Заслужений діяч науки
і техніки України, доктор
технічних наук, професор,
ректор університету

АНТОНОВ
Андрій Вячеславович –
доктор наук з державного
управління, в. о. доцента
кафедри соціальної роботи,
управління і педагогіки

АНТОНОВА
Людмила Володимирівна –
доктор наук з державного
управління, професор
кафедри обліку і аудиту

БАГМЕТ
Михайло Олександрович –
Заслужений діяч науки
і техніки України, доктор
історичних наук, професор,
завідувач кафедри
державної політики
та менеджменту

БЕГЛИЦЯ
Володимир Петрович –
доктор наук з державного
управління, доцент,
проректор з наукової роботи

ВАСИЛЬЄВ
Ярослав Васильович –
 доктор психологічних наук,
 професор, завідувач
 кафедри психології

ВЕЛИКИЙ
Юрій Володимирович –
 доктор економічних наук,
 професор, завідувач
 кафедри обліку і аудиту

ВЕРЛАНОВ
Юрій Юрійович –
 кандидат економічних наук,
 професор, завідувач
 кафедри фінансів і кредиту

ГАВЕЛЯ
Володимир Леонтійович –
 доктор філософських наук,
 професор, завідувач
 кафедри філософії

ГОРЛАЧУК
Валерій Васильович –
 Заслужений діяч науки
 і техніки України, доктор
 економічних наук,
 професор, завідувач
 кафедри економіки
 підприємства та
 землеустрою

ГРАБАК
Наум Харитонович –
 доктор
 сільськогосподарських наук,
 професор кафедри екології
 та природокористування

ГРИГОР'ЄВА
Людмила Іванівна –
 доктор біологічних наук,
 професор, завідувач
 кафедри якості,
 стандартизації
 та техногенно-екологічної
 безпеки

ГРИЦАЄНКО
Леонід Романович –
 доктор юридичних наук,
 професор кафедри
 конституційного
 та адміністративного права
 і процесу

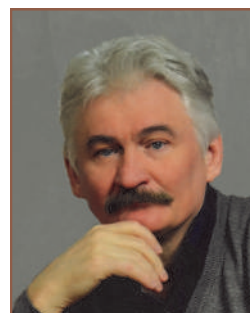
ГРИШКОВА
Раїса Олександрівна –
 доктор педагогічних наук,
 професор, завідувач
 кафедри англійської мови

**ДАНИЛЕНКО
Ірина Іванівна** –
доктор філологічних наук,
професор, завідувач
кафедри української
філології, теорії та історії
літератури

**ДИХТА
Леонід Михайлович** –
доктор технічних наук,
професор кафедри
прикладної та вищої
математики

**ЄВТУШЕНКО
Олександр Никифорович** –
доктор політичних наук,
професор, завідувач
кафедри місцевого
самоврядування,
регіонального розвитку
та політичної аналітики

**ЄВЧУК
Людмила Анатоліївна** –
доктор економічних наук,
професор кафедри фінансів
і кредиту

**СМЕЛЬЯНОВ
Володимир Михайлович** –
доктор наук з державного
управління, професор,
директор Інституту
державного управління

**ЗЮЗІН
Віктор Олексійович** –
доктор медичних наук,
професор, завідувач
кафедри здоров'я людини
та фізичної реабілітації

**ІВАНОВ
Микола Семенович** –
доктор політичних наук,
професор, завідувач
кафедри політичних наук

**КАЗИМІРКО
Ніла Казимирівна** –
Заслужений діяч науки
і техніки України, доктор
медичних наук, завідувач
кафедри олімпійського
та професійного спорту

**КЛИМЕНКО
Микола Олексійович** –
доктор медичних
наук, професор, проректор
з науково-педагогічної
роботи та питань розвитку

КОВАЛЬ
Ганна Володимирівна –
доктор наук з державного
управління, професор,
завідувач кафедри
соціальної роботи,
управління і педагогіки

КОЛІСНІЧЕНКО
Анатолій Іванович –
доктор історичних наук,
професор кафедри
політичних наук

КОНДРАТЕНКО
Юрій Пантелійович –
Заслужений винахідник
України, доктор технічних
наук, професор кафедри
інтелектуальних
інформаційних систем

КОТЛЯР
Юрій Вадимович –
доктор історичних наук,
професор, завідувач
кафедри історії

КУЗЬМЕНКО
Олександр Борисович –
доктор економічних наук,
професор кафедри
економіки підприємства
та землеустрою

КУТКОВЕЦЬКИЙ
Валентин Якович –
доктор технічних наук,
професор кафедри
інформаційних технологій
і програмних систем

ЛАТИШЕВ
Сергій Вікторович –
доктор наук з фізичного
виховання та спорту,
професор кафедри
олімпійського та
професійного спорту,
майстер спорту України

ЛОЗКО
Галина Сергіївна –
доктор філософських наук,
професор кафедри історії

МАТВЄЄВА
Наталія Петрівна –
доктор філологічних наук,
професор кафедри
германської філології

МЕЙЖИС
Ірина Альбертівна –
доктор педагогічних наук,
професор, завідувач
кафедри соціології

МЕЩАНІНОВ
Олександр Павлович –
доктор педагогічних наук,
професор кафедри
інтелектуальних
інформаційних систем

МІРОНОВА
Ірина Сергіївна –
доктор історичних наук,
доцент кафедри історії

МІТРЯСОВА
Олена Петрівна –
доктор педагогічних наук,
професор, завідувач
кафедри екології
та природокористування

МІХІЛЬОВ
Олександр Дмитрович –
доктор філологічних наук,
професор кафедри теорії
та практики перекладу

МУСІЄНКО
Максим Павлович –
доктор технічних наук,
професор, декан факультету
комп'ютерних наук

НАУМЕНКО
Анатолій Максимович –
доктор філологічних наук,
професор, завідувач
кафедри теорії та практики
перекладу

НЕДБАЙ
В'ячеслав Вікторович –
доктор політичних наук,
професор кафедри
міжнародних відносин
та зовнішньої політики

ОСИПОВ
Анатолій Олександрович –
доктор філософських наук,
професор кафедри філософії

ПАЛАГНЮК
Юліана Вікторівна –
доктор наук з державного
управління, доцент кафедри
соціальної роботи,
управління і педагогіки

ПАСТУШЕНКО
Сергій Іванович –
Заслужений працівник
освіти України, доктор
технічних наук, професор,
директор навчально-
наукового Інституту
інженерії об'єктів і систем

ПЛЕХАНОВ
Дмитро Олександрович –
доктор наук з державного
управління, доцент,
завідувач кафедри
державної служби

ПРОНКЕВИЧ
Олександр Вікторович –
доктор філологічних наук,
професор, директор
Інституту філології

СІНКЕВИЧ
Євген Григорович –
доктор історичних наук,
професор кафедри
міжнародних відносин
та зовнішньої політики

СОРОКА
Світлана Вікторівна –
доктор наук з державного
управління, професор
кафедри місцевого
самоврядування,
регіонального розвитку
та політичної аналітики

СТОЯН
Олександра Юріївна –
доктор наук з державного
управління, доцент кафедри
державної політики та
менеджменту

ТОМІЛІН
Юрій Андрійович –
доктор біологічних наук,
професор кафедри якості,
стандартизації
та техногенно-екологічної
безпеки

ТРИГУБ
Олександр Петрович –
доктор історичних наук,
професор, завідувач
кафедри міжнародних
відносин та зовнішньої
політики

ТРИГУБ

Петро Микитович –
Заслужений працівник
народної освіти України,
доктор історичних наук,
професор кафедри
міжнародних відносин
та зовнішньої політики

ФІСУН

Микола Тихонович –
доктор технічних наук,
професор, завідувач
кафедри інтелектуальних
інформаційних систем

ХОМЧЕНКО

Анатолій Никифорович –
Заслужений діяч науки
і техніки України, доктор
фізико-математичних наук,
професор, завідувач
кафедри прикладної
та вищої математики

ЧУЙКО

Геннадій Петрович –
доктор фізико-
математичних наук,
професор, завідувач
кафедри медичних
приладів та систем

ШЕВЧУК

Олександр Володимирович –
доктор політичних наук,
професор, декан факультету
політичних наук

ШЕСТОПАЛОВА

Тетяна Павлаївна –
доктор філологічних наук,
професор кафедри
української філології, теорії
та історії літератури

ШКЛЯЖ

Йосип Михайлович –
доктор історичних наук,
професор кафедри історії

ЯБЛОНОВСЬКА

Наталя Всеволодівна –
доктор філологічних наук,
професор кафедри
журналістики

ЯНЕНКОВА

Ірина Георгіївна –
доктор економічних наук,
професор кафедри
економіки підприємства
та землеустрою

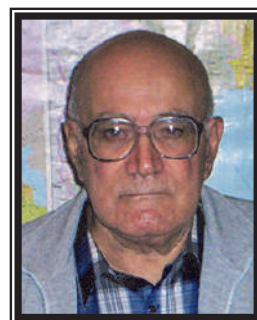
У ПАМ'ЯТІ НАЗАВЖДИ

ЛЕЙФУРА
Валентин Миколайович
(1947–2011) –
Заслужений учитель
України, кандидат фізико-
математичних наук,
професор, завідувач
кафедри прикладної
та вищої математики
(2001–2011 рр.)

КАЛІНІН
Михайло Іванович
(1927–2002) –
Заслужений працівник
народної освіти України,
доктор сільськогосподарськ
их наук, професор,
завідувач кафедри екології
(1998–2002 рр.)

СТАНКО
Володимир Никифорович
(1937–2008) –
доктор історичних наук,
професор кафедри історії
(2007–2008 рр.)

КОЛИШНІ ШТАТНІ НАУКОВЦІ ТА ВИКЛАДАЧІ

АНТИПОВА
Лідія Климівна –
доктор
сільськогосподарських наук,
професор кафедри екології
та природокористування
(2010–2011 рр.)

БАНДУРА
Віктор Миколайович –
доктор технічних наук,
професор, проректор з
виховної роботи (1997–
2000 рр.), завідувач кафедри
прикладної та вищої
математики (2000–2002 рр.)

БРОВЧЕНКО
Тамара Олександрівна –
доктор філологічних наук,
професор кафедри
германської філології
(2003–2015 рр.)